॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ

ਪਞ੍ਚਪਕਰਣ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਧਾਤੁਕਥਾ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਭੇਦੇਹਿ, ਵਿਭਙ੍ਗਂ ਮਾਰਭਞ੍ਜਨੋ।
ਦੇਸਯਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਵੀਰੋ, ਯਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰਂ॥

ਅਦੇਸਯਿ ਧਾਤੁਕਥਂ, ਧਾਤੁਭੇਦਪ੍ਪਕਾਸਨੋ।
ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਦੀਪਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਸੁਣਾਥ ਸਮਾਹਿਤਾਤਿ॥

੧. ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਨਯਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. **ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ**ਤਿਆਦੀਨਞ੍ਹਿ ਵਸੇਨ ਇਦਂ ਪਕਰਣਂ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਮਾਤਿਕਾ **ਉਦ੍ਦੇਸੋ**। ਸਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ – ਨਯਮਾਤਿਕਾ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾ, ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾ, ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾ, ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ…ਪੇ॰… ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ ਪਦੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ **ਨਯਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਗਹਾਦਿਕੇਨ ਨਯੇਨ ਧਾਤੁਕਥਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਯਮਾਤਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਮੂਲਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਮੂਲਮਾਤਿਕਾ**ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

੨. ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨. **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ …ਪੇ॰… ਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਵੀਸਾਧਿਕੇਨ ਪਦਸਤੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਮਾਤਿਕਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਖਨ੍ਧਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦਾਨਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਮਾਤਿਕਾਯ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਪਕਿਣ੍ਣਕਮਾਤਿਕਾ**ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

੩. ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩. **ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ; ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਚਤੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ **ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਚੇਵ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਾਦੀਸੁ ਚ ਮਾਤਿਕਾਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਪਦੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਚਤੂਹਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਚ। ਏਤਾਨਿ ਇਮੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਾਦੀਨਂ ਨਯਾਨਂ ਮੁਖਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੪. ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪. **ਸਭਾਗੋ** , **ਵਿਸਭਾਗੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ **ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਭਾਗਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਨਯੋ, ਵਿਸਭਾਗਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਨਯੋ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਨਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੫. ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫. **ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਮਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਛਸਟ੍ਠਿ ਤਿਕਪਦਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਦੁਕਪਦਸਤਾਨਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ **ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ। ਅਯਞ੍ਹਿ ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ…ਪੇ॰… ਮਨਸਿਕਾਰੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਧਾਤੁਕਥਾਯ ਮਾਤਿਕਤੋ ਬਹਿ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਵਂ ਮਾਤਿਕਾਯ ਪਞ੍ਚਧਾ ਠਿਤਭਾਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ 'ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹੋ ਤਾਵ ਜਾਤਿਸਞ੍ਜਾਤਿਕਿਰਿਯਾਗਣਨਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ – ''ਸਬ੍ਬੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ, ਸਬ੍ਬੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਵੇਸ੍ਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸੁਦ੍ਦਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ'', ''ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ ਅਯਂ **ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ। ''ਏਕਜਾਤਿਕਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਯ ਹਿ ਇਧ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਜਾਤਿਯਾ ਏਕਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਕੋਸਲਕਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ, ਸਬ੍ਬੇ ਮਾਗਧਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਕਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੂ'', ''ਯੋ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ; ਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਅਯਂ **ਸਞ੍ਜਾਤਿਸਙ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ। ''ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਜਾਤਾ ਸਂਵਡ੍ਢਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਯ ਹਿ ਇਧ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿਠਾਨੇਨ ਨਿਵੁਤ੍ਥੋਕਾਸੇਨ ਏਕਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸਾਰੋਹਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਰਥਿਕਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੂ'', ''ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਅਯਂ **ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ। ਸਬ੍ਬੇਵ ਹੇਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇਨ ਏਕਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾ। ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਕਤਮਕ੍ਖਨ੍ਧਗਣਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ? ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਗਣਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ। ਹਞ੍ਚਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਗਣਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ – 'ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਕਥਾ॰ ੪੭੧), ਅਯਂ **ਗਣਨਸਙ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ। ਅਯਮਿਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਸਂ ਵਿਕਪ੍ਪਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਦੀਨਿ। ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੇਕਨਿਰੋਧਏਕਵਤ੍ਥੁਕਏਕਾਰਮ੍ਮਣਤਾਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਤੇਸਂ ਵਿਕਪ੍ਪਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ। ਤਦੁਭਯਸਂਸਗ੍ਗਵਿਕਪ੍ਪਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਫਸ੍ਸਾ**ਦਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਪਠਮਨਯੋ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਖਨ੍ਧਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ਇਦਾਨਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਾਤਿਕੰ 'ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋ'ਤਿਆਦੀਹਿ ਨਯਮਾਤਿਕਾਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ''ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਸਙ੍ਗਹੋਤਿਆਦਿਕਾਯ ਨਯਮਾਤਿਕਾਯ ''ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਨਯਮੁਖਮਾਤਿਕਾ ਠਪਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਕਤਿਹਾਯਤਨੇਹਿ ਕਤਿਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਪਦਾਨੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ। 'ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨੀ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਨ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ''ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਮਾਤਿਕਾ ਠਪਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਭਾਗਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਏਤੇ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨੇਵ। ਯਞ੍ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਭਾਗਤ੍ਤਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨੇਵ ਗਣਿਤੰ, ਤੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ। **ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨਵਜ੍ਜੇਹਿ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਕਦੇਸੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ ਗਣਿਤੋ , ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। **ਏਕਾਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਜ੍ਜਾਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਏਤਾਸੁ ਹਿ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਰੂਪੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਅਸਙ੍ਗਹਨਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਕਤਿਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਏਕੰ ਮਨਾਯਤਨੰ, ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ; ਤਸ੍ਮਾ **ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਖਨ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਤਾਵ ਏਕਮੂਲਕੇ ਸਙ੍ਗਹਨਯੇ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ। ਅਸਙ੍ਗਹਨਯੇ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਦੁਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਪਞ੍ਚਕੇ ਪਨ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਭੇਦਤੋ ਚ, ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਭੇਦਤੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਕਤਾਨਿ। ਏਵੰ ਪਾਲ਼ਿਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

੨. ਆਯਤਨਪਦਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨. ਆਯਤਨਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦੀਸੁ ਆਯਤਨਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਤਾਵ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨੇਵ, ਏਕੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨੇਵ ਏਕਾਯ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਯਾਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸੋਤਾਯਤਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਸਙ੍ਖਤੰ ਖਨ੍ਧਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਖਤੰ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੰ ਨਾਮ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ 'ਖਨ੍ਧਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਜ੍ਜਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੰ ਏਤੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯੋ ਸੇਸਾਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਚ ਤੰ ਨ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ, ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ, ਸਤ੍ਤਰਸਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੂਲਕਾਵ ਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਕਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ ਅਭੇਦਤੋਵ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤੰ। ਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੪੦. ਸਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦੁਕਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਦੁਕਤਿਕੇਸੁ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਸਦਿਸਮੇਵ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੇਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸਮੁਦਯਾਨਨ੍ਤਰਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੦. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਯਤਨਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸਸਦਿਸਮੇਵ।

੬. ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਅਨਾਰਭਿਤ੍ਵਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਨਾਮਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਵਾਯਤਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਫਸ੍ਸਾ**ਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਹਿ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ ਫਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵੇਦਨਾ, ਤਣ੍ਹਾਉਪਾਦਾਨਕਮ੍ਮਭਵਾ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਭਵਪਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਭਵਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕਾਦਸਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਕਾਮਭਵਸਞ੍ਞਾਭਵਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਏਕਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਧਮ੍ਮਾਵ ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹਿ ਸਤ੍ਤਰਸਹਿ ਧਾਤੂਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਦ੍ਵਾਯਤਨਞ੍ਹਿ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਏਤ੍ਥ ਨ ਗਹਿਤਂ।

੬੮. ਰੂਪਭਵਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਪਞ੍ਚਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਮਨਰੂਪਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ। **ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਰੂਪਧਮ੍ਮਮਨੋਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ। ਅਰੂਪਭਵਾਦਯੋਪਿ ਤਯੋ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾਵ ਏਕਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਥਾ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਏਕਵੋਕਾਰਭਵਾ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵੀਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ। ਧਾਤੂਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਕਤਲਵਾਸਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਸੇਸਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਉਦ੍ਧਟਂ।

੭੧. **ਜਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਜਾਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਅਰੂਪਜਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ। ਜਰਾਮਰਣੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੋਕਾਦੀਸੁਪਿ **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਸੋਕਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਪਰਿਦੇਵੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਉਪਾਯਾਸਾਦਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੭੩. **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਚ। **ਝਾਨਂ ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਦਯੋ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਏਕਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਚੇਤਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਗਹਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਦੀਸੁ **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਸੇਸਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੭. ਤਿਕਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੭੭. ਏਵਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਾਤਿਕਾਯ ਸਙ੍ਗਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਬਾਹਿਰਮਾਤਿਕਾਯ ਸਙ੍ਗਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ **ਤੀਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ। **ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਚੇਵ ਮਨੋਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਚ। ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕੇ **ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਾਹਿਯੇਵ। ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਸਂਕਿਲੇਸਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ

ਏਕਤੋ ਗਹਿਤਾ। ਯਥਾ ਚੇਤੇ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤਿਕਦੁਕਪਦੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਪਦਂ ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾਪਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੧. ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਂ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਾਰੇ ਯਂ ਖਨ੍ਧਪਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਪਦੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਪਦੇਹਿ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਪਦੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। ਤਂ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਸੋ ਚ ਅਙ੍ਢੇਕਾਦਸਹਿ ਆਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਸੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਏਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਪਦਾਨਿ ਰੂਪੇਕਦੇਸਂ ਅਰੂਪੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਕਦੇਸਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਇਧ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ –

> ''ਦਸਾਯਤਨਾ ਸਤ੍ਤਰਸ ਧਾਤੁਯੋ,
> ਸਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੋ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੋ।
> ਪਰਿਦੇਵੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਂ,
> ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਪੁਨਦੇਵ ਸਪ੍ਪਟਿਘਂ ਉਪਾਦਾ''ਤਿ॥

ਏਵਂ **ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾਯ** ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਞ੍ਹਵਸੇਨ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਆਯਤਨਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਕਤੋ, ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋ, ਸਤ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋ, ਦ੍ਵੇ ਭਵੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋ, ਪਰਿਦੇਵੇਨ ਚ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘੇਹਿ ਚ ਏਕੋ, ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘੇਹਿ ਏਕੋ, ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੇਹਿ ਏਕੋ, ਸਪ੍ਪਟਿਘੇਹਿ ਚ ਉਪਾਦਾਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਏਕੋਤਿ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਹਾ ਕਤਾ। ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਤਾਵ **ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ, **ਦ੍ਵੀਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨਾਯਤਨੇਨ, **ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਆਦੀਸੁ ਏਕੇਕਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੇਨ ਹਿ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੇਵੇਕਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਸੇਸਾਨਿ ਦਸ ਆਯਤਨਾਨਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨਪਿ ਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਯੇਵੇਕਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਸੇਸਾ ਦਸ ਧਾਤੁਯੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਇਤਿ ਯਾਨਿ ਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਾਪਿ ਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਦਸ ਧਾਤੁਯੋ, ਤਾ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਯਾ ਚੇਵ ਸਤ੍ਤਹਿ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੭੨. ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ – ਯਸ੍ਮਾ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਮਨਾਯਤਨੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ। **ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨਵਜ੍ਜੇਹਿ। **ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਾ ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਇਤਰਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੭੩. ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੇ – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਿਸਦਿਸਮੇਵ। ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵੇ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਟ੍ਠ ਧਾਤੁਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੭੪. ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਹੇ – **ਤੀਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਭਵੇਸੁ ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਵ ਆਯਤਨਾਨਿ ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ । ਸੇਸਾਨਿ ਨਵ ਰੂਪਾਯਤਨਾਨਿ ਤੇਹੇਵ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਮਨਾਯਤਨੇਨ ਚਾਤਿ ਤੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਵਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ।

੧੭੫. ਪਞ੍ਚਮਪਞ੍ਹੇ – **ਦ੍ਵੀਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਪਠਮਪਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ। ਦੁਤਿਯਪਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਰੂਪਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ। ਧਾਤੁਯੋਪਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਏਕੇਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੭੬. ਛਟ੍ਠਪਞ੍ਹੇ – **ਦਸਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਵਜ੍ਜੇਹਿ। **ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਜ੍ਜੇਹੇਵ। ਕਥਂ? ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਨਵ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯਤਨਾਨਿ। ਤੇਹਿ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ, ਆਯਤਨਸਙ੍ਗਹੇਨ ਤਾਨੇਵ ਨਵਾਯਤਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਰੂਪਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਨਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨਪਿ ਤਾ ਏਵ ਨਵ ਧਾਤੁਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਰੂਪਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਇਤਿ ਯਾਨਿ ਤੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਆਯਤਨਾਨਿ , ਤਾਨਿ ਰੂਪਾਯਤਨਵਜ੍ਜੇਹਿ ਨਵਹਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯਤਨੇਹਿ, ਮਨਾਯਤਨੇਨ ਚਾਤਿ ਦਸਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਾਪਿ ਤੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ, ਤਾ ਰੂਪਧਾਤੁਵਜ੍ਜਾਹਿ ਨਵਹਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਧਾਤੂਹਿ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹੀਤਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੭੭. ਸਤ੍ਤਮਪਞ੍ਹੇ – **ਦ੍ਵੀਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ। **ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ।

੧੭੮. ਅਟ੍ਠਮਪਞ੍ਹੇ – **ਏਕਾਦਸਹਾਯਤਨੇਹੀ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਟਿਘਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਵਜ੍ਜੇਹਿ, ਉਪਾਦਾਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਵਜ੍ਜੇਹਿ। ਧਾਤੂਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਤਤਿਯਨਯੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੯. ਇਦਾਨਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਂ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਾਰੇ ਯਂ ਖਨ੍ਧਪਦੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। ਤਂ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇਸੁ ਤੇਨ ਏਕਧਮ੍ਮੋਪਿ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਨਨੁ ਚ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ? ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਨ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਤੋ ਹਿ ਸੁਖੁਮਰੂਪਮਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਭਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਨ ਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨਾਮ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਪਿ ਇਤਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇਸੁ ਤੇਨ ਏਕੋਪਿ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਏਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਪਦਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਰੂਪੇਨ ਵਾ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਕਦੇਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਇਧ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਇਦਮੁਦ੍ਦਾਨਂ –

''ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਤਥਾ ਸਚ੍ਚਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚ ਸੋਲ਼ਸ।
ਪਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ, ਚੁਦ੍ਦਸੂਪਰਿ ਚੁਦ੍ਦਸ॥

‘‘ਸਮਤਿਂਸ ਪਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗੋਚ੍ਛਕੇਸੁ ਦਸਸ੍ਵਥ।
ਦ੍ਵੇ ਚੂਲਨ੍ਤਰਦੁਕਾ, ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਰਾ’’ਤਿ॥

ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਪਦੇਸੁ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਞ੍ਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੁ ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਆਯਤਨਧਾਤੂਸੁ ਪਨ ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਤਾਵ – **ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਆਯਤਨਧਾਤੁਯੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਸੁਖੁਮਰੂਪਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਸਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹਂ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਖਨ੍ਧਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ, ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ’’ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਪਕ੍ਖੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੮੦. ਦੁਤਿਯੇ – **ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜੇਹਿ। ਤੇ ਹਿ ਨਿਰੋਧੇਨ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ।

੧੮੧. ਤਤਿਯੇ – **ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਰੂਪਾਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਹਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਵ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹੀ’’ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤੋ ਪਰਞ੍ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ।

੧੮੨. ਚਤੁਤ੍ਥੇ – **ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ, ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਚਕੇ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ; ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ ਫਸ੍ਸਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ। ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦਿਸੋਵ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਕਮ੍ਮਭਵੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦਿਸੋਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

੧੮੩. ਪਞ੍ਚਮੇ – ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੇਸੁ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਦਿਸੋਵ। ਝਾਨੇਨ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੮੪. ਛਟ੍ਠੇ – ਸੋਕਾਦਿਤ੍ਤਯੇ ਵੇਦਨਾਯ ਸਦਿਸੋ। ਉਪਾਯਾਸਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਸਦਿਸੋ। ਪੁਨ ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦਿਸੋ, ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦਿਸੋ, ਚੇਤਨਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਦਿਸੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਤ੍ਤਮਪਞ੍ਹਾਦੀਸੁਪਿ ਸਙ੍ਗਹਾਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਨਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੧. ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਂ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਪੁਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। ਤਂ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਸਕਲਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਪਦੇਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸਕਲੇਨ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ

ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਙ੍ਗਾਹਕੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਪਦਾਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਦੇਸੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ – ਵੇਦਨੇਕਦੇਸੰ ਵਾ ਸੁਖੁਮਰੂਪੰ ਵਾ ਸਦ੍ਦੇਕਦੇਸੰ ਵਾ, ਤਾਨਿ ਇਧ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤੇਸੰ ਇਦਮੁਦ੍ਦਾਨੰ –

> ‘‘ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾ ਪਨ੍ਨਰਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ, ਏਕਾਦਸ ਪਟਿਚ੍ਚਪਦਾ।
> ਉਦ੍ਧੰ ਪੁਨ ਏਕਾਦਸ, ਗੋਚ੍ਛਕਪਦਮੇਤ੍ਥ ਤਿੰਸਵਿਧ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਪਞ੍ਹਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟੰ ਪਦੰ, ਤਦੇਵ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਨਯੋ – ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਵਜ੍ਜਾ ਸੇਸਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਪੁਨ ਤੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪੁਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਾ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ। ਰੂਪਧਮ੍ਮਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਪਰਿਦੇਵਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੰ ਏਕੰ ਆਯਤਨੰ ਨਾਮ। ਸਦ੍ਦਧਾਤੁ ਏਕਾ ਧਾਤੁ ਨਾਮ, ਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਪਞ੍ਚਮਨਯੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੩. ਇਦਾਨਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੰ ਭਾਜੇਤੁੰ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੰ, ਪੁਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤੰ। ਤੰ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਗ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੁਖੁਮਰੂਪਗ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਅਪ੍ਪਟਿਘਾਦੀਸੁ ਚ ਪਦੇਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤਾਦਿਸੇਨ ਹਿ ਪਦੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਮਤ੍ਤੰ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਸੇਸਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸੁਖੁਮਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਤੋ ਨ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਇਧ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤੇਸੰ ਇਦਮੁਦ੍ਦਾਨੰ –

> ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਖਨ੍ਧਾ ਤਥਾਯਤਨਧਾਤੁਯੋ ਸਚ੍ਚਤੋ ਤਯੋ।
> ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿਪਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ, ਤੇਵੀਸਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚਤੋ॥
>
> ‘‘ਪਰਤੋ ਸੋਲ਼ਸ ਪਦਾ, ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕੰ ਤਿਕੇ।
> ਗੋਚ੍ਛਕੇ ਸਤ੍ਤਤਿ ਦ੍ਵੇ ਚ, ਸਤ੍ਤ ਚੂਲ਼ਨ੍ਤਰੇ ਪਦਾ॥
>
> ‘‘ਮਹਨ੍ਤਰੇ ਪਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਤੋ ਪਰੰ।
> ਅਟ੍ਠਾਰਸੇਵ ਞਾਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਾ ਇਧ ਨ ਭਾਸਿਤਾ’’ਤਿ॥

ਪਞ੍ਹਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਕਤਿਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਤੁਤ੍ਤਿੰਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟੰ ਪਦੰ, ਤਦੇਵ ਯੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੰ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਨਯੋ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਆਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਗਹੇਨ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਵਸੇਸਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਤੀਹਿਪਿ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਾਦੀਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਨਾਮ। ਪੁਨ ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ

ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪੁਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨ, ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ – ਯਦੇਤਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤੇਹਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮੇਹਿ ਤੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਪੁਨ ਤੇ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨੇਵ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਤੋ ਏਕੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਨਤੋ ਏਕਂ ਮਨਾਯਤਨਂ, ਧਾਤੁਤੋ ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਂ ਪਦਂ, ਤਦੇਵ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਤਾਵ – ਰੂਪਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਹਿ ਰੂਪਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇ ਚ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਏਕਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਸਤ੍ਤਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੧੯੫. ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੇ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੯੬. ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਹੇ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ – ਰੂਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਧਮ੍ਮਾਯੇਵ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ।

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਛਟ੍ਠਨਯੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੮. ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਂ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ ਯਞ੍ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਗਹਿਤਂ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨ ਯਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ; ਸਭਾਗੋ ਵਿਸਭਾਗੋਤਿ ਹਿ ਵਚਨਤੋ ਚਤੂਹਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹੇਵ ਸਭਾਗਾਨਂ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਮਿਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਨ ਰੂਪੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਵਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਵਿਸਭਾਗਾ ਹਿ ਤੇ ਤੇਸਂ। ਯਥਾ ਚ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ, ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨੇਹਿ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕੇਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਹਿਪਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਤ੍ਥਿਯੇਵ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਾਨਕ੍ਖਣਵਿਸਭਾਗਤਾਯ ਵਿਸਭਾਗਾਯੇਵ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸਭਾਗਤਾ ਸਙ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਸਙ੍ਗਹਨਯੇ ਨਤ੍ਥਿ। ਗਣਨੂਪਗਮਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਸਙ੍ਗਹਟ੍ਠੋ। ਸਮ੍ਪਯੋਗਨਯੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਟ੍ਠੋਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਏਕਧਮ੍ਮੇਨਪਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਲਕ੍ਖਣਂ ਨ ਯੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਙ੍ਗਹਂ ਕਤ੍ਵਾਪਿ **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਲਕ੍ਖਣਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਪਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਸੁ ਏਕਾਯਪਿ ਅਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਰੂਪੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਵਾ ਮਿਸ੍ਸਕਧਮ੍ਮੇ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਇਧ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਇਦਮੁਦ੍ਦਾਨਂ –

‘‘ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਂ।
ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭਵਾ॥

‘‘ਜਾਤਿਜਰਾ ਚ ਮਰਣਂ, ਤਿਕੇਸ੍ਵੇਕੂਨਵੀਸਤਿ।
ਗੋਚ੍ਛਕੇਸੁ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸ, ਅਟ੍ਠ ਚੂਲ਼ਨ੍ਤਰੇ ਪਦਾ॥

‘‘ਮਹਨ੍ਤਰੇ ਪਨ੍ਨਰਸ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਤੋ ਪਰੇ।
ਤੇਵੀਸ ਪਦਸਤਂ ਏਤਂ, ਸਮ੍ਪਯੋਗੇ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ॥

ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਞ੍ਹਿ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਏਤਾਨਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਕਵਸੇਨ ਚ ਸਮੋਧਾਨੇਨ ਚ ਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ, ਪਠਮੇ – **ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨਾ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨੇਨ। **ਕੇਹਿਚੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ।

੨੨੯. ਦੁਤਿਯੇ – **ਤੀਹੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਹਿ। **ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਇਤਰੇਪਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇਹਿ। **ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਅਰੂਪਂ, ਅਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਰੂਪਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਵ।

੨੩੧. ਚਤੁਤ੍ਥੇ – 'ਕਤਿਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ'ਤਿਆਦਿਂ ਅਵਤ੍ਵਾ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂਯੇਵ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਰਤੋਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਆਦਿਪਞ੍ਹਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਪਾਲ਼ਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਨਾਤਿਪਾਕਟਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮ।

੨੩੪. **ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਛਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ, ਦਸਹਿ ਚ ਰੂਪਧਾਤੂਹਿ। ਸੇਸਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੩੫. **ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਹਿ। **ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ **ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ।** ਸਮੁਦਯਮਗ੍ਗਾਨਞ੍ਹਿ ਅਞ੍ਞਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ। **ਏਕੇਨਾਯਤਨੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ। **ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਤਂ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ।

੨੩੮. ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਪਞ੍ਹੇ – **ਤੀਹੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ। **ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚ। **ਛਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਜ੍ਜਾਹਿ।

੨੪੫. ਰੂਪਭਵਪਞ੍ਹੇ – ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਰੂਪਾਯਤਨਾਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਨ ਕੇਹਿਚੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨਂ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਤੀਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੫੬. ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਪਞ੍ਹੇ – **ਦ੍ਵੀਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਮਨੋਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ। **ਪਨ੍ਨਰਸਹੀ**ਤਿ ਸੇਸਾਹਿ ਦਸਹਿ ਰੂਪਧਾਤੂਹਿ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਚ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ।

੨੫੭. ਕੁਸਲਪਞ੍ਹੇ – ਕੁਸਲੇਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ।

੨੫੮. ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਪਞ੍ਹੇ – **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨੇਵ। **ਪਨ੍ਨਰਸਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਮਨੋਧਾਤੂਹਿ ਚੇਵ ਰੂਪਧਾਤੂਹਿ ਚ। **ਏਕਾਦਸਹੀ**ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੂਪਧਾਤੂਹਿ।

੨੬੨. ਨੇਵਵਿਪਾਕਨਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਪਞ੍ਹੇ – **ਪਞ੍ਚਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ। ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਅਨੁਪਾਦਾਨਿਯਪਞ੍ਹੇ – **ਛਹੀ**ਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਜ੍ਜਾਹਿ। ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਪਞ੍ਹੇ – **ਪਨ੍ਨਰਸਹੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੂਪਧਾਤੂਹਿ। ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਪਞ੍ਹੇ – **ਏਕੇਨ ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਿਚਾਰਞ੍ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ **ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ। ਪੀਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ **ਪੀਤਿਸਹਗਤਾ**। ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰੋ ਵਿਚਾਰੇਨ, ਪੀਤਿ ਚ

ਪੀਤਿਯਾ ਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸങ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ। **ਸੋਲ਼ਸਹੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਜ੍ਜਾਹੇਵ। ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਪਦੇ – **ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ। **ਸੁਖਸਹਗਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ** ਚ ਵੇਦਨਾਤ੍ତਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਵ। **ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਾ**ਦਯੋ ਕੁਸਲਸਦਿਸਾਵ।

੨੭੧. **ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੰ** ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਸਦਿਸੰ। **ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ। **ਕੇਹਿਚੀ**ਤਿ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ। ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਪਨ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨੰ ਵਸੇਨ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੇਵ ਭਜਤਿ। **ਮਹਗ੍ਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਦਯੋ ਕੁਸਲਸਦਿਸਾਵ।

੨੭੩. ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ – **ਪਞ੍ਚਹਿ ਧਾਤੂਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਧਮ੍ਮਭੂਤਾਨੇਵ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕੋਟ੍ਠਾਸਮ੍ਪਿ ਪਨ ਭਜਨ੍ਤਿ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ**ਦਯੋ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਸਦਿਸਾਵ । **ਹੇਤੁ**ਆਦਯੋ ਸਮੁਦਯਸਦਿਸਾਵ। **ਸਹੇਤੁਕਾ ਚੇ**ਵ **ਨ ਚ ਹੇਤੂ**ਪਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਸਦਿਸਾਵ। ਤਥਾ **ਪਰਾਮਾਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾ** ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦਿਸਾਵ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਸਤ੍ਤਮਨਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੬. ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੰ ਭਾਜੇਤੁੰ **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ – ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਾਰੇ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੰ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤੰ। ਤੰ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਪਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਇਧ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤੇਸੰ ਇਦਮੁਦ੍ਦਾਨੰ –

''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਞ੍ਚ ਏਕੰ,
ਦ੍ਵੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਧਾਤੁਪਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤ।
ਤਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚਾ ਅਥ ਫਸ੍ਸਸਤ੍ਤਕੰ,
ਤਿਕੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਤ ਮਹਨ੍ਤਰੇ ਚ॥

''ਏਕੰ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ, ਸਵਿਚਾਰਮੇਕੰ।
ਯੁਤ੍ਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ ਏਕਮੇਵਾ''ਤਿ॥

ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ – ਖਨ੍ਧਾ ਚਤੁਰੋਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾਪਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਾ ਪਞ੍ਹਾ ਕਤਾ। ਤੇਸੁ ਏਵੰ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਦੇ ਤਾਵ – **ਏਕੇਨਾ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨੇਨ। **ਸਤ੍ਤਹੀ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ। **ਕੇਹਿਚੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇ ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਪਦੇ – **ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੇਹਿਚੀ**ਤਿ ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਪਦੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਧਮ੍ਮਾ, ਰੂਪੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਕੇਹਿਚਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। **ਏਕਾਯ ਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਯਾ ਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਾ ਹੋਤਿ ਤਾਯ ਤਾਯ।

੩੦੯. ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਞ੍ਹੇ – **ਪਞ੍ਚਹੀ**ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਆਦੀਹਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਅਟ੍ਠਮਨਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੭. ਇਦਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਂ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਾਵ । ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਰੂਪਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਕੇਨਚਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਮੋਘਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ **ਨਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥਿ**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਨਵਮਨਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੯. ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਂ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਪੁਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। ਤਂ ਰੂਪੇਨ ਵਾ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕੇਹਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਵਾ ਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਰੂਪੇਨ ਹਿ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਬ੍ਬਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਰਹਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਂਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਤੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਪਦਾਨਿ ਰੂਪੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਅਰੂਪੇਕਦੇਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਇਧ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਇਦਮੁਦ੍ਦਾਨਂ –

''ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਮਨਾਯਤਨਮੇਵ ਚ।
ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਸਤ੍ਤ, ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾ ਚੁਦ੍ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ॥

''ਪਚ੍ਚਯੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਦਾ, ਤਤੋ ਉਪਰਿ ਸੋਲ਼ਸ।
ਤਿਕੇਸੁ ਅਟ੍ਠ ਗੋਚ੍ਛਕੇ, ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮੇਵ ਚ॥

''ਮਹਨ੍ਤਰਦੁਕੇ ਸਤ੍ਤ, ਪਦਾ ਪਿਟ੍ਠਿਦੁਕੇਸੁ ਛ।
ਨਵਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸੇਤੇ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾ''ਤਿ॥

ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਤੇ ਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਇਤਰੇ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਪੁਨ ਤੇਹਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਸਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਏਕੇਨ ਮਨਾਯਤਨੇਨ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਚ, ਕੇਹਿਚਿ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰੇਹੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਦਸਮਨਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੩. ਇਦਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੰ ਭਾਜੇਤੁੰ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਤੇਯੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੰ ਪਨ ਏਕਤੋ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਦਾਨਿ ਅਵ੍ਵਾਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਗਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਪਦੰ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟੰ, ਤੰ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਨ ਸੁਖੁਮਰੂਪਗਤਿਕਮੇਵ। ਸੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਏਕੇਨ ਮਨਾਯਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ, ਕੇਹਿਚਿ ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੇਵ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ।

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਏਕਾਦਸਮਨਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੯. ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦੰ ਭਾਜੇਤੁੰ **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਾਦਯੋਵ ਧਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਤੇਯੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੰ ਪਨ ਏਕਤੋ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਦਾਨਿ ਅਵ੍ਵਾਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਗਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇਸੰ ਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਨਯੋ – ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਨ ਤਾਵ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾਦਿਸਙ੍ਗਹੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤੇ ਚ ਸੇਸੇਹਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਏਕੇਨ ਮਨਾਯਤਨੇਨ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹੰ ਸੇਸੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕੇਹਿਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ। ਏਕੇਨ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਦਸਹਿ ਰੂਪਾਯਤਨੇਹਿ, ਰੂਪਧਾਤੂਹਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਚ, ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨. ਦ੍ਵਾਦਸਮਨਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੭. ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦੰ ਭਾਜੇਤੁੰ **ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਧਟਾ, ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਤੇਯੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਪਦੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੰ ਯੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵਾ ਅਸਙ੍ਗਹੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਨਯੋ – ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਹਿ ਸਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਤੇ ਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਤੀਹਿ ਸਞ੍ਞਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ, ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਚੇਵ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਹੀਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਧਾਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਸੇਸਾਹਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੂਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੩. ਤੇਰਸਮਨਯੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੮. ਇਦਾਨਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਂ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਪਞ੍ਚਮੇ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਦਿਸਪਞ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੇ ਚ ਅਰੂਪਭਵੇਨ ਸਦਿਸਾ, ਤੇਯੇਵ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਸੇਸਾ ਪਨ ਨ ਰੁਹਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਰੁਹਨ੍ਤਿ, ਤਾਨੇਵ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਉਦ੍ਧਟਧਮ੍ਮੇਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਤਾਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਤੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਤਂ ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਚ ਵੇਦਨਾਦੀਹੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਏਕੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ, ਦਸਹਿ ਰੂਪਾਯਤਨਰੂਪਧਾਤੂਹਿ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਚ ਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੇਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੪. ਚੁਦ੍ਦਸਮਨਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੬. ਇਦਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਂ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨ ਰੁਹਤਿ, ਤਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਕਾਨਿ ਪਨ ਤਾਨੀਤਿ? ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦੀਨਿ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਸ੍ਸ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਏਕੇਨਾਪਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨ ਰੁਹਤਿ। ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਸਂ ਇਦਮੁਦ੍ਦਾਨਂ –

''ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੇਵ ਚ।
ਨਾਮਰੂਪਪਦਞ੍ਚੇਵ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਮੇਵ ਚ॥

''ਜਾਤਿਆਦਿਤ੍ਤਯਂ ਏਕਂ, ਪਦਂ ਵੀਸਤਿਮੇ ਤਿਕੇ।
ਤਿਕਾਵਸਾਨਿਕਂ ਏਕਂ, ਸਤ੍ਤ ਚੂਲ਼ਨ੍ਤਰੇ ਪਦਾ॥

''ਦਸੇਵ ਗੋਚ੍ਛਕੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਰਮ੍ਹਿ ਚੁਦ੍ਦਸ।
ਛ ਪਦਾਨਿ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸਮਾਸਤੋ।
ਪਦਾਨਿ ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤ ਚਾ''ਤਿ॥

ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ – ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਧਾਤੂਤਿ ਗਾਥਾਪਿ ਇਮਮੇਵਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾਸਙ੍ਗਹਿਤਪਦਵਣ੍ਣਨਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

ਧਾਤੁਪ੍ਪਭੇਦਕੁਸਲੋ, ਯਂ ਧਾਤੁਕਥਂ ਤਥਾਗਤੋ ਆਹ।

ਤਸ੍ਸਾ ਨਯਮੁਖਭੇਦ-ਪ੍ਪਕਾਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ॥

ਇਮਿਨਾ ਨਯਮੁਖਭੇਦ-ਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਹਿ ਵਿਭਾਵਿਨਾ ਸਕ੍ਕਾ।
ਞਾਤੁਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਨਯਾ, ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾਵ ਇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ॥

ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਨ ਸਚੇ, ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਮੇਵ ਭਾਸੇਯ੍ਯਂ।
ਵਚਨਞ੍ਚ ਅਤਿਵਿਯ ਬਹੁਂ, ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਅਵਿਸੇਸੋ॥

ਇਤਿ ਊਨਭਾਣਵਾਰਦ੍ਵਯਾਯ, ਯਂ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਮਯਾ ਏਤਂ।
ਕੁਸਲਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਸੁਖਾਯ ਤਂ ਹੋਤੁ ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ॥

ਧਾਤੁਕਥਾ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਨਿਪੁਣਤ੍ਥੰ ਪਕਰਣੰ, ਧਾਤੁਭੇਦਪ੍ਪਕਾਸਨੇ।
ਸਤ੍ਥਾ ਧਾਤੁਕਥੰ ਨਾਮ, ਦੇਸਯਿਤ੍੧ਾ ਸੁਰਾਲਯੇ॥

ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਤਸ੍ਸ ਜਿਨੋ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭੇਦਦੀਪਨੰ।
ਆਹ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ, ਯੰ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ॥

ਤਸ੍ਸਾ ਸੰ੧ਣ੍ਣਨੋਕਾਸੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਦਾਨਿ ਉਪਾਗਤੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਨੰ ੧ਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੰ ਸੁਣਾਥ ਸਮਾਹਿਤਾਤਿ॥

੧. ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ - ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋ। ਤਤ੍ਥ **ਛਾ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਤੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਇਧ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁਕਾਮੋ ਤੇਸਂ ਗਣਨਵਸੇਨ ਸਂਖੇਪਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਧਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਦੇਸੇਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ''ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੬੯) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਇਧ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਹਿ ਛ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਛ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾਤਿਪਿ; ਛ ਠਪਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾਤਿਪਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵ। ਨਾਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹਿ ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿਪਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਠਪੇਤਿਪਿ।

ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿਆਦਿ ਪਨ ਸਂਖੇਪਤੋ ਤਾਸਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਨਂ 'ਖਨ੍ਧਾ'ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾ ਠਪਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾ **ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਾਨੀਤਿ, ਧਾਤੂਨਂ ਧਾਤੁਯੋਤਿ, ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਕਾਸਨਾ ਠਪਨਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਾ **ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ।

ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨ ਅਪਰਾਪਿ ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ – ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਸਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਤਥਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਪਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਵਾਚਾਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਞ੍ਚਮਸਚ੍ਚਾਦਿਕਸ੍ਸ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਣੁਪਕਤਿਪੁਰਿਸਾਦਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਸਾ ਪਨ ਸਾਸਨਾਵਚਰਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਇਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਵਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਸੇਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। 'ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ', 'ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋਤਿ ਏਵਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਏਵਰੂਪਾ **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। 'ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ', 'ਪੁਰਿਸਰੂਪ'ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ, ਰੂਪਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਰੂਪਂ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਪੁਰਿਸਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਏਵਰੂਪਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਤਿਆਦੀਸੁ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਦਯੋਪਿ ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਜਾਤੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਭੂਤੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਏਵਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਏਵਰੂਪਾ **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਖਤ੍ਤਿਯਪੁਤ੍ਤੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪੁਤ੍ਤੋ, ਸੇਟ੍ਠਿਪੁਤ੍ਤੋਤਿਆਦੀਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਏਵਰੂਪਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਤਾਸੁ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕਰਣੇ ਪੁਰਿਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ''ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਠਾਨੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ''ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਦੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਪਰਤੋ ਪਨ 'ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ', 'ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਆਚਰਿਯਨਯੇਨ ਅਪਰਾਪਿ ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ – ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਮੋਧਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਵਿਯ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਸਭਾਵੋਪਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿਭੇਦੇ ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ

ਸਮ੍ਮਤੋ ਸਤ੍ਤੋ। ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਰਥੋ ਗੇਹਂ ਮੁਟ੍ਠਿ ਉਦ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਚ; ਤੇ ਤੇਯੇਵ ਰੂਪਾਦਯੋ ਉਪਾਦਾਯ ਘਟੋ ਪਟੋ; ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਪਰਿਵਤ੍ਤਾਦਯੋ ਉਪਾਦਾਯ ਕਾਲੋ, ਦਿਸਾ; ਤਂ ਤਂ ਭੂਤਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਭਾਵਨਾਨਿਸਂਸਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਤਂ ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪਾ **ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਚੇਸਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਟ੍ਠੇਨ। ਯਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਅਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਯਾ ਪਠਮਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ ਉਪਨਿਧਾਯ ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਉਪਨਿਧਾਯ ਦੀਘਂ ਰਸ੍ਸਂ, ਦੂਰਂ, ਸਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ; ਅਯਂ **ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਅਪਿਚੇਸਾ ਉਪਨਿਧਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ – ਤਦਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖੂਪਨਿਧਾ, ਹਤ੍ਥਗਤੂਪਨਿਧਾ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੂਪਨਿਧਾ, ਸਮਾਰੋਪਿਤੂਪਨਿਧਾ, ਅਵਿਦੂਰਗਤੂਪਨਿਧਾ , ਪਟਿਭਾਗੂਪਨਿਧਾ, ਤਬ੍ਬਹੁਲੂਪਨਿਧਾ, ਤਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠੂਪਨਿਧਾਤਿਆਦਿਨਾ ਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ।

ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਵ ਤਦਞ੍ਞਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਤਦਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖੂਪਨਿਧਾ** ਨਾਮ। ਛਤ੍ਤਪਾਣਿ, ਸਤ੍ਥਪਾਣੀਤਿਆਦਿਕਾ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਹਤ੍ਥਗਤੂਪਨਿਧਾ** ਨਾਮ। ਕੁਣ੍ਡਲੀ, ਸਿਖਰੀ, ਕਿਰਿਟੀਤਿਆਦਿਕਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੂਪਨਿਧਾ** ਨਾਮ। ਧਞ੍ਞਸਕਟਂ, ਸਪ੍ਪਿਕੁਮ੍ਭੋਤਿਆਦਿਕਾ ਸਮਾਰੋਪਿਤਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਮਾਰੋਪਿਤੂਪਨਿਧਾ** ਨਾਮ। ਇਨ੍ਦਸਾਲਗੁਹਾ, ਪਿਯਙ੍ਗੁਗੁਹਾ, ਸੇਰੀਸਕਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਅਵਿਦੂਰਗਤਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਵਿਦੂਰਗਤੂਪਨਿਧਾ** ਨਾਮ। ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ, ਉਸਭਗਾਮੀਤਿਆਦਿਕਾ ਪਟਿਭਾਗਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਪਟਿਭਾਗੂਪਨਿਧਾ** ਨਾਮ। ਪਦੁਮਸ੍ਸਰੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੋਤਿਆਦਿਕਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਤਬ੍ਬਹੁਲੂਪਨਿਧਾ** ਨਾਮ। ਮਣਿਕਟਕਂ, ਵਜਿਰਕਟਕਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਤਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਤਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠੂਪਨਿਧਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਮੋਧਾਨਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਿਦਣ੍ਡਂ, ਅਟ੍ਠਪਦਂ, ਧਞ੍ਞਰਾਸਿ, ਪੁਪ੍ਫਰਾਸੀਤਿਆਦਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਅਯਂ **ਸਮੋਧਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਯਾ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ, ਤੀਣਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਤਿਆਦਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਅਯਂ **ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਯਾ ਤਂ ਤਂ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵੀ, ਤੇਜੋ, ਕਕ੍ਖਲ਼ਤਾ, ਉਣ੍ਹਤਾਤਿਆਦਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਅਯਂ **ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਯਾ ਪਨ ਸਨ੍ਤਤਿਵਿਚ੍ਛੇਦਾਭਾਵਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਆਸੀਤਿਕੋ, ਨਾਵੁਤਿਕੋਤਿਆਦਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਅਯਂ **ਸਨ੍ਤਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਏਤਾਸੁ ਪਨ ਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਸੇਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਕ੍ਖਞ੍ਚ ਭਜਨ੍ਤਿ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਮੁਤ੍ਤਕੇਨ ਆਚਰਿਯਨਯੇਨੇਵ ਅਪਰਾਪਿ ਛ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ – ਕਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਸਣ੍ਠਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਲਿਙ੍ਗਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਭੂਮਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਅਸਙ੍ਖਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਾਣਕੋ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿਆਦਿਕਾ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ **ਕਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਕਿਸੋ, ਥੂਲੋ, ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ, ਚਤੁਰਸ੍ਸੋਤਿਆਦਿਕਾ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ **ਸਣ੍ਠਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਇਤ੍ਥੀ, ਪੁਰਿਸੋਤਿਆਦਿਕਾ ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ **ਲਿਙ੍ਗਪਞ੍ਞਤਿ** ਨਾਮ। ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਕੋਸਲਕਾ, ਮਾਧੁਰਾਤਿਆਦਿਕਾ ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ **ਭੂਮਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਤਿਸ੍ਸੋ , ਨਾਗੋ, ਸੁਮਨੋਤਿਆਦਿਕਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਾਮਕਰਣਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਨਿਰੋਧੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ **ਅਸਙ੍ਖਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਚ੍ਚਾ ਭੂਮਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਖਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਕਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਕ੍ਖਂ ਭਜਤਿ। ਸੇਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਨਾਮ।

੨. ਇਦਾਨਿ ਯਾਸਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ, ਸਙ੍ਖੇਪਤੋਯੇਵ ਤਾਵ ਤਾਸਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਤਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਤਾਵ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਯਾ ਅਯਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ 'ਖਨ੍ਧਾ'ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਦਸ੍ਸਨਾ, ਠਪਨਾ, ਸਾ ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। ਪਰਤੋ **ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਆਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ

ਨਯੋ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਯਤ੍ਤੁਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਵਾ ਪਭੇਦਤੋ ''ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ... ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਾ; ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋ, ਸੇਸਾ ਚਤੁਭੂਮਿਕਾਤਿ ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਹੋਤਿ; ਏਤ੍ਤੁਕੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ 'ਖਨ੍ਧਾ'ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

੩. ਤਥਾ ਯਤ੍ਤੁਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀਤਿ ਵਾ, ਪਭੇਦਤੋ ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ; ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਦਸਾਯਤਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ , ਦ੍ਵਾਯਤਨਾ ਚਤੁਭੂਮਿਕਾਤਿ ਵਾ, ਏਵਰੂਪਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਹੋਤਿ; ਏਤ੍ਤੁਕੇਨ ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਾਨੀਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

੪. ਯਤ੍ਤੁਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋਤਿ ਵਾ , ਪਭੇਦਤੋ ''ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂ''ਤਿ ਵਾ; ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸੋਲ਼ਸ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਚਤੁਭੂਮਿਕਾਤਿ ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਹੋਤਿ; ਏਤ੍ਤੁਕੇਨ ਧਾਤੂਨਂ ਧਾਤੂਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

੫. ਯਤ੍ਤੁਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਵਾ, ਪਭੇਦਤੋ ''ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ; ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਹੋਤਿ; ਏਤ੍ਤੁਕੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਂ 'ਸਚ੍ਚਾਨੀ'ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

੬. ਯਤ੍ਤੁਕੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ ਵਾ, ਪਭੇਦਤੋ ''ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ; ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਦਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ, ਨਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੀਤਿ ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਹੋਤਿ; ਏਤ੍ਤੁਕੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੭. ਇਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਹਿ ਤਿਲੇ ਵਿਸਾਰਯਮਾਨੇਨ ਵਿਯ, ਵਾਕੇ ਹੀਰਯਮਾਨੇਨ ਵਿਯ ਚ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ ਇਮਾਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਂ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ ਕਥਿਤਾਤਿ ਤੇਨ ਤੇ ਇਧ ਏਕਦੇਸੇਨੇਵ ਕਥੇਸਿ। ਛਟ੍ਠਾ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਕਥਿਤਾਵ। ਇਧਾਪਿ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਏਕਦੇਸੇਨੇਵ ਕਥਿਤਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਕਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਦਸਕਾ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਸੀਤਿ।

ਮਾਤਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਏਕਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਠਪਿਤਂ ਮਾਤਿਕਂ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ। **ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਏਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਕਾਲੇਨ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੁਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮਯੇਨ ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਾਸਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਨਾਮਂ। **ਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸਹਜਾਤੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇਨ। **ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਤਿ। ਕਤਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨੇਸ ਕਾਲੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ? ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਹਿ ਕਾਲੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਕਾਲੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਤੋਵ ਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਕਾਲੋ, ਵਤ੍ਤਕਰਣਕਾਲੋ ਚ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਕਾਲੋ ਨਾਮ। ਸਰੀਰਂ ਪਨ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਯਾਵ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਗਮਨਕਾਲੋ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਨਾਮ।

ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਗਮਨਕਾਲਂ ਪਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨਕਾਲੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਮਾਲ੍ਕੇ ਠਾਨਕਾਲੋ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਗਮਨਕਾਲੋ ਗਾਮੇ ਚਰਣਕਾਲੋ; ਆਸਨਸਾਲਾਯ ਯਾਗੁਪਾਨਕਾਲੋ ਵਤ੍ਤਕਰਣਕਾਲੋਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਕਾਲੋ ਨਾਮ। ਆਸਨਸਾਲਾਯ ਪਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਓਕਾਸੇ ਸਤਿ ਯਾਵ ਭਤ੍ਤਕਾਲੋ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਨਾਮ। ਭਤ੍ਤਂ ਪਨ ਭੁਞ੍ਜਨਕਾਲੋ, ਵਿਹਾਰਗਮਨਕਾਲੋ, ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਪਟਿਸਾਮਨਕਾਲੋ, ਦਿਵਾਵਤ੍ਤਕਰਣਕਾਲੋ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦਾਨਕਾਲੋਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਕਾਲੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਅਕਾਲੋ, ਸ੍ਵੇਵ ਅਸਮਯੋ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੇ ਕਾਲੇ ਕਾਲੇ, ਸਮਯੇ ਸਮਯੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਸਹਜਾਤਨਾਮਕਾਯੇਨ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ... ਪੇ॰... ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਪਿਚੇਸ ਸਫਸ੍ਸਕੇਹਿ ਸਹਜਾਤਨਾਮਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇ ਫੁਸਤਿਯੇਵ ਨਾਮ, ਉਪਚਾਰੇਨ ਅਪ੍ਪਨਂ ਫੁਸਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਪੁਰਿਮਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਅਪਰਂ ਅਪ੍ਪਨਂ ਫੁਸਤਿਯੇਵ। ਯੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਾ, ਤੇਨ ਤੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਫਸ੍ਸੇਨਾਪਿ ਫੁਟ੍ਠਾਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਉਪਚਾਰਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਯ ਪਟਿਲਾਭਕਾਰਣਮੇਵ, ਤਥਾ ਪੁਰਿਮਾ ਅਪ੍ਪਨਾ ਅਪਰਅਪ੍ਪਨਾਯ। ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸ ਏਵਂ ਸਹਜਾਤੇਹਿ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਫੁਸਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਞ੍ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸੇਸਾ ਅਤਿਰੇਕਪਣ੍ਣਾਸਧਮ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਪੀਤਿਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਹਿ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਂ, ਤਤਿਯਂ ਸੁਖਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਹਿ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਹਿ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਂ, ਤਥਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਸੇਸਾ ਅਤਿਰੇਕਪਣ੍ਣਾਸਧਮ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ, ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। **ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਡ੍ਢੁਪਡ੍ਢਾ ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਦਿਵਜ੍ਝਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਤੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ''ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਖੀਣਾ ਆਸਵਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨ ਗਹਿਤੋ। ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਖੀਣਾਸਵੋਪਿ ਤੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਸਵਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਪਿ ਨ ਗਹਿਤੋ। **ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮੀਨਂਯੇਵੇਤਂ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨. ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਾ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਚ ਖੀਣਾਸਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੁਕੇ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਦੁਕਮੁਤ੍ਤਕਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤੇ ਚ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਚ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕੇਹਿ ਤਨ੍ਤਿਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੋ **ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਿਯੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਮੋਕ੍ਖੇ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਬਾਹਿਰਾਨਞ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਸਮਯੋਪਿ। ਮਗ੍ਗਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਯੋ ਵਾ ਅਸਮਯੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਬਲਵਤੀ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖਾਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਫਲਪਟਿਵੇਧੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਤਿ ਮਗ੍ਗਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਯੋ ਵਾ ਅਸਮਯੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤੇ ਚ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਚ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਆਰੋਪੇਸਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਇਮਾਯਪਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤੋਵ। ਭਜਾਪਿਯਮਾਨੋ ਪਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਭਜੇਯ੍ਯ।

੩. ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਾਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ – ਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ **ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ। ਰੂਪਸਹਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਸਹਗਤਾਨਂ। ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਵਿਨਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞਂ, ਨ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਂ। ਅਰੂਪੇਨ ਸਹਗਤਾਨਂ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਵਿਨਾ ਅਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਾਕਾਰੇਨ ਅਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ। ਅਪ੍ਪਗੁਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਦੁਕ੍ਖਲਾਭੀ। ਯੋ ਆਗਮਨਮ੍ਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਉਪਚਾਰਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਮਞ੍ਜੂਸਂ ਲਭਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਸਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਤਂ ਸਮ੍ਪਦਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੋ ਨ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਨਾਮ। **ਨ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ**ਤਿ ਅਵਿਪੁਲਲਾਭੀ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਫਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇ ਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸਹਸਾਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ। **ਯਦਿਚ੍ਛਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਂ ਵਾ ਆਨਾਪਾਨਜ੍ਝਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਵਾ ਅਸੁਭਜ੍ਝਾਨਂ ਵਾਤਿ ਯਂ ਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ। **ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਯਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਯਤ੍ਤਕਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਂ ਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਤਤ੍ਤਕਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਚਨ੍ਦਂ ਵਾ ਸੂਰਿਯਂ ਵਾ ਉਲ੍ਲੋਕੇਤ੍ਵਾ 'ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਨ੍ਦੇ ਵਾ ਸੂਰਿਯੇ ਵਾ ਏਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਂ ਗਤੇ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ; ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯਾਤਿ।

ਪਮਾਦਮਾਗਮ੍ਮਾਤਿ ਪਮਾਦਂ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਂਵਿਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਨਾਮਂ। ਏਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਮਾਧਿਪਾਰਿਬਨ੍ਧਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਰਿਬਨ੍ਧਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ, ਨ ਸੁਵਿਕ੍ਖਾਲਿਤਾ, ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਨੇਵ ਸੀਲਭੇਦੇਨ, ਨਾਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ। ਨ ਗਰੁਕਮੋਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋ ਪਨੇਸ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਤਭੇਦਮਤ੍ਤਕੇਨ ਵਾ ਨਸ੍ਸਤਿ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਥੇਰੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਲਞ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਗਾਮਂ ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਦਾਰਕਾ ਪਰਿਵੇਣੇ ਕੀਲਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਥੇਰੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ 'ਪਰਿਵੇਣਂ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ 'ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਨਿਸੀਦਿ। ਸੋ ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ, 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਆਵਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਂ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ

ਅਦਿਸ੍ਵਾ ‘ਵਤ੍ਤੁਭੇਦੋ ਨੁ ਖੋ ਅਤ੍ਥੀ’ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਪਰਿਵੇਣਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮਟ੍ਠਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋਵ ਨਿਸੀਦਿ।

੪. ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਚੇਵ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਨਾਮਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਮਾਧਿਪਾਰਿਬਨ੍ਧਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਰਿਬਨ੍ਧਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਸੁਵਿਕ੍ਖਾਲਿਤਾ; ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਭਸ੍ਸਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਾਦਿਕਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪੇਨ ਪਮਾਦੇਨ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਨਸ੍ਸਤਿ। ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਾ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਖੀਣਾਸਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੁਕੇ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ; ਦੁਕਮੁਤ੍ਤਕਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤੇ ਚ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਚ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਦੁਕੇ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕੇਹਿ ਤਨ੍ਤਿਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੋ **ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਕੁਪ੍ਪਨਂ ਨਸ੍ਸਨਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਨ ਸਕਿਂ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕੁਪ੍ਪਨਂ ਨਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫. ਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮਾਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਾਪਿ ਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਾਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਇਧ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਮਾਦਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਹਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਹਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਨਾਨਂ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

੭. ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਚੇਤਨਾਯ ਅਪਰਿਹਾਨਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਭਬ੍ਬੋ। **ਸਚੇ ਅਨੁਸਞ੍ਚੇਤੇਤੀ**ਤਿ, ਸਚੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞ੍ਹਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਨੁਸਞ੍ਚੇਤੇਤਿ ਨਾਮ। ਸੋ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਇਤਰੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ।

੮. ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਯ ਅਪਰਿਹਾਨਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਭਬ੍ਬੋ। **ਸਚੇ ਅਨੁਰਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਸਚੇ ਅਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਪਹਾਯ ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਨ੍ਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਨੁਰਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮ। ਸੋ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਇਤਰੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ।

ਇਮੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤੁਂ ਥਾਵਰਂ ਕਾਤੁਂ ਪਟਿਬਲਾ। ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬਤੋ ਪਨ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋਵ ਬਲਵਤਰੋ। ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ ਹਿ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਨੁਦਤਿ ਨੀਹਰਤਿ, ਅਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਤਿ। ਸੋ ਤੇ ਸੇਵਨ੍ਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ । ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਾਤਿ। ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਨੁਦਤਿ ਨੀਹਰਤਿ, ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਤਿ। ਸੋ ਤੇ ਸੇਵਨ੍ਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ।

ਯਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਖੇਤ੍ਤਪਾਲਾ ਏਕੋ ਪਣ੍ਡੁਰੋਗੇਨ ਸਰੋਗੋ ਅਕ੍ਖਮੋ ਸੀਤਾਦੀਨਂ, ਏਕੋ ਅਰੋਗੋ ਸੀਤਾਦੀਨਂ ਸਹੋ। ਸਰੋਗੋ ਹੇਟ੍ਠਾਕੁਟਿਂ ਨ ਓਤਰਤਿ, ਰਤ੍ਤਾਰਕ੍ਖਂ ਦਿਵਾਰਕ੍ਖਂ ਵਿਜਹਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਦਿਵਾ ਸੁਕਮੋਰਾਦਯੋ ਖੇਤ੍ਤਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਸਾਲਿਸੀਸਂ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਮਿਗਸੂਕਰਾਦਯੋ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਖਲਂ ਤਚ੍ਛਿ ਤਂ ਵਿਯ ਛੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਤ੍ਤਕਾਰਣਾ ਪੁਨ ਬੀਜਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਤਿ। ਇਤਰੋ ਰਤ੍ਤਾਰਕ੍ਖਂ ਦਿਵਾਰਕ੍ਖਂ ਨ ਵਿਜਹਤਿ। ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਾਰਣਾ ਏਕਕਰੀਸਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਅਟ੍ਠਪਿ ਸਕਟਾਨਿ ਲਭਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਰੋਗਖੇਤ੍ਤਪਾਲੋ ਵਿਯ ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬੋ, ਅਰੋਗੋ ਵਿਯ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਰੋਗਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਾਦੇਨ ਪੁਨ ਬੀਜਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਲਭਨਂ ਵਿਯ ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਉਪਕਾਰੇ ਪਹਾਯ ਅਨੁਪਕਾਰੇ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹਾਨਂ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਏਕਕਰੀਸਮਤ੍ਤਤੋ ਚਤੁਅਟ੍ਠਸਕਟਉਦ੍ਧਰਣਂ ਵਿਯ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਕਾਰੇ ਪਹਾਯ ਉਪਕਾਰੇ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਹਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਚੇਤਨਾਭਬ੍ਬਤੋ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਾਭਬ੍ਬੋਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਥਾਵਰਂ ਕਾਤੁਂ ਬਲਵਤਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੯. ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਤੀਣਿ ਸੰਯੋਜਨਾਨੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਯੋਜਨਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਸੰਯੋਜਨਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੰਯੋਜਨਾਨਿ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਹੀਨਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਫਲਕ੍ਖਣੇਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਸੰਯੋਜਨਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੋ ਥੂਲਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਵ ਇਧ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੦. ਗੋਤ੍ਰਭੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਰੋਪਣ੍ਣਾਸਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਙ੍ਖਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗੋਤ੍ਤਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਮਣ੍ਡਲਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਖਂ ਅਰਿਯਗੋਤ੍ਤਂ ਅਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਅਰਿਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਓਕ੍ਕਮਨਤੋ ਗੋਤ੍ਰਭੂਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੧. ਭਯੂਪਰਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਭਯੇਨ ਉਪਰਤੋਤਿ **ਭਯੂਪਰਤੋ**। ਸਤ੍ਤਪਿ ਸੇਕ੍ਖਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਚ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਤੋ ਓਰਮਨ੍ਤਿ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਂ, ਵਟ੍ਟਭਯਂ, ਕਿਲੇਸਭਯਂ, ਉਪਵਾਦਭਯਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਯਾਨਿ ਭਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯੇਵ ਭਯਂ **ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਂ**। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ‘ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਪਾਪਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪਾਯਾ ਮੁਖਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਚ੍ਛਾਤਅਜਗਰਸਦਿਸਾ, ਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੋ ਕਥਂ ਭਵਿਸ੍ਸਸੀ’ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਂ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਅਨਮਤਗ੍ਗਸੰਸਾਰਵਟ੍ਟਂਯੇਵ ਪਨ **ਵਟ੍ਟਭਯਂ** ਨਾਮ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਂ **ਕਿਲੇਸਭਯਂ** ਨਾਮ। ਗਰਹਾ ਪਨ **ਉਪਵਾਦਭਯਂ** ਨਾਮ। ਤਾਨਿਪਿ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਪਨ ਤਯੋ ਸੇਕ੍ਖਾ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਸੇਸਾਨਿ ਤੀਣਿ ਭਯਾਨਿ ਭਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਕਸੇਕ੍ਖਾ ਆਗਮਨਵਸੇਨ ਵਾ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਯਤ੍ਤਾ ਵਾ **ਭਯੂਪਰਤਾ** ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਖੀਣਾਸਵੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਭਯੇਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਨ ਭਾਯਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਯੋ; ਤਸ੍ਮਾ **ਅਭਯੂਪਰਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਸੋ ਉਪਵਾਦਮ੍ਪਿ ਨ ਭਾਯਤੀਤਿ? ਨ ਭਾਯਤਿ। ਉਪਵਾਦਂ ਪਨ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦੋਣੁਪ੍ਪਲਵਾਪਿਗਾਮੇ ਖੀਣਾਸਵਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ।

੧੨. ਅਭਬ੍ਬਾਗਮਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਾਗਮਨਸ੍ਸ ਅਭਬ੍ਬੋਤਿ **ਅਭਬ੍ਬਾਗਮਨੋ। ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮੇਨ। **ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। **ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਦੁਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘੇਸੁ ਸਦ੍ਧਾਰਹਿਤਾ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮਜਤਾਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦਰਹਿਤਾ। ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਂ ਇਤਰਦੀਪਤ੍ਤਯਵਾਸਿਨੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਭਾਵਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾ ਨਾਮ। **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾਰਹਿਤਾ। **ਅਭਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗਫਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ। **ਨਿਯਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਨਿਯਾਮਂ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ। **ਓਕ੍ਕਮਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਪਵਿਸਿਤੁਂ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਭਬ੍ਬਾ।

੧੩. ਭਬ੍ਬਾਗਮਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮਿਮਸ੍ਮਿਂ ਦੁਕੇ ਯੇ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਞ੍ਚਾਨਨ੍ਤਰਿਯਕਾ, ਯੇ ਚ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ, ਯੇਹਿ ਚ ਅਹੇਤੁਕਦੁਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਗਹਿਤਾ , ਯੇ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਨ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਿ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਕਤ੍ਤੁਕਮਜਤਾਛਨ੍ਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇ ਚ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਵਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਭਬ੍ਬਾ, ਵਿਪਰੀਤਾ ਭਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੧੪. ਨਿਯਤਾਨਿਯਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਾ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਕਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹੇਤੇ ਨਿਰਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਨਿਯਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਤਾ** ਨਾਮ। ਅਟ੍ਠ ਪਨ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮ੍ਮਾਭਾਵਾਯ ਉਪਰੂਪਰਿਮਗ੍ਗਫਲਤ੍ਥਾਯ ਚੇਵ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਚ ਨਿਯਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਯਤਾ** ਨਾਮ। ਅਵਸੇਸਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਨ ਅਨਿਬਦ੍ਧਗਤਿਕਾ। ਯਥਾ ਆਕਾਸੇ ਖਿਤ੍ਤਦਣ੍ਡੋ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਨ੍ਤੋ ‘ਅਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਮਜ੍ਝੇਨ ਵਾ ਮੂਲੇਨ ਵਾ ਪਤਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਨ ਞਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵ ‘ਅਸੁਕਗਤਿਯਾ ਨਾਮ

ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਨਿਯਮਾਭਾਵਾ **ਅਨਿਯਤਾ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਾ ਪਨ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਨਂ ਨਿਯਤਗਤਿਕਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਸਾ ਨਿਯਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਧਮ੍ਮਾਯੇਵ ਹਿ ਨਿਯਤਾ ਨਾਮ। ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਸੇਨਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਨਿਯਮੋ ਕਥਿਤੋਤਿ।

੧੫. ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਕਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਤੇ ਹਿ ਫਲਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਪਨ੍ਨਕਾ** ਨਾਮ। **ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ**ਤਿ ਫਲਪਟਿਲਾਭਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। ਫਲਪਟਿਲਾਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਤੇ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਫਲੇ ਠਿਤਾਯੇਵ ਨਾਮ।

੧੬. ਸਮਸੀਸੀਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਪੁਰੇ ਅਪਚ੍ਛਾ, ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਯੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਸਮਸੀਸੀ** ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ – ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਸੀਸੀ, ਰੋਗਸਮਸੀਸੀ, ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ **ਪਦੁਮਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ; ਠਿਤਕੋਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤਕੋਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ **ਕੋਟਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰਵਾਸੀਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ; ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਨਿਪਨ੍ਨੋਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੋਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ – ਅਯਂ **ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਸੀਸੀ** ਨਾਮ।

ਯੋ ਪਨ ਏਕਂ ਰੋਗਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਰੋਗੇਯੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਰੋਗੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ – ਅਯਂ **ਰੋਗਸਮਸੀਸੀ** ਨਾਮ।

ਕਤਰੋ ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀ ਨਾਮ? ''ਸੀਸਨ੍ਤਿ ਤੇਰਸ ਸੀਸਾਨਿ – ਪਲਿਬੋਧਸੀਸਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾ, ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨਸੀਸਞ੍ਚ ਮਾਨੋ, ਪਰਾਮਾਸਸੀਸਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਸੀਸਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਸਂਕਿਲੇਸਸੀਸਞ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸੀਸਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾ, ਪਗ੍ਗਹਸੀਸਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਸੀਸਞ੍ਚ ਸਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸੀਸਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿ, ਦਸ੍ਸਨਸੀਸਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾ, ਪਵਤ੍ਤਸੀਸਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਗੋਚਰਸੀਸਞ੍ਚ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਸੀਸਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੮੭)। ਤਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਸੀਸਂ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਸੀਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯਾਦਾਯਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਯਾਦਾਯਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯਾਦਾਯਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਂ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਯਾਦਾਯਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਂ। ਯਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਸੀਸਦ੍ਵਯਂ ਸਮਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ **ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀ** ਨਾਮ।

ਕਥਮਿਦਂ ਸਮਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਵਾਰਸਮਤਾਯ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਾਰੇ ਮਗ੍ਗਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ – ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਚਤ੍ਤਾਰੀਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। ਇਮਾਯ ਵਾਰਸਮਤਾਯ ਇਦਂ ਉਭਯਸੀਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਸਮਂ ਹੋਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵਿਤਸਮਸੀਸੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਮੇਵ ਚ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

੧੭. ਠਿਤਕਪ੍ਪੀਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਠਿਤੋ ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਠਿਤਕਪ੍ਪੋ, ਠਿਤਕਪ੍ਪੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਠਿਤਕਪ੍ਪੀ**। ਕਪ੍ਪਂ ਠਪੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਡ੍ਡਯ੍ਹਨਵੇਲਾ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਝਾਯਨਕਾਲੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਨੇਵ ਤਾਵਾ**ਤਿ ਯਾਵ ਏਸ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਨ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਕਪ੍ਪੋ ਝਾਯੇਯ੍ਯ। ਝਾਯਮਾਨੋਪਿ ਅਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੋ ਹਿ ਨਾਮ ਮਹਾਵਿਕਾਰੋ ਮਹਾਪਯੋਗੋ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਸ੍ਸ ਝਾਯਨਵਸੇਨ ਮਹਾਲੋਕਵਿਨਾਸੋ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਮਹਾਵਿਨਾਸੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਾਤਿ ਵਦਤਿ। ਸਾਸਨੇ ਪਨ ਧਰਮਾਨੇ ਅਯਂ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੇ ਸਾਸਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਗਤਕੋਟਿਕੇ ਹਿ ਕਾਲੇ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਤ੍ਥਾ ਅਨੁਰਾਯਾਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਇਦਂ ਕਾਰਣਂ ਆਹਰਿ – ''ਇਦਮ੍ਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪਨ ਫਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਪ੍ਪਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਕਿਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਠਪੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਮਗ੍ਗਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਭਵਙ੍ਗਂ ਆਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਤੀਣਿ ਅਨੁਲੋਮਾਨਿ, ਏਕਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁਚਿਤ੍ਤਂ, ਏਕਂ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵੇ ਫਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨੀਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਠਪੇਯ੍ਯ। ਇਮਂ ਪਨਤ੍ਥਂ ਬਾਹਿਰਾਯ ਆਗਨ੍ਤੁਕੂਪਮਾਯਪਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਿਂਸੁ। ਸਚੇ ਹਿ

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕੂਪਰਿ ਯੋਜਨਿਕੰ ਏਕਗ੍ਘਨਸੇਲੰ ਤਿਵਟ੍ਟਾਯ ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਓਲਮ੍ਬੇਯਜ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਟ੍ਟੇ ਛਿਨ੍ਨੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਓਲਮ੍ਬੇਯਜ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਏਕੇਨ ਓਲਮ੍ਬੇਯਜੇਵ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਨੇ ਅਬ੍ਭਕੂਟੰ ਵਿਯ ਆਕਾਸੇ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਫਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੇਯਜਾਤਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਦੀਪਨਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਪੁਰਿਮਾਵ ਮਹਨ੍ਤਾ। ਨ ਕੇਵਲੰ ਪਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋਵ ਕਪ੍ਪੰ ਠਪੇਤਿ, ਇਤਰੇ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋਪਿ ਠਪੇਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤਞ੍ਚ ਅਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਿਟ੍ਠਿਵਟ੍ਟਕਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਇਮੰ ਤਨ੍ਤਿੰ ਆਰੋਪੇਸਿ – ''ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਠਿਤਕਪ੍ਪਿਨੋ''ਤਿ।

੧੮. ਅਰਿਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ **ਅਰਿਯਾ**। ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਰਣੀਯਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਾ। ਅਰਿਯਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੋਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰਿਯਾ। ਸੇਸਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ **ਅਨਰਿਯਾ**।

੧੯. ਸੇਕ੍ਖਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ, ਫਲਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਿਕਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ **ਸੇਕ੍ਖਾ**। ਅਰਹਤਾ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਾ। ਪੁਨ ਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਨਕਿਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਸੇਕ੍ਖਾ**। ਇਤਿ ਸਤ੍ਤ ਅਰਿਯਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਕ੍ਖਾ। ਖੀਣਾਸਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸੀਲਾਦੀਨੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਅਸੇਕ੍ਖਾ ਨਾਮ। ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਯਮ੍ਭੂਤਤਾਯ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਅਸੇਕ੍ਖਾ ਨਾਮ। ਸੇਸਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨੇਵ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਾਤਿ **ਨੇਵਸੇਕ੍ਖਾਨਾਸੇਕ੍ਖਾ**।

੨੦. ਤੇਵਿਜ੍ਜਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਪਠਮੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋਪਿ, ਪਠਮੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋਪਿ **ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ**ਯੇਵ ਨਾਮ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਕਥਾ ਪਨ ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਆਗਮਨੀਯਮੇਵ ਧੁਰੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮੰ ਦ੍ਵੇ ਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋਵ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੨. ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵੇ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੇਸੁ। ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮੇਸੁ ਪਨ ਭਵੇਸੁ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਵਤ੍ਤੰ ਆਰੁਯ੍ਹ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਲੋਮੰ ਗੋਤ੍ਰਭੁੰ ਆਹਚ੍ਚ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਨਾਚਰਿਯਕਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਦਾ ਹਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪੂਰਿਤਪਾਰਮਿਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਾਮੰ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖੰ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨ ਞਾਣੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਚਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਮ੍ਬੋਧਿਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚੇਵ ਬਲੇਸੁ ਚ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਦਸਬਲਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਞ੍ਞੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਉਭਤੋਸੁਜਾਤਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਅਭਿਸੇਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ 'ਇਦੰ ਨਾਮ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਅਨਾਗਤ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਆਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ 'ਅਯੰ ਨਾਮ ਗੁਣੋ ਨ ਆਗਤੋ, ਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ, ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ'ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਾ ਆਗਤਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਏਵੰ ਪਾਰਮੀਪੂਰਣਸਿਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੨੩. ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ – **ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਦੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵੇ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਿਕਞਾਣੇਨੇਵ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚੇਵ ਬਲੇਸੁ ਚ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

੨੪. ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਹਜਾਤਨਾਮਕਾਯੇਨ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ, ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਆਸਵਾ ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਥੇਰਵਾਦੋ – **ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋ** ਤਾਵ ਆਹ – ''ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ, ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਉਭਤੋਭਾਗੇਹਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। **ਤਿਪਿਟਕਮਹਾਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ** ''ਨਾਮਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋ ਏਸੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ –

''ਅਚ੍ਚੀ ਯਥਾ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ, (ਉਪਸੀਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।)
ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ।
ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ,
ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੮੦)।

ਵਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ''ਨਾਮਕਾਯਤੋ ਚ ਰੂਪਕਾਯਤੋ ਚ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਆਹ। **ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਾਭਯਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨਾਹ – ''ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਏਕਵਾਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਏਕਵਾਰਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਇਮੇ ਪਨ ਤਯੋਪਿ ਥੇਰਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ, 'ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵਾਦੇ ਕਾਰਣਂ ਦਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵਾਦਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਯਿਂਸੁ।

ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਨ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਕਾਯਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਾਮਕਾਯਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਉਭੋਹਿ ਭਾਗੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਏਕੇਕਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਚ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੀਸਂ ਨਿਰੋਧਂ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ। ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਅਨਾਗਾਮੀ ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਸੇਟ੍ਠੋ ਨਾਮ। ਨਨੁ ਚ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਹਿ ਦੁਵਙ੍ਗਿਕਂ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਪਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੇਨ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਰੂਪਕਾਯਤੋ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਿਲੇਸਕਾਯਤੋਵ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਰੂਪਕਾਯਤੋ; ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ । ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ ਪਨ ਨਾਮਕਾਯਤੋ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਰੂਪਕਾਯਤੋ ਚਾਤਿ ਤਦੇਵ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੫. ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**। ਸੋ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਚਤੂਹਿ ਝਾਨੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਏਕੋਪਿ ਅਟ੍ਠਵਿਮੋਕ੍ਖਲਾਭੀ ਨ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵ **ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ।

੨੬. ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਵਜ੍ਝਾ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਫੁਟ੍ਠਨ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ। ਝਾਨਫਸ੍ਸਂ ਪਠਮਂ ਫੁਸਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿਪਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ। ਸੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਟ੍ਠਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ।

੨੭. ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਇਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਦੁਕ੍ਖਂ। **ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਂ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ 'ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਯਾਥਾਵਸਰਸਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਣ੍ਹਾ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਜਨੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ, ਪਭਾਵੇਤਿ, ਤਤੋ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਅਯਂ 'ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ

ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਸਮੁਦਯੋ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਨੰ 'ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਅਰਿਯੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਤੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੰ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਤੇਨ ਤੰ 'ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਸਚ੍ਚਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਇਦਾਨਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਨਿਸੀਦਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਵਿਦਿਤਾ ਪਾਕਟੀਕਤਾ। **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾ। **ਵੋਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਵੋਚਰਿਤਾ**ਤਿ ਸੁਚਰਿਤਾ। ਤੇਸੁ ਅਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਚਰਾਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ। ''ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸੁਖੋ ਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ । ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਿਦਿਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਪਸ੍ਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**। ਅਯਮ੍ਪਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਵਿਯ ਛਬ੍ਬਿਧੋਵ ਹੋਤਿ।

੨੮. ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਨੋ ਚ ਖੋ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ, ਨ ਏਵੰ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿੰ ਪਨ ਨੇਸੰ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਨਤ੍ਥਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ? ਆਗਮਨੀਯਨਾਨਤ੍ਤੇਨ। ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹਿ ਆਗਮਨਮ੍ਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਅਕਿਲਮਨ੍ਤੋਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਪਿਚ ਨੇਸੰ ਪਞ੍ਞਾਯਪਿ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ। ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪਰਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਗ੍ਗਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਤਿਕ੍ਖੰ ਸੂਰੰ ਪਸਨ੍ਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਨੋ ਤਿਕ੍ਖੰ ਸੂਰੰ ਪਸਨ੍ਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਯਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤਰੁਣੇਸੁ ਸਿਪ੍ਪੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਤਿਖਿਣੋ ਅਸਿ, ਏਕਸ੍ਸ ਕੁਣ੍ਠੋ। ਤਿਖਿਣੇਨ ਅਸਿਨਾ ਕਦਲੀ ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਸਦ੍ਦੰ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਕੁਣ੍ਠੇਨ ਅਸਿਨਾ ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਾ 'ਕਟਕਟਾ'ਤਿ ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਖਿਣੇਨ ਅਸਿਨਾ ਸਦ੍ਦੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਕਦਲਿਯਾ ਛੇਦਨੰ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਗ੍ਗਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਖਿਣਸੂਰਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਭਾਵੋ। ਕੁਣ੍ਠੇਨ ਅਸਿਨਾ ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਕਦਲਿਯਾ ਛੇਦਨੰ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਗ੍ਗਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਅਤਿਖਿਣਅਸੂਰਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੰ ਪਨ ਨਯੰ 'ਨੋ'ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ, ਆਗਮਨੀਯਨਾਨਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤੰ।

ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੋ ਹੋਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਕਿਲੇਸਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣੰ ਅਦਨ੍ਧੰ ਤਿਖਿਣੰ ਸੂਰੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਹਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਨਾਮ ਅਤਿਖਿਣੇਨ ਅਸਿਨਾ ਕਦਲਿੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਮਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ, ਅਸਿ ਨ ਸੀਘੰ ਵਹਤਿ, ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਬਲਵਤਰੋ ਵਾਯਾਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ ; ਏਵਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਸੁਨਿਸਿਤੇਨੇਵ ਅਸਿਨਾ ਕਦਲਿੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੰ ਮਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ, ਅਸਿ ਸੀਘੰ ਵਹਤਿ, ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਬਲਵਵਾਯਾਮਕਿਚ੍ਚੰ ਨ ਹੋਤਿ; ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਵਿਯ ਛਬ੍ਬਿਧੋਵ ਹੋਤਿ।

੨੯. ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵੰ। ਪਞ੍ਞੰ ਵਾਹੇਤੀਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਵਾਹੀ**। ਪਞ੍ਞਾ ਇਮੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਹਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਾਹੀਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞੰ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਰਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵੇਤੰ ਨਾਮੰ। ਫਲੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

੩੦. ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ – ਸਦ੍ਧੰ ਵਾਹੇਤੀਤਿ **ਸਦ੍ਧਾਵਾਹੀ**। ਸਦ੍ਧਾ ਇਮੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਹਤੀਤਿ ਸਦ੍ਧਾਵਾਹੀਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੁਮੇਵ। **ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧੰ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਰਤਿ। ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀਤਿ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵੇਤੰ ਨਾਮੰ। ਫਲੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਧੁਰਾਨਿ ਨਾਮ, ਦ੍ਵੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਨਾਮ, ਦ੍ਵੇ ਸੀਸਾਨਿ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੰ ਪਞ੍ਞਾਧੁਰਨ੍ਤਿ – ਦ੍ਵੇ ਧੁਰਾਨਿ ਨਾਮ। ਏਕੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਥਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨਾਤਿ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਨਾਮ। ਏਕੋ ਚ ਮਤ੍ਥਕੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸੀਸਾਨਿ ਨਾਮ। ਯੇ ਕੇਚਿ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮੇ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਪਞ੍ਞੰ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਸੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ। ਪਰਤੋ ਪਨ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ ਪਤ੍ਤੋ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ।

ਅਪਰੋ ਪਞ੍ਞਮੇਵ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ। ਪਰਤੋ ਪਨ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ। ਇਧ ਦ੍ਵੇ ਨਾਮਾਨਿ ਅਪੁਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੋ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਸਦ੍ਧੰ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ – ਅਯੰ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ। ਪਰਤੋ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਯੇਵ ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਨਾਮ। ਇਧ ਏਕਮੇਵ ਨਾਮੰ ਅਪੁਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਛ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੋ ਸਦ੍ਧਮੇਵ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ ਨਾਮ। ਪਰਤੋ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ। ਇਧਾਪਿ ਏਕਮੇਵ ਨਾਮੰ ਅਪੁਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਛ ਸਤ੍ਤ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਨਾਮਾਤਿ।

੩੧. ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਾਰੇ। ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗ੍ਗਹਣੰ ਅਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਅਟ੍ਠਮੰ ਭਵੰ ਨਾਦਿਯਤੀਤਿ **ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੋਤੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ** ਨਾਮ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਸੋਤੋ ਸੋਤੋਤਿ ਹਿਦੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਤਮੋ ਨੁ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੋਤੋਤਿ? ਅਯਮੇਵ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸੋਤੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀਤਿ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਤਿ, ਹਿਦੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਤਮੋ ਨੁ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਤਿ? ਯੋ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਸ੍ਵਾਯੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਏਵੰਨਾਮੋ ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ ਇਤਿ ਵਾ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੦੧)।

ਏਵੰ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਿਨਿਪਾਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਪਾਯੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਨਾਗਮਨਸਭਾਵੋ। **ਨਿਯਤੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਨਿਯਾਮੇਨ ਨਿਯਤੋ। **ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ**ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਨਕਭਾਵਪਰਾਯਣੋ। ਸੋ ਹਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੇਨ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। ਉਪਰਿ ਤੀਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਅਵਸ੍ਸੰ ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। **ਦੇਵੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚਾ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕਞ੍ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਞ੍ਚ। **ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸੰਸਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਰਿਵਟੁਮੰ ਕਰੋਤਿ। **ਅਯੰ**

ਵੁ**ਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਕਾਲੇਨ ਦੇਵਲੋਕਸ੍ਸ ਕਾਲੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਭਵੇਨ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੨. ਕੋਲਂਕੋਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਕੁਲਤੋ ਕੁਲਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਕੋਲਂਕੋਲੋ**। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਤੋ ਹਿ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਹਾਭੋਗਕੁਲੇਸੁਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਕੁਲਾਨੀ**ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਭਵੇ। ਇਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਮਿਸ੍ਸਕਭਵੇਨੇਵ ਕਥਿਤੋ। ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਚੇਤਂ – 'ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ'ਤਿ। ਯਾਵ ਛਟ੍ਠਭਵਾ ਸਂਸਰਨ੍ਤੋਪਿ ਪਨ ਕੋਲਂਕੋਲੋਵ ਹੋਤਿ।

੩੩. ਏਕਬੀਜਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਨਾਮ ਕਥਿਤਂ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਏਕਂਯੇਵ ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਕਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗ੍ਗਹਣਂ, ਸੋ **ਏਕਬੀਜੀ** ਨਾਮ। **ਮਾਨੁਸਕਂ ਭ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਦੇਵਭਵਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿਪਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਭਗਵਤਾ ਗਹਿਤਨਾਮਵਸੇਨੇਵ ਚੇਤਾਨਿ ਏਤੇਸਂ ਨਾਮਾਨਿ। ਏਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਂ ਗਤੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਕੋਲਂਕੋਲੋ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਏਕਬੀਜੀਤਿ ਭਗਵਤਾ ਏਤੇਸਂ ਨਾਮਂ ਗਹਿਤਂ। ਨਿਯਮਤੋ ਪਨ ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ, ਅਯਂ ਕੋਲਂਕੋਲੋ, ਅਯਂ ਏਕਬੀਜੀਤਿ ਨਤ੍ਥਿ।

ਕੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਏਤਂ ਪਭੇਦਂ ਨਿਯਮੇਤੀਤਿ? ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਥੇਰਾ 'ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁ ਨਿਯਮੇਤੀ'ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ 'ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ', ਕੇਚਿ 'ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ', ਕੇਚਿ 'ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ'ਤਿ। ਤਤ੍ਥ 'ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁ ਨਿਯਮੇਤੀ'ਤਿ ਵਾਦੇ 'ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਕਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਨਿਰੁਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ'ਤਿ ਵਚਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। 'ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯਮੇਤੀ'ਤਿ ਵਾਦੇ ਉਪਰਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। 'ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਨਿਯਮੇਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਵਾਦੇ 'ਅਟ੍ਠਮਮਗ੍ਗੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਯੇਵ ਉਪਰਿ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ'ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। 'ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਯਮੇਤੀ'ਤਿ ਵਾਦੋ ਪਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸਚੇ ਹਿ ਉਪਰਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਏਕਬੀਜੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ; ਤਤੋ ਮਨ੍ਦਤਰਾਯ ਕੋਲਂਕੋਲੋ; ਤਤੋ ਮਨ੍ਦਤਰਾਯ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋਤਿ।

ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਵਟ੍ਟਾਭਿਰਤੋ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਿਚਰਤਿ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਸੇਟ੍ਠਿ, ਵਿਸਾਖਾ ਉਪਾਸਿਕਾ, ਚੂਲ਼ਰਥਮਹਾਰਥਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ, ਅਨੇਕਵਣ੍ਣੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ, ਨਾਗਦਤ੍ਤੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮੇ ਹਿ ਏਤ੍ਤਕਾ ਜਨਾ ਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯਾ ਵਟ੍ਟਾਭਿਰਤਾ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਛ ਦੇਵਲੋਕੇ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚਿਮੇ; ਯੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁਯੇਵ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਯੋਪਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਦੇਵੇਸੁਯੇਵ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਂਸਰਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਇਮੇਪਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਮਿਸ੍ਸਕਭਵਵਸੇਨੇਵ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਕੋਲਂਕੋਲਾ ਮਾਨੁਸਕਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋਯੇਵ ਚ ਏਕਬੀਜੀ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਏਕੇਕੋ ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੇਨੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਲਂਕੋਲਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਬੀਜਿਨੋਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ, 'ਅਹਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾਦਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਾਪਿ ਪਟਿਪਦਾਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸੇਵਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਇਹਟ੍ਠਕਨਿਜ੍ਝਾਨਿਕਵਸੇਨੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕਥਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੪. ਸਕਦਾਗਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਕਿਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਸਕਦਾਗਾਮੀ। ਸਕਿਦੇ**ਵਾਤਿ ਏਕਵਾਰਂਯੇਵ। **ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਕਦਾਗਾਮੀਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋਵ ਗਹਿਤੋ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਇਧ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਇਧੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਇਧ ਪਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਯੋ ਪਨ ਇਧ ਪਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਇਧੂਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਅਯਂ ਏਕੋਵ ਇਧ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ

ਸਿਯਾ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਏਕਬੀਜਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣਨ੍ਤਿ? ਏਕਬੀਜਿਸ੍ਸ ਏਕਾਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ – ਇਦਂ ਨੇਸਂ ਨਾਨਾਕਰਣਨ੍ਤਿ।

੩੫. ਅਨਾਗਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ। ਯਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਭਵਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਪਿ ਗਿਲਿਤਬਲਿਸੋ ਮਚ੍ਛੋ ਵਿਯ ਦੀਘਸੁਤ੍ਤਕੇਨ ਪਾਦੇ ਬਦ੍ਧਕਾਕੋ ਵਿਯ ਤੇਹਿ ਬਨ੍ਧਨੇਹਿ ਆਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯਂਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ **ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਬਨ੍ਧਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯੇਨ। **ਓਪਪਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਉਪਪਾਤਯੋਨਿਕੋ। ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਜਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। **ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਲੋਕੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਾ। **ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ ਇਧ ਅਨਾਵਤ੍ਤਨਸਭਾਵੋ। ਬੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਥੇਰਦਸ੍ਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਨਂ ਪਨਤ੍ਥਾਯਸ੍ਸ ਆਗਮਨਂ ਅਨਿਵਾਰਿਤਂ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਂਵਿਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪੁਨ ਅਨਾਗਮਨਤੋ **ਅਨਾਗਾਮੀ** ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੩੬. ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਉਪਪਨ੍ਨਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਸਞ੍ਜਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਾਸਦ੍ਦਵਿਕਪ੍ਪਤੋ ਪਨ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਪਤ੍ਵਾਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ। **ਪਹਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਪਜਹਨਤ੍ਥਾਯ ਮਗ੍ਗਂ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯੁਵੇਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ **ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੩੭. ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਉਪਹਚ੍ਚ ਵਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਾਲਕਿਰਿਯਂ। ਆਯੁਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨੇ ਠਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵਿਹੇਸੁ ਤਾਵ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਆਯੁਨੋ ਪਞ੍ਚਕਪ੍ਪਸਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਛਟ੍ਠੇ ਵਾ ਕਪ੍ਪਸਤੇ ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮਨਵਮਾਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਦਸਮੇਯੇਵ ਵਾ ਕਪ੍ਪਸਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ **ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੩੮. ਅਸਙ੍ਖਾਰਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ – ਅਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਯੋਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾਵ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**। ਸਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਕਸਿਰੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਯੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**।

੪੦. ਉਦ੍ਧਂਸੋਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਉਦ੍ਧਂ ਵਾਹਿਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਮਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤਂ ਵਟ੍ਟਸੋਤਂ ਵਾਤਿ **ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ**। ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਦ੍ਧਮਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸੋਤਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ। ਅਕਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ। ਅਵਿਹਾ ਚੁਤੋ ਅਤਪ੍ਪਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਿਹੇ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਤਪ੍ਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦਸ੍ਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦਸ੍ਸਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਕਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਸਞ੍ਜਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਅਨਾਗਾਮੀਨਂ ਪਭੇਦਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਅਵਿਹਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਕਨਿਟ੍ਠਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ ਅਯਂ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਯੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਸੁਦਸ੍ਸੀਦੇਵਲੋਕੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਅਯਂ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ, ਨ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ ਨਾਮ । ਯੋ ਪਨ ਇਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਮੇਵ

ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਅਯਂ ਨ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ, ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ ਨਾਮ । ਯੋ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤੂਸੁ ਦੇਵਲੋਕੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਅਯਂ ਨ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ, ਨ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ ਨਾਮਾਤਿ। ਏਵਮੇਤੇ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਥਂ? ਅਵਿਹੇ ਤਾਵ ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ, ਏਕੋ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ, ਏਕੋ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਤੇ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਪਞ੍ਚ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਅਤਪ੍ਪਾਸੁਦਸ੍ਸਾਸੁਦਸ੍ਸੀਸੂਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਸਕਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ। ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਪਨ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਯੋ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ, ਏਕੋ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ। ਤੇ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਅਟ੍ਠ। ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਪਟਿਕੋਪਮਾਯ ਦੀਪਿਤਾ – ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਆਰਕਣ੍ਟਕਵਿਪ੍ਫਲਿਕਨਖਚ੍ਛੇਦਨਾਨਂ ਅਯੋਮੁਖੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਏਵਰੂਪੋ ਪਠਮੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮਨਨ੍ਤਰਾਵ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ। ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤਤਰੇ ਅਯੋਮੁਖੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਆਕਾਸਂ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਏਵਰੂਪੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ। ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤਤਰੇ ਅਯੋਮੁਖੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਆਕਾਸਂ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪਥਵਿਯਂ ਅਨੁਪਹਚ੍ਚਤਲਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਏਵਰੂਪੋ ਤਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਹਚ੍ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ। ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤਤਰੇ ਅਯੋਮੁਖੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਆਕਾਸਂ ਉਲ੍ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪਹਚ੍ਚਤਲਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਏਵਰੂਪੋ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕਾਲਕਿਰਿਯਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਯੁਗਤਿਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ। ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤਤਰੇ ਅਯੋਮੁਖੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤੇ ਤਿਣਕਟ੍ਠੇ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਤਿਣਕਟ੍ਠਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਏਵਰੂਪੋ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਲਹੁਸਾਯ ਗਤਿਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ। ਤਤੋ ਮਹਨ੍ਤਤਰੇ ਅਯੋਮੁਖੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਵਿਪੁਲੇ ਤਿਣਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਪੁਲਂ ਤਿਣਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਏਵਰੂਪੋ ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਅਲਹੁਸਾਯ ਗਤਿਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ। ਅਪਰਾ ਮਹਨ੍ਤੇਸੁ ਤਿਣਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇਸੁ ਪਤਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਮਹਨ੍ਤੇਸੁ ਤਿਣਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇਸੁ ਝਾਯਮਾਨੇਸੁ ਵੀਤਚ੍ਚਿਤਙ੍ਗਾਰੋ ਵਾ ਜਾਲਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਰਸਾਲਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਨਿਗਮਨਗਰਰਟ੍ਠਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਦਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – ਏਵਰੂਪੋ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਨੇਕਭਵਬੀਜਵਿਪ੍ਫਾਰਂ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਬਜਨ੍ਤੀਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਰਕਣ੍ਟਕਾਦਿਭੇਦਂ ਖੁਦ੍ਦਕਮ੍ਪਿ ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਯੋਕਪਾਲਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਅਯੋਕਪਾਲਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੫)। ਯਥਾਹ –

''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – 'ਨੋ ਚਸ੍ਸ, ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਤ੍ਥਿ ਯਂ ਭੂਤਂ, ਤਂ ਪਜਹਾਮੀ'''ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਤ੍ਤਰਿ ਪਦਂ ਸਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਪਦਂ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਹਚ੍ਚ ਤਲਂ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪਹਚ੍ਚ ਤਲਂ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤੇ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ, ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਧੂਮਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਧੂਮਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜਂ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜਂ ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨਾਹਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪੁਲੇ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ, ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ…ਪੇ॰… ਤਮੇਵ ਵਿਪੁਲਂ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜਂ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜਂ ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨਾਹਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਹੋਤਿ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੇ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ, ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ…ਪੇ॰… ਤਮੇਵ ਮਹਨ੍ਤਂ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜਂ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜਂ ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ, ਦਾਯਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ , ਗਚ੍ਛਮ੍ਪਿ ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਾਯਮ੍ਪਿ ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਹਰਿਤਨ੍ਤਂ ਵਾ ਪਥਨ੍ਤਂ ਵਾ ਸੇਲਨ੍ਤਂ ਵਾ ਉਦਕਨ੍ਤਂ ਵਾ ਰਮਣੀਯਂ ਵਾ ਭੂਮਿਭਾਗਂ ਆਗਮ੍ਮ ਅਨਾਹਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਹੋਤਿ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੫)।

੪੧-੪੪. ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਵ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਹਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ? ਤਯੋ ਹਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਖੀਣਾਸਵੋ ਪਟਿਪਦਾਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ; ਤਥਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇਹੀਤਿ – ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਾਦਸੇਵ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ, ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਇਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ।

ਏਕਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਦੁਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫. ਦੁਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਕੋਧਨੋ**ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨਸੀਲੋ ਮਹਾਕੋਧੋ। ਏਵ਼ਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵ਼ਾਪਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਕੋਧੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਉਪਨਾਹੀ**ਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ਼ ਨਯੋ। **ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ਼ੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇਵ਼। ਤਥਾ ਉਪਨਾਹੀਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦੀਸੁ **ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਂ ਕੋਧੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ। **ਅਯਂ ਕੋਧੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਤ੍ਤਕੋ ਕੋਧੋ ਵ਼ਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵ਼ਾ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵ਼ਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵ਼ਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ। ਪਰਤੋ **ਉਪਨਾਹਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ਼ ਨਯੋ।

੫੩. ਅਹਿਰਿਕਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦੀਸੁ – **ਇਮਿਨਾ ਅਹਿਰਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਵ਼ਂਪਕਾਰੇਨ ਅਹਿਰਿਕਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਇਮਿਨਾ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ਼ ਨਯੋ।

੬੩. **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨੋ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾਸਂਯੋਜਨੋ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਬਨ੍ਧਨੋ। ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਵ਼ਚ੍ਛਕਸਾਲੂਪਮਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਵ਼ਚ੍ਛਕਸਾਲਾਯ ਹਿ ਅਨ੍ਤੋ ਬਦ੍ਧੋ ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ਼ ਸਯਿਤਵ਼ਚ੍ਛਕੋ ਵ਼ਿਯ ਇਧਟ੍ਠਕਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਬਨ੍ਧਨਮ੍ਪਿ ਇਧੇਵ਼, ਸਯਮ੍ਪਿ ਇਧੇਵ਼। ਅਨ੍ਤੋ ਬਦ੍ਧੋ ਪਨ ਬਹਿ ਸਯਿਤਵ਼ਚ੍ਛਕੋ ਵ਼ਿਯ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵ਼ੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਬਨ੍ਧਨਮੇਵ਼ ਇਧ, ਸਯਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤਾ। ਬਹਿ ਬਦ੍ਧੋ ਬਹਿ ਸਯਿਤਵ਼ਚ੍ਛਕੋ ਵ਼ਿਯ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵ਼ੇ ਅਨਾਗਾਮੀ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਬਨ੍ਧਨਮ੍ਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ, ਸਯਮ੍ਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵ਼। ਬਹਿ ਬਦ੍ਧੋ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਸਯਿਤਵ਼ਚ੍ਛਕੋ ਵ਼ਿਯ ਇਧਟ੍ਠਕਅਨਾਗਾਮੀ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਬਨ੍ਧਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵ਼ੇਸੁ, ਸਯਂ ਪਨ ਇਧ ਠਿਤੋ।

੬੫. ਅਕ੍ਕੋਧਨਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦੀਸੁ – **ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਵ਼ਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵ਼ਾ, ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵ਼ਾ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵ਼ਾ ਪਹੀਨੋ।

੮੩. ਦੁਲ੍ਲਭਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਦੁਲ੍ਲਭਾ**ਤਿ ਨ ਸੁਲਭਾ। **ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ**ਤਿ ਪਠਮਮੇਵ਼ ਕਾਰਕੋ। **ਕਤਵ਼ੇਦੀ**ਤਿ ਕਤਂ ਵ਼ੇਦੇਤਿ, ਵ਼ਿਦਿਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤਿ। ਤੇ ਅਗਾਰਿਯਾਨਗਾਰਿਯੇਹਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਗਾਰਿਯੇਸੁ ਹਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਨੋ ਨਾਮ। ਪੁਤ੍ਤਧੀਤਰੋ ਪਨ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤਾ ਅਭਿਵ਼ਾਦਨਾਦੀਨਿ ਤੇਸਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਕਤਵ਼ੇਦਿਨੋ ਨਾਮ। ਅਨਗਾਰਿਯੇਸੁ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਨੋ ਨਾਮ। ਅਨ੍ਤੇਵ਼ਾਸਿਕਸਦ੍ਧਿਵ਼ਿਹਾਰਿਕਾ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤਾ ਅਭਿਵ਼ਾਦਨਾਦੀਨਿ ਤੇਸਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਕਤਵ਼ੇਦਿਨੋ ਨਾਮ। ਤੇਸਂ ਆਵ਼ਿਭਾਵ਼ਤ੍ਥਾਯ ਉਪਜ੍ਝਾਯਪੋਸਕਸੋਣਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਂ ਵ਼ਤ੍ਥੂਨਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਪਰੇਨ ਅਕਤੇਯੇਵ਼ ਉਪਕਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਤਂ ਉਪਕਾਰਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ਼ਾ ਕਾਰਕੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚੇਵ਼ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਚ। ਸੋ ਦੁਲ੍ਲਭੋ; ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਪਰੇਨ ਕਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਪ੍ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਤਂ ਉਪਕਾਰਂ ਉਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਵ਼ੇਦਿਯਨ੍ਤੋ, ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵ਼ੇਦੀ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਾਤਾਪਿਤੁਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਸੋਪਿ ਦੁਲ੍ਲਭੋ; ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵ਼ਿਜ੍ਜਾਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ।

ਅਪਿਚ – ਅਕਾਰਣਵ਼ਚ੍ਛਲੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਸਕਾਰਣਵ਼ਚ੍ਛਲੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵ਼ੇਦੀ। ‘ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਮੇ’ਤਿ ਏਵ਼ਮਾਦਿਕਾਰਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਕਿਰਿਯੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ। ‘ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਮੇ’ਤਿ ਏਵ਼ਮਾਦਿਕਾਰਣਸਾਪੇਕ੍ਖਕਿਰਿਯੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵ਼ੇਦੀ। ਤਮੋਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਜੋਤਿਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵ਼ੇਦੀ। ਦੇਸੇਤਾ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਾ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵ਼ੇਦੀ। ਸਦੇਵ਼ਕੇ ਲੋਕੇ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ, ਅਰਿਯਸਾਵ਼ਕੋ ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵ਼ੇਦੀਤਿ। ਦੁਕਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੧੨੦) ਪਨ – ‘‘‘ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ’ਤਿ ਪਠਮਂ ਉਪਕਾਰਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ, ‘ਕਤਞ੍ਞੂਕਤਵ਼ੇਦੀ’ਤਿ ਤੇਨ ਕਤਂ ਞਤ੍ਵ਼ਾ ਪਚ੍ਛਾ ਕਾਰਕੋ। ਤੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀ ਇਣਂ ਦੇਮੀਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਕਾਰਕੋ ‘ਇਣਂ ਜੀਰਾਪੇਮੀ’ਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ਼ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ।

੮੪. ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯਾ**ਤਿ ਅਤਪ੍ਪਯਾ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਤਪ੍ਪੇਤੁਂ। ਯੋ ਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਂ ਵ਼ਾ ਞਾਤਿਕੁਲਂ ਵ਼ਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵ਼ਸਮਾਨੋ ਚੀਵ਼ਰੇ ਜਿਣ੍ਣੇ ਤੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਚੀਵ਼ਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵ਼ਾ

ਨਿਕ੍ਖਿਪਤੇਵ। ਯੋ ਚ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਦੇਤਿ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਲਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਕਰੋਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਕਟੇਹਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਪਨੇਨ੍ਤੇਨ ਤਪ੍ਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯਾ ਨਾਮ।

੮੫. ਸੁਤਪ੍ਪਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਨ ਦੇਤਿ। ਅਤਿਰੇਕੇ ਪਨ ਸਤਿ ਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਦੇਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕੁਲਾ ਵਾ ਞਾਤਿਕੁਲਾ ਵਾ ਜਿਣ੍ਣਚੀਵਰੋ ਸਾਟਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ; ਅਗ੍ਗਲਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਾਰੁਪਨ੍ਤੋਪਿ ਪੁਨ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਸਹਸਾ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯੋ ਚ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਨ ਦੇਤਿ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਪ੍ਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਸੁਤਪ੍ਪਯਾ ਨਾਮਾਤਿ।

੮੬. **ਆਸਵਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ। **ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤੀ**ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। ਸੂਕਰਮਂਸਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਛਮਂਸਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ, ਮਿਗਮਂਸਂ, ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਦੀਪਿਮਂਸਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। ਕਾਲੇ ਸਨ੍ਤੇਯੇਵ 'ਕਾਲੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾਵ 'ਪਵਾਰਿਤੋਸ੍ਮੀ'ਤਿ, ਪਤ੍ਤੇ ਰਜਸ੍ਮਿਂ ਅਪਤਿਤੇਯੇਵ 'ਪਤਿਤ'ਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਮਂਸੇ ਅਕਤੇਯੇਵ 'ਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤ'ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤੀ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। ਅਚ੍ਛਮਂਸਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੂਕਰਮਂਸਨ੍ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਮਂਸੇ ਕਤੇ 'ਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ । ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ – '''ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਭੋਗਸ੍ਸ ਅਪਟ੍ਠਪਨਂ ਅਵਿਚਾਰਣਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ, ਤਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ। 'ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟ੍ਠਪਨਂ ਵਿਚਾਰਣਂ, ਤਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਮੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸੁਭੂਮਿਯਂ ਤਿਣਲਤਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਿਵਾਪਿ ਆਸਵਾ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਬ੍ਬਂ ਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੮੮. **ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਹੀਨਜ੍ਝਾਸਯੋ। **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸੀਲੋ। **ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਲਾਮਕਧਮ੍ਮੋ।

੮੯. **ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਣੀਤਜ੍ਝਾਸਯੋ। **ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਭਦ੍ਦਕਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਚਿਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਨ੍ਦਰਧਮ੍ਮੋ।

੯੦. **ਤਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਹਿਤੋ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ। **ਤਪ੍ਪੇਤਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਤਿਕਰੋ। **ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਯੇ ਚ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਨਵਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਯਂ ਤਿਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ਤਪ੍ਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਅਭਿਸਮਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਾਵਕਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਸੋਤੁਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਪਰਿਸਾਪਿ 'ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਤਿ, ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਤੀ'ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਤਿ ਸੋ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਵ **ਤਪ੍ਪੇਤਾ** ਨਾਮ। ਯਥਾ ਹਿ 'ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਦੇਥਾ'ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਆਣਤ੍ਤਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾਵ ਤਤ੍ਥ ਦਾਯਕੋ। ਯੇਹਿਪਿ ਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਤੇ 'ਰਞ੍ਞਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਵਿਭਵੋ ਦਿਨ੍ਨੋ'ਤ੍ਵੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਰਾਜਪੁਰਿਸੇਹੀਤਿ। ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਦੁਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਤਿਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧. ਤਿਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸੀਲੋ। **ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਲਾਮਕਧਮ੍ਮੋ। ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ । ਕਾਯਵਚੀਸਂਵਰਭੇਦੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ, ਸੇਸਸਂਵਰਭੇਦੇਨ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ। ਅਸੁਦ੍ਧਪਯੋਗਤਾਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ, ਅਸੁਦ੍ਧਾਸਯਤਾਯ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ। ਕੁਸਲਸੀਲਵਿਰਹੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ; ਅਕੁਸਲਸੀਲਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ। **ਅਸੁਚੀ**ਤਿ ਅਸੁਚੀਹਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦੀਹਿ

ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਾਯ ਪਰੇਹਿ ਸਰਿਤਬ੍ਬਸਮਾਚਾਰੋ। ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ 'ਇਦਂ ਇਮਿਨਾ ਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਏਵਂ ਪਰੇਹਿ ਆਸਙ੍ਕਨੀਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਯ ਸਰਿਤਬ੍ਬਸਮਾਚਾਰੋ – ਸਾਸਙ੍ਕਸਮਾਚਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਮਨ੍ਤਯਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵਾ 'ਇਮੇ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਕਚ੍ਚਿ ਨੁ ਖੋ ਮਯਾ ਕਤਕਮ੍ਮਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਏਵਂ ਸਾਸਙ੍ਕਸਮਾਚਾਰੋ ਹੋਤਿ।

ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕੇਨ ਪਾਪਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾਵ ਸਮਣਪਤਿਰੂਪਕਤਾਯ 'ਸਮਣੋ ਅਹ'ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਞ੍ਞੋ। **ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੇ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੇ ਸੁਪਾਰੁਤੇ ਸੁਮ੍ਭਕਪਤ੍ਤਧਰੇ ਗਾਮਨਿਗਮਜਨਪਦਰਾਜਧਾਨੀਸੁ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ 'ਅਹਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ'ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਦੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। 'ਅਹਂ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗਾਦੀਨਿ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤਥਾ ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਲਾਭਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। **ਅਨ੍ਤੋਪੂਤੀ**ਤਿ ਪੂਤਿਨਾ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਨਿਗ੍ਗੁਣਤਾਯ ਵਾ ਗੁਣਸਾਰਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿ। **ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਤਿਨ੍ਤੋ। **ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਰਾਗਾਦਿਕਚਵਰੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਸਮ੍ਬੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਿਨ੍ਤਕੁਣਪਗਤਂ ਕਸਟਉਦਕਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਾਸਨੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਨਾਮ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ ਤਿਨ੍ਤਕੁਣਪਕਸਟਉਦਕਸਦਿਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਸਮ੍ਬੁ ਵਿਯ ਜਾਤੋਤਿ ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ।

ਤਸ੍ਸ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤੀਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤਿ? ਯਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਲਦ੍ਧੁਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸ 'ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੋ ਰਜ੍ਜੇ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤਾ ਅਭਿਸੇਕਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਅਪਚ੍ਚਾਜਾਤਤ੍ਤਾ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਸੋ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੋ ਵਿਯ ਅਭਿਸੇਕਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ 'ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ 'ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਸੋ ਸੀਲਵਾ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਹਤ੍ਤਾਸਾਯ ਅਭਾਵਾ **ਨਿਰਾਸੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੯੨. **ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਹੋਤਿ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਥਿਰਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਸੁਜਾਤਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰਸ੍ਸ 'ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੋ ਰਜ੍ਜੇ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤਾ ਅਭਿਸੇਕਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ, ਸੋ ਕੁਮਾਰੋ ਵਿਯ ਅਭਿਸੇਕਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਸੀਲਵਤੋ 'ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਥਿਰਤ੍ਤਾ – 'ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਹੋਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਆਸਂਸੋ** ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਆਸਂਸਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤੀਤਿ ਆਸਂਸੋ।

੯੩. **ਯਾ ਹਿਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਾ ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਰਹਤ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਸਾ ਅਹੋਸਿ, ਸਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ 'ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੋ ਰਜ੍ਜੇ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਰਜ੍ਜਾਭਿਸੇਕਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਾਵਾ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਸੋ ਕੁਮਾਰੋ ਵਿਯ ਅਭਿਸੇਕਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ 'ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਾਵਾ – 'ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਮ੍ਪਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਹਤ੍ਤਾਸਾਯ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਗਤਾਸੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੯੪. ਗਿਲਾਨੂਪਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – ਯਾਯ ਉਪਮਾਯ ਤੇ ਗਿਲਾਨੂਪਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਾਵ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਤਯੋ ਗਿਲਾਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨੀ**ਤਿ ਹਿਤਾਨਿ ਵੁਦ੍ਧਿਕਰਾਨਿ। **ਪਤਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ। **ਨੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ

ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੇਨ ਵਾਤਾਪਮਾਰਾਦਿਨਾ ਰੋਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਗਿਲਾਨੋ ਕਥਿਤੋ। ਵੁ**ਟ੍ਠਾਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਖਿਪਿਤਕਚ੍ਛੁਤਿਣਪੁਪ੍ਫਕਜਰਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਾਬਾਧੋ ਕਥਿਤੋ।

ਲਭਨ੍ਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਨੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਯੇਸਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇਨ ਫਾਸੁਕਂ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਆਬਾਧਾ ਕਥਿਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਤਿਰੂਪੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਨਾਮ ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋਤਿ 'ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬੋ'ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਗਿਲਾਨੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਯਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ 'ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ ਸਾਮਣੇਰੋ ਚ ਇਮਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਥਾ'ਤਿ ਅਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਾ। ਯਾਵ ਪਨ ਤੇ ਤਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਚ ਤੇਸਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਯੇਨਤ੍ਥੋ ਸਬ੍ਬਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸੇਵ ਭਾਰੋ। **ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਗਿਲਾਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਇਤਰੇਪਿ ਦ੍ਵੇ ਗਿਲਾਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਯੋਪਿ ਹਿ ਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਗਿਲਾਨੋ, ਸੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਯਮਾਨੋ 'ਸਚੇ ਮਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗੇਯ੍ਯੁਂ, ਫਾਸੁਕਂ ਮੇ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਖੋ ਪਨ ਮਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਪਾਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਯਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਤਂ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ ਈਦਿਸੋ'ਤਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਮੇਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਅਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾਪਿ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਵੂਪਸਮਨਕਬ੍ਯਾਧਿ ਭੇਸਜ੍ਜੇ ਕਤੇ ਖਿਪ੍ਪਤਰਂ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ। ਤਤੋ ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਗਿਲਾਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨੇਵ ਓਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਨੇਵ ਪਵਿਸਤਿ। **ਨਿਯਾਮਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮਗ੍ਗਨਿਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਪਦਪਰਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਥਿਤੋ। ਦੁਤਿਯਵਾਰੇਨ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ ਗਹਿਤੋ ਸਾਸਨੇ ਨਾਲ਼ਕਤ੍ਥੇਰਸਦਿਸੋ । ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰੇ ਏਕਵਾਰਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਓਵਾਦਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣੋ ਚ। ਤਤਿਯਵਾਰੇਨ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਥਿਤੋ। ਨੇਯ੍ਯੋ ਪਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਵ ਹੋਤਿ।

ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਤਿ ਮਾਸਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠ ਵਾਰੇ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ। **ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਦਪਰਮਸ੍ਸ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਅਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਵਨਾਯ ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਅਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਸਮੇਤਿ; ਸੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਨ ਤਾਵ ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਲਭਨ੍ਤੋ ਪਨ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਅਭਿਸਮੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬੋਵ। ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਦਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਥਿਤਾਯੇਵ।

੯੮. ਗੂਥਭਾਣੀਆਦੀਸੁ – **ਸਭਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਸਭਾਯਂ ਠਿਤੋ। **ਪਰਿਸਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਗਾਮਪਰਿਸਾਯ ਠਿਤੋ। **ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ**ਤਿ ਦਾਯਾਦਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋ। **ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ**ਤਿ ਸੇਣੀਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋ। **ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ**ਤਿ ਰਾਜਕੁਲਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਮਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਿਤੋ। **ਅਭਿਨੀਤੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾਯ ਨੀਤੋ। **ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋਤਿ** ਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ। **ਏਹਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਆਲਪਨਮੇਤਂ। **ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾ ਪਰਹੇਤੁ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਹੇਤੁ ਵਾ ਧਨਹੇਤੁ ਵਾ। **ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਮਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਭੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ। ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਤ੍ਤਿਰਵਟ੍ਟਕਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡਨਵਨੀਤਪਿਣ੍ਡਾਦਿਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸਾਪਿ ਲਞ੍ਜਸ੍ਸ ਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇਵ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਗੂਥਸਦਿਸਵਚਨਤ੍ਤਾ **ਗੂਥਭਾਣੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਗੂਥਂ ਨਾਮ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ ਅਕਨ੍ਤਂ; ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ ਅਕਨ੍ਤਂ।

੯੯. **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸਵਚਨਤ੍ਤਾ **ਪੁਪ੍ਫਭਾਣੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਫੁਲ੍ਲਾਨਿ ਵਸ੍ਸਿਕਾਨਿ ਵਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਾਨਿ ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਇਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ ਕਨ੍ਤਂ।

੧੦੦. ਨੇਲਾਤਿ ਏਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਸੋ। ਨਾਸ੍ਸਾ ਏਲਨ੍ਤਿ ਨੇਲਾ। ਨਿਦ੍ਦੋਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ‘‘ਨੇਲਙ੍ਗੋ ਸੇਤਪਚ੍ਛਾਦੋ’’ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੬੫) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨੇਲਂ ਵਿਯ। **ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਧੁਰਤਾਯ ਕਣ੍ਣਾਨਂ ਸੁਖਾ। ਸੂਚਿਵਿਜ੍ਝਨਂ ਵਿਯ ਕਣ੍ਣਸੂਲਂ ਨ ਜਨੇਤਿ। ਅਤ੍ਥਮਧੁਰਤਾਯ ਸਕਲਸਰੀਰੇ ਕੋਪਂ ਅਜਨੇਤ੍ਵਾ ਪੇਮਂ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਪੇਮਨੀਯਾ**। ਹਦਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨਾ ਸੁਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਸਤੀਤਿ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ**। ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਪੁਰੇ ਭਵਾਤਿ **ਪੋਰੀ**। ਪੁਰੇ ਸਂਵਡ੍ਢਨਾਰੀ ਵਿਯ ਸੁਕੁਮਾਰਾਤਿਪਿ ਪੋਰੀ। ਪੁਰਸ੍ਸ ਏਸਾਤਿਪਿ ਪੋਰੀ। ਨਗਰਵਾਸੀਨਂ ਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਗਰਵਾਸਿਨੋ ਹਿ ਯੁਤ੍ਤਕਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਿਤਿਮਤ੍ਤਂ ਪਿਤਾਤਿ, ਮਾਤਿਮਤ੍ਤਂ ਮਾਤਾਤਿ, ਭਾਤਿਮਤ੍ਤਂ ਭਾਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪੀ ਕਥਾ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ**। ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਕਨ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ ਬਹੁਨੋ ਜਨਸ੍ਸ ਮਨਾਪਾ ਚਿਤ੍ਤਵੁਦ੍ਧਿਕਰਾਤਿ **ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਮਧੁਭਾਣੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮੁਦੁਭਾਣੀਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਮਧੁਰਵਚਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਚਤੁਮਧੁਰਂ ਨਾਮ ਮਧੁਰਂ ਪਣੀਤਂ; ਏਵਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਮਧੁਰਂ ਹੋਤਿ।

੧੦੧. ਅਰੁਕੂਪਮਚਿਤ੍ਤਾਦੀਸੁ – **ਅਭਿਸਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਲਗ੍ਗਤਿ। **ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਕੋਪਵਸੇਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। **ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਪਜਹਤਿ, ਪੂਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਪਤਿਤ੍ਥੀਯਤੀ**ਤਿ ਥਿਨਭਾਵਂ ਥਦ੍ਧਭਾਵਞ੍ਚ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਕੋਪ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਕੋਧਂ। **ਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰਂ। **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। **ਦੁਟ੍ਠਾਰੁਕੋ**ਤਿ ਪੁਰਾਣਵਣੋ। **ਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਦਣ੍ਡਕਕੋਟਿਯਾ। **ਕਠਲਾਯਾ**ਤਿ ਕਪਾਲੇਨ। **ਆਸਵਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਵਤਿ। ਪੁਰਾਣਵਣੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬਂ ਲੋਹਿਤਂ ਯੂਸਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਵਤਿ , ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਪਨ ਤਾਨਿ ਅਧਿਕਤਰਂ ਸਵਤਿ। **ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਦਂ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ, ਦੁਟ੍ਠਾਰੁਕੋ ਵਿਯ ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਵਨਂ ਵਿਯ ਕੋਧਨਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚਣ੍ਡਿਕਤਸ੍ਸ ਚਰਣਂ। ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਠਲਾਯ ਵਾ ਘਟ੍ਟਨਂ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਸਵਨਂ ਵਿਯ ‘ਮਾਦਿਸਂ ਨਾਮ ਏਸ ਏਵਂ ਵਦਤੀ’ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਨਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਅਰੁਕੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਰਾਣਵਣਸਦਿਸਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੦੨. ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਤਿਮਿਸਾਯਾਤਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੇਨ ਅਨ੍ਧਭਾਵਕਰਣੇ ਬਹਲਤਮੇ। **ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ। ਇਧਾਪਿ ਇਦਂ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ – ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਹਿ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਯ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ ਕਿਲੇਸਾ। ਵਿਜ੍ਜੁਸਞ੍ਚਰਣਂ ਵਿਯ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੋ। ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਯ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਂ। ਪੁਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਵਤ੍ਥਰਣਂ ਵਿਯ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ ਕਿਲੇਸਾ। ਪੁਨ ਵਿਜ੍ਜੁਸਞ੍ਚਰਣਂ ਵਿਯ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ। ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਯ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਂ। ਪੁਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਵਤ੍ਥਰਣਂ ਵਿਯ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ ਕਿਲੇਸਾ। ਪੁਨ ਵਿਜ੍ਜੁਸਞ੍ਚਰਣਂ ਵਿਯ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ। ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਯ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤ੍ਤਰਕਾਲੋਭਾਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜੁਸਦਿਸਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੦੩. ਵਜਿਰੂਪਮਚਿਤ੍ਤਤਾਯਪਿ ਇਦਂ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ – ਵਜਿਰਂ ਵਿਯ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਮਣਿਗਣ੍ਠਿਪਾਸਾਣਗਣ੍ਠਿ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਾ ਕਿਲੇਸਾ। ਵਜਿਰਸ੍ਸ ਮਣਿਗਣ੍ਠਿਂ ਵਾ ਪਾਸਾਣਗਣ੍ਠਿਂ ਵਾ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਗਮਨਭਾਵਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੋ। ਵਜਿਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਵੇਧਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਪਟਿਪੂਰਣਂ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪੁਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਵਜਿਰੂਪਮਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਮੂਲਘਾਤਕਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਜਿਰੇਨ ਸਦਿਸਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੦੪. ਅਨ੍ਧਾਦੀਸੁ **ਤਥਾਰੂਪਂ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਥਾਜਾਤਿਕਂ ਤਥਾਸਭਾਵਂ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ ਨ ਹੋਤਿ। **ਫਾਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਫੀਤਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ**ਤਿ ਸਦੋਸਨਿਦ੍ਦੋਸੇ। **ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇ**ਤਿ ਅਧਮੁਤ੍ਤਮੇ। **ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਾਯੇਵ

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਬਾਹਨਤੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ – ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ‘ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ ਯੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ‘ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ, ਸਾਵਜ੍ਜਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇਸੁ ਪਨ ਕਣ੍ਹਧਮ੍ਮੇ ‘ਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ’ਤਿ, ਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮੇ ‘ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾ’ਤਿ ਯੇਨ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ। **ਤਥਾਰੂਪਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਭੋਗਸਂਹਰਣਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਚ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਸੋਧਨਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਚ ਅਭਾਵਾ **ਅਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਭੋਗਸਂਹਰਣਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਭਾਵਾ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਸੋਧਨਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਪਨ ਅਭਾਵਾ **ਏਕਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤਿਯੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਭਾਵਾ **ਦ੍ਵਿਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੦੭. ਅਵਕੁਜ੍ਜਪਞ੍ਞਾਦੀਸੁ **ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥਾਯ ਆਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਂ ਪਹਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਆਦੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਟ੍ਠਪਨਾ। **ਮਜ੍ਝ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਵੇਮਜ੍ਝਂ। **ਪਰਿਯੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਤਿਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਪਟ੍ਠਪਨੇਪਿ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਵੇਮਜ੍ਝੇਪਿ, ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਪਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਯ ਤਾਵ – ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਗਾਥਾਯ ਪਠਮਪਦਂ ਆਦਿ, ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਮਜ੍ਝਂ, ਅਵਸਾਨਪਦਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਨਿਦਾਨਂ ਆਦਿ, ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਮਜ੍ਝਂ, ਇਦਮਵੋਚਾਤਿ ਅਪ੍ਪਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਅਨੇਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ – ਪਠਮੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਆਦਿ , ਤਤੋ ਪਰਂ ਏਕੋ ਵਾ ਅਨੇਕਾ ਵਾ ਮਜ੍ਝਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਦੇਸਨਾਯ ਨਯੋ।

ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸੀਲਂ ਆਦਿ, ਸਮਾਧਿ ਮਜ੍ਝਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਸਮਾਧਿ ਵਾ ਆਦਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਜ੍ਝਂ, ਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਾ ਆਦਿ, ਮਗ੍ਗੋ ਮਜ੍ਝਂ, ਫਲਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਮਗ੍ਗੋ ਵਾ ਆਦਿ, ਫਲਂ ਮਜ੍ਝਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ । ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਸੀਲਸਮਾਧਯੋ ਆਦਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਾ ਮਜ੍ਝਂ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। **ਸਾਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਰਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਅਨੂਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਚ ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਭੂਤਂ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ। **ਨੇਵ ਆਦਿਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਨੇਵ ਪੁਬ੍ਬਪਟ੍ਠਪਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। **ਕੁਮ੍ਭੋ**ਤਿ ਘਟੋ। **ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਅਧੋਮੁਖੋ ਠਪਿਤੋ। **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੁਮ੍ਭੋ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜੋ ਵਿਯ ਅਵਕੁਜ੍ਜਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਦਕਾਸਿਞ੍ਚਨਕਾਲੋ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਲਦ੍ਧਕਾਲੋ। ਉਦਕਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟਨਕਾਲੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਕਾਲੋ। ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਸਣ੍ਠਾਨਕਾਲੋ ਵਿਯ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕਾਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਅਵਕੁਜ੍ਜਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਧੋਮੁਖਪਞ੍ਞੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੦੮. **ਆਕਿਣ੍ਣਾਨੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। **ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾ ਪਕਿਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਤਾਯ ਵਿਕਿਰੇਯ੍ਯ। **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੋ ਵਿਯ ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਾਨਾਖਜ੍ਜਕਾਨਿ ਵਿਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ। ਉਚ੍ਛਙ੍ਗੇ ਨਾਨਾਖਜ੍ਜਕਾਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਲੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਣਕਾਲੋ। ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾ ਵਿਕਿਰਣਕਾਲੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਮਾ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕਾਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਚ੍ਛਙ੍ਗਸਦਿਸਪਞ੍ਞੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੦੯. **ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਮੁਖੋ ਠਪਿਤੋ। **ਸਣ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ। **ਏਵਮੇਵ ਖੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਰਿਮੁਖੋ ਠਪਿਤੋ ਕੁਮ੍ਭੋ ਵਿਯ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਦਕਸ੍ਸ ਆਸਿਤ੍ਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਦੇਸਨਾਯ ਲਦ੍ਧਕਾਲੋ। ਉਦਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਕਾਲੋ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਣਕਾਲੋ। ਨੋ ਵਿਵਟ੍ਟਨਕਾਲੋ ਵਿਯ ਉਟ੍ਠਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕਾਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਪਞ੍ਞੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੧੦. ਅਵ◌ੀਤਰਾਗਾਦੀਸੁ – ਯਥਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਏਵ◌ਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ, ਤੀਸੁ ਚ ਭਵ◌ੇਸੁ **ਅਵ◌ੀਤਰਾਗੋ**। ਅਦਬ੍ਬਤਾਯ ਪਨ ਨ ਗਹਿਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਛੇਕੋ ਵਡ੍ਢਕੀ ਦਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰਤ੍ਥਂ ਵਨਂ ਪਵ◌ਿਟ੍ਠੋ ਨ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਰੁਕ੍ਖੇ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਯੇ ਪਨਸ੍ਸ ਦਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰੂਪਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਯੇਵ ਛਿਨ੍ਦਤਿ; ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਭਗਵਤਾ ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕਾ ਅਰਿਯਾਵ ਗਹਿਤਾ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਪਨ ਅਦਬ੍ਬਤਾਯ ਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਕਾਮੇਸੁ ਵ◌ੀਤਰਾਗੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਵ◌ੀਤਰਾਗੋ। **ਭਵ◌ੇਸੁ ਅਵ◌ੀਤਰਾਗੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵ◌ੇਸੁ ਅਵ◌ੀਤਰਾਗੋ।

੧੧੩. ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮਾਦੀਸੁ – **ਅਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਾਯ ਅਨੁਸੇਤਿ। **ਨ ਖਿਪ੍ਪਂ ਲੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਕਪ੍ਪੁਟ੍ਠਾਨੇਨੇਵ ਨਸ੍ਸਤਿ। **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਪੁਨਦਿਵਸੇ ਵ◌ਾ ਅਪਰਦਿਵਸੇ ਵ◌ਾ ਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਦ੍ਧਨਿਯੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਮਰਣੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਸਾਣਲੇਖਾ ਵ◌ਿਯ ਕੁਜ੍ਝਨਭਾਵ◌ੇਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤੋ **ਪਾਸਾਣਲੇਖੂਪਮੋ**ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੧੪. **ਸੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਕੋਧੋ**ਤਿ ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਪਿ ਕਾਰਣੇ ਸਹਸਾ ਕੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕੋਧੋ। **ਨ ਚਿਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਚਿਰਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਾਯ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਪਥਵ◌ਿਯਂ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਤਲੇਖਾ ਵ◌ਾਤਾਦੀਹਿ ਖਿਪ੍ਪਂ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਸਹਸਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਕੋਧੋ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਥਵ◌ਿਯਂ ਲੇਖਾ ਵ◌ਿਯ ਕੁਜ੍ਝਨਭਾਵ◌ੇਨ ਅਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤੋ **ਪਥਵ◌ੀਲੇਖੂਪਮੋ**ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੧੫. **ਆਗਾਲ੍ਹੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਗਾਲ੍ਹੇਨ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੇਨ ਥਦ੍ਧਵਚਨੇਨ। **ਫਰੁਸੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਸੋਤਸੁਖੇਨ। **ਅਮਨਾਪੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਚਿਤ੍ਤਸੁਖੇਨ। **ਸਂਸਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਏਕੀਭਵਤਿ। **ਸਨ੍ਧਿਯਤੀ**ਤਿ ਘਟਯਤਿ। **ਸਮ੍ਮੋਦਤੀ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵ◌ਾ – **ਸਂਸਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਖੀਰੋਦਕਂ ਵ◌ਿਯ ਏਕੀਭਾਵ◌ਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਧਿਯਤੀ**ਤਿ ਠਾਨਗਮਨਾਦੀਸੁ ਕਾਯਕਿਰਿਯਾਦੀਸੁ ਕਾਯੇਨ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਾ ਵ◌ਿਯ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵ◌ਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਮੋਦਤੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਸੁ ਵਚੀਕਿਰਿਯਾਸੁ ਵ◌ਾਚਾਯ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵ◌ਿਪ੍ਪਵ◌ਾਸਗਤੋਪਿ ਪਿਯਸਹਾਯਕੋ ਵ◌ਿਯ ਪਿਯਤਰਭਾਵ◌ਂ ਉਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚ – ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਦਿਤੋਵ ਏਕਕਿਰਿਯਭਾਵ◌ਂ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ, ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮੋਦਤੀਤਿਪਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਦਕਲੇਖਾ ਵ◌ਿਯ ਖਿਪ੍ਪਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਤੋ **ਉਦਕਲੇਖੂਪਮੋ**ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੧੬. ਪੋਤ੍ਥਕੂਪਮੇਸੁ – ਯਾਯ ਉਪਮਾਯ ਤੇ **ਪੋਤ੍ਥਕੂਪਮਾ**ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਾਵ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਤਯੋ ਪੋਤ੍ਥਕਾ**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਵ◌ੋ**ਤਿ ਨਵਵ◌ਾਯਿਮੋ। **ਪੋਤ੍ਥਕੋ**ਤਿ ਸਾਣਵ◌ਾਕਸਾਟਕੋ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਵਣ੍ਣੋ। **ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਖਰਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। **ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ**ਤਿ ਅਤਿਬਹੁਂ ਅਗ੍ਘਨ੍ਤੋ ਕਹਾਪਣਗ੍ਘਨਕੋ ਹੋਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ**ਤਿ ਪਰਿਭੋਗਮਜ੍ਝਿਮੋ। ਸੋ ਹਿ ਨਵਭਾਵ◌ਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਜਿਣ੍ਣਭਾਵ◌ਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਮਜ੍ਝੇ ਪਰਿਭੋਗਕਾਲੇਪਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋਯੇਵ ਚ ਹੋਤਿ। ਅਤਿਬਹੁਂ ਅਗ੍ਘਨ੍ਤੋ ਅਡ੍ਢਂ ਅਗ੍ਘਤਿ। ਜਿਣ੍ਣਕਾਲੇ ਪਨ ਅਡ੍ਢਮਾਸਕਂ ਵ◌ਾ ਕਾਕਣਿਕਂ ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਘਤਿ। **ਉਕ੍ਖਲਿਪਰਿਮਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲੁਕ੍ਖਲਿਪਰਿਪੁਞ੍ਛਨਂ।

ਨਵ◌ੋਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਕਾਲਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਜਾਤਿਯਾ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸੋਪਿ ਨਵ◌ੋਯੇਵ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗੁਣਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾਯ। ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਹਿ ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਤੇਜਤਾਯ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੋਪਿ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਗੁਣਵਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਯੇ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾ ਵ◌ਾ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵ◌ਾ ਏਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸੇਵਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸਂ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਛ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਸੇਵਨ੍ਤਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾਨਂ ਵ◌ਿਯ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਸੇਵਨ੍ਤਾਨਂ ਕੋਕਾਲਿਕਾਦੀਨਂ ਵ◌ਿਯ ਚ ਤਂ ਸੇਵਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਹੋਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਨਵਵਸ੍ਸਕਾਲਾ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਨਾਮ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਦਸਵਸ੍ਸਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਥੇਰੋ

ਨਾਮ। **ਏਵਮਾਹੰਸੂ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਤੁਯ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਤੁਯ੍ਹਂ ਬਾਲਸ੍ਸ ਭਣਿਤੇਨ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਥਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਜਾਤਿਕਂ ਤਥਾਸਭਾਵਂ ਉਕ੍ਖੇਪਨੀਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਂ।

੧੧੭. ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥੂਪਮੇਸੁ – **ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ** ਨਾਮ ਤਯੋ ਕਪ੍ਪਾਸਂਸੂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਨ੍ਤਿਤਸੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾਯਿਤਂ ਸੁਖੁਮਵਤ੍ਥਂ। ਤਂ ਨਵਵਾਯਿਮਂ ਅਨਗ੍ਘਂ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਭੋਗਮਜ੍ਝਿਮਂ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਗ੍ਘਤਿ। ਜਿਣ੍ਣਕਾਲੇ ਪਨ ਅਟ੍ਠਪਿ ਦਸਪਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਗ੍ਘਤਿ।

ਤੇਸਂ ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਸੇਵਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਯ ਤਂ ਸੇਵਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਏਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯਾਵਜ੍ਜਕਾਲਾ ਮੁਚ੍ਚਨਕਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੇ ਅਵਸੇਸੇ ਚ ਅਸੀਤਿਮਹਾਸਾਵਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਗ੍ਗਂ ਗਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਾਵਜ੍ਜਕਾਲਾ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿਯੇਵ। **ਆਧੇਯ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਤਂ ਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਚਨਂ ਯਥਾ ਗਨ੍ਧਕਰਣ੍ਡਕੇ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਂ ਆਧਾਤਬ੍ਬਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗੇ ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਹਦਯੇ ਚ ਆਧਾਤਬ੍ਬਤਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੧੮. ਸੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਾਦੀਸੁ – ਸੁਖੇਨ ਪਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਸੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ। ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ। **ਉਦ੍ਧਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਉਨ੍ਨਲੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਤਨਲੋ; ਤੁਚ੍ਛਮਾਨਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਪਲੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਮਣ੍ਡਨਾਦਿਨਾ ਚਾਪਲ੍ਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਮੁਖਰੋ**ਤਿ ਮੁਖਖਰੋ। **ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚੋ**ਤਿ ਅਸਂਯਤਵਚਨੋ। **ਅਸਮਾਹਿਤੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਰਹਿਤੋ। **ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤਗਾਵੀਭਨ੍ਤਮਿਗੀਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ। **ਪਾਕਟਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ**ਤਿ ਵਿਵਟਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ 'ਸੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦਕਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ ਪਮਾਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਇਮੇਹਿ ਅਗੁਣਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ ਪਮਾਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ। ਤੇਨੇਸ 'ਸੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੧੯. ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਦੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ। ਅਨੁਦ੍ਧਤਾ**ਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ 'ਦੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਮਾਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਇਮੇਹਿ ਗੁਣਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਮਾਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ। ਤਾਦਿਸੋ 'ਅਨਾਗਾਮੀ ਨੁ ਖੋ, ਖੀਣਾਸਵੋ ਨੁ ਖੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨੇਸ 'ਦੁਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੨੦. ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਮੇਤੁਨ੍ਤਿ **ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ**। ਯਥਾ ਹਿ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤੁਂ, ਏਵਂ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। ਤੇਨੇਸ 'ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੧੨੧. ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਦੀਸੁ – **ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਨ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਸੀਦਨਵਸੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ। **ਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਸੀਲੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਹੀਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । ਯੋ ਹਿ ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਸੋ ਦਸ ਸੀਲਾਨਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਪਨ ਦਸ ਸੀਲਾਨਿ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਸੋ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਨੁਦ੍ਦਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਦ੍ਦਯਞ੍ਚ ਅਨੁਕਮ੍ਪਞ੍ਚ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਏਵ ਹਿ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਨੁਦ੍ਦਯਾਨੁਕਮ੍ਪਾਵਸੇਨ ਪਨ ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

੧੨੨. **ਸਦਿਸੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਨੋ ਹੋਤਿ। **ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤਾਨਂ ਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨ ਸਮਾਨਭਾਵਂ ਗਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨਂ। **ਸੀਲਕਥਾ ਚ ਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਮਾਨਸੀਲਾਨਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸੀਲਮੇਵ ਆਰਬ੍ਭ ਕਥਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸਾ ਚ ਨੋ ਫਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਾ ਚ ਸੀਲਕਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਸੁਖਵਿਹਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸਾ ਚ ਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਾ ਚ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਥਾ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤਿ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਹਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕੇਨ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੇ ਕਥਿਤੇ ਇਤਰੋ ਅਨੁਮੋਦਤਿ;

ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਕਥਾ ਫਾਸੁ ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ ਚ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ ਸਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੀਲਕਥਾ ਦੁਕ੍ਕਥਾਤਿ ਨੇਵ ਸੀਲਕਥਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ। **ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕਥਾਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦ੍ਵੇ ਹਿ ਸਮਾਧਿਲਾਭਿਨੋ ਸਮਾਧਿਕਥਂ, ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਦਿਵਸਂ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ।

੧੨੩. **ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਞ੍ਚੇਵ ਗਰੁਕਾਰਞ੍ਚ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। **ਅਧਿਕੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ। **ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਰਾਸਿਂ। **ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਤਂ ਅਤਿਰੇਕਸੀਲਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਸੀਲਰਾਸਿਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯੇ ਅਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯੇ ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨਾਮ। **ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੨੪. ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਦੀਸੁ – **ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਗੂਥਂ ਵਿਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਥ ਖੋ ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਥ ਖੋ ਅਸ੍ਸ। **ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਕਥਾਸਦ੍ਦੋ। **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗੂਥਕੂਪੋ ਵਿਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਗੂਥਕੂਪੇ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਧਮਨੀਅਹਿ ਵਿਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਗੂਥਕੂਪਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਯਮਾਨੇਨ ਤੇਨ ਅਹਿਨਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਆਰੁਲ੍ਹੇਨਾਪਿ ਅਦਟ੍ਠਭਾਵੋ ਵਿਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ਸੇਵਮਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਾਰਣਭਾਵੋ ਸਰੀਰਂ ਗੂਥੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਹਿਨੋ ਗਤਕਾਲੋ ਵਿਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ਸੇਵਮਾਨਸ੍ਸ ਪਾਪਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਮਨਕਾਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨੫. **ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਲਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਨ੍ਦੁਕਰੁਕ੍ਖਅਲਾਤਂ। **ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤੀ**ਤਿ ਤਞ੍ਹਿ ਝਾਯਮਾਨਂ ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਪਪਟਿਕਾਯੋ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਂ ਚਿਚ੍ਚਿਟਾਯਤਿ ਚਿਟਿਚਿਟਾਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤਿ। ਘਟ੍ਟਿਤਂ ਪਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਵਂ ਕੋਧਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯਪਿ ਉਦ੍ਧਤੋ ਚਣ੍ਡਿਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਪਨ ਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਕਾਲੇ 'ਮਾਦਿਸਂ ਨਾਮ ਏਵਂ ਵਦਤੀ'ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਤਰਂ ਉਦ੍ਧਤੋ ਚਣ੍ਡਿਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ। **ਗੂਥਕੂਪੋ**ਤਿ ਗੂਥਪੁਣ੍ਣਕੂਪੋ, ਗੂਥਰਾਸਿਯੇਵ ਵਾ। ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕੋਧਨੋ ਅਤਿਸੇਵਿਯਮਾਨੋਪਿ ਅਤਿਉਪਸਙ੍ਕਮਿਯਮਾਨੋਪਿ ਕੁਜ੍ਝਤਿਯੇਵ, 'ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ'ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋਪਿ ਕੁਜ੍ਝਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਲਾਲਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯੋ ਹਿ ਪਲਾਲਗ੍ਗਿਂ ਅਤਿਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਝਾਯਤਿ। ਯੋ ਅਤਿਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੀਤਂ ਨ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ। ਅਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਤਪ੍ਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਤਂ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਕਾਯੋਪਿ ਨ ਡਯ੍ਹਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਲਾਲਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਕੋਧਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨੬. **ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਚਿਮਿਤ੍ਤੋ। **ਕਲ੍ਯਾਣਸਹਾਯੋ**ਤਿ ਸੁਚਿਸਹਾਯੋ। **ਸਹਾਯੋ**ਤਿ ਸਹਗਾਮੀ ਸਦ੍ਧਿਂਚਰੋ। **ਕਲ੍ਯਾਣਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣੇਸੁ ਸੁਚਿਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕੋ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਪ੍ਪੋਣਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਮਾਨਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੨੭. ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਤਿਆਦੀਸੁ – **ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ**ਤਿ ਏਤੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਭੂਤਾਨਿ, ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਾਨਿ, ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਯਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਸੀਲੇਸੁ ਯਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਿਪੂਰਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ 'ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਮਾਧਿਪਾਰਿਬਨ੍ਧਕਾਨਂ ਪਨ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਿਬਨ੍ਧਕਸ੍ਸ ਚ ਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਅਸਮੂਹਤਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਿਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵੇਨ੍ਤਾਪਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸੁ ਯਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਪਮਾਣੇਨ ਪਦੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰਿਨੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਨਯੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਪਰੋਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੋ –

‘‘ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਤਾਨਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿਪਿ, ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਪਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ ਹਿ ਮੇਤ੍ਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਬ੍ਬਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਾਨਿ ਚ ਖੋ ਤਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਧੁਵਸੀਲੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਠਿਤਸੀਲੋ ਚ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੇਸੁ...ਪੇ॰... ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ, ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ; ਸਕਿਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਤਸੋ ਕਾਰੀ। ਸੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ... ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ। ਸੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ... ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭)।

੧੩੦. ਸਤ੍ਥਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ**ਤਿ ਪਹਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਜਨੇਸੁ। **ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ ਸੋ ਸਤ੍ਥਾ **ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ**ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯਵਾਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇਨ ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਹਿ ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਾ ਰੂਪਭਵਂ ਵਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਾ ਅਰੂਪਭਵਂ ਵਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਾ ਅਸਞ੍ਞਭਵਂ ਵਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਾ ‘ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯੁਂ’, ਨੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਨ ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਹਾਨਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ । ਰੂਪਵੇਦਨਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਹਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। **ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ**ਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ ਬਾਹਿਰਕਾ, ਏਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੋ ਨਾਮ।

੧੩੧. ਦੁਤਿਯੇ ਸਤ੍ਥਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਦਿਟ੍ਠੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮੇਕੋ ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ ਭੂਤਤੋ ਥਿਰਤੋ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। **ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਪਰਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਏਵਮੇਵ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਤਿਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੨. ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਲਾਮਕਪੁਰਿਸੋ। ਪਾਣਂ ਅਤਿਪਾਤੇਤੀਤਿ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ**। ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਤੀਤਿ **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ**। ਕਾਮੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾ ਚਰਤੀਤਿ **ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ**। ਮੁਸਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਮੁਸਾਵਾਦੀ**। ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਯੀ।**

੧੩੩. **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਸਮਾਦਪੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਾਣਂ ਅਤਿਪਾਤੇਤਿ, ਤਥਾ ਨਂ ਤਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਸ੍ਮਾ ਸਯਂ ਕਤੇਨ ਚ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਯਞ੍ਚ ਸਮਾਦਪਿਤੇਨ ਕਤਂ, ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ।

੧੩੪. **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਤਰੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤੇਨ ਸੁਸੀਲਜੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਯਞ੍ਚ ਸਮਾਦਪਿਤੋ ਕਰੋਤਿ। ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੇਨ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਤਰੋ।

੧੩੬. **ਪਾਪੋ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਸਵਿਧੇਨ ਪਾਪੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

੧੩੮. **ਕਲ੍ਯਾਣੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਸਵਿਧੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਦ੍ਧਕੋ ਭਦ੍ਦਕੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੧੪੦. ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ – ਪਾਪੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ**। ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ**। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੧੪੪. ਸਾਵਜ੍ਜਾਦੀਸੁ – **ਸਾਵਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਸਦੋਸੋ। **ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਸਦੋਸੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਨਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੀਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਦੋਸਤ੍ਤਾ, ਗੂਥਕੁਣਪਾਦਿਭਰਿਤੋ ਪਦੇਸੋ ਵਿਯ ਸਾਵਜ੍ਜੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੪੫. **ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸਾਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਬਹੁ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ; ਸੋ ਸਾਵਜ੍ਜੇਨ ਬਹੁਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਪ੍ਪਂ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕੋ ਪਨ ਏਵਰੂਪੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਯੋ ਗਾਮਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ ਨਿਗਮਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਉਪੋਸਥਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸੀਲਾਨਿ ਪੂਰੇਤਿ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਏਵਰੂਪੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੀਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਕਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਵਜ੍ਜਸ੍ਸੇਵ ਬਹੁਲਤਾਯ ਅਨਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਵ**ਜ੍ਜਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਥਾ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਰਾਸਿਕਤਾਨਸ੍ਸੁ, ਤੇਸਂ ਉਪਰਿ ਤਹਂ ਤਹਂ ਅਤਿਮੁਤ੍ਤਕਵਸ੍ਸਿਕਪਾਟਲਾਨਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ। ਏਵਰੂਪੋ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਅਤਿਮੁਤ੍ਤਕਵਸ੍ਸਿਕਪਾਟਲਾਨਿ ਰਾਸਿਕਤਾਨਸ੍ਸੁ, ਤੇਸਂ ਉਪਰਿ ਤਹਂ ਤਹਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਨਿ ਬਦਰਪੁਪ੍ਫਾਦੀਨਿ ਪਤਿਤਾਨਿ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ। ਏਵਰੂਪੋ ਤਤਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਨ ਤੀਹਿਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ, ਚਤੁਮਧੁਰਭਰਿਤਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੋ ਅਨ੍ਧਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਲੋਕਿਯਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਤਤਿਯੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਨੋਪਿ ਏਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਖੀਣਾਸਵੋ। ਸੋ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜੋਯੇਵ। ਅਯਂ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਕਥਾਯੋ।

੧੪੮. ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਆਦੀਸੁ – **ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਉਗ੍ਘਟਿਤਂ** ਨਾਮ ਞਾਣੁਗ੍ਘਾਟਨਂ, ਞਾਣੇ ਉਗ੍ਘਟਿਤਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਹ ਉਦਾਹਟਵੇਲਾਯਾ**ਤਿ ਉਦਾਹਾਰੇ ਉਦਾਹਟਮਤ੍ਤੇਯੇਵ। **ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਸਮਯੋ। **ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ 'ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਿਕਾਯ ਠਪਿਯਮਾਨਾਯ ਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਞਾਣਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੪੯. ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਭਾਜਿਯਮਾਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੫੦. ਉਦ੍ਦੇਸਾਦੀਹਿ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਨੇਯ੍ਯੋ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

੧੫੧. ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਮੇਵ ਪਰਮਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਦਪਰਮੋ। ਨ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਨ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਝਾਨਂ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਵਾ ਫਲਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੫੨. ਯੁਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨਾਦੀਸੁ – ਪਟਿਭਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਮ੍ਪਿ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਿਤਵਚਨਮ੍ਪਿ। ਤੰ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤੰ ਕਾਰਣਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਭਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ**। ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਸੀਘੰ ਬਜਾਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਨੋ ਮੁਤ੍ਤੰ ਪਟਿਭਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਨੋ ਮੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ**। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਠਮੋ – ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੰ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪੇਕ੍ਖਤਿ, **ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ। ਸੋ ਕਿਰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਕਾਰਣਮੇਵ ਕਥੇਤਿ।

ਦੁਤਿਯੋ – ਪੁਚ੍ਛਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾਪਿ ਚ ਯੁਤ੍ਤੰ ਨ ਪੇਕ੍ਖਤਿ **ਚਤੁਨਿਕਾਯਿਕਪਣ੍ਡਿਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ। ਸੋ ਕਿਰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹਪਰਿਯੋਸਾਨਮ੍ਪਿ ਨਾਗਮੇਤਿ, ਯੰ ਵਾ ਤੰ ਵਾ ਕਥੇਤਿਯੇਵ। ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਪਨਸ੍ਸ ਵੀਮੰਸਿਯਮਾਨੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਲਗ੍ਗਤਿ।

ਤਤਿਯੋ – ਪੁਚ੍ਛਾਸਮਕਾਲਮੇਵ ਯੁਤ੍ਤੰ ਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਵਚਨੰ ਬਜਾਕਰੋਤਿ **ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਾਭਯਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ। ਸੋ ਕਿਰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸੀਘਮੇਵ ਕਥੇਤਿ, ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਕਾਰਣੋ ਚ ਹੋਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥੋ – ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਨੇਵ ਯੁਤ੍ਤੰ ਪੇਕ੍ਖਤਿ , ਨ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਤਿਬ੍ਬਨ੍ਧਕਾਰਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ **ਲਾਲ਼ੁਦਾਯਿਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿਯ।

੧੫੬. ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੇਸੁ – **ਅਪ੍ਪਞ੍ਚ ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਥੋਕਮੇਵ ਕਥੇਤਿ। **ਅਸਹਿਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਚ ਪਨ ਨ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤੰ ਕਾਰਣਯੁਤ੍ਤੰ ਕਥੇਤਿ। **ਪਰਿਸਾ ਚਸ੍ਸ ਨ ਕੁਸਲਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸੋਤੁੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਪਰਿਸਾ ਚਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤੰ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣੰ ਸਿਲਿਟ੍ਠਾਸਿਲਿਟ੍ਠੰ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਰੂਪੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਏਵੰਜਾਤਿਕੋ ਬਾਲਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ। ਏਵੰਜਾਤਿਕਾਯ ਬਾਲਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮੰ ਲਭਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਜਨਾ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੧੫੭. ਵਲਾਹਕੂਪਮੇਸੁ **ਵਲਾਹਕਾ**ਤਿ ਮੇਘਾ। **ਗਜ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਥਨਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਗਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨੋ ਵਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਨਾਮ ਪਾਪਕੋ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਹਿ ਯਥਾ ਦੇਵੋ ਗਜ੍ਜਤਿ ‘ਸੁਵੁਟ੍ਠਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਬੀਜਾਨਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਪਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਦੇਵੇ ਅਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਖੇਤ੍ਤੇ ਬੀਜਾਨਿ ਖੇਤ੍ਤੇਯੇਵ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਗੇਹੇ ਬੀਜਾਨਿ ਗੇਹੇਯੇਵ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੰ ਹੋਤਿ। ਨੋ ਗਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਨਭਾਵੋਪਿ ਪਾਪਕੋਵ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਹਿ ‘ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁਯੇਵ ਵਪ੍ਪੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਬੀਜਾਨਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਾਪੇਤਿ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਗਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਪਨ ਭਦ੍ਦਕੋ। ਤਦਾ ਹਿ ਸੁਭਿਕ੍ਖੰ ਹੋਤਿ। ਨੋ ਗਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨੋ ਵਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਏਕਨ੍ਤਪਾਪਕੋਵ।

ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ‘ਇਦਾਨਿ ਗਨ੍ਥਧੁਰੰ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਾਸਧੁਰੰ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਕਥੇਤਿਯੇਵ, ਨ ਪਨ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਤਿ।

ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨੋ ਭਾਸਿਤਾਤਿ ‘ਗਨ੍ਥਧੁਰੰ ਵਾ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵਾਸਧੁਰੰ ਵਾ’ਤਿ ਨ ਭਾਸਤਿ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਨ ਕਾਲੇ ਤਮਤ੍ਥੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਤਰੇਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬੰ ਪਨੇਤੰ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕੇਨੇਵ ਕਥਿਤੰ। ਏਕੋ ਹਿ ‘ਅਸੁਕਦਿਵਸੇ ਨਾਮ ਦਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਙ੍ਘੰ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਨੋ ਕਰੋਤਿ। ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋਪਿ ਲਾਭੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ । ਅਪਰੋ ਸਙ੍ਘੰ ਅਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾਵ ਸਕ੍ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਨੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਨ ਲਭਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ , ਸਙ੍ਘੋਪਿ ਤੇਨ ਲਾਭੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਅਪਰੋ ਪਠਮੰ ਸਙ੍ਘੰ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਸਕ੍ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਅਯੰ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਅਪਰੋ ਨੇਵ ਸਙ੍ਘੰ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤਿ, ਨ ਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਅਯੰ ‘ਪਾਪਪੁਗ੍ਗਲੋ’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੫੮. ਮੂਸਿਕੂਪਮੇਸੁ – **ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ ਨੇ ਵਸਿਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਸਯਂ ਬਿਲਂ ਕੂਪਂ ਖਣਤਿ, ਨੋ ਤਤ੍ਥ ਵਸਤਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਠਾਨੇ ਵਸਤਿ, ਏਵਂ ਬਿਲ਼ਾਰਾਦਿਅਮਿਤ੍ਤਵਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਖਤ੍ਤਾਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਵਸਿਤਾ ਨੋ ਗਾਧਂ ਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਨ ਖਣਤਿ, ਪਰੇਨ ਖਤੇ ਬਿਲੇ ਵਸਤਿ, ਏਵਂ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਤਤਿਯਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀ, ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਕਰੋਨ੍ਤੀ ਅਮਿਤ੍ਤਵਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਮਾਯ ਪਨ ਉਪਮਾਯ ਉਪਮਿਤੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਠਮੋ ਯਥਾ ਸਾ ਮੂਸਿਕਾ ਗਾਧਂ ਖਣਤਿ, ਏਵਂ ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਨ ਵਸਤਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਠਾਨੇ ਵਸਨ੍ਤੀ, ਅਮਿਤ੍ਤਵਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਤਥਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਞਾਣਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਲੋਕਾਮਿਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁਯੇਵ ਚਰਨ੍ਤੋ ਮਚ੍ਚੁਮਾਰਕਿਲੇਸਮਾਰਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਅਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਯਥਾ ਸਾ ਮੂਸਿਕਾ ਗਾਧਂ ਨ ਖਣਤਿ, ਏਵਂ ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਪਰੇਨ ਖਤਬਿਲੇ ਵਸਨ੍ਤੀ ਜੀਵਿਤਂ ਰਕ੍ਖਤਿ; ਏਵਂ ਪਰਸ੍ਸ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਰਾਨਂ ਵਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਸੁਪਿ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੫੯. ਅਮ੍ਬੂਪਮੇਸੁ – **ਆਮਂ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਆਮਂ ਬਹਿ ਪਕ੍ਕਸਦਿਸਂ। **ਪਕ੍ਕਂ ਆਮਵਣ੍ਣੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਕਂ ਬਹਿ ਆਮਸਦਿਸਂ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਮ੍ਬੇ ਅਪਕ੍ਕਭਾਵੋ ਆਮਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਆਮਤਾ, ਅਰਿਯਭਾਵੋ ਪਕ੍ਕਤਾ। ਯਥਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਕਸਦਿਸਤਾ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਿਤਾ; ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇਪਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਾਦਿਸਦਿਸਤਾ ਪਕ੍ਕਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਉਪਮਿਤਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੬੦. ਕੁਮ੍ਭੂਪਮੇਸੁ – **ਕੁਮ੍ਭੋ**ਤਿ ਘਟੋ। **ਤੁਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਰਿਤ੍ਤੋ। **ਪਿਹਿਤੋ**ਤਿ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ। **ਪੂਰੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਪੁਣ੍ਣੋ। **ਵਿਵਟੋ**ਤਿ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋ। ਉਪਮਿਤਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋ ਗੁਣਸਾਰਵਿਰਹਿਤੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਬਾਹਿਰਸੋਭਨਤਾਯ ਪਿਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੬੧. ਉਦਕਰਹਦੂਪਮੇਸੁ – **ਉਦਕਰਹਦੋ** ਤਾਵ ਜਣ੍ਣੁਮਤ੍ਤੇਪਿ ਉਦਕੇ ਸਤਿ ਪਣ੍ਣਰਸਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਵਾ ਬਹਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤਲੋ **ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਿਪੋਰਿਸ ਚਤੁਪੋਰਿਸੇਪਿ ਪਨ ਉਦਕੇ ਸਤਿ ਅਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤਲੋ **ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋਭਾਸੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਉਭਯਕਾਰਣਸਮ੍ਭਾਵਤੋ ਪਨ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਕਿਲੇਸੁਸ੍ਸਦਭਾਵਤੋ ਗੁਣਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਚ ਅਭਾਵਤੋ ਗੁਣਗਮ੍ਭੀਰਾਨਂ ਸਦਿਸੇਹਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ **ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋਭਾਸੋ** ਨਾਮ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੬੨. ਬਲੀਬਦ੍ਦੂਪਮੇਸੁ – **ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ** ਤਾਵ ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੋਗਣਂ ਘਟ੍ਟੇਤਿ ਉਬ੍ਬੇਜੇਤਿ, ਪਰਗੋਗਣੇ ਪਨ ਸੋਰਤੋ ਸੁਖਸੀਲੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ **ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ** ਨਾਮ। ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਂ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਫਰੁਸੇਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੋ, ਪਰਪਰਿਸਾਯ ਪਨ ਸੋਰਚ੍ਚਂ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਸਕਗਵਚਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਗਵਚਣ੍ਡੋ** ਨਾਮਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਉਬ੍ਬੇਜਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਘਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਉਬ੍ਬੇਗਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੬੩. ਆਸੀਵਿਸੂਪਮੇਸੁ – **ਆਸੀਵਿਸੋ** ਤਾਵ ਯਸ੍ਸ ਵਿਸਂ ਆਸੁਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਸੀਘਂ ਫਰਤਿ; ਘੋਰਂ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ, ਚਿਰਕਾਲਂ ਨ ਪੀਲ਼ੇਤਿ – ਅਯਂ **ਆਗਤਵਿਸੋ ਨੋ ਘੋਰਵਿਸੋ**। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਭਾਜਨਂ ਪਨ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੧੬੪. **ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਨਨੁਵਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਅਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ, ਅਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ। **ਅਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਗੁਣੇ ਅਨੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ।

੧੬੬. **ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੋ ਭੂਤਂ, ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ **ਤਚ੍ਛਂ। ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇਨ। **ਤਤ੍ਰ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਮਿਦਂ ਕਾਲੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ, ਕਾਲਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ

ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨਾਪਿ ਮਯਾ ਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ – ਅਯਂ ਕਾਲੇਨ ਭਣਤਿ ਨਾਮ। **ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵ◌ਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਠਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਰਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੧੬੭. ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵ◌ੀਤਿਆਦੀਸੁ – ਯੋ ਉਟ੍ਠਾਨਵ◌ੀਰਿਯੇਨੇਵ ਦਿਵਸਂ ਵ◌ੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਮਤ੍ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਲਭਿਤ੍ਵ◌ਾ ਜੀਵ◌ਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਉਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਮ੍ਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਨ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਟ੍ਠਹਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤ੍ਥੂਪਰਿ ਦੇਵ◌ਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਉਪਰਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਯੋ ਦੇਵ◌ਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਉਟ੍ਠਾਨਵ◌ੀਰਿਯੇਨ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਪੁਞ੍ਞਫਲਮੇਵ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਚਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਯੋ ਚੇਵ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵ◌ੇ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਦੇਵ◌ੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹੇਤੇ ਵ◌ਾਯਾਮਫਲਞ੍ਚੇਵ ਪੁਞ੍ਞਫਲਞ੍ਚ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਨੇਰਯਿਕਾ ਪਨ ਨੇਵ ਉਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਜੀਵ◌ਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਨਾਪਿ ਨੇਸਂ ਪੁਞ੍ਞਫਲੇਨ ਕੋਚਿ ਆਜੀਵ◌ੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੧੬੮. ਤਮਾਦੀਸੁ – ‘‘ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ’’ਤਿਆਦਿਕੇਨ ਤਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਤਮੋ**। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਹਿ ਪੁਨ ਨਿਰਯਤਮੂਪਗਮਨਤੋ **ਤਮਪਰਾਯਣੋ। ਨੇਸਾਦਕੁਲੇ**ਤਿ ਮਿਗਲੁਦ੍ਦਕਾਦੀਨਂ ਕੁਲੇ। **ਵ◌ੇਨਕੁਲੇ**ਤਿ ਵ◌ਿਲੀਵਕਾਰਕੁਲੇ। **ਰਥਕਾਰਕੁਲੇ**ਤਿ ਚਮ੍ਮਕਾਰਕੁਲੇ। **ਪੁਕ੍ਕੁਸਕੁਲੇ**ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਕਕੁਲੇ। **ਕਸਿਰਵ◌ੁਤ੍ਤਿਕੇ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵ◌ੁਤ੍ਤਿਕੇ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਪਂਸੁਪਿਸਾਚਕੋ ਵ◌ਿਯ ਝਾਮਖਾਣੁਵਣ੍ਣੋ। **ਦੁਦ੍ਦਸਿਕੋ**ਤਿ ਵ◌ਿਜਾਤਮਾਤੁਯਾਪਿ ਅਮਨਾਪਦਸ੍ਸਨੋ। **ਓਕੋਟਿਮਕੋ**ਤਿ ਲਕੁਣ੍ਡਕੋ। **ਕਾਣੋ**ਤਿ ਏਕਕ੍ਖਿਕਾਣੋ ਵ◌ਾ ਉਭਯਕ੍ਖਿਕਾਣੋ ਵ◌ਾ। **ਕੁਣੀ**ਤਿ ਏਕਹਤ੍ਥਕੁਣੀ ਵ◌ਾ ਉਭਯਹਤ੍ਥਕੁਣੀ ਵ◌ਾ। **ਖਞ੍ਜੋ**ਤਿ ਏਕਪਾਦਖਞ੍ਜੋ ਵ◌ਾ ਉਭਯਪਾਦਖਞ੍ਜੋ ਵ◌ਾ। **ਪਕ੍ਖਹਤੋ**ਤਿ ਹਤਪਕ੍ਖੋ ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ। **ਪਦੀਪੇਯ੍ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇਲਕਪਲ੍ਲਕਾਦਿਨੋ ਪਦੀਪੂਪਕਰਣਸ੍ਸ। **ਏਵ◌ਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਮੋ ਹੋਤਿ ਤਮਪਰਾਯਣੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਆਲੋਕਂ ਅਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਪਾਯੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਸਕਲੇਪਿ ਕਪ੍ਪੇ ਸਂਸਰਤਿ। ਸੋਪਿ ਤਮੋ ਤਮਪਰਾਯਣੋਵ। ਸੋ ਪਨ ਕੁਹਕਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ। ਕੁਹਕਸ੍ਸ ਹਿ ਏਵਰੂਪਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਨੀਚੇ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਚਣ੍ਡਾਲਕੁਲੇ** ਵ◌ਾਤਿਆਦੀਹਿ ਆਗਮਨਵ◌ਿਪਤ੍ਤਿ ਚੇਵ ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯਵ◌ਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਦਲਿਦ੍ਦੇ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਵ◌ਿਪਤ੍ਤਿ। **ਕਸਿਰਵ◌ੁਤ੍ਤਿਕੇ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਆਜੀਵ◌ੁਪਾਯਵ◌ਿਪਤ੍ਤਿ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਰੂਪਵ◌ਿਪਤ੍ਤਿ। **ਬਹ੍ਵ◌ਾਬਾਧੋ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖਕਾਰਣਸਮਾਯੋਗੋ। **ਨ ਲਾਭੀ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਸੁਖਕਾਰਣਵ◌ਿਪਤ੍ਤਿ ਚੇਵ ਉਪਭੋਗਵ◌ਿਪਤ੍ਤਿ ਚ। **ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਤਮਪਰਾਯਣਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਸਮਾਯੋਗੋ। **ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤਮੂਪਗਮੋ। ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਤਿਵ◌ਿਧਾਯ ਕੁਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤਿਆਦਿਕੇਨ ਜੋਤਿਨਾ ਯੁਤ੍ਤਤੋ **ਜੋਤਿ,** ਆਲੋਕਭੂਤੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦੀਹਿ ਪਨ ਸਗ੍ਗੁਪਪਤ੍ਤਿਜੋਤਿਭਾਵ◌ੂਪਗਮਨਤੋ **ਜੋਤਿਪਰਾਯਣੋ। ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਕੁਲੇ** ਵ◌ਾਤਿਆਦੀਸੁ **ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਸਾਰਾ ਮਹਾਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਕੋਟਿਸਤਂ ਨਿਧਾਨਗਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਯੋ ਕਹਾਪਣਕੁਮ੍ਭਾ ਵ◌ਲਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਗੇਹਮਜ੍ਝੇ ਰਾਸਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਠਪਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾ ਨਾਮ। ਯੇਸਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਸੀਤਿਕੋਟਿਧਨਂ ਨਿਹਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਦਿਯਡ੍ਢੋ ਕਹਾਪਣਕੁਮ੍ਭੋ ਵ◌ਲਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਗੇਹਮਜ੍ਝੇ ਰਾਸਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਠਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾ** ਨਾਮ। ਯੇਸਂ ਗਹਪਤੀਨਂ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕੋਟਿਧਨਂ ਨਿਹਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਹਾਪਣਕੁਮ੍ਭੋ ਵ◌ਲਞ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਗੇਹਮਜ੍ਝੇ ਰਾਸਿਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਠਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ **ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾ** ਨਾਮ। ਤੇਸਂ ਕੁਲੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਡ੍ਢੇ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਰੇ। ਨਿਧਾਨਗਤਧਨਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ **ਮਹਦ੍ਧਨੇ**। ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਭਾਜਨਾਦੀਨਂ ਉਪਭੋਗਭਣ੍ਡਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ **ਮਹਾਭੋਗੇ**। ਨਿਧਾਨਗਤਸ੍ਸ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਸ੍ਸ ਪਹੂਤਤਾਯ **ਪਹੂਤਜਾਤਰੂਪਰਜਤੇ**। ਵ◌ਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਸ੍ਸ ਤੁਟ੍ਠਿਕਰਣਸ੍ਸ ਪਹੂਤਤਾਯ **ਪਹੂਤਵ◌ਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੇ**। ਗੋਧਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਵ◌ਿਧਧਞ੍ਞਾਨਞ੍ਚ ਪਹੂਤਤਾਯ **ਪਹੂਤਧਨਧਞ੍ਞੇ। ਅਭਿਰੂਪੋ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਰੂਪੋ। **ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਹਾਯ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤੋ। **ਪਾਸਾਦਿਕੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਪਸਾਦਾਵਹੋ। **ਪਰਮਾਯਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਾਯ। **ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯਾ**ਤਿ ਪੋਕ੍ਖਰਵਣ੍ਣਤਾਯ। ਪੋਕ੍ਖਰਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਸਰੀਰਂ। ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਉਪੇਤੋ।

੧੬੯. ਓਣਤੋਣਤਾਦੀਸੁ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਯ ਵਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਯ ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਰਹਿਤੋ **ਓਣਤੋ**। ਨੀਚੋ, ਲਾਮਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਬ੍ਬਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਉਣ੍ਣਤੋ**। ਉਚ੍ਚੋ, ਉਗ੍ਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਤਮਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਿਚ – **ਓਣਤੋਣਤੋ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਨੀਚੋ, ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਨੀਚੋਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਓਣਤੁਣ੍ਣਤੋ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਨੀਚੋ, ਆਯਤਿਂ ਉਚ੍ਚੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਉਣ੍ਣਤੋਣਤੋ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਉਚ੍ਚੋ, ਆਯਤਿਂ ਨੀਚੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਉਣ੍ਣਤੁਣ੍ਣਤੋ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਉਚ੍ਚੋ, ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਉਚ੍ਚੋਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

੧੭੦. ਰੁਕ੍ਖੂਪਮੇਸੁ – ਰੁਕ੍ਖੋ ਤਾਵ **ਫੇਗ੍ਗੁਸਾਰਪਰਿਵਾਰੋ**ਤਿ ਵਨਜੇਟ੍ਠਕਰੁਕ੍ਖੋ ਸਯਂ ਫੇਗ੍ਗੁ ਹੋਤਿ , ਪਰਿਵਾਰਰੁਕ੍ਖਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਨ ਸੀਲਸਾਰਵਿਰਹਤੋ ਫੇਗ੍ਗੁਤਾ, ਸੀਲਾਚਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਚ ਸਾਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੭੧. ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣਾਦੀਸੁ – ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਂ ਰੂਪਂ ਪਮਾਣਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ**। ਤਤ੍ਥ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਤੀਤਿ **ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ**। ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਭੂਤਂ ਘੋਸਂ ਪਮਾਣਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ**। ਆਰੋਹਂ ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ – **ਆਰੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਤ੍ਤਨਂ। **ਪਰਿਣਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਸਥੂਲਭਾਵਾਪਗਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਸਣ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਦੀਘਰਸ੍ਸਵਟ੍ਟਤਾਦਿਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਤਥਾਭਾਵੋ। **ਪਾਰਿਪੂਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਅਨੂਨਤਂ, ਲਕ੍ਖਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੋ ਵਾ। **ਪਰਵਣ੍ਣਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਨਿਚ੍ਛਾਰਿਤਾਯ ਗੁਣਵਣ੍ਣਨਾਯ। **ਪਰਥੋਮਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਥੁਤਿਵਸੇਨ ਗਾਥਾਦਿਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਥੋਮਨਾਯ। **ਪਰਪਸਂਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪਸਂਸਾਯ। **ਪਰਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਥੁਤਿਵਸੇਨ ਪਰੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਵਣ੍ਣਹਰਣਾਯ।

੧੭੨. **ਚੀਵਰਲੂਖ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਦਿਭਾਵੇਨ ਲੂਖਤਂ। **ਪਤ੍ਤਲੂਖ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਜਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਵਤ੍ਥੂਹਿ ਲੂਖਤਂ। **ਸੇਨਾਸਨਲੂਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਟਕਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਰਹੇਨ ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਲੂਖਤਂ। **ਵਿਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਚੇਲਕਾਦਿਭਾਵੇਨ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ। **ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਤਾਪਨਂ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਇਮੇਸੁ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਰੂਪੇ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਨਾਮ। ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। ਘੋਸੇ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਨਾਮ। ਚੀਵਰਲੂਖਪਤ੍ਤਲੂਖੇਸੁ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ ਨਾਮ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਮਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਨਾਮ। ਇਤਰਾਨਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥਵਚਨਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਚ ਤਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਏਕੋ ਨ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ। ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਏਕੋ ਨ ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ। ਦਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਨਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਏਕੋ ਨ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ। ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਨ ਏਕੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋਵ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਸੇਸਾ ਨ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਾ। ਏਵਮਯਂ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ।

ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣੇ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ ਮਨ੍ਦਾ, ਪਸਨ੍ਨਾਵ ਬਹੁਕਾ। ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਸਾਦਾਵਹਂ ਰੂਪਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਿਤ੍ਤਿਘੋਸਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਸਾਦਾਵਹੋ ਘੋਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਕਾਸਿਕਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਮਹਾਰਹਾਨਿ ਕਞ੍ਚਨਭਾਜਨਾਨਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਤੂਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੇ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੇ ਪਾਸਾਦਵਰੇ ਪਹਾਯ ਪਂਸੁਕੂਲਚੀਵਰਸੇਲਮਯਪਤ੍ਤਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦਿਸੇਨਾਸਨਸੇਵਿਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਲੂਖਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਸਾਦਾਵਹਂ ਅਞ੍ਞਂ ਲੂਖਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਸਾਧਾਰਣਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਸਾਦਾਵਹੋ ਅਞ੍ਞੋ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕਂ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸਂ ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਠਿਤੋਤਿ।

੧੭੩. ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ – **ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸੀਲੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੀਲਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਕਥਿਤਂ। ਤਥਾ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ ਚ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੇਵ। **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ** ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ। **ਨੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ – ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਂ ‘‘ਤਯਾਪਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਭਵਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ

ਯਥਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਏਵੰ ਨ ਸਮਾਦਪੇਤਿ, ਨ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਚਤੂਸੁ ਪਠਮੋ ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਸਦਿਸੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਉਪਨਨ੍ਦਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋ । ਤਤਿਯੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਸਦਿਸੋ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸਦਿਸੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੭੪. ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਦੀਸੁ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਤਪਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਂ **ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਂ। ਅਚੇਲਕੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੇਲੋ, ਨਗ੍ਗੋ। **ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਵਿਸਟ੍ਠਾਚਾਰੋ। ਉਚ੍ਚਾਰਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਲੋਕਿਯਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਚਾਰੇਨ ਵਿਰਹਿਤੋ ਠਿਤਕੋਵ ਉਚ੍ਚਾਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਸ੍ਸਾਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਖਾਦਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਚ। **ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੇ ਪਿਣ੍ਡਮ੍ਹਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤੇ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਹਤ੍ਥਂ ਅਪਲੇਖਤਿ। ਉਚ੍ਚਾਰਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਦਣ੍ਡਕਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇਨ ਅਪਲੇਖਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਦਣ੍ਡਕਂ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਕਰੋਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾਗਹਣਤ੍ਥਂ 'ਏਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਏਤੀਤਿ **ਨਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ**। ਤੇਨ ਹਿ 'ਤਿਟ੍ਠ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਨਤਿਟ੍ਠਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ**। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ''ਏਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਅਭਿਹਟ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰੇਤਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹਟਂ ਭਿਕ੍ਖਂ। **ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਮਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਆਰੋਚਿਤਭਿਕ੍ਖਂ। **ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਕੁਲਂ ਵਾ ਵੀਥਿਂ ਵਾ ਗਾਮਂ ਵਾ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਭਿਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾਤਿ ਕੁਮ੍ਭਿਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨ ਕਲ਼ੋਪਿਮੁਖਾ**ਤਿ **ਕਲ਼ੋਪੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਖਲਿ, ਪਚ੍ਛਿ ਵਾ। ਤਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕੁਮ੍ਭੀ ਕਲ਼ੋਪਿਯੋ ਕਟਚ੍ਛੁਨਾ ਪਹਾਰਂ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ। **ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਮ੍ਮਾਰਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਯਂ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨ੍ਤਰਕਰਣਂ ਲਭਤੀਤਿ। **ਦਣ੍ਡਮੁਸਲੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਉਟ੍ਠਾਯ ਦੇਨ੍ਤੇ ਨ ਗਣ੍ਹਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕਬਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਦਾਰਕੋ ਕਿਲਮਤਿ। **ਪਾਯਨ੍ਤਿਯਾ** ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਖੀਰਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ। **ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ** ਰਤਿਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ **ਨ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੀਸੂ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਤਭਤ੍ਤੇਸੁ। ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਸਮਯੇ ਕਿਰ ਅਚੇਲਕਸਾਵਕਾ ਅਚੇਲਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਤਤੋ ਤਤੋ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਨਿ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਂ ਪਚਨ੍ਤਿ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਚੇਲਕੋ ਤਤੋ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸੁਨਖੋ 'ਪਿਣ੍ਡਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਅਦਤ੍ਵਾ ਆਹਟਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਤਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀਤਿ ਸਮੂਹਸਮੂਹਚਾਰਿਨੀ। ਸਚੇ ਹਿ ਅਚੇਲਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ 'ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਮਾਨੁਸ੍ਸਕਾ ਭਤ੍ਤਗੇਹਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਚ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਸੁ ਕਲ਼ੋਪਿਮੁਖਾਦੀਸੁ ਨਿਲੀਨਾ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਆਹਟਂ ਭਿਕ੍ਖਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਗੋਚਰਨ੍ਤਰਾਯੋ ਜਾਤੋਤਿ। **ਥੁਸੋਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਸ੍ਸਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਕਤਂ ਸੋਵੀਰਕਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਰਾਪਾਨਮੇਵ ਸਾਵਜ੍ਜਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਏਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਾਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞੀ। **ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਗੇਹੇ ਭਿਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ। **ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਕੇਨੇਵ ਆਲੋਪੇਨ ਯਾਪੇਤਿ। **ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਕਾਯ ਦਤ੍ਤਿਯਾ। ਦਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਏਕਾ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਤਿ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਭਿਕ੍ਖਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ।

ਏਕਾਹਿਕਨ੍ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਨ੍ਤਰਿਕਂ। **ਅਡ੍ਢਮਾਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸਨ੍ਤਰਿਕਂ। **ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਰਭਤ੍ਤਭੋਜਨਂ। ਏਕਾਹਵਾਰੇਨ ਦ੍ਵੀਹਵਾਰੇਨ ਸਤ੍ਤਾਹਵਾਰੇਨ ਅਡ੍ਢਮਾਸਵਾਰੇਨਾਤਿ – ਏਵਂ ਦਿਵਸਵਾਰੇਨ ਆਭਤਭਤ੍ਤਭੋਜਨਂ। **ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਸਾਕਭਕ੍ਖੋ। **ਸਾਮਾਕਭਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਸਾਮਾਕਤਣ੍ਡੁਲਭਕ੍ਖੋ। ਨੀਵਾਰਾਦੀਸੁ – **ਨੀਵਾਰਾ** ਨਾਮ ਤਾਵ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਯਂ ਜਾਤਾ ਵੀਹਿਜਾਤਿ। **ਦਦ੍ਦੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਕਾਰੇਹਿ ਚਮ੍ਮਂ ਵਿਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਕਸਟਂ। **ਹਟਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਿਲੇਸੋਪਿ, ਸੇਵਾਲੋਪਿ ਕਣਿਕਾਰਾਦਿਰੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਸੋਪਿ। **ਕਣ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਣ੍ਡਕਂ। **ਆਚਾਮੋ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਉਕ੍ਖਲਿਕਾਯ ਲਗ੍ਗੋ ਝਾਮੋਦਨੋ। ਤਂ ਛਡ੍ਡਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਤਿ। ''ਓਦਨਕਞ੍ਜਿਯ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਿਞ੍ਞਾਕਾ**ਦਯੋ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। **ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜੀ**ਤਿ ਪਤਿਤਫਲਭੋਜੀ।

ਸਾਣਾਨੀਤਿ ਸਾਣਵਾਕਚੇਲਾਨਿ। **ਮਸਾਣਾਨੀ**ਤਿ ਮਿਸ੍ਸਕਚੇਲਾਨਿ। **ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਮਤਸਰੀਰਤੋ ਛਡ੍ਡਿਤਵਤ੍ਥਾਨਿ। ਏਰਕਤਿਣਾਦੀਨਿ ਵਾ ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਕਤਨਿਵਾਸਨਾਨਿ। **ਪਂਸੁਕੂਲਾਨੀ**ਤਿ ਪਥਵਿਯਂ ਛਡ੍ਡਿਤਨਨ੍ਤਕਾਨਿ। **ਤਿਰੀਟਾਨੀ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਤ੍ਤਚਵਤ੍ਥਾਨਿ। **ਅਜਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਜਿਨਮਿਗਚਮ੍ਮਂ। **ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਦੇਵ ਮਜ੍ਝੇ ਫਾਲਿਤਂ। ਸਖੁਰਕਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕੁਸਚੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਤਿਣਾਨਿ ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਕਤਚੀਰਕਂ। **ਵਾਕਚੀਰਫਲਕਚੀਰੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕੇਸਕਮ੍ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਕੇਸੇਹਿ ਕਤਕਮ੍ਬਲਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥਾਨਂ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ ਤੇਸਂ ਪਤਿਕੁਟ੍ਠੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੮)। **ਵਾਲ਼ਕਮ੍ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਵਾਲ਼ਾਦੀਹਿ ਕਤਕਮ੍ਬਲਂ। **ਉਲੂਕਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਉਲੂਕਪਤ੍ਤਾਨਿ ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਕਤਨਿਵਾਸਨਂ। **ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਠਿਤਕੋ।

ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਵੀਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋ**ਤਿ ਅਯਕਣ੍ਟਕੇ ਵਾ ਪਕਤਿਕਣ੍ਟਕੇ ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿ। **ਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਸਾਯਂ ਤਤਿਯਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਾਯਤਤਿਯਕਂ**। ''ਪਾਤੋ, ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ, ਸਾਯਨ੍ਤਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਾਪਂ ਪਵਾਹੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ।

੧੭੫. ਪਰਂ ਤਪਤੀਤਿ **ਪਰਨ੍ਤਪੋ**। ਪਰੇਸਂ ਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਂ **ਪਰਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਂ**। ਓਰਬ੍ਭਿਕਾਦੀਸੁ – ਉਰਬ੍ਭਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਲ਼ਕਾ। ਉਰਬ੍ਭੇ ਹਨਤੀਤਿ **ਓਰਬ੍ਭਿਕੋ। ਸੂਕਰਿਕਾਦੀਸੁ**ਪਿ – ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਲੁਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਦਾਰੁਣੋ ਕਕ੍ਖਲ਼ੋ। **ਮਚ੍ਛਘਾਤਕੋ**ਤਿ ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧੋ ਕੇਵਟ੍ਟੋ। **ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਿਕੋ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਗੋਪਕੋ। **ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਾਰੁਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ।

੧੭੬. ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੋਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ। **ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ ਨਗਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਗਰਤੋ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਯ। **ਸਨ੍ਧਾਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਸਾਲਂ । **ਖਰਾਜਿਨਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਖੁਰਂ ਅਜਿਨਚਮ੍ਮਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਸਪ੍ਪਿਤੇਲੇਨਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਨਾ ਚ ਤੇਲੇਨ ਚ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹਿ ਸਪ੍ਪਿਂ ਅਵਸੇਸੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸ੍ਨੇਹੋ ਤੇਲਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕਣ੍ਡੁਵਮਾਨੋ**ਤਿ ਨਖਾਨਂ ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਣ੍ਡੁਵਿਤਬ੍ਬਕਾਲੇ ਤੇਨ ਕਣ੍ਡੁਵਮਾਨੋ। **ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਸਨ੍ਥਤਾਯ। **ਸਰੂਪਵਚ੍ਛਾਯਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਵਚ੍ਛਾਯ। ਸਚੇ ਗਾਵੀ ਸੇਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਚ੍ਛੋਪਿ ਸੇਤਕੋਵ ਸਚੇ ਕਬਰਾ ਵਾ, ਰਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਵਚ੍ਛੋਪਿ ਤਾਦਿਸੋਵਾਤਿ – ਏਵਂ ਸਰੂਪਵਚ੍ਛਾਯ। **ਸੋ ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ਸੋ ਰਾਜਾ ਏਵਂ ਵਦੇਤਿ। **ਵਚ੍ਛਤਰਾ**ਤਿ ਤਰੁਣਵਚ੍ਛਕਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਬਲਵਵਚ੍ਛਾ। **ਵਚ੍ਛਤਰੀਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਬਰਿਹਿਸਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਚੇਵ ਯਞ੍ਞਭੂਮਿਯਂ ਅਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ ਚ।

੧੭੭. ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ**ਤਿ ਛਾਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**। ਅਨ੍ਤੋ ਤਾਪਨਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਭਾਵਾ ਸੀਤਲੋ ਜਾਤੋਤਿ **ਸੀਤੀਭੂਤੋ**। ਝਾਨਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਾਨਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ **ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ**। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ।

ਇਮਂ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋ – ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾ ਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ, ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋਤਿ। **ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਨੇਵ। **ਤਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸਮ੍ਪਦਂ ਧਮ੍ਮਂ। **ਸੁਣਾਤਿ ਗਹਪਤਿ** ਵਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਗਹਪਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ? ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਜਾਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਮਨ੍ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਹੀਨਜਚ੍ਚਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜਾਤਿਤਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਗਹਪਤਿਦਾਰਕਾ ਪਨ ਕਚ੍ਛੇਹਿ ਸੇਦਂ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੇਹਿ ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਲੋਣਂ ਪੁਪ੍ਫਮਾਨਾਯ ਭੂਮਿਂ ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਮਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਨਿਹਤਮਾਨਦਪ੍ਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨਂ ਵਾ ਦਪ੍ਪਂ ਵਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਬਲਂ

ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ। ਇਤਰੇਹਿ ਚ ਕੁਲੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਨਾਮ ਨ ਬਹੁਕਾ, ਗਹਪਤਿਕਾਵ ਬਹੁਕਾ। ਇਤਿ ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਪਠਮੰ ਗਹਪਤਿੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤੀਤਿ।

ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਾਤਿ ਇਤਰੇਸੰ ਵਾ ਕੁਲਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ। **ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ**ਤਿ ਪਤਿਜਾਤੋ। **ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮਿਮ੍ਹਿ ਤਥਾਗਤੇ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। **ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। **ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ**ਤਿ ਸਚੇਪਿ ਸਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥੇ ਘਰੇ ਯੋਜਨਸਤਨ੍ਤਰੇਪਿ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਨੇਸਂ ਸਕਿਞ੍ਚਨਸਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ ਘਰਾਵਾਸੋ ਸਮ੍ਬਾਧੋਯੇਵ। **ਰਜੋਪਥੋ**ਤਿ ਰਾਗਰਜਾਦੀਨਂ ਉਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਗਮਨਪਥੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਲਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਵਿਯਾਤਿ **ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ**। ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹਿ ਕੂਟਾਗਾਰਰਤਨਪਾਸਾਦੇ ਚ ਦੇਵਵਿਮਾਨਾਦੀਸੁ ਚ ਸੁਪਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰਵਾਤਪਾਨੇਸੁ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਨੇਵ ਲਗ੍ਗਤਿ, ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਬਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿ।

ਅਪਿਚ – ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਓਕਾਸਾਭਾਵਤੋ। ਰਜੋਪਥੋ ਅਸਂਵੁਤਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਰਜਾਨਂ ਕਿਲੇਸਰਜਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਯਥਾਸੁਖਂ ਓਕਾਸਸਮ੍ਭਾਵਤੋ। **ਨਯਿਦਂ ਸੁਕਰਂ...ਪੇ॰... ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾ – ਯਦੇਤਂ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸਂ ਅਖਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਿਮਕਚਿਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ**। ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਚ ਕਿਲੇਸਮਲੇਨ ਅਮਲਿਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਿਮਕਚਿਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤਂ** ਲਿਖਿਤਸਙ੍ਖਸਦਿਸਂ ਧੋਤਸਙ੍ਖਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ ਨ ਸੁਕਰਂ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ ਅਗਾਰਮਜ੍ਝੇ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ...ਪੇ॰... ਚਰਿਤੁਂ – ''ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਕੇਸੇ ਚ ਮਸ੍ਸੁਞ੍ਚ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਸਾਯਰਸਪੀਤਤਾਯ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਅਗਾਰਸ੍ਸ ਹਿਤਂ ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ''ਅਗਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ''ਅਨਗਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। **ਤਂ ਅਨਗਾਰਿਯਂ। ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਂ। **ਅਪ੍ਪਂ** ਵਾਤਿ ਸਹਸ੍ਸਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਪ੍ਪੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸਹਸ੍ਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਹਾ। ਅਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਞਾਤਿਯੇਵ **ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੋ**। ਸੋਪਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ, ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਹਾ।

੧੨੮. ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਧਿਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਤਞ੍ਚ। ਯਤ੍ਥ ਚੇਤੇ ਸਹ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਏਕਜੀਵਿਕਾ ਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਨਭਾਵੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ। ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਦੁਭਯਂ ਉਪਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ ਏਵ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਇਮਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਹੀਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਤੋ ਓਰਤੋ ਵਿਰਤੋਵ ਹੋਤਿ। **ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਰੂਪਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਦਣ੍ਡਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਆਦਾਯ ਅਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਦਣ੍ਡੋ ਚੇਵ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਂ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਵਸੇਸਂ ਉਪਕਰਣਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਨਾਸਨਭਾਵਤੋ 'ਸਤ੍ਥ'ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡਂ ਵਾ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਵਾਸਿਂ ਵਾ ਪਿਪ੍ਫਲਿਕਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਂ ਪਰੂਪਘਾਤਤ੍ਥਾਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡਾ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥਾਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਲਜ੍ਜੀ**ਤਿ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨਲਕ੍ਖਣਾਯ ਲਜ੍ਜਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਦਯਂ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਭੂਤੇ ਹਿਤੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ। ਤਾਯ ਦਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਾਣਭੂਤਾਨਂ ਹਿਤਚਿਤ੍ਤਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਇਰਿਯਤਿ, ਪਾਲੇਤਿ।

ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਆਦਿਯਤੀਤਿ **ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ**। ਚਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਪਟਿਕਙ੍ਖਤੀਤਿ **ਦਿਨ੍ਨਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ**। ਥੇਨੇਤੀਤਿ ਥੇਨੋ। ਨ ਥੇਨੇਨ **ਅਥੇਨੇਨ**। ਅਥੇਨਤ੍ਤਾਯੇਵ **ਸੁਚਿਭੂਤੇਨ। ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਅਥੇਨਂ ਸੁਚਿਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਂ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਆਚਾਰਂ ਚਰਤੀਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ**। **ਆਰਾਚਾਰੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤੋ ਦੂਰਚਾਰੀ। **ਮੇਥੁਨਾ**ਤਿ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇਹਿ ਪਟਿਸੇਵਿਤਬ੍ਬਤੋ ਮੇਥੁਨਾਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ। **ਗਾਮਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਗਾਮਵਾਸੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾ।

ਸਚ੍ਚਂ ਵਦਤੀਤਿ **ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ**। ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਦਹਤਿ ਘਟੇਤੀਤਿ **ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ**। ਨ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਮੁਸਾ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਕਦਾਚਿ ਮੁਸਾ ਵਦਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਸਚ੍ਚਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਅਨ੍ਤਰਿਤਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਚੇਨ ਨ ਘਟੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੋ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਨ ਤਾਦਿਸੋ। ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਮੁਸਾ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਦਹਤਿਯੇਵਾਤਿ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ। **ਥੇਤੋ**ਤਿ ਥਿਰੋ, ਥਿਰਕਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗੋ ਵਿਯ, ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਖਾਤਖਾਣੁਕੋ ਵਿਯ, ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠੇ ਠਪਿਤਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਮਿਵ ਚ, ਨ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤਿ। ਏਕੋ ਪਾਸਾਣਲੇਖਾ ਵਿਯ, ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਵਿਯ ਚ ਥਿਰਕਥੋ ਹੋਤਿ। ਅਸਿਨਾ ਸੀਸੇ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਨ ਕਥੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਥੇਤੋ। **ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਕੋ, ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ। 'ਇਦਂ ਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਅਸੁਕੇਨਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ 'ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸਦ੍ਦਹਥਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਕੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਹੋਤਿ। 'ਇਦਂ ਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਅਸੁਕੇਨਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ 'ਯਦਿ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਵ ਪਮਾਣਂ, ਇਦਾਨਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਮੇਵ ਇਦ'ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ। **ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਸਚ੍ਚਵਾਦਿਤਾਯ ਲੋਕਂ ਨ ਵਿਸਂਵਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯਾਤਿ ਯੇਸਂ ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸੁਤਂ, ਤੇਸਂ ਭੇਦਾਯ। **ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਏਕਮੇਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ – 'ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਈਦਿਸੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨਂ, ਏਵਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਇਦਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਨਂ ਕਤ੍ਤਾ। **ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ। ਦ੍ਵੇ ਜਨੇ ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾ – 'ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਰੂਪੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨਂ, ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਮੇਤ'ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗੋ ਆਰਾਮੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ**। ਯਤ੍ਥ ਸਮਗ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗਰਾਮੋਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ**ਤਿ ਸਮਗ੍ਗੇਸੁ ਰਤੋ। ਤੇ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਗ੍ਗੇ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਨਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ। ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਯਾ ਵਾਚਾ ਸਤ੍ਤੇ ਸਮਗ੍ਗੇਯੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਸਾਮਗ੍ਗੀਗੁਣਪਰਿਦੀਪਕਮੇਵ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਇਤਰਨ੍ਤਿ।

ਕਾਲੇਨ ਵਦਤੀਤਿ **ਕਾਲਵਾਦੀ**। ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭੂਤਂ ਤਥਂ ਤਚ੍ਛਂ ਸਭਾਵਮੇਵ ਵਦਤੀਤਿ **ਭੂਤਵਾਦੀ।** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ**। ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ**। ਸਂਵਰਵਿਨਯਪਹਾਨਵਿਨਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ **ਵਿਨਯਵਾਦੀ**। ਨਿਧਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਠਪਨੋਕਾਸੋ। ਨਿਧਾਨਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਨਿਧਾਨਵਤੀ**। ਹਦਯੇ ਨਿਧਾਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਰੂਪਿਂ ਭਾਸਮਾਨੋਪਿ ਚ ''ਅਹਂ ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਅਕਾਲੇਨ ਭਾਸਤਿ। ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਪਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਵ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਉਪਮਂ, ਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ। ਯਥਾਸ੍ਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿਪਿ ਨਯੇਹਿ ਵਿਭਜਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਦਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭਾਸਤਿ। ਯਂ ਵਾ ਸੋ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਂਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ। ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਭਾਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੨੯. ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾਤਿ ਮੂਲਬੀਜਂ, ਖਨ੍ਧਬੀਜਂ, ਫਲ਼ੁਬੀਜਂ, ਅਗ੍ਗਬੀਜਂ ਬੀਜਬੀਜਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸ ਬੀਜਗਾਮਸ੍ਸ ਚੇਵ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨੀਲਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸ ਭੂਤਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਸਮਾਰਮ੍ਭਾ। ਛੇਦਨਭੇਦਨਪਚਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਿਕੋਪਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਪਾਤਰਾਸਭਤ੍ਤਂ, ਸਾਯਮਾਸਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਾਤਰਾਸਭਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ। ਇਤਰਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਨ੍ਤੋਅਰੁਣੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤੋਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਦਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋਪਿ

ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋਵ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ। ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਭੋਜਨਂ ਰਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਉਪਰਤੋਤਿ **ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ**। ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਯਾਵ ਸੂਰਿਯਸਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਾ ਭੋਜਨਂ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਂ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਵਿਰਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਰਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ**। ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਤ੍ਤਾ ਵਿਸੂਕਂ ਪਟਾਣੀਭੂਤਂ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਂ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਚ੍ਚਨਨਚ੍ਚਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਨਚ੍ਚਾ ਚ ਗੀਤਾ ਚ ਵਾਦਿਤਾ ਚ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮਯੂਰਨਚ੍ਚਨਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਨਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਵਿਸੂਕਭੂਤਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਚਾਤਿ **ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ**। ਨਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਯੋਜੇਤੁਂ ਵਾ ਪਰੇਹਿ ਪਯੋਜਾਪੇਤੁਂ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਵਾ ਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਮਾਲਾਦੀਸੁ – **ਮਾਲਾ**ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਪ੍ਫਂ। **ਗਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਗਨ੍ਧਜਾਤਂ। **ਵਿਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਛਵਿਰਾਗਕਰਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨ੍ਤੋ ਧਾਰੇਤਿ ਨਾਮ। ਊਨਟ੍ਠਾਨਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਮਣ੍ਡੇਤਿ ਨਾਮ। ਗਨ੍ਧਵਸੇਨ ਛਵਿਰਾਗਵਸੇਨ ਚ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭੂਸੇਤਿ ਨਾਮ। **ਠਾਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਰਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਾਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਚੇਤਨਾਯ ਤਾਨਿ ਮਾਲਾਧਾਰਣਾਦੀਨਿ ਮਹਾਜਨੋ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ। **ਮਹਾਸਯਨਂ** ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਨ੍ਥਤਂ, ਤਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਾਤਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਂ। **ਰਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣੋ, ਲੋਹਮਾਸਕੋ, ਜਤੁਮਾਸਕੋ, ਦਾਰੁਮਾਸਕੋਤਿ ਯੇ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਉਭਯਸ੍ਸਾਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ, ਨੇਵ ਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਨ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸਾਦਿਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਤਿ ਸਾਲਿਵੀਹਿਯਵਗੋਧੁਮਕਙ੍ਗੁਵਰਕਕੁਦ੍ਰੂਸਕਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਆਮਕਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤੇਸਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮੇਵ, ਆਮਸਨਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। **ਆਮਕਮਂਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਆਮਕਮਚ੍ਛਮਂਸਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨੋ ਆਮਸਨਂ। **ਇਤ੍ਥਿਕੁਮਾਰਿਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾ। ਇਤਰਾ ਕੁਮਾਰਿਕਾ ਨਾਮ। ਤਾਸਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਆਮਸਨਮ੍ਪਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮੇਵ। **ਦਾਸਿਦਾਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਾਸਿਦਾਸਵਸੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। 'ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਂ ਦਮ੍ਮਿ', 'ਆਰਾਮਿਕਂ ਦਮ੍ਮੀ'ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਅਜੇਲ਼ਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ **ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ**ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਨਯੋ ਵਿਨਯਵਸੇਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਖੇਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਰੁਹਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਣ੍ਣਂ ਰੁਹਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਰੁਹਤਿ ਤਂ ਖੇਤ੍ਤਂ। ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਅਕਤਭੂਮਿਭਾਗੋ ਵਤ੍ਥੁ। ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਾਪਿਤਲ਼ਾਕਾਦੀਨਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੇਵ।

ਦੂਤੇਯ੍ਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੂਤਕਮ੍ਮਂ। ਗਿਹੀਨਂ ਪਹਿਤਂ ਪਣ੍ਣਂ ਵਾ ਸਾਸਨਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨਂ । **ਪਹੀਣਗਮਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਘਰਂ ਪੇਸਿਤਸ੍ਸ ਖੁਦ੍ਦਕਗਮਨਂ। **ਅਨੁਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਤਦੁਭਯਕਰਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੂਤੇਯ੍ਯਪਹੀਣਗਮਨਾਨਂ ਅਨੁਯੋਗਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਾ**ਤਿ ਕਯਾ ਚ ਵਿਕ੍ਕਯਾ ਚ। ਤੁਲਾਕੂਟਾਦੀਸੁ – **ਕੂਟ**ਨ੍ਤਿ ਵਞ੍ਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਤੁਲਾਕੂਟਂ ਨਾਮ ਰੂਪਕੂਟਂ, ਅਙ੍ਗਕੂਟਂ ਗਹਣਕੂਟਂ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਕੂਟਂ** ਨਾਮ ਦ੍ਵੇ ਤੁਲਾ ਸਮਰੂਪਾ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਮਹਤਿਯਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਦੇਤਿ। **ਅਙ੍ਗਕੂਟਂ** ਨਾਮ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ਹਤ੍ਥੇਨ ਤੁਲਂ ਅਕ੍ਕਮਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ। **ਗਹਣਕੂਟਂ** ਨਾਮ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਮੂਲੇ ਰਜ੍ਜੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗੇ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟਂ** ਨਾਮ ਤੁਲਂ ਸੁਸਿਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਯਚੁਣ੍ਣਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ਕਰੋਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਭਾਗੇ।

ਕਂਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿ। ਤਾਯ ਵਞ੍ਚਨਂ **ਕਂਸਕੂਟਂ**। ਕਥਂ? ਏਕਂ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾ ਦ੍ਵੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਲੋਹਪਾਤਿਯੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਜਨਪਦਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਡ੍ਢਕੁਲਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨਾਨਿ ਕਿਣਥਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਘੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਸਮਗ੍ਘਤਰਂ ਦਾਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਤੇਹਿ 'ਕਥਂ ਇਮੇਸਂ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਵੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ 'ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਥਾ'ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਂ ਪਾਸਾਣੇ ਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਾਤਿਯੋ ਦਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਮਾਨਕੂਟਂ ਨਾਮ ਹਦਯਭੇਦਸਿਖਾਭੇਦਰਜ੍ਜੁਭੇਦਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹਦਯਭੇਦੋ** ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦਿਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਛਿਦ੍ਦੇਨ ਮਾਨੇਨ 'ਸਣਿਕਂ ਆਸਿਞ੍ਚਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਭਾਜਨੇ ਬਹੁਂ ਪਗ੍ਘਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਦਦਨ੍ਤੋ ਛਿਦ੍ਦਂ ਪਿਧਾਯ ਸੀਘਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ। **ਸਿਖਾਭੇਦੋ** ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਣਿਕਂ ਸਿਖਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ

ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਦਦਨ੍ਤੋ ਵ◌ੇਗੇਨ ਪੂਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਿਖਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਦੇਤਿ। **ਰਜ੍ਜੁਭੇਦੇ** ਖੇਤ੍ਤੁਵਤ੍ਥੁਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਲਞ੍ਜਂ ਅਲਭਨ੍ਤਾ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤੁਂ ਅਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਮਿਨਨ੍ਤਿ।

ਉਕ੍ਕੋਟਨਾਦੀਸੁ – **ਉਕ੍ਕੋਟਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕੇ ਸਾਮਿਕੇ ਕਾਤੁਂ ਲਞ੍ਜਗ੍ਗਹਣਂ। **ਵਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਪਰੇਸਂ ਵਞ੍ਚਨਂ। ਤਤ੍ਰਿਦਮੇਕਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਮਿਗਞ੍ਚ ਮਿਗਪੋਤਕਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਮੇਕੋ ਧੁਤ੍ਤੋ – ''ਕਿਂ ਭੋ ਮਿਗੋ ਅਗ੍ਘਤਿ, ਕਿਂ ਮਿਗਪੋਤਕੋ''ਤਿ ਆਹ। ''ਮਿਗੋ ਦ੍ਵ◌ੇ ਕਹਾਪਣੇ, ਮਿਗਪੋਤਕੋ ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਕਹਾਪਣਂ ਦਤ੍ਵ◌ਾ ਮਿਗਪੋਤਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਥੋਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਵਤ੍ਤੋ , ''ਨ ਮੇ ਭੋ ਮਿਗਪੋਤਕੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਮਿਗਂ ਮੇ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨ ਹਿ ''ਦ੍ਵ◌ੇ ਕਹਾਪਣੇ ਦੇਹੀ''ਤਿ। ਸੋ ਆਹ – ''ਨਨੁ ਤੇ, ਭੋ, ਮਯਾ ਪਠਮਂ ਏਕੋ ਕਹਾਪਣੋ ਦਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ? ''ਆਮ ਦਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਮਿਗਪੋਤਕਂ ਗਣ੍ਹ, ਏਵ◌ਂ ਸੋ ਚ ਕਹਾਪਣੋ ਅਯਞ੍ਚ ਕਹਾਪਣਗ੍ਘਣਕੋ ਮਿਗਪੋਤਕੋਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਕਹਾਪਣਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਸੋ ''ਕਾਰਣਂ ਵਦਤੀ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵ◌ਾ ਮਿਗਪੋਤਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਮਿਗਂ ਅਦਾਸੀਤਿ।

ਨਿਕਤੀਤਿ ਯੋਗਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਮਾਯਾਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਅਪਾਮਙ੍ਗਂ ਪਾਮਙ੍ਗਨ੍ਤਿ, ਅਮਣਿਂ ਮਣੀਤਿ, ਅਸੁਵਣ੍ਣਂ ਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਪਤਿਰੂਪਕੇਨ ਵਞ੍ਚਨਂ। **ਸਾਚਿਯੋਗੋ**ਤਿ ਕੁਟਿਲਯੋਗੋ। ਏਤੇਸਂਯੇਵ ਉਕ੍ਕੋਟਨਾਦੀਨਮੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਕ੍ਕੋਟਨਸਾਚਿਯੋਗੋ ਵਞ੍ਚਨਸਾਚਿਯੋਗੋ ਨਿਕਤਿਸਾਚਿਯੋਗੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਅਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ 'ਸਾਚਿਯੋਗੋ'ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਵਞ੍ਚਨੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ।

ਛੇਦਨਾਦੀਸੁ – **ਛੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਨਾਦਿ। **ਵਧੋ**ਤਿ ਮਾਰਣਂ। **ਬਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨਾਦੀਹਿ ਬਨ੍ਧਨਂ। **ਵ◌ਿਪਰਾਮੋਸੋ**ਤਿ ਹਿਮਵ◌ਿਪਰਾਮੋਸੋ, ਗੁਮ੍ਬਵ◌ਿਪਰਾਮੋਸੋਤਿ ਦੁਵ◌ਿਧੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਹਿਮਪਾਤਸਮਯੇ ਹਿਮੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਜਨਂ ਮੁਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਹਿਮਵ◌ਿਪਰਾਮੋਸੋ**। ਯਂ ਗੁਮ੍ਬਾਦੀਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਮੁਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਗੁਮ੍ਬਵ◌ਿਪਰਾਮੋਸੋ। ਆਲੋਪੋ** ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਗਾਮਨਿਗਮਾਦੀਨਂ ਵ◌ਿਲੋਪਕਰਣਂ। **ਸਹਸਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਸਾਹਸਿਕਕਿਰਿਯਾ। ਗੇਹਂ ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਰੇ ਸਤ੍ਥਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਚ੍ਛਿਤਭਣ੍ਡਗ੍ਗਹਣਂ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਾ ਛੇਦਨ...ਪੇ॰... ਸਹਸਾਕਾਰਾ ਪਟਿਵ◌ਿਰਤੋ ਹੋਤਿ।

੧੮੦. ਸੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸੋ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਦ੍ਵ◌ਾਦਸਵ◌ਿਧੇਨ ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। **ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤਕੇਨ। **ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤਕੇਨ। **ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਵ◌ਿਧਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਮਤ੍ਤਕਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾਵ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ''ਮਮ ਵ◌ਿਹਾਰੋ ਪਰਿਵ◌ੇਣਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਗੋ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ ਵ◌ਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਜਿਯਾ ਮੁਤ੍ਤਸਰੋ ਵ◌ਿਯ ਯੂਥਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥੀ ਵ◌ਿਯ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਪਬ੍ਭਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਏਕੋਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋਵ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਸਬ੍ਬਿਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਏਕੋਵ ਅਦੁਤਿਯੋ।

> ''ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ ਚ ਹੋਤਿ,
> ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨ।
> ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਿਤਾ ਅਛਮ੍ਭੀ,
> ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵ◌ਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੨)।

ਏਵ◌ਂ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਖਗ੍ਗਵ◌ਿਸਾਣਕਪ੍ਪਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ, **"ਸੇਯ੍ਯਥਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਯੁਤ੍ਤੋ ਸਕੁਣੋ। **ਡੇਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਸਕੁਣੋ ਨਾਮ ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਰੁਕ੍ਖੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਫਲੋ''ਤਿ ਞਤ੍ਵ◌ਾ ਨਾਨਾਦਿਸਾਹਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਨਖਪਕ੍ਖਤੁਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਵ◌ਿਜ੍ਝਨ੍ਤਾ ਵ◌ਿਧੁਨਨ੍ਤਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ। ''ਇਦਂ ਅਜ੍ਜਤਨਾਯ, ਇਦਂ ਸ੍ਵ◌ਾਤਨਾਯ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ

ਤੇਸੰ ਨ ਹੋਤਿ। ਫਲੇ ਪਨ ਖੀਣੇ ਨੇਵ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਰਕ੍ਖੰ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤੰ ਵਾ ਨਖੰ ਵਾ ਤੁਣ੍ਡੰ ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੋ ਯੰ ਦਿਸਾਭਾਗੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਸਪਤ੍ਤਭਾਰੋਵ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵ **ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗੋ** ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤੀਤਿ। **ਅਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸੇਨ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਕੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਸੁਖੰ।

੧੮੧. **ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਅਬ੍ਯਾਸੇਕਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨਵਸਿਤ੍ਤਸੁਖੰ। ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਸੁਖਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਸੁਖਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਾਯ ਅਵਿਕਿਣ੍ਣੰ ਹੋਤਿ।

੧੮੨. **ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਸੋ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਸੰਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮੇਸੁ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਤੰ **ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ , ਤਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਹਿ ਵਾ ਵਨਚਰਕੇਹਿ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ''ਕਿੰ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੇਨਾ''ਤਿ ਭੇਰਵੰ ਸਦ੍ਦੰ ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ। ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸੀਸੰ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਨਾਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ । ''ਅਸੁਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਪਾਪਕਮ੍ਮੰ ਅਕਾਸੀ''ਤਿ ਅਯਸੋ ਪਤ੍ਥਰਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨੇਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲਕੰ ਵਾ ਤਿਲਕੰ ਵਾ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪੀਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਖਯਤੋ ਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਸ੍ਸ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤੇਲਬਿਨ੍ਦੁ ਵਿਯ ਯਸੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਵਿਵਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇਵ। **ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ... ਪੇ॰... ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

੧੮੫. ਤਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਯ **ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਞਾਣਾਯਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞਾਣਤ੍ਥਾਯ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਆਸਵਾਨੰ ਵਿਨਾਸਨਤੋ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਚੇਤੰ ਞਾਣੰ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ। **ਸੋ ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ – ''ਏਤ੍ਤਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧੇਨ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੰ ਤਣ੍ਹੰ – ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿ; ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਯੰ ਠਾਨੰ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ – ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਪਾਪਕੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ – ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵੰ ਸਰੂਪਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਇਮੇ ਆਸਵਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਜਾਨਤੋ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਕਥੇਤਿ। **ਕਾਮਾਸਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਸਵਤੋ। **ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਫਲਕ੍ਖਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਿੰ। ਤੇਨ ਹਿ ਞਾਣੇਨ ਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ 'ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ'ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਵੁਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਟ੍ਠੰ ਪਰਿਵੁਟ੍ਠੰ ਕਤੰ ਚਰਿਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੰ ਵਸਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ **ਵੁਸਿਤੰ**

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਕਤੰ ਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸੱਚੇਸੁ ਚਤੂਹਿ ਮੱਗੇਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸੱਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਿੱਚੰ ਨਿੱਟ੍ਠਾਪਿਤਨ੍ਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾਦਯੋ ਹਿ ਤੰ ਕਿੱਚੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ; ਖੀਣਾਸਵੋ ਕਤਕਰਣੀਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅੱਤਨੋ ਕਰਣੀਯੰ ਪੱਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ। ''ਕਤੰ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਨਾਪਰੰ ਇੱਤ੍ਥੱਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਇਦਾਨਿ ਪੁਨ ਇੱਤ੍ਥਭਾਵਾਯ ਏਵੰ ਸੋਲ਼ਸਕਿੱਚਭਾਵਾਯ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਾਯ ਵਾ ਮੱਗਭਾਵਨਾਕਿੱਚੰ ਨੱਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

੧੮੬. ਸਰਾਗਾਦੀਸੁ – **ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਾ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਾ ਸਮੁੱਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ।

੧੮੭. **ਲਾਭੀ ਹੋਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ – **ਲਾਭੀ**ਤਿ ਲਾਭੀ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਅਜ੍ਝੱਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਯਕਜ੍ਝੱਤਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅੱਤਨੋ ਚਿੱਤੇ ਉਪ੍ਪੰਨਸ੍ਸ ਚੇਤੋਸਮਥਸ੍ਸ। **ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨਿੱਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵੱਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਰੂਪਸਹਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਨਿਮਿੱਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪੱਤੀਨੰ। **ਅਰੂਪਸਹਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਰੂਪਨਿਮਿੱਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪੱਤੀਨੰ। ਏੱਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮੋ ਅੱਟ੍ਠਸਮਾਪੱਤਿਲਾਭੀ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ। ਦੁਤਿਯੋ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਅਰਿਯਸਾਵਕੋ। ਤਤਿਯੋ ਅੱਟ੍ਠਸਮਾਪੱਤਿਲਾਭੀ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ। ਚਤੁੱਤ੍ਥੋ ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੮੮. ਅਨੁਸੋਤਗਾਮੀਆਦੀਸੁ – **ਅਨੁਸੋਤਗਾਮੀ**ਤਿ ਵੱਟਸੋਤੰ ਅਨੁਗਤੋ, ਵੱਟਸੋਤੇ ਨਿਮੁੱਗੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਟਿਸੋਤਗਾਮੀ**ਤਿ ਪਟਿਸੋਤਗਮਨੋ । ਅਨੁਸੋਤੰ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸੋਤੰ ਗੱਛਨ੍ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। **ਪਾਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਨ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੇਰੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਯੁੱਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪੰਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸੱਧਿਮ੍ਪਿ। **ਪਰਿਪੁੰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੰਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਨੰ ਏਕਾਯਪਿ ਅਨੂਨੰ। **ਪਰਿਸੁੱਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੰ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੇੱਟ੍ਠਚਰਿਯੰ। ਇਮਿਨਾ ਵਾਰੇਨ ਸੋਤਾਪੰਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਕਥਿਤਾ। ਕਿੰ ਪਨ ਤੇ ਰੁਦਨ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ? ਆਮ। ਕਿਲੇਸਰੋਦਨੇਨ ਰੁਦਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਸੀਲਸਮ੍ਪੰਨੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਿਕ੍ਖੁਪਿ ਏੱਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ।

ਠਿਤੱਤੋਤਿ ਠਿਤਸਭਾਵੋ। **ਅਨਾਗਾਮੀ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯਚਿੱਤਤਾਯ ਚ ਤਮ੍ਹਾ ਲੋਕਾ ਅਨਾਵੱਤਿਧਮ੍ਮਤਾਯ ਚ ਠਿਤਸਭਾਵੋ ਨਾਮ। **ਤਿੰਣੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੰ ਉੱਤਿੰਣੋ। **ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਨਿੱਬਾਨਪਾਰੰ ਗਤੋ। **ਥਲੇ ਤਿੱਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਅਰਹੱਤਫਲਸਮਾਪੱਤਿਥਲੇ ਤਿੱਟ੍ਠਤਿ। **ਚੇਤੋਵਿਮੁੱਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਧਿੰ। **ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁੱਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਞਾਣੰ। **ਅਯੰ ਵੁੱਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ''ਤਿੰਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿੱਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਬਾਹਿਤਪਾਪਤਾਯ ਹਿ ਏਸ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ** ਨਾਮ।

੧੮੯. ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾਦੀਸੁ – **ਅਪ੍ਪਕੰ ਸੁਤੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਨਵਙ੍ਗੇ ਸੱਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਥੋਕੰ ਸੁਤੰ ਹੋਤਿ। **ਨ ਅੱਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ, ਨ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪੰਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅੱਟ੍ਠਕਥਞ੍ਚ ਪਾਲ਼ਿਞ੍ਚ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁੱਤਰਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪੰਨੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੱਤ੍ਥ ਅੱਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੯੦. ਸਮਣਮਚਲਾਦੀਸੁ – **ਸਮਣਮਚਲੋ**ਤਿ ਸਮਣਅਚਲੋ, ਮਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। ਨਿੱਚਲਸਮਣੋ, ਥਿਰਸਮਣੋਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ । **ਅਯੰ ਵੁੱਚਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਸੋਤਾਪੰਨੋ ਸਾਸਨੇ ਮੂਲਜਾਤਾਯ ਸੱਧਾਯ ਪਤਿੱਟ੍ਠਿਤੱਤਾ 'ਸਮਣਮਚਲੋ'ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਪਨ ਰਜ੍ਜਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅੱਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਸਮਣਪਦੁਮੋ**ਤਿ ਵੁੱਤੋ। ਰੱਤੱਟ੍ਠੋ ਹਿ ਇਧ ਪਦੁਮੱਟ੍ਠੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਅਨਾਗਾਮੀ ਕਾਮਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਨੱਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਸਮਣਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ**ਤਿ ਵੁੱਤੋ। ਪਣ੍ਡਰੱਟ੍ਠੋ ਹਿ ਇਧ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੱਟ੍ਠੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁੱਤੰ । ਖੀਣਾਸਵੋ ਚ ਥੱਦ੍ਧਭਾਵਕਰਾਨੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਭਾਵੇਨ **ਸਮਣੇਸੁ ਸਮਣਸੁਖੁਮਾਲੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੁੱਤੋ। ਅਪ੍ਪਦੁਕ੍ਖੱਟ੍ਠੇਨਪਿ ਚੇਸ ਸਮਣਸੁਖੁਮਾਲੋਯੇਵਾਤਿ।

ਚਤੁੱਕਨਿੱਦੇਸਵੰਣਨਾ।

੫. ਪਞ੍ਹਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੧. ਪਞ੍ਹਕੇ – **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ''ਆਰਭਤਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ। **ਯ੍ਵਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਅਯਂ। **ਆਰਭਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਭਸਦ੍ਦੋ ਕਮ੍ਮਕਿਰਿਯਾਹਿਂਸਨਵੀਰਿਯਵਿਕੋਪਨਾਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਆਰਮ੍ਭਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੪੮) ਕਮ੍ਮੇ ਆਗਤੋ। ''ਮਹਾਯਞ੍ਞਾ ਮਹਾਰਮ੍ਭਾ, ਨ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੯) ਕਿਰਿਯਾਯਂ। ''ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਾਣਂ ਆਰਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੧-੫੨) ਹਿਂਸਨੇ। ''ਆਰਭਥ, ਨਿਕ੍ਖਮਥ, ਯੁਞ੍ਜਥ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫) ਵੀਰਿਯੇ। ''ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦, ੧੯੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੩) ਵਿਕੋਪਨੇ। ''ਆਰਭਤਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੪੨) ਅਯਂ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਆਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਆਰਭਤਿ ਚੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। **ਯਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਸ੍ਸ, ਯਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਂ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ਤੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ? ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ। ਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਇਧ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਫਲਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਆਰਮ੍ਭਜਾ**ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਮ੍ਭਵਾ। **ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜਾ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤੋ ਜਾਤਾ। **ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨੇਨ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। **ਸਾਧੂ**ਤਿ ਆਯਾਚਨਸਾਧੁ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਾਵ ਅਪਰਦ੍ਧਞ੍ਚ ਵਤ ਆਯਸ੍ਮਤਾ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਯਾਚਾਮ – ''ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਯ, ਵੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨੇਨ, ਆਵਿਕਾਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਆਵਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਆਰਮ੍ਭਜੇ ਆਸਵੇ ਪਹਾਯ, ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੇ ਠਿਤਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਜੇ ਆਸਵੇ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵੇਤੂ''ਤਿ। **ਅਮੁਨਾ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਖੀਣਾਸਵਪੁਗ੍ਗਲੇਨ। **ਸਮਸਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣੇਹਿ ਸਮਭਾਵੇਨੇਵ ਸਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਂ ਖੀਣਾਸਵੇਨ ਓਵਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤੀਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਦੇਸੇਤੁਂ ਸਭਾਗਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਵੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਆਰਭਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਪਨ ਅਕੋਵਿਦਤ੍ਤਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਆਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਸਕਿਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਛਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਪਨ ਵਿਨੋਦੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਆਰਭਤਿ ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਨੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੋ ਪਨੇਸ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ? ਓਸ੍ਸਟ੍ਠਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਸੋ ਹਿ ''ਕਿਂ ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ, ਅਨਾਗਤੇ **ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ** ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋਪਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਪੂਰੇਤਿ। ਸੋਪਿ ''ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਨਾਮ ਗਤਿ ਅਨਿਬਦ੍ਧਾ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਭਾਵਂ ਲਭੇਯ੍ਯਪਿ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯਾਪੀਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਹੀ''ਤਿ ਓਵਦਿਤਬ੍ਬੋਵ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੯੨. ਦਤ੍ਵਾ ਅਵਜਾਨਾਤੀਤਿਆਦੀਸੁ – ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞੋ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞਂ ਆਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸੋਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇਪਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿਯੇਵ। ਅਥਸ੍ਸ ਇਤਰੋ ਥੋਕਂ ਕੁਪਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਙ੍ਕੁਭਾਵਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਵਦਤਿ – ''ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਨ ਲਭਤਿ, ਅਮ੍ਹੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਭਤੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਦਤ੍ਵਾ ਅਵਜਾਨਾਤਿ** ਨਾਮ। ਏਕੋ ਪਨ ਏਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਆਸਨਾਪਿ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ **ਸਂਵਾਸੇਨ ਅਵਜਾਨਾਤਿ** ਨਾਮ।

ਆਧੇਯਜਮੁਖੋਤਿ ਆਦਿਤੋ ਧੇਯਜਮੁਖੋ। ਪਠਮਵਚਨਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਪਿਤਮੁਖੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਏਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂਯੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਂ 'ਅਸਾਰੁਪ੍ਪੋ ਏਸੋ'ਤਿ ਕਥੇਤਿ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਸ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਪੁਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਭਾਗੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ 'ਸਾਰੁਪ੍ਪੋ ਅਯ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ''ਅਸੁਕੇਨ ਨਾਮ 'ਅਸਾਰੁਪ੍ਪੋ ਅਯ'ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਥਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵ ਕਥਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਪਰੋਪਿਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ 'ਸੀਲਵਾ'ਤਿ ਕਥੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ''ਅਸਾਰੁਪ੍ਪੋ ਏਸ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨਾਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸੇਵ ਕਥਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਪਰੋ ਵਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਕਥਿਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਵਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਕਥਿਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿਯੇਵ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਆਧੇਯਜਮੁਖੋਯੇਵ ਨਾਮ। ਆਧਾਤਬ੍ਬਮੁਖੋ ਯਂ ਯਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਠਪਿਤਮੁਖੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਲੋਲੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਇਤ੍ਤਰਕਾਲਟ੍ਠਿਤਿਕਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦੀਹਿ ਲੁਲਿਤਭਾਵੇਨ ਲੋਲੋ। **ਇਤ੍ਤਰਸਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਸਦ੍ਧੋ, ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਦ੍ਧੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਭਜਨਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵ **ਭਤ੍ਤਿ। ਪੇਮਂ** ਸਦ੍ਧਾਪੇਮਂ ਗੇਹਸਿਤਪੇਮਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪਸਾਦੋ** ਸਦ੍ਧਾਪਸਾਦੋਵ। **ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੋਲੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਇਤ੍ਤਰਸਦ੍ਧਾਦਿਤਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਲੋਲੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗੋ ਵਿਯ , ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਕੋਟ੍ਟਿਤਖਾਣੁਕੋ ਵਿਯ, ਅਸ੍ਸਪਿਟ੍ਠਿਯਂ ਠਪਿਤਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਚ ਅਨਿਬਦ੍ਧਟ੍ਠਾਨੋ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਪਸੀਦਤਿ, ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ।

ਮਨ੍ਦੋ ਮੋਮੂਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਭਾਵੇਨ ਮਨ੍ਦੋ ਅਵਿਸਦਤਾਯ ਮੋਮੂਹੋ। ਮਹਾਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੯੩. ਯੋਧਾਜੀਵੂਪਮੇਸੁ – **ਯੋਧਾਜੀਵਾ**ਤਿ ਯੁਦ੍ਧੂਪਜੀਵਿਨੋ। **ਰਜਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਪਾਦਪ੍ਪਹਾਰਭਿਨ੍ਨਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਉਗ੍ਗਤਂ ਰਜਕ੍ਖਨ੍ਧਂ। **ਨ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਸਹਤਿ ਰਜਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਰਜਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ। **ਧਜਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਪਿਟ੍ਠੇਸੁ ਵਾ ਰਥੇਸੁ ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਾਨਂ ਧਜਾਨਂ ਅਗ੍ਗਂ। **ਉਸ੍ਸਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਥਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਬਲਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਂ। **ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ**ਤਿ ਸਮਾਗਤੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਪਿ ਪਹਾਰੇ। **ਹਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਵਿਹਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਘਾਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹਤਿ। **ਸਹਤਿ ਸਮ੍ਪਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਪਹਾਰੇ ਪਤ੍ਵਾਪਿ ਸਹਤਿ, ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ । **ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਗਾਮਸੀਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਮੇਵ ਜਯਖਨ੍ਧਾਵਾਰਟ੍ਠਾਨਂ। **ਅਜ੍ਝਾਵਸਤੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਮਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਆਵਸਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਹਾਰਾਨਂ ਪਹਾਰਜਗ੍ਗਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਕਤਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਂ ਞਤ੍ਵਾ ਠਾਨਨ੍ਤਰਦਾਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸੁਖਾਨੁਭਵਨਤ੍ਥਞ੍ਚ।

੧੯੪. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਥੁ ਯੋਧਾਜੀਵੇਹਿ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਾਸਨੇ ਤਥਾਰੂਪੇ ਪਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਂ ਓਪਮ੍ਮਂ ਆਭਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਂਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸੀਦਤਿ, ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ। **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਂ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਗੋਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਕਿਮਸ੍ਸ ਰਜਗ੍ਗਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰਜਗ੍ਗਂ ਨਾਮਾਤਿ ਵਦਤਿ। **ਅਭਿਰੂਪਾ**ਤਿ ਅਭਿਰੂਪਵਤੀ। **ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਯੋਗ੍ਗਾ। **ਪਾਸਾਦਿਕਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਾਵਹਾ। **ਪਰਮਾਯਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਾਯ। **ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣੇਨ ਚੇਵ ਅਙ੍ਗਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਚ।

੧੯੬. **ਊਹਸਤੀ**ਤਿ ਅਵਹਸਤਿ। **ਉਲ੍ਲਪਤੀ**ਤਿ ਕਥੇਤਿ। **ਉਜ੍ਜਗ੍ਘਤੀ**ਤਿ ਪਾਣਿਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਹਸਿਤਂ ਹਸਤਿ। **ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੇਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡਨਕਥਂ ਕਥੇਤਿ।

੧੯੭. **ਅਭਿਨਿਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ ਏਕਾਸਨੇ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤੀ**ਤਿ ਅਵਤ੍ਥਰਤਿ।

੧੯੮. **ਵਿਨਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਮੋਚੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਂ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਚੇਵ, ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਚ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੧੯੯. ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੇਸੁ – **ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨੇਵ ਸਮਾਦਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਆਨਿਸਂਸਂ; ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਾਣੇਨੇਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਸ੍ਸ ਮੇ ਸਤੋ ''ਅਯਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ''ਤਿ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਲਜ੍ਜੀ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋਤਿਆਦੀਹਿ ਚ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਪਾਪਿਕਾਯ ਇਚ੍ਛਾਯ ਠਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਪਾਪਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਿਭੂਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਉਮ੍ਮਾਦਵਸੇਨ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਪਨ **ਉਮ੍ਮਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਵਣ੍ਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਚ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇਹਿ ਚ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਪਸਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਂਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ – ''ਇਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਇਦਂ ਮੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ; 'ਇਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਇਦਂ ਮੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ'; 'ਇਤਿ ਕਿਲੇਸੇ ਸਂਲਿਖਿਸ੍ਸਾਮਿ', ਇਦਂ ਮੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ ਕਿਲੇਸਸਲ੍ਲੇਖਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਇਦਮਤ੍ਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਾਯ ਕਲ੍ਯਾਣਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿਕਭਾਵਂ, ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਮਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕਭਾਵਂ। ਯਂ ਯਂ ਲਦ੍ਧਂ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪਨਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਜੇਟ੍ਠਕੋ। ਸੇਸਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ।

ਗਵਾ ਖੀਰਨ੍ਤਿ ਗਾਵਿਤੋ ਖੀਰਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਗਾਵਿਯਾ। **ਖੀਰਮ੍ਹਾ ਦਧੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਵਮੇਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਏਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਗੋਰਸੇਸੁ ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਅਗ੍ਗੋ; ਏਵਮੇਵਂ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੇਸੁ ਯ੍ਵਾਯਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੇਸੁ ਦ੍ਵੇਵ ਜਨਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ , ਤਯੋ ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ। ਨਾਮਮਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਛਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੨. ਛਕ੍ਕੇ – **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੇਨ ਅਨਾਚਰਿਯਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਨਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਤੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੋਧਿਞਾਣੇਨ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਤੇਨ ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਞਾਣੇਨ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ। ਤੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਰਣੇਨ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਵਸੇਸਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ। ਤੇਨ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਅਨਾਗਮਨੇਨ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਾਗਾਮੀ। ਤੇਨ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਮਨੇਨ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ।

ਛਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਸਤ੍ਤਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੩. ਸਤ੍ਤਕੇ – **ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਏਕਵਾਰਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ। **ਏਕਨ੍ਤਕਾਲ਼ਕੇਹੀ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਕਾਲ਼ਕੇਹਿ ਨਤ੍ਥਿਕਵਾਦਅਹੇਤੁਕਵਾਦਅਕਿਰਿਯਵਾਦਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮੇਹਿ। **ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਵਾਰਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਤਥਾ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ। ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪੁਨ ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਮਕ੍ਖਲਿਗੋਸਾਲਾਦਯੋ ਵਿਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਰਕਗ੍ਗੀਨਂਯੇਵ ਆਹਾਰੋ ਹੋਤਿ।

ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਸਾਧੁਲਦ੍ਧਿਕਾਤਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਕੁਸਲੇਨ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ। **ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਹਾਯਤਿਯੇ**ਵਾਤਿ ਚਙ੍ਕਵਾਰੇ ਆਸਿਤ੍ਤਉਦਕਂ ਵਿਯ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਹਾਯਤੇਵ। **ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਾਹੁ ਸਦ੍ਧਾਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕਵਾਰਂ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਪੁਨ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿਯੇਵ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਹਿ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਟਿਕਣ੍ਟਕਤਾਯ ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਪਰਿਹੀਨੋ ਰੁਹਿਰੁਪ੍ਪਾਦਕਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਦੁਤਿਯਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇਨ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਕੋਕਾਲਿਕੋ ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੇ ਉਪਵਦਿਤ੍ਵਾ ਪਦੁਮਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ।

ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਅਪ੍ਪਹੋਨਕਕਾਲੇਪਿ ਨ ਹਾਯਤਿ, ਪਹੋਨਕਕਾਲੇਪਿ ਨ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਨੇਤਂ ਅਗਾਰਿਕੇਨਪਿ ਅਨਗਾਰਿਕੇਨਪਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਅਗਾਰਿਕੋ ਅਪ੍ਪਹੋਨਕਕਾਲੇ ਪਕ੍ਖਿਕਭਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਂ ਵਾ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਂ ਵਾ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਪਚ੍ਛਾ ਪਹੋਨਕਕਾਲੇਪਿ ਪਕ੍ਖਿਕਭਤ੍ਤਾਦਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਅਨਗਾਰਿਕੋਪਿ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਹੋਨਕਕਾਲੇ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਵਾ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਮੇਧਾਬਲਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਹੋਨਕਕਾਲੇਪਿ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਇਮਾਯ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਲੋਕੇਤੀਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਗਮਨਮਗ੍ਗਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ ਵਾ ਆਲੋਕੇਤਿ ਨਾਮ।

ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਰਤੀਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਿਲੇਸਤਨੁਤਾਯ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਪਤਰਤਿ ਨਾਮ।

ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਟ੍ਠਾਯ ਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਤਰਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਪੁਨਾਗਚ੍ਛਤਿ।

ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੋਘਂ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੀਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਥਲੇ ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਉਦਕੋਪਮੇਨ ਦੀਪਿਤਾ।

ਸਤ੍ਤ ਕਿਰ ਜਙ੍ਘਵਾਣਿਜਾ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਏਕਂ ਪੁਣ੍ਣਨਦਿਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੁ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਉਦਕਭੀਰੁਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਓਤਿਣ੍ਣਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ, ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਭਕ੍ਖੋ ਜਾਤੋ। ਦੁਤਿਯੋ ਓਤਿਣ੍ਣਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਕਿਂ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਉਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ, ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਭਕ੍ਖੋ ਜਾਤੋ। ਤਤਿਯੋ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਹਿ। ਸੋ ਮਜ੍ਝੇ ਨਦਿਯਾ ਠਤ੍ਵਾ ਨੇਵ ਓਰਤੋ ਆਗਨ੍ਤੁਂ, ਨ ਪਰਤੋ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਖਿ । ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਉਟ੍ਠਾਯ ਠਿਤੋ ਉਤ੍ਤਰਣਤਿਤ੍ਥਂ ਓਲੋਕੇਸਿ। ਪਞ੍ਚਮੋ ਓਤਰਣਤਿਤ੍ਥਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਤਰਿ। ਛਟ੍ਠੋ ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਮਤੀਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਟਿਪ੍ਪਮਾਣੇ ਉਦਕੇ ਠਿਤੋ। ਸਤ੍ਤਮੋ ਪਾਰਿਮਤੀਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਚੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਵਰਵਤ੍ਥਾਨਿ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸੁਰਭਿਵਿਲੇਪਨਂ ਵਿਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਦੀਨਿ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਮਹਾਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਦਵਰਮਾਰੁਯ੍ਹ ਉਤ੍ਤਮਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤ ਜਞ੍ਘਵਾਣਿਜਾ ਵਿਯ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਨਦੀ ਵਿਯ ਵਟ੍ਟਂ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਉਦਕਭੀਰੁਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਓਤਿਣ੍ਣਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਨਿਮੁਜ੍ਜਨਂ ਵਿਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟੇ ਨਿਮੁਜ੍ਜਨਂ। ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਗ੍ਗਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕੇਨ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਨਿਮੁਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਮਜ੍ਝੇ ਨਦਿਯਾ ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਠਿਤਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਉਤ੍ਤਰਣਤਿਤ੍ਥਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਮਗ੍ਗਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਦਿਸਂ ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ। ਪਤਰਿਤਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸਤਨੁਤਾਯ ਪਤਰਨ੍ਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮੀ। ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਕਟਿਮਤ੍ਤੇ ਉਦਕੇ ਠਿਤਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮਤਾਯ ਠਿਤੋ ਅਨਾਗਾਮੀ। ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਮਤੀਰਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਥਲੇ ਠਿਤਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਓਘੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਥਲੇ ਠਿਤੋ ਖੀਣਾਸਵਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਥਲੇ ਠਿਤਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਦਵਰਂ ਆਰੁਯ੍ਹ ਉਤ੍ਤਮਭੋਜਨਭੁਞ੍ਜਨਂ ਵਿਯ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਨਾਮਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਕਾਸਿਤਾਯੇਵਾਤਿ।

ਸਤ੍ਤਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੨੦੭. ਅਟ੍ਠਕਨਵਕਨਿਦ੍ਦੇਸਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੦. ਦਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੮. ਦਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇ – **ਇਧਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯਂ। ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਾਦੀਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯਞ੍ਞੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਤ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਧ ਵਿਹਾਯਾਤਿ ਇਧ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਹਾਯ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਾਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਆਦਯੋ ਹਿ ਇਧ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ।

ਦਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

ਯਂ ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ, ਲੋਕੇ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ।
ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਦੇਸੇਸਿ ਤਿਦਸਾਲਯੇ॥

ਤਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਞ੍ਚੇਵ, ਦੀਪਭਾਸਾਯ ਸਙ੍ਖਤਂ।
ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਯੋ ਚ, ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਸੇਸਤੋ॥

ਸੁਵਿਭਤ੍ਤੋ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣੋ, ਯੋ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਹਿਂ ਯਹਿਂ।
ਤਤੋ ਤਤੋ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਪਹਾਯ ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਂ॥

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਨਾਦਾਯ ਸਙ੍ਖਤਾ।
ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰ-ਨਯੇਨਟ੍ਠਕਥਾ ਅਯਂ॥

ਤं ਏਤं ਸਤ੍ਤੁਮਤ੍ਤੇਹਿ, ਭਾਣਵਾਰੇਹਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ।
ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥं ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੇਨ ਯं ਮਯਾ॥

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤं ਕੁਸਲं ਤੇਨ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮं ਸੁਖੁਮं ਸਿਵं।
ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ, ਪਾਣਯੋ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਨਾਤਿ॥

ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ

ਕਥਾᩅਤ੍ਥੁ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਦੇᩅਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਦੇᩅਸਙ੍ਘਪੁਰਕ੍ਖਤੋ।
ਸਦੇᩅਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਸਤ੍ਥਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ॥

ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਰਿਦੀਪਨਂ।
ᩅਤ੍ᩅਾ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ, ਲੋਕੇ ਉਤ੍ਤਮਪੁਗ੍ਗਲੋ॥

ਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾਦੀਨਂ, ਕਥਾਨਂ ᩅਤ੍ਥੁਭਾᩅਤੋ।
ਕਥਾᩅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ, ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਅਦੇਸਯੀ॥

ਮਾਤਿਕਾਠਪਨੇਨੇᩅ , ਠਪਿਤਸ੍ਸ ਸੁਰਾਲਯੇ।
ਤਸ੍ਸ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤੇਨ, ᩅਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹੀਤਲੇ॥

ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਸਂᩅਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ᩅਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਸੁਣਾਥ ਸਮਾਹਿਤਾਤਿ॥

ਨਿਦਾਨਕਥਾ

ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰਾਵਸਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਤਿਦਸਪੁਰੇ ਪਾਰਿਚ੍ਛੱਤਕਮੂਲੇ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯਂ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਾਤਰਂ ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਵਪਰਿਸਾਯ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਵਿਭਙ੍ਗਧਾਤੁਕਥਾਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞੱਤਿਪ੍ਪਕਰਣਾਨਿ ਦੇਸਯਿਤ੍ਵਾ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਯ ਵਾਰੇ ਸਮ੍ਪੱਤੇ ''ਅਨਾਗਤੇ ਮਮ ਸਾਵਕੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ **ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁੱਤਤਿਸ੍ਸੱਥੇਰੋ** ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਾਸਨਮਲਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਕਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚ ਸੁੱਤਸਤਾਨਿ ਪਰਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਸੁੱਤਸਹਸ੍ਸਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਪਕਰਣਂ ਭਾਜੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਸੋਕਾਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯਾ ਚੇਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦੇ ਤਾਵ ਚਤੂਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਚਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਮੁਖਾ ਵਾਦਯੁੱਤਿ, ਤਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਥਾਮਗ੍ਗੇਸੁ ਅਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਭਾਣਵਾਰਮੱਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਸਿ। ਅਥਾਵਸੇਸਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੇਨੇਵ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸੋ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਸੋਪਾਨਮਜ੍ਝੇ ਮਣਿਮਯੇਨ ਸੋਪਾਨੇਨ ਦੇਵਲੋਕਤੋ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਨਗਰੇ ਓਰੁਯ੍ਹ ਸੱਤਹਿਤਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਠਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ।

ਅਥਸ੍ਸ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪ੍ਪਮੁਖੋ ਵਸੀਗਣੋ ਅਜਾਤਸੱਤੁਰਾਜਾਨਂ ਸਹਾਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਰੀਰਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਸਿ। ਤਤੋ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਵਜ੍ਜਿਪੁੱਤਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਸ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਦੀਪਯਿਂਸੁ। ਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਾਕਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪੁੱਤੋ ਯਸੱਥੇਰੋ ਸੁਸੁਨਾਗਪੁੱਤਂ ਕਾਲਾਸੋਕਂ ਨਾਮ ਰਾਜਾਨਂ ਸਹਾਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸੱਤਥੇਰਸਤਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤਾਨਿ ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਰੀਰਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਸਿ।

ਤੇਹਿ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੱਥੇਰੇਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਾ ਵਜ੍ਜਿਪੁੱਤਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਾ ਅੱਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਂ ਦੁਬ੍ਬਲਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਚਰਿਯਕੁਲਂ ਨਾਮ ਅਕਂਸੁ । ਤਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਕੁਲਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ – ਗੋਕੁਲਿਕਾ ਚ ਏਕਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ ਚ। ਗੋਕੁਲਿਕਨਿਕਾਯਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਕੁਲਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ – ਪਣ੍ਣੱਤਿਵਾਦਾ ਚ ਬਾਹੁਲਿਯਾ ਚ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਿਕਾਤਿਪਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਨਾਮਂ। ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਨ੍ਤਰੇ ਚੇਤਿਯਵਾਦਾ ਨਾਮ ਅਪਰੇ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਏਵੰ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਚਰਿਯਕੁਲਤੋ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਪਞ੍ਚਾਚਰਿਯਕੁਲਾਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਥੇਰਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ – ਮਹਿਸਾਸਕਾ ਚ ਵਜ੍ਜਿਪੁੱਤਕਾ ਚ। ਤੱਥ ਵਜ੍ਜਿਪੁੱਤਕਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰੇ ਚੱਤਾਰੋ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ – ਧਮ੍ਮੁੱਤਰਿਯਾ, ਭਦ੍ਰਯਾਨਿਕਾ, ਛਨ੍ਨਾਗਾਰਿਕਾ, ਸਮਿਤਿਯਾਤਿ। ਪੁਨ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਮਹਿਸਾਸਕਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੱਥਿਵਾਦਾ ਧਮ੍ਮਗੁੱਤਿਕਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਪੁਨ ਸਬ੍ਬੱਥਿਵਾਦਕੁਲਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਸਪਿਕਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਕਸ੍ਸਪਿਕੇਸੁ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਅਪਰੇ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕੇਸੁ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਸੁੱਤਵਾਦਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾਤਿ ਥੇਰਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਏਕਾਦਸ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤੇ ਥੇਰਵਾਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇ ਚ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਞ੍ਚ ਛ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਨਿਕਾਯਾਤਿਪਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਚਰਿਯਕੁਲਾਨੀਤਿਪਿ ਏਤੇਸਂਯੇਵ ਨਾਮਂ। ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਸੱਤਰਸ ਵਾਦਾ ਭਿਨ੍ਨਕਾ, ਥੇਰਵਾਦੋ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁੱਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ **ਦੀਪਵਂਸੇ** –

> ''ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤਾ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ, ਥੇਰੇਹਿ ਵਜ੍ਜਿਪੁੱਤਕਾ।
> ਅਞ੍ਞਂ ਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਨ, ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਬਹੂ ਜਨਾ॥
>
> ''ਦਸਸਹਸ੍ਸਾ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਅਕਂਸੁ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਂ।

ਤਸ੍ਮਾਯੰ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ वੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, वਿਲੋਮੰ ਅਕੰਸੁ ਸਾਸਨੇ।
ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍वਾ ਮੂਲਸਙ੍ਗਹੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਅਕੰਸੁ ਸਙ੍ਗਹੰ॥

‘‘ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕਰਿੰਸੁ ਤੇ।
ਅਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਦਿੰਸੁ, वਿਨਯੇ ਨਿਕਾਯੇਸੁ ਚ ਪਞ੍ਚਸੁ॥

‘‘ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਿਤਞ੍ਚਾਪਿ, ਅਥੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਿਤੰ।
ਨੀਤਤ੍ਥਞ੍ਚੇव ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥੰ, ਅਜਾਨਿਤ੍वਾਨ ਭਿਕ੍ਖवੋ॥

‘‘ਅਞ੍ਞੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਣਿਤੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਥੰ ਠਪਯਿੰਸੁ ਤੇ।
ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਯ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਬਹੁੰ ਅਤ੍ਥੰ वਿਨਾਸਯੁੰ॥

‘‘ਛਡ੍ਡੇਤ੍वਾਨ ਏਕਦੇਸੰ, ਸੁਤ੍ਤੰ वਿਨਯਗਮ੍ਭੀਰੰ।
ਪਤਿਰੂਪੰ ਸੁਤ੍ਤੰ वਿਨਯੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੰ ਕਰਿੰਸੁ ਤੇ॥

‘‘ਪਰਿवਾਰੰ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੰ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੰ ਛਪ੍ਪਕਰਣੰ।
ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੰ, ਏਕਦੇਸਞ੍ਚ ਜਾਤਕੰ॥

‘‘ਏਤ੍ਤਕੰ वਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍वਾਨ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਅਕਰਿੰਸੁ ਤੇ।
ਨਾਮੰ ਲਿਙ੍ਗੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ, ਆਕਪ੍ਪਕਰਣਾਨਿ ਚ॥

‘‘ਪਕਤਿਭਾवੰ ਜਹਿਤ੍वਾ, ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੰ ਅਕੰਸੁ ਤੇ।
ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਭਿਨ੍ਨवਾਦਾ, ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕਾ॥

‘‘ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਨੁਕਾਰੇਨ, ਭਿਨ੍ਨवਾਦਾ ਬਹੂ ਅਹੁ।
ਤਤੋ ਅਪਰਕਾਲਮ੍ਹਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਭੇਦੋ ਅਜਾਯਥ॥

‘‘ਗੋਕੁਲਿਕਾ ਏਕਬ੍ਯੋਹਾਰਿ, ਦ੍वਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖवੋ।
ਗੋਕੁਲਿਕਾਨੰ ਦ੍वੇ ਭੇਦਾ, ਅਪਰਕਾਲਮ੍ਹਿ ਜਾਯਥ॥

‘‘ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਿਕਾ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਦ੍वਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖवੋ।
ਚੇਤਿਯਾ ਚ ਪੁਨवਾਦੀ, ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਭੇਦਕਾ॥

‘‘ਪਞ੍ਚवਾਦਾ ਇਮੇ ਸਬ੍ਬੇ, ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਮੂਲਕਾ।
ਅਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਦਿੰਸੁ, ਏਕਦੇਸਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੰ॥

‘‘ਗਨ੍ਥਞ੍ਚ ਏਕਦੇਸਮ੍ਹਿ, ਛਡ੍ਡੇਤ੍वਾ ਅਞ੍ਞੰ ਅਕੰਸੁ ਤੇ।
ਨਾਮੰ ਲਿਙ੍ਗੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ, ਆਕਪ੍ਪਕਰਣਾਨਿ ਚ॥

‘‘ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਂ ਅਕਂਸੁ ਤੇ।
ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਵਾਦਮ੍ਹਿ, ਪੁਨ ਭੇਦੋ ਅਜਾਯਥ॥

‘‘ਮਹਿਸਾਸਕਾ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ।
ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਵਾਦਮ੍ਹਿ, ਚਤੁਧਾ ਭੇਦੋ ਅਜਾਯਥ॥

‘‘ਧਮ੍ਮੁਤ੍ਤਰਿਕਾ ਭਦ੍ਦਯਾਨਿਕਾ, ਛਨ੍ਨਾਗਾਰਿਕਾ ਚ ਸਮਿਤਿ।
ਮਹਿਸਾਸਕਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਭੇਦਾ, ਅਪਰਕਾਲਮ੍ਹਿ ਅਜਾਯਥ॥

‘‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਾ ਧਮ੍ਮਗੁਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਾਨਂ ਕਸ੍ਸਪਿਕਾ, ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਸ੍ਸਪਿਕੇਨ ਚ॥

‘‘ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਵਾਦੀ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਭਿਜ੍ਜਥ।
ਇਮੇ ਏਕਾਦਸ ਵਾਦਾ, ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾ ਥੇਰਵਾਦਤੋ॥

‘‘ਅਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਦਿਂਸੁ, ਏਕਦੇਸਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹਂ।
ਗਨ੍ਥਞ੍ਚ ਏਕਦੇਸਮ੍ਹਿ, ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਅਕਂਸੁ ਤੇ॥

‘‘ਨਾਮਂ ਲਿਙ੍ਗਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਆਕਪ੍ਪਕਰਣਾਨਿ ਚ।
ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਂ ਅਕਂਸੁ ਤੇ॥

‘‘ਸਤ੍ਤਰਸ ਭਿਨ੍ਨਵਾਦਾ, ਏਕਵਾਦੋ ਅਭਿਨ੍ਨਕੋ।
ਸਬ੍ਬੇਵਟ੍ਠਾਰਸ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਿਨ੍ਨਵਾਦੇਨ ਤੇ ਸਹ॥

‘‘ਨਿਗ੍ਰੋਧੋਵ ਮਹਾਰੁਕ੍ਖੋ, ਥੇਰ ਵਾਦਾਨਮੁਤ੍ਤਮੋ।
ਅਨੂਨਂ ਅਨਧਿਕਞ੍ਚ, ਕੇਵਲਂ ਜਿਨਸਾਸਨਂ॥

‘‘ਸਨ੍ਤਕਾ ਵਿਯ ਰੁਕ੍ਖਮ੍ਹਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵਾਦਸੇਸਕਾ।
ਪਠਮੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤਨ੍ਤਰੇ।
ਭਿਨ੍ਨਾ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਾਦਾ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਜਿਨਸਾਸਨੇ’’ਤਿ॥

ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਨ ਹੇਮਵਤਿਕਾ, ਰਾਜਗਿਰਿਕਾ, ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾ, ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾ, ਅਪਰਸੇਲਿਯਾ, ਵਾਜਿਰਿਯਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਛ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤੇ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਪੁਰਿਮਕਾਨਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਸਾਸਨੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧੋ ਅਸੋਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਸਙ੍ਘਪੂਜਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨੇ ਉਲ਼ਾਰਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ।

ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਹਤਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਲਭਨ੍ਤਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਸਕਾਨਿ ਸਕਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ – ‘‘ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਯਂ ਵਿਨਯੋ, ਇਦਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਲਭਮਾਨਾਪਿ ਸਯਮੇਵ

ਕੇਸੇ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੇਸੁ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਾਦਿਕਰਣਕਾਲੇ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਨਯੇਨ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇਨ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਪਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਨੁਲੋਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਾ ਅਨੇਕਰੂਪਂ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬੁਦਞ੍ਚ ਮਲਞ੍ਚ ਕਣ੍ਟਕਞ੍ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਰਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਪਞ੍ਚਾਤਪੇ ਤਪਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਆਦਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ‘‘ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਵੋਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ। ਤਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਨ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪੋਸਥਂ ਵਾ ਪਵਾਰਣਂ ਵਾ ਅਕਾਸਿ। ਅਸੋਕਾਰਾਮੇ ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਉਪੋਸਥੋ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿ।

ਰਾਜਾ ‘‘ਆਣਾਯ ਕਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾਯਮਨ੍ਤੋਪਿ ਕਾਰੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਗਾਹਿਨਾ ਬਾਲੇਨ ਅਮਚ੍ਚੇਨ ਅਨੇਕੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਿਤੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਞ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਤਞ੍ਚ ਸਾਸਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਬ੍ਬੁਦਂ ਵੂਪਸਮੇਤੁਕਾਮੋ ‘‘ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਟਿਬਲੋ’’ਤਿ ਸਙ੍ਘਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨ ਅਹੋਗਙ੍ਗਾਪਬ੍ਬਤਤੋ ਥੇਰਂ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਵੂਪਸਮੇਸਿ। ਥੇਰੋਪਿ ਤਂ ਰਾਜੁਯ੍ਯਾਨੇਯੇਵ ਵਸਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤ ਦਿਵਸਾਨਿ ਸਮਯਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿ। ਸੋ ਉਗ੍ਗਹਿਤਸਮਯੋ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਅਸੋਕਾਰਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਨ੍ਤਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਏਕਲਦ੍ਧਿਕੇ ਏਕਲਦ੍ਧਿਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕਤੋ ਏਕਤੋ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮੇਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੂਹਂ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਂਵਾਦੀ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ? ਤਤੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ – ‘‘ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੀ’’ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ, ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ, ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ, ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ, ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾ – ‘‘ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦੀ’’ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਰਾਜਾ ਪਠਮਮੇਵ ਸਮਯਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨਯਿਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਇਮੇਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਸੇਤਕਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾ ਅਹੇਸੁਂ।

ਅਥਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਕਿਂਵਾਦੀ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ? ‘‘ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਰਾਜਾ ਥੇਰਂ ਪੁਚ੍ਛਿ – ‘‘ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ? ‘‘ਆਮ, ਮਹਾਰਾਜਾ’’ਤਿ। ਤਤੋ ਰਾਜਾ ‘ਸੁਦ੍ਧਂ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਸਨਂ, ਕਰੋਤੁ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਉਪੋਸਥ’ਨ੍ਤਿ ਆਰਕ੍ਖਂ ਦਤ੍ਵਾ ਨਗਰਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਸਮਗ੍ਗੋ ਸਙ੍ਘੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਅਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਸਟ੍ਠਿਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਗਮੇ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਯਾਨਿ ਚ ਤਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਆਯਤਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯਵਸੇਨੇਵ ਤਥਾਗਤੇਨ ਠਪਿਤਮਾਤਿਕਂ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ ਸਕਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਪਰਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਮਥਨਂ ਆਯਤਿਲਕ੍ਖਣਂ **ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ** ਅਭਾਸਿ।

ਤਤੋ ਸਟ੍ਠਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖ੍ਯੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤਿਪਿਟਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰਾਨਂ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਹਸ੍ਸਮੇਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਚ ਯਸਤ੍ਥੇਰੋ ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਂਸੁ; ਏਵਮੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨਮਲਂ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਅਕਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਨ੍ਤੋ ਇਮਂ ਯਥਾਭਾਸਿਤਂ ਪਕਰਣਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾਦੀਨਂ, ਕਥਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ।
ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ, ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਅਦੇਸਯੀ॥

‘‘ਮਾਤਿਕਾਠਪਨੇਨੇਵ, ਠਪਿਤਸ੍ਸ ਸੁਰਾਲਯੇ।
ਤਸ੍ਸ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤੇਨ, ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹੀਤਲੇ॥

‘‘ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਸੁਣਾਥ ਸਮਾਹਿਤਾ’’ਤਿ॥

ਨਿਦਾਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾ

੧. ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੧. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਤਤ੍ਥ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਪਟਿਜਾਨਨਾ। ਕਸ੍ਸ ਪਨਾਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਸ੍ਸ ਪਟਿਜਾਨਨਾਤਿ? ਅਸੁਕਸ੍ਸਾਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕਰਣੇ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਲਦ੍ਧੀਨਂ ਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਤਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਮਾਤਿਕਾ ਠਪਿਤਾ। ਸਾ ਥੇਰੇਨ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਥੇਰੋ ਯਤ੍ਤਕਾ ਏਤ੍ਥ ਵਾਦਮਗ੍ਗਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਤ੍ਤਕੇਹਿ ਵਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਾਦੇਨ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਨ ਤਾਸਂ ਤਾਸਂ ਕਥਾਨਂ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ ਸਕਵਾਦੀਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਰਵਾਦੀਪੁਚ੍ਛਾ, ਸਕਵਾਦੀਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਪਰਵਾਦੀਪਟਿਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਵ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ।

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ਹਿ ਅਯਂ ਸਕਵਾਦੀਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਾਯ ''ਯੇ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਏਵਂਲਦ੍ਧਿਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋ, ਤੇ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਕੇ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋਤਿ? ਸਾਸਨੇ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ ਚੇਵ ਸਮਿਤਿਯਾ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਬਹੂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤੋ ਜੀਵੋ। **ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਞਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਮਾਯਾਮਰੀਚਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਭੂਤਾਕਾਰੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਭੂਤਟ੍ਠੋ। **ਪਰਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ। ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਯੋ ਪਰਤੋ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਰੂਪਞ੍ਚ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਵਿਧੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ । ਯਥਾ ਸੋ ਭੂਤੇਨ ਸਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਏਵਂ ਤਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਵਾਦੀ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪਟਿਜਾਨਨਞ੍ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਆਮੋ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਧ ਪਨ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਆਗਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਸੋ ਹਿ ਯਂ ਤਂ ਪਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਗਤਂ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਨ ਵਿਸਂਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨਾਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਸਦੇਵਕਂ ਪਨ ਲੋਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ, ਸੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

ਅਥਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਲੇਸਵਚਨਸ੍ਸ ਛਲਵਾਦਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਅਦਦਮਾਨੋ ਸਕਵਾਦੀ **ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯ੍ਵਾਯਂ ਪਰਤੋ ''ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਙ੍ਖਤੋ ਅਸਙ੍ਖਤੋ, ਸਸ੍ਸਤੋ, ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਦੀਪਿਤੋ ਰੂਪਾਦਿਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਵਿਧੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋ ਆਗਤੋ; ਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਵਸੇਨ, ਨਾਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਭੂਤਤਾਯ ਏਵ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ, ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – ''ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ।

ਤਤੋਤਿ ਕਰਣਵਚਨਮੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਰੁਪ੍ਪਨਾਦਿਭੇਦੇਨ ਵਾ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੇਦੇਨ ਵਾ ਆਕਾਰੇਨ ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? **ਨ ਹੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਵਜਾਨਨਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੋ ਹਿ ਤਥਾਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਵਜਾਨਾਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ – 'ਨ ਹਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ'ਤਿ, ਨ ਹਿ ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਨ੍ਤਿ ਸਕਵ◌ਾਦਿਵਚਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪੁਰਿਮਾਯ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਨਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਚ ਪੁਰਿਮਾ ਨ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਨਿਗ੍ਗਹੰ ਪਤ੍ਤੋ। ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੰ ਦੋਸੰ ਅਪਰਾਧੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵ◌ੰ ਨਿਗ੍ਗਹੰ ਆਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਠਪਨਾਯ ਚੇਵ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਚੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯੰ ਤਾਵ ਪਰਵ◌ਾਦੀਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਠਪਨਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣਭੂਤਾ ਅਨੁਲੋਮਠਪਨਾ ਨਾਮ। **ਤੇਨ ਵਤ ਰੇ**ਤਿਆਦਿ ਅਨੁਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਪਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਲੋਮਪਾਪਨਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨੰ। **ਵਤਾ**ਤਿ ਓਕਪ੍ਪਨਵਚਨੰ। **ਰੇ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਵਚਨੰ। ਇਦੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਤੇਨ, ਰੇ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੇ ਵਤ, ਰੇ ਹਮ੍ਭੋ, ਭਦ੍ਰਮੁਖ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋਯੇਵ◌ਾਤਿ। **ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸੀ**ਤਿਆਦਿ ਅਨੁਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਆਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਲੋਮਰੋਪਨਾ ਨਾਮ। ਯੰ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿਪਦੰ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਇਦੰ ਤੇ'ਤਿ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਦੰ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਤੋ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਏਤੰ ਆਗਤਮੇਵ।

ਨੋ ਚੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੇਤਿਆਦਿ ''ਨ ਹੇਵ◌ੰ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੇ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣਭੂਤਾ ਪਟਿਲੋਮਠਪਨਾ ਨਾਮ। **ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ**ਤਿਆਦਿ ਪਟਿਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਪਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲੋਮਪਾਪਨਾ ਨਾਮ। ਪੁਨ **ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਟਿਲੋਮਪਕ੍ਖੇ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਆਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲੋਮਰੋਪਨਾ ਨਾਮ। ਇਧਾਪਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿਪਦਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਇਦੰ ਤੇਤਿ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਪਰਤੋਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯਦਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ, ਤੇਨ ਵਤ ਭੋ ਸੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ। ਯੰ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਖੋ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਹੇ 'ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ 'ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'''ਤਿ, ਇਦੰ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਏਵ◌ੰ ਤਾਵ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਪਨਾਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ''ਤਤੋ ਸੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ, ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਹੇਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋਵ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਦੇਸਿ ''ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਖੋ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਹੇ 'ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'ਤਿ, ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ 'ਤਤੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ'''ਤਿ, ਇਦੰ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਏਵ◌ੰ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਠਪਨਾਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨਞ੍ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਕੰ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੰ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਏਕੋ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਏਕੋਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਨਿਗ੍ਗਹਾ ਕਤਾ। 'ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ'ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪਠਮੰ ਵ◌ਾਦੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਠਮਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਦ੍ਵ◌ੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕੋਵ◌ਾਯੰ ਨਿਗ੍ਗਹੋਤਿ ਪਠਮੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ।

੨. ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਨਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵ◌ਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੋ ਹਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਵ◌ੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸਕਵ◌ਾਦੀ ਯਥਾ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤੋ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ ਇਤਰੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੰਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵ◌ਾ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਏਵਮਾਹ। ਸਕਵ◌ਾਦੀ 'ਪੁਗ੍ਗਲੋ'ਤਿ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋਪਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾਪਿ ਨ **ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇਨ ਪਠਮੰ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਵ◌ੋਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਪਰਵ◌ਾਦੀ ਪਨ 'ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ'ਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੰ ਛਲਵ◌ਾਦੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯੰ ਤਯਾ ਪਠਮੰ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਤੰ ਪਚ੍ਛਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਨਸ੍ਸ ਪਟਿਭਣ੍ਡਨੰ ਵ◌ਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਸਕਵ◌ਾਦਿਨਾ ਵ◌ਾਦਟ੍ਠਪਨੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਪਾਕਟੋ ਕਤੋ, ਏਵ◌ੰ ਪਟਿਕਮ੍ਮੰ ਪਾਕਟੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਠਪਨਾ ਨਾਮ ਪਰਵ◌ਾਦੀਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਠਪਨਤੋ ''ਅਯੰ ਤਵ ਦੋਸੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਠਪਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ

ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣੰ, ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਪਨਸ੍ਸ ਪਾਕਟਕਰਣੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦੰ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ। ਪਟਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕੰ ਨਾਮਾਤਿ ਏਕੰ ਚਤੁਕ੍ਕੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੩. ਏਵੰ ਪਟਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਮੇਵ ਛਲਵਾਦੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੁਕ੍ਕਟਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਤ੍ਵਞ੍ਚੇ ਪਨ ਮਞ੍ਞਸੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤ੍ਵੰ ਚੇ ਪਨ ਮਞ੍ਞਸੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਤ੍ਵੰ ਮਞ੍ਞਸਿ। **ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ । **ਨੋ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਨ ਹੇਵਾਤਿ ਅਵਜਾਨਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੇਨ ਤਵ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤ੍ਵੰਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪਕ੍ਖੇ – ''ਹੇਵੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋਤਿ ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਹੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪੁਨ ਨ ਹੇਵਾਤਿ ਅਵਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਅਥ ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਾ**ਤਿ ਅਥੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹਾਰਹੰ ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮ। **ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਚ ਹੋਸੀ**ਤਿ ਸਕੇਨ ਮਤੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਚ ਭਵਸਿ।

ਏਵਮਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **ਹਞ੍ਚੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਠਪਨਾਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ **ਇਦੰ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਵ ਵਚਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਛਲਵਾਦੇਨ ਚਤੂਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਨਿਗ੍ਗਹਚਤੁਕ੍ਕੰ ਨਾਮ।

੪. ਏਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੰ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਇਦਾਨਿ ''ਯਦਿ ਅਯੰ ਮਯਾ ਤਵ ਮਤੇਨ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਯੋ ਮਮ ਤਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਸੋਪਿ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਏਸੇ ਚੇ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਸੇ ਚੇ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇ**ਤਿ ਏਸੋ ਚੇ ਤਵ ਵਾਦੋ ਮਯਾ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਏਸੋ ਚੇ ਤਵ ਮਯਾ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ। **ਹੇਵਮੇਵੰ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਯਾ ਮਮ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੇ ਏਵਮੇਵੰ ਪਸ੍ਸ। ਇਦਾਨਿ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ, ਤੰ ''ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੰ ਅਨਿਗ੍ਗਹਭਾਵੰ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ **ਨੋ ਚ ਮਯੰ ਤਯਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨੋ ਚ ਮਯੰ ਤਯਾ ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਮਤ੍ਥੋ – ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਯਾ ਮਮ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਯੰ ਤਯਾ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਏਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਏਵੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਪੁਨ ਨ ਹੇਵਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਕਤੇਪਿ ''ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਯੇਵ। ਏਵੰ ਅਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਮੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ, ਈਦਿਸੇਨ ਪਨ ਨਿਗ੍ਗਹੇਨ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਮਯੰ ਹੋਮ।

ਇਦਾਨਿ ਯੰ ਨਿਗ੍ਗਹੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਮਾ''ਤਿ ਅਵੋਚ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿਆਹ। ਏਵਮਿਦੰ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਚਤੂਹਿ ਪਾਪਨਾਰੋਪਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਉਪਨੀਤਤ੍ਤਾ ਉਪਨਯਨਚਤੁਕ੍ਕੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

੫. ਇਦਾਨਿ ''ਨ ਹੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ''ਤਿਆਦਿਕੰ ਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਹੇਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਯਥਾਹੰ ਤਯਾ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਨ ਹਿ ਏਵੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹਭਾਵੋ ਮਯਾ ਸਾਧਿਤੋ। **ਤੇਨ ਹੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਯਸ੍ਮਾ ਏਸ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੰ ਮੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸਿ ਹਞ੍ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ, ਇਦੰ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਤਵ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਨ ਹਿ ਯੇ ਕਤੇ ਨਿਗ੍ਗਹੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਇਦੰ ਮਿਚ੍ਛਾ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਯੋ ਤਯਾ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ, ਸੋ ਦੁਕ੍ਕਟੋ। ਯੰ ਮਯਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ, ਤਦੇਵ ਸੁਕਤੰ। ਯਾਪਿ ਚੇਸਾ ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਾਦਿਵਸੇਨ ਕਥਾਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਾ ਕਤਾ, ਸਾਪਿ ਸੁਕਤਾ। ਏਵਮੇਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਕਾਨੰ ਪਟਿਕਮ੍ਮਨਿਗ੍ਗਹੋਪਨਯਨਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਞ੍ਚਕੰ ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਕਵਾਦਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਪਰਵਾਦਿਨੋ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੇਨ ਛਲਵਾਦੇਨ ਜਯੋ ਹੋਤਿ।

੨. ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾ ਪਰਵਾਦਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਕਵਾਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮੇਨੇਵ ਤਥੇਨ ਸੁਜਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਵਾਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਦਿਭੇਦਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਮਿਸ੍ਸਕਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਯੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪੁਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਨਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਸਂਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਮਤ੍ਤੇਨ **ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਏਵਮਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦੁਤਿਯਵਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੁਤਿਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਤੇਨ ਛਲੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਆਰੋਪਿਤੋ।

੭-੧੦. ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੇ ਜਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਓਕਾਸਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪੁਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਕਵਾਦੀਵਚਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਨਿਗ੍ਗਹੋਪਨਯਨਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮਿਦਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦੀਨਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਨਿਗ੍ਗਹੋਪਨਯਨਨਿਗ੍ਗਮਨਚਤੁਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਂ ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤਾਨਿ ਪਠਮਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਚਕਾਨਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਚਕੇ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹੋ। ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਛਲਵਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਾਧਿਤੋ ਜਯੋ ਦੁਜ੍ਜਯੋ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਚਕੇ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਕਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਨ੍ਨਿਗ੍ਗਹੋ। ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਨ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮਵਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਾਧਿਤੋ ਜਯੋ ਸੁਜਯੋਤਿ ਪਠਮਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ। ਤਤ੍ਰੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸੁਦ੍ਧੋ ਪਠਮਪਞ੍ਚਕੇ।
ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸੇਵ, ਪਟਿਕਮ੍ਮਜਯੋ ਤਹਿਂ॥

‘‘ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਚਕੇ।
ਵਿਸੁਦ੍ਧੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸੇਵ, ਪਟਿਕਮ੍ਮਜਯੋ ਤਹਿਂ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ, ਜਯੋਵ ਸਕਵਾਦਿਨੋ।
ਧਮ੍ਮੇਨ ਹਿ ਜਯੋ ਨਾਮ, ਅਧਮ੍ਮੇਨ ਕੁਤੋ ਜਯੋ॥

‘‘ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਪਞ੍ਚਕਦ੍ਵਯਮਣ੍ਡਿਤੇ।
ਧਮ੍ਮਾਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ, ਵੁਤ੍ਤੋ ਜਯਪਰਾਜਯੋ॥

‘‘ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ, ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇਸੁ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਏਵਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਯ੍ਯ, ਉਭੋ ਜਯਪਰਾਜਯੇ’’ਤਿ॥

੨. ਓਕਾਸਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੧. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਏਵਂ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਅਪਰੇਹਿ ਓਕਾਸਾਦੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤੁਂ ਪੁਨ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ

ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕᩅਾਦਿਸ੍ਸ, ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦੋਸਞ੍ਚ 'ਅਞ੍ਞਂ ਜੀᩅਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ'ਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਨਦੋਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ᩅਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰᩅਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਞ੍ਚਕੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ᩅੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇᩅ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਠੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੋ । ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਰੀਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ᩅੁਤ੍ਤੇ ਸਰੀਰਤੋ ਬਹਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕᩅਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਠਮਂ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ᩅਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅᩅਜਾਨਾਤੀਤਿ ਛਲᩅਾਦਸ੍ਸ ᩅਸੇਨ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਪਰᩅਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਪਾਕਟਮੇᩅ।

੩. ਕਾਲਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੧. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕᩅਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਦੁਤਿਯਨਯੇ **ਸਬ੍ਬਦਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਜਾਤਿਕਾਲਞ੍ਚ ਧਰਮਾਨਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਕਾਲਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕᩅਾਦਿਸ੍ਸ, ਸ੍ᩅੇᩅ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿਆਦੀਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਦੋਸਞ੍ਚ ਧਰਮਾਨਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨਂ ᩅਿਸੇਸਾਭਾᩅਦੋਸਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ᩅਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰᩅਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਪਠਮਨਯੇ ᩅੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇᩅ।

੪. ਅᩅਯᩅਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ

੧. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕᩅਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਤਤਿਯਨਯੇ **ਸਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕᩅਾਦਿਸ੍ਸ, ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿਆਦਿਦੋਸਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰᩅਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇᩅਾਤਿ।

ਓਕਾਸਦਿਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਾਦਿ

੨. ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮᩅਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਏᩅਮੇਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਪਞ੍ਚਕੇ ਅਨੁਲੋਮਮਤ੍ਤᩅਸੇਨੇᩅ ਤਾᩅ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਭਾਜੇਤ੍ᩅਾ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਮਤ੍ਤᩅਸੇਨੇᩅ ਭਾਜੇਤੁਂ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ᩅਾ ਆਗਤੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ᩅੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇᩅ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸ੍ਸ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ᩅਾ ਆਗਤੇ ਅਨੁਲੋਮੇ ᩅੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇᩅ ਅਤ੍ਥੋ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਤਾᩅਤਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਚੇᩅ ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਾਨਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਦ੍ᩅਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ᩅਿਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਂ ᩅਸੇਨ ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੁਖਾ ਨਾਮ ᩅਾਦਯੁਤ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤੀਤਿ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਾ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਮੁਖੇ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ᩅਸੇਨ **ਅਟ੍ਠਕਨਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਲਿਖਿਯਤਿ। ਤਤ੍ਰੇਤਂ ᩅੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਏᩅਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਪਞ੍ਹੇ, ਪਞ੍ਚਕਦ੍ᩅਯਭੇਦਤੋ।
ਏਸਾ ਅਟ੍ਠਮੁਖਾ ਨਾਮ, ᩅਾਦਯੁਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾ॥

''ਅਟ੍ਠੇᩅ ਨਿਗ੍ਗਹਾ ਤਤ੍ਥ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਿਕਾ।
ਅਧਮ੍ਮਿਕਾ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਕᩅਾਦਿਨੋ।
ਜਯੋ ਪਰਾਜਯੋ ਚੇᩅ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਰᩅਾਦਿਨੋ''ਤਿ॥

ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸੁਦ੍ਧਿਕਸੰਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭-੨੭. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਰੂਪੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕਿੰ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਤਥੇਵ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਯਦਿ ਤੇ ਰੂਪੰ ਵਿਯ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਰੂਪਤੋ ਵੇਦਨਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸਮਯਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਧਮ੍ਮਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਭੇਦਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਕਵਾਦੀਪਕ੍ਖਮੂਲਕੇ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸ ਅਨੁਲੋਮਪਞ੍ਚਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਪਰਵਾਦੀਪਕ੍ਖਮੂਲਕੇਪਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮੇ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸ ਪਟਿਲੋਮਪਞ੍ਚਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਪਟਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤੰ ਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨੀਯਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਪਟਿਜਾਨਾਪਨਤ੍ਥੰ **ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਾਨੰ ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਠਪਨੀਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਾਕਟਮੇਵਾਤਿ।

ਸੁਦ੍ਧਿਕਸੰਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਓਪਮ੍ਮਸੰਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮-੩੬. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਾਦੀਹੇਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਓਪਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਵੇਦਨਾਨੰ ਉਪਲਦ੍ਧਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਰੂਪਾਨੰ ਉਪਲਦ੍ਧਿਸਾਮਞ੍ਞਪੁਚ੍ਛਾ ਚਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਉਭੋਪਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਰੂਪਵੇਦਨਾਨੰ ਵਿਯ ਰੂਪਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਧਮ੍ਮਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰੂਪਮੂਲਕਾਦੀਨੰ ਚਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਸਕਵਾਦੀਪਕ੍ਖੇ ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਨਵ ਨਿਗ੍ਗਹਪਞ੍ਚਕਸਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਕਥੰ? ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਤਾਵ ਰੂਪਮੂਲਕੇ ਚਕ੍ਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਦਿਮੂਲਕੇਸੂਤਿ ਵੀਸਤਿ। ਆਯਤਨੇਸੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੂਲਕੇ ਚਕ੍ਕੇ ਏਕਾਦਸ, ਤਥਾ ਸੇਸੇਸੂਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਸਤੰ। ਧਾਤੂਸੁ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਮੂਲਕੇ ਚਕ੍ਕੇ ਸਤ੍ਤਰਸ, ਤਥਾ ਸੇਸੇਸੂਤਿ ਛਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਤਾਨਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ ਚਕ੍ਕੇ ਏਕਵੀਸਤਿ, ਤਥਾ ਸੇਸੇਸੂਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਾਨਿ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਨਵ ਨਿਗ੍ਗਹਪਞ੍ਚਕਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੩੭-੪੫. ਪਰਵਾਦੀਪਕ੍ਖੇਪਿ **ਰੂਪੰ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਲੋਮਵਸੇਨੇਵ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪਟਿਞ੍ਞੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਛਲਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਉਪਲਦ੍ਧਿਸਾਮਞ੍ਞੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ ਕਤੋ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਧਮ੍ਮਤੋਪਿ ਸਕਵਾਦੀਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਨਵ ਪਟਿਕਮ੍ਮਪਞ੍ਚਕਸਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ।

ਰੂਪਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਓਪਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨੰ।

੭. ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਸੰਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬-੫੨. ਇਦਾਨਿ ਯੰ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਨ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ; ਰੂਪਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤੇਨ ਵਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਾ ਰੂਪਾਦੀਹਿ, ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇਨ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸੰਸਨ੍ਦਨੰ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਭਯੇਨ **ਨ ਹੇਵਾ**ਤਿ

ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਨਿਗ੍ਗਹਾਰੋਪਨੰ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਕਿਂ ਪਨੇਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਰੂਪਂ ਵੇਦਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ? ਆਮ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਪਨ ਰੂਪਤੋ ਵੇਦਨਾਯ ਅਞ੍ਞਸਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਏਕਧਮ੍ਮਤੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਸਕਲਂ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਸਕਲਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਏਕਤੋ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਸੇਨ ਅਨੁਯੋਗਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਠਪਿਤਂ। ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞੂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤਿ। ਵਾਦਕਾਮੇਨ ਪਨ ਇਮਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਸੇਨ ਅਨੁਯੋਗਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾਪਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਾਨੁਯੋਗੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਥਾ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਯੋ ਮਹਾਭੂਤਾ, ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ? ਯਥਾ ਚ ਸਭਾਗਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਤੋ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ, ਅਰੂਪਾ ਵਾ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਰੂਪਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ? ਯਥਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ''ਵੇਦਨਾਯ ਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ? ਸਬ੍ਬਾਨੁਯੋਗੇਸੁ ਪਨ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਭਯੇਨ ਚੇਵ ਸਮਯਵਿਰੋਧੇਨ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਧਮ੍ਮਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਚਕਸਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਪਰਵਾਦੀਪਕ੍ਖੇਪਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਤਤ੍ਤਕਾਨੇਵ। ਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ। ਯੋ ਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿਆਦੀਸੁ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੋ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਠਪਨੀਯਤ੍ਤਾ। ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਛਲਵਸੇਨੇਵਾਤਿ।

ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਸਂਸਨ੍ਦਨਂ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸਂਸਨ੍ਦਨਕਥਾ।

੮. ਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩. ਇਦਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੇਸੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੋ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾਯ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਤੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਸਦਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸਸ੍ਸਤੋ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਦਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੋਵ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠਪਿ ਅਨੁਯੋਗਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ , ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਮੇਤਾਨਿ ਸਕਵਾਦੀਪਕ੍ਖੇ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਕੇ ਅਨੁਲੋਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਚਕਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

੫੪. ਪਰਵਾਦੀਪਕ੍ਖੇਪਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੁਲੋਮੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਸਾਧਿਤਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਚ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਛਲਵਸੇਨ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ''ਆਜਾਨਾਹਿ ਪਟਿਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਇਧਾਪਿ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ।

ਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਵਚਨਸੋਧਨਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫-੫੯. ਇਦਾਨਿ ਵਚਨਸੋਧਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਦੇਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਸੋਧੇਤੁਂ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ। ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਦੇਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਂ, ਤਂ ਏਕਤ੍ਥਂ ਵਾ ਭਵੇਯ੍ਯ ਨਾਨਤ੍ਥਂ ਵਾ। ਯਦਿ ਤਾਵ ਨਾਨਤ੍ਥਂ, ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਂ ਰੂਪਂ, ਅਞ੍ਞਾ ਵੇਦਨਾ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਥੇਕਤ੍ਥਂ, ਯਥਾ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਂ ਮਨੋ, ਏਵਂ ਸ੍ਵੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਸੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਤਂ ਵਦਾਮਿ ''ਯਦਿ ਤੇ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਸੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਯੋ ਯੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਸਿ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ? ਤਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦੀ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪਲਬ੍ਭਤਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਕੇ ਹਿ ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੇ ਹਿ ਚਿ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਮਮ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਵਚਨਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਸੋ ਸਬ੍ਬੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਅਥ ਖੋ ਕੇ ਹਿ ਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੇ ਹਿ ਚਿ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕੇ**-ਕਾਰਤ੍ਥੋ **ਕੇ**-ਕਾਰੋ, **ਹਿ**-ਕਾਰੋ ਚ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੋ। ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਕੋਚਿ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਹਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਨ ਕੋਚਿਪਿ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਤਤੋ ਤਂ ਸਕਵਾਦੀ ਆਹ – **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੇ ਹਿ ਚਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਕੇ ਹਿ ਚਿ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਤ੍ਤੇ ਯਦਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲਤੋ ਅਨਞ੍ਞੋਪਿ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਚਿ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਤੇ ਕੋਚਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕੋਚਿ ਨ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਸਿ ਏਤਨ੍ਤਿ? ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੁਪਲਦ੍ਧਿਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ''ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਹੇਤਾਨਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿਵੇਵਚਨਾਨੇਵ, ਅਪਿਚ ਯਸ੍ਮਾ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਯਥੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋਤਿਪਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਾ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਤਿਵੇਵਚਨਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਵਚਨਾਨਿ ਸੋਧਿਤਾਨਿ।

੬੦. ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਅਵਸਾਨੇ **"ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਞ੍ਹੇਤਂ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਹਿਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਕੇਹਿਚਿ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਂ ਏਵਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਤਿ। ਤਯਾ ਹਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ ਗਹਿਤਾ, ਯਥਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ''ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ, ਮੋਘਰਾਜਾ, ਸਦਾ ਸਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੨੫) ਨਯੇਨ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥੇਵ ਤੇ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਥਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿਪਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਂ ਏਤਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਸੀਤਿ? ਅਥ ਨਂ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਨ ਹੇ**ਵਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਨਿਗ੍ਗਹਾਦਿਵਿਧਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਵਚਨਸੋਧਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧-੬੬. ਇਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦੀ ਰੂਪਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਤਥਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਇਤਰਸ੍ਸ । ਸੋ ਹਿ **ਰੂਪੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਰੂਪਕਾਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚੇਵ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਕਾਮੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵੀਤਰਾਗਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚੇਵ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਰੂਪੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚੇਵ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਨਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੬੭. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ‘‘ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ’’ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਯੋ ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ **ਕਾਯੋਤਿ ਵਾ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ** ਵਾਤਿਆਦਿ ਸਕਵਾਦੀਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯਂ ਅਪ੍ਪਿਯਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਯਂ ਅਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਂ ਅਲ੍ਲੀਯਾਪੇਤਬ੍ਬਂ ਏਕੀਭਾਵਂ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਅਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਸੇਸੇ**ਤਿ ਏਸੋ ਸੋਯੇਵ। ਏਸੇ ਏਸੇਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਏਸੋ ਏਸੋਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਏਕਟ੍ਠੋ। **ਸਮੇ ਸਮਭਾਗੇ ਤਜ੍ਜਾਤੇ**ਤਿ ਸਮੋ ਸਮਭਾਗੋ ਤਜ੍ਜਾਤਿਕੋ। ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਯੇਵੇਤ੍ਥ ਭੇਦੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਕਾਯੋਵ ਏਸੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਵਾਦੀ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਾ ਜੀਵੋਤਿ** ਵਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਯੋ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਏਵਂਲਦ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਆਹਚ੍ਚ ਭਾਸਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਅਵਜਾਨਾਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ ‘‘ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੬੮. ਪਰਵਾਦੀਪਕ੍ਖੇ ਪਨ **ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਯੋ ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਕਵਾਦੀ ਠਪਨੀਯਪਞ੍ਹਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਰਵਾਦੀ ਛਲਵਸੇਨ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਗਤਿਅਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯-੭੨. ਇਦਾਨਿ ਗਤਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਨੁਯੋਗੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦੀ ‘‘ਸ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਂ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿਆਦੀਨਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੩; ਇਤਿਵੁ॰ ੨੪) ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੋਹਰਤਿ , ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ **ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਸਂਸਰਤਿ ਗਮਨਾਗਮਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿਆਦਯੋ ਅਨੁਯੋਗੋਪਿ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਸੋਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਪਨ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਭਯੇਨ। **ਸੋ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਚਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਭਯੇਨ। **ਨੇਵ ਸੋ ਨ ਅਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਦਿਟ੍ਠਿਭਯੇਨ। ਪੁਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪਞ੍ਹੇ ਏਕਤੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਤੇਨ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੭੬. ਪੁਨ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ‘‘ਯ੍ਵਾਯਂ ਤਵ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, ਕਿਂ ਸੋ ਅਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਰਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਏਕੋਯੇਵਾ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **ਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਸ੍ਸਤਭਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥੇਵ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਵ ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਭਾਵੋ, ‘‘ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੨; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੫) ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸ੍ਵੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਦੇਵਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੭੭. ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ‘‘ਅਹਂ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਂ) ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਸਕਵਾਦੀ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੁਪਪਤ੍ਤੀਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਵਚਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਤਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੭੮. ਤਤ੍ਥ **ਹੇਵਂ ਮਰਣਂ ਨ ਹੇਹਿਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਮਰਣਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਯਕ੍ਖੋ ਪੇਤੋਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਨਾਨਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਨੁਯੋਗਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੮੨. **ਖਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਅਙ੍ਗਵੇਕਲ੍ਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

੮੭. ਪੁਨ **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਇਧਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਰਲੋਕਸ੍ਸ ਗਮਨਾਭਾਵਤੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪੁਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਭਾਵਾਵਿਜਹਨਤੋ ਦੁਤਿਯਪਟਿਞ੍ਞਾਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ। **ਹਞ੍ਚੀ**ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ।

੮੮. ਪੁਨ ਦੇਵਲੋਕੇ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ।

੮੯. ਤਤੋ ਪਰੰ **ਅਨਞ੍ਞੋ ਅਵਿਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਏਕਸਦਿਸੋ। **ਅਵਿਗਤੋ**ਤਿ ਏਕੇਨਾਪਿ ਆਕਾਰੇਨ ਅਵਿਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਏਵਮਾਹ।

੯੦. ਪੁਨ ਦਲ੍ਹੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ''ਸ੍ਵੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ। **ਹਤ੍ਥਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿਆਦਿ ਆਕਾਰਵਿਗਮਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਵਿਗਤੋ **ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਭਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਲ਼ਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕਾ ਛਿਨ੍ਨਾ। **ਕਣ੍ਡਰਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਮਹਾਨ੍ਹਾਰੂ ਛਿਨ੍ਨਾ।

੯੧. **ਸਰੂਪੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਠਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਇਮਿਨਾ ਰੂਪਕਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਗਮਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਪੁਗ੍ਗਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਸਰੂਪੋਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿੰ ਪਵਿਸਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤੰ ਰੂਪੰ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। **ਤੰ ਜੀ**ਵਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਰੀਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਿਮਸ੍ਸ ਤਦੇਵ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਵਾਦੀ ਇਧ ਸਰੀਰਨਿਕ੍ਖੇਪਾ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਸਵੇਦਨੋਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਞ੍ਞੂਪਪਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਦਞ੍ਞੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਤੰ ਜੀ**ਵਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਵੇਦਨਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਰੀਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਿਮਸ੍ਸ ਤਦੇਵ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤੰ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਹਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਞ੍ਚਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਪਰਵਾਦੀ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੯੨. **ਅਰੂਪੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਠਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਅਰੂਪਾ ਰੂਪੰ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਞ੍ਞੰ, ਜੀ**ਵਨ੍ਤਿ ਯੰ ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਰੀਰੰ ਪਹਾਯ ਅਰੂਪੋ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, ਕਿੰ ਤੇ ਤੰ ਸਰੀਰੰ ਅਞ੍ਞੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਅਵੇਦਨੋਤਿਆਦੀਸੁ ਸਞ੍ਞੀਭਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਦਞ੍ਞੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਞ੍ਞੰ ਜੀ**ਵਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵੇਦਨਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਰੀਰੰ ਪਹਾਯ ਅਵੇਦਨੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, ਕਿੰ ਤੇ ਤੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੯੩. **ਰੂਪੰ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੇ ਰੂਪਾਦਯੋ ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਕਿੰ ਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤੇ ਤਮ੍ਪਿ ਰੂਪੰ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਵਾਦੀ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਣ੍ਹਾਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਵਤੰ ਸੰਸਰਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਧਾਵਨਵਚਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਵਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤੇ ਤੇਨਪਿ ਰੂਪੇਨ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੯੪. **ਰੂਪੰ ਨ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਰੂਪੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸ੍ਵੇਵ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀਤਿ ਵਦੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਕਿੰ ਤੇ ਰੂਪੰ ਨ ਸਨ੍ਧਾਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤੁਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਨ੍ਧਾਵਨਵਚਨਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਗਾਥਾਨੰ ਪਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ – ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਤੇਨ ਰੁਕ੍ਖੰ ਉਪਾਦਾਯ ਛਾਯਾ ਵਿਯ, ਇਨ੍ਧਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਚ, ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲੋ; ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਸਨ੍ਧਾਵਨੇ ਅਸਤਿ ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਸੋ ਤਵ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਚੇ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਉਚ੍ਛੇਦਾ ਭਵਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਤੇ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਤਰਾ ਯਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਾ ਅਕੁਸਲਦਿਟ੍ਠਿ। ਯਾ ਪਨ ''ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੀ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਭਾਸਿਤਾ, ਨ ਤੰ ਵਦਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਥਾਪਿ ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ

ਸਸ੍ਸਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਸਮਸਮੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ । **ਸਮਸਮੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸਮੋ, ਸਮੇਨ ਵਾ ਸਮੋ, ਸਮਭਾਵੇਨੇਵ ਸਮੋ। ਯਥੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਤੇਨ ਸਮਸਮੋਤਿ।

ਗਤਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨੁਯੋਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਅਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨. ਉਪਾਦਾਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੯੫. ਇਦਾਨਿ ਉਪਾਦਾਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੋ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖਂ ਉਪਾਦਾਯ ਛਾਯਾਯ ਵਿਯ, ਇਨ੍ਧਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ, ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਉਪਾਦਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਅਵਬੋਧਨਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖੁਪਾਦਾਨਾ ਛਾਯਾ ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ, ਇਨ੍ਧਨੁਪਾਦਾਨੋ ਚ ਅਗ੍ਗਿ ਇਨ੍ਧਨਂ ਵਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਧਮ੍ਮੋ, ਏਵਂ ਤੇ ਰੂਪਾਦਿਉਪਾਦਾਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੯੭. **ਨੀਲਂ ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨੀਲੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਨੀਲਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਏਕਸਰੀਰੇ ਨੀਲਾਦੀਨਂ ਬਹੂਨਂ ਵਸੇਨ ਬਹੁਭਾਵਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੯੮. **ਕੁਸਲਂ ਵੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੇਦਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਬਹੂਨਂ ਕੁਸਲਵੇਦਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਬਹੁਭਾਵਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲੋਤਿਆਦਿਵਚਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਛੇਕਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸਫਲੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੯੯. ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਅਛੇਕਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੧੦੦. ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਕ੍ਖੇ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੦੪. **ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਵਿਸਮਾਨੀਵ...ਪੇ॰... ਪਾਪਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇ''ਤਿ(ਉਦਾ॰ ੪੩) ਆਦਿਵੋਹਾਰਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਮਤ੍ਤਾਦਿਨਿਰੋਧੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਨਿਰੋਧਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੧੦੭. **ਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਯ** **ਵੇਦਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਰੂਪਮੂਲਕਾ ਦੁਕਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਤਯੋਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪਞ੍ਚਪਿ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਏਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਾ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਆਯਤਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੧੨. ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ, ਤਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਪਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਗਮ੍ਮ, ਨ ਵਿਨਾ ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਵਾਦੀ ਪਨ ਤਥਾ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੧੧੫. **ਨਿਗਲ਼ੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨਂ। **ਨੇਗਲ਼ਿਕੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਬਨ੍ਧਕੋ **ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਸੋ ਰੂਪਵਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਸੋ ਰੂਪਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਨ ਨਿਗਲ਼ੋ ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞੋ ਰੂਪਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੧੬. **ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਰਾਗਾਦਿਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਸਰਾਗਾਦਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਜਾਯਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਖਣਿਕਭਾਵਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ''ਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ''ਕੁਮਾਰਕੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਕੁਮਾਰਿਕਾ''ਤਿ ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲੋਕਵੋਹਾਰਸਮੁਚ੍ਛੇਦਭਯੇਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਕਟਮੇਵ।

੧੧੮. ਇਦਾਨਿ ਪਰਵਾਦੀ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੋ **ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਂ ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਏਵਂ ਬਹੁਨਾ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੇਨ, ਇਦਂ ਤਾਵ ਵਦੇਹਿ, ਕਿਂ ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ ''ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ। ਤਤੋ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ **ਨਨੁ ਯੋ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯੋ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ । **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਂ। **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ। **ਸੋ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਂ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਨਨੁ ਯੋ ਯਂ ਰੂਪਂ ਯੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਰੂਪਂ ਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ। ਸਕਵਾਦੀ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਸੋਤਮੇਵ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ…ਪੇ॰… ਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਚਕ੍ਖੁ, ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਰਹਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੧੨੦. ਤਤੋ ਛਲਵਾਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤਾਯ ਸਾਧਿਤਾਯ ਤਮੇਵ ਵਾਦਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਧੋ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਨਨ੍ਧੋਪਿ ਚ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦਸ੍ਸਨਸਮਯਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮ। ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਂ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੨੨. ਸੁਤ੍ਤਸਂਸਨ੍ਦਨਾਯਂ ਦਿਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨੋ ਰੂਪਗੋਚਰਤ੍ਤਾ **ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਆਹ। ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ ''ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਵਚਨਤੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਆਹ। ਤਤਿਯਵਾਰੇ ''ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਿਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਤੋ **ਉਭੋ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਰੂਪਸਙ੍ਗਹੇ ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਵਾਦੀ ''ਰੂਪਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪਂ, ਉਭੋ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋਯੇਵਾਤਿ।

ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੩. ਪੁਰਿਸਕਾਰਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੩. ਇਦਾਨਿ ਪੁਰਿਸਕਾਰਾਨੁਯੋਗੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਨਿਯਮਤੋ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਕੇਨਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਤਥਾਰੂਪਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਕਤ੍ਤਾ ਕਾਰੇਤਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਰਕੋ। **ਕਾਰੇਤਾ**ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾਦੀਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਕਾਰਾਪਕੋ। ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਵਾਦੀ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਕਰਣਮਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ।

੧੨੪. **ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ ਕਾਰੇਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿ ਯਂ ਯਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤੇ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਕਿਂ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਾਰਕੋ ਚ ਕਾਰਾਪਕੋ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਵਾਦੀ ਤਥਾ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਵਾਦਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪੋਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਤੇ ਕਾਰਕਾ। ਯੇ ਚ ਪਨ ਤਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਆਚਰਿਯਾ ਵਾ ਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਨ੍ਤਿ , ਤੇ ਕਾਰਾਪਕਾ ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਕਾਰਾਪੇਤਾ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

੧੨੫. ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਦੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਯਦਿ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਕਾਰਕਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੇਵ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਵਸ੍ਸੰ ਪਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਤੇ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਕਾਰਕੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਆਯਤਿੰ ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇ ਤਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਯਦਿ ਕਮ੍ਮੰ ਕਮ੍ਮਮਤ੍ਤੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕਾਰਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਾਰਕੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਾਰਕੋਤਿ ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲਪਰਮ੍ਪਰਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਯਾ ਏਸਾ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਵਾਦੀ ਤੰ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਇਤੋ ਅਪਰਾਸੁਪਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਕਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਕਤ੍ਤਾ ਕਾਰੇਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਚ੍ਚਯੇ। ਨ ਹਿ ਮਹਾਪਥਵੀਆਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ।

੧੩੫. ਅਞ੍ਞੋ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਪਞ੍ਹੋ ''ਸਙ੍ਖਾਰਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਦਿਟ੍ਠਿਭਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ।

੧੩੬. ਵਿਪਾਕੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿਆਦਿ ਵਿਪਾਕਪਟਿਸੰਵੇਦੀਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਭਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਪਾਕਪਟਿਸੰਵੇਦੀ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ , ਵਿਪਾਕਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵੇਦਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ।

੧੩੮. ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਪਟਿਸੰਵੇਦਕਸ੍ਸ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਵਿਪਾਕੋ, ਨ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਞ੍ਞਵਿਪਾਕੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਪਤਿੰ ਵਾ ਮਾਤਾ ਵਾ ਜਾਯਾ ਵਾ ਪਰਿਚੁਮ੍ਬਤਿ ਪਰਿਸਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਰੂਪੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦਿਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਪਰਵਾਦੀ।

ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਯਦਿ ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਪਾਕਮਤ੍ਤੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀਤਿ ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲਪਰਮ੍ਪਰਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਯਾ ਏਸਾ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤੋ ਪਰੰ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੪੨. ਅਞ੍ਞੋ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਪਾਕਪਟਿਸੰਵੇਦੀਤਿ ਪਞ੍ਹੋ ''ਵੇਦਨਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਦਿਟ੍ਠਿਭਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ।

੧੪੩. ਦਿਬ੍ਬੰ ਸੁਖਨ੍ਤਿਆਦਿ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਪਾਕੰ ਭਾਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਕਵਾਦਿਨੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਵੇਦਯਿਤਵਸੇਨ।

੧੪੮. ਮਹਾਪਥਵੀਆਦੀਨਿ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਯਿਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਾ।

੧੭੦. ਕਤ੍ਤਾ ਕਾਰੇਤਾ ਵਿਪਾਕਪਟਿਸੰਵੇਦੀਤਿਆਦਿ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਨਯਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਤੁਵੰ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਪਟਿਸੰਵੇਦੀਤਿ ਚ ਵਦੇਸਿ, ਕਿੰ ਸੋਯੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ। ਅਯਮਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ।

੧੭੧. ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਇਧ ਨਨ੍ਦਤਿ ਪੇਚ੍ਚ ਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੮) ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਅਥਸ੍ਸ ਵਚਨੋਕਾਸੰ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੋ ਸਕਵਾਦੀ **ਸਯਂਕਤੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

੧੭੨. ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞੋ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਕਾਰਕਵੇਦਕਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਪਰਵਾਦੀ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਵਭੂਤੋ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ । ਏਵੰਵਾਦਿਨੋ ਪਨ ਪਰੰਕਤੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੧੭੪. **ਸੋ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਚਾ**ਤਿ ਕਾਰਕਵੇਦਕਾਨੰ ਏਕਤ੍ਤਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਪਰਵਾਦੀ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਰਿਮੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਨਯੇ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰਵਾਦਿਨੋ ਪਨ ਸਯੰਕਤਞ੍ਚ ਪਰੰਕਤਞ੍ਚ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੧੭੬. **ਨੇਵ ਸੋ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਕਾਰਕਵੇਦਕਾਨੰ ਏਕਤ੍ਤਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਪਰਵਾਦੀ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਦੇਵਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋਵ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਨਾਪਿ ਯੇਨ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੋਵ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਕਤੋ ਵੇਦਕੋ ਨੇਵ ਸੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮੇਵੇਤੰ? ਏਵੰਵਾਦਿਨੋ ਪਨ ਅਸਯੰਕਾਰੰ ਅਪਰੰਕਾਰੰ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਪਿਚ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਨਯੇ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਇਮਿਨਾਪਿ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦੀ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਕਾਰਕਞ੍ਚੇਵ ਵੇਦਕਞ੍ਚ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਯੋ ਕਾਰਕੋ, ਤੇਨੇਵ ਵਾ ਵੇਦਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਉਭੋਹਿ ਵਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਉਭੋਹਿ ਵਾਪਿ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਮਾਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ। ਏਵਮਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਅਨੁਯੋਗੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਕਵਾਦੀ ''ਸੋ ਕਰੋਤੀ''ਤਿਆਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇ ਆਹ। ਸੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ।

ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪਞ੍ਹਾ ਏਕਤੋ ਪੁਟ੍ਠਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਪਟਿਜਾਨਨਾ ਚ ਸਯੰਕਤਾਦਿਦੋਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਤੋ ਪਰੰ ''ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ ''ਕਮ੍ਮੰ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪੁਰਿਸਕਾਰਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ।

ਕਲ੍ਯਾਣਵਗ੍ਗੋਤਿਪਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮੰ।

੧੪. ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੩. ਇਤੋ ਪਰੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਸਾਧਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਪਰਵਾਦੀ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਰੂਪੇ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਇਦ੍ਧਿੰ ਵਿਕੁਬ੍ਬਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੫-੧੮. ਞਾਤਕਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੭. ਇਦਾਨਿ **ਮਾਤਾ**ਤਿਆਦਿਕੋ ਞਾਤਕਾਨੁਯੋਗੋ। **ਖਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿਆਦਿਕੋ ਜਾਤਿਅਨੁਯੋਗੋ। **ਗਹਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨੁਯੋਗੋ। **ਦੇਵੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਅਨੁਯੋਗੋ। **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿਆਦਿਕੋ ਪਟਿਵੇਧਾਨੁਯੋਗੋ, ਅਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵ। ''ਅਰਹਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਅਰਹਾ''ਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਮੋਘਪਞ੍ਹਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੦੬. **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾ**ਤਿਆਦਿ ਸਂਘਾਨੁਯੋਗੋ, ਸੋਪਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ।

੨੦੯. **ਸਙ੍ਖਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸਭਾਵਾਨੁਯੋਗੋ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤਿਯਾ ਕੋਟੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸੇਵ।

੨੧੧. **ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿਪਞ੍ਹੇਪਿ ਸਙ੍ਖਤੇਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਤਸ੍ਸੇਵ।

੨੧੨. **ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਤਾ**ਤਿਆਦਿ ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਾਨਿ ਸਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੧੩. **ਰੂਪਂ ਸਙ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੧੪. **ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ''ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮਾ, ਅਥੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮਿਨੋ''ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸਙ੍ਖਤਭਾਵਂ ਪਨਸ੍ਸ ਸੋ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੨੧੫. ਪੁਨ **ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਭੋਤਿ , ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵੇਤਿ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧) ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋ ਨਾਮ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੨੧੬. **ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਸਸ੍ਸਤਂ, ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਉਚ੍ਛੇਦੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਞਾਤਕਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੯. ਪਟਿਵੇਧਾਨੁਯੋਗਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੭. ਭਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਞ੍ਹੇ **ਭ**ਵਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਂ।

੨੧੮. ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਮਾਨਪਞ੍ਹੇ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਮਾਨੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਵੇਦਨੋ ਯੋਗਾਵਚਰੋਵ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ।

੨੨੪. ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਪਞ੍ਹਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵ।

੨੨੬. ਪਾਰਾਯਨਗਾਥਾਯ **ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਲੋਕਂ ਓਲੋਕੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੨੮. **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਵੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਸਕਵਾਦਿਪੁਚ੍ਛਾ। ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ਹਿ ''ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੂ''ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਯੋ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਹ ਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਕਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਤਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਟੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਵਿਨਾ ਰੂਪੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਚਤੁਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ''ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਚ ਇਦਂ ''ਸਹ ਰੂਪੇਨ ਵਿਨਾ ਰੂਪੇਨਾ''ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤੋ**ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਗਤੋ, ਇਤੋ ਵਾ ਏਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨੇਵ ਠਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। ਰੂਪਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੩੧. **ਅਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜੀਵੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਰਹਿਤੋ। ਏਕਧਮ੍ਮੇਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਾਨੰ ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ।

੨੩੭. ਵੁ**ਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ ਸਪ੍ਪਿਕੁਮ੍ਭੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਸਬ੍ਬਾਵ ਦੇਸਨਾ ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਆਭਤੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਤੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰੋ ਕੁਮ੍ਭੋ ਸੁਵਣ੍ਣਕੁਮ੍ਭੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਏਵੰ ਸਪ੍ਪਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਤੋ ਸਪ੍ਪਿਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰੋ ਸਪ੍ਪਿਕੁਮ੍ਭੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਕੁਮ੍ਭੇ ਸਪ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਸੋ ਸਪ੍ਪਿਕੁਮ੍ਭੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਲਕੁਮ੍ਭਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਥਾ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਧੁਵੰ, ਨ ਏਵੰ ਭਤ੍ਤੰ ਵਾ ਯਾਗੁ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਪਨ ਅਕਤ੍ਵਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਦਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਵਸੇਨ ''ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤੰ ਧੁਵਯਾਗੂ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਏਵੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ । ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਨ ਸਤਿ 'ਏਵੰਨਾਮੋ''ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲੋਕਵੋਹਾਰੇਨ ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਇਮਾ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤ, ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾ ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਕਵੋਹਾਰਾ ਲੋਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੦)। ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਵਿਨਾਪਿ ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਨ **ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ** ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਦੇਵੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿਆਦਿਕਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ** ਨਾਮ। ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਨਤ੍ਤਾ, ਖਨ੍ਧਾ, ਧਾਤੁਯੋ, ਆਯਤਨਾਨਿ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿਆਦਿਕਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾਯ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਜਾਨਿਤੁੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤੁੰ ਅਰਹਤ੍ਤਜਯਗ੍ਗਾਹੰ ਗਹੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਆਦਿਤੋਵ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਾ ਪੋਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਵਾ ਕਥੇਤਿ। ਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਜਾਨਿਤੁੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁੰ ਨਿਯ੍ਯਾਤੁੰ ਅਰਹਤ੍ਤਜਯਗ੍ਗਾਹੰ ਗਹੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਕਥੇਤਿ। ਤਥਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਯ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਪਠਮੰ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਯ ਪਨ ਬੋਧੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥੰ ਕਥੇਤਿ । ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਯ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਪਠਮੰ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਯ ਪਨ ਬੋਧੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਪਕਤਿਯਾ ਪਨ ਪਠਮਮੇਵ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ ਲੂਖਾਕਾਰਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਠਮੰ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥੰ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਾਪਿ ਸਚ੍ਚਮੇਵ ਸਭਾਵਮੇਵ ਅਮੁਸਾਵ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਾਪਿ ਸਚ੍ਚਮੇਵ ਸਭਾਵਮੇਵ ਅਮੁਸਾਵ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ –

''ਦੁਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸਿ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਦਤੰ ਵਰੋ।
ਸਮ੍ਮੁਤਿੰ ਪਰਮਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਤਤਿਯੰ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ''॥

ਤਤ੍ਥ –

''ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣੰ।
ਪਰਮਤ੍ਥਵਚਨੰ ਸਚ੍ਚੰ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਥਲਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਦ੍ਵੇ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ ਚ ਸਪ੍ਪਿਕੁਮ੍ਭਾਦਿਵਸੇਨ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸਮਞ੍ਞੰ ਅਤਿਧਾਵਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਹਿ –

''ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ।

ਸਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਧਾ੍ਵੇਯਜ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਸਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਧਾ੍ਵਯੇ''॥

ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇ੍ਵਾਤਿ।

ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾ

੧. ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿਪਰਿਹਾਨਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੯. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਹਾਨਿਧਮ੍ਮੋ ਅਪਰਿਹਾਨਿਧਮ੍ਮੋ, ‘‘ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ’’ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੯੫), ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੪੯) ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਿਨੋ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾ ਅਰਹਤੋਪਿ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ, ਯੇਸਂ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਭਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਂ **ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਅਰਹਾ ਅਰਹਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਰ **ਪਰਿਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਹਾਨਿਯੋ ਪਤ੍ਤਪਰਿਹਾਨਿ ਚ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਹਾਨਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਗੋਧਿਕੋ ਤਮ੍ਹਾ ਸਾਮਯਿਕਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹਾਯੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੯) ਅਯਂ ਪਤ੍ਤਪਰਿਹਾਨਿ ਨਾਮ। ‘‘ਮਾ ਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਸਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੧੬-੪੧੮) ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਹਾਨਿ। ਤਾਸੁ ਇਧ ਪਤ੍ਤਪਰਿਹਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸਕਸਮਯੇ ਪਨ ਇਮਂ ਪਤ੍ਤਪਰਿਹਾਨਿਂ ਨਾਮ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਰਹਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਹਿ। ਪਰਸਮਯੇਪਿ ਨਂ ਸਬ੍ਬਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ ਸਬ੍ਬਭਵੇਸੁ ਸਬ੍ਬਕਾਲੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਲਦ੍ਧਿਜਾਲਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦੇਸਨਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਵਾਦੀ ਕਮੇਨ ਪਰਿਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਉਪਰਿਫਲੇਸੁ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਠਿਤਸ੍ਸ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾਦੀਨਂ ਪਨ ਪਰਿਹਾਨਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਵਤੋ ਕਾਮਭਵੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਕਾਮਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕਾਮਭਵੇ ਪਰਿਹਾਨਿਕਰਾ ਕਾਮਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ।

ਤਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਯ **ਪਰਿਹਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਹਾਨਿਕਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਨਿ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾਦਿਧਮ੍ਮਾ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਾ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਏਵ, ਤੇ ਚ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਨ ਹੇਵ’’ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ।

ਸਬ੍ਬਦਾਤਿ ਕਾਲਪੁਚ੍ਛਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਕਾਲੇ ਅਪਰਿਹਾਯਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਵਾ ਦਿਵਸਭਾਗੇ ਵਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਪਰਿਹਾਯਨਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤਿਯੇ ਪਰਿਹਾਨਿਕਰਧਮ੍ਮਸਮਾਯੋਗੇ ਸਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਰਿਹਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਹੀਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਿਹੀਨਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਹਾਨਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੋਤਿ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਠਮਸ੍ਮਿਂ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿਂ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤਿਯਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਪਰਿਹਾਨਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ।

ਸੇਟ੍ਠਿਉਦਾਹਰਣੇ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਂ ਮਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਥ – ‘‘ਅਰਹਾ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੋ ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਤੀ’’ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਵੋ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਮਿ – ‘‘ਚਤੂਹਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਸੇਟ੍ਠੀ ਸੇਟ੍ਠਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਪਰਿਹੀਨੇ ਸੇਟ੍ਠੀ ਸੇਟ੍ਠਿਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹੀਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਤਤੋ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਏਕਦੇਸੇਨ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ **ਸਬ੍ਬਸਾਪਤੇਯ੍ਯਾ ਪਰਿਹੀਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਅਪਰਿਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਕਵਾਦੀ ਨ ਹੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਥ ਨਂ ‘‘ਏਵਮੇਵ ਅਰਹਾਪਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਚ। ਨ ਚ ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹੀ’’ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਲਦ੍ਧਿਕਂ ਦੁਤਿਯਂ ਭਬ੍ਬਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਵਾਦੀ

ਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਅਭਬ੍ਬਤਾਯ ਨਿਯਮਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤੋ ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹਿ ਪਰਿਹਾਨਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੭) ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਠਿਤੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਤੋ ਪਰਿਹਾਯਿਤੁਂ ਅਭਬ੍ਬਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ।

੨. ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸਂਸਨ੍ਦਨਪਰਿਹਾਨਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੦. ਇਦਾਨਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕੇਚਿ ਅਰਹਤੋਵ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋਪਿ, ਕੇਚਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸਪਿ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਯੇ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਸਕਦਾਗਾਮਿਭਾਵੇ ਠਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਸਂ ਅਨਾਗਾਮਿਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੇਯ੍ਯਾਲਮੁਖੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਅਨਾਗਾਮੀ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਾ''ਤਿ ਹਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਮਿਂ ਯੇ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਯੇ ਪਕਤਿਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਵਾ ਪਰਿਹਾਨਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਯਮੁਖਂ। ਤਸ੍ਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਪੇਯ੍ਯਾਲਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੪੧. ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂਯੇਵ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਰਿਹੀਨਸ੍ਸ ਪੁਨ ਵਾਯਮਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੨੪੨. ਤਤੋ ਪਰਂ ''ਪਰਿਹਾਨਿ ਨਾਮੇਸਾ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨ੍ਦਤਾਯ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ, ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਵਾ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤੁਂ **ਕਸ੍ਸ ਬਹੁਤਰਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਉਤ੍ਤਾਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮੇਵ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਆਗਮਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੬੨. **ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਰਹਾ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ। ਸਕਸਮਯੇ ਪਨ ਅਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਝਾਨਲਾਭੀ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਝਾਨਲਾਭੀ ਚੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਰਿਯੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਸੋ ਪਨ ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਇਤਰੋ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤੀ''ਤਿ ਆਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸਂਸਨ੍ਦਨਪਰਿਹਾਨਿਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਪਰਿਹਾਨਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੫. ਇਦਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਚ੍ਚਾਵਚਾ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਹੀਨਭੇਦਤੋ ਉਚ੍ਚਾ ਚ ਅਵਚਾ ਚ। **ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਦਾ। **ਸਮਣੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਮਣੇਨ ਜੋਤਿਤਾ। ਸੁਖਾਪਟਿਪਦਾ ਹਿ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ ਉਚ੍ਚਾ। ਦੁਕ੍ਖਾਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾ ਅਵਚਾ। ਇਤਰਾ ਦ੍ਵੇ ਏਕੇਨਙ੍ਗੇਨ ਉਚ੍ਚਾ, ਏਕੇਨ ਅਵਚਾ। ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ ਵਾ ਉਚ੍ਚਾ, ਇਤਰੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਅਵਚਾ। ਤਾਯ ਚੇਤਾਯ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ **ਨ ਪਾਰਂ ਦਿਗੁਣਂ ਯ**ਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਗ੍ਗੇਨ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਪੁਨ ਅਪ੍ਪਹਾਤਬ੍ਬਤੋ। ਏਤੇਨ ਪਰਿਹਾਨਿਧਮ੍ਮਾਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਨਯਿਦਂ ਏਕਗੁਣਂ ਮੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਇਦਂ ਪਾਰਂ ਏਕਵਾਰਂਯੇਵ ਫੁਸਨਾਰਹਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹਾਨਤੋ। ਏਤੇਨ ਏਕਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਾਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਛੇਦਿਯਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪੁਨ ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸਕਵਾਦੀ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਓਘਪਾਸੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸੋਘੋ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਪਾਸੋ ਚ।

੨੬੬. **ਕਤਮਸ੍ਸ ਪਟਿਚਯੋ**ਤਿ ਭਾਵਿਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪੁਨ ਭਾਵਨਾ। ਇਧਾਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਜਾਨਨਾਨਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

੨੬੭. **ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਆਭਤੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਹਾਨਾਯ ਚੇਵ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਿਹਾਨਾਯ ਚ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ **ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋਪਿ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਤਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਕਾਮਰਾਗਵਸੇਨ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਤਰਥਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ।

੨੬੮. **ਕਿਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਕੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਦ੍ਧੋ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਤੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੁਸਯਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਜਾਨਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਲ੍ਯਾਣਾਨੁਸਯੋਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਰਾਗੋ ਉਪਚਯਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਪਰਤੋ ਦੋਸਮੋਹੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਉਪਚਯਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਾ।

ਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾ

੧. ਸੁਦ੍ਧਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੯. ਇਦਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਚ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਸਬ੍ਬਦੇਵੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ। ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਸੇਸੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤਦੁਪਰਿਦੇਵੇਸੁ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਮ੍ਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਨਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੂ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ''ਤੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਠਾਨੇਹਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦੇਵੇ ਚ ਤਾਵਤਿੰਸੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਿ? ਸੂਰਾ ਸਤਿਮਨ੍ਤੋ ਇਧ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੧) ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦ੍ਵੇਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾ ਨਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੂਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਰਾਯਿਕਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ **ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਾ ਜਲ਼ਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਸਂਵਾਚਿਕਾ**ਤਿ ਮੂਗਾ ਵਿਯ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਧਾਯ ਵਤ੍ਤਾਰੋ। ਪਰਤੋ **ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੂ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ।

੨੭੦. **ਯਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਗਿਹੀਨਞ੍ਞੇਵ ਏਕਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਦੇਵਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਵਾਸਿਨੋ ਚੇਵ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸੇਵ। **ਯੋ ਪਬ੍ਬਜਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੂ''ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਪਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਵ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ''ਸਬ੍ਬਦੇਵੇਸੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਤਸ੍ਸੇਵ।

੨੭੧. **ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਦ੍ਵਯੇ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ। ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਵਾਸਿਨੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਿ ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ ਦੇਵਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਾ ਸੋ ਪਦੇਸੋ, ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤੁਪਦੇਸਵਿਭਾਗਮੁਖੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਪਞ੍ਹਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੭੨. ਸੁਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੇ **ਕੁਹਿਂ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਕੁਹਿਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਹਨ੍ਦ ਹੀਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਾਗਾਮਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਧ ਲੋਕੇ ਭਾਵਿਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋਤਿ।

੨. ਸਂਸਨ੍ਦਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੩. ਇਦਾਨਿ ਯਦਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਭਾਵਿਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਨ **ਅਨਾਗਾਮੀ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਸੇਸਾਨਂ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਇਧ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਅਨਾਗਾਮੀ ਇਧਵਿਹਾਯਨਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਇਧ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ''ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਤਤ੍ਥਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਪੁਨ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਂ ਵਿਨਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਕਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਇਧਾਗਮਨਞ੍ਞੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਤਿ ਸੋ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਇਤਰੇਸਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਅਨਾਗਾਮੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਿਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨਾਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ‘‘ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਵ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਭਾਵੀਯਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ , ਰੂਪਾਵਚਰਮਗ੍ਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਰੂਪਾਵਚਰਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਸੋ ਇਧਵਿਹਾਯਨਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।

ਅਨਾਗਾਮੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਤਕਰਣੀਯੋਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ‘‘ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਤਤ੍ਥਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾਵਸ੍ਸ ਕਤਕਰਣੀਯਾਦਿਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਰਹਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਇਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਅਰਹਤੋ ਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਤ੍ਥਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਤਤ੍ਥਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਇਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਨਂ ਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪੋਵ ਤਤ੍ਥਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਇਧੇਵ ਭਾਵਿਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਪ੍ਪਪਟਿਵੇਧਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਯਥਾ ਮਿਗੋਤਿ ਪਠਮਂ ਉਦਾਹਰਣਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯਂ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਓਧਿਸੋਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੪. ਇਦਾਨਿ ਓਧਿਸੋਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨਾਦੀਹਿ ਓਧਿਸੋ ਓਧਿਸੋ ਏਕਦੇਸੇਨ ਏਕਦੇਸੇਨ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ **ਓਧਿਸੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਏਕਦੇਸੇਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਓਧਿਸੋਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਜਹਤਿਕਥਾ

੧. ਨਸੁਤ੍ਤਾਹਰਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੯. ਇਦਾਨਿ ਜਹਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਝਾਨਲਾਭੀ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਹ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨਾਗਾਮੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲੇਯੇਵ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾ ਪਹੀਨਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਂ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ **ਜਹਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਝਾਨਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਝਾਨਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੀਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੨੮੦. ਤਤੋ ਪਰਂ **ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਸਣ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਝਾਨਾਨਾਗਾਮਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਸਣ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੇਨ ਉਦ੍ਧਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਪਹਾਨਾਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗੇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਸਬ੍ਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਪੁਚ੍ਛਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਤਮੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ **ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਝਾਨਾਨਾਗਾਮਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਪੁਨ ਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਤੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਝਾਨਾਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਜਹਤਿਕਥਾ।

੫. ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾ

੧. ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੨. ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿਵਾਦਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਵਿਭ॰ ੨) ''ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਾ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਸਭਾਵੰ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥਿਵਾਦਾਨੰ, ਤੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥੰ **ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸਬ੍ਬਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਸਰੀਰੇ ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਬ੍ਬਦਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਅਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤੰ। ਨਾਨਾਸਭਾਵਾਨਞ੍ਹਿ ਯੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਕਸਭਾਵਸ੍ਸ। ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਰੂਪੰ ਵੇਦਨਾਯ, ਵੇਦਨੰ ਵਾ ਰੂਪੇਨ ਅਨਾਨੰ ਏਕਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਯਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਤਮ੍ਪਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯਮ੍ਪਿ ਛਟ੍ਠਖਨ੍ਧਾਦਿਕੰ ਸਸਵਿਸਾਣਾਦਿਕੰ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ, ਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਹੇਵਮਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਦੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਯਾ ਤੇ ਏਸਾ ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਯਾਥਾਵਕਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਏਵੰ ਯਾ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਾਥਾਵਕਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਏਵੰ ਤਵ ਸਮਯੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਏਤੇਸੁ ਨਯੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਨਯੇਸੁ ''ਆਜਾਨਾਹਿ ਨਿਗ੍ਗਹ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੋ ਕਥਾਮਗ੍ਗਭੇਦੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਵਾਦਯੁਤ੍ਤਿ।

੨. ਕਾਲਸੰਸਨ੍ਦਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੩-੨੮੪. ਇਦਾਨਿ ਅਤੀਤੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਾਲਸੰਸਨ੍ਦਨੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤੀਤੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦਿਕੰ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸੰਸਨ੍ਦਨੰ। **ਅਤੀਤੰ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦਿਕੰ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਕਾਲਸੰਸਨ੍ਦਨੰ।

੨੮੫. **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਰੂਪੰ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੰ ਪਹਾਯ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਮੇਵ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਅਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। **ਰੂਪਭਾਵੰ ਜਹਤੀ**ਤਿਪਕ੍ਖੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਰੂਪਭਾਵੰ ਨ ਜਹਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਪਕ੍ਖੇਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਓਦਾਤੰ ਵਤ੍ਥੰ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਵਤ੍ਥੰ ਓਦਾਤੰ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਓਦਾਤੰ ਵਤ੍ਥੰ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਏਕਤ੍ਤਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ। **ਓਦਾਤਭਾਵੰ ਜਹਤੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਖੇ ਵਣ੍ਣਵਿਗਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਵਤ੍ਥਭਾਵੰ ਜਹਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਪਟਿਲੋਮੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੮੬. **ਅਤੀਤੰ ਅਤੀਤਭਾਵੰ ਨ ਜਹਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਯਦਿ ਜਹੇਯ੍ਯ, ਅਨਾਗਤੰ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਨਾਗਤੰ ਅਨਾਗਤਭਾਵੰ ਨ ਜਹਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ''ਯਦਿ ਨ ਜਹੇਯ੍ਯ, ਅਨਾਗਤਮੇਵਸ੍ਸ , ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੰ ਨ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਕ੍ਖੇਪਿ ਅਤੀਤਭਾਵੰ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨਦੋਸੋ ਸਿਯਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਨੁਲੋਮਪਕ੍ਖੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੮੭. ਏਵੰ ਸੁਦ੍ਧਿਕਨਯੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਅਤੀਤੰ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁੰ।

ਵਚਨਸੋਧਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੮. ਇਦਾਨਿ ''ਅਤੀਤਂ ਨ੍ਵਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਸੋਧਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹਞ੍ਚਿ ਅਤੀਤਂ ਨ੍ਵਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਅਤੀਤਂ ਨੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤੀਤਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਞ੍ਚ ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ ਚਾਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾ ਏਵ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਨਾਗਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਾਲਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਾਗਤਂ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਦੇਤਂ ਤਯਾ ''ਅਨਾਗਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਾ ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ''ਅਨਾਗਤਂ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਤੇ ਤਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ? ਇਤਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਨ੍ਤਂ ''ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ''ਯਦਿ ਤੇ ਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਨ੍ਤਂ 'ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ, ਪੁਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਅਨਾਗਤਂ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤਂ 'ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ ਸਸਵਿਸਾਣਂ, ਕਿਂ ਤੇ ਤਮ੍ਪਿ ਪੁਨ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ''ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ, ਏਵ ਅਨਾਗਤਂ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨਹੁਤ੍ਵਾਨਹੋਤਿ ਨਾਮ ਤਾਵ ਹੋਤੁ, ਪੁਨ ਨਹੁਤ੍ਵਾਨਹੋਤਿਭਾਵੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕੁਤੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਂ ਅਤੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵਸ੍ਸ ਅਤੀਤਤਾਯ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਾਲਨਾਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਂ ਅਤੀਤਭਾਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਦੇਤਂ ਤਯਾ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਾ ''ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਂ ਅਤੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਅਤੀਤਂ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਿਂ ਤੇ ਤਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ? ਇਤਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਂ ਹੋਨ੍ਤਂ ''ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ । ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ''ਯਦਿ ਤੇ ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਂ ਹੋਨ੍ਤਂ 'ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ, ਪੁਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤਂ 'ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ ਸਸਵਿਸਾਣਂ, ਕਿਂ ਤੇ ਤਮ੍ਪਿ ਪੁਨ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ''ਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਏਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤੀਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨਹੁਤ੍ਵਾਨਹੋਤਿ ਨਾਮ ਤਾਵ ਹੋਤੁ। ਪੁਨ ਨਹੁਤ੍ਵਾਨਹੋਤਿਭਾਵੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕੁਤੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਉਭਯਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਤੇ ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੇਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਯਦਿ ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿਭਾਵੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਅਨਾਗਤੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿ ਨਾਮ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ''ਕਿਂ ਤੇ ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ਇਤਰੋ – ''ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦੁਤਿਯੇ ਪਞ੍ਹੇ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ''ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਾਵਸੇਨ ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਞ੍ਹਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਨਨੁ ''ਤਯਾ ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਨਾਗਤਂ ਤਂ

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਪਠਮਪਕ੍ਖੁੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਨ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾਭਾਵੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਤਿ। ਤੇਨ ਅਨਾਗਤੰ ਨ ਹੋਤਿ ਨਾਮ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਾਮ।

ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਚ ਤਦ੍ਵੇਵ ਅਨਾਗਤੰ ਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪਟਿਵ੍ਵਾਤੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨਾਮ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ''ਕਿੰ ਤੇ ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ਪਰਵਾਦੀ ਸਬ੍ਬਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਤੇਸੰ ਨਹੁਤ੍ਵਾਨਹੋਤਿਭਾਵੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਦੁਤਿਯਵਾਰੇਪਿ ਯਦਿ ਤਦ੍ਵੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਤੰ ਅਤੀਤੰ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਤੀਤੇ ਵੁੱਤੇ ਹੋਤਿਭਾਵੋ, ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵੁੱਤੇ ਹੁਤ੍ਵਾਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿ ਨਾਮ, ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ''ਕਿੰ ਤੇ ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ਇਤਰੋ ਤਦ੍ਵੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਤੰ ਅਤੀਤਨ੍ਤਿਪਕ੍ਖੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਪਟਿਵ੍ਵਾਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨੰ ਸਕਵਾਦੀ ''ਤਦ੍ਵੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਤੰ ਅਤੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਤੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੰ ਪੁਰਿਮੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਕ੍ਖੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਨਨੁ ਤਯਾ ਤਦ੍ਵੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਤੰ ਅਤੀਤਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਪਠਮਪਕ੍ਖੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹੋਤਿਭਾਵੋ, ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾਭਾਵੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਤਿ। ਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਹੋਤਿ ਨਾਮ। ਅਤੀਤੰ ਨਹੁਤ੍ਵਾ ਨਾਮ।

ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਚ ਤੇ ''ਤਦ੍ਵੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਤੰ ਅਤੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਵ੍ਵਾਤੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨਾਮ, ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ''ਕਿੰ ਤੇ ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਪਰਵਾਦੀ ਸਬ੍ਬਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਤੇਸੰ ਨਹੁਤ੍ਵਾਨਹੋਤਿਭਾਵੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਤਤਿਯਵਾਰੇਪਿ ਯਦਿ ਤਦ੍ਵੇਵ ਅਨਾਗਤੰ ਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਤੰ ਅਤੀਤੰ; ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤੇਸੁ ਵੁੱਤੇ ਹੋਤਿਭਾਵੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤਾਨਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਵੁੱਤੇ ਹੁਤ੍ਵਾਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾਹੋਤਿ ਨਾਮ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ''ਕਿੰ ਤੇ ਤੀਸੁਪਿ ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ਇਤਰੋ ''ਤਦ੍ਵੇਵ ਅਨਾਗਤੰ, ਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਅਤੀਤ''ਨ੍ਤਿਪਕ੍ਖੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਪਟਿਵ੍ਵਾਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨੰ ਸਕਵਾਦੀ ''ਤਦ੍ਵੇਵ ਅਨਾਗਤੰ, ਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਅਤੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਤੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤਿ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੰ ਪੁਰਿਮੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਕ੍ਖੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਨਨੁ ਤਯਾ ਤਦ੍ਵੇਵ ਅਨਾਗਤੰ, ਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਅਤੀਤਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਪਠਮਪਕ੍ਖੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਨ ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਹੋਤਿਭਾਵੋ; ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤਾਨਞ੍ਚ ਹੁਤ੍ਵਾਭਾਵੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਤਿ? ਤੇਨ ਅਨਾਗਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤਿ ਨਾਮ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਅਤੀਤਞ੍ਚ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਾਮ।

ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਚ ਤੇ ''ਤਦ੍ਵੇਵ ਅਨਾਗਤੰ, ਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਅਤੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਵ੍ਵਾਤੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨਾਮ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿਯੇਵ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ''ਕਿੰ ਤੇ ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ਪਰਵਾਦੀ ਸਬ੍ਬਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਤੇਸੰ ਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤਿਭਾਵੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ। ਨਿਗ੍ਗਹਾਦੀਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਵਚਨਸੋਧਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਤੀਤਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੯. **ਅਤੀਤਂ ਚਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਭਾਵਾਵਿਜਹਨੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਅਤੀਤਞਾਣਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੦. ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਾਣਕਰਣੀਯਂ **ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਕਿਚ੍ਚਭਾਵਮਸ੍ਸ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਞਾਣਂ ਅਤੀਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਜਾਨਨਤੋ ਅਤੀਤਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਲੇਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ''ਅਤੀਤਂ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਾਣਕਰਣੀਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਸਕਵਾਦੀ ਲੇਸੋਕਾਸਂ ਅਦਤ੍ਵਾ **ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਕਿਚ੍ਚਾਨਂ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਨਾਗਤਪਞ੍ਹੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਹੋ ਚੇਵ ਸਂਸਨ੍ਦਨਪਞ੍ਹੋ ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵ।

ਅਰਹਨ੍ਤਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੧. **ਅਰਹਤੋ ਅਤੀਤੋ ਰਾਗੋ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਰਾਗਾਦਿਭਾਵਾਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸਰਾਗੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਚੇਵ ਯੁਤ੍ਤਿਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਪਦਸੋਧਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੫. ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਾਲਿਅਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ **ਅਤ੍ਥਿ ਸਿਯਾ ਅਤੀਤਂ, ਸਿਯਾ ਨ੍ਵਾਤੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਂ ਅਤੀਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਅਤੀਤਂ। ਯਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਨੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਨੋ ਅਤੀਤਂ। **ਤੇਨਾਤੀਤਂ ਨ੍ਵਾਤੀਤਂ, ਨ੍ਵਾਤੀਤਂ ਅਤੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਤੀਤਂ ਨੋ ਅਤੀਤਂ, ਨੋ ਅਤੀਤਂ ਅਤੀਤਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਚ੍ਛਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੬. **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ "ਅਤੀਤਂ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤਂ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ **ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸੇਵ। ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾ ਚ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਸਾਧਨਤ੍ਥਂ ''ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਕਬਲੀਕਾਰੇ, ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ **ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਨ ਤਂ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਸਾਧਕਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਹੇਤੂਨਂ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਸ੍ਸਂ ਭਾਵਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਸੁਤ੍ਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਤੀਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਥਾ

੧. ਨਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੭. ਇਦਾਨਿ ‘‘ਅਤੀਤਂ ਖਨ੍ਧਾ’’ਤਿਆਦਿਕਥਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵਾਵਿਜਹਨਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅਤੀਤਂ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਅਤੀਤਂ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਥਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਆਯਤਨਧਾਤੁਪੁਚ੍ਛਾਸੁਪਿ ਅਨਾਗਤਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਆਗਤਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ‘‘ਅਤੀਤਂ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨. ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੮. ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨੇ ਪਨ **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਨਤ੍ਥਿ ਚੇਤੇ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵੇ ਸਤਿ ਨਤ੍ਥਿਤਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਥ ਨੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਸਾਧਨਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤਾਹਰਣਂ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸੁਤ੍ਤਾਹਰਣਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਂ ਪਨ ਨੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਦਿਭਾਵਮੇਵ ਸਾਧੇਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਨ੍ਤਿ ਆਹਟਮ੍ਪਿ ਅਨਾਹਟਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਅਤੀਤਂ ਖਨ੍ਧਾਤਿਆਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਏਕਚ੍ਚੰਅਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾ

੧. ਅਤੀਤਾਦਿਏਕਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੯. ਇਦਾਨਿ **ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਕਥਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ''ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਤੀਤੰ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਕਸ੍ਸਪਿਕਾ; ਤੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿਭਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥੰ **ਅਤੀਤੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, **ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਏਕਚ੍ਚੰ ਨਿਰੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਦਿ ਤੇ ਅਤੀਤੰ ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥਿ ਏਕਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਤੀਤੰ ਨਿਰੁਦ੍ਧੰ, ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਤੀਤੰ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧੰ, ਤਥੇਵ ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਵਿਗਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਾ ਏਕਚ੍ਚੇਤਿ ਇਦੰ ਯਸ੍ਮਾ ਯੇਸੰ ਸੋ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਤੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਪਿ ਅਤੀਤਾਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਤੇ ਅਤੀਤੰ ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਿੰ ਤਥਾ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਤ੍ਥੀ ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਯੇਸੰ ਸੋ ਨਤ੍ਥਿਤੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਵਿਪਾਕਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਾਸੀਨੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮੇਸੁ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤੀਤਾ ਏਕਦੇਸੰ ਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾ, ਏਕਦੇਸੰ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾਤਿ ਵਿਪ੍ਪਕਤਵਿਪਾਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਾ, ਭਵਙ੍ਗਮ੍ਪਿ ਚੁਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਪਾਕੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਯਾਵ ਚੁਤਿ, ਤਾਵ ਤੰ ਵਿਪ੍ਪਕਤਵਿਪਾਕੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਥਾਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵਿਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਯਥਾ ਧਮ੍ਮਧਰਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਬਹੁਪਕਤ੍ਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਲੋਕਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਵਿਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ''ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਅਵਿਨਾਸਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ ਨਾਮੇਕੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯੰ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ।

੨. ਅਨਾਗਤਾਦਿਏਕਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੦. **ਅਨਾਗਤੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ **ਏਕਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਏਕਚ੍ਚੰਅਤ੍ਥੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੧. ਇਦਾਨਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾ ਹੋਤਿ। ''ਤਤ੍ਥ – ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੦੮) ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੇਸਂ ਕਾਯਾਦਯੋ ਸਤਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ। ਅਨ੍ਧਕਾ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾ, ਅਪਰਸੇਲਿਯਾ, ਰਾਜਗਿਰਿਯਾ, ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾਤਿ ਇਮੇ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨਿਕਾਯਾ। ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਵਿਵੇਚਨਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ''ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤੇਸੂਤਿ **ਪਟ੍ਠਾਨਾ** । ਕਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ? ਸਤਿ। ਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨਾ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਤਿਗੋਚਰਾਪਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। ''ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਟ੍ਠਾਨਾ**। ਕਾ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ? ਸਤਿਯੋ। ਸਤਿਯੋਵ ਪਟ੍ਠਾਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਤਿਯੋਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਤਸ੍ਮਾ **ਦ੍ਵੇਪਿ** ਵਾਦਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਤਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਪਹਾਯ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤਿਸਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਤਤ੍ਥ **ਖਯਗਾਮੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਮਗ੍ਗਵਿਸੇਸਨਾਨਿ। ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਖਯਭੂਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਖਯਗਾਮੀ**। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਬੋਧਗਾਮੀ**। ਵਟ੍ਟਂ ਅਪਚਿਨਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਪਚਯਗਾਮੀ**। ਏਵਮੇਤੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ''ਕਿਂ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੋ ਤੇ ਏਕਾਯਨੋ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਅਨਾਸਵਾ ਅਸਂਯੋਜਨਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵਂ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਭੇਦਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਭੇਦਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਤਿਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਹੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵਾਤਿ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਹੇਵਤ੍ਥିକਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੪. ਇਦਾਨਿ ਹੇਵਤ੍ਥਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਾ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ, ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਵਾ ਅਤੀਤਾਦਿਵਸੇਨ ਨਤ੍ਥਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮੇਵਿਦਂ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਿ ਏਵਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤੀਤਂ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਹੇਵਤ੍ਥਿ ਹੇਵ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਵ**ਾਤਿ ਏਵਂ । ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ''ਯਦਿ ਅਤੀਤਂਵ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਸੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਸੇਵਤ੍ਥਿ, ਸੇਵ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਤੇਨੇਵ ਸਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਿਤਂ, ਤੇਨੇਵ ਨਤ੍ਥਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਕਭਾਵੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਿਤਂ, ਪਰਭਾਵੇਨੇਵ ਨਤ੍ਥਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ **ਅਤ੍ਥਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਿਸਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿਸਭਾਵੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ **''ਤੇਨ ਹਿ ਅਤੀਤਂ ਹੇਵਤ੍ਥਿ, ਹੇਵ ਨਤ੍ਥੀ''**ਤਿ ਚ ''ਤੇਨ ਹਿ ਰੂਪਂ ਹੇਵਤ੍ਥਿ, ਹੇਵ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਚਾਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਲਦ੍ਧਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ, ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨੇਸਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਯੇਵਾਤਿ।

ਹੇਵਤ੍ਥਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਰੂਪਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੭. ਇਦਾਨਿ ਪਰੂਪਹਾਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਨਂ ਅਧਿਮਾਨਿਕਾਨਂ ਕੁਹਕਾਨਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਮਾਰਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾ ਅਰਹਤੋ ਅਸੁਚਿਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾ ਚ ਅਪਰਸੇਲਿਯਾ ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਰਾਗਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਰਾਗੋ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਯੇਵ।

ਮਾਰਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹੇ ਯਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਸੁਕ੍ਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਰਹਤੋ ਪਨ ਸੁਕ੍ਕਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋਤਿਪਞ੍ਹੇ ਪਨ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਲੋਮਕੂਪੇਹੀ**ਤਿਪਞ੍ਹੇ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਨਂ ਵਿਯ ਲੋਮਕੂਪੇਹਿ ਉਪਸਂਹਰਣਾਭਾਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੩੦੮. **ਹਨ੍ਦ ਹੀ**ਤਿ ਵਚਸਾਯਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ''ਅਰਹਾ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ, ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਮਤਿਂ ਗਾਹਯਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਏਵਂ ਵਚਸਾਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਵਿਮਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੩੦੯. **ਅਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਾਨਂ ਵਿਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੋਕਾਸੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

੩੧੨. **ਸਧਮ੍ਮਕੁਸਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਵਂ ਵਦਤਿ। **ਪਰਧਮ੍ਮਕੁਸਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਧਮ੍ਮਤੋ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇਪਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਵਂ ਵਦਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਪਰੂਪਹਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨-੩-੪. ਅਞ੍ਞਾਣਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੪. ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਕਙ੍ਖਾ, ਪਰਵਿਤਰਣਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਅਰਹਤੋ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦੀਨਂ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਿ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਿ ਕਙ੍ਖਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨੇਸਂ ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪਰੇ ਵਿਤਰਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿ ਪਰਵਿਤਰਣਾ''ਤਿ ਇਮਾ ਲਦ੍ਧਿਯੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਦੀਨਂ; ਤੇਸਂ ਤਾ ਲਦ੍ਧਿਯੋ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਤੀਸੁਪਿ ਕਥਾਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਚੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਚ ਪਾਲ਼ਿਂ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਅਞ੍ਞਾਣਾਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਵਚੀਭੇਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੬. ਇਦਾਨਿ ਵਚੀਭੇਦਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾਚਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਦੀਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਵਚੀਭੇਦੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਯੰ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਭਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਰੂਪੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਬ੍ਬਦਾ**ਤਿ ਕਾਲਵਸੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਸਬ੍ਬੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਾਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਪਨ੍ਨੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੂ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਲੋਕਿਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਕਾਯਭੇਦੋਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਇਦੰ ''ਯਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਨੇਵ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ ਕਾਯਭੇਦੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚ। ਇਦਾਨਿ ਯਦਿ ਸੋ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ''ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ, ''ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿਆਦਿਕਮ੍ਪਿ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਯਦਿ ਵਾ ਤੰ ਨ ਭਾਸਤਿ, ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥੰ **ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਯੋ ਪਞ੍ਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਹਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ।

੩੨੮. **ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਚਤੁਸਚ੍ਚਞਾਣੰ। **ਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਯੇਨ ਤੰ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣਾਤਿ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨੰ।

੩੨੯. ਨੋ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਤਿ ਯਦਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਵਚੀਭੇਦੋ, ਨ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ''ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਵਚੀਭੇਦੋ''ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਾਯ। ਯੰ ਪਨੇਤੇਨ ''ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਗਵਤੋ''ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸੁਤ੍ਤੰ ਆਭਤੰ, ਤਤ੍ਥ ਯੇਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸੋ ਵਚੀਭੇਦੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ, ਕਾਯਭੇਦੋਪਿ ਤੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿਯੇਵ, ਨ ਚ ਤੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਵਚੀਭੇਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਦੁਕ੍ਖਾਹਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੪. ਇਦਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਹਾਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾਚੰ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣੰ ਆਹਰਤਿ, ਤੰ ਦੁਕ੍ਖਾਹਾਰੋ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤੰ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੰ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਦੁਕ੍ਖਾਹਾਰੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਅਵਿਪਸ੍ਸਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਵਿਪਸ੍ਸਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਤੰ ਪਨਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ''ਤਿ ਵਾਦਸ੍ਸ ਭਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥੰ **ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਾਹਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੫. ਇਦਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਏਕਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਿਰੰ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨੰ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ, ਤੰਲਦ੍ਧਿਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥੰ **ਏਕੰ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਦਿਵਸੰ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਉਪਡ੍ਢਦਿਵਸੋ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੰ

ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਵਤ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਧਮ੍ਮਿਨੋ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬; ੨.੧੪੩) ਦੇਸਨਾਨਯੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਵਸੇਨੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ।

ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਚਿਤ੍ਤਤੋ ਲਹੁਤਰਪਰਿਵਤ੍ਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਘਟ੍ਠਿਤਿਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ‘‘ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਕਪ੍ਪਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੇ ਮਰੂ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਵਸੇਨ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦) ਆਰੁਪ੍ਪਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ‘‘ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਧਮ੍ਮਿਨੋ’’ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਠਿਤਿਂ ਪਨਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੮. ਇਦਾਨਿ ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ‘‘ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦਿਤ੍ਤਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮; ਮਹਾਵ॰ ੫੪) ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੮) ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਾ ਵੀਤਚ੍ਚਿਤਙ੍ਗਾਰਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ ਛਾਰਿਕਨਿਰਯਸਦਿਸਾ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਗੋਕੁਲਿਕਾਨਂ; ਤੇਸਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸੁਖਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਵਿਵੇਚੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੋਧਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਓਧਿਂ ਮਰਿਯਾਦਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਅਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਾਯਾਤਿ।

ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਮਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੯. ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਮਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ –

‘‘ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਮੇਧਾਵੀ, ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਖਣੇ ਖਣੇ।
ਕਮ੍ਮਾਰੋ ਰਜਤਸ੍ਸੇਵ, ਨਿਦ੍ਧਮੇ ਮਲਮਤ੍ਤਨੋ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੩੯) –

ਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਏਕਚ੍ਚੇ ਕਿਲੇਸੇ ਦੁਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਤਥਾ ਸੇਸਾਪੀਤਿ ਏਵਂ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਨਾਨਾਭਿਸਮਯਲਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਸਮ੍ਮਿਤਿਯਭਦ੍ਰਯਾਨਿਕਾਨਂ; ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਵਿਵੇਚਨਤ੍ਥਂ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਮਯੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਏਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬਹੁਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦੁਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਾਨਿ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਞਾਣਾਨਿ ਏਕੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋਯੇਵਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਫਲਂ ਪਨ ਏਕਮੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩੪੪. **ਮਗ੍ਗੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਫਲੇ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਯਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਦਸ੍ਸਨਾਦੀਹਿ ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਮਗ੍ਗਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਸੋ ਫਲੇ ਠਿਤੋਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੩੪੫. ਦੁਕ੍ਖੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਏਕਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੇ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਾਨਾਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਤਸ੍ਸੇਵ।

ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਏਕਬਿਨ੍ਦੁਸ੍ਸ ਰਸੇ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੇ ਸੇਸਉਦਕਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਯ ਏਕਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ।

ਚਤੂਹਿ ਞਾਣੇਹੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਾਦੀਹਿ। **ਅਟ੍ਠਹਿ ਞਾਣੇਹੀ**ਤਿ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣੇਹਿ ਸਚ੍ਚਞਾਣੇਹਿ ਚੇਵ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣੇਹਿ ਚ। **ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਞਾਣੇਹੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਞਾਣੇਹਿ। **ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਞਾਣੇਹੀ**ਤਿ ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਞਾਣੰ, ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਨਿਦਾਨਵਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਞਾਣੇਹਿ। **ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿਯਾ ਞਾਣੇਹੀ**ਤਿ ''ਜਰਾਮਰਣੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਸਙ੍ਖਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਖਯਧਮ੍ਮੰ ਵਯਧਮ੍ਮੰ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਏਵੰ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵੁਤ੍ਤਞਾਣੇਹਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨੇਨਾਤਿ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਮਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਵੋਹਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੭. ਇਦਾਨਿ ਵੋਹਾਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਵੋਹਾਰੇਨ ਵੋਹਰਤੀਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇ ਸੋਤੇ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਤਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਵਾਦੀਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ''ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਮੇਵ ਤੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ, ਉਦਾਹੁ ਸੋਤਾਦੀਨਿਪੀ''ਤਿ।

ਹਞ੍ਚਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੋਹਾਰੋ ਲੋਕਿਯੇ ਸੋਤੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿ ਸੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞੇਯ੍ਯ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਸਿਯਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਲੋਕਿਯੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਲੋਕਿਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਲੋਕਿਯੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰਥਾ ਅਨੇਕਨ੍ਤਤਾ ਸਿਯਾ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਹਿ ਲੋਕਿਯੇਨਪਿ ਞਾਣੇਨ ਞਾਯਤੀ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੰ ਯਥਾਨੁਰੂਪਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਯੇ ਮਗ੍ਗੰ ਨਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਯੇ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੩੫੧. ਸੋਵਣ੍ਣਮਯਾਯਾਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਾਯ। ਇਦੰ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣੰ।

ਏਲ਼ਣ੍ਡਿਯਾਯਾਤਿ ਏਲ਼ਣ੍ਡਮਯਾਯ। ਇਦੰ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣੰ। ਲੋਕਿਯੰ ਵੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੋਕਿਯੋਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਏਕਾ ਲਦ੍ਧਿ। ਸਾ ਏਤਰਹਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ ਲਦ੍ਧਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਵੋਹਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੩. ਇਦਾਨਿ ਨਿਰੋਧਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਮਹਿਸਾਸਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਦ੍ਵੇ ਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ । **ਦ੍ਵੇ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਨਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਾਨੀ**ਤਿਪਞ੍ਹੇਸੁ

ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਨੰ ਨਿਰੋਧਵਸੇਨਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਤਾਣਾਨੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਤ੍ਥਿ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਉਚ੍ਚਨੀਚਤਾਦੀਨਿ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਿਰੁਦ੍ਧੇਤਿ ਯੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧਪਕਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਨੰ ਵਾ ਵਸੇਨ ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਣਤੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ। **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞਾਣੇਨ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੰ ਗਮੇਨ੍ਤਿ। **ਨਨੁ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ । ਤਤ੍ਥ ਭਗ੍ਗਾਨੰ ਪੁਨ ਅਭਞ੍ਜਨਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਿਰੁਦ੍ਧਾਨੰ ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਥਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋਵ ਸਕਵਾਦੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਭਗ੍ਗਤੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਦੁਤਿਯੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੩. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਬਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੪. ਇਦਾਨਿ ਬਲਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਪਨਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਤ੍ਤਾ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੯੧੩) ਦਸਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਥਾਗਤਬਲਞ੍ਚ ਨਾਮੇਤਂ ਸਾਵਕੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਸਾਧਾਰਣਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣਮ੍ਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਸਾਧਾਰਣਂ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਿਞਾਣਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ। ਸੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ ਅਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ। ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਹਿ ਸਾਵਕਾ ਪਦੇਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਗਤਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ। ਇਤਿ ਤਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਸਾਧਾਰਣਾਨਿ, ਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਮੇਨਂ ਤਤੋ ਵਿਵੇਚੇਤੁਂ **ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਸਾਵਕਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਅਨੁਯੋਗੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਵਿਸਯਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਾਦਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਤਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹੇਸੁ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਤਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ** ਚ **ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ** ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ, ਤਥਾ **ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ** **ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ** ਚ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਞ੍ਹੇ ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਾਧਾਰਣਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਾਵਕਵਿਸਯੇ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੩੫੫. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਸਾਵਕੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਤਥਾ ਜਾਨਨਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਜਾਨਨਮਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਤੇਸਂ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ **ਸਾਵਕੋ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿਆਦਯੋ ਪਰਵਾਦਿਪਞ੍ਹਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਿਞਾਣਂ ਛਨ੍ਨਂ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਨ੍ਤਿ ਨ ਗਹਿਤਂ। **ਆਸਵਕ੍ਖਯੇਨ** ਵਾ **ਆਸਵਕ੍ਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਆਸਵਕ੍ਖਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ, ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ** ਵਾ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੩੫੬. ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ‘‘ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਸਾਧਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਪੁਨ **ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ**ਤਿਆਦਯੋ ਪਰਵਾਦਿਪਞ੍ਹਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯੇ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵੇਨ ਤਂ ਞਾਣਂ ਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ। ਇਤਰੇਸੁਪਿ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵੇਨ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਪੁਨ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ ਆਸਵਕ੍ਖਯੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸਾਧਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੇਸੇਸੁ ਚ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸਾਧਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸਾ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਥਾਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਸੇਸੇਸੁ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਸੇਸੇਸੁ ਚ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾਤਿ।

ਬਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਅਰਿਯਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੭. ਇਦਾਨਿ ਅਰਿਯਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ‘‘ਨ ਕੇਵਲਂ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਮੇਵ ਅਰਿਯਂ, ਅਥ ਖੋ ਪੁਰਿਮਾਨਿਪਿ ਨਵ ਬਲਾਨਿ ਅਰਿਯਾਨਿ’’ਚ੍ਚੇਵ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ

ਇਤਰਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਯਦਿ ਤੰ ਅਰਿਯੰ, ਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਪੁਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾ – ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਸੁਞ੍ਞਤਾ ਚ। ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾ ਨਾਮ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਸਙ੍ਖਾਰਸੁਞ੍ਞਤਾ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਟੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਵਾਦੀ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤੋ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ''ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦਿਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣੋ, ਸੁਞ੍ਞਤਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੋ''ਤਿ ਇਮੰ ਨਯੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲੇਸੋਕਾਸੰ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਪਣਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ। ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚ ਪਣਿਦਹਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਪਣਿਹਿਤਸਙ੍ਖੰ ਗਤੇਨ ਸਤ੍ਤਪਣਿਧਿਨਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾ ਖਨ੍ਧਾ। ਤਣ੍ਹਾਪਣਿਧਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਪਣਿਧਿਨਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੩੫੮. ਤਤੋ ''ਯਥਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਅਰਿਯਾ ਚੇਵ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚ, ਕਿੰ ਤੇ ਏਵੰ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸੇਵ। ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਸੇਸਞਾਣੇਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਪਨ ਸੇਸਾਨਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਵਸਾਨੇ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਮੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤੰ। ਤਤੋ ਪਰੰ ਸਕਸਮਯੇਪਿ ''ਅਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇਨ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸੇਸਞਾਣਾਨੰ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਚ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਚ ਅਰਿਯਭਾਵਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ । ਤੇ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮਨਵਮਾਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਞਾਣਾਨਿ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ।

ਅਰਿਯਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੩. ਇਦਾਨਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਵੀਤਰਾਗਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਯੋਜਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਮਲੀਨੰ ਵਤ੍ਥੰ ਧੋਵਿਯਮਾਨੰ ਮਲਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਸਰਾਗੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਰਾਗਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤੋ **ਰਾਗਸਹਗਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨਾਮ। ਤਦਾ ਚ ਏਵਰੂਪੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਸਫਸ੍ਸਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਯਥਾ ਫਸ੍ਸੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਭੋ ਰਾਗਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਅਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸਦੋਸਾਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੬. ਇਦਾਨਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਝਾਨੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ,

ਪਟਿਵ੍ਵਾ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਪੁਨ **ਏਕਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਂ। ਯਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਏਕਦੇਸੇਨ ਵਾ ਏਕਦੇਸੇ ਵਾ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਕਿਂ ਏਵਂ ਏਕਦੇਸਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਏਕਦੇਸਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ? ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਰਿਯਮਾਨਾ ਕਟਾਦਯੋ ਵਿਪ੍ਪਕਤਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸੇਨ ਕਤਾ ਏਕਦੇਸੇਨ ਅਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਏਕਦੇਸਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਏਕਦੇਸਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਵਾਦੀ ਕਟਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਾਭਾਵਾ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯੇ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਅਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਲੋਕਿਯਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਤਦਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਦਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੇਕਦੇਸੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। ਤਤੋ ਸਕਵਾਦੀ ''ਯਦਿ ਤੇ ਏਕਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਦੇਸਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਏਕਦੇਸਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਯੋ ਏਕੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਤੇ ਏਕਦੇਸਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ, ਏਕਦੇਸਂ ਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਏਕਦੇਸਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤਂ ਵਿਧਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਵਾਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਪਞ੍ਹੇ ਯਦਿ ਏਕਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਞ੍ਚ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੬੭. ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨੇ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – **ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਕਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਤੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਏਤੇਹਿ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ। ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿ ਤੇ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਚਨਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ, ਇਧ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਚਨਾਭਾਵਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸਿਯਾ, ਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਨ੍ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ''ਯਥਾ ਤੇ ਵਿਪ੍ਪਕਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ, ਕਿਂ ਏਵਂ ਵਿਪ੍ਪਕਤਰਾਗਾਦਿਤਾਯ ਰਜ੍ਜਮਾਨਾਦੀਨਿਪਿ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨ **ਅਤ੍ਥਿ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਪਰਵਾਦਿਨਾਪਿ ਤਥਾਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ''ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਕੋਟਿਯੋ, ਤਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਨੁਬੋਧੇਨ੍ਤੋ **ਨਨੁ ਰਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਅਰਤ੍ਤਞ੍ਚਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਨਨੁ ਭਦ੍ਰਮੁਖ, ਰਾਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰਤ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਰਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇਵ ਕੋਟਿਯੋ, ਰਜ੍ਜਮਾਨਂ ਨਾਮ ਤਤਿਯਾ ਕੋਟਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਦੁਟ੍ਠਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਥ ਨਂ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖੇਪਿ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਕੋਟਿਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹਞ੍ਚਿ ਰਤ੍ਤਞ੍ਚੇ**ਵਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯਦਿ ਏਤਾ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟਿਯੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਸਿ, ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਵਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚਾ ਤਿ ਇਮਾਪਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛ। ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਤਤਿਯਾ ਕੋਟਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਅਟ੍ਠਮਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੮. ਇਦਾਨਿ ਅਟ੍ਠਮਕਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਅਨੁਲੋਮਗੋਤ੍ਰਭੁਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਦਾਚਾਰਾਭਾਵਤੋ ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾ ਪਹੀਨਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਨਾਮੇਸਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਪਹੀਨਾ, ਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਟ੍ਠਮਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਨੁਸਯਪਞ੍ਹੇ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਨੁਸਯੋਤਿ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨ ਹੇਵ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਪਞ੍ਹੇਪਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵਸ੍ਸ ਪਹੀਨਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ।

੩੬੯. **ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਭਾਵੇਤਿ, ਨ ਭਾਵਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿਆਦਿਅਨੁਯੋਗੇ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਪਹੀਨਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਅਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯੇਥ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਪੁਗ੍ਗਲਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਹੀਯੇਥਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਅਟ੍ਠਮਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੧. ਇਦਾਨਿ ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਅਟ੍ਠਮਕੋ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਟਿਲਭਤਿ ਨਾਮ, ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਨਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਨਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਮਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ; ਏਵੰ ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿਪੀਤਿ ਦੀਪਨਤ੍ਥੰ **ਅਤ੍ਥਿ ਮਨੋ ਅਤ੍ਥਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨੇਨਾਤਿ।

ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੩. ਇਦਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਧਮ੍ਮੂਪਤ੍ਥਦ੍ਧੰ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਮੰਸਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਪੁਨ ''ਮੰਸਚਕ੍ਖੁ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਮੰਸਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤੰ ਮਤ੍ਤਮੇਵ ਤੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਯਾਦਿਸ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਸੁਪਿ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਏਕਸਭਾਵਾਭਾਵੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਵਿਸਯੋਤਿਆਦੀਸੁ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵ ਵਿਸਯੋ। ਮੰਸਚਕ੍ਖੁ ਪਨ ਆਪਾਥਗਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਇਤਰੰ ਅਨਾਪਾਥਗਤੰ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਾਦਿਗਤਮ੍ਪਿ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਸੁਖੁਮਮ੍ਪਿ ਰੂਪੰ ਗੋਚਰੋ, ਨ ਤਾਦਿਸੰ ਇਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸੰ ਆਨੁਭਾਵਗੋਚਰਾ ਅਸਦਿਸਾ।

ਉਪਾਦਿਣ੍ਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਣ੍ਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁ ਉਪਾਦਿਣ੍ਣੰ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪਾਦਿਣ੍ਣੰ, ਨ ਚ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ''ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਦਿਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਪਚ੍ਚਯਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਿਕਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਪਸਾਦੋਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਵਚਰੰ ਨਾਮ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਭਾਵਨਾਯ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕ੍ਖਣੇ ਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਿਕਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਪਸਾਦੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਪਨਸ੍ਸ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿਯੇਵ।

੩੨੪. **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਂ ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਪੁਨ **ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਨ ਉਪਤ੍ਥਦ੍ਧਂ। **ਦ੍ਵੇਵ ਚਕ੍ਖੂਨੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨੋ ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਭਾਵਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੫. ਇਦਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਂਯੇਵ ਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤਦੇਵ ਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧਂ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੭. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞਾਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ...ਪੇ॰... ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੦੬) ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞਾਣਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞ੍ਚ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਦ੍ਵਯਾਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ ਲੇਸੋਕਾਸਂ ਅਦਤ੍ਵਾ **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਇਤਿ ਯਥਾ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਪਦੇਨ, ਏਵਮੇਵ **ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ** , **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦਿਪਦੇਹਿਪਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਨਾਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੨੮. **ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਂ ਞਾਣਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਕਵਾਦੀ ਯਸ੍ਮਾ ਥੇਰੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਿ ਨ ਵਲਞ੍ਜੇਤੀਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਨੇਵ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ''ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨੋ ਅਲਾਭੀ ਥੇਰੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ''ਅਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਪਰਤੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਵਕੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਥੇਰੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਕਵਾਦੀ **ਨਨੁ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਮਞ੍ਚ ਗਾਥਂ ਥੇਰੋ ਵਲਞ੍ਜਨਪਣਿਧਿਯਾ ਏਵ ਅਭਾਵੇਨ ਆਹ, ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ। ਪਰਵਾਦੀ ਪਨ ਅਭਾਵੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞਾਣਮੇਵ ਅਤ੍ਥਿ, ਨੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤੇਨ ਹਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞਾਣਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ।

ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਤਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਸਂਵਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੯. ਇਦਾਨਿ ਸੰਵਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਤਾਵਤਿੰਸੇ ਦੇਵੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ ਦੇਵੇਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਵੇਰਾਨਿ ਨ ਸਮਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੰਵਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਵੇਰਸਮੁਦਾਚਾਰੰ ਅਪਸ੍ਸਤੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਸੰਵਰੋ ਨਾਮ ਸੰਵਰਿਤਬ੍ਬੇ ਅਸੰਵਰੇ ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸੰਵਰਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਦੇਵੇਸੁ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਅਤ੍ਥਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂਤਿਆਦਿ ਸੰਵਰੇ ਸਤਿ ਅਸੰਵਰਸ੍ਸ ਅਸੰਵਰੇ ਚ ਸਤਿ ਸੰਵਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੩੮੦. **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ**ਤਿ ਆਦਿਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਅਸਮਾਚਰਣਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਟਿਲੋਮਪਞ੍ਹਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵ।

ਅਵਸਾਨੇ **ਨਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੁ ਸੰਵਰੋ**ਤਿਪਞ੍ਹੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਤੋ ਸੰਵਰਾਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਛਲਵਸੇਨ ਯਦਿ ਸੰਵਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਨੋਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਦੇਵਾਨੰ ਵੇਰਸਮੁਦਾਚਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਨਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੰ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਏਵੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਪਨ ਲਦ੍ਧਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸੰਵਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਅਸਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੧. ਇਦਾਨਿ ਅਸਞ੍ਞਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਵਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ''ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚ ਪਨ ਤੇ ਦੇਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਚਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਸਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਨੰ ਸਕਵਾਦੀ ''ਕਿੰ ਤੇ ਤੰ ਠਾਨੰ ਸਞ੍ਞਾਭਵੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਸਞ੍ਞਾਭਵੋ ਸਞ੍ਞਾਗਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤਤੋ ਪਰਞ੍ਚ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਅਸਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨. ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੪. ਇਦਾਨਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਭਵੇ ਸਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੰ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਤਤਿਯੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗੋ

੧. ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਅਰਹਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੭. ਇਦਾਨਿ ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਅਰਹਾਤਿ ਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਯਸਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਠਿਤਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਗਿਹਿ ਅਸ੍ਸ ਅਰਹਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਗਿਹਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋ ਗਿਹਿਸਂਯੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਗਿਹਿ, ਸੋ ਅਰਹਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਵਾਦੀ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ''ਗਿਹਿ ਨਾਮ ਗਿਹਿਸਂਯੋਜਨੇਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤੇਨ। ਯਥਾਹ ਭਗਵਾ –

'ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਚੇਪਿ ਸਮਂ ਚਰੇਯ੍ਯ,
ਸਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤੋ ਨਿਯਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ।
ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡਂ,
ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੋ ਸਮਣੋ ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ'''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੪੨)।

ਇਮਂ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਗਿਹਿਸ੍ਸ ਅਰਹਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਉਪਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੮. ਇਦਾਨਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''ਤਿਵਚਨਾਨਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੩੫-੪੦) ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਹਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ''ਯੇਸਂ ਵਾ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ''ਉਪਪਜ੍ਜਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਸਹ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਹਾ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਲੋਕਿਯਂ, ਤੇਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਅਰਹਾ। ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਇਮਂ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸਹ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ।

੩੮੯. **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਇਮੇਸੁ ਮਹਾਥੇਰੇਸੁ ਕੋ ਏਕੋਪਿ ਸਹ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਹਾ ਨਾਮਾਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੯੦. **ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਨ। ਤਞ੍ਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਏਸਤਿ ਗਵੇਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਉਪਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਅਨਾਸਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੧. ਇਦਾਨਿ ਅਨਾਸਵਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਾਸਵਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਨਾਸਵਾਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਰਹਤੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਅਨਾਸਵਾ

ਨਾਮ ਮਗ੍ਗਾਦਯੋ, ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਤੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਮਗ੍ਗੋ ਫਲ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਚਕ੍ਖੁ ਅਨਾਸਵ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਵਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਨਾਸਵਸ੍ਸੇਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੩੯੨. ਚੀਵਰਪਞ੍ਹੇ ਏਕੋਵ ਧਮ੍ਮੋ ਅਨਾਸਵੋ ਸਾਸਵੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣਵਿਰੋਧਭਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਨਾਸਵਸ੍ਸ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਾਸਵਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਨਾਸਵ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਾਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਕਵਾਦੀ ਪਨ **ਤਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ''ਮਗ੍ਗੋ ਅਨਾਸਵੋ ਹੁਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਚੋਦੇਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਅਨਾਸਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੩. ਇਦਾਨਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਭੂਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟਿਲਾਭਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਚ। ਸੋ ਯਾਵ ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਾਵਦੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇ ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਏਕੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ, ਤੇਸਂ ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨੁਬੋਧਨਤ੍ਥਂ **ਅਰਹਾ ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥਸ੍ਸ ''ਯਦਿ ਤੇ ਅਰਹਾ ਚਤੂਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਿਯ ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਯੇ ਚਤੂਸੁ ਫਲੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ, ਤੇਹਿ ਤੇ ਅਰਹਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਾ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਅਰਹਾ ਚਤੂਹਿ ਫਸ੍ਸੇਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਅਨਾਗਾਮਿਪਞ੍ਹਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩੯੫. **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵਿਯ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ; ਪੁਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧਂ।

੩੯੬. **ਤੇਹਿ ਚ ਅਪਰਿਹੀਨੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨ ਲੋਕਿਯਜ੍ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਫਲੇਨ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤਥਾ ਪਹੀਨਾਵ ਤਥਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਯੇਵ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਰਤੋ ''ਅਰਹਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਕਾਸਿਤੋਯੇਵ। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੭. **ਅਰਹਾ ਛਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਹੀ**ਤਿ ਕਥਾਯਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਰਹਾ ਹਿ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਬ੍ਬਤਾਯ ਤਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨਾਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਬੋਧਿਯਾਬੁਦ੍ਧੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੮. ਇਦਾਨਿ **ਬੋਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਬੋਧੀ**ਤਿ ਚਤੁਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਸੰ ਯਥਾ ਓਦਾਤੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਓਦਾਤੋ, ਸਾਮੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਸਾਮੋ, ਏਵਂ ਬੋਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨੰਯੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਚ ਅਨੁਯੋਗੋ ਚ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਅਤੀਤਾਯਾਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਲਾਭੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯੰ ਤੇਨ ਤਾਯ ਕਰਣੀਯੰ ਕਤੰ, ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਲੇਸੋਕਾਸੰ ਪਨ ਅਦਤ੍ਵਾ **ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਅਨਾਗਤਪਞ੍ਹੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਅਗਮਾ ਰਾਜਗਹੰ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੧੦) ਅਨਾਗਤਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਬੋਧਿਕਰਣੀਯੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਦਿ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਵਸ੍ਸੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਰੋਤਿਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ ਲੇਸੋਕਾਸੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਹੋ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨਾਯ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੋਵ।

੩੯੯. ਤਿਸ੍ਸੋ ਬੋਧਿਯੋ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤੀਹਿਪਿ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ ਤੀਹਿਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ ਲੇਸੋਕਾਸੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਤਤੰ ਸਮਿਤਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਬੋਧਿਯਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਬੋਧਿਯਾ ਅਭਾਵਕ੍ਖਣੇ ਅਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਨਨੁ ਬੋਧਿਪਟਿਲਾਭਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਬੋਧਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਮਗ੍ਗਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਹਞ੍ਚੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਟ੍ਠਪਨਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਾਕਟੰ ਕਾਤੁੰ **ਬੋਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੋਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ''ਕਿੰ ਤੇ ਯਸ੍ਮਾ ਬੋਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੋਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ਇਤਰੋ ''ਬੋਧਿਪਟਿਲਾਭੋ ਨਾਮ ਬੋਧਿਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਯਪਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋਯੇਵ। ਬੋਧਿ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਵਿਭਾਗੰ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋਵ ਪੁਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤੋ ਸਕਵਾਦਿਨਾ **ਬੋਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੋਧੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਚਨੋਕਾਸੰ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ।

ਬੋਧਿਯਾਬੁਦ੍ਧੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਇਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਕਥਾ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨੰਯੇਵ।

੭. ਲਕ੍ਖਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੦. ਇਦਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੮) ਇਮੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲਕ੍ਖਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਤ੍ਤੋਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਸਤ੍ਤੋਪਿ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਬੋਧਿਸਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੪੦੨. **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਿਮਾਨੀ**ਤਿਸੁਤ੍ਤਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਭਵੇ ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਇਤਰੇਸੁ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਭਤਮ੍ਪਿ ਅਨਾਭਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਲਕ੍ਖਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੩. ਇਦਾਨਿ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਘਟਿਕਾਰਸੁਤ੍ਤੇ ਜੋਤਿਪਾਲਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਕਸ੍ਸਪਭਗਵਤੋ ਪਾਵਚਨੇ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਚਰਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਯਾਮੋਤਿ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰਮੀਪੂਰਣਂ ਅਞ੍ਞਾ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਸਾਵਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਨ ਚੇਤਮੇਵਂ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲੇ ਠਤ੍ਵਾ – ''ਅਯਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਜੋਤਿਪਾਲਕਾਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸੇਵ। **ਸਾਵਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨੁਸ੍ਸਵਿਯੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਧਮ੍ਮੋ। ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਜੋਤਿਪਾਲਕਾਲੇ ਅਨੁਸ੍ਸਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੪੦੪. **ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰ**ਨ੍ਤਿਆਲ਼ਾਰਞ੍ਚ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਨਿਯਾਮਾਵ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਨਿਯਾਮਾ ਏਵਰੂਪਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਾਵਕੋ ਜਾਤਿਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ ਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਸਾਵਕੋ, ਤਂ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਅਸਾਵਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਸਾਵਕਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਅਪਰਾਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੬. ਇਦਾਨਿ ਅਪਰਾਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਤੀਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਅਪਰਾਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੩. ਇਦਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬੇ ਸਂਯੋਜਨਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯੇਨ ਪਹੀਨੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ**ਆਦੀਸੁਪਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ।

ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੫. ਪਞ੍ਚਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੮. ਇਦਾਨਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਮਗ੍ਗੋ, ਫਲਂ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ। ਤੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਮੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ। ਮਗ੍ਗੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਫਲਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ ਪਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ**। ਏਵਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣੇ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਫਲਞਾਣਮੇਵ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸੇਸਾਨਿ ‘‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੀ’’ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਇਦਂ ਨਾਮ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ‘‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਯਂਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਾਸਵਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਫਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਸਕਵਾਦੀ **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਅਸੇਖਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੧. ਇਦਾਨਿ ਅਸੇਖਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਾਦਯੋ ਸੇਖਾ ‘‘ਉਲ਼ਾਰੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਸੇਖੇ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸੇਖਸ੍ਸ ਅਸੇਖਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੇ**ਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਭੂਮਿਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਉਪਰੂਪਰਿਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਨੁ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਸੇਖੋ “ਉਲ਼ਾਰੋ ਭਗਵਾ”ਤਿ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਪਰਵਾਦੀ ਅਸੇਖੇ ਭਗਵਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਅਸੇਖਞਾਣਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਪਨੇਤਂ ਅਸੇਖਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਪਿ ਲਦ੍ਧਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਸੇਖਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਵਿਪਰੀਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੪. ਇਦਾਨਿ ਵਿਪਰੀਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਯ੍ਵਾਯਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਪਥਵੀਸਞ੍ਞੀ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਞਾਣਂ ਵਿਪਰੀਤਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਨ ਪਥਵੀਯੇਵ, ਤਤ੍ਰ ਚਾਯਂ ਪਥਵੀਸਞ੍ਞੀ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਰੀਤਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤੋ ਸਕਵਾਦੀ ‘‘ਲਕ੍ਖਣਪਥਵੀਪਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਪਥਵੀਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਥਵੀਪਿ ਪਥਵੀਦੇਵਤਾਪਿ ਸਬ੍ਬਾ ਪਥਵੀਯੇਵ, ਤਾਸੁ ਪਥਵੀਤਿ ਞਾਣਂ ਵਿਪਰੀਤਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਪਨ ਵਿਪਰੀਤਞਾਣਂ ਨਾਮ। ਕਿਂ ਤੇ ਇਦਂ ਏਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਥਵੀਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਥਵੀਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਵ ਪਥਵੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ ਲਕ੍ਖਣਪਥਵੀਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸਕਵਾਦੀ ਤਥਾ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨਨੁ ਪਥਵੀ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਕੋਚਿ ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ । ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਨਨੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਥਵੀ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਕੋਚਿ ਤੰ ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋਯੇਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਆਪਤੋ ਵਾ ਤੇਜਤੋ ਵਾਤਿ। **ਪਥਵੀ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਯੰ ਯਥਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਤਥਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਵਿਪਰੀਤੰ ਹੋਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਵਿਪਰਿਯੇਸਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨੰ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ ਤੇ ਵਿਪਰੀਤੰ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਵਿਪਰੀਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੮-੪੩੧. ਇਦਾਨਿ ਨਿਯਾਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ''ਭਬ੍ਬੋ ਏਸ ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਸਮੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨਿਯਤਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਗਮਨਾਯ ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਨਿਯਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਯਾਮਗਮਨਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਯਾਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਮਗ੍ਗਗਮਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋਕ੍ਕਮਨਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੰ ਪਨਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ''ਭਬ੍ਬੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ।

ਅਥਸ੍ਸ ਸਕਵਾਦੀ ਅਯੁਤ੍ਤਵਾਦਿਤੰ ਦੀਪੇਤੁੰ **ਨਿਯਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਪਰੀਤਾਨੁਯੋਗਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਾਮਗਮਨਾਯ ਞਾਣੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤਿਯੇ ਅਨਿਯਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲਦ੍ਧਿਵਿਰੋਧੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪਠਮਪਞ੍ਹਮੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਤਯੋ ਪਞ੍ਹਾ ਕਤਾ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੇ ਯਸ੍ਮਾ ਆਦਿਮਗ੍ਗੇਨ ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਞਾਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤਿਯੇ ਲਦ੍ਧਿਵਿਰੋਧੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪਠਮਪਞ੍ਹੰ ਅਟ੍ਠਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨਿਯਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਾਮਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਤਯੋ ਪਞ੍ਹਾ ਕਤਾ। ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਨ ਪਠਮਪਞ੍ਹਮੇਵ ਦ੍ਵਾਦਸਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤੰਮੂਲਕਾ **ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਯਾਮੋ**ਤਿਆਦਯੋ ਪਞ੍ਹਾ ਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਯਾਮਗਮਨਾਯ ਞਾਣੰ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਯਾਮੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਨਿਯਾਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। **ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ**ਤਿਆਦਿ ਯੇਨ ਯੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲੇਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਗਮਨਞਾਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਪਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਯੇਵਾਤਿ।

ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੨-੪੩੩. ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਅਰਿਯਾਨੰ ਞਾਣੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬੰ ਞਾਣੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣ**ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪਥਵੀਕਸਿਣਸਮ੍ਮੁਤਿਯੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿਪਞ੍ਹੇਸੁ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਹੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ,

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਪਥਵੀਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ''ਯਾ ਏਤੇਸੁ ਏਤ੍ਤਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾ, ਕਿਂ ਸਬ੍ਬਾ ਸਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਂ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ , ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੪-੪੩੫. ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਂ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਯੇ ਪਨ ਏਵਂ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣਮ੍ਪਿ ''ਸਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾ; ਤੇ ਅਯੁਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋਤਿ ਤੇਸਂ ਵਾਦਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਅਯਂ ਕਥਾ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੇ ਸਚ੍ਚਮ੍ਹਿ। ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣਂ ਸਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਞੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਨਂ ''ਯਦਿ ਤਂ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਞੇਵ, ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਞ੍ਞਾਦੀਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਤੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸਮ੍ਮੁਤਿਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੬-੪੩੮. ਇਦਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਤਂ ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥਸ੍ਸ ''ਯੋ ਸਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰਾਗਾਦਯੋਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਞੇਵਾ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚੀ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਫਸ੍ਸਾਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਵੇਦਨਾਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਨ **ਫਸ੍ਸਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਫਸ੍ਸੋਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਕਿਂ ਪਨੇਤਂ ਫਸ੍ਸਪਰਿਯਾਯੇ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਪਦਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਦੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ **ਨਨੁ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯੇ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਵਚਨਮਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਪਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਅਨਾਗਤਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੯-੪੪੦. ਇਦਾਨਿ ਅਨਾਗਤਞਾਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਂ ਨਾਮ ਅਨਨ੍ਤਰਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਨਨਨ੍ਤਰਮ੍ਪਿ। ਤੇਸੁ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਞਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਰੇ, ਤਥਾ ਏਕਵੀਥਿਏਕਜਵਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਨਾਗਤੇ ਞਾਣਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਂ ਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਞਾਣਂ, ਕਿਂ ਤੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨਾਗਤਂ ਮੂਲਾਦਿਵਸੇਨ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਨਾਗਤਂ ਮੂਲਤੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਮੂਲਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਕਾਰਣਵੇਵਚਨਾਨੇਵ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਮੂਲਯਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ **ਮੂਲਂ**। ਤਤੋ ਚ ਤਂ ਹਿਨੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਯਤੀਤਿ **ਹੇਤੁ**। ਤਦੇਵ ਤਂ ਨਿਦੇਤਿ ''ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ। ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤਿ ਵਿਯਾਤਿ **ਨਿਦਾਨਂ**। ਤਤੋ ਤਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਭਵੋ**। ਪਭਵਤੀਤਿ **ਪਭਵੋ**। ਤਤ੍ਥ ਚ ਤਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਤਦੇਵ ਨਂ ਆਹਰਤੀਤਿ **ਆਹਾਰੋ**। ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ

ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਆਰਮ੍ਮਣਂ**। ਤਦੇਵ ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤੀਤਿ **ਪਚ੍ਚਯੋ**। ਤਤੋ ਨਂ ਸਮੁਦੇਤੀਤਿ **ਸਮੁਦਯੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤੇਹਾਕਾਰੇਹਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਨਾਗਤਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤਾ, ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ**ਤਿਆਦਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਗਤੇ ਞਾਣਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਗਤੇ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਹਟਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਗਤੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਾਧਕਂ; ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਹਟਮੇਵਾਤਿ।

ਅਨਾਗਤਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੧-੪੪੨. ਇਦਾਨਿ ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਤਮ੍ਪਿ ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਏਕਤੋ ਅਭਾਵਾ ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਤੇਨੇਵ ਤਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਸਨ੍ਤਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਪਟਿਪਾਟਿਤੋ ਭਙ੍ਗਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਞਾਣਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤੇਨ ਫਸ੍ਸੇਨ ਤਂ ਫਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿਸ੍ਸ ਲੇਸੋਕਾਸਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ । ਯਂ ਪਨੇਤੇਨ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ **ਨਨੁ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਨਯਤੋ ਤਂ ਞਾਣਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਪਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਵ ਹੋਤਿ।

ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਫਲਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੩-੪੪੪. ਇਦਾਨਿ ਫਲੇ ਞਾਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਰਿਯਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਾਪਿ, ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯ ਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਫਲੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਾਵਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਫਲੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਮਾਨੇਪਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲੇਨ 'ਅਯਂ ਏਕਬੀਜੀ, ਅਯਂ ਕੋਲਂਕੋਲੋ, ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ'ਤਿ ਫਲਸ੍ਸਕਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਂ ਸਾਵਕੋਪੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਸਾਵਕੋ ਫਲਸ੍ਸ ਕਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਫਲਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੀਤਿਆਦਿ ਫਲੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ''ਇਦਂ ਫਲਂ ਪਰਂ, ਇਦਂ ਓਪਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਫਲਾਨਂ ਉਚ੍ਚਾਵਚਭਾਵਜਾਨਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਫਲੇ ਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੋ, ਤਾਸਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਂ ਤਂ ਫਲਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਸਾਵਕਸ੍ਸਾਪਿ ਏਤਾ ਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ''ਯਦਿ ਤੇ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯ ਫਲੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਮਾ ਹਿ ਪਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਮਸ੍ਸ ਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸੋ ਏਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲੇਨ ਜਾਨਿਤੁਂ ਵਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁਂ ਵਾ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਸਾਵਕੋ ਜਿਨੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯ ਫਲੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਸ੍ਵਾਵ ਜਿਨੋ''ਤਿ

ਚੋਦਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਾਵਕੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਪਿ ਅਯਮੇਵ ਨਯੋ। **ਅਞ੍ਞਾਣੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਨਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯ ਫਲੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਵ ਪਰਵਾਦੀਵਾਦੋਤਿ।

ਫਲਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਞ੍ਚਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਮਹਾਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੬. ਛਟ੍ਠਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੫-੪੪੭. ਇਦਾਨਿ ਨਿਯਾਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਯਾਮੋ**ਤਿ ''ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੩) ਵਚਨਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਿਯਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸੋ ਨਿਯਾਮੋ ਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤੋ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤੋ ''ਯਦਿ ਸੋ ਅਸਙ੍ਖਤੋ, ਏਵਰੂਪੇਨ ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ **ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਂਸਨ੍ਦਨਪੁਚ੍ਛਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵ।

ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਚੀਤਿਆਦਿ ਨਿਯਾਮਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਤਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਗ੍ਗੋ ਅਸਙ੍ਖਤੋ**ਤਿਪਞ੍ਹੇ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ। **ਨਿਯਾਮੋ ਸਙ੍ਖਤੋ**ਤਿਪਞ੍ਹੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਮਗ੍ਗੇ ਨਿਯਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਨਿਯਾਮੋ**ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਚ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਚ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਞ੍ਚ ਅਸਙ੍ਖਤਾਨੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਅਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਾਨਂ ਨਿਯਾਮਵਚਨਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਅਸਙ੍ਖਤਭਾਵਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮਪਞ੍ਹੋ ਨਿਯਾਮਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤਤਾਯ ਅਯੁਤ੍ਤਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ।

ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੪੮. ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਨਿਦਾਨਵਗ੍ਗੇ ''ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਵਾ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾ ਵਾ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੁ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ''ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਸਙ੍ਖਤੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਞ੍ਚ ਮਹਿਸਾਸਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ।

੪੪੯. **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਆਦਯੋ ਪਞ੍ਹਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂਯੇਵ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯੇਨ ਪਨਤ੍ਥੇਨ ਤਤ੍ਥ ਏਕੇਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ''ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ।

੪੫੧. **ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ**ਤਿਆਦਿ ਯੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਲਦ੍ਧਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੇਨ ਲਦ੍ਧਿਭਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਯਾ ਅਯਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੁ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਨ ਸਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਵਿਸੁਂ ਏਕਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂਯੇਵੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਹਿ ਤਥਾਗਤੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਹਿ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਯਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਸਙ੍ਖਾਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਠਿਤਤਾਤਿ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ। ਤੇਸਂਯੇਵ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨੇਵ ਨਿਯਾਮਤਾਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਚ ਅਸਙ੍ਖਤਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਅਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਵਾਦੀ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ **ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖਤਾਨੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸੁਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਸਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੨-੪੫੪. ਇਦਾਨਿ ਸਚ੍ਚਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਨਿ ਅਵਿਤਥਾਨੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੦) ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿ ਅਸਙ੍ਖਤਾਨੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਮਗ੍ਗੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਸਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ, ਲਕ੍ਖਣਸਚ੍ਚਂ ਅਸਙ੍ਖਤਂ। ਨਿਰੋਧੇ ਵਤ੍ਥੁਸਚ੍ਚਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਅਸਙ੍ਖਤਮੇਵ ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਹ। ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਸੋ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਤ੍ਥੁਸਚ੍ਚਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾ ਸਮੁਦਯਂ ਮਗ੍ਗਞ੍ਚ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਨੇਸਂ ਬਾਧਨਪਭਵਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਸਚ੍ਚਂ ਨਾਮਾਤਿ, ਨ ਚ ਬਾਧਨਲਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। **ਤਾਣਾਨੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਵਤ੍ਥੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਸੁਦ੍ਧਿਕਪਞ੍ਹਾ ਚ ਸਂਸਨ੍ਦਨਪਞ੍ਹਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਵਸਾਨੇ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ ਆਹਟਸੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਾਹਟਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਸਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਆਰੁਪ੍ਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੫-੪੫੬. ਇਦਾਨਿ ਆਰੁਪ੍ਪਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾ ਆਨੇਞ੍ਜਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ। ਸਾਧਕਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਆਹਟਤ੍ਤਾ ਅਨਾਹਟਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਆਰੁਪ੍ਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੭-੪੫੯. ਇਦਾਨਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾ ਕਰਿਯਮਾਨਾ ਕਰਿਯਤਿ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਪਨ ਅਭਾਵੇਨ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ''ਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ''ਤਿ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਪਨ ਰੂਪਾਦਯੋ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ; ਨ ਤਥਾ ਤਂ ਕੇਚਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। **ਨਿਰੋਧਾ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਪਨ ਤਂ ਨਤ੍ਥਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਤੇਨ ਹੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਅਸਙ੍ਖਤਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਆਕਾਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬੦-੪੬੨. ਇਦਾਨਿ ਆਕਾਸਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਵਿਧੋ ਆਕਾਸੋ – ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਕਾਸੋ , ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੋ, ਅਜਟਾਕਾਸੋ। ''ਤੁਚ੍ਛਾਕਾਸੋ''ਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ। ਤੇਸੁ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਕਾਸੋ ਸਙ੍ਖਤੋ, ਇਤਰੇ **ਦ੍ਵੇ** ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਾ। ਯੇਸਂ ਪਨ ''ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਖਤੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ ਮਹਿਸਾਸਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਆਕਾਸੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਆਕਾਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਆਕਾਸੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬੩-੪੬੪. ਇਦਾਨਿ ਆਕਾਸੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਤਾਲਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਜਟਾਕਾਸੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਆਕਾਸੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੋ, ਏਵਂਵਿਧੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਰੂਪਨ੍ਤਿ**ਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿਪਞ੍ਹੇਸੁ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾਦੀਨਂ ਉਪਲਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੁਕ੍ਖਰੂਪਂ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰੇ ਰੂਪਾਭਾਵਤੋ ਆਕਾਸਨ੍ਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਆਕਾਸੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਪਥਵੀਧਾਤੁਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾਤਿਆਦਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੬੫-੪੭੦. ਇਦਾਨਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾਤਿਆਦਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਪਾਸਾਣਉਦਕਜਾਲਰੁਕ੍ਖਚਲਨਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਤਿਟ੍ਠੋਕਾਸਾਨਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਰੂਪਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦਯੋ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਬ੍ਬਕਥਾਸੁ ਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨ ਚੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। **ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਛਟ੍ਠੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੭. ਸਤ੍ਤਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਙ੍ਗਹਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੧-੪੭੨. ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਦਾਮਾਦੀਹਿ ਬਲਿਬਦ੍ਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਹਿਚਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਹਿਚਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਏਕਵਿਧੇਨ ਰੂਪਸਙ੍ਗਹੋਤਿਆਦਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਞ੍ਞੇਨਤ੍ਥੇਨ ਸਙ੍ਗਹਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਇਦਾਨਿ ਯੇਨਤ੍ਥੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਯਾ ਪਨੇਸਾ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ **ਯਥਾ ਦਾਮੇਨ** ਵਾਤਿਆਦਿਕਾ ਉਪਮਾ ਆਹਟਾ, ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਤਂ ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ''ਹਞ੍ਚਿ ਦਾਮੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ ਭਿਨ੍ਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਯਦਿ ਤੇ ਦਾਮਾਦੀਹਿ ਬਲਿਬਦ੍ਦਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨਾਮ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਹਿਚਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਸਙ੍ਗਹਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੩-੪੭੪. ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਤਿਲਮ੍ਹਿ ਤੇਲਂ ਵਿਯ ਨ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਸਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੇਹਿਚਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾਨਞ੍ਞੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵਤ੍ਥੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਯੋ ਪਨੇਸ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ''ਯਥਾ ਤਿਲਮ੍ਹਿ ਤੇਲ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਉਪਮਾਪਞ੍ਚੋ ਆਹਟੋ, ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਯ ਤਿਲਤੇਲਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਨਾਨਤ੍ਤਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਹਿ ਤਿਲਅਟ੍ਠਿਤਚੇਸੁ ਤਿਲੋਤਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਂ, ਤੇਨੇਵ ਤਿਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇ ਪੁਰਿਮਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਤਿਲੋ ਨਾਮ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਹਟਸਦਿਸੋਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਚੇਤਸਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੫-੪੭੭. ਇਦਾਨਿ ਚੇਤਸਿਕਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਫਸ੍ਸਿਕਾਦਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਚੇਤਸਿਕੇਨਾਪਿ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਚੇਤਸਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸਹਜਾਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਹਜਾਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਫਸ੍ਸਿਕਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਵੋਹਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਕਿਂ ਵੋਹਾਰੇਨ, ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋਤਿ ਚੇਤਸਿਕੋ, ਏਵਂ ਸੋਪਿ ਫਸ੍ਸਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਫਸ੍ਸਿਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਚੇਤਸਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੭੮. ਇਦਾਨਿ ਦਾਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਂ ਨਾਮ ਤਿਵਿਧਂ – ਚਾਗਚੇਤਨਾਪਿ, ਵਿਰਤਿਪਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋਪਿ। ‘‘ਸਦ੍ਧਾ ਹਿਰਿਯਂ ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੦) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਚਾਗਚੇਤਨਾ ਦਾਨਂ। ‘‘ਅਭਯਂ ਦੇਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੯) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਰਤਿ। ‘‘ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ। ਤਤ੍ਥ ਚਾਗਚੇਤਨਾ ‘‘ਦੇਤਿ ਵਾ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ, ਦੇਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ। ਵਿਰਤਿ ਅਵਖਣ੍ਡਨਟ੍ਠੇਨ ਲਵਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਦਾਨਂ। ਸਾ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਭਯਭੇਰਵਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਚੇਤਨਂ ਦਾਤਿ ਖਣ੍ਡੇਤਿ ਲੁਨਾਤਿ ਵਾਤਿ ਦਾਨਂ। ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਦਿਯ੍ਯਤੀਤਿ ਦਾਨਂ। ਏਵਮੇਤਂ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚੇਤਸਿਕੋ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ‘‘ਚੇਤਸਿਕੋਵ ਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨਂ, ਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਚੇਤਸਿਕੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਲਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਸੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਦਾਤੁਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ‘‘ਅਭਯਂ ਦੇਤੀ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਾਦੀਸੁ ਪਨ ਫਸ੍ਸਂ ਦੇਤੀਤਿਆਦਿਵੋਹਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੇਵ।

੪੭੯. **ਅਨਿਟ੍ਠਫਲ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਅਚੇਤਸਿਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਨਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਅਚੇਤਸਿਕੋ ਅਨ੍ਨਾਦਿਧਮ੍ਮੋ ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ, ਇਟ੍ਠਫਲਭਾਵਨਿਯਮਨਤ੍ਥਂ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿ ਅਚੇਤਸਿਕੋ ਅਨ੍ਨਾਦਿਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਹਿਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਅਕਨ੍ਤਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਬਬੀਜਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਨਿਮ੍ਬਾਦਯੋ ਅਨਿਟ੍ਠਮੇਵ ਫਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਹਿਤਫਰਣਚਾਗਚੇਤਨਾ ਦਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਿਟ੍ਠੇਪਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਦਾਨਂ ਇਟ੍ਠਫਲਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਚੇਤਸਿਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਨਭਾਵੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੇ ਸਕਵਾਦੀ ਇਤਰੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਨਭਾਵਂ ਸਾਧੇਤੁਂ **ਦਾਨਂ ਇਟ੍ਠਫਲਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਰਵਾਦੀ ਪਨ ਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਇਟ੍ਠਵਿਪਾਕਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਂ ਪਰਵਾਦੀਵਾਦੇਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਸਕਵਾਦੀਵਾਦੇਪਿ, ਨ ਪਨ ਏਕੇਨਤ੍ਥੇਨ। ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਇਟ੍ਠਫਲੋਤਿ ਇਟ੍ਠਫਲਭਾਵਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ **ਤੇਨ ਹਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਫਲਭਾਵੇਨੇਵ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ । ਦਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਦਾਨਮੇਵ। ਦਿਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਦਾਨਾਨਂ ਸਙ੍ਕਰਭਾਵਮੋਚਨਤ੍ਥਮੇਵ ਅਯਂ ਕਥਾਤਿ।

ਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਪਰਿਭੋਗਮਯਪੁਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੩. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਭੋਗਮਯਪੁਞ੍ਞਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਤੇਸਂ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਦਾ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੭) ਚ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੀਵਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੫੧) ਚ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੇਸਂ ਪਰਿਭੋਗਮਯਂ ਨਾਮ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਪਰਿਭੋਗਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ‘‘ਪੁਞ੍ਞਂ ਨਾਮ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਤੇ ਵਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਪਰਿਭੋਗਮਯੋ ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਇਤਰੇਨ ਤੇਸਂ ਅਵਡ੍ਢਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। **ਲਤਾਵਿਯਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ‘‘ਕਿਰਿਯਾਯ ਵਾ ਭਾਵਨਾਯ ਵਾ ਵਿਨਾਪਿ ਯਥਾ ਲਤਾਦੀਨਿ ਸਯਮੇਵ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਂ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਥਾ ਪਨਸ੍ਸ ਅਵਡ੍ਢਨਤੋ **ਨ ਹੇਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ।

੪੮੪. **ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪੁਰਿਮਚੇਤਨਾ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਏਵਂ ਤਂ ਹੋਤਿ ਪੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤੋ **ਅਨਾਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਚਾਗਚੇਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਾਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਾਨਚੇਤਨਾਯ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਭਵਙ੍ਗਂ ਅਨਾਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਨਾਭੋਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਿਰਾਭੋਗਸ੍ਸ। **ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਆਵਜ੍ਜਨਞ੍ਹਿ ਭਵਙ੍ਗਂ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਤਮਗ੍ਗੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਦਾਨਚੇਤਨਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂਕਿਚ੍ਚੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਅਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਨਂ

ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਹਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਮਨੰ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਏਵੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਏਤੰ ਭੁਮ੍ਮੰ। **ਅਚੇਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚੇਤਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਪ੍ਪਣਿਦਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਾਨਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਨੁ ਆਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਾਰੇ **ਆਭੋਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਭੋਗਵਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਆਭੋਗਾ ਅਸ੍ਸ, ਆਭੋਗਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਤੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੮੫. **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਪਿਚਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨੰ ਸਕਵਾਦੀ ਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੰਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਕੁਸਲਾ**ਦਿਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨੰ ਏਕਸ੍ਸੇਕਕ੍ਖਣੇ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਰਿਭੋਗਮਯੰ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨੰ ਸਕਵਾਦੀ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੪੮੬. ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨੇ ਆਰਾਮਰੋਪਕਾਦੀਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਦਾ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਵਡ੍ਢਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣਵਿਹਾਰਿਨੋ ਦਿਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਚ ''ਏਵਰੂਪੋ ਮੇ ਚੀਵਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਅਨੁਮੋਦਨਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੰ ਸੋ **ਪਰਿਭੋਗਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਭੁਤ੍ਤੇਪਿ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮੇ ਪੁਞ੍ਞੰ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਵਾਦੀਵਾਦੋਵ ਬਲਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਪਰਿਭੋਗਮਯਪੁਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਇਤੋਦਿਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੮-੪੯੧. ਇਦਾਨਿ ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪੇਤਾ ਕਾਲਙ੍ਕਤਾ ਤਹਿ''ਨ੍ਤਿ (ਪੇ॰ ਵ॰ ੧੯) ਵਚਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਯੰ ਇਤੋ ਚੀਵਰਾਦਿ ਦਿਨ੍ਨੰ ਤੇਨੇਵ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ । ਪੁਨ ਚੀਵਰਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਦਾਯਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਰਕੋ, ਨ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਇਤਰੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਦਾਨੰ ਦੇਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨੰ ਦਦਮਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਮੋਦਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਭੋਗਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਲਦ੍ਧਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਵ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨੇਨੇਵ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ।

ਇਤੋ ਦਿਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਪਥਵੀਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੨. ਇਦਾਨਿ ਪਥਵੀ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਆਧਿਪਚ੍ਚਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯੰ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਸ੍ਸਰਾਨੰ ਭਾਵੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਨਾਮ , ਅਧਿਪਤੀਨਞ੍ਚ ਭਾਵੋ ਆਧਿਪਚ੍ਚੰ ਨਾਮ, ਪਥਵਿਸ੍ਸਰਿਯਆਧਿਪਚ੍ਚਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਸੰ ''ਪਥਵੀ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਪਥਵੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਵਿਪਾਕੇਸੁ ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਾਦਿਭੇਦੋ

ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚ ਸਵ੍ਵਾਦਯੋ ਚ ਸੁਖਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਸਵ੍ਵਾਦੀਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਨੇਸਂ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕਆਵਟ੍ਟਨਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਵਜ੍ਜਨਂ, ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਚੇਤਨਾ, ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਇਟ੍ਠਵਿਪਾਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਾ, ਪਣਿਧਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮੂਲਤਣ੍ਹਾ, ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਰੂਪਾ ਪਥਵੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

੪੯੩. **ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ ਪਰੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਥਵੀਆਦੀਨਂਯੇਵ ਚ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਸਾਧਾਰਣਮਞ੍ਞੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਰਸਮਯਤੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। **ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਥਵਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪਥਵਿਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਪਥਵਿਂ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਅਖੇਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਸਮਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਞ੍ਹਿ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ। ਸਕਸਮਯੇ ਪਨ ਕਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਅਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਸਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਥਵੀ ਸਾਧਾਰਣਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਪਾਕੋਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਵਿਪਾਕਭਾਵੇਨ ਠਿਤਂ ਅਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਤਰੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਫਸ੍ਸਾਦਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਾਧਾਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪਥਵੀਸਮੁਦ੍ਦਸੂਰਿਯਚਨ੍ਦਿਮਾਦਯੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋਤਿ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ।

੪੯੪. **ਇਸ੍ਸਰਿਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਨਾਮ ਬਹੁਧਨਤਾ। ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਨਾਮ ਸੇਸਜਨੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਤਂਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕਭਾਵੇ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਪਥਵੀ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਜਰਾਮਰਣਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੫. ਇਦਾਨਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਅਤ੍ਥਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਂ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾ ਨਾਮ ਜਰਾ। ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਤਾ ਨਾਮ ਮਰਣਂ। ਤਂਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਪਟਿਲੋਮਪਞ੍ਹੇ **ਅਨਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਾਵ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ, ਅਰੂਪਾਨਂ ਪਨ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸਮ੍ਪਯੋਗਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ।

੪੯੬. **ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਜਰਾਮਰਣੇਨ ਨਾਮ ਅਨਿਟ੍ਠਵਿਪਾਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ । ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਰਤੋ ਚਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਤਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

ਕੁਸਲਾਨਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਏਕਤੋ ਕਤਂ, ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਅਵਿਪਾਕਾਨਂ ਜਰਾਮਰਣਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਰਿਯਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਸੇਨ **ਪੁਚ੍ਛਾ ਨ ਕਤਾ**।

੪੯੭. **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਿਯਂ ਨਾਮ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਤਾ। ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਤਾ ਨਾਮ ਆਯੁਨੋ ਚਿਰਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਰੂਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤਂਵਿਪਾਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨੋ ਪਨ ਤਪ੍ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਆਯੁਨੋ ਚ ਉਪਚ੍ਛੇਦਕਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਂਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਪਾਕਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਜਨਕਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕਭਾਵੇ ਅਸਾਧਕਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਜਰਾਮਰਣੰ ਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਪਾਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯੮. ਇਦਾਨਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਪਾਕਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੰ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਮਤ੍ਤੰ ਅਰਿਯਫਲਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸਾਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਭਾਵੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮੰ। ''ਸਾਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ ਨ ਵਿਪਾਕੋਤਿਆਦੀਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਾਦੀਨੰ ਅਪਚਯਗਾਮਿਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਰਿਯਫਲਾਨੰ ਨਵਿਪਾਕਭਾਵੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਦਾਨਫਲਾਦੀਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ । ਸੋ ਹਿ ਆਚਯਗਾਮਿਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਏਵੰ ਅਤ੍ਥੰ ਧਾਰੇਤਿ – ਵਿਪਾਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਚਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਵਾ ਆਚਿਨਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਆਚਯਗਾਮਿਨੋ, ਵਿਪਾਕੰ ਅਪਚਿਨਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚ।

੫੦੦. **ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲੰ ਸਵਿਪਾਕੰ ਆਚਯਗਾਮੀ**ਤਿਆਦਿਕਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਲੋਕਿਯਞ੍ਹਿ ਕੁਸਲੰ ਵਿਪਾਕਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਚੇਵ ਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਆਚਿਨਨ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਚਯਗਾਮਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲੰ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਚੇਵ ਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਅਪਚਿਨਨ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਪਚਯਗਾਮਿ। ਏਵਮੇਤੰ ਸਵਿਪਾਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਪਚਯਗਾਮਿਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਅਵਿਪਾਕੰ। ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤ੍ਥ ਸਕਵਾਦਿਨੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਿਪਾਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੧. ਇਦਾਨਿ ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕੋਪਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਯੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਸੋਪਿ ਤੇ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਆਯਤਿੰ ਵਿਪਾਕਦਾਨਾਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਪਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵਟ੍ਟਾਨੁਪਚ੍ਛੇਦੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਯਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵਾਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਚਨਸਾਧਨੇ ਪਨ ਯਦਿ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੇਨ ਏਕਤ੍ਤਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਏਕਤ੍ਤੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਵਿਪਾਕੋ ਚ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਸੋ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਤੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਵਿਪਾਕੰ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ''ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨੰ ਸਕਵਾਦੀ ''ਯਸ੍ਮਾ ਤਯਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਪਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਸਹਗਤਾਦਿਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ ਏਵਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਤੇ ਵਿਪਾਕੋ

ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋ, ਯੋ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕੋ, ਸੋ ਅਕੁਸਲਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੇਨ ਏਕਤ੍ਤਾ। **ਤਦ੍ਵੇਵ ਕੁਸਲ**ਤ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੫੦੨. **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਂ। ਮਹਾਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਵਿਪਾਕਾਨਿ, ਨ ਚ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾਨੀਤਿ।

ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਸਤ੍ਤਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੮. ਅਟ੍ਠਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਛਗਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੩-੫੦੪. ਇਦਾਨਿ ਛਗਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਸੁਰਕਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛਗਤਿਯੋਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ''ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਪਨਿਮਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਗਤਿਯੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੩) ਲੋਮਹਂਸਨਪਰਿਯਾਯੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਗਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਨਨੁ ਪਞ੍ਚ ਗਤਿਯੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਕਵਾਦੀ ਛ ਗਤਿਯੋ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ, ਨਨੁ ''ਚਤੂਹਾਪਾਯੇਹਿ ਚ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਸੁਰਕਾਯੋਪਿ ਗਹਿਤੋਤਿ। ਸਚ੍ਚਂ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਪਨੇਸਾ ਗਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਿਸੁਂ ਅਭਾਵਤੋ। ਅਸੁਰਕਾਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾ ਅਸੁਰਾ ਪੇਤਗਤਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ , ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਪਰਿਸਾ ਦੇਵਗਤਿਯਾ, ਅਸੁਰਕਾਯੋਤਿ ਵਿਸੁਂ ਏਕਾ ਗਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਇਦਾਨਿ ਏਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਨੁ ਕਾਲਕਞ੍ਜਿਕਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮਾਨਵਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨਾ ਬੀਭਚ੍ਛਾ ਵਿਰੂਪਾ ਦੁਦ੍ਦਸ੍ਸਿਕਾ। **ਸਮਾਨਭੋਗਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਮੇਥੁਨਸਮਾਚਾਰਾ। **ਸਮਾਨਾਹਾਰਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਖੇਲ਼ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਾਦਿਆਹਾਰਾ। **ਸਮਾਨਾਯੁਕਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਆਯੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। **ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਨ੍ਤਿ** ਕਞ੍ਞਾਗਹਣਞ੍ਚੇਵ ਕਞ੍ਞਾਦਾਨਞ੍ਚ। ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ **ਸਮਾਨਵਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨਾ ਅਭਿਰੂਪਾ ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ ਪਭਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਸਮਾਨਭੋਗਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਭੋਗਾ। **ਸਮਾਨਾਹਾਰਾ**ਤਿ ਸਦਿਸਸੁਧਾਭੋਜਨਾਦਿਆਹਾਰਾ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਅਸੁਰਕਾਯੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਸੁਰਕਾਯਸ੍ਸੇਵ ਸਾਧਕਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਸੁਂ ਗਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਭਾਵੇਨ ਨ ਗਤਿਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਛਗਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੫. ਇਦਾਨਿ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਅਨ੍ਤਰਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੋ ਵਿਯ ਅਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੋ, ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਵਿਯ ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਾ ਮਾਤਾਪਿਤਿਸਮਾਗਮਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤੁਸਮਯਞ੍ਚ ਓਲੋਕਯਮਾਨੋ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਸਤ੍ਤਾਹਂ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਯੇ ਚ ਭਗਵਤਾ ਤਯੋ ਭਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਕਾਮਭਵੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿ ਤੇ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਭਵੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਕਾਮਭਵਾਦੀਨਂਯੇਵ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਾਦਿਨਾ ਵਿਯ, ਤੇਨ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ – ''ਕਿਂ ਤੇ ਅਯਂ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੋ ਨਾਮ ਕਾਮਭਵੋ, ਉਦਾਹੁ ਰੂਪਭਵੋ ਅਰੂਪਭਵੋ ਵਾ''ਤਿ? ਇਤਰੋ ਤਥਾ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਕਾਮਭਵਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿਆਦਿ ਯਦਿ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਮੇਸਂ ਭਵਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸੀਮਾਨਂ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਾ ਵਿਯ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਪਰਵਾਦੀ ਪਨ ਤਥਾ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਹੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਕੇਵਲਂ ਲਦ੍ਧਿਯਾ, ਨ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ। ਤੇਨੇਵ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ 'ਨੋ ਵਤ ਰੇ'ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ।

੫੦੬. **ਪਞ੍ਚਮੀ ਸਾ ਯੋਨੀ**ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਯੋਨਿਆਦੀਸੁ ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਤੇਨ ਤਤੋ ਤਤੋ ਅਤਿਰੇਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੂਪਗਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ** ਯਦਿ ਸੋਪਿ ਏਕੋ ਭਵੋ, ਯਥਾ ਕਾਮਭਵੂਪਗਾਦੀਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਏਵਂ ਤਦੁਪਗੇਨਾਪਿ ਕਮ੍ਮੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ

ਪਰਸਮਯੇ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੂਪਗਂ ਨਾਮ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਯਂ ਭਵਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦੁਪਗੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਨਹੇਵ'ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੂਪਗਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਕਾਮਭਵੂਪਗਾਯੇਵ ਨਾਮ ਤੇਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਜਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਚੇਵ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਮ੍ਪਰਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਰੂਪਂ, ਵੇਦਨਾਦਯੋਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਿਯ ਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਇਮਿਨਾਵ ਕਾਰਣੇਨ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਭਾਵੋਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੫੦੭. ਇਦਾਨਿ **ਕਾਮਭਵੋ ਭਵੋ ਗਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਭਵਸਂਸਨ੍ਦਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿ ਤੇ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਭਵੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਯਥਾ ਕਾਮਭਵਾਦੀਸੁ ਭਵਗਤਿਆਦਿਭੇਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਲਬ੍ਭੇਥ। ਯਥਾ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਇਮੇਸੁਪਿ ਨ ਲਬ੍ਭੇਥ। ਸਮਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਭਵਭਾਵੇ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵੇਸ ਵਿਭਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਹੇਤੂਤਿ। ਇਤਰੋ ਪੁਨ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਤਂ ਤਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚ।

੫੦੮. **ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਞੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵੋ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਰਯੂਪਗਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੂਪਗਅਰੂਪੂਪਗਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਪਟਿਲੋਮੇ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਯੇਸਂ ਸੋ ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤੇ ਤਾਵ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨੇਨਾਤਿ।

ਅਨ੍ਤਰਾਭਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਕਾਮਗੁਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੦. ਇਦਾਨਿ ਕਾਮਗੁਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਕਸਮਯੇ ਤਾਵ **ਕਾਮਧਾਤੂ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ – ਕਿਲੇਸਕਾਮਾਪਿ ਕਾਮਭਵੋਪਿ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਕਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ, ਸਭਾਵਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੂਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ। ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਕਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਚੇਵ ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਕਾਮਾ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵਤ੍ਥੇਨ ਧਾਤੂਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ। ਕਾਮਭਵੋ ਕਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਪਵਤ੍ਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਕਾਮੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵਤ੍ਥੇਨ ਧਾਤੂਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ। ਪਰਸਮਯੇ ਪਨ – ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ''ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਞ੍ਚੇਵ ਕਾਮਗੁਣਾ ਕਾਮਧਾਤੂਤਿ ਗਹਿਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਸਂ ਅਯਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਾਮਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤਂ ਬੋਧੇਤੁਂ **ਪਞ੍ਚੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ, ਕਾਮਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਪਞ੍ਚੇਵਾ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਸਤਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਕਾਮਗੁਣਾ ਕਾਮਧਾਤੂਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਤੇਪਿ ਹਿ ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਕਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ ਚ ਧਾਤੁ ਚਾਤਿਪਿ ਕਾਮਧਾਤੁ। ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਧਾਤੂਤਿਪਿ ਕਾਮਧਾਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਰਵਾਦੀ ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਯਤਨਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਭਾਵੇਨ ਨਕਾਮਧਾਤੁਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਮਨੋਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨਕਾਮਧਾਤੁਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਤੇਭੂਮਕਮਨੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੫੧੧. **ਕਾਮਗੁਣਾ ਭਵੋ**ਤਿਆਦਿ ਭਵਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕਾਮਗੁਣਮਤ੍ਤੇ ਭਵੋਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਵਾਦੀ ਨਹੇਵਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਕਾਮਗੁਣੂਪਗਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਮਗੁਣਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਕਾਮਧਾਤੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਮਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤਕਾਮਭਵੂਪਗਮੇਵ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਾਮਭਵੂਪਗਾ ਏਵ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਜਿਯਨ੍ਤਿ ਮਿਯਨ੍ਤਿ ਚਵਨ੍ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਕਾਮਗੁਣੇਸੂਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਕਾਮਗੁਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਕਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੩-੫੧੪. ਇਦਾਨਿ ਕਾਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ''ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚੇਵਾਯਤਨਾਨਿ ਕਾਮਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇਸਂ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸ੍ਸੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਕਾਮਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਪਞ੍ਚੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਕਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੫-੫੧੬. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਧਾਤੁ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਰੂਪਿਨੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਧਾਤੁ ਨਾਮ ਰੂਪਭਵੋ, ਨ ਰੂਪਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਰੂਪਧਾਤੂ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਮਗੁਣਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਾਵ ਕਾਮਧਾਤੂ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵਿਰੋਧਂ ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਵੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ਤਂ ਸਕਵਾਦੀ **ਕਾਮਭਵੇਨ ਚਾ**ਤਿ ਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਏਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ।

ਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਅਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੭-੫੧੮. ਅਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਯਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾ ਭਵੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਂ ਤੇ ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਾ ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਅਰੂਪਧਾਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਆਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੯. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਆਯਤਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਰੂਪੀ ਮਨੋਮਯੋ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੀ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੭) ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਘਾਨਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਆਯਤਨਾਨੇਵਾਤਿ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਿਕੋ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਲ਼ਾਯਤਨਿਕੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਆਯਤਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਘਾਨਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤੋ ਪਰਵਾਦੀ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਆਯਤਨਾਨਂ ਘਾਨਾਦਿਕਂ ਸਣ੍ਠਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਤਦੇਵ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਘਾਨਪ੍ਪਸਾਦਾਦਯੋ ਤਤ੍ਥ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਗੋਚਰਂ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਟਿਲੋਮਪਞ੍ਹਸਂਸਨ੍ਦਨਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੫੨੧. ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਅਤ੍ਥਿ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਤੇਨ ਘਾਨੇਨ ਤਂ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਤੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਰਸਮਯੇ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਚਰਿਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਕਿਰ ਤਤ੍ਥ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਯਤਨੇਨ ਚ ਨਾਮ ਸਕਿਚ੍ਚਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਘਾਨਾਦੀਹਿ ਤੇ ਗਨ੍ਧਾਦਯੋ ਘਾਯਨ੍ਤਿ ਸਾਯਨ੍ਤਿ ਫੁਸਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਰਵਾਦੀ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੫੨੨. **ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਮੂਲਗਨ੍ਧੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਸਾਧੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਘਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਣ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਾਧਕਂ, ਨ ਆਯਤਨਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਦਾਹਟਮ੍ਪਿ ਅਨੁਦਾਹਟਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਆਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਅਰੂਪੇ ਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੪-੫੨੬. ਇਦਾਨਿ ਅਰੂਪੇ ਰੂਪਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਆਰੁਪ੍ਪਭਵੇਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਰੂਪਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਸੁਖੁਮਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਅਰੂਪੇ ਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਰੂਪਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੭-੫੩੭. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਕਾਯਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਰੂਪਮੇਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ, ਤਞ੍ਚ ਕੁਸਲਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਿਸਾਸਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਕੁਸਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਸਚੇ ਤਂ ਕੁਸਲਂ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭੇਦੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ ਸੋ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਸਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਤ੍ਥਨਾ ਪਣਿਧੀ**ਤਿ ਚੇਤਨਾਯੇਵੇਤਂ ਵੇਵਚਨਂ। ਕੁਸਲਚੇਤਨਾਯੇਵ ਹਿ ਪਕਪ੍ਪਯਮਾਨਾ ਪਤ੍ਥਨਾਤਿ। ਪਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਪਣਿਧੀਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰਤੋ ਪਨ **ਕੁਸਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚੇਤਨਾ ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੇਦਨਾਦੀਨਞ੍ਞੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਨਾ ਪਣਿਧੀਤਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਚੇਤਨਾਯ। ਕਸ੍ਮਾ? ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਚੇਤਨਾਨਂ ਏਕਤੋ ਅਭਾਵਾ, ਸੋਤਪਤਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਏਵਂ ਤਨ੍ਤਿ ਗਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਰੂਪਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪੁਰਿਮਵਾਰੇ ''ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਸਂਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਸੇਸਾ ਸਂਸਨ੍ਦਨਨਯਾ, ਵਚੀਕਮ੍ਮਕਥਾ ''ਅਕੁਸਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਿਧਾਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਸੁਚੀ**ਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਕਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਰੂਪਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੦. ਇਦਾਨਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਨਤ੍ਥਿ ਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਯੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਤਿਣਕਟ੍ਠਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਮੇਵ ਆਯੁ ਠਿਤਿ ਯਪਨਾ ਯਾਪਨਾ ਇਰਿਯਨਾ ਵਤ੍ਤਨਾ ਪਾਲਨਾਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਪਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ

ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਤ੍ਥਿ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਨ੍ਤਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੫੪੧. **ਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਯੁ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਅਰੂਪਿਨੋ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੫੪੨. ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚ। ਸਕਵਾਦੀ ਪਨ ਤਂ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਯਂ ਅਰੂਪਪਵਤ੍ਤੇ ਅਸਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਰੂਪੇਨ ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਹਞ੍ਚੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਹੇ ਫਸ੍ਸਾਦਿਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। ਸਕਵਾਦੀ ਪਨ ਤਂ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਯਦਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਅਰੂਪਪਵਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਹੋਤੂਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਤ੍ਥਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭਾਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੫੪੩. ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਵਾਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤੇਨ ਸਹ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋਪਿ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸਕਵਾਦੀ ਪਨ ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ‘‘ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਏਕਕ੍ਖਣੇਪਿ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ’’ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੋ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੫੪੪-੫੪੫. **ਏਕਦੇਸਂ ਭਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਰੂਪਾਰੂਪਵਸੇਨ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਤੇਹਿਯੇਵ ਸਤ੍ਤੋ ਜੀਵਤਿ, ਤੇਸਂ ਭਙ੍ਗੇਨ ਮਰਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਚੁਤਿਕ੍ਖਣਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜੀਵਿਤਾਨਿ ਸਹੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਕਮ੍ਮਹੇਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੬. ਇਦਾਨਿ ਕਮ੍ਮਹੇਤੁਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਨ ਅਰਹਤਾ ਪੁਰਿਮਭਵੇ ਅਰਹਾ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿਤਪੁਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਅਰਹਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਕਮ੍ਮਹੇਤੂ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਪਰਿਹਾਨਿਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ ।

ਹਨ੍ਦ ਹਿ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਇਦਂ ਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤੁਂ ਵਦਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ਤਂ ਪਕ੍ਖਂ ਪਟਿਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਯਦਿ ਏਵਂ ਯੇਹਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿਤਪੁਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨੇ ਨਿਯਾਮਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਕਮ੍ਮਹੇਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਟ੍ਠਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੯. ਨਵਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੭. ਇਦਾਨਿ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਕਸਮਯੇ ਸङ੍ਖਾਰੇ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਆਨਿਸੰਸਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਯੇਸੰ ਪਨ ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਏਕੰਸਿਕਵਾਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋਵ ਸੰਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥਸ੍ਸ ''ਏਕੰਸਿਕਵਾਦੋ ਤਯਾ ਗਹਿਤੋ, ਆਦੀਨਵੋਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਯੇਵਾ''ਤਿ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਸਕਵਾਦੀ **ਸङ੍ਖਾਰੇ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸङ੍ਖਾਰੇ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀ ਹੋਤੀਤਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਮਿੰ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ। ਨਨੁ ਸङ੍ਖਾਰੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੰਯੋਜਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਪੁਟ੍ਠੋ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨ ਤੇ ਸङ੍ਖਾਰੇ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਿੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਸਿ ਏਤਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਵਾਦੀ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸਕਵਾਦੀ ਪਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਚ ਏਕਤੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸਮੋਧਾਨੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਤੋ**ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਿੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਕਿੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੰਯੋਜਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਸ੍ਸ, ਉਦਾਹੁ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਕਤੋ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ। ਯਦਿ ਤਾਵ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਹਾਨੰ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਆਨਿਸੰਸੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਕਤੋ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਸਮੋਧਾਨੰ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪੁਨ ਨਿਚ੍ਚਤੋਤਿਆਦਿਗਹਣਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋਵ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਨੰ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੫੪੮. **ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸੁਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸੁਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਭਾਵਮੇਵ ਸਾਧੇਤਿ, ਨ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਹਾਨੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਭਤਮ੍ਪਿ ਅਨਾਭਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵੀਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਅਮਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੯. ਇਦਾਨਿ ਅਮਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਞ੍ਞਤੀ''ਤਿਆਦੀਨੰ ਅਯੋਨਿਸੋ ਅਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਮਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਸੰਯੋਜਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨੰ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ਸਚੇ ਅਮਤਾਰਮ੍ਮਣੰ ਸੰਯੋਜਨੰ, ਅਮਤਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਿਯਾਦਿਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਅਮਤੰ ਸੰਯੋਜਨਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ**ਤਿ ਆਹਟਸੁਤ੍ਤੰ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਅਮਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਰੂਪਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੨-੫੫੩. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਂ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਰੂਪਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਓਲੁਬ੍ਭਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਇਤਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਸਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ।

ਰੂਪਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਅਨੁਸਯਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੪-੫੫੬. ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਅਨੁਸਯਾ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਤੁਕਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਚ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਏਕਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਨਾਮ ਏਵਂਵਿਧੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਾਮਰਾਗੋ**ਤਿਆਦਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਨੁਸਯਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਰੂਪਞ੍ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਨੁਸਯਤ੍ਤਾ ਸਾਨੁਸਯਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ। ਨ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਾ। ਯੋ ਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਨ ਸੋ ਅਤੀਤੋ, ਨਾਨਾਗਤੋ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ। ਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਕਿਲੇਸੋ ਪਨੇਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਵ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਇਦਂ ਨਾਮ ਆਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ, ਰਾਗਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਸਾਧਕਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਨੁਸਯਾ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਞਾਣਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੭-੫੫੮. ਇਦਾਨਿ ਞਾਣਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗੀ ਞਾਣੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਞਾਣਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸਯਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਞਾਣਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੯-੫੬੧. ਇਦਾਨਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੨. ਇਦਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤਾ ਨਾਮ ਦੁਵਿਧਾ – ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਸੁਕਚਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸਾਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਯਮਾਭਾਵਤੋ ਸਿਯਾ ਸਬ੍ਬੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤੰ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਪਨ ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤੰ। ਇਤਿ ਇਮੰ ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨੰ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਪਤਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੩. ਇਦਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਵਿਚਾਰਯਤੋ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮਨੋਧਾਤੁਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰੋ ਸਦ੍ਦੋਯੇਵਾਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ਯਦਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਮਤ੍ਤੰ ਸਦ੍ਦੋ, ਫਸ੍ਸਾਦਿਵਿਪ੍ਫਾਰੋਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਸਬ੍ਬਸੋ ਫੁਸਯਤੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤਾਦਿਸੰ ਸੁਤ੍ਤਲੇਸੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰੋ ਸਦ੍ਦੋ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਫਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਮੁਟ੍ਠਿਤੰ ਸੁਤ੍ਤਪਮਤ੍ਤਾਨੰ ਸਦ੍ਦੰ, ਇਤਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨਨੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦੋ ਨ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਸ੍ਸੇਵ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਦ੍ਦੰ ਵਦਤਿ, ਸੋ ਨ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਤਿ। ਇਤਰੋ ਪਨ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤੀ'' ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੮) ਵਚਨਤੋ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਵਾਤਿ ਵਦਤਿ।

ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਚਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੪. ਇਦਾਨਿ ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਚਾਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕੋਚਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਚਾ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਰੂਪਾ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਗਤਿਕਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਿਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਦਿ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਸਿਯਾ, ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਨ ਸਿਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਅਫਸ੍ਸਕਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨ ਭਣਿਤੁਕਾਮੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਨ੍ਤੋਪਿ ਭਣਿਤੁਕਾਮੋਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਹੇਵਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੫੬੫. **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਚੀਵਰਨ੍ਤਿ ਭਣਿਤੁਕਾਮੋ ਚੀਰਨ੍ਤਿ ਭਣੇਯ੍ਯ। ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਤੁਕਾਮਤਾਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਨਚਿਤ੍ਤੰ, ਇਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਯਥਾਚਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਕੇਵਲੰ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਨ ਚੀਰਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਚਿਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਾ ਸਾ ਵਾਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਮਿਨਾ ਉਦਾਹਰਣੇਨ ''ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਚਾ''ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਪਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਚਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੬-੫੬੭. ਇਦਾਨਿ ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕੋਚਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਗਤਿਕਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਿਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂਯੇਵ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਨਯਥਾਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੮-੫੭੦. ਇਦਾਨਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਾਸੁ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗੀ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਪਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਤੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਨਾਗਤਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਹੀਨਤਾਯ ਪਨ ਲਾਭੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਇਮਂ ਵਿਭਾਗਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਝਾਨਲਾਭੀਨਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਿ ਝਾਨਾਨਿਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤੇ ਅਤੀਤੇਨਪਿ ਅਨਾਗਤੇਨਪਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ। ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ। ''ਅਟ੍ਠਵਿਮੋਕ੍ਖਝਾਯੀ''ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਲਾਭੀਭਾਵਸ੍ਸ ਸਾਧਕਂ, ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਭਾਵਸ੍ਸਾਤਿ।

ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸਮਨ੍ਨਾਗਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਨਵਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੧੦. ਦਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭੧-੫੭੨. ਇਦਾਨਿ ਨਿਰੋਧਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਸ੍ਸ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇਨ ਸਹੇਵ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਾ ਕੁਸਲਾ ਵਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਞ੍ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਭਵਙ੍ਗੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਸਨ੍ਤਤਿਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯੇ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯੇ**ਤਿ ਚਤੂਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ ਬਹੁਵਚਨਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਏਕਵਚਨਭੁਮ੍ਮਂ। ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧੇਸੂਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਕਿਰਿਯਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਖਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਚ ਪਞ੍ਚੇਵ ਨਾਮ ਤੇ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਵਸੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਸਮੋਧਾਨਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸੁਤ੍ਤਲੇਸਾਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਕਿਰਿਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਰੂਪੇਨ ਵਿਨਾ ਕੁਸਲਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਹਿਤਾ। **ਕਿਰਿਯਾਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਕ੍ਖਣੇ ਅਰਹਤੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਞਾਣਂ। **ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਮਤੋ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਛਲੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਯਾਵ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤੋ ਜੀਵਤਿਯੇਵ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਵਾਦੀ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਰੂਪਂਮਗ੍ਗੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭੩-੫੭੫. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਂ ਮਗ੍ਗੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਿਸਾਸਕਸਮ੍ਮਿਤਿਯਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਤੇ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਯੋ ਰੂਪਂ, ਨ ਵਿਰਤਿਯੋ, ਯਥਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਾਦਿਮਗ੍ਗੋ ਸਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਸਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਤਮ੍ਪਿ ਰੂਪਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਸਾਰਮ੍ਮਣੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਰਵਾਦਿਨੋ ਲਦ੍ਧਿਅਨੁਰੂਪੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਰੂਪਂ ਮਗ੍ਗੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੭੬. ਇਦਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਸਚੇ ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਿਕੇਨ ਵਾ ਮਗ੍ਗੇਨ, ਮਗ੍ਗਗਤਿਕੇਹਿ ਵਾ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਮਗ੍ਗਗਤਿਕਾਨਿ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਅਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਚ, ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਿਕੋ ਤੇਸਂ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਨਨੁ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਸਿਯਾ, ਯੇਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਮ੍ਪਿ

ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਸਿਯਾ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਯਦਿਦੰ ''ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ''ਤਿਆਦਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਏਵੰ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਪਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ''ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ''ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਯਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਵਾਦੀ ਤੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਰਵਾਦਿੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ **ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਭਾ**ਵਨਾਤਿ ਆਹ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਅਵਤ੍ਥੁਕੋਪਿ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਤੇ ਪੁਰੇਜਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾਵ ਮਗ੍ਗੋ ਅਵਤ੍ਥੁਕੋਪਿ। ਤੇ ਪੁਰੇਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਅਪੁਰੇਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਤੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੁਕਾਵ ਮਗ੍ਗੋ ਅਵਤ੍ਥੁਕੋਪਿ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਚ ਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨ ਬਾਹਿਰਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਤੇ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਅਵਤ੍ਥੁਕੋਪਿ। ਤੇ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਾਨੇਵ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਤੇ ਨਾਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਅਵਤ੍ਥੁਕੋ ਵਾ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕੋ ਵਾ। ਤੇ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਮਗ੍ਗੋ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੋ। ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋਵ ਰੂਪਾਦਿਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗੋਚਰਵਿਸਯੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗੋ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਗੋਚਰੰ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਤੇ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁੰ ਪੁਰੇਚਾਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਨ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਰਾਵਜ੍ਜਨੋਵ। ਤੇ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦੀਹਿ ਵੋਕਿਣ੍ਣਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵੋਕਾਰੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਮਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਤਾਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਸੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਤਿਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮਯੇ, ਤੇਸੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਸੇ ਆਰੁਪ੍ਪੇਪਿ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਤੇ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦੀਹਿ ਅਨ੍ਤਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦੀਹਿ ਅਨ੍ਤਰਿਤਭਾਵੋਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਭਿਨਿਪਾਤਾ ਆਭੋਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨੰ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਵਾਦੀ ਇਮੇਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਰਵਾਦਿੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਿਕਭਾਵੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ **ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਭਾ**ਵਨਾਤਿ ਆਹ।

੫੧੭. ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ ''ਯਥਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਬ੍ਭ, ਲੋਕਿਯੋ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜੰ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਿੰ ਤੇ ਏਵੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਤਦੇਵ ਸੁਞ੍ਞਤਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੫੧੮-੫੧੯. ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੰ ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਿੰ ਤੇ ਏਵੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪੀਤਿ। **ਫਸ੍ਸੰ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਣੇ। ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਕੁਸਲਾਪੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੮੦-੫੮੩. ਇਦਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਕੁਸਲਾਪੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਕੁਸਲਾਪੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਸਾਭੋਗਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੮੪-੫੮੬. ਇਦਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਸਾਭੋਗਾਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਭੋਗੋ ਨਾਮ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਸੇਨ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਚ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਸਾਭੋਗਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਕਥਾਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਸਾਭੋਗਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਦ੍ਵੀਹਿ ਸੀਲੇਹੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੮੭-੫੮੯. ਇਦਾਨਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸੀਲੇਹੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩) ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸੀਲਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪੁਰਿਮੇਨ ਚ ਲੋਕਿਯੇਨ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂਯੇਵ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਸੋ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿਪਿ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਦ੍ਵੀਹਿ ਫਸ੍ਸੇਹੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤਥਾਰੂਪਂ ਨਯਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਲੋਕਿਯੇਨ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਚਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦੀਨਿ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

ਲੋਕਿਯੇ ਸੀਲੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਖਣਭਙ੍ਗਨਿਰੋਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਤਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਵਿਯ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਭਿਨ੍ਨਸੀਲਤਂਯੇਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਵ ਲਦ੍ਧੀਤਿ।

ਦ੍ਵੀਹਿ ਸੀਲੇਹੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਸੀਲਂ ਅਚੇਤਸਿਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੯੦-੫੯੪. ਇਦਾਨਿ ਸੀਲਂ ਅਚੇਤਸਿਕਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸੀਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕੋ ਸੀਲੋਪਚਯੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸੋ ਸੀਲਵਾਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸੀਲਂ ਅਚੇਤਸਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ''ਦਾਨਂ ਅਚੇਤਸਿਕ''ਨ੍ਤਿਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਮ੍ਪਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਮੇਵਾਤਿ।

ਸੀਲਂ ਅਚੇਤਸਿਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਸੀਲਂ ਨ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੯੫-੫੯੭. ਇਦਾਨਿ ਸੀਲਂ ਨ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਭਾਸਨ੍ਤਰਮੇਵ ਨਾਨਂ, ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਕਥਾਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਸੀਲਂ ਨ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੯੮-੬੦੦. ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਆਰਾਮਰੋਪਾ''ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਸਦਾ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕਂ ਸੀਲਂ ਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਞ੍ਞੇਵ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੀਲੋਪਚਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਕਥਾਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੦੧-੬੦੨. ਇਦਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ, ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਵਿਰਤਿ, ਨ ਰੂਪਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਰੂਪਂ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਸੋ ''ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ ਤਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾ ਵਿਰਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਲਦ੍ਧਿ ਪਨਸ੍ਸ ਛਲੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਯੇਵਾਤਿ।

ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਸੀਲਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੦੩-੬੦੪. ਇਦਾਨਿ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਅਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯਞ੍ਚੇਵ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਸੁ ਅਙ੍ਗਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਸਚੇ ਸਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਂ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਘਾਤੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਸੁਕਂ ਭਣ੍ਡਂ ਅਵਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਾਪਸਮਾਦਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਉਭੋ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦਾਨਕ੍ਖਣੇ ਪਾਪਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਾਪੂਪਚਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਰਿਭੋਗਮਯਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪਾਪਸਮਾਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮੇਵ ਸਾਧੇਤਿ; ਨ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਭਾਵਨ੍ਤਿ।

ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਦਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਦੁਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੧੧. ਏਕਾਦਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧-੩. ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਅਨੁਸਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੦੫-੬੧੩. ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਸਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਅਹੇਤੁਕਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਅਨੁਸਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ''ਸਾਨੁਸਯੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਯੋ ਚਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਹੇਤੁ, ਨ ਤੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਅਨੁਸਯਾ ਸਹੇਤੁਕਾ, ਨ ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਅਹੇਤੁਕਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤੀਸੁਪਿ ਕਥਾਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸਕ੍ਕਾ ਪਾਲ਼ਿਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨ੍ਤਿ।

ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਅਨੁਸਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧੪-੬੧੫. ਇਦਾਨਿ ਞਾਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਅਞ੍ਞਾਣੇ ਵਿਗਤੇਪਿ ਪੁਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਸੇਨ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਞਾਣੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਅਞ੍ਞਾਣੇ ਵਿਗਤੇ 'ਞਾਣੀ'ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨ ਸਿਯਾ, ਰਾਗਾਦੀਸੁ ਵਿਗਤੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਿ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਅਕੋਵਿਦੋਸੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਰਾਗੇ ਵਿਗਤੇ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤੇਸੁ ਵਿਗਤੇਸੁ ਸਰਾਗਾਦਿਭਾਵੇ ਯੁਤ੍ਤਿਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਯਸ੍ਮਾ ਞਾਣਪਟਿਲਾਭੇਨ ਸੋ ਞਾਣੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾਤਿ।

ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧੬-੬੧੭. ਇਦਾਨਿ ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਸਮਙ੍ਗੀ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਞਾਣੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਤਂ ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਤੇ ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ **ਪਞ੍ਞ**ਵਾਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ।

ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧੮-੬੨੦. ਇਦਾਨਿ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤੋ ਚ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਤਥਾ ਵਾਚਾਭਾਸਨਂ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਸੇਸਸਚ੍ਚਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾਚਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਵ ਭਾਸਤਿ , ਨ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦਯਾਦਿਪਞ੍ਹੇਸੁ

ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਸਕਸਮਯੇ ਤਾਦਿਸਂ ਵੋਹਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਇਤਿ ਚ ਦਨ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿਆਦਿ ਯਦਿ ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਇ-ਕਾਰ ਦਂ-ਕਾਰ ਦੁ-ਕਾਰ ਖ-ਕਾਰੇਸੁ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਤੂਹਿ ਞਾਣੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਤਥਾ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਇਦ੍ਧਿਬਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨੧-੬੨੪. ਇਦਾਨਿ ਇਦ੍ਧਿਬਲਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਭਾਵਨਾਨਿਸਂਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕਪ੍ਪਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕਪ੍ਪਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪੋ ਨਾਮ ਮਹਾਕਪ੍ਪੋ, ਕਪ੍ਪੇਕਦੇਸੋ, ਆਯੁਕਪ੍ਪੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ। ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੫੬) ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਮਹਾਕਪ੍ਪੋਵ ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਕਪ੍ਪੋ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩) ਏਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪੇਕਦੇਸਾ। ''ਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਯਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਕਪ੍ਪਂ ਸਗ੍ਗਮ੍ਹਿ ਮੋਦਤੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੫੪) ਏਤ੍ਥ ਆਯੁਕਪ੍ਪੋ। ਆਯੁਕਪ੍ਪਨਂ ਆਯੁਵਿਧਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਵਾ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਯ ਵਾ ਆਯੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਪ੍ਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਇਤਰੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ''ਸਚੇ ਤੇ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, 'ਯੋ ਚਿਰਂ ਜੀਵਤਿ, ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ'ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੩) ਏਵਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਆਯੁਕਪ੍ਪਾ ਉਦ੍ਧਂ ਮਹਾਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਮਹਾਕਪ੍ਪੇਕਦੇਸਂ ਵਾ ਜੀਵੇਯ੍ਯ ਇਦ੍ਧਿਮਯਿਕੇਨਸ੍ਸ ਆਯੁਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਇਦ੍ਧਿਮਯਿਕੋ ਸੋ ਆਯੂ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ''ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਾਮ ਇਦ੍ਧਿਮਯਿਕਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦ੍ਧਿਮਤੋ ਵਿਸੇਸੋ, ਨਨੁ ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਾਪਿ ਆਯੁਕਪ੍ਪਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ – ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਹਿ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਜੀਵਿਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਕਾਲਮਰਣਂ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਤੋ ਏਤਂ ਬਲਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਕਪ੍ਪਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਚੋਦੇਤਿ। ਦ੍ਵੇ **ਕਪ੍ਪੇ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਏਕਂ ਅਨੇਕੇਪਿ ਕਪ੍ਪੇ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿਆਦਿ ਨ ਸਬ੍ਬਂ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਅਵਿਸਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਬਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਸਮਾਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨੫-੬੨੬. ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਧਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਸਮਾਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧੀਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਸਤ੍ਤ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਵਿਹਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੦) ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿ ਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਾਨਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿ ਨਾਮ ਅਤੀਤਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਨਾਗਤਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਏਕਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾ ਸਮਾਧੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਤੀਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਇਤਰੋ ਤਥਾ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਨਨੁ ਅਤੀਤਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿਆਦਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਯਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਿਚ੍ਚਕਰਂ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਥਂ ਤਂ ਸਮਾਧਿ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਯਾ ਸਕਸਮਯੇ ''ਸਮਾਧਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵੇਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਸਮਾਧੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗੀ**ਤਿਆਦਿ ''ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੋ''ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਛਲੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨੇਵ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। **ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਤਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਸਮਾਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨੭. ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਠਿਤਾਵ ਸਾ ਧਾਤੂ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ ਨਾਮ ਏਕਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਾ ਚ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾ ਨਾਮ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਾਯਪਿ ਚ ਤੇ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਅਞ੍ਞਾ ਠਿਤਤਾ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਤਾਯ ਠਿਤਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਰਵਾਦੀ ਏਵਰੂਪਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਤਞ੍ਞੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੨੮. ਇਦਾਨਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਨਿਚ੍ਚਾਨਂ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਪਿ ਰੂਪਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਤੇ ਰੂਪਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਏਕਤੋ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਨਿਚ੍ਚਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਸਕਵਾਦੀ ਲੇਸੋਕਾਸਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਯਾ ਤੇਨ ਦੁਤਿਯਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਾ , ਤਾਯਪਿ ਤਤੋ ਪਰਾਯਪੀਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਵਸੇਨ ਅਨੁਪਚ੍ਛੇਦਦੋਸਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੋ **ਤਾਯ ਤਾਯੇ**ਵਾਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਜਰਾ **ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵਿਭਾਗਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਪਰਵਾਦਿਨੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੬੨੯. **ਰੂਪਂ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯੇਸਂ ਸਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ, ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਥਾ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਂ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਜਰਾਮਰਣਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦੀਨਂ ਤਾਨਿ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿਯੇਵਾਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਏਕਾਦਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੧੨. ਦ੍ਵਾਦਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਂਵਰੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੦-੬੩੨. ਇਦਾਨਿ ਸਂਵਰੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਸਂਵਰੋਪਿ ਅਸਂਵਰੋਪਿ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਅਥ ਨਂ ਯਾ ਸਕਸਮਯੇ ਚੇਤਨਾ ''ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਸਾ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾਮਂ ਲਭਤਿ, ਤਥਾ ''ਯਦਿ ਤੇ ਸਂਵਰੋ ਕਮ੍ਮਂ, ਸੋਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾਮਂ ਲਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ ਚਕ੍ਖੁਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤਾਦਿਸਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਮੇ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਸਾਦਕਾਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਪਸਾਦਕਾਯਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਯਮ੍ਪਿ ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਵਿਪਾਕਦ੍ਵਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਸਂਵਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਤੇਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਸਂਵਰਾਸਂਵਰਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਾਵਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਸਂਵਰੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਕਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੩-੬੩੫. ਇਦਾਨਿ ਕਮ੍ਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੧੭) ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਸਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਵਿਪਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ; ਤੇਸਂ ''ਚੇਤਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੬੩) ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਚੇਤਨਾ ''ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ; ਸਾ ਚ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਵ ਸਵਿਪਾਕਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਅਵਿਪਾਕਾਤਿ ਇਮਂ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬਾ ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । **ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ**ਤਿਆਦਿ ਸਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਚੇਤਨਂ ਸਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਵਿਪਾਕਪਟਿਸਂਵੇਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੬-੬੩੭. ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪੁਲਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੩੬) ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ; ਤੇਸਂ ''ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ ਵਿਪਾਕਾਤਿ ਨਾਮਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਨਾਯਂ ਵੋਹਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਵਿਪਾਕੋ ਨਾਮ ਏਵਰੂਪੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਲਾਭਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸੁਚਿਪਰਿਵਾਰੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਪਰਿਵਾਰੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਸਲ਼ਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੮-੬੪੦. ਇਦਾਨਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਂਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਨਾਯਤਨਂ ਸਿਯਾ ਵਿਪਾਕੋ। ਸੇਸਾਨਿ ਕੇਵਲਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਨ ਵਿਪਾਕੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੧-੫੪੫. ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ''ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਤਾਯ ਨਿਯਤੋ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ''ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਅਞ੍ਞੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਤਾਯ ਨਿਯਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਮਂ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਮਾਤਾ ਜੀਵਿਤਾਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਦ੍ਵੇ ਨਿਯਾਮਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਚ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਚ। ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਤਞ੍ਚੇਵ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਨਿਯਮੇਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਂ। ਤਂ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਨਿਰਯੂਪਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਯਮੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਤਾਯ ਚ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਨਿਯਮਿਤੋ। ਸੇਸਮਗ੍ਗਨਿਯਾਮੋ ਪਨਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁਂ ਸੋ ਅਭਬ੍ਬੋ। ਤ੍ਵਂ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤੇਨ ਤਂ ਵਦਾਮ – ''ਕਿਂ ਤੇ ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨ ਨਿਯਮਿਤੋ''ਤਿ।

ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਨ੍ਤਰਾਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਨਿਯਾਮੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਤਾਯ ਨਿਯਾਮਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਨਿਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਨ ਪਠਮਮਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤੇਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। **ਨਨੁ ਸੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ''ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਤ੍ਤਕੇ ਭਵੇ ਸਨ੍ਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਂ ਏਤ੍ਤਕੇ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲੇਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ, ਨ ਭਵਨਿਯਾਮਂ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੋ, ਕੋਲਂਕੋਲੋ, ਏਕਬੀਜੀ ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬੪੬-੬੪੭. ਕੋਲਂਕੋਲਏਕਬੀਜਿਕਥਾਯੋਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕੋਲਂਕੋਲਏਕਬੀਜਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਜੀਵਿਤਾਵੋਰੋਪਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੪੮-੬੪੯. ਇਦਾਨਿ ਜੀਵਿਤਾਵੋਰੋਪਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਦੋਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਪਰਸੇਲਿਯਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਮਾਤਰ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪਨ ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ ਅਨਵਕਾਸੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰ**ਵੋਤਿਆਦਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾਦੀਸੁ ਸਗਾਰਵਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਅਕੁਸਲਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਗਾਰਵੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਗਾਰਵਭਾਵਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ **ਅਗਾਰ**ਵੋਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਪਸੁਤਤਾਯ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਸਤਿਯਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਚੇਤਿਯੇ ਅਭਿਵਾਦਨਪਦਕ੍ਖਿਣਕਰਣਾਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪੁਨ **ਓਹਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਾਦਿਸਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਅਕਰਣਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਜੀਵਿਤਾਵੋਰੋਪਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਦੁਗ੍ਗਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫੦-੬੫੨. ਇਦਾਨਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਦੁਗ੍ਗਤਿਞ੍ਚ ਦੁਗ੍ਗਤਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤਣ੍ਹਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਦੁਗ੍ਗਤੀਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਥਾ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ''ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਦੁਗ੍ਗਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਆਪਾਯਿਕੇ ਰੂਪੇ ਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਪਰਵਾਦਿਨੋ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। **ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਹਾਨਮੇਵ ਦੁਗ੍ਗਤਿਗਾਮਿਨਿਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨੰ ਵਾ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਦੁਗ੍ਗਤਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਦੁਗ੍ਗਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬੫੩. ਸਤ੍ਤਮਭਵਿਕਕਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ।

ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੧੩. ਤੇਰਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫੪-੬੫੭. ਇਦਾਨਿ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਸਙ੍ਘਂ ਸਮਗ੍ਗਂ ਭੇਤ੍ਵਾਨ, ਕਪ੍ਪਂ ਨਿਰਯਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ''ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਂ ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੋ ਨਿਰਯੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਬੁਦ੍ਧੋ ਚ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਙ੍ਘਭੇਦਸ੍ਸ ਅਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਪ੍ਪੋ ਚ ਸਣ੍ਠਾਤਿ ਸਙ੍ਘੋ ਚ ਭਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਸੋ ਸਕਲਂ ਕਪ੍ਪਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਣ੍ਠਹਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤੀਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮੇਵ। **ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਭਾਵਨਾਮਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਰਸਮਯੇ ਪਨਸ੍ਸ ਜਾਤਿਮਯਂ ਇਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਛਨ੍ਦਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਜਾਤਿਮਯਾਯ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿਮਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਕਿਂ ਤੇਨ, ਯਦਿ ਪਨਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਪਾਯਿਕੋ ਨੇਰਯਿਕੋ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਯਂ ਸੋ ਏਕਂ ਕਪ੍ਪਂ ਅਸੀਤਿਭਾਗੇ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਏਕਭਾਗਮਤ੍ਤਂ ਕਾਲਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਆਯੁਕਪ੍ਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਕੁਸਲਪਟਿਲਾਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੫੮-੬੫੯. ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਪਟਿਲਾਭਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠੋ ਸਕਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਮੇਵ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਯੇਨ ਪਨ ਤਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਬਾਹੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਨ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਇਮਂ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ''ਸੋ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਟਿਲਭਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇਸਂ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਕੁਸਲਪਟਿਲਾਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬੦-੬੬੨. ਇਦਾਨਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਯੇਨ ਖਨ੍ਧਭੇਦਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਵਿਪਾਕਦਾਯਕਂ ਮਾਤੁਘਾਤਾਦਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਂ ਆਣਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਨਿਯਤਾਯ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਆਣਤ੍ਤੋ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਸਾਧਿਕਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ। ਯਸ੍ਸ ਅਨਿਯਤਾਯ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਆਣਤ੍ਤੋ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਸਾਧਿਕਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ, ਭਬ੍ਬੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਕਸਮਯੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯੇਸਂ ਪਨ ''ਅਨਿਯਤਾਯਪਿ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਬ੍ਬੋਯੇਵ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇਸਂ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਸਕਵਾਦੀ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖਂ ਦਤ੍ਵਾ **ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਪੇਤਿ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥਸਾਧਿਕਚੇਤਨਾਯ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਪਰਵਾਦੀ ਮਾਤੁਘਾਤਾਦਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਣਤ੍ਤਤ੍ਤਾਵ ''ਸੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸਕਵਾਦੀ ਪਨ ਏਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਨਿਯਾਮਾਨਂ ਅਨੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਨਨੁ ਤਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਮਾਤੁਘਾਤਾਦਿਕਮ੍ਮਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਯਤਾਣਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਅਨਿਯਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਆਣਤ੍ਤਿਂ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ‘‘ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਮਯਾ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਜਾਯਤੇਵ। **ਹਞ੍ਚੀ**ਤਿਆਦਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੬੬੧. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸ ਅਨਿਯਤਾਣਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਂ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਂ, ਤਮੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਭਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ‘‘ਅਭਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਮਾਤੁਘਾਤਾਦਿਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਰਕੋ, ਕਿਂ ਤੇ ਤੇਨ ਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਤਾਨੀ’’ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਮਾਤਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਿਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤੇਸਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਰੋਗਤਾਯ ਤਥਾਰੂਪਂ ਕਿਰਿਯਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ‘‘ਨ ਹੇਵ’’ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਨਿਯਤਾਣਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਮਾ ਖੋ ਮਯਾ ਆਣਤ੍ਤਂ ਆਕਾਸੀ’’ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਂ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਸਂਹਟਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਸਂਹਟਤ੍ਤਾਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦਿਤਂ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਪਟਿਵਿਨੀਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾਣਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ ਨਿਯਤਭਾਵਂ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਰਵਾਦੀ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਸਕਵਾਦੀ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਸਂਹਟਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ **ਹਞ੍ਚੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੬੬੨. ਪੁਨ **ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਪਕ੍ਖੇ ਪਠਮਪਕ੍ਖੇ ਵਿਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਨਨੁ ਤਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਸਂਹਟਕਾਲਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪਯੁਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਤਾਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਯਤਾਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਹਞ੍ਚੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਅਯਂ ਪਨ ਲਦ੍ਧਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰਾਪਯੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬੩-੬੬੪. ਇਦਾਨਿ ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧੋ ਨਿਯਾਮੋ – ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਂ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਨਿਯਾਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਨਿਯਾਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਸੇਸਾ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਯਤਾ ਨਾਮ। ਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਪਿ ਅਨਿਯਤੋਯੇਵ। ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲੇਨ ‘‘ਅਯਂ ਸਤ੍ਤੋ ਅਨਾਗਤੇ ਬੋਧਿਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਬਜਾਕਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪੁਞ੍ਞੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ ਨਿਯਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਂ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਭਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਸਮੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘‘ਨਿਯਤੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤੀ’’ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਪਰਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਨਿਯਾਮੇਨ ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਨਿਯਾਮਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਨਿਯਾਮਪ੍ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਨਿਯਾਮੇ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਭਬ੍ਬੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਚਨਂ ਕੇਵਲਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਬ੍ਬਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਂ। ਸੋ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਕੇਨਪਿ ਨਿਯਤਧਮ੍ਮੇਨ ਅਨਿਯਤੋ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ।

ਨਿਯਤਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਨਿਵੁਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬੫-੬੬੭. ਇਦਾਨਿ ਨਿਵੁਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਨਿਵੁਤੋ ਓਫੁਟੋ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ ਚ ਨੀਵਰਣਂ ਜਹਤੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਨਿਵੁਤੋ**ਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਰਤ੍ਤੋ ਰਾਗ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨਿਵੁਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਜਹਨੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ**ਤਿਆਦਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਜਾਨਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਨਿਵੁਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਜਹਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਨਿਵੁਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬੮-੬੭੦. ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੋ**ਤਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਤੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਂ ਉਪਗਤੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਨਿਵੁਤਕਥਾਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭੧-੬੭੩. ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩) ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿ ਝਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਤਂ ਝਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ''ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤੀ''ਤਿਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਝਾਨਸ੍ਸਾਦਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਨ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਝਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਅਸਾਤਰਾਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭੪. ਇਦਾਨਿ ਅਸਾਤਰਾਗਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿਵਦਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੯) ਸੁਤ੍ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯਪਿ ਰਾਗਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿ ਅਸਾਤਰਾਗੋ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤ੍ਥਿ ਅਸਾਤਰਾਗੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸਾਤਰਾਗੋ**ਤਿ ਅਸਾਤੇ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਯਿਤੇ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਏਤਦੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾ। **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੬੭੫. **ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਮੇਵ ਆਰਬ੍ਭ ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਮੂਹਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਵੇਦਯਿਤਲਕ੍ਖਣਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਮੇਵ ਵਾ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ਵੇਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਵਿਪਰਿਣਾਮਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਭਿਭੂਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਕਾਮਸੁਖਂ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਂ ਅਸਾਤਰਾਗਸ੍ਸਾਤਿ।

ਅਸਾਤਰਾਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭੬-੬੮੦. ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਇਮਾਸੁ ਛਸੁ ਤਣ੍ਹਾਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਾ ਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਪਞ੍ਹਾਨੰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। **ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਛਪਿ ਤਣ੍ਹਾ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਹਿ ਛਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ। ''ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ। ''ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨਨੁ ਸਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਪਦੰ ਤਣ੍ਹਾਯ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਭਾਵੰ ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਨਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੮੧-੬੮੫. ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਨਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨੰਯੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸੰ ਪੁਰਿਮਕਥਾਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਨਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਤੇਰਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੧੪. ਚੁਦ੍ਦਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੮੬-੬੯੦. ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਂ ਵਾ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਂ ਵਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਰਜ੍ਜਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ; ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਆਵਟ੍ਟਨਾ ਪਣਿਧੀ**ਤਿ ਉਭਯਂ ਆਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਭਵਙ੍ਗਂ ਆਵਟ੍ਟੇਤੀਤਿ ਆਵਟ੍ਟਨਾ। ਭਵਙ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਦਹਤਿ ਠਪੇਤੀਤਿ ਪਣਿਧਿ। **ਕੁਸਲਂ ਅਨਾਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਂ ਤਂ ਅਕੁਸਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨ੍ਤਂ ਕੁਸਲਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਅਨਾਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਵਿਨਾ ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਕੁਸਲਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਯਦਿ ਅਕੁਸਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਕੁਸਲਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। **ਨਨੁ ਯਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਰਾਗਵਿਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਟਿਸਨ੍ਦਹਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਸਲ਼ਾਯਤਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯੧-੬੯੨. ਇਦਾਨਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤੇਸਿਯੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹੇਵ ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨੇਸੁ ਮਨਾਯਤਨਕਾਯਾਯਤਨਾਨੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿਰਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਖੋ ਯੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਕਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਂ ਸਕਸਮਯੇ ਵਾਦੋ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਏਕਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭਵਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਾਖਾਵਿਟਪਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਙ੍ਕੁਰੋ ਵਿਯ ਬੀਜਮਤ੍ਤਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਲ਼ਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੀ**ਤਿਆਦਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨੇ ਸਤਿ ਏਵਰੂਪੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪਰਤੋ **ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਗਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਕੇਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯੩-੬੯੭. ਇਦਾਨਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਚ੍ਚਗੀਤਾਦੀਸੁ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਦ੍ਦਸਵਨਾਦੀਨਂ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਇਮਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਵਿਯ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਿਯਾਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਂ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਠਮਜਵਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੁਤਿਯਜਵਨਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਭਾਵੇਨ

ਤਵ੍ਵੇਵ ਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਤਥਾ ਏਤਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਯਂ ਏਕਮੇਵਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਚ੍ਚਤਿ ਗਾਯਤੀ**ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮੋਧਾਨੇ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਵੋਕਿਣ੍ਣਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਅਰਿਯਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੬੯੮-੬੯੯. ਇਦਾਨਿ ਅਰਿਯਰੂਪਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਰੂਪਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ''ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੭) ਵਚਨਤੋ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਰਿਯਰੂਪਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਅਰਿਯਾਨਂ ਰੂਪਂ, ਅਰਿਯਂ ਵਾ ਰੂਪਨ੍ਤਿ **ਅਰਿਯਰੂਪਂ। ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਨਾਸਵਪੁਚ੍ਛਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭੂਤਾਨਿ ਸੇਸਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ। ਤੇਸਞ੍ਚਿ ਰੂਪਮਤ੍ਤਵ੍ਵੇਵ ਅਸਿਦ੍ਧਂ, ਕੁਤੋ ਉਪਾਦਾਰੂਪਤਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਅਰਿਯਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਅਞ੍ਞੋ ਅਨੁਸਯੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦੦-੭੦੧. ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਨੁਸਯੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋ ਅਨੁਸਯੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਨੁਸਯਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਾਨੁਸਯੋ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਅਨੁਸਯਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞੋ ਅਨੁਸਯੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦੨. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋਪਿ ਰਾਗਾਦਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ – ''ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ, ਭੋ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜ, ਅਸੁਭਤੋ ਮਨਸਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸੁਭਤੋਵ ਮਨਸਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੭)। ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂਯੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੦੩-੭੦੫. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਰਾਗਾਰੂਪਰਾਗਾਪਿ ਰੂਪਧਾਤੁਅਰੂਪਧਾਤੁਯੋ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਧਾਤੁਅਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯੇਵ ਚ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਰੂਪਰਾਗੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਂ ਰੂਪਰਾਗੋ ਰੂਪਧਾਤੁਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਚ ਸੋ ਤਿਵਿਧਾਯ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਕਿਂ ਤੇ ਏਵਂ ਰੂਪਰਾਗੋਪਿ ਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਪਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਕੇਵਲਂ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਾਪੇਤੁਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੇਸਿਯਾਦੀਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ **ਸਮਾਪਤ੍ਤੇਸਿਯੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯਜਾਤਿ। **ਨਨੁ ਕਾਮਰਾਗੋ**ਤਿਆਦਿਵਚਨਮ੍ਪਿ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸੇਵ ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਅਨੁਸਯਭਾਵਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਞ੍ਚ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਸਂ ਇਤਰਧਾਤੂਸੂਤਿ।

ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਅਬਜਾਕਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੬-੧੦੮. ਇਦਾਨਿ ਅਬਜਾਕਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਅਬਜਾਕਤਂ ਅਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਅਬਜਾਕਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ਖੋ, ਵਚ੍ਛ, ਅਬਜਾਕਤਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੧੬ ਥੋਕਂ ਵਿਸਦਿਸਂ) ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਅਕਥਿਤਤ੍ਤਾ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਇਮਂ ਵਿਭਾਗਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਾਬਜਾਕਤਂ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮ੍ਪਿ ਅਬਜਾਕਤਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇਸਂ ਤਂ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਅਬਜਾਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯਜਾਤੀਤਿ।

ਅਬਜਾਕਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯-੧੧੦. ਇਦਾਨਿ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਝਾਨਲਾਭੀ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਨ ਵਿਗਤਦਿਟ੍ਠਿਕੋਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯਜਾਤੀਤਿ।

ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੧੫. ਪਨ੍ਨਰਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਚ੍ਚਯਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੧੧-੭੧੭. ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਤਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਯੇਸਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਯਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਯੋ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੧੮-੭੧੯. ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਸਮਯੇ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਤਨ੍ਤਿ, ''ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਾਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ । **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋਵ ਗਹਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਸੇਸਾਨਿ ਤੀਣਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। **ਜਰਾਮਰਣਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, **ਨਾਮਰੂਪਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸਾਤਿ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਅਦ੍ਧਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੨੦-੭੨੧. ਇਦਾਨਿ ਅਦ੍ਧਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਤੀਣਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੮) ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ; ਤੇਸਂ ''ਅਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋ ਨਤ੍ਥਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਾਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਾ। ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾਵ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਅਦ੍ਧਾ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਸਚੇ ਸੋ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋ, ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਨੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਂ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਅਦ੍ਧਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਖਣਲਯਮੁਹੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੨੨-੭੨੩. ਖਣਲਯਮੁਹੁਤ੍ਤਕਥਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹੇਤੇ ਖਣਾਦਯੋ ਅਦ੍ਧਾਪਰਿਯਾਯਾ ਏਵਾਤਿ।

ਖਣਲਯਮੁਹੁਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਆਸਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੪-੧੨੫. ਇਦਾਨਿ ਆਸਵਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਆਸਵੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਅਞ੍ਞੋ ਆਸਵੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ ਸਾਸਵਾ ਸਿਯੁੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ ਅਨਾਸਵਾਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਦਿ ਤੇ ਆਸਵਾ ਅਨਾਸਵਾ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਤੇਹਿ ਮਗ੍ਗਾਦਿਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਆਸਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਜਰਾਮਰਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੬-੧੨੭. ਇਦਾਨਿ ਜਰਾਮਰਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਰਾਮਰਣੰ ਨਾਮ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਲੋਕਿਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ''ਲੋਕਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਹਿ ਦੁਕੇ ਜਰਾਮਰਣੰ ਨੇਵ ਲੋਕਿਯਪਦੇ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਦੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਇਮੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਜਰਾਮਰਣੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨੰ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਜਰਾਮਰਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੮-੧੨੯. ਇਦਾਨਿ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਨ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਨਿਰੋਧੋ। ਇਤਿ ਸਾ ਨੇਵ ਲੋਕਿਯਾ ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਲੋਕਿਯਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨੰਯੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸੰ ਪੁਰਿਮਕਥਾਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਦੁਤਿਯਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੦-੧੩੧. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਾਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨੰ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸੰ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਦੁਤਿਯਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਤਤਿਯਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੨. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ''ਅਸੁਕੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ, ਅਸੁਕੋ ਨ ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਮਰਣਧਮ੍ਮਤਾਯ ਨਿਯਾਮੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਪਿ ਕਾਲੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਾਨੰ; ਤੇਸੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਯਪਿ ਮਰਣਧਮ੍ਮਤਾਯ ਮਰਣਸਮਯਞ੍ਚ ਅਮਰਣਸਮਯਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਲੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮ ਮਰਣਨ੍ਤਿਕੇਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਫਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸੇਸਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਵਿ**ਸਂ ਕਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਨੁਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ ਸਰੀਰਪਕਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਪਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਨੁਭਾਵੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨੇਵ **ਨ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਤਿ।

੨੩੩-੨੩੪. ਨ ਕਾਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਥਿ ਸੋ ਨਿਯਾਮੋ**ਤਿ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੋ ਨਿਯਾਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗੀਤਿਆਦਿ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ''ਨਿਯਾਮੇ ਅਸਨ੍ਤੇਪਿ ਮਰਣਸਮਯੇਨੇਵ ਮਰਤਿ, ਨਾਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿ ਨਿਯਾਮਾਭਾਵੇਨ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋਪਿ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਤਤੋ ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਨ ਚਵਤਿ, ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪੀਤਿ।

ਤਤਿਯਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੫. ਇਦਾਨਿ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਾਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਨਾ ਅਸਞ੍ਞਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਿ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਇਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਕਿਯਾ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾ ਹੋਤਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਅਰਿਯਾਨਂ, ਸਾ ਚ ਨਾਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾ। ਇਮਂ ਪਨ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਅਸਞ੍ਞਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੨੩੬. **ਇਧਾਪਿ ਅਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਇਧ ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਾਗਵਸੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਸਞ੍ਞਿਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ, **ਤਤ੍ਰਾਪਿ** ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇਨੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਛਲੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਸਞ੍ਞਿਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਇਤੋ ਚੁਤਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਮੇਵ ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਇਮਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ ਲਦ੍ਧਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਯੇਵਾਤਿ।

ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੁਪਿਕਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਕਮ੍ਮੂਪਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੭. ਇਦਾਨਿ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਞ੍ਞਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਕਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ, ਫਸ੍ਸਾਦਿਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਫਸ੍ਸੂਪਚਯਾਦਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਞ੍ਞੋ ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੨੩੮-੨੩੯. **ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਹਜਾਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਪਰਤੋ **ਅਕੁਸਲੋ**ਤਿਪਞ੍ਹੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੪੦. ਸਾਰਮ੍ਮਣੋਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤੁ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੂ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਾ ਚਿਤ੍ਤੂ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਕਮ੍ਮਂ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚ।

੧੪੧. ਕਮ੍ਮਮ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋਤਿ ਕਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ, ਕਮ੍ਮੇ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ, ਕਮ੍ਮੂਪਚਯਤੋਵ ਵਿਪਾਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਯਾਵ ਅਙ੍ਕੁਰੁਪ੍ਪਾਦਾ ਬੀਜਂ ਵਿਯ ਯਾਵ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦਾ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਕਮ੍ਮਂ, ਸੋ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ, ਸੋ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਮ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮੂਪਚਯੋ, ਸੋ ਚ ਯਾਵ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਤੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਏਕਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **ਵਿਪਾਕੋ ਸਾਰਮ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਪਾਕੋ ਵਿਯ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮੋਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਬਦ੍ਧੋਯੇਵਾਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨੇਕਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਏਕਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਟਿਲੋਮੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਕਮ੍ਮੂਪਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਨ੍ਨਰਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਤਤਿਯਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੧੬. ਸੋਲ਼ਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਨਿਗ੍ਗਹਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪੩-੭੪੪. ਇਦਾਨਿ ਨਿਗ੍ਗਹਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਲੋਕੇ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਸੀਭੂਤਾ, ਤੇ ਯਦਿ ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੁਂ, ਕਾ ਤੇਸਂ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਕੋ ਵਸੀਭਾਵੋ। ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਵਸੀਭਾਵੇਨ ਚ ਅਦ੍ਧਾ ਤੇ ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ। ਪਗ੍ਗਹਕਥਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਨਿਗ੍ਗਹਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਸੁਖਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪੭-੭੪੮. ਇਦਾਨਿ ਸੁਖਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਬਹੂਨਂ ਵਤ ਨੋ ਭਗਵਾ ਸੁਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਹਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੮) ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸ ਸੁਖਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਤੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਤੀ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਤਾਦਿਸਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹੇ ਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ, ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਂ ਤਸ੍ਸੇਵ, ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨੇਵ ਤ੍ਤਨੋ**ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹੇ ਪਨ ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ, ਨ ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਦਿਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ**ਤਿਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਹਤ੍ਤਾ**ਤਿਵਚਨਂ ਭਗਵਤੋ ਪਰੇਸਂ ਸੁਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਅਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਸੁਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਸੁਖਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਅਧਿਗਯ੍ਹਮਨਸਿਕਾਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪੯-੭੫੩. ਇਦਾਨਿ ਅਧਿਗਯ੍ਹ ਮਨਸਿਕਾਰਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਯਤੋ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਨਯਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਅਤੀਤੇ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨ ਅਨਾਗਤੇ ਮਨਸਿਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਤੀਤਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਹੋਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਤੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕ੍ਖਣੇ ਮਨਸਿਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਅਧਿਗਯ੍ਹ ਅਧਿਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਏਕਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਪਰਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ।

ਅਥ ਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਏਕਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਤੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਏਵਂਲਕ੍ਖਣਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਾਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਞ੍ਞੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਪਞ੍ਹਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤੇਨ ਫਸ੍ਸੇਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੇਵ।

ਅਤੀਤਾਦਿਪਞ੍ਹੇਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ᩅੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇᩅ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਞ੍ਞਾ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇᩅ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿਆਦਿᩅਚਨਂ ਨਯਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ᩅੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਅਧਿਗਯ੍ਹਮਨਸਿਕਾਰਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਰੂਪਂ ਹੇਤੂਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੧੫੪-੧੫੬. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਂ ਹੇਤੂਤਿ ਕਥਾਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਦਿਨੋ ਹੇਤੁਹੇਤੁਸ੍ਸਾਪਿ ਨਾਮਂ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਪਿ। ਇਮਂ ਪਨ ᩅਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ᩅਾ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਹੇਤੂ''ਤਿ ᩅਚਨਮਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅᩅਿਸੇਸੇਨੇᩅ ਰੂਪਂ ਹੇਤੂਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕᩅਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਅਲੋਭੋ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਕਿਂ ਤੇ ਰੂਪਂ ਅਲੋਭਸਙ੍ਖਾਤੋ ਹੇਤੂਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਇਤਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇᩅ ਨਯੋ। **ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਹੇਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਹੇਤੁਭਾᩅੋ ᩅੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਰੂਪਂ ਹੇਤੂਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ।

੧੫੭-੧੫੯. ਸਹੇਤੁਕਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾᩅ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ᩅੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਰੂਪਂ ਸਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਰੂਪਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਨ੍ਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੧੬੦-੧੬੪. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ᩅਚੀਕਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਮ੍ਪੀ''ਤਿᩅਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਾਯᩅਚੀਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਾਯᩅਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿᩅਚੀᩅਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਰੂਪਂ ਕੁਸਲਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਮ੍ਪੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਿਸਾਸਕਾਨਞ੍ਚੇᩅ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਰੂਪਂ ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕᩅਾਦਿਸ੍ਸ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਤੇ ਰੂਪਂ ਕੁਸਲਂ, ਏᩅਂᩅਿਧੇਨ ਅਨੇਨ ਭᩅਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਸਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮਾਹ। ਪਰਤੋ ਅਕੁਸਲਪਞ੍ਹੇਪਿ ਏਸੇᩅ ਨਯੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇᩅਾਤਿ।

ਰੂਪਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਨ੍ਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਰੂਪਂ ᩅਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੧੬੫-੧੬੭. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਂ ᩅਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ᩅਿਯ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਂ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ᩅਿਪਾਕੋਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇᩅ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕᩅਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਤੇ ਰੂਪਂ ᩅਿਪਾਕੋ, ਏᩅਂᩅਿਧੇਨ ਅਨੇਨ ਭᩅਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਸੁਖᩅੇਦਨੀਯ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੇਸਂ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇᩅ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਰੂਪਂ ᩅਿਪਾਕੋਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਰੂਪਂ ਰੂਪਾᩅਚਰਾਰੂਪਾᩅਚਰਨ੍ਤਿਕਥਾᩅਣ੍ਣਨਾ

੨੬੮-੨੭੦. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਂ, ਤਂ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਾਵਚਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੧-੨੭੫. ਇਦਾਨਿ ਰੂਪਰਾਗੋ ਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਅਰੂਪਰਾਗੋ ਅਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਰਾਗਾਰੂਪਰਾਗੇਹਿਪਿ ਰੂਪਧਾਤੁਅਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ''ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਸਾ ਚ ਲਦ੍ਧਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚ। ਅਯਂ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂਯੇਵਾਤਿ।

ਰੂਪਰਾਗੋ ਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਅਰੂਪਰਾਗੋ ਅਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਸੋਲ਼ਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੧੭. ਸਤ੍ਤਰਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੭੬-੭੭੯. ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਅਰਹਤੋ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨਾਦੀਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਅਰਹਾ ਨਾਮ ਪਹੀਨਪੁਞ੍ਞਪਾਪੋ, ਸੋ ਯਦਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਪਾਪਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯੋ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਿਰਿਯਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਦਾਨਂ ਦਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦਾਨਾਦਿਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਸਕਵਾਦੀ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਇਤਰੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਿਰਿਯਾਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਅਕਾਲਮਚ੍ਚੁਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮੦. ਇਦਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਅਕਾਲਮਚ੍ਚੁਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕਤਾਨਂ ਉਪਚਿਤਾਨਂ ਅਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਭਾਵਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੧੭) ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਅਰਹਤਾ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦਯਿਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਰਹਤੋ ਅਕਾਲਮਚ੍ਚੂ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਸਚੇ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਅਕਾਲਮਚ੍ਚੁ, ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕੇਨ ਨਾਮ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕੋ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚੇਵ ਤਾਦਿਸਾਨਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੭੮੧. **ਵਿਸਂ ਨ ਕਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ''ਯਾਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਵ ਨ ਕਮਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ।

੭੮੨. **ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕਤਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਅਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤ੍ਵਾ ਅਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨਨੁਭਵਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਭਾਵਂ ਤੇਸਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਵਟੁਮਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਾਵਂ ਨ ਵਦਾਮਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, ਅਪਰਾਪਰਿਯਵੇਦਨੀਯਾਨਂ ਯਦਾ ਵਿਪਾਕੋਕਾਸਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪੇ ਅਪਰਾਪਰੇ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਸਂਸਾਰਪਵਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਲਦ੍ਧਵਿਪਾਕਵਾਰੇ ਕਮ੍ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੇਸੋ ਜਗਤਿਪ੍ਪਦੇਸੋ, ਯਤ੍ਥਟ੍ਠਿਤੋ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਪਾਪਕਮ੍ਮਾਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਯਦੇਤਂ ''ਅਲਦ੍ਧਵਿਪਾਕਵਾਰਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਵਸ੍ਸਂ ਅਰਹਤੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ''ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਅਕਾਲਮਚ੍ਚੂ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ ਕਤਂ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵਾਤਿ।

ਨਤ੍ਥਿ ਅਰਹਤੋ ਅਕਾਲਮਚ੍ਚੁਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਸਬ੍ਬਮਿਦਂ ਕਮ੍ਮਤੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੩. ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਕਮ੍ਮਤੋਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਤ੍ਤਤਿ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟੰ ਕਮ੍ਮਤੋਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ , ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਾਜਗਿਰਿਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਬ੍ਬਮਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਤੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਯਦਿ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਤੋਵ ਨਾਮ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਵਿਪਾਕੋਯੇਵ ਸਿਯਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੂ**ਤਿ ''ਯਦਿ ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਕਮ੍ਮਤੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੁਨਾ ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਇਤਰੋ ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੁਵਾਦਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

੧੮੪. **ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ**ਤਿ ''ਯਦਿ ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਕਮ੍ਮਤੋ, ਯੰ ਅਤੀਤਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਮਤਰੇ ਭਵੇ ਕਮ੍ਮਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਬੀਜਤੋ ਅੰਕੁਰਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬੀਜਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਬੀਜਤੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਤੋ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਪਾਣੰ ਹਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੇਨੇਵ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਤਰੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਚੇਤਨਾਪਿ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਿਪਾਕੋਯੇਵਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਦਿ ਤੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਵਿਯ ਵਿਪਾਕੋਪਿ ਸਫਲੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਸਫਲੋ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਨਿਰਯਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਾਦਿਭਾਵਤੋ ਸਫਲਤੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਨ ਇਦੰ ਨਾਮ ਫਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਸਫਲੋ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਦਾਨਫਲੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਕਮ੍ਮਵਾਦਿਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਾਦਿਤੰ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਮਿਦੰ ਕਮ੍ਮਤੋਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੬-੧੮੭. ਇਦਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧੰ ਦੁਕ੍ਖੰ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੰ, ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਞ੍ਚ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੰ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਤ੍ਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੰ ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੇਨ ''ਯਦਨਿਚ੍ਚੰ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਇਮੰ ਵਿਭਾਗੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨ ਇਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨੰ, ਤੇਸੰ ਇਤਰਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਞ੍ਞੇ**ਵਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ 'ਯਦਨਿਚ੍ਚੰ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੇਨੇਵ ਤੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਞ੍ਞੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨਨੁ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੰ ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਨਨੁ ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਪਾਸਾਣਾਦਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੮੮. **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਞ੍ਞੇਵ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਹੋਤਿ। ਉਣ੍ਹਕਾਲਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਗ੍ਗਿ ਸੀਤਕਾਲੇ ਚ ਵਾਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਭੋਗਵਿਨਾਸਾਦਯੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਾਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਪਨ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤਥਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਿਣਕਟ੍ਠਾਦਿਨਿਰੋਧੋ ਵਾ ਉਤੁਬੀਜਾਦਿਨਿਰੋਧੋ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੰ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਞੇਵ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਞ੍ਚ, ਇਤਰੰ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵਾਤਿ ਇਦੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਯਥਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੰ ਪਰਿਵ੍ਵਾਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ। ''ਯਦਨਿਚ੍ਚੰ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵੰ ਪਟਿਸੇਧੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੯-੧੯੦. ਇਦਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ 'ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਅਵਸੇਸਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਦਿ ਏਵੰ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਪੀ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਵਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਤੀਣੇਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਵਿਰੋਧਭਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੧-੧੯੨. ਇਦਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੇਵ ਸਙ੍ਘੋ, ਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸਙ੍ਘੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਚ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਵਾਦੀਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਵੇਤੁਲ੍ਲਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘੋ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਨੰ ਸਤ੍ਥਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾਤਿਆਦੀਹਿ ਥੋਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਨਨੁ ਸਙ੍ਘੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਯੇ ਤੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਅਸਤਿ ਕਸ੍ਸ ਦਦੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਹੁਤਿੰ ਜਾਤਵੇਦੋ** ਵਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਰਸਮਯਤੋ ਆਗਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਮਹਾਮੇਘ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਘਵੁਟ੍ਠਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵੁਟ੍ਠਿਞ੍ਹਿ ਮੇਦਨੀ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਮੇਘਮੇਵ। ਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ''ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਵਦਤਿ, ਨ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੇਵ ਸਙ੍ਘੋ। ਮਗ੍ਗਫਲਪਾਤੁਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਨ ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਙ੍ਘੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੩-੧੯੪. ਇਦਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੇਵ ਸਙ੍ਘੋ ਨਾਮ, ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤੀ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਨ ਨੰ ਸਤ੍ਥਾ ਏਵੰ ਥੋਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਸੋਧੇਤੀ**ਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲੰ ਕਰੋਤਿ। ਸਙ੍ਘਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪੰ ਦਿਨ੍ਨੰ ਬਹੁ ਹੋਤਿ, ਬਹੁ ਦਿਨ੍ਨੰ ਬਹੁਤਰੰ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਰਹਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ, ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਿਕਾਯਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਮਹਨ੍ਤੰ ਫਲੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਘੋ ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘੇ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੫-੧੯੬. ਇਦਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘੇ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ''ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੇਵ ਸਙ੍ਘੋ ਨਾਮ, ਨ ਚ ਤਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘੋ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਿਵਤਿ, ਖਾਦਤਿ, ਸਾਯਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਂਯੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘੋ ਨ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਾਦਿਕਰਣਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਗਣਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘੋ ਨ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਕਸ੍ਸ ਗਣਭੋਜਨਾਦੀਨਿ ਸਿਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਟ੍ਠ ਪਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘੋ ਨ ਪਿਵੇਯ੍ਯ, ਕਸ੍ਸੇਤਾਨਿ ਪਾਨਾਨਿ ਸਤ੍ਥਾ ਅਨੁਜਾਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘੇ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੭-੧੯੮. ਇਦਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ''ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੇਵ ਸਙ੍ਘੋ ਨਾਮ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਤੇਸਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਾਤੁਂ, ਨ ਚ ਤੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ, ਨਾਪਿ ਤੇਸਂ ਦਾਨੇਨ ਕੋਚਿ ਉਪਕਾਰੋ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਂਯੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਏਵਂ ਥੋਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੯. ਇਦਾਨਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਲੋਕਾਨੁਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਪਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਰੁਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਂਯੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਦ੍ਵਿਪਦਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਮਨੁਸ੍ਸਦੁਸ੍ਸੀਲੇਪਿ ਦਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਗੁਣਂ ਹੋਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਏਵਰੂਪੇ ਅਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲੇ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦੦-੮੦੧. ਇਦਾਨਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਦਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਦਾਯਕੇਨ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਵਿਪਾਕੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਪਰਂਕਤਂ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਦਾਯਕਤੋਵ ਦਾਨਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ, ਦਾਯਕਸ੍ਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਪਾਕਦਾਯਿਕਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਦਾਨਂ ਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਕਿਮਸ੍ਸ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵੋ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ**ਤਿ ਯਦਿ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਦਾਨਚੇਤਨਾ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਕਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯ,

ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਦਾਨਚੇਤਨਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਹਾਵਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਚੋਦਨਾ ਏਸਾ ''ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਦਾਨਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਸਤ੍ਤਰਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੧੮. ਅਟ੍ਠਾਰਸਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦੨-੮੦੩. ਇਦਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ, ਜਾਤੋ ਲੋਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢੋ, ਲੋਕਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਰਤਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇਨਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੪) ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਭਗਵਾ ਤੁਸਿਤਭਵਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਤਿ, ਨ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪਮਤ੍ਤਕਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ ਵੇਤੁਲ੍ਲਕਾਨਂਯੇਵ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਪੁਟ੍ਠੋਕਾਸੇਨ ਚੇਵ ਸੁਤ੍ਤਸਾਧਨੇਨ ਚ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ **ਨਨੁ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਲੋਕੇ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਪਰਵਾਦੀ ਤੁਸਿਤਪੁਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪਨੇਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਞ੍ਞੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਲੋਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਲੋਕਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਰਵਾਦੀ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਦਤਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਲੋਕਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਸਿ। **ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਵਾਦੀ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਨ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਤਂਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਪਨ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦੪-੮੦੬. ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਤੁਸਿਤਪੁਰੇ ਠਿਤੋ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਥਾਯ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਤਂ ਪੇਸੇਸਿ, ਤੇਨ ਚੇਵ ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੇਸਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਨ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵੇਤੁਲ੍ਲਕਾਨਞ੍ਞੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਤੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਸ੍ਵੇਵ ਸਤ੍ਥਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਜਿਨੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਕਰੁਣਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦੭-੮੦੮. ਇਦਾਨਿ ਕਰੁਣਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਯਾਯਿਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਰਾਗਾਨਂ ਰਾਗਵਸੇਨ ਕਰੁਣਾਪਤਿਰੂਪਿਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਰਾਗੋਵ ਕਰੁਣਾ ਨਾਮ, ਸੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕਰੁਣਾ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਕਰੁਣਾ ਨਾਮੇਸਾ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਚੇਵ ਸਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚ ਏਕਾਦਸਾਨਿਸਂਸਤਾਯ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਦਿ ਭਗਵਤੋ ਕਰੁਣਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਦਯੋਪਿਸ੍ਸ ਨ ਸਿਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਨਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਕਾਰੁਣਿਕੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਤਥਾਰੂਪਂ ਵੋਹਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਕਰੁਣਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਗਨ੍ਧਜਾਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੦੯. ਇਦਾਨਿ ਗਨ੍ਧਜਾਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸං ਬੁਦ੍ਧੇ ਭਗਵਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪੇਮਵਸੇਨ ''ਭਗਵਤੋ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵੋ ਅਞ੍ਞੇ ਗਨ੍ਧਜਾਤੇ ਅਤਿਵਿਯ ਅਧਿਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਤੋ ਚ ਸੁਗਨ੍ਧਤਰං ਗਨ੍ਧਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨං ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਗਨ੍ਧਜਾਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਏਕਮਗ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧੦-੮੧੧. ਇਦਾਨਿ ਏਕਮਗ੍ਗਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸං ਬੁਦ੍ਧੇ ਭਗਵਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪੇਮਵਸੇਨੇਵ ''ਭਗਵਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਾਮੀ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤං ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ, ਏਕੇਨੇਵ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਫਲਾਨਿ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨං ਚਤੂਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿං ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨං ਚਤੁਨ੍ਨං ਫਸ੍ਸਾਦੀਨං ਏਕਤੋ ਸਮੋਧਾਨਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁං **ਚਤੁਨ੍ਨං ਫਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਕਤਰਮਗ੍ਗੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥං ਵੁਤ੍ਤං। **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨං ਪਹਾਨਾਭਾਵਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤਿ। **ਭਗਵਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਰਤੋ ਪਞ੍ਹਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਏਕਮਗ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਝਾਨਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧੩-੮੧੬. ਇਦਾਨਿ ਝਾਨਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸං ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਪਠਮං ਝਾਨං ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨං ਵੂਪਸਮਾ ਦੁਤਿਯං ਝਾਨං, ਤਤਿਯං ਝਾਨං, ਚਤੁਤ੍ਥං ਝਾਨං ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਸං॰ ਨਿ॰ ੫.੯੨੩-੯੩੪) ਇਮං ਪਟਿਪਾਟਿਦੇਸਨං ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ତිං ਵਿਨਾਵ ਝਾਨਾ ਝਾਨං ਸਙ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਿਸਾਸਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਏਕਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਅਨ੍ਧਕਾਨං; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨං ''ਯਦਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰං ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਪਠਮਤੋ ਤਤਿਯං, ਦੁਤਿਯਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁං **ਪਠਮਾ ਝਾਨਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯਾ ਪਠਮਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਪਠਮਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰං ਦੁਤਿਯං, ਦੁਤਿਯਾਦੀਹਿ ਵਾ ਤਤਿਯਾਦੀਨਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥං ਵੁਤ੍ਤං। **ਕਾਮੇ ਆਦੀਨਵਤੋ**ਤਿ ਪਠਮං ਕਾਮੇ ਆਦੀਨਵਤੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨੇਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। **ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਦਿ ਪੁਰਿਮਜਵਨਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਜਵਨං ਵਿਯ ਅਨਨ੍ਤਰං ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵං ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਤਞ੍ਞੇਵ ਤං ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁං ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਝਾਨਾਨං ਦੇਸਿਤਭਾਵං ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਅਨਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤිං, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਝਾਨਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਝਾਨਨ੍ਤਰਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੧੭-੮੧੮. ਇਦਾਨਿ ਝਾਨਨ੍ਤਰਿਕਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸං ਸਮਯੇ ''ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਪਞ੍ਚ ਝਾਨਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ, ਕੇਵਲං ਤਯੋ ਸਮਾਧੀ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ ਓਕਾਸං ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨං ''ਪਠਮਸ੍ਸ ਚ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਚ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰੇ

ਙ੍ਞਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾ ਨਾਮ ਏਸਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸਮ੍ਮਿਤਿਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਏਕਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਦਿ ਞਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਫਸ੍ਸਨ੍ਤਰਿਕਾਦੀਹਿਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਤ੍ਥਿ ਫਸ੍ਸਨ੍ਤਰਿਕਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ ।

ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਚ ਞਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ''ਯਦਿ ਞਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਦੀਨਿਪਿ ਞਾਨਾਨੇਵ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਕੇਵਲਂ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚ। **ਪਠਮਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੮੧੯. **ਸਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਵਿਚਾਰੋ**ਤਿਆਦਿ ''ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸਮਾਧੀਨਂ ਸਮਾਧਿਭਾਵੇ ਸਮਾਨੇ ਅਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋਵ ਸਮਾਧਿ ਞਾਨਨ੍ਤਰਿਕੋ, ਨ ਇਤਰੋਤਿ ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਹੇਤੂ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੮੨੦-੮੨੨. **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਞਾਨਾਨਂ ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਦੁਤਿਯਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ''ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂਯੇਵ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਞਾਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਪਠਮਂ ਞਾਨਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ । **ਅਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਪਠਮਂ ਞਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸਕਵਾਦੀ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਯੇ ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਨਨੁ ਤਯੋ ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਥਾ ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਸਮਾਧੀਸੁ ਦ੍ਵੇ ਸਮਾਧੀ ਞਾਨਾਨੇਵ, ਨ ਞਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾ, ਏਵਂ ਇਤਰੇਨਪਿ ਞਾਨੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਞਾਨਨ੍ਤਰਿਕਾਯਾਤਿ।

ਞਾਨਨ੍ਤਰਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੩-੮੨੫. ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਸ੍ਮਾ ਪਠਮਸ੍ਸ ਞਾਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੋ ਕਣ੍ਟਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ, ਯਦਿ ਚ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਤਂ ਨ ਸੁਣੇਯ੍ਯ, ਕਥਂ ਕਣ੍ਟਕੋ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਦ੍ਦਂ, ਸੁਣਾਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿਆਦਿ ''ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਾਵ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਯਦਿ ਸੋ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣੇਯ੍ਯ, ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਦ੍ਦੋ ਕਣ੍ਟਕੋ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਓਲ਼ਾਰਿਕੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੋਤੇ ਘਟ੍ਟਿਤੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਂ। **ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਞਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਕਣ੍ਟਕੋ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਵਨਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਬੋਧਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਚਕ੍ਖੁਨਾਰੂਪਂਪਸ੍ਸਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੬-੮੨੭. ਇਦਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ , ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਤੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਚਕ੍ਖੁਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਹਿ ਮਯਂ ਪਟਿਜਾਨਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਮ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਪਸਂਹਾਰਮਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਦੇਹਿ ਤਾਵ ''ਕਿਂ ਤੇ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ। ਇਤਰੋ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚੇਵ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਚ। ਅਥ ਨਂ ''ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਰੂਪਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ

ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਰੂਪਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਇਤਰੋ ਲੇਸਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੇਵ। **ਅਟ੍ਠ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਵਟ੍ਟਨਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਚਕ੍ਖੁ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਚਕ੍ਖੁ, ਨ ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਭਾਰਕਥਾਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਉਸੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ''ਧਨੁਨਾ ਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਪਿ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੧੯. ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਿਲੇਸਪਜਹਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੨੮-੮੩੧. ਇਦਾਨਿ ਕਿਲੇਸਪਜਹਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸਪਹਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਚ ਅਤੀਤਾਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਤਾਪਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤੇਪਿ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਾਗਤੇਪਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪੀ’’ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤੀਤੇ**ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ । ਸੇਸਂ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਲੇਸੇ ਜਹਤੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹੇ ਯਸ੍ਮਾ ਕਚਵਰਂ ਪਜਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਚਵਰੇ ਛਡ੍ਡਨਵਾਯਾਮੋ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਵਾਯਾਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ ਕਿਲੇਸਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯੇਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਹੀਨਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਤੇਨ ਹਿ ਅਤੀਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਲੇਸਪਜਹਨਾ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦੇ ਪਜਹਤੀਤਿ ਛਲੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਿਲੇਸਪਜਹਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਸੁਞ੍ਞਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩੨. ਇਦਾਨਿ ਸੁਞ੍ਞਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। ਤੇਸੁ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਤਾਵ ਏਕਚ੍ਚੰ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ। ਇਮਂ ਪਨ ਵਿਭਾਗਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਰਹਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ‘‘ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ’’ਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਆਭਤਨ੍ਤਿ? ਅਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀਵਾਦੇ ਦੋਸਾਰੋਪਨਤ੍ਥਂ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਕਦੇਸੇਨੇਵ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸਾਰੋਪਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਆਭਤਂ। ਇਤਰੋ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਅਨਿਚ੍ਚੋ**ਤਿਆਦਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸੁਞ੍ਞਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਦੋਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੮੩੩. **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ‘‘ਯਦਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਅਞ੍ਞਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਞ੍ਞਤਾਯਪਿ ਸੇਸਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ**ਤਿਆਦਿ ‘‘ਯਦਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸੇਸਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਞ੍ਞਤਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੮੩੪. **ਸੁਞ੍ਞਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਰਸਮਯਤੋ ਆਭਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇ ਚ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਤਿ ਸਾਸਨਾਵਚਰਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਸੁਞ੍ਞਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩੫-੮੩੬. ਇਦਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਯਮ੍ਪਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੀਥਿਯਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੰ ਨਾਮਾਤਿ ਸਕਸਮਯੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਯੇਸੰ ਪਨ ਤਥਾ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿਲੇਸਪਹਾਨਞ੍ਚੇਵ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਖਤ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੩੭-੮੪੦. ਇਦਾਨਿ ਪਤ੍ਤਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯੰ ਯੰ ਪਟਿਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੋ ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਸਾ ਚ ਅਸਙ੍ਖਤਾ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਞ੍ਞੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ । **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਤ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤੰ ਪਕਾਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਕਵਾਦੀ ''ਨ ਹੇਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਕੇਵਲੰ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਾਦਿਭਾਵੰ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ। ਨ ਹਿ ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਪਨ ਅਸਙ੍ਖਤਭਾਵੰ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਸਙ੍ਖਤਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਸਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਯੇਵਾਤਿ।

ਪਤ੍ਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਤਥਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪੧-੮੪੩. ਇਦਾਨਿ ਤਥਤਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਰੂਪਾਦਿਸਭਾਵਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਥਤਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਾ ਚ ਸਙ੍ਖਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨੰ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ , ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਮੇਵਾਤਿ।

ਤਥਤਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਕੁਸਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪੪-੮੪੬. ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਵਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲੰ ਇਟ੍ਠਪਾਕਮ੍ਪਿ। ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਨਾਮ ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ। ਅਯੰ ਨਯੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲੰ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਭਜਤਿ। ਇਟ੍ਠਵਿਪਾਕੰ ਨਾਮ ਆਯਤਿੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਇਟ੍ਠਫਲਨਿਪ੍ਫਾਦਕੰ ਪੁਞ੍ਞੰ। ਅਯੰ ਨਯੋ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਆਦਿਪਦਮੇਵ ਭਜਤਿ। ਯੇਸੰ ਪਨ ਇਮੰ ਵਿਭਾਗੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ, ਤੇਸੰ ਇਟ੍ਠਵਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਤਾਭਾਵੰ ਦੀਪੇਤੁੰ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਕੁਸਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪੭. ਇਦਾਨਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਸਕਿੰ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੧੫) ਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਤਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨੰ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ

ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਮਾਤੁਘਾਤਕੋ**ਤਿਆਦਿ ‘‘ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਚ ਮਾਤੁਘਾਤਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਮਾਨੇ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇ ਮਾਤੁਘਾਤਕਾਦੀਹਿਪਿ ਤੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਤੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੋ ‘‘ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸਂਸਾਰਖਾਣੁਕੋ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਨਿਯਤੋਵ ਇਮੇ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਯਾ **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ।

੮੪੮. ਵਿ**ਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਨਿਯਤੋ ਵਾ ਨੋ ਵਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਨ ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤੋ **ਪਹੀਨਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਆਰਬ੍ਭ ਅਸਮੁਦਾਚਾਰਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਪਹਾਨਂ ਨਾਮ ਵਿਨਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੋ ਏਕਮਗ੍ਗੇਨਾਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ **ਕਤਮੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਕੁਸਲੇਨਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੮੪੯. **ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਨਿਯਾਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਯੇਪਿ ਤੇ ਓਕ੍ਕਲਾ ਵਯਭਿਞ੍ਞਾ ਨਤ੍ਥਿਕਵਾਦਾ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਾ ਅਹੇਤੁਕਵਾਦਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੩) ਵਚਨਤੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ।

੮੫੦. ਅਥ ਨਂ ‘‘ਨ ਚ ਨਾਮ ਸੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮੋ’’ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਹਞ੍ਚੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਤਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁਤਿਯਨਿਯਾਮੋ ਨਿਰਤ੍ਥਕੋ। **ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਯਂ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ, ਤਦੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਪਹੀਨਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਸਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

੮੫੧-੮੫੨. **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਨ ਪਨ ਸੋ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਹਿ ਭਵੇ ਅਭਬ੍ਬੋ ਸੋ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਜਹਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਯਾਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੫੩-੮੫੬. ਇਦਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਧਾ ਏਵ ਨਾਮ, ਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਤਥਾ ਲੋਕਿਯਂ ਵੀਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਸਤਿ... ਸਮਾਧਿ... ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਵ ਨਾਮ, ਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨਞ੍ਚੇਵ ਮਹਿਸਾਸਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ । **ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿਆਦਿ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋਵ ਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਨ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਞ੍ਞੇਵ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕਿਯੋ ਮਨੋ**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾ ਤੇ ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਮਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ, ਏਵਂ ਲੋਕਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋਪਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ ਉਪਮਾਯ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੨੦. ਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੫੭-੮੬੨. ਇਦਾਨਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨਾਮ ਗਰੂਨਿ ਭਾਰਿਯਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾਪਿ ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਵਿਕੋਪਿਤੇਸੁ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਚ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਸਿਯਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋਪਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਭਵੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥੰ **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣੰ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸੰ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਮਾਤੁਘਾਤਕੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਰੋਗਪਟਿਕਾਰਾਦਿਕਾਲੇ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਘਾਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਨਨੁ ਮਾਤਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਿਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਪਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵੋਰੋਪਿਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸੇਵ। ਏਵੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਪਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਹਞ੍ਚੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੰ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਤੰ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਮੇਵ। ਪਿਤੁਘਾਤਕਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ''ਸਙ੍ਘੰ ਸਮਗ੍ਗੰ ਭੇਤ੍ਵਾਨ, ਕਪ੍ਪੰ ਨਿਰਯਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਪੁਨ **ਸਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਕਪਕ੍ਖੇ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਰਪਕ੍ਖੇ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਵਾਦਿਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਪਾਯਿਕੋ ਨੇਰਯਿਕੋ**ਤਿ ਗਾਥਾਯਪਿ ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ। ਸਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਯੇਵਾਤਿ।

ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੬੩-੮੬੫. ਇਦਾਨਿ ਞਾਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧੰ ਞਾਣੰ – ਲੋਕਿਯਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚ। ਲੋਕਿਯੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਮ੍ਪਿ; ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਸਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕੰ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ ਫਲਞਾਣਮ੍ਪਿ। ਇਮੰ ਪਨ ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਸਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਮੇਵ ਞਾਣੰ ਨ ਇਤਰੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨੰ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿਆਦਿ ਞਾਣਵੇਵਚਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਤੰ ਦੀਪੇਤਿ – ਯਦਿ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਞ੍ਞਾਦਯੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਥ ਪਞ੍ਞਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਞਾਣਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾਤਿ। **ਪਠਮੰ ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦਾਨੰ ਦਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਸ੍ਸ। **ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਞਾਣਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਞਾਣਨ੍ਤਿ।

ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਨਿਰਯਪਾਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੬੬. ਇਦਾਨਿ ਨਿਰਯਪਾਲਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਨਿਰਯੇ ਨੇਰਯਿਕਕਮ੍ਮਾਨੇਵ ਨਿਰਯਪਾਲਰੂਪਵਸੇਨ ਵਧੇਨ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਯੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨ ਸਿਯੁੰ, ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਪਿ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯੁੰ। ਕਾਰਣਿਕੇਸੁ ਹਿ ਸਤਿ ਕਾਰਣਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯੇਸੂ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੮੬੭-੮੬੮. **ਅਤ੍ਥਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨ ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸਤਿ ਕਾਰਣਿਕੇਸੁ ਕਾਰਣਾ, ਏਵੰ ਤਤ੍ਥਾਪੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯੇਸੂ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਨ ਵੇਸ੍ਸਭੂ ਨੋਪਿ ਚ ਪੇਤ੍ਤਿਰਾਜਾ**ਤਿ ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਸਕਸਮਯਤੋ ਸੁਤ੍ਤੰ ਆਭਤੰ। ਤੰ ਪਨ ਸਾਸਨਾਵਚਰਿਕਨ੍ਤਿ ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਵੇਸ੍ਸਭੂ**ਤਿ ਏਕੋ ਦੇਵੋ। **ਪੇਤ੍ਤਿਰਾਜਾ**ਤਿ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਪੇਤਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ। **ਸੋਮਾ**ਦਯੋ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਇਤੋ ਪਣੁਨ੍ਨੰ ਪਰਲੋਕੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ ਨ ਏਤੇ ਵੇਸ੍ਸਭੂਆਦਯੋ ਹਨਨ੍ਤਿ। ਯੇਹਿ ਪਨ ਸੋ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪਣੁਨ੍ਨੋ, ਤਾਨਿ ਸਕਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿਯੇਵ ਨੰ ਤਤ੍ਥ ਹਨਨ੍ਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਨਿਰਯਪਾਲਾਨੰ ਅਭਾਵੰ। ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਪਨ **ਤਮੇਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਆਭਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਨੀਤਤ੍ਥਾਨੇਵਾਤਿ।

ਨਿਰਯਪਾਲਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੬੯-੮੭੧. ਇਦਾਨਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੇਵੇਸੁ ਏਰਾਵਣਾਦਯੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ ਹਤ੍ਥਿਵਣ੍ਣੰ ਅਸ੍ਸਵਣ੍ਣੰ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ। ਯੇਸੰ ਪਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਣ੍ਣਿਨੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਦੇਵੇਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨੰ ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨੰ ''ਯਦਿ ਦੇਵਯੋਨਿਯੰ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ ਸਿਯੁੰ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਮ੍ਪਿ ਦੇਵਾ ਸਿਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁੰ **ਅਤ੍ਥਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਸੂ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕੀਟਾ**ਤਿਆਦਿ ਯੇਸੰ ਸੋ ਅਭਾਵੰ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਰਾਵਣੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ , ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਸ੍ਸ। **ਹਤ੍ਥਿਬਨ੍ਧਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਿਆਦਯੋ ਸਿਯੁੰ, ਹਤ੍ਥਿਬਨ੍ਧਾਦਯੋਪਿ ਸਿਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਯਾਵਸਿਕਾ**ਤਿ ਯਵਸ੍ਸ ਦਾਯਕਾ। **ਕਾਰਣਿਕਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਾਚਰਿਯਾਦਯੋ, ਯੇਹਿ ਤੇ ਨਾਨਾਵਿਧੰ ਕਾਰਣੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ। **ਭਤ੍ਤਕਾਰਕਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨੰ ਭਤ੍ਤਰਨ੍ਧਕਾ। **ਨ ਹੇ**ਵਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਮਗ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭੨-੮੭੫. ਇਦਾਨਿ ਮਗ੍ਗਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਆਜੀਵੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੩੧) ਇਦਞ੍ਚੇਵ ਸੁਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾਨਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ''ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋਵ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਿਸਾਸਕਾਨੰ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੰ, ਸਾ ਚ ਨ ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿਆਦਿ ਪਰਸਮਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਰਸਮਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਯੋ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਆਗਤਾ। ਰੂਪਤ੍ਤਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਣ੍ਣਿਤਾ। **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਮਗ੍ਗਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਆਗਮਨਿਯਪਟਿਪਦਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਆਜੀਵੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਇਮੇਹਿ ਵਿਨਾ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿੰ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ। ਸਕਵਾਦਿਨਾ ਆਭਤਸੁਤ੍ਤੰ ਨੀਤਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਮਗ੍ਗਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭੬-੮੭੭. ਇਦਾਨਿ ਞਾਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੇ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕਾਰਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਦ੍ਵਾਦਸਵਤ੍ਥੁਕਂ ਞਾਣਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ‘‘ਸਚੇ ਤਂ ਦ੍ਵਾਦਸਵਤ੍ਥੁਕਂ, ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਦ੍ਵਾਦਸਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਸਚ੍ਚੇ ਸਚ੍ਚਞਾਣਕਿਚ੍ਚਞਾਣਕਤਞਾਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਞਾਣਨਾਨਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਦ੍ਵਾਦਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਰਭਾਗੇਹਿ ਞਾਣਨਾਨਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸ ਞਾਣਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਵੀਸਤਿਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਣ੍ਣਾਸਕੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

੨੧. ਏਕਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਾਸਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭੮. ਇਦਾਨਿ ਸਾਸਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਸਾਸਨਂ ਨਵਂ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਨਵਂ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਲਬ੍ਭਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਨਵਂ ਕਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤੀਸੁਪਿ ਕਥਾਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਸਾਸਨਂ ਨਾਮ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਚੇਵ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾ, ਕੁਸਲਾਦੀਨਞ੍ਚ ਦੇਸਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ ਕਰਣੇਨ ਅਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਵਾ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਕਰਣੇਨ ਸਾਸਨਂ ਨਵਂਕਤਂ ਨਾਮ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਕਿਂ ਤਂ ਏਵਂ ਕਤਂ ਕੇਨਚਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਾ ਕੋਚਿ ਏਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਲਬ੍ਭਾ ਵਾ ਏਵਂ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਸਾਸਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਅਵਿਵਿਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੭੯-੮੮੦. ਇਦਾਨਿ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮਾਤਿ ਇਦਂ ਸਕਸਮਯੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨ ਤੇਧਾਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਏਕਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਤੇਧਾਤੁਕੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤੋਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਫਸ੍ਸੇਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਦੋਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਅਵਿਵਿਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਸਞ੍ਞੋਜਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮੧-੮੮੨. ਇਦਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਸਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿਆਦਿ ਅਰਹਤੋ ਸਬ੍ਬਸਂਯੋਜਨਪ੍ਪਹਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਦ੍ਵਯੇ ਅਰਹਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵੇਨ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ, ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹਾਨੇਨ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਤੇਨ ਹੀ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ। ਸਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਞ੍ਞੋਜਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਇਦ੍ਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮੩-੮੮੪. ਇਦਾਨਿ ਇਦ੍ਧਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮੇਸਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਕਰਣੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਨ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿਂ ਪਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿਕਰਣੇ ਵਾ ਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨੇਵ

ਚਿਰਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੁਨੇ ਵਾ ਯੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਕਰਿਯਤਿ, ਤੇਸਂ ਪੁਞ੍ਞਾਦੀਨਿ ਕਾਰਣਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਤ੍ਥਚਿ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਾਨੀਯਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਿਖੀਰਾਦਿਕਰਣੇ ਵਿਯ ਮਹਾਧਾਤੁਨਿਧਾਨੇ ਦੀਪਾਦੀਨਂ ਚਿਰਸਨ੍ਤਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤੁਨੇ ਵਿਯ ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਸਕਸਮਯੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਂ ਪਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛੋ ਰਞ੍ਞੋ ਪਾਸਾਦਂ ਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿ, ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਯੇਸਂ ''ਅਤ੍ਥਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਇਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤ੍ਥਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਇਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਇਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਇਦ੍ਧਿ, ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਇਜ੍ਝਨਇਦ੍ਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤਾਯ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤੁਂ **ਨਿਚ੍ਚਪਣ੍ਣਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤੁ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਲਦ੍ਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇ **ਸੁਵਣ੍ਣੋ ਚ ਪਨਾਸੀ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਞ੍ਞੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਆਸਿ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਬੁਦ੍ਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮੫. ਇਦਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਸਰੀਰਵੇਮਤ੍ਤਤਂ ਆਯੁਵੇਮਤ੍ਤਤਂ ਪਭਾਵੇਮਤ੍ਤਤਞ੍ਚ ਸੇਸੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਹੀਨਾਤਿਰੇਕਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯੇਸਂ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਅਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤੁਂ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਹੀਨਾਤਿਰੇਕਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿਯੇਵਾਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮੬. ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰੀਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਲੋਕਧਾਤੁਸਨ੍ਨਿਵਾਸਂ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਕਪ੍ਪਸਿਪ੍ਪਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਬੁਦ੍ਧਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਕਜਮੁਨਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਲੋਕਧਾਤੁਯਂ ਠਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਕਿਨ੍ਨਾਮੋ ਸੋ ਭਗਵਾ**ਤਿਆਦਿ ''ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਜਾਨਾਸਿ, ਨਾਮਾਦਿਵਸੇਨ ਨਂ ਕਥੇਹੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਧਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮੭-੮੮੮. ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਰੂਪਾਦਿਸਭਾਵੇਨ ਨਿਯਤਾ ਨ ਤਂ ਸਭਾਵਂ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਞੇਵ ਏਕਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਸਚੇ ਤੇ ਨਿਯਤਾ, ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਵਾ ਸਿਯੁਂ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਾ ਵਾ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਨਿਯਾਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਪਰਵਾਦਿਸ੍ਸ। **ਰੂਪਂ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਯੇਨਤ੍ਥੇਨ ਨਿਯਤਾਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਰੂਪਞ੍ਹਿ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਤਨ੍ਤਿ ਰੂਪਂ ਰੂਪਮੇਵ, ਨ ਵੇਦਨਾਦਿਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਰੂਪਟ੍ਠਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਰੂਪਸਭਾਵੋ ਹਿ ਰੂਪਟ੍ਠੋ, ਰੂਪਸਭਾਵੋ ਚ ਰੂਪਮੇਵ, ਨ ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞੋ। ਵੇਦਨਾਦੀਹਿ ਪਨਸ੍ਸ ਨਾਨਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਏਸ

ਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਰੂਪਂ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਂ ਨਿਯਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨਿਯਤਞ੍ਚ ਨਾਮ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਂ ਵਾ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਂ ਵਾ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਨਿਯਾਮੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਸੇਨ। **ਰੂਪਂ ਰੂਪਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਰੂਪਂ ਰੂਪਮੇਵ, ਨ ਵੇਦਨਾਦਿਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਨਸ੍ਸ ਨਿਯਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪੁਨ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। **ਤੇਨ ਹਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਪਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਧਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਕਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੮੯-੮੯੧. ਇਦਾਨਿ ਕਮ੍ਮਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਦੀਨਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਟ੍ਠਾਦੀਹਿ ਨਿਯਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਕਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ’’ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਨਿਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਟ੍ਠਮੇਵ। ਸਚੇ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਪਾਕਂ ਦਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਦੇਤਿ, ਨੋ ਚੇ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਵਸੇਨ ਪਨੇਤਂ ਅਨਿਯਤਮੇਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਏਕਵੀਸਤਿਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

੨੨. ਬਾਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੨. ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਵਿਸਯੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਸਂਯੋਜਨੋਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਂਯੋਜਨਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾਤਿ।

ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੪-੮੯੫. ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤੋਪਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਰਹਾ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। **ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਕਿਰਿਯਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਮਰਣਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਾਧਕਨ੍ਤਿ।

ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਆਨੇਞ੍ਜਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੬. ਇਦਾਨਿ ਆਨੇਞ੍ਜਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਠਿਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ''ਅਰਹਾ ਆਨੇਞ੍ਜੇ ਠਿਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇ। ਸਬ੍ਬੇ ਹਿ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਪਰਿਯੋਸਾਨੇਨ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਨਂ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਚੋਦੇਤੁਂ ਏਵਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਰਹਤੋ ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨੇਞ੍ਜਂ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਪਨ ਪਞ੍ਹੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਟੋ। ਤਸ੍ਮਾ **ਨੋ ਚ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਆਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਆਨੇਞ੍ਜਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੭. ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਤੀਤਭਵੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਂ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾਯ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਯਦਿ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਕਾਰਣੇਹਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਤ੍ਥਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਭਵਙ੍ਗਵਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾਯ ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਵਙ੍ਗਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤੋ ਕਿਰਿਯਮਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਸੁਤ੍ਤੋ, ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਪਮਤ੍ਤੋ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਂ ਅਭਾਵਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਕੁਤੋ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋਤਿ?

੫-੭. ਤਿਸ੍ਸੋਪਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੮੯੮-੯੦੦. ਇਦਾਨਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਚਿਰਜਾਤਾਨਂ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸੁਪ੍ਪਵਾਸਾਯ ਚ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕਂ ਗਬ੍ਭਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ ਸੁਪਿਨੇ ਆਕਾਸਗਮਨਾਦੀਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ''ਤਿ ਚ ''ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ ਇਧਾਪਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਯੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਕਥਾ ਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਤਿਸ੍ਸੋਪਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਅਬ੍ਯਾਕਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੧-੯੦੨. ਇਦਾਨਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਤ੍ਥੇਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤਨਾ, ਸਾ ਚ ਖੋ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩੫) ਵਚਨਤੋ ''ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਪਿਨਗਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਞ੍ਞੇਵ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। **ਸੁਪਿਨਗਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਪਿਨਗਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਂ ਪਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਤ੍ਥ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੁਂ। ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਤਂ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ, ਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਤ੍ਤਾਤਿ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੩-੯੦੪. ਇਦਾਨਿ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਖਣਿਕਾ , ਨ ਕੋਚਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਠਤ੍ਵਾ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਂ ਆਸੇਵਤਿ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਤਾ। ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ **ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਆਭਤਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਖਣਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੬-੯੦੭. ਇਦਾਨਿ ਖਣਿਕਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾਯੇਵ। ਸਮਾਨਾਯ ਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਏਕੋ ਲਹੁਂ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਕੋ ਚਿਰੇਨਾਤਿ ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਨਿਯਾਮੋਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾਪਰਸੇਲਿਯਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। **ਚਿਤ੍ਤੇ ਮਹਾਪਥਵੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ''ਯਦਿ ਸਬ੍ਬੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਗਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ , ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ

ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ਼ਾਤਿ। **ਤੇਨ ਹਿ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਚ੍ਚਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਕਾਰਣਂ ਵ਼ਦਤਿ। ਤਂ ਅਵ਼ੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ਼ਾਤਿ।

ਖਣਿਕਕਥਾਵ਼ਣ੍ਣਨਾ।

ਬਾਵ਼ੀਸਤਿਮੋ ਵ਼ਗ੍ਗੋ।

੨੩. ਤੇਵੀਸਤਿਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੮. ਇਦਾਨਿ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰੁਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਏਕੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸੰਸਾਰੇ ਵਾ ਏਕਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਾਦੀਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਣਿਧਿਵਸੇਨ ਏਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਰੂਪੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਜਨਾਨਂ ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਮੇਥੁਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਵੇਤੁਲ੍ਲਕਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ।

ਏਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਅਰਹਨ੍ਤਵਣ੍ਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੦੯. ਇਦਾਨਿ ਅਰਹਨ੍ਤਵਣ੍ਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਆਕਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਅਰਹਨ੍ਤਵਣ੍ਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੩-੭. ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧੦-੯੧੪. ਇਦਾਨਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਜਾਤਕਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਹੇਤੁ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਂ ਅਕਾਸਿ, ਅਪਰਨ੍ਤਪਂ ਅਕਾਸਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸੀ''ਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਪਠਮਕਥਾਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਦੁਤਿਯਕਥਾਯਂ **ਇਦ੍ਧਿਮਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਹੇਤੁ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰੋ ਪਨ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਭਾਵਨਾਮਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਪੁਞ੍ਞਿਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਤਿਯਕਥਾਯਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਹੇਤੁ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਰਿਯਤਿ। ਯਦਿ ਚ ਸੋ ਤਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਸਸ੍ਸਤਾਦੀਨਿਪਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੋਦਨਤ੍ਥਂ **ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਤੁਤ੍ਥਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ।

ਇਸ੍ਸਰਿਯਕਾਮਕਾਰਿਕਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਪਤਿਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧੫-੯੧੬. ਇਦਾਨਿ ਰਾਗਪਤਿਰੂਪਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨ ਰਾਗੋ ਰਾਗਪਤਿਰੂਪਕੋ''ਤਿ ਚ ਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨ ਦੋਸੋ ਦੋਸਪਤਿਰੂਪਕੋ''ਤਿ ਚ ਹਸਿਤੁਪ੍ਪਾਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨ ਮੋਹੋ ਮੋਹਪਤਿਰੂਪਕੋ''ਤਿ ਚ ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੂਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਪੇਸਲਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਂ ਪਾਪਗਰਹਿਤਂ ਕਲ੍ਯਾਣਪਸਂਸਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛਸ੍ਸ ਵਸਲਵਾਦਂ ਭਗਵਤੋ ਖੇਲ਼ਾਸਕਵਾਦਂ ਮੋਘਪੁਰਿਸਵਾਦਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨ ਕਿਲੇਸੋ ਕਿਲੇਸਪਤਿਰੂਪਕੋ''ਤਿ ਚ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਅਨ੍ਧਕਾਨਂ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਬ੍ਬਕਥਾਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਫਸ੍ਸਾਦਿਪਤਿਰੂਪਕਾ ਨਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਨਾਮ

ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਿਪਤਿਰੂਪਕਾ ਨਰਾਗਾਦਯੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਇਤਰੋ ਤੇਸਂ ਅਭਾਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਪਤਿਰੂਪਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧੭-੯੧੮. ਇਦਾਨਿ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ –

''ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵੇਤਿ ਚ।
ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧) –

ਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ, ਸੇਸਾ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਤਿ ਯੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਹੇਤੁਵਾਦਾਨਞ੍ਚ; ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਰੂਪਂ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਕਵਾਦਿਸ੍ਸ, ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਅਥ ਨਂ ''ਸਚੇ ਰੂਪਂ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ, ਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਚੋਦੇਤੁਂ **ਰੂਪਂ ਨ ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਤਥਾਰੂਪਂ ਰੂਪਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸਕਵਾਦੀ **ਨਨੁ ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵਚਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਏਕਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਮ੍ਪਿ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤੁਂ **ਨ ਯਦਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਪਠਮਸਚ੍ਚਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਯਂ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ। ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ। ਇਤਿ ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਵਦੇਸਿ ''ਰੂਪਂ ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨੋ ਵਤ ਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ। ਵੇਦਨਾਦਿਮੂਲਿਕਾਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜਨਾਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੂਸੁ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੇਵਾਤਿ।

ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ।

ਤੇਵੀਸਤਿਮੋ ਵਗ੍ਗੋ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

ਪਣ੍ਣਾਸਕੇਹਿ ਚਤੂਹਿ, ਤੀਹਿ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਚੇਵ ਚ।
ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਥਾ ਸਬ੍ਬਾ, ਊਨਤਿਸਤਭੇਦਨਾ॥

ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ, ਕਥਾਮਗ੍ਗੇਸੁ ਕੋਵਿਦੋ।
ਯਂ ਜਿਨੋ ਦੇਸਯਿ ਤਸ੍ਸ, ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ॥

ਇਮਂ ਤੇਰਸਮਤ੍ਤੇਹਿ, ਭਾਣਵਾਰੇਹਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ।
ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੇਨ ਯਂ ਮਯਾ॥

ਯਂ ਪਤ੍ਤਂ ਕੁਸਲਂ ਤੇਨ, ਲੋਕੋਯਂ ਸਨਰਾਮਰੋ।

ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ-ਰਸਮੇਵਾਧਿਗਚ੍ਛਤੂਤਿ॥

ਕਥਾਵਤ੍ਥੁ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ

ਯਮਕਪ੍ਪਕਰਣ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਦੇਵਾਨਂ, ਦੇਵਦੇਵੋ ਸੁਰਾਲਯੇ।
ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ, ਦੇਸਯਿਤ੍ਵਾ ਰਣਞ੍ਜਹੋ॥

ਯਮਸ੍ਸ ਵਿਸਯਾਤੀਤੋ, ਨਾਨਾਯਮਕਮਣ੍ਡਿਤਂ।
ਅਭਿਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਰਣਂ, ਛਟ੍ਠਂ ਛਟ੍ਠਾਨ ਦੇਸਕੋ॥

ਯਮਕਂ ਅਯਮਾਵਤ੍ਤੁ-ਨੀਲਾਮਲਤਨੂਰੁਹੋ।
ਯਂ ਦੇਸਯਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ।
ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ, ਹੋਤਿ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਅਯਨ੍ਤਿ॥

੧. ਮੂਲਯਮਕਂ

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਮੂਲਯਮਕਂ , ਖਨ੍ਧਯਮਕਂ, ਆਯਤਨਯਮਕਂ, ਧਾਤੁਯਮਕਂ, ਸਚ੍ਚਯਮਕਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਂ, ਅਨੁਸਯਯਮਕਂ, ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਂ, ਧਮ੍ਮਯਮਕਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਇਦਂ ਪਕਰਣਂ ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਇਦਂ ਪਕਰਣਂ ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤੇਸਞ੍ਚੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਨਾਮਤ੍ਥੋ ਤਾਵ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਯਮਕਨ੍ਤਿ? ਯੁਗਲ਼ਟ੍ਠੇਨ। ਯੁਗਲ਼ਞ੍ਹਿ ਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – 'ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਯਮਕਸਾਲਾ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਇਤਿ ਯੁਗਲ਼ਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੁ ਦਸਸੁ ਏਕੇਕਂ ਯਮਕਂ ਨਾਮ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਯਮਕਾਨਂ ਸਮੂਹਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਪਕਰਣਂ ਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਮੂਲਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਮੂਲਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ, ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ । ਤੇਸੁ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਪਠਮੋ। ਤਸ੍ਸ **ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ; ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਯਮਕਂ ਆਦਿ । ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਮੂਲਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਵਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਵਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯਮਕਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤਿਧਾ ਯਮਕਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਇਮੇਸਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮੂਲਯਮਕੇ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਸ੍ਸ ਤਾਵ ਨਯਯਮਕਪੁਚ੍ਛਾਅਤ੍ਥਵਾਰਪ੍ਪਭੇਦਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਮੇਵ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਮਾਤਿਕਾਯ ਹਿ 'ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਇਦਂ ਆਦਿਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੂਲਨਯੋ, ਮੂਲਮੂਲਨਯੋ, ਮੂਲਕਨਯੋ, ਮੂਲਮੂਲਕਨਯੋਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਨਯੇ ਮੂਲਯਮਕਂ, ਏਕਮੂਲਯਮਕਂ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਯਮਕਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਾਨਿ। ਏਵਂ ਚਤੂਸੁ ਨਯੇਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸ ਯਮਕਾਨਿ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਯਮਕੇ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਏਕੇਕਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਂਸਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਅਤ੍ਥਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ''ਕੁਸਲਾ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਕੁਸਲਾ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਸਨ੍ਦੇਹਾਭਾਵਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਮੂਲਾ ਨੁ ਖੋ, ਨਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਮਤਿਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਸਂਸਯਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਸਂਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਸਂਸਯਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਂਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਪਦੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਾ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਨਯੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸ ਯਮਕਾਨਿ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਯਮਕੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ; ਏਕੇਕਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਕੁਸਲਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਤਥੇਵ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਤਥੇਵ। ਤੀਣਿਪਿ ਪਦਾਨਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਤਥੇਵਾਤਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਮਾਤਿਕਾਯ ਚਤੂਸੁ ਪਦੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸੋਲ਼ਸ ਨਯਾ, ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਯਮਕਾਨਿ , ਛਨ੍ਨਵੁਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦ੍ਵੇਨਵੁਤਿਸਤਂ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮੂਲਵਾਰੋ ਨਾਮ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਂ **ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਹੇਤੂ**ਤਿਆਦਯੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਮੂਲਵਾਰਸ੍ਸ ਵਿਵਚਨਵਸੇਨ ਨਵ ਵਾਰਾ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਇਤਿ ਮੂਲਵਾਰੋ, ਹੇਤੁਵਾਰੋ, ਨਿਦਾਨਵਾਰੋ, ਸਮ੍ਭਵਵਾਰੋ, ਪਭਵਵਾਰੋ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਰੋ, ਆਹਾਰਵਾਰੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਵਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੋ, ਸਮੁਦਯਵਾਰੋਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦਸ ਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮੂਲਵਾਰੇ ਆਗਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨੇਵ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਨਯਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਦਸਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਸਟ੍ਠਿਸਤਨਯਾ, ਅਸੀਤਿਅਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯਮਕਸਤਾਨਿ, ਸਟ੍ਠਿਅਧਿਕਾਨਿ ਨਵਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ, ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਸਤਾਨਿ ਚ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਨਯਯਮਕਪੁਚ੍ਛਾਅਤ੍ਥਵਾਰਪ੍ਪਭੇਦਵਸੇਨ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਮੂਲਂ ਹੇਤੁ ਨਿਦਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਗਾਥਾ ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਾਰਾਨਂ ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਮੂਲਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਕਾਰਣਵੇਵਚਨਾਨੇਵ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮੂਲਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥਂ ਹਿਨੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਹੇਤੁ। 'ਹਨ੍ਦ, ਨਂ ਗਣ੍ਹਾਥਾ'ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਨਿਦੇਤੀਤਿ ਨਿਦਾਨਂ। ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਸਮ੍ਭੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਭਵੋ। ਪਭਵਤੀਤਿ ਪਭਵੋ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ, ਏਤੇਨ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇਨ ਆਲਮ੍ਬਿਯਤੀਤਿ ਆਲਮ੍ਬਣਂ। ਏਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਫਲਂ ਏਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਂ ਸਮੁਦੇਤੀਤਿ ਸਮੁਦਯੋ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦. ਇਦਾਨਿ **ਯੇਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਵਚਨਂ। **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਵਿਪਾਕਾ ਕੁਸਲਸਭਾਵਾ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਯੇਵ ਕੁਸਲਮੂਲਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਤੀਣੇਵ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੀ**ਤਿ ਨ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਅਲੋਭਾਦੀਨਿ ਪਨ ਤੀਣਿ ਏਵ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਯੇਵ ਨਾਮ, ਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾਯ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾਤਿ ਤਯੋ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਤਯੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਂ ਕੁਸਲਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਮੂਲਨਯੇ ਮੂਲਯਮਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਂ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਦੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ।

੫੧. ਏਕਮੂਲਯਮਕੇ ਤਾਵ **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ**ਤਿ ਗਣਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕਮੂਲਕਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਨਟ੍ਠੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਸਮਾਨਮੂਲਾ। ਯਂ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਮੂਲਂ, ਤਦੇਵ ਵੇਦਨਾਦੀਨਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਤਥਾਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਹ। **ਕੁਸਲਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। **ਏਕਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਲੋਭਾਦਿਨਾ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਸਮਾਨਮੂਲਂ । ਯਥੇਵ ਹਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਮੂਲਂ, ਤਥਾ ਤਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ, ਕੁਸਲਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵੇਨ ਪਨ ਤਂ ਨ ਕੁਸਲਂ।

੫੨. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਯਮਕੇ 'ਯੇਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ'ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ **ਯੇਕੇਚਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਇਮਿਨਾਪਿ ਬਜਞ੍ਜਨੇਨ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ। 'ਮੂਲਾਨਿ ਯਾਨਿ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨਿਪਿ, ਇਧ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੀਤਿ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮਿਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਾਨਿ ਚਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਯ 'ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾ'ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ?

ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ। ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਾਤਿ ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਤਾਯ 'ਮੂਲਾਨਿ ਯਾਨਿ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਕਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਮੂਲਮੂਲਨਯਾਦੀਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਯਮਕੇ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੫੩-੫੫. ਮੂਲਮੂਲਨਯੇ **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕੁਸਲਮੂਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮੂਲਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕਮੇਵ ਮੂਲਮੂਲਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਕਮੂਲਮੂਲਾ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਂ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਮੂਲਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਮੂਲਾ।

੫੬. ਮੂਲਕਨਯੇ **ਕੁਸਲਮੂਲਕਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲਂ ਮੂਲਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾ।

੫੭-੬੧. ਮੂਲਮੂਲਕਨਯੇ **ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਕਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਨਂ ਮੂਲਂ ਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨੇਵ ਕੁਸਲਮੂਲਂ ਮੂਲਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਮੂਲਕਾਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਕੁਸਲਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਯਯਮਕਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੋ।

੬੨-੭੩. **ਅਕੁਸਲਪਦਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ, **ਅਹੇਤੁਕਂ ਅਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚੇਵ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਮੋਹਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੭੪-੮੫. **ਅਹੇਤੁਕਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਰੂਪਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। **ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਨ ਏਕਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਹੇਤੁਕਅਬ੍ਯਾਕਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ, ਸੇਸਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸਹੇਤੁਕਅਬ੍ਯਾਕਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲੇਨ ਏਕਮੂਲਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਵਸੇਨੇਵ ਚੇਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ।

੮੬-੯੭. **ਨਾਮਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਾਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। **ਨਵੇਵ ਨਾਮਮੂਲਾਨੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਵਸੇਨ ਨਵ ਮੂਲਾਨਿ। **ਅਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮਂ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਨ ਏਕਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੋਹਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਾਮਂ ਨਾਮਮੂਲੇਨ ਨ ਏਕਮੂਲਂ । ਨ ਹਿ ਤਂ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਸਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮਂ ਨਾਮਮੂਲੇਨਾ**ਤਿ ਪਦੇਪਿ ਸਹੇਤੁਕਂ ਨਾਮਂ ਨਾਮਮੂਲੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਮੂਲਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੯੮-੯੯. ਹੇਤੁਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮੂਲਂ ਹੇਤੁ ਨਿਦਾਨਞ੍ਚਾ**ਤਿਗਾਥਾ ਯਥਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਾਰਾਨਂ ਪੁਨ ਉਦ੍ਦਾਨਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਮੂਲਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਖਨ੍ਧਯਮਕਂ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤੇਯੇਵ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਮੂਲਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਯਮਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਤਾਵ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ, ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਾਮਾਭਿਧਾਨਸੋਧਨਵਸੇਨੇਵ ਗਤਤ੍ਤਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੋ ਤੇਨ ਸੋਧਿਤਨਾਮਾਭਿਧਾਨਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸੋਧਯਮਾਨੋ ਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ ਇਮਿਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਦੀਪਯਮਾਨੋ ਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ। ਇਤਰੇਸੁ ਵਿਸੁਂ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਏਕਧਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿਪਦਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ **ਨ ਖਨ੍ਧਾ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਪਦਂ ਤਾਵ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੋਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਯਮਕਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸੋ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ…ਪੇ॰… ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਭੇਦਤੋ ਨਾਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ।

੨-੩. ਇਦਾਨਿ ਇਮੇਸਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ, ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਦਮੇਵ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ ਨਾਮ। ਸੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ‘ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ‘ਨ ਰੂਪਂ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ; ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚੇਵ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੇ ਸੋਧਿਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ‘ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਕਾਨਂ ਚਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ ਨਾਮ। ਸੋਪਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ‘ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’ਤਿਆਦੀਨਿ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ‘ਨ ਰੂਪਂ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ; ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੀਸਤਿਮੇਵ।

ਤਤੋ ਪਰਂ **ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਸੇਨੇਵ ਗਤੋ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਏਵਂ ਭਾਜਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ‘ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਆਮਨ੍ਤਾ। ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਖਨ੍ਧੋ ਚੇਵ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ, ਅਵਸੇਸਾ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’ਤਿ ਏਵਂ ‘ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਕਾਰਣੇਨੇਸੇ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਵਚਨਸੋਧਨੇ ਵਿਯ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਵਚਨਂ ਪਮਾਣਂ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਤ੍ਥੋਵ ਪਮਾਣਂ। ਪਰਤੋ ਆਯਤਨਯਮਕਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਸੋਪਿ ਚ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ‘ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ‘ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚੇਵ।

ਤਤੋ ਪਰਂ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਾਨਂ **ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਂ ਚਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਰਥਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੋਪਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ‘ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਨਾ’ਤਿਆਦੀਨਿ ਏਕੇਕਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੀਸਤਿ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵ◌ਾਰੇਪਿ ‘ਨ ਰੂਪਂ, ਨ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵ◌ੇਦਨਾ’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵ◌ੀਸਤਿਮੇਵ। ਏਵ◌ਂ ਤਾਵ ਏਕੇਨ ਯਮਕਸਤੇਨ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤੇਹਿ ਏਕੇਕਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਂਸਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵ◌ੇ ਦ੍ਵ◌ੇ ਅਤ੍ਥੇ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਚਤੂਹਿ ਚ ਅਤ੍ਥਸਤੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵ◌ਾਰਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਵ◌ਾਰੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਉਦ੍ਦੇਸਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵ◌ਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬. ਇਦਾਨਿ **ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵ◌ਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵਚਨਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਰੂਪਂ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਯਂ ‘ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪ’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਰੂਪਮੇਵ, ਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਾ**ਤਿ ਯੋ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸੋ ਰੂਪਨ੍ਤਿਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਿਯਮੇਨੇਵ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਹ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ । ਸਞ੍ਞਾਯਮਕੇ ਤਾਵ **ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ‘ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾ’ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਗਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ। ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕੇ **ਅਵਸੇਸਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਵਤ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਗਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਤੋ ਅਵਸੇਸਾ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾ। ਪਟਿਲੋਮਵ◌ਾਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ।

ਪਦਸੋਧਨਵ◌ਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੨੮. ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵ◌ਾਰੇ **ਖਨ੍ਧਾ ਵ◌ੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੇਕੇਚਿ ਖਨ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵ◌ੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਪੁਚ੍ਛਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਟਿਲੋਮੇ **ਨ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਵ◌ੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਯਸ੍ਮਾ ਵ◌ੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਹ। ਸੇਸਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ।

ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵ◌ਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੩੮. ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵ◌ਾਰੇ **ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਪਿਯਰੂਪਸਾਤਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵ◌ਾ ਰੂਪਂ ਹੋਤੁ, ਭੂਤੁਪਾਦਾਰੂਪਂ ਵ◌ਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। ਦੁਤਿਯਪਦੇ ‘ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੇ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਨ੍ਤਿਵਚਨੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਚਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ **ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਆਹ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਤੋ ਆਯਤਨਯਮਕਾਦੀਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵ◌ਾਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ ਵ◌ਾ ਹੋਤੁ, ਸਞ੍ਞਾ ਏਵ ਵ◌ਾ, ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਖਨ੍ਧਭਾਵਤੋ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਖਨ੍ਧਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤਕੋ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

੩੯. ਪਟਿਲੋਮੇ **ਨ ਰੂਪਂ ਨ ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਰੂਪਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨਸ੍ਸ **ਰੂਪਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਵਸੇਸਾ ਖਨ੍ਧਾ ਨ ਰੂਪਂ, ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਵ◌ੇਦਨਾਦਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਮੇਵ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਖਨ੍ਧਾ ਪਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੂਪਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ‘ਅਵਸੇਸਾ’ਤਿ ਪਦੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ।

ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵ◌ਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੪੦-੪੪. ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੇ **ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦-੨੦੫. ਇਦਾਨਿ **ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨਯਤ੍ਤਾ। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤੇਨ ਪਨ ਨਯੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੋ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਤਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋਵ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਮਹਾਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ, ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੋਤਿ ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦੀਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਨਿਰੋਧਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦੀਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤਿਯੋ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਂ ਦੀਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋਵ ਦੀਪਿਤੋ। ਨਿਰੋਧਵਾਰੇਨ 'ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਦੀਪਿਤਾ। ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੇਨ ਤਦੁਭਯਂ।

ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਤਾਵ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਛ ਕਾਲਭੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਤੀਤੋ, ਅਨਾਗਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾਤੀਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾਨਾਗਤੋ, ਅਤੀਤੇਨਾਨਾਗਤੋਤਿ। ਤੇਸੁ **'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯੋਤਿ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਅਤੀਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾਨਂ ਅਤੀਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਮਾਨੇਨ ਅਨਾਗਤੇਹਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਤਰਤ੍ਤਾ ਦੁਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਨਾਗਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਅਨਾਗਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਚ ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਵਸੇਨ ਚ ਗਹਿਤਧਮ੍ਮਾਨੁਮਾਨੇਨ 'ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਏਵਰੂਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ ਤਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤੀਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾਤੀਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਮਿਸ੍ਸਕੇਸੁ ਤੀਸੁ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਤਰਤ੍ਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨਾਗਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾਨਾਗਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਤਰੋਤਿ ਪਞ੍ਚਮਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਤੀਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨਾਗਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਅਤੀਤੇਨਾਨਾਗਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯੋਤਿ ਛਟ੍ਠਂ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਛਸੁ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਯ੍ਵਾਯਂ ਪਠਮੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਤੋ, ਓਕਾਸਤੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਤੋਤਿ ਤਯੋ ਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨੋ **ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋ**। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨੋ **ਓਕਾਸਵਾਰੋ**। **ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨੋ **ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੋ**। ਇਮੇ ਪਨ ਤਯੋਪਿ ਵਾਰਾ ਪਠਮਂ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਤੇਸੁ 'ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ' 'ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ,' 'ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨੋ ਅਨੁਲੋਮਨਯੋ। 'ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ', 'ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ,' 'ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨੋ ਪਟਿਲੋਮਨਯੋ।

ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਤਾਵ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯਮਕਾਨਿ; ‘‘ਯਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ; ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ; ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦਸ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਆਦਿਤੋ ਏਕਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਂ। ਸੇਸਾਨਿ ਤੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੀਤਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਲਹੁਭਾਵਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਮੂਲਕੇਸੁਪਿ ‘ਆਮਨ੍ਤਾ’ਤਿ ਏਕਸਦਿਸਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿਪਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਲਹੁਭਾਵਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੇਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤਾਨਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਏਕਯਮਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨੇਵ ਦਸ ਯਮਕਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਥਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਦਸ, ਏਵਂ ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਦਸ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇ ਦਸਾਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਤਿਂਸ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ਏਵਂ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਸਟ੍ਠਿ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਵੀਸਪੁਚ੍ਛਾਸਤਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਅਤ੍ਥਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿਭੇਦਤੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਨਯਵਸੇਨ ਛ ਛ ਵਾਰਾ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਦਸ ਦਸ ਕਤ੍ਵਾ ਸਟ੍ਠਿ ਸਟ੍ਠਿ ਯਮਕਾਨੀਤਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਸਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਟ੍ਠਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਸਤਾਨਿ, ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਨਿ ਚ ਚੁਦ੍ਦਸ ਅਤ੍ਥਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ। ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ, ਤਥਾ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇਪਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੇਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਮਹਾਵਾਰੇ ਅਸੀਤਿ ਯਮਕਸਹਸ੍ਸਂ, ਸਟ੍ਠਿਸਤਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਵੀਸਂ ਤਿਸਤਾਧਿਕਾਨਿ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਤ੍ਥਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਾਲ਼ਿ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਚ ਤੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਏਕੇਕਮੇਵ ਯਮਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਤੀਸੁ ਮਿਸ੍ਸਕਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ‘ਯਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਮੂਲਕੇਸੁਪਿ ਏਕਂ ਯਮਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਂ। ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਪਨ ਛਸੁਪਿ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਮੇਵ। ਸੇਸਾਨਿ ਤੇਨ ਸਮਾਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ। ਇਦਂ ਸਕਲੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਮਹਾਵਾਰੇ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ।

ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਥਂ ਪਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਮਹਾਵਾਰੇ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਞ੍ਹ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੋ, ਪਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੋ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹੋ, ਮੋਘਪਞ੍ਹੋਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾ ਨਾਮ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਯਮਕੇ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਏਕੇਕਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਏਕੇਨੇਵ ਪਦੇਨ ਗਹਿਤਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ ਨਿਰੋਧੋ ਵਾ ਲਬ੍ਭਤਿ , ਅਯਂ **ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੋ** ਨਾਮ। ਯਾਯ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਗਹਿਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ ਨਿਰੋਧੋ ਵਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਯਂ **ਪਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੋ** ਨਾਮ। ਯਾਯ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਏਕੇਨਪਿ ਪਦੇਨ ਗਹਿਤਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਗਹਿਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ, ਨਿਰੋਧੋ ਵਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਯਂ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹੋ** ਨਾਮ। ਯਾਯ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵਾ, ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਯਂ **ਮੋਘਪਞ੍ਹੋ** ਨਾਮ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਅਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ।

‘ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਤਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਏਕੇਨੇਵ ਪਦੇਨ ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਇਤਿ ਅਯਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੋ ਚ ਏਵਰੂਪੋ ਪਞ੍ਹੋ

ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। 'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪਨ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਗਹਿਤਾਨਂ ਰੂਪਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤੀਤੇ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਤਿ ਅਯਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੋ ਚ ਏਵਰੂਪੋ ਪਞ੍ਹੋ ਪਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਨ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾਯ 'ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ 'ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਏਕੇਨੇਵ ਪਦੇਨ ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। 'ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਰੂਪਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਤਿ ਅਯਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੋ ਚ ਏਵਰੂਪੋ ਪਞ੍ਹੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਰੇਪਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੋਤਿਪਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ। ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪੁਰਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਏਕੇਨ ਪਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਦੁਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਰੂਪਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ। ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਚ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਯਤ੍ਥ ਏਕੇਨ ਪਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ ਨਿਰੋਧੋ ਵਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋ ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ ਨਿਰੋਧੋ ਵਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਇਮਾਯ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਯ 'ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। 'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ'ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ 'ਨੋ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਟਿਸੇਧੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਞ੍ਚੇਵ ਦੁਵਿਧੋ ਅਞ੍ਞੋ ਚ ਏਵਰੂਪੋ ਪਞ੍ਹੋ ਮੋਘਪਞ੍ਹੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੁਚ੍ਛਪਞ੍ਹੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਪਟਿਵਚਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਨਾਮ । ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਾਲ਼ਿਪਦਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਇਦਂ **ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ** ਨਾਮ। ਤਂ ਪੁਰੇਪਞ੍ਹੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। 'ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਹਿ ਪਞ੍ਹੇ 'ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਾਲ਼ਿਪਦਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਯਮਾਨਂ ਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਟਿਵਚਨਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਇਦਂ **ਪਟਿਵਚਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ** ਨਾਮ। ਤਂ ਪਚ੍ਛਾਪਞ੍ਹੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। 'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਹਿ ਪਞ੍ਹੇ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਟਿਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਯਮਾਨਂ ਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਟਿਵਚਨਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ; ਇਦਂ **ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ** ਨਾਮ। ਤਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। 'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਹਿ ਪਞ੍ਹੇ 'ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ 'ਇਮੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਇਮੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਾ'ਤਿ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਯਮਾਨਂ ਗਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਇਦਂ **ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ** ਨਾਮ। ਯਂ ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਲਾਭਤੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸੇਧਨੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਇਦਂ **ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ** ਨਾਮ। ਤਂ ਮੋਘਪਞ੍ਹੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। 'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਹਿ ਪਞ੍ਹੇ 'ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ; ਏਵਰੂਪੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਯਮਾਨਂ ਗਤਂ; ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। 'ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ'ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਪਨ 'ਨੋ'ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਰੋਧੋ ਨਾਮ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸੇਧਨੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਯਮਾਨਂ ਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾ, ਇਮਾਨਿ ਚ ਪਞ੍ਹ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ, ਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ – ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਠਾਨਂ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਏਕਂ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ; ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ; ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਅਰੂਪੇ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਏਕਂ, ਅਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਅਰੂਪਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ , ਅਰੂਪੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਅਰੂਪੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ; ਯੇ ਚ ਅਰੂਪਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕਂ; ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਏਕਂ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾ ਚਵਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ; ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਏਕਂ, ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ; ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਚਵਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ; ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਚਤੁਵੋਕਾਰਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ, ਚਵਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਂ। ਏਵਂ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਹ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਇਮੇਸੁ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਵਤ੍ਤਿਮਹਾਵਾਰੇ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਹਿ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਸੁਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨ੍ਤੇਨ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਨਯੋ – **ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਭਵਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ। **ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਪਵਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ'ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ। ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਪਠਮੇ ਠਾਨੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ। **ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾ ਦ੍ਵੇਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਤੇ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ 'ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਠਾਨੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣਂ – ਸਕਲੇਪਿ ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਯਾਵ ਮਰਣਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਨ ਸੁਕਰਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਵਂ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦਯਮਾਨੇਨ ਨਾਨਾਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ ਕਥਿਤੋ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਨ ਨਿਰੋਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਮਰਣਕਾਲੇ ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ ਕਥਿਤੋ।

ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾਨਂ ਅਨਾਮਟ੍ਠਭਾਵੇ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ? ਪਾਲ਼ਿਯੇਵ। ਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਹਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਕਾਲਵਾਰੇ 'ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਂ ਤੇਸਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ਅਤਿਪਮਾਣਮੇਵ। ਪਚ੍ਛਿਮਭਵਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤੇ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸਤਿਪਿ 'ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ

ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥ, ਨੋ ਚ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’ਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿ ਪਵਤ੍ਤੇ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਨਾਮਟ੍ਠਭਾਵੇ ਅਤਿਵਿਯ ਪਮਾਣਂ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਠਿਤਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਗਣਨਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ‘ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਥਾ’ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਨਿਰੋਧੋ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਉਪ੍ਪਾਦਮੇਵ ਚੁਤਿਨਿਰੋਧਮੇਵ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਆਗਤਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਪਨ ਸਕ੍ਕਾ ਆਦਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਦਿਤੁਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਏਵਂ ਦਿਨ੍ਨੇਨਪਿ ਨਯੇਨ ਯੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤੇਨ ਆਚਰਿਯੇ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਸਾਧੁਕਂ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਤੋ।
ਨਯਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਸ੍ਸ, ਪਟਿਲੋਮਨਯਸ੍ਸ ਚ॥

ਵਸੇਨ ਯਾਨਿ ਖਨ੍ਧੇਸੁ, ਯਮਕਾਨਿ ਚ ਪਞ੍ਹਸੁ।
ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਥ ਓਕਾਸਂ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਮੇਵ ਚ॥

ਆਮਸਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ, ਠਾਨੇਸੁ ਕਥਯੀ ਜਿਨੋ।
ਤੇਸਂ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ, ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ॥

ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਚ।
ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਠਾਨਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ॥

ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕਪਞ੍ਹਸ੍ਮਿਂ, ਯੋਜਨਾਪਿ ਪਕਾਸਿਤਾ।
ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਗਤੇ ਏਤ੍ਥ, ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕ੍ਕਮੇ॥

ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਤਾ ਕਾਤੁਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਸਕ੍ਕਾ ਇਤੋ ਪਰਂ।
ਨਯੇਨ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਮਾ, ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਨ੍ਤੁ ਪਣ੍ਡਿਤਾਤਿ॥

ਪਵਤ੍ਤਿਮਹਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੬-੨੦੮. ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇਪਿ ਛਲ਼ੇਵ ਕਾਲਭੇਦਾ। ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਨਯਾ। ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋ, ਓਕਾਸਵਾਰੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤਾਯ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਾਨੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਚੇ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮ੍ਪਿ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿਯੇਵ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਚੇ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮ੍ਪਿ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿਯੇਵ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਚੇ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮ੍ਪਿ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿਯੇਵ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਚੇ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮ੍ਪਿ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁਪਿ ‘ਯਤ੍ਥ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਆਦਿਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਆਮਨ੍ਤਾ’ਤ੍ਵੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ । ਸਿਯਾਤਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤਾਯ ਤੇ ਇਧ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਥ ਵਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੰ ਨਾਮ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਓਕਾਸਸ੍ਸ, ਪੁਗ੍ਗਲੋਵ ਪਰਿਜਾਨਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ, ਨੋ ਓਕਾਸੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋਵੇਤ੍ਥ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਓਕਾਸਵਾਰੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋਪਿ ਨ ਗਹਿਤੋ। ਯੋ ਪਨੇਸ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕੰ ਏਕਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦਸ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਦਸਾਤਿ ਵੀਸਤਿ। ਤਥਾ ਸੇਸੇਸੁਪੀਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਵੀਸਤਿ ਵੀਸਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਛਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਵੀਸੰ ਯਮਕਸਤੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ, ਅਸੀਤਜਾਯਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਤ੍ਥਸਤਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨੰ।

ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧਾ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਵਿਯ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਵਸੇਨੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ 'ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤੰ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ 'ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ'ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਪਨ 'ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ'ਤਿ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। 'ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਅਤੀਤਕਾਲਵਾਰੇ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਅਗ੍ਗਫਲੇ ਠਿਤੋਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਯੇਵ ਨਾਮ।

੨੦੯. ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿਯੇਵ ਨਾਮ, ਨ ਤਾਵ ਨਿਟ੍ਠਿਤਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੋ; ਤਸ੍ਮਾ 'ਨੋ'ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਪਨ **ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜੰ ਨਾਮ; ਤਸ੍ਮਾ 'ਨੋ'ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। ਪਟਿਲੋਮਨਯਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਅਰਹਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਪਰਿਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੇਵ, ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸੋ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥੇਵ। ਇਦੰ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨੋ ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਨ ਸੋ ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ।

੨੧੦-੨੧੧. ਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਪੁਗ੍ਗਲੋ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ 'ਨੋ'ਤਿ। **ਤੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਸਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਰਿਜਾਨਿੰਸੂਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਖਨ੍ਧਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਆਯਤਨਯਮਕੰ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੯. ਇਦਾਨਿ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤੇਯੇਵ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਆਯਤਨਵਸੇਨਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰੰ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਆਯਤਨਯਮਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ, ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋਤਿ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ। ਵਚਨਤ੍ਥੋਪਿ ਨੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਧਾਪਿ ਚ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ। ਇਤਰੇ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨੇਵ। ‘ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀ’ਤਿ ਪਦੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ **ਨਾਯਤਨਾ ਨ ਮਨੋ**ਤਿ, ਤਾਵ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਯਮਕਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਆਯਤਨਾਨੰ ਉਦ੍ਦੇਸੋ। **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਭੇਦਤੋ ਨਾਮਵਵਤ੍ਥਾਨੰ। ਯਮਕਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁਖਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਠਮੰ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਯਤਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਪਚ੍ਛਾ ਬਾਹਿਰਰੂਪਾਯਤਨਾਨਿ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਨਿ।

ਯਥਾ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ, ਏਵਮਿਧ ਇਮੇਸੰ ਆਯਤਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ, ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਾਯਤਨਵਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਾਯਤਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਨਯਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕੇਕੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋਯੇਵ। ਤੇਸਮਤ੍ਥੋ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ‘ਰੂਪੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਰੂਪ’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਯਮਕਾਨਿ, ਤਥਾ ਇਧ ‘ਚਕ੍ਖੁ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ; ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ; ਚਕ੍ਖੂ’ਤਿਆਦੀਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ‘ਨ ਚਕ੍ਖੁ, ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ; ਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ, ਨ ਚਕ੍ਖੂ’ਤਿਆਦੀਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ , ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰਸ੍ਸ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ਏਕੇਕਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਏਕਾਦਸ ਏਕਾਦਸ ਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਸਤੰ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਸਤਮੇਵ। ਸੁਦ੍ਧਾਯਤਨਵਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇ ਦ੍ਵਾਦਸ, ਸੁਦ੍ਧਾਯਤਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੁਲੋਮਵਾਰੇ ਏਕੇਕਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਏਕਾਦਸ ਏਕਾਦਸ ਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਸਤੰ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਟਿਲੋਮਵਾਰੇਪਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਸਤਮੇਵਾਤਿ ਏਵਮਿਧ ਛਸਤ੍ਤਾਧਿਕੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਯਮਕਸਤੇਹਿ, ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਞਾਸਾਧਿਕੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤੇਹਿ, ਚਤੁਰਾਧਿਕੇਹਿ ਤੇਵੀਸਾਯ ਅਤ੍ਥਸਤੇਹਿ ਚ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦-੧੭. ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਖਨ੍ਧਯਮਕਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਿਸੇਸਾ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਵਿਸੇਸੋ – **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਞਾਣੰ। **ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਤਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਞਾਣੰ। **ਦਿਬ੍ਬਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੰ। **ਤਣ੍ਹਾਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵ। **ਅਵਸੇਸੋ ਕਾਯੋ**ਤਿ ਨਾਮਕਾਯੋ, ਰੂਪਕਾਯੋ, ਹਤ੍ਥਿਕਾਯੋ, ਅਸ੍ਸਕਾਯੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਅਵਸੇਸੰ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਤੋ ਸੇਸੰ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਞ੍ਚੇਵ ਪਿਯਰੂਪਸਾਤਰੂਪਞ੍ਚ। **ਸੀਲਗਨ੍ਧੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਾਦੀਨੰਯੇਵ ਨਾਮਾਨਿ। **ਅਤ੍ਥਰਸੋ**ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਸਾਧੁਮਧੁਰਟ੍ਠੇਨ ਅਤ੍ਥਾਦੀਨਞ੍ਞੇਵ ਨਾਮਾਨਿ। **ਅਵਸੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮-੨੧. ਇਧਾਪਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਛਲੇਵ ਕਾਲਭੇਦਾ। ਤੇਸਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾਦਯੋ ਤਯੋ ਵਾਰਾ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਨਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਯਥਾ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦਸ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਘਾਣਾਯਤਨਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ, ਕਾਯਾਯਤਨਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ, ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ, ਰਸਾਯਤਨਂ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ, ਮਨਾਯਤਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਏਕਾਦਸ। ‘‘ਯਸ੍ਸ ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੋਤਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਦਸ; ਘਾਨਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਨਵ, ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਅਟ੍ਠ; ਕਾਯਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤ; ਰੂਪਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਛ; ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚ; ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ; ਰਸਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ; ਮਨਾਯਤਨਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਸਟ੍ਠਿ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਏਕਾਦਸਸੁ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਘਾਨਾਯਤਨਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਮਨਾਯਤਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਂ ਤਾਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਂ। ਦੁਤਿਯਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਯਤਨਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ਘਾਨਾਯਤਨਸ੍ਸ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ‘‘ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਏਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਮਤਿਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਂ। ਰੂਪਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤੀਣਿ ਯਮਕਾਨਿ ਅਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਿ। ਸੇਸੇਸੁ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਕਾਯਾਯਤਨੇਹਿ ਤਾਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵੇ ਯਮਕਾਨਿ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ। ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਮਕਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨੇਹਿਪਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤੀਣਿ ਯਮਕਾਨਿ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਲਹੁਭਾਵਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਸੋਤਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ , ਤਂ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵਾਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਪਾਲਿਂ ਨਾਰੁਲ੍ਹਂ। ਘਾਨਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਰੂਪਾਯਤਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਂ, ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵੇਤਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਾਨਿ ਪਾਲਿਂ ਆਰੁਲ੍ਹਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਘਾਨਾਯਤਨਯਮਕੇਨ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਨਾਰੁਲ੍ਹਾਨਿ। ਤਥਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਕਾਯਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ। ਰੂਪਾਯਤਨਮੂਲਕੇਸੁ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਿ। ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤੀਣਿ ਰੂਪਾਯਤਨਮਨਾਯਤਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ। ਯਥੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ‘‘ਸਰੂਪਕਾਨਂ ਅਚਿਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ‘‘ਸਰੂਪਕਾਨਂ ਅਗਨ੍ਧਕਾਨਂ, ਅਰਸਕਾਨਂ ਅਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਗਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਆਯਤਨਭੂਤਾਨੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਰੂਪਕਾਨਂ ਸਗਨ੍ਧਾਯਤਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਨਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ ਪਾਲਿਂ ਨਾਰੁਲ੍ਹਾਨੇਵ। ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤੀਣਿ ਦ੍ਵੇ ਚ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ ਪਾਲਿਂ ਨਾਰੁਲ੍ਹਾਨਿ। ਮਨਾਯਤਨਮੂਲਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਮੇਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤਾਨਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਕਤਿਪਯਯਮਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨੇਵ ਛਸਟ੍ਠਿਯਮਕਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਥਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ, ਏਵਂ ਓਕਾਸਵਾਰੇਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇਪਿ ਛਸਟ੍ਠੀਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿਸਤਂ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ, ਏਵਂ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਛਨ੍ਨਵੁਤਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਦ੍ਵਾਨਵੁਤਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਾਧਿਕਾਨਿ ਚ ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਲਭੇਦੇਸੂਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਛਸਤ੍ਤਤਾਧਿਕਾਨਿ ਤੇਵੀਸਤਿ ਯਮਕਸਤਾਨਿ। ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ। ਨਿਰੋਧਵਾਰਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸਾਨਿ ਏਕਸਤ੍ਤਤਿ ਯਮਕਸਤਾਨਿ। ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪਾਲ਼ਿ ਪਨ ਮਨਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਞ੍ਚ ਏਕਸਦਿਸਂ, ਨਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਉਪਰਿ ਪਨ ‘‘ੵਾਰਸਙ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ੵਤ੍ੵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੇਹਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਤ੍ਥੵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਂ ਨਯਮੁਖਂ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਅਸੋਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯੇ ਜਾਤਿਬਧਿਰਓਪਪਾਤਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ੵੁੱਤੁਂ। ਸੋ ਹਿ ਸਚਕ੍ਖੁਕੋ ਅਸੋਤਕੋ ਹੁਤ੍ੵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪਰਾਨਿ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭੵਨ੍ਤਿ। ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਪੇਤਾਨਂ , ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਅਸੁਰਾਨਂ, ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ, ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ; ਜਚ੍ਚਬਧਿਰਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭੵਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਰੂਪਘਾਨਗਨ੍ਧਜਿੵ੍ਹਾਰਸਕਾਯਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮਨਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਸਸੋਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤੀਸੁ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨੇ ਚ ਓਪਪਾਤਿਕੇ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ੵੁੱਤੁਂ। ਤੇ ਹਿ ਸਚਕ੍ਖੁਕਾ ਸਸੋਤਕਾ ਹੁਤ੍ੵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਏਕਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭੵਨ੍ਤਿ; ਕਾਮਾੵਚਰਾਨਂ ਦੇੵਾਨਂ, ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਪੇਤਾਨਂ, ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਅਸੁਰਾਨਂ, ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ, ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਾਨਂ। ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭੵਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਰੂਪਸੋਤਮਨਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਘਾਨਕਾਨਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ੵੁੱਤੁਂ। ਤੇ ਹਿ ਸਚਕ੍ਖੁਕਾ ਅਘਾਨਕਾ ਹੁਤ੍ੵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਪਨ ਅਘਾਨਕੋ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਭੵੇਯ੍ਯ ‘‘ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਟ੍ਠਾਯਤਨਾਨਿ ਪਾਤੁਭੵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ੵਦੇਯ੍ਯ। ਯੋ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕੋ ਪਨ ਅਘਾਨਕੋ ਸਿਯਾ, ਸੋ ‘‘ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ੵਚਨਤੋ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਸਘਾਨਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਚ੍ਚਬਧਿਰਮ੍ਪਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਮ੍ਪਿ ਓਪਪਾਤਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ੵੁੱਤੁਂ। **ਸਘਾਨਕਾਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਮ੍ਪਿ ਜਚ੍ਚਬਧਿਰਮ੍ਪਿ ਓਪਪਾਤਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ੵੁੱਤੁਮੇੵ। **ਸਘਾਨਕਾਨਂ ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯਤਨਮੇੵ ਓਪਪਾਤਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ੵੁੱਤੁਂ।

ਸਰੂਪਕਾਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਜਚ੍ਚਬਧਿਰਓਪਪਾਤਿਕੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇੵ। **ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ੵੁੱਤੇਹਿ ਜਚ੍ਚਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਰੂਪਿਨੋਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ੵੁੱਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਸਰੂਪਕਾਨਂ ਅਘਾਨਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾ ਚ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਚ ਸੇਸਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਨਂ ਅਘਾਨਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾ ਚ ਰੂਪਾਰੂਪਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਅਚਿਤ੍ਤਕਾਨਂ ਅਰੂਪਕਾਨ**ਨ੍ਤਿਪਦੇਸੁ ਪਨ ਏਕੵੋਕਾਰਚਤੁੵੋਕਾਰਸਤ੍ਤਾੵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੵਾਰੇਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੵਿਭਾਗੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੨-੨੫੪. ਓਕਾਸੵਾਰੇ **ਯਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨੇੵ **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ੵੁੱਤੁਂ । ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਤਲੇ ਨਿਯਮਤੋ ਤਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਯਮੁਖਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯਮੁਖੇਨ ਸਕਲੇਪਿ ਪੵੱਤਿੵਾਰੇ ਅਤ੍ਥੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਞ੍ਞਾੵਾਰੋ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ੵੁੱਤਨਯੋਯੇੵਾਤਿ।

ਪੵੱਤਿੵਾਰੵਣ੍ਣਨਾ।

ਆਯਤਨਯਮਕੵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਧਾਤੁਯਮਕਂ

੧-੧੯. ਇਦਾਨਿ ਤੇਯੇਵ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤੇ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਧਾਤੁਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਆਯਤਨਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਯਮਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਯਤਨਯਮਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਧਾਪਿ ਹਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਾਦਯੋ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਾਲਪ੍ਪਭੇਦਾਦੀਹਿ ਆਯਤਨਯਮਕੇ ਆਗਤਸਦਿਸਾਯੇਵ। ਇਧਾਪਿ ਚ ਯਮਕਪੁਚ੍ਛਾਸੁਖਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯੋਵ ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਧਾਤੂਨਂ ਪਨ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਇਧ ਆਯਤਨਯਮਕਤੋ ਬਹੁਤਰਾਨਿ ਯਮਕਾਨਿ, ਯਮਕਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਗੁਣਾ ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਯਮਕੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਯਮਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਆਯਤਨਯਮਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਂਸਦਿਸਾਯੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਗਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਪਾਲ਼ਿਪਿ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ ਪਾਕਤਿਕੋਯੇਵਾਤਿ।

ਧਾਤੁਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਚ੍ਚਯਮਕੰ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੯. ਇਦਾਨਿ ਤੇਯੇਵ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤੇ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰੰ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਯਮਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਾਦਯੋ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾਦਯੋ ਚ ਅਵਸੇਸਪ੍ਪਭੇਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ, ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਵਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਸਚ੍ਚਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਯਮਕਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੦-੨੬. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ **ਅਵਸੇਸੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਚੇਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਚ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਵਸੇਸੋ ਸਮੁਦਯੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। **ਅਵਸੇਸੋ ਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਰੋਧੋ ਚੇਵ ਖਣਭਙ੍ਗਨਿਰੋਧੋ ਚ। **ਅਵਸੇਸੋ ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗੋ, ਜਙ੍ਘਮਗ੍ਗੋ, ਸਕਟਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭-੧੬੪. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ''ਯਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਮੂਲਕੇਹਿ ਤੀਹਿ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਮੂਲਕੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਮੂਲਕੇਨ ਏਕੇਨਾਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਞ੍ਚ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਲਿਵਸੇਨ ਛਹਿ ਯਮਕੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦੋ, ਨ ਨਿਰੋਧੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਮੂਲਕਾਨਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦ੍ਵੇ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਮੂਲਕੰ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਾਨਿ ਆਗਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪਿ ਓਕਾਸਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਯਮਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਯਮਕਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ – ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਸਚ੍ਚਯਮਕਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ ਤਾਵ ਨ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤੇਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਪਨ ਤਯੋ ਕਾਲਾ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯੰ ਯੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਨਯਮੁਖੰ – **ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਮ੍ਪਿ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇਨੇਵ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਏਕਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਚੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦੰ ਇਧ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਤੇਸੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਤਣ੍ਹੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਰੂਪਮੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਨਾਮ। ਸੇਸਾ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਚਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ''ਅਰੂਪੇ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸੰ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚ ਤੇਸੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸੰ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਤਣ੍ਹਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਚਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਖਣਵਸੇਨ ਓਕਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਨਭਿਸਮੇਤਾਵੀਨਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਭਿਸਮਯੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨੰ। **ਅਭਿਸਮੇਤਾਵੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਮਿਤਸਚ੍ਚਾਨਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੫-੧੭੦. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ ਪਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪੇਤ੍ਥ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਞਾਤਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਞਾਤਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ। ਇਤਿ ਇਮਾਸੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਸਚ੍ਚਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਂ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਵ੍ਵੇਵ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਏਕਦੇਸਂ ਸङ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਾਦਯੋ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ, ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾਦਯੋ ਚ ਅਵਸੇਸਪਭੇਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ – ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਤਾਵ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ; ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ; ਚਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ; ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਥਾ ਅਨਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ''ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਪਠਮਂ ਤਯੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋ **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ**। ''ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਿਕਾ, ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਂ) ਹਿ ਵਚਨਤੋ ਕਾਰਣਭੂਤਸ੍ਸ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਫਲਭੂਤੋ ਏਵ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਸਙ੍ਖਰਿਯਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਕੇਨ ਸਙ੍ਖਰਿਯਤੀਤਿ? ਕਾਯੇਨ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਵਾਤੋ ਵਿਯ ਭਸ੍ਤ੍ਰਾਯ ਕਰਜਕਾਯੇਨ ਸਙ੍ਖਰਿਯਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਕਾਯੇਨ ਕਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੮) ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਕਿਂ ਸਙ੍ਖਰੋਤਿ? ਵਚਿਂ। ਵਚਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ **ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ**। ਵਚੀਭੇਦਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ''ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੮) ਵਚਨਤੋਯੇਵ ਪਨ ਤਤਿਯਪਦੇਪਿ ਸਙ੍ਖਰਿਯਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਕੇਨ ਸਙ੍ਖਰਿਯਤਿ? ਚਿਤ੍ਤੇਨ। ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ**। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚੇਤਸਿਕਧਮ੍ਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਪਨ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨-੭. ਇਦਾਨਿ **ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਤੀਣਿ, ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਤੀਣੀਤਿ ਛ ਯਮਕਾਨਿ। ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੇ ਏਕੇਕਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਛ, ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਛਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਯਮਕਾਨਿ। ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰੇ ਪਨ ਯਥਾ ਸੁਦ੍ਧਖਨ੍ਧਵਾਰਾਦੀਸੁ ''ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਂ; ਚਕ੍ਖੁ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਏਵਂ ''ਕਾਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਨੁਲੋਮੇ ਤੀਣਿ, ਪਟਿਲੋਮੇ ਤੀਣੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਵਾਰੇ ਛ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸੁਦ੍ਧਿਕਏਕੇਕਪਦਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਆਯਤਨਾਦੀਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ''ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੋ , ਖਨ੍ਧਾ ਰੂਪਂ, ਚਕ੍ਖੁ ਆਯਤਨਂ, ਆਯਤਨਾ ਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਏਕੇਕਪਦਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਏਵਮਿਧ ''ਕਾਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਏਕੋਵ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਵਾ ਪਸ੍ਸਾਸੋ ਵਾਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਏਕੇਕਪਦਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ ''ਕਾਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਚੀਚਿਤ੍ਤਪਦੇਹਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਵਾਰੋ ਹੇਸ। ਪਦਸੋਧਨੇ ਪਨ ਵਿਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਚਨਂ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸੋ ਨਯੋ ਗਹਿਤੋਵ। ਇਧ ਪਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਹਿ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਹਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ''ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ''ਤਿ ਏਕੇਕਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ ਛ ਯਮਕਾਨਿ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ

ਤੀਣੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਤੀਣਿ, ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਤੀਣੀਤਿ ਛ ਯਮਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੮-੧੮. ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਪਨਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮੇ ਤਾਵ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਕਾਯਾਦਯੋਵ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਨਾਮਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨੋ**ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। ਪਟਿਲੋਮੇ **ਨ ਕਾਯੋ ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਯੋ ਨ ਕਾਯੋ ਸੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਕਾਯੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਯੇਵ ਪਨੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸੇਸਸਙ੍ਖਾਰਦ੍ਵਯਮੇਵ। ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਪਨ ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਭੇਦਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਨੇਵ ਕਾਯੋ, ਨ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਤੀਣੇਵ ਯਮਕਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ; ਤਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵ। ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪਿ ਓਕਾਸਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯਮਕਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕੇ ''ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦਿਕਾਲਭੇਦੋ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ। ''ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਚ ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਓਕਾਸਵਸੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਨਯਮੁਖਂ – **ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀਨਂ। **ਕਾਮਾਵਚਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਤ੍ਤਾਨਂ। ਰੂਪਾਵਚਰਦੇਵਾਨਂ ਪਨ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਰੂਪਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਵਿਨਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੧. **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਕਾਮਾਵਚਰੇ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ। ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨੇਵ। ਅਨਪ੍ਪਨਾਪਤ੍ਤੇਪਿ ਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਚਿਤ੍ਤੇ ਇਦਂ ਸਙ੍ਖਾਰਦ੍ਵਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ।

੨੪. **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰੂਪਂ ਵਾ ਅਰੂਪਂ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਨ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਂ।

੩੭. **ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਦੁਤਿਯੇ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥੇਵ। ਯਾਵ ਪਨ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤਂ ਸਤਸੋਪਿ ਸਹਸ੍ਸਸੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਪਠਮਚਿਤ੍ਤਮੇਵ। ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਵਿਸਦਿਸਂ ਭਵਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਆਵਜ੍ਜਨਚਿਤ੍ਤਂ ਦੁਤਿਯਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੪. **ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ। **ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਂ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਦਿਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨਞ੍ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀਆਦੀਨਂ।

੧੯. **ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਯਮਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ। ਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਚ। ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਾਤੋ। ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਸੋਲ਼ਸਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤੇਸਂ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤਰਸਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨਾਪਿ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤਾਤਿ ਨਿਯਮਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨ ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਸੀਹਲ਼ਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਸਤ੍ਤਰਸਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵ ਬਲਵਤਰਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਮਾਣਂ।

੧੨੮. **ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੋਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ ਪਾਕਤਿਕੋਯੇਵਾਤਿ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਨੁਸਯਯਮਕਂ

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁੱਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਵ੍ਵੇਵ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਏਕਦੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਯਮਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਤਾਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ – ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਨੁਸਯਯਮਕੇ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਦੇਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਨਯੇਨ ਪਾਲਿਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਕਥਂ? ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ, ਉੱਦੇਸਤੋ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇ ਗਹਾਪੇਤੁਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਾਰੋ, ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁੱਦੇਸਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰੋਤਿ, ਤਯੋ ਵਾਰਾ ਦੇਸਿਤਾ। ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਮਹਾਵਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਸਯੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਮਕਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਾਤਿ** ਅਯਂ ''ਸਤ੍ਤੇਵ, ਨ ਤਤੋ ਉੱਦ੍ਧਂ, ਨ ਹੇਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਾਰੋ ਨਾਮ। **ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਅਯਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਾਰੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਨਾਮਮਤ੍ਤਂ ਉੱਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਇਮੇ ਨਾਮ ਤੇ''ਤਿ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁੱਦੇਸਵਾਰੋ ਨਾਮ। **ਕਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ...ਪੇ॰... ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ''ਇਮੇਸੁ ਨਾਮ ਠਾਨੇਸੁ ਇਮੇ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ''ਤਿ ਏਵਂ ਤੇਸਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰੋ ਨਾਮ।

ਯੇਸਂ ਪਨ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਮਹਾਵਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਸਯੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਮਕਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਤੇਸਂ ਇਮਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ – ਅਨੁਸਯਵਾਰੋ, ਸਾਨੁਸਯਵਾਰੋ, ਪਜਹਨਵਾਰੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ, ਪਹੀਨਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੋ ਧਾਤੁਵਾਰੋਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੋ ਅਨੁਸਯਵਾਰੋ। ਸੋ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਨਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ''ਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਪੁੱਗਲੋਕਾਸਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੇ ਪੁੱਗਲਵਾਰੇ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਮੂਲਕਾਨਿ ਛ ਯਮਕਾਨਿ। ਪੁਨ ਅਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਮੂਲਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚ, ਮਾਨਾਨੁਸਯਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਏਕਮੂਲਕਾਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿ। ਪੁਨ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਗਤਾਨਿ ਦੁਕਮੂਲਕਾਨਿ ਪਞ੍ਚ, ਤਿਕਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਚਤੁਕ੍ਕਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਪਞ੍ਚਕਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਛਕ੍ਕਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛਤ੍ਤਿਂਸਾਤਿ ਪੁੱਗਲਵਾਰੇ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਯਮਕਾਨਿ। ਤਥਾ ਓਕਾਸਵਾਰੇ, ਤਥਾ ਪੁੱਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਯਮਕਾਨਿ। ਤਥਾ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਤਿ ਅਨੁਸਯਵਾਰੇ ਸੋਲ਼ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਯਮਕਸਤਾਨਿ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਸਾਨੁਸਯਵਾਰੋ, ਪਜਹਨਵਾਰੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ, ਪਹੀਨਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਾਰਾਨਂ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਯਮਕਗਣਨਾ; ਯਮਕਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਗੁਣਾ ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਵਿਸੇਸੋ। ਓਕਾਸਵਾਰੇ ''ਯਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **ਯਤੋ ਤਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵ।

ਯੋ ਪਨਾਯਂ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੋ ਧਾਤੁਵਾਰੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੋ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਵਾਰੋਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਠਿਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੇ **ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਵਾ ਪਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ। ਦ੍ਵੇਪਿ ਹਿ ਏਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਏਕਤ੍ਥਾਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੇਕਸ੍ਮਾ ਯਮਕਾ ਏਕੇਕਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਂ

ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਵਸਾਨੇ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ‘‘ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਰੂਪਧਾਤੁਂ, ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ, ਨਕਾਮਧਾਤੁਂ, ਨਰੂਪਧਾਤੁਂ ਨਅਰੂਪਧਾਤੁਂ , ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਛ ਸੁਦ੍ਧਿਕਪੁਚ੍ਛਾ; ‘‘ਨਕਾਮਧਾਤੁਂ, ਨਅਰੂਪਧਾਤੁਂ, ਨਰੂਪਧਾਤੁਂ; ਨਅਰੂਪਧਾਤੁਂ, ਨਕਾਮਧਾਤੁਂ, ਨਰੂਪਧਾਤੁਂ, ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਚਾਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਮੂਲਕਾ ਨਵ ਅਨੁਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਰੂਪਧਾਤੁਮੂਲਕਾ ਨਵ, ਅਰੂਪਧਾਤੁਮੂਲਕਾ ਨਵਾਤਿ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਨਕਾਮਧਾਤੁਨਰੂਪਧਾਤੁਨਅਰੂਪਧਾਤੁਮੂਲਕਾ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਪਟਿਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾ। ਪੁਨ ‘‘ਨਕਾਮਧਾਤੁਯਾ, ਨਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ, ਨਰੂਪਧਾਤੁਯਾ, ਨਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ, ਨਕਾਮਧਾਤੁਯਾ, ਨਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ’’ਤਿ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਦੁਕਮੂਲਕਾ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ ਏਕਾਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਸਂ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਧਾਤੁਵਾਰੇ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਸਕਲੇਪਿ ਅਨੁਸਯਯਮਕੇ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਮੇਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਯਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ – **ਅਨੁਸਯਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਸਯਾ? ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠੇਨ। ਕੋ ਏਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠੋ ਨਾਮਾਤਿ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੋ। ਏਤੇ ਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਸਯਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ – ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਅਨੁਸਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ । ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਪਟਿਵਚਨਂ – ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਕਾਰੋ ਅਨੁਸਯੋ, ਅਨੁਸਯੋਤਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਥਾਮਗਤਕਿਲੇਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਾਰਮ੍ਮਣੋ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਸਹੇਤੁਕੋ ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲੋ ਅਤੀਤੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਨਾਗਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਪਮਾਣਂ – ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਤਾਵ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ (ਕਥਾ॰ ੫੫੪ ਆਦਯੋ) ‘‘ਅਨੁਸਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਅਨੁਸਯਾ ਅਹੇਤੁਕਾ, ਅਨੁਸਯਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਵਾਦਾ ਪਟਿਸੇਧਿਤਾ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੨੧) ‘‘ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ‘‘ਥਾਮਗਤਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹੇ ਪਨ ਮੋਹਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇ ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਯਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮੋਹੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੩੯੦) ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਨੁਸਯਯਮਕੇ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਮਹਾਵਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਇਮਿਨਾ ਤਨ੍ਤਿਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਸੁਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਮ੍ਪਿ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਾਰਮ੍ਮਣੋ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਨੁਸਯੋ ਹਿ ਨਾਮੇਸ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਮਰਾਗੋ ਚ ਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਸਯੋ ਚਾਤਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੁਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨. ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **ਕਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯਂ ਸੁਖਾਯ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ। **ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਇਮਾਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਅਕੁਸਲਵੇਦਨਾਸੁ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਅਕੁਸਲਾਯ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਚੇਵ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਚ ਸਹਜਾਤੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵੇਦਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਚੇਸ ਤਾਹਿ ਵੇਦਨਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁਪਿ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸਯਮਾਨੇਨ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਸਹਜਾਤੇਨ ਵਾ ਭਵਿਤੁੰ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਾ ਦ੍ਵੇ ਵੇਦਨਾਵ ਸਾਤਸਨ੍ਤਸੁਖਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਧਾਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਵਸੇਨ ਹਿ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਜੇ ਸੁਖੰ ਬੋਧੇਤੁਨ੍ਤਿ।

ਨਨੁ ਚੇਸ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਨ ਕੇਵਲੰ ਇਮਾਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਚੇਵ ਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਇਟ੍ਠੇਸੁ ਪਨ ਰੂਪਾਦੀਸੁਪਿ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ (ਵਿਭ॰ ੮੧੬) ''ਯੰ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕਰਣੇ ਅਨੁਸਯਵਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਚੇਵ ਰੂਪਧਾਤੁਆਦੀਸੁ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੰ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੰ ਸਓਕਾਸੇ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇ ਨਵ ਚ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਇਧ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਹਿ ਵੇਦਨਾਨਞ੍ਞੇਵ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸੁਪਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਥੇਤਿ। ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਨ ਵਸੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਯੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਕਥੇਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਕਥੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਨੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਯੰ ਲਬ੍ਭਤਿ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਕਥਿਤੰ। ਅਪਰਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਚ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਏਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਚ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਏਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਚ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਚ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਯੰ ਲਬ੍ਭਤਿ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਧਾਤੁਅਰੂਪਧਾਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾਵ ਕਥਿਤਾ। ਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁ ਰੂਪੰ ਨ ਕਥਿਤੰ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਕਥਿਤੰ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵ। ਏਵਮੇਵ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਧ ਰੂਪਾਦਿਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਕਥਿਤੰ, ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵਾਤਿ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਨ ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾਸੁ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਅਵਸੇਸਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਚੇਸ ਤਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁਪਿ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵ। ਯਾਯ ਹਿ ਵੇਦਨਾਯ ਏਸ ਸਹਜਾਤੋ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਞ੍ਞਾਦੀਹਿਪਿ ਸਹਜਾਤੋਵ। ਯਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਰੋਤਿ, ਤਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਸਞ੍ਞਾਦਯੋਪਿ ਕਰੋਤਿਯੇਵ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਵ ਅਸਾਤਦੁਕ੍ਖਵੇਦਯਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਧਿਕਾ; ਤਸ੍ਮਾ ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਵਸੇਨ ਹਿ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਜੇ ਸੁਖੰ ਬੋਧੇਤੁਨ੍ਤਿ।

ਨਨੁ ਚੇਸ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਨੁਸਯਮਾਨੋ ਨ ਕੇਵਲੰ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਚੇਵ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਨ ਰੂਪਾਦੀਸੁਪਿ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵ? ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਵਿਭਙ੍ਗਪ੍ਪਕਰਣੇ (ਵਿਭ॰ ੮੧੬) ''ਯੰ ਲੋਕੇ ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੰ ਅਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕਰਣੇ ਅਨੁਸਯਵਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ। ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ

ਚ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਵੇਦਨਾਸੁ ਚੇਵ ਰੂਪਧਾਤੁਆਦੀਸੁ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇ ਵੇਦਨਾ ਸਓਕਾਸੇ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇ ਨਵ ਚ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ । ਤੰ ਇਧ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਏਵ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸੁਪਿ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਿੰ ਪਨ ਇਤਰਾ ਦ੍ਵੇ ਵੇਦਨਾ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵਾ ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਨੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਸੇਨ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਆਰਬ੍ਭ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਲਾਭੰ ਵਾ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਤੋਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਦੋਮਨਸ੍ਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਨ ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ। ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਹਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਥਾਮਗਤੋ ਕਿਲੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਟਿਘੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਘਕਿਚ੍ਚੰ ਅਕਰਣਭਾਵੇਨ ਏਵ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਪਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵੰ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਏਕਚ੍ਚੰ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਿਤਮ੍ਪਿ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਯੰ ਏਵਰੂਪੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਘੰ ਤੇਨ ਪਜਹਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੫)। ਏਵੰ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਮਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਨ ''ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੂ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾਵਚਰਵੇਦਨਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੁਯੋ ਚਾਤਿ ਇਦੰ ਤਿਵਿਧੰ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ। ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਹਜਾਤਾਨੁਸਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਸੁਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਸੁ ਸੁਖਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਾਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਸੁ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਅਨੁਸਯਵਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਞ੍ਚੇਵ ਨਵਵਿਧੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਅਯੰ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵਾਤਿ। ਏਵੰ ਮਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ ਪਨ ਕੇਵਲੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸ੍ਵੇਵ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਭੂਮਕੇਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੂ**ਤਿ ਸੰਸਾਰਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਨੇਤੇ ਪਞ੍ਚਸੁ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਸਹਜਾਤਾਨੁਸਯਨਵਸੇਨ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਵਾ ਪਨ ਪਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੁਸਯਨਵਸੇਨ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾਨੰ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਸਹਜਾਤਾਨੁਸਯਨਵਸੇਨ ''ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਕਾਮਧਾਤੁਯੰ ਪਨੇਸ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵੇਦਨਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਮੇਵ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੁਸਯਨਵਸੇਨ ਨਿਯਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਿਚ ਰਾਗੋ ਨਾਮੇਸ ਕਾਮਰਾਗਭਵਰਾਗਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਭਵਰਾਗੋਪਿ ਕਾਮਰਾਗੋ ਵਿਯ ਏਵੰ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦੇਸਨਾ ਸੰਕਿਣ੍ਣਾ ਵਿਯ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਰਾਗਕਿਲੇਸੰ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮਰਾਗਤੋ ਭਵਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਏਵੰ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ। ਏਵੰ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਸਹਜਾਤਾਨੁਸਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਨਟ੍ਠਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਾਰਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਦ੍ਵੇਸਵਾਰਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ।

ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਮਹਾਵਾਰੋ

੧. ਅਨੁਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਪਨ ਮਹਾਵਾਰਾਨਂ ਪਠਮੇ ਅਨੁਸਯਵਾਰੇ **ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦੇਤਂ **''ਆਮਨ੍ਤਾ''**ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਦੁਦ੍ਦਿਨ੍ਨਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਯਸ੍ਸ ਮਨਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ 'ਆਮਨ੍ਤਾ', ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਨਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾ। ਕਾਮਰਾਗੋ ਹਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਟਿਘੋ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤੇਸ੍ਵੇਵਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੇਸਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ 'ਨੋ'ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਨ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾਯਮਕੇਸੁ ਵਿਯ ਏਤ੍ਥ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵੋਹਾਰਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਕਥਂ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਸੇਨ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਯਂ ''ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵੋਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤੇਸੁ ਯਸ੍ਸੇਕੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਇਤਰੋਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ, ਯਂ ਉਪਰਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੇ 'ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਤਤ੍ਥ ਕਥਂ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਸੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਿਵਾਰਿਤਵਸੇਨ ਵਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਕਾਰਾਦਯੋ ਤੇਸਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਅਕਰਣਕ੍ਖਣੇਪਿ ਮਿਤ੍ਤਸੁਹਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇ ''ਇਮੇਸੁ ਦਿਵਸੇਸੁ ਕਿਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ''ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਮ, ਕਟ੍ਠਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਕਤਖਣਞ੍ਚ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਖਣਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਸਯਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਨਿਵਾਰਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣੇਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨੋ ਚ ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ। ਪਰਤੋਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੪. ਓਕਾਸਵਾਰਸ੍ਸ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ; ਤਸ੍ਮਾ **'ਨੋ'**ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। ਤਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਯਂ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸਯਨਤੋ **'ਆਮਨ੍ਤਾ'**ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ। ਰੂਪਧਾਤੁਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਪਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ

ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ **ਨੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਾਰਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੦. ਦੁਕਮੂਲਕਪੁਚ੍ਛਾਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਨਾਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸਯੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਂ ਠਾਨਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਪੁਚ੍ਛਾਯੇਵਾਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੧. ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੇ **ਚਤੁਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮੀਨਂ।

੩੬. ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ **ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨਾਗਾਮਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।

੫੬. **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ। **ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਤੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੂ**ਤਿ ਚ ਵੇਦਨਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਅਨੁਸਯਵਾਰੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ।

ਅਨੁਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਸਾਨੁਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬-੧੩੧. ਸਾਨੁਸਯਵਾਰੇ ਪਨ **ਯੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਜਰਾਦਿਰੋਗੇਨ ਆਬਾਧਿਕੋ ਯਾਵ ਤਮ੍ਹਾ ਰੋਗਾ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਾਵ ਤਸ੍ਸ ਰੋਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਰੋਗੋਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਸਂਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਗਾਮਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨੁਸਯਾ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਤੇਸਂ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਾਨੁਸਯੋਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਵਰੂਪਂ ਸਾਨੁਸਯਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ '**ਆਮਨ੍ਤਾ**'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਸਯਵਾਰਸਦਿਸਮੇਵ।

ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਪਨ ''ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਏਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਾਨੁਸਯਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ, ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਯਂ ਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਤਤੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਤਤੋ ਧਾਤੁਦ੍ਵਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਮਾਨਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਅਵੁਤ੍ਤੇ ਆਦਿਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪਠਮਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੇਨ ਸਾਨੁਸਯੋ, ਕਿਂ ਸੋ ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੇਨਪਿ ਸਾਨੁਸਯੋਤਿ? ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਦ੍ਵੇ ਏਕਸ੍ਮਾ ਠਾਨਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ''ਨੋ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। **ਅਰਹਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਰਹਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਨੁਸਯੇਨ ਨਿਰਾਨੁਸਯੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਮੇਵ ਕਤਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਾਨੁਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਪਜਹਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੨-੧੯੭. ਪਜਹਨਵਾਰੇ **ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦੇਤਿ। **ਆਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮੀਮਗ੍ਗਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਵਚਨਂ। **ਤਦੇਕਟ੍ਠਂ ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨੋ**ਤਿ

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਸੇਧੋ।

ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ ਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਂ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠਮਕੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਟ੍ਠਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚੋਰੋਹਨਗਣਨਾਯ ਗਣਿਯਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਅਟ੍ਠਮਕੋ ਨਾਮ। ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਗਣਨਾਯ ਹਿ ਅਰਹਾ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਪਠਮੋ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਦੁਤਿਯੋ, ਅਨਾਗਾਮੀ ਤਤਿਯੋ…ਪੇ॰… ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਅਟ੍ਠਮੋ। ਸੋ ਇਧ ‘‘ਅਟ੍ਠਮਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਾਮਸਦ੍ਦਾਯੇਵ ਵਾ ਏਸਾ ਤਸ੍ਸਾਤਿ। **ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਮਕਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਨ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਾ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਨਪ੍ਪਜਹਤਿ। ਸੇਸਾ ਤੇਸਂ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਪਜਹਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੮-੨੬੩. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ **ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਾਰੋ ਪਜਹਨਵਾਰੋ ਵਿਯ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋਤਿ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਪਹੀਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੪-੨੭੪. ਪਹੀਨਵਾਰੇ ਫਲਟ੍ਠਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਹਿ ਉਭੋਪੇਤੇ ਅਨੁਸਯਾ ਪਹੀਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੭੫-੨੯੬. ਓਕਾਸਵਾਰੇ **ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਪਹੀਨੋਤਿ** ਵਾ **ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ** ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਂ ਕਸ੍ਮਾਤਿ? ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ। ਅਞ੍ਞਂ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ। ਅਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਯਤ੍ਥ ਅਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਗ੍ਗੇ ਭਾਵਿਤੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੋ ਪਹੀਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਸੋ ਪਹੀਨੋਤਿ ਵਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਪਹੀਨੋਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਯਂ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ।

ਯਤ੍ਥ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਆਮਨ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਹਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਤਾਸੁ ਚੇਵ ਰੂਪਾਰੂਪਧਾਤੂਸੁ ਚ। ਸੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਹੀਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘ਆਮਨ੍ਤਾ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਓਕਾਸਵਾਰੇ ਪਹੀਨਤਾ ਚ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ‘ਨਤ੍ਥੀ’ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰੋ, ਓਕਾਸਵਾਰਗਤਿਕੋਯੇਵ।

੨੯੭-੩੦੭. ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ **ਯਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਛਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ। ਇਧ ਪਨ ਪਰਤੋ ‘‘ਤਿਣ੍ਣਂ

ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋਵ ਸਨ੍ਧਾਯ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀਨਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੦੮-੩੨੯. ਓਕਾਸਵਾਰਪੁਗ੍ਗਲੋਕਾਸਵਾਰਾ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਪਹੀਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੦. ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਾਰੋ ਅਨੁਸਯਵਾਰਸਦਿਸੋਯੇਵ।

੭. ਧਾਤੁਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੨-੩੪੦. ਧਾਤੁਵਾਰਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੇ ਤਾਵ **ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਯਨ੍ਤਿ। **ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਨ ਅਨੁਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਯਨ੍ਤਿ। **ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਭਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਕਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

੭. ਧਾਤੁਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੧-੩੪੯. ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਪਨਸ੍ਸ **ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਚ ਪਹੀਨਾਤਿ ਪਞ੍ਚੇਵ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਨੁਸਯਵਾਰੇ ''ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹਿਤੋ, ਏਵਮਿਧ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਨੁਸਯਾ ਚ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਤਥਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ ਪਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਯਥਾ ਲਬ੍ਭਤਿ ਤਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਞ੍ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ''ਸਰਾਗੋ ਸਦੋਸੋ ਸਮੋਹੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤੇ ਤੇ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਨੁਸਯਾ ਭਙ੍ਗਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਸੋ ਅਨੁਸੇਤਿਯੇਵ; ਯੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿ, ਸੋ ਨਾਨੁਸੇਤਿਯੇਵ। ਅਯਂ ਅਨੁਸੇਤਿ ਚ ਨਾਨੁਸੇਤਿ ਚ, ਅਯਂ ਸਿਯਾ ਅਨੁਸੇਤਿ ਸਿਯਾ ਨਾਨੁਸੇਤੀਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਅਨੁਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਤਯੋ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਹੀਨਾ। ਇਤਰੇ ਤਯੋਵ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਕਸ੍ਸਚਿ ਤਯੋ ਅਨੁਸਯਾ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਨ ਕਾਮਧਾਤੁਨ੍ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸੇਸਾ ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤ੍ਤੇ** ਵਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਵਾਤਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤੇਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ? ਉਪਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਤਂ ਧਾਤੁਂ

ਉਪਪਨ੍ਨੋਤਿ ਨਾਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਦਭਾਵਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਚੁਤਸ੍ਸ ਨ ਕਾਮਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਧਾਤੁਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਨੁਸਯਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਂ

ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੬੨. ਇਦਾਨਿ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਏਕਦੇਸਮੇਵ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸਯਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਤਾਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਯਮਕੇ ਮਾਤਿਕਾਠਪਨਂ, ਠਪਿਤਮਾਤਿਕਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਾਤਿਕਾਠਪਨੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋ, ਧਮ੍ਮਵਾਰੋ, ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰੋਤਿ ਆਦਿਤੋਵ ਤਯੋ ਸੁਦ੍ਧਿਕਮਹਾਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਨਿਰੁਜ੍ਝਨਾਦਿਭੇਦਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰੋ ਨਾਮ। ''ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਨਿਰੁਜ੍ਝਨਾਦਿਭੇਦਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਗਤੋ ਧਮ੍ਮਵਾਰੋ ਨਾਮ। ''ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਭਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਨਿਰੁਜ੍ਝਨਾਦਿਭੇਦਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰੋ ਨਾਮ। ਤਤੋ ''ਯਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇ ਸਰਾਗਾਦਿਪਦਵਿਸੇਸਿਤਾ ਸੋਲ਼ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾ, ਸੋਲ਼ਸ ਧਮ੍ਮਵਾਰਾ, ਸੋਲ਼ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰਾਤਿ ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ ਮਿਸ੍ਸਕਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਰਾਗਾਦਿਪਦਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ''ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਸਙ੍ਖਾਨਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇ ਕੁਸਲਾਦਿਪਦਵਿਸੇਸਿਤਾ ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾ, ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਧਮ੍ਮਵਾਰਾ ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰਾਤਿ ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿਸਤ੍ਤਸਤਾ ਮਿਸ੍ਸਕਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਪਦਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾਯੇਵ। ਯਾਨਿਪੇਤ੍ਥ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਠਪਿਤਾਨਿ।

ਤੇਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮੇ ਸੁਦ੍ਧਿਕਪੁਗ੍ਗਲਮਹਾਵਾਰੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਾਲਸਮ੍ਭੇਦਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਾਦੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ, ਨਿਰੋਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ, ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਨਿਰੋਧਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਵਾਰੋ, ਨਿਰੁਦ੍ਧਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਵਾਰੋ, ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਵਾਰੋਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾ। ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਵਾਰੋ, ਨਿਰੋਧਵਾਰੋ, ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਵਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਛ ਛ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਯਮਕਾਨਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਕਾਲਵਸੇਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵੇ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਦ੍ਵੇਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯਮਕਾਨਿ। ਸੇਸੇਸੁ ਆਦਿਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਤੀਸੁ, ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਤੀਸੁ; ਅਵਸਾਨੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਚਤੂਸੂਤਿ ਦਸਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਏਕਂ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਏਕਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿ ਯਮਕਾਨਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰੇਸੁ ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਯਮਕਾਨਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿਅਤ੍ਥਸਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸੁਦ੍ਧਿਕਪੁਗ੍ਗਲਮਹਾਵਾਰੇ, ਤਥਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਧਮ੍ਮਵਾਰੇਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰੇਪੀਤਿ ਤੀਸੁ ਮਹਾਵਾਰੇਸੁ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਯਮਕਸਤਂ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ ਪਨ ਵਾਰਤ੍ਤਯਂ ਸਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਗੁਣਂ, ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਛਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤਯਮਕੇ ਅਨੇਕਾਨਿ ਯਮਕਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਤੋ ਦਿਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ । ਪਾਠੇ ਪਨ ਸਂਖਿਤ੍ਤੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤਯਮਕੇ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਮਾਤਿਕਾਠਪਨਵਣ੍ਣਨਾ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩. ਇਦਾਨਿ ਠਪਿਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਮਾਤਿਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ **ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ **ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਤੇਸਂ ਤਦੇਵ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਭਙ੍ਗਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਭਙ੍ਗਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। **ਇਤਰੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਂ ਖੀਣਾਸਵਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ **ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਯਂ ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੇਵ। ਅਞ੍ਞਂ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਚ। ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਰਹਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੇਸਾਨਂ ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਅਰਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਸੇਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਤਸ੍ਮਾ 'ਨੋ'ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ।

੬੫-੮੨. **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਸਮਙ੍ਗਿਨੋਪੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਸਮਙ੍ਗਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ 'ਆਮਨ੍ਤਾ'ਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਤਾਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਨਾਮ, ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਨਿਰੋਧਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਞ੍ਞੀਭਵੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥ, ਅਨਤੀਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਅਨਾਗਤਞ੍ਚਾਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਗਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੮੩. ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਵਾਰੇ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਖਣਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਚਿਰਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਤਮੇਵ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਖਣਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਵਂ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣਂ ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਤੀਤਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਭੋਪਿ ਖਣੇ ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਅਤੀਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮਾਹ। ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਭੋਪਿ ਖਣੇ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਲੋਮਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਗਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਭੋਪਿ ਖਣੇ ਖਣਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਲਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਖਣਾਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਤਿਯਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਪਾਕਟਮੇਵ।

੮੪-੧੧੩. ਧਮ੍ਮਵਾਰੇਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਵਾਰੋ ਧਮ੍ਮਵਾਰਗਤਿਕੋਯੇਵ।

੧੧੪-੧੧੬. ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਮਿਸ੍ਸਕਵਾਰਾ **ਯਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮੁਖਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਨੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਸੁ ਪਨ ''ਯਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਵ ਸਦਿਸਾ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯਸ੍ਸ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਅਸਦਿਸਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਤਂ ਤਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਧਮ੍ਮਯਮਕਂ

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੧੬. ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਯਮਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਯਮਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਾਦਯੋ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ। ''ਯੋ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸੋ ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੋ, ਭਾਵਨਾਵਾਰੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨੇਵ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਦਮੇਵ ਨ ਉਦ੍ਧਟਂ। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਿਣ੍ਣਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਦਸੋਧਨਵਾਰੋ, ਪਦਸੋਧਨਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਵਾਰੋ, ਸੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਮੂਲਚਕ੍ਕਵਾਰੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਯਮਕਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭-੩੨. ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ **ਕੁਸਲਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਵਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩-੩੪. ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ''ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਯਮਕਾਨਿ, ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਮੂਲਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਪਿ ਓਕਾਸਵਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਯਮਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯਮਕਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਇਮਸ੍ਸ ਹਿ ਧਮ੍ਮਯਮਕਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਮਹਾਵਾਰੇ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਸੁ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਤਾਵ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ ਚਾਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਕਾਲੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਨਯਮੁਖਂ – ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਤਾਵ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ''ਨੋ''ਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਤੋ। **ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੫-੩੬. **ਯਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਭਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਸਞ੍ਞਭਵਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਪਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ।

੪੯. **ਦੁਤਿਯੇ ਅਕੁਸਲੇ**ਤਿ ਭਵੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਨਿਕਨ੍ਤਿਜਵਨੇਸੁ ਦੁਤਿਯੇ ਜਵਨਚਿਤ੍ਤੇ। **ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਦੁਤਿਯੇ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਸਹ ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਭਵਙ੍ਗੰ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਏਕਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਭਵਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਆਵਜ੍ਜਨਚਿਤ੍ਤੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਬਜਾਕਤਜਾਤਿਯੰ ਵਿਪਾਕਤੋ ਦੁਤਿਯੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

੫੧. **ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਤ੍ਰਭੁਚਿਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੧੯. **ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਚਿਤ੍ਤਜਾਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਜ੍ਜਾਤਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਤੋ ਓਰਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਪਿ ਏਤੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਲਬ੍ਭਤੇਵ।

੯੯. ਨਿਰੋਧਵਾਰੇਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨੰ ਏਕਤੋ ਅਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ‘‘ਨੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਿਨਾ ਨਯਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਧਮ੍ਮਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਂ

ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਵ੍ਵੇਵ ਮੂਲਯਮਕੇ ਦੇਸਿਤਾਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਏਕਦੇਸਂ ਸਂਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਯਮਕਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਧਾਪਿ ਹਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰਾਦਯੋ ਤਯੋ ਮਹਾਵਾਰਾ ਅਵਸੇਸਾ ਅਨ੍ਤਰਵਾਰਾ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਾਲਪ੍ਪਭੇਦਾਦੀਹਿ ਖਨ੍ਧਯਮਕਾਦੀਸੁ ਆਗਤਸਦਿਸਾਵ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਨ ਬਹੁਤਾਯ ਧਾਤੁਯਮਕਤੋਪਿ ਬਹੁਤਰਾਨਿ ਯਮਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਰਾਦੀਸੁ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਮੂਲਕੇ ਨਯੇ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਚਕ੍ਖੁਧਾਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਕਾਯਾਯਤਨਾਨਿ ਨ ਯੋਜਿਤਾਨਿ। ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਕਾਯਾਯਤਨਮੂਲਕਾਨਿ ਚ ਯਮਕਾਨੇਵ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ ਨਯੇ ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨ ਯੋਜਿਤਾਨਿ, ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕਾਨਿ ਚ ਯਮਕਾਨੇਵ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਨ ਯਥਾ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਮੂਲਕੇਹਿ ਤਥੇਵ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਮੂਲਕੇਹਿਪਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਸ੍ਮਾ ਯੋਜਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਯੋਜਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਯੋਜਿਤਾਨਿ ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤਥਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਅਭਾਵੇਨੇਵ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਇਤਿ ਯਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ ਨਯੇ ਯਮਕਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਨ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਯਮਕਾਨਿ ਨ ਗਣੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਗਣੇਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਣੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਪਾਲਿਵਵਤ੍ਥਾਨਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੯੬. ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਂ ਨਯਮੁਖਂ – **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਨ ਇਤ੍ਥੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪੀਨਂ ਪੁਰਿਸਨਪੁਂਸਕਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਨ ਪੁਰਿਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਇਤ੍ਥਿਨਪੁਂਸਕਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਕਵੋਕਾਰਚਤੁਵੋਕਾਰਕਾਮਧਾਤੁਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਵਿਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਵਿਪਾਕਪਟਿਸਨ੍ਧੀਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਵਿਨਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਹੇਤੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਾਸਤਿਪਞ੍ਞਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਿ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਹੇਤੁਕਾਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਵਸੇਨ ਚੇਵ ਅਰੂਪੀਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਸਹੇਤੁਕੋ ਅਚਕ੍ਖੁਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਅਹੇਤੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯੇ ਓਪਪਾਤਿਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁਯਂ ਦੁਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੇ ਚੇਵ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਰੂਪਿਨੋ ਚ ਤਿਹੇਤੁਕਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕੇ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੯੦. ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ **ਵਿਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਵਤ੍ਤੇ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਮੂਲਕੇਸੁਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਪਟਿਲੋਮਨਯੇ ਪਨ ਨਿਰੋਧਵਾਰੇ ਚ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ ਅਵ੍ਵੇਸ੍ਵੁ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਤੀਸੁਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੮੧. ਅਨਾਗਤਵਾਰੇ **ਏਤੇਨੇਵ ਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪੁਰਿਸਭਾਵੇਨੇਵ, ਅਨੁਰਾ ਇਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਸਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਤਿਚਿ ਭਵੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਤਿਚਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩੬੧. ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਅਤੀਤਵਾਰੇ **ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਯਮਕੇ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਾਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਵਤ੍ਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੫-੪੮੨. ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰੇ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਏਕਮੇਵ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਯਮਕਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਲੋਕਿਯਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ ਚੇਵ ਲੋਕਿਯਅਬ੍ਯਾਕਤਮਿਸ੍ਸਕਾਨਿ ਚ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਅਨੁਪਦਿਟ੍ਠਾਨਿਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਕੁਸਲਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਏਕਨ੍ਤਂ ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਜਹਤੀ''ਤਿ ''ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ ''ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ, ਤਂ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨੇਵ ਗਹਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਚ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਚ। ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਪਜਹਤਿ ਨਾਮ। ਏਕੋ ਪਹੀਨਦੋਸਤ੍ਤਾ **ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਆਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਨ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯਮਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

ਯਸ੍ਸੋਵਾਦੇ ਠਤ੍ਵਾ, ਨਿਟ੍ਠਿਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ।
ਯੁਵਤਿਜਨੋਪਿ ਅਤੀਤੋ, ਸੁਵਿਹਿਤਨਿਯਮੋ ਯਮਸ੍ਸਾਣਂ॥

ਦੇਵਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ, ਦੇਵਪੁਰੇ ਸਬ੍ਬਦੇਵਦੇਵੇਨ।
ਯਮਕਂ ਨਾਮ ਪਕਾਸਿਤਂ, ਯਮਾਮਲਲੋਮੇਨ ਯਂ ਤੇਨ॥

ਪਾਲ਼ਿਵਵਤ੍ਥਾਨਵਿਧਿਂ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਚ ਅਤ੍ਥਨਯਂ।
ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧਾ, ਯਮਕਅਟ੍ਠਕਥਾ ਮਯਾ ਤਸ੍ਸ॥

ਸਾ ਸੁਬਹੁਅਨੁਰਾਯੇ, ਲੋਕਮ੍ਹਿ ਯਥਾ ਅਨਨ੍ਤੁਰਾਯੇਨ।
ਅਯਮਜ੍ਜ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ, ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਭਾਣਵਾਰੇਹਿ॥

ਨਿਟ੍ਠੰ ਪਤ੍ਤਾ ਏਵੰ, ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ।
ਹਿਤਸੁਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਰਾ, ਮਨੋਰਥਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ॥

ਯਮਕਪ੍ਪਕਰਣ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ

ਪਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਕਰਣ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ

ਦੇ੧ਾਤਿਦੇ੧ੋ ਦੇ੧ਾਨਂ, ਦੇ੧ਦਾਨ੧ਪੂਜਿਤੋ,
ਦੇਸਯਿਤ੍੧ਾ ਪਕਰਣਂ, ਯਮਕਂ ਸੁਦ੍ਧਸਂਯਮੋ॥

ਅਤ੍ਥਤੋ ਧਮ੍ਮਤੋ ਚੇ੧, ਗਮ੍ਭੀਰਸ੍ਸਾਥ ਤਸ੍ਸ ਯਂ,
ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਮਹਾ੧ੀਰੋ, ਸਤ੍ਤਮਂ ਇਸਿਸਤ੍ਤਮੋ॥

ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਾਮੇਨ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਨੋ,
ਦੇਸੇਸਿ ਅਤਿਗਮ੍ਭੀਰ-ਨਯਮਣ੍ਡਿਤਦੇਸਨਂ॥

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਸਂ੧ਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ,
ਤਸ੍ਮਾ ਨਂ ੧ਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਸੁਣਾਥ ਸਮਾਹਿਤਾਤਿ॥

ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਹਿ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਸਤਂ ਦੁਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕਸਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਦੁਕਸਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਤਿਕੇ ਪਨ ਤਿਕੇਸੁਯੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਦੁਕੇ ਚ ਦੁਕੇਸੁਯੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਏਵਂ –

ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ **ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ** ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ॥

ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਦੁਕਸਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕੇ ਦੁਕਸਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਦੁਕਸਤਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਤਿਕੇ ਤਿਕੇਸੁਯੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ। ਦੁਕੇ ਦੁਕੇਸੁਯੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ ਛਹਿ ਨਯੇਹਿ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ **ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ** ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ’’ਤਿ॥

ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ ਏਤੇਨੇਵੁਪਾਯੇਨ ਛ ਨਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ –

‘‘ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ **ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ** ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ’’ਤਿ॥

ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਏਤੇਹੇਵ ਛਹਿ ਨਯੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਤੇਨਾਹ –

‘‘ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ **ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ** ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮੇ ਛ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਛ, ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਛ, ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਛ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਸਮੋਧਾਨਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨਵਸੇਨੇਤੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਸਮੋਧਾਨੰ ਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣੰ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇਸਵ੍ਹੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਨਾਮਤ੍ਥੋ ਤਾਵ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ? ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ। 'ਪ-ਕਾਰੋ' ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਠਾਨਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥੰ। ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ। ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਸਮੂਹਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਪਕਰਣੰ ਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ? ਵਿਭਜਨਟ੍ਠੇਨ। ''ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਪਟ੍ਠਪਨਾ ਵਿਵਰਣਾ ਵਿਭਜਨਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭੧) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਿਭਜਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਇਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ। ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਸਮੂਹਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਪਕਰਣੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ? ਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥੇਨ। ਗਮਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਗੋਟ੍ਠਾ ਪਟ੍ਠਿਤਗਾਵੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੬) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਯੇਨ ਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਟ੍ਠਿਤਗਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਗਮਨੰ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਨਾਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਆਦੀਸੁ ਅਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਗਮਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨਯਲਾਭਤੋ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਗਮਨਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ। ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਸਮੂਹਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਪਕਰਣੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਤਾਵ ਪਠਮੰ ਤਿਕਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ – ਤਿਕਾਨੰ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੰ**। ਤਿਕਾਨੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇਪਿ ਤਿਕਾਨੰ ਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੰ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਕਾਨੰ ਵਿਭਜਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਤਾਯ ਲਦ੍ਧਵਿਤ੍ਥਾਰਾ ਤਿਕਾ ਏਵ ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਗਮਨਭੂਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵੰ ਅਨੁਲੋਮੇ ਛਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਾਨਿ ਅਨੁਲੋਮੇ, ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ, ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ, ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇਤਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਛ ਛ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ''ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਖੁਦ੍ਦਕਪਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਸਮੋਧਾਨਵਸੇਨੇਤੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਸਮੋਧਾਨੰ ਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣੰ ਨਾਮ।

ਤੰ ਪਨੇਤੰ ਯੇ ਤਿਕਾਦਯੋ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ''ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੰ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੰ...ਪੇ॰... ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਯੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਤੇ ਤਿਕਾਦਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਆਦਿਤੋ ਤਾਵਸ੍ਸ ਮਾਤਿਕਾਨਿਕ੍ਖੇਪਵਾਰੋ ਨਾਮ ਵੁਤ੍ਤੋ; ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗਵਾਰੋਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮੰ। ਸੋ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਸ੍ਸ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ...ਪੇ॰... ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਉਦ੍ਦੇਸੋ।

ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁ ਚ ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਤਿ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ**। ਹੇਤੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਵਚਨਾਵਯਵਕਾਰਣਮੂਲਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ''ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਹੇਤੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਲੋਕੇ ਵਚਨਾਵਯਵੋ ਹੇਤੂਤਿ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾਸਨੇ ਪਨ ''ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਪ੍ਪਭਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੬੦) ਕਾਰਣੰ। ''ਤਯੋ ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਅਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੫੯) ਮੂਲੰ ਹੇਤੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਯੰ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤਸ੍ਮਾ ਏਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਨੰ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਾ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਉਪਕਾਰਕਲਕ੍ਖਣੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਉਪਕਾਰਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਚ੍ਚਯੋ, ਹੇਤੁ; ਕਾਰਣਂ ਨਿਦਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਪਭਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਨਾਨਂ। ਇਤਿ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਹੇਤੁ, ਉਪਕਾਰਕਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਾਲਿਆਦੀਨਂ ਸਾਲਿਬੀਜਾਦੀਨਿ ਵਿਯ, ਮਣਿਪ੍ਪਭਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਚ ਮਣਿਵਣ੍ਣਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਸਾਧਕੋਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਪਨ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ। ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਿਨਾ ਏਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ।

ਸਹੇਤੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੋ ਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਹੇਤੁਪਟਿਬਦ੍ਧੋ। ਯਦਿ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਹੇਤੂਸੁ ਸਭਾਵਤੋਵ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵੋ ਸਿਯਾ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਹੇਤੁਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਅਲੋਭੋ ਕੁਸਲੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਉਭਯਥਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ, ਏਵਂ ਹੇਤੂਸੁਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਤਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਨ ਹੇਤੂਨਂ ਮੂਲਟ੍ਠਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਲਦ੍ਧਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰੁਲ੍ਹਮੂਲਾ ਵਿਯ ਪਾਦਪਾ ਥਿਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਅਹੇਤੁਕਾ ਪਨ ਤਿਲਬੀਜਕਾਦਿਸੇਵਾਲਾ ਵਿਯ ਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਇਤਿ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤੋ ਪਰੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ**। ਸੋ ''ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ''ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਓਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦਣ੍ਡਂ ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਂ ਵਾ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾਵ ਉਟ੍ਠਹਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚ, ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰਬ੍ਭੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਜੇਟ੍ਠਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ**। ਸੋ ਸਹਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਛਨ੍ਦਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮਂਸਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਏਕਤੋ। ਯਦਾ ਹਿ ਛਨ੍ਦਂ ਧੁਰਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਦਾ ਛਨ੍ਦੋਵ ਅਧਿਪਤਿ, ਨ ਇਤਰੇ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਯਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਨੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ**। ਸਮਨਨ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ**। ਇਦਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਦ੍ਵਯਂ ਬਹੁਧਾ ਪਪਞ੍ਚਯਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਾਰੋ – ਯੋ ਹਿ ਏਸ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਨ੍ਤਰਾ ਮਨੋਧਾਤੁ, ਮਨੋਧਾਤੁਅਨਨ੍ਤਰਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਤਿਆਦਿ ਚਿਤ੍ਤਨਿਯਮੋ, ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿ।

ਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਸ੍ਵੇਵ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਨਾਨਂ, ਉਪਚਯਸਨ੍ਤਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਅਧਿਵਚਨਨਿਰੁਤ੍ਤਿਦੁਕਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਚ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਨਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਮ੍ਪਿ ''ਅਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਾਲਾਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਮਤਂ , ਤਂ ''ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕੁਸਲਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ

ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਪਨ ਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਲਾਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਅਭਾਵਮੇਵ ਸਾਧੇਤਿ। ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਲਾਨਨ੍ਤਰਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਏਤਦੇਵ ਵਦਾਮ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਾਲਾਨਨ੍ਤਰਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਕਾਲਾਨਨ੍ਤਰਤਾਯ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਤੋਵੇਤ੍ਥ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਅਤ੍ਥਤੋ। ਕਥਂ? ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾ। ਸਣ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਨਨ੍ਤਰਾਤਿ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਹ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ,** ਪਕਾਸਸ੍ਸ ਪਦੀਪੋ ਵਿਯ। ਸੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ... ਪੇ॰... ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ...ਪੇ॰... ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ; ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ ਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਇਦਂ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ**। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਂ ਤਿਦਣ੍ਡਂ ਵਿਯ। ਸੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ...ਪੇ॰... ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਾਕਾਰੇਨ ਚ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ,** ਤਰੁਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਪਥਵੀਪਟਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਸੋ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਹਜਾਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਛਟ੍ਠੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ''ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ, ਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਨੋਧਾਤੁ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ , ਤਂ ਰੂਪਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਤ੍ਤੋ।

ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਧ ਪਨ ਅਯਂ ਤਾਵ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਤਦਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਯਥਾ ਪਨ ਭੁਸੋ ਆਯਾਸੋ ਉਪਾਯਾਸੋ, ਏਵਂ ਭੁਸੋ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਬਲਵਕਾਰਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਬਲਵਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨਿ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਸੇਕ੍ਖਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਵੋਦਾਨਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਸੇਕ੍ਖਾ ਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ** ਤਾਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨਿਯਮਤੋ ਤੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਬਲਵਾਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ । ਇਤਿ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ, ਬਲਵਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ ''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾਵ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। ਮਾਤਿਕਾਨਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਨ ਨੇਸਂ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਚ ''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਚ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਨਿਕ੍ਖੇਪਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕੀਭਾਵਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਂ

ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਤਾ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਬਲਵਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਅਨਨ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਂ, ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਲਵਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਰੂਪਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਬਲਵਕਾਰਣਵਸੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਨ ਪਕਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਪਕਤੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤੋ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਾਦਿ; ਉਪਸੇਵਿਤੋ ਵਾ ਉਤੁਭੋਜਨਾਦਿ। ਪਕਤਿਯਾਯੇਵ ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਨ੍ਤਰੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ''ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਮਗ੍ਗਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਸੀਲਂ... ਸੁਤਂ... ਚਾਗਂ... ਪਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਸਦ੍ਧਾ... ਸੀਲਂ... ਸੁਤਂ... ਚਾਗੋ... ਪਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਾਯ... ਸੀਲਸ੍ਸ... ਸੁਤਸ੍ਸ... ਚਾਗਸ੍ਸ... ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਕੋ ਪਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਿ ਇਮੇ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਪਕਤਾ ਚੇਵ ਬਲਵਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਚਾਤਿ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ।

ਪਠਮਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ**। ਸੋ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਹਦਯਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਏਕਾਦਸਵਿਧੋ ਹੋਤਿ । ਯਥਾਹ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋਤ... ਘਾਨ... ਜਿਵ੍ਹਾ... ਕਾਯਾਯਤਨਂ, ਰੂਪਾਯਤਨਂ, ਸਦ੍ਦ... ਗਨ੍ਧ... ਰਸ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਨੋਧਾਤੁ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਰੂਪਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ ਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਪੁਰੇਜਾਤਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋ **ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ,** ਗਿਜ੍ਝਪੋਤਕਸਰੀਰਾਨਂ ਆਹਾਰਾਸਾਚੇਤਨਾ ਵਿਯ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ।

ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਾਨਂ ਪਗੁਣਬਲਵਭਾਵਾਯ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ,** ਗਨ੍ਥਾਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਾਪੁਰਿਮਾਭਿਯੋਗੋ ਵਿਯ। ਸੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਜਵਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ । ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਅਕੁਸਲਾ...ਪੇ॰... ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਪਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਰਿਯਾਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ।** ਸੋ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਾਯ ਚੇਵ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਾਯਪਿ ਚੇਤਨਾਯ ਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਚੇਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਸਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਸਨ੍ਤਭਾਵਾਯ ਉਪਕਾਰਕੋ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮੋ **ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ**। ਸੋ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤੋ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ, ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤੋ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ... ਪੇ॰... ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ **ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ**। ਯਥਾਹ – ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰੂਪਿਨੋ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ‘‘ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਜ੍ਜਾ ਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ**। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ, ਸੇਸਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ, ਸੋਤ... ਘਾਨ... ਜਿਵ੍ਹਾ... ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰੂਪਿਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ‘‘ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਕਾਯਿਕਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਦ੍ਵਯਂ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ **ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋ**। ਯਥਾਹ – ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯਤੋ ਤਤੋ ਵਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾਨਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ **ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ**। ਯਥਾਹ – ‘‘ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ‘‘ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਏਤੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਏਕਾਰਮ੍ਮਣਏਕੁਪ੍ਪਾਦੇਕਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ**। ਯਥਾਹ – ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ।

ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਾਦਿਭਾਵਾਨੁਪਗਮੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨਂ, ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪੀਨਂ **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ** ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ਸਹਜਾਤਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਸ੍ਸ ਪਨ ਸਹਜਾਤਵਿਭਙ੍ਗੇ ‘‘ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ, ਵਤ੍ਥੁ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ – ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁ ਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ, ਵਤ੍ਥੁ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੇਨ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ** । ਤਸ੍ਸ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮਹਾਭੂਤਨਾਮਰੂਪਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਮਹਾਭੂਤਾਯਤਨਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਧਾ ਮਾਤਿਕਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ; ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ, ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰...

ਰੂਪਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਰੂਪਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਨੋਧਾਤੁ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਰੂਪਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਚ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ਸਹਜਾਤਂ, ਪੁਰੇਜਾਤਂ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਂ, ਆਹਾਰਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿਪਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤੇ ਤਾਵ ''ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਪੁਰੇਜਾਤਾਨਂ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਪਨ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਓਕਾਸਸ੍ਸ ਦਾਨੇਨ ਉਪਕਾਰਕਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ **ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ**। ਯਥਾਹ – ਸਮਨਨ੍ਤਰਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਤੇ ਏਵ ਵਿਗਤਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤਾ **ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ**। ਯਥਾਹ – ਸਮਨਨ੍ਤਰਵਿਗਤਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਅਵਿਗਤਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਪਨ ਤਥਾ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਵੇਨੇਯ੍ਯਜਵਸੇਨ ਵਾ ਅਯਂ ਦੁਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ; ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਂ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕੋ ਵਿਯਾਤਿ।

ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਂ –

ਧਮ੍ਮਤੋ ਕਾਲਤੋ ਚੇਵ, ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ।
ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋ ਚੇਵ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ – ਇਮੇਸੁ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਤਾਵ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਾਮਧਮ੍ਮੇਕਦੇਸੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮਾ। ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿ ਨਾਮਧਮ੍ਮੇਕਦੇਸੋ, ਤਥਾ ਕਮ੍ਮਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਾ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਸੇਵਨਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਧਮ੍ਮਾਵ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਨਾਮਧਮ੍ਮੇਕਦੇਸੋਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪੇਕਦੇਸੋ। ਸੇਸਾ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨ ਨਾਮਰੂਪਧਮ੍ਮਾਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਕਾਲਤੋਤਿ –

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਹੋਨ੍ਤੇਤ੍ਥ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ ਪਞ੍ਚ ਚ।
ਅਤੀਤਾ ਏਵ ਪਞ੍ਚੇਕੋ, ਤੇ ਕਾਲੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।
ਤਯੋ ਤਿਕਾਲਿਕਾ ਚੇਵ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਚਾਪਿ ਕਾਲਤੋਤਿ॥

ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪਾਕਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮਨਨ੍ਤਰਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਅਤੀਤਾਯੇਵ

ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਕਾਲੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੇਕਾਲਿਕਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਲਵਿਮੁਤ੍ਤਾਪੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਕਾਲਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਭਾਜੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੋ। ਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਪਠਮੰ ਭਾਜੇਤਬ੍ਬਪਦੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ – ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੁਦ੍ਦੇਸੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ‘‘ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਭਾਜੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਤੋ। ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਹੇਤੁਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਅਸੁਕੋ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਅਥਾਪਿ ਹੇਤੁਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਯੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਹੇਤੁਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਯੇਵ, ਹੇਤੁਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲਾਦਯੋਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਯੰ ਹੇਤੁ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵਵਤ੍ਥਾਪੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਯੋ ਹੇਤੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕੋ, ਸੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ‘‘ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨਾ’’ਤਿ ਵਚਨੰ ਹੇਤੁਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥੰ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਹੇਤੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਨਾਪਿ। ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸ ਯ੍ਵਾਯੰ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ‘‘ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ। ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯੇਨ ਤੇ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਅਯੰ ਨਾਮ ਸੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬੋ ਅਪਾਕਟੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਤੇ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਸਰੂਪਤੋਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ‘‘ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਤੰ-ਗਹਣੰ ਕਤੰ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਤੇ ਹੇਤੂ ਚੇਵ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਤੇਸੰ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੰ, ਹੇਤੁਤੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ । ਕਿੰ ਪਨ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ? ਆਮ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯੰ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਕਭਾਵਤੋ ਤਥਾਵਿਧੰ ਰੂਪੰ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਰੂਪਾਨੰ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵੰ ਇਧਾਪਿ ‘‘ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਅਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ‘‘ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਆਗਤੰ’’। ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥੰ ਇਧ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪੰ ਅਜਨਯਮਾਨਾਪਿ ਤੇ ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਤੇਸੰ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਜਾਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਞ੍ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯੰ ਹੇਤੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਮੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ? ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪੰ ਜਨੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਾਨਿਪਿ ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਵਾ ਠਾਤੁੰ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯)। ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਪਨ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਕਮ੍ਮਪਟਿਬਦ੍ਧਾਵ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਨ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਯੇਵ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪੰ ਜਨੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ? ਕਮ੍ਮਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਚ ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਦਾ ਕਮ੍ਮਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਅਪੁਰੇਜਾਤਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ ਚ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਤ੍ਥੁਕਨ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਪਾਤੇ ਪਤਿਤਮਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਪ੍ਪੰ ਕਾਤੁੰ ਵਿਯ ਰੂਪੰ ਜਨੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ; ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਮੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਬੀਜਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਕਮ੍ਮੰ ਪਨਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਸਦਿਸੰ, ਕਿਲੇਸਾ ਆਪਸਦਿਸਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਆਪੇ ਚ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਬੀਜਾਨੁਭਾਵੇਨ ਰੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਬੀਜੇ ਪਨ ਵਿਗਤੇਪਿ ਪਥਵੀਆਪਾਨੁਭਾਵੇਨ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵਿਯ; ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਤੋਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ – ''ਕਮ੍ਮੰ ਖੇਤ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਬੀਜੰ ਤਣ੍ਹਾ ਸ੍ਨੇਹੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੭)।

ਅਯਞ੍ਚ ਪਨਤ੍ਥੋ ਓਕਾਸਵਸੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਯੋ ਹਿ ਓਕਾਸਾ – ਨਾਮੋਕਾਸੋ, ਰੂਪੋਕਾਸੋ, ਨਾਮਰੂਪੋਕਾਸੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੂਪਭਵੋ ਨਾਮੋਕਾਸੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਰੂਪਪਚ੍ਚਯੰ ਵਿਨਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਸਞ੍ਞਭਵੋ ਰੂਪੋਕਾਸੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਰੂਪਪਚ੍ਚਯੰ ਵਿਨਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੋ ਨਾਮਰੂਪੋਕਾਸੋ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਿਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਨਾ ਕਮ੍ਮਜਾਪਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯੁਗਨਦ੍ਧਾਵ ਰੂਪਾਰੂਪਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਸ੍ਸਾਮਿਕੇ ਸਰਾਜਕੇ ਗੇਹੇ ਸਦ੍ਵਾਰਪਾਲਕੇ ਰਾਜਾਣਤ੍ਤਿੰ ਵਿਨਾ ਪਠਮਪ੍ਪਵੇਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਨ ਵਿਨਾਪਿ ਆਣਤ੍ਤਿੰ ਪੁਰਿਮਾਣਤ੍ਤਿਆਨੁਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਰਾਜਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤੰ ਵਿਨਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਨ ਵਿਨਾਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨੁਭਾਵੰ ਪੁਰਿਮਾਨੁਭਾਵਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਅਸਞ੍ਞਭਵੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰੂਪੋਕਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਾਵ ਅਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਅਸਞ੍ਞੋਕਾਸਤ੍ਤਾ ਰੂਪੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਮਿਕੇ ਸੁਞ੍ਞਗੇਹੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੇਹੇ ਚ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਵੇਸੋ ਵਿਯ। ਅਰੂਪਭਵੋਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪੋਕਾਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਾਵ ਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਅਞ੍ਞੋਕਾਸਤ੍ਤਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੋ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪੋਕਾਸੋਤਿ ਨਤ੍ਵੇਤ੍ਥ ਅਰੂਪਪਚ੍ਚਯੰ ਵਿਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਰੂਪਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ। ਇਤਿ ਅਯੰ ਹੇਤੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਮੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਨਨੁ ''ਹੇਤੂ ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ? ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਪਟਿਬਾਹਨਤੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਯਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਹੇਤੁਨਾ ਸਹ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਿ ਚੇਵ ਉਤੁਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਚ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਸੋ ਤੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਮੇਤੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ''ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋ''ਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਦਾਨੰ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤੇਸੁ **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਹੇਤੁ ਨਾਮ ਜਾਤਿਤੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਹੇਤੁ ਭੂਮਨ੍ਤਰਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ, ਅਕੁਸਲਹੇਤੁ ਕਾਮਾਵਚਰੋਵ ਵਿਪਾਕਹੇਤੁ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ, ਕਿਰਿਯਹੇਤੁ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਹੇਤੁ ਨਾਮਤੋ ਅਲੋਭਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ।

ਰੂਪਾਵਚਰਾਦਿਕੁਸਲਹੇਤੂਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਕੁਸਲਹੇਤੁ ਲੋਭਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ। ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਹੇਤੂ ਪਨ ਅਲੋਭਾਦਿਵਸੇਨ ਤਯੋ ਤਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰਤੰਚਿਤ੍ਤੁਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਪਨ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਹੇਤੂਨੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦੋਯੇਵਾਤਿ ਏਵੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਸੰ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਯੰ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਤਾਵ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਹੇਤੁ ਕਾਮਭਵਰੂਪਭਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰਯੇਵ। ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਹੇਤੁ ਕਾਮਭਵਰੂਪਭਵੇਸੁਯੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਹੇਤੁ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਹੇਤੁਸਦਿਸੋਵ। ਤਥਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕੁਸਲਹੇਤੁ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਹੇਤੁ। ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਹੇਤੁ ਪਨ ਕਾਮਭਵਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ। ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਹੇਤੁ ਰੂਪਭਵੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਞ੍ਞੇਵ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਹੇਤੁ ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਞੇਵ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਵਿਪਾਕਹੇਤੁ ਕਾਮਭਵਰੂਪਭਵੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਅਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਿਰਿਯਹੇਤੂਸੁ ਪਨ ਤੇਭੂਮਕੇਸੁਪਿ ਕੁਸਲਹੇਤੁਸਦਿਸੋਵ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨. ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਰੂਪਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਯਤਨੰ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਯ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ, ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦਵਤ੍ਥੁਕਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਯ ਤਿਵਿਧਾਯਪਿ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਏਕਕ੍ਖਣੇ। **ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਚ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾ ਇਮਾ ਛ ਧਾਤੁਯੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਯ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਯ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੰ ਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੇ ਏਤੇ ਏਤਾਸੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਤਾਸੰ ਧਾਤੂਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਏਵੰ ਹੋਨ੍ਤਾਪਿ ਚ ਨ ਏਕਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੰ ਯੰ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਤੇ ਤੇ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਯਥਾ ਨਜ੍ਜੋ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ, ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨ ਯੇਪਿ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿੰਸੁ, ਯੇਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿੰਸੁ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਦੰ ''ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਰੂਪਤੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤੇ ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ। **ਤੇਸੰ ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਧਮ੍ਮਾਨੰ। ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਇਦੰ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨਾਮ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਛਬ੍ਬਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਅਵਸੇਸੰ ਭੂਮਿਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰੰ...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਰੂਪਭੇਦਤੋ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ; ਰੂਪਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਤੋ ਤਿਵਿਧੰ, ਤਥਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰੰ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਵਾ ਏਤੰ

ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭੇਦਤੋ ਸਤ੍ਤਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਂ ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਹੋਤਿ, ਅਕੁਸਲਂ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵ, ਵਿਪਾਕਂ ਚਤੁਭੂਮਕਂ, ਕਿਰਿਯਂ ਤਿਭੂਮਕਂ, ਰੂਪਂ ਏਕਭੂਮਕਂ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕਭੂਮਕਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਭੂਮਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਂ ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਰਾਸੀਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਵਜ੍ਜਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਰੂਪਾਵਰਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਤੋ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਇਮੇਸਂਯੇਵ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਵਿਪਾਕਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਞੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਮਣਂ ਇਮੇਸੁ ਛਸੁ ਰਾਸੀਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਵਜ੍ਜਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਮਣਂ ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਂ ਕੇਚਿ ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਉਪਧਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਂ ਪਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਤੇਭੂਮਕਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤੇ ਤੇ ਤਂਤਂਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੩. ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਧਿਪਤਿ। ਛਨ੍ਦਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਛਨ੍ਦਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯਥਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮਿਧ ''ਅਧਿਪਤੀ ਅਧਿਪਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਛਨ੍ਦਾਧਿਪਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ? ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਭਾਵਤੋ। ਪੁਰਿਮਨਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਏਕਕ੍ਖਣੇਪਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ। ਉਪਕਾਰਕਭਾਵਸ੍ਸ

ਅਵਿਜਹਨਤੋ। ਅਧਿਪਤਿ ਪਨ ਜੇਟ੍ਠਕਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੋ, ਨ ਚ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਬਹੂ ਜੇਟ੍ਠਕਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਨੇਸਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਸ੍ਸ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਭਾਵਤੋ ਇਧ ਏਵਂ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ।

ਏਵਂ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਯਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਂ। **ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਰੁਕਾਰਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਵਾ ਗਰੁਂ ਭਾਰਿਯਂ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ ਅਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨਵਞ੍ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਤੇ ਤੇ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ। **ਤੇਸਂ ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਗਰੁਕਾਰਕਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਅਧਿਪਤਿ ਨਾਮ ਸਹਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤੋ ਛਨ੍ਦਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਸੇਨ ਭੂਮਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ। ਅਕੁਸਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੀਮਂਸਾਧਿਪਤਿ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰੋ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਪਨ ਜਾਤਿਭੇਦਤੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਰੂਪਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਮ੍ਹਿ ਤਾਵ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਧਿਪਤਿ ਦੁਹੇਤੁਕਤਿਹੇਤੁਕੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਂ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਨ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਰੂਪਾਵਚਰਅਧਿਪਤਿਸਦਿਸੋਵ ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਤਤ੍ਥੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਧਿਪਤਿ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਕੁਸਲਤੋਪਿ ਵਿਪਾਕਤੋਪਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਅਕੁਸਲੋ ਕਾਮਭਵੇ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਿਯਤੋ ਕਾਮਭਵਰੂਪਭਵੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪਤਿਕਾਲੇ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ। ਅਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਮ੍ਹਿ ਨਯੋ।

ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਲੋਭਸਹਗਤਾਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰੇਪਿ ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਮ੍ਹਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕੁਸਲੋ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਤੋ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚੇਵ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਕੁਸਲੋ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਨਾਮ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਲੋਭਸਹਗਤਾਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਪਨ ਵਿਪਾਕਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਲੋਭਸਹਗਤਾਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਪਨ ਵਿਪਾਕਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਤੋ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਞੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦਤੋ ਪਨ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਲੋਭਸਹਗਤਾਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਲੋਭਸਹਗਤਾਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਤੋ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕੁਸਲਸ੍ਸ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੪. ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਯਾ। **ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੀਰਣਕਿਚ੍ਚਾਯ ਅਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਜਵਨਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਵਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਂ, ਤਾ ਅਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ‘‘ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿਕੇ ਚ ਛਟ੍ਠਨਯੇ ਤਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿਪਿ ਇਧ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ**ਤਿ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾ ਕੁਸਲਜਵਨਧਮ੍ਮਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਞ੍ਞੇਵ। **ਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦਿਸਕੁਸਲਾਨਂ। **ਅਬਜਾਕਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਕੁਸਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਵਙ੍ਗਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਕੁਸਲਮੂਲਕੇ **ਅਬਜਾਕਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਵਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਅਬਜਾਕਤਮੂਲਕੇ **ਅਬਜਾਕਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਜਵਨਵਸੇਨ ਵਾ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਕਿਰਿਯਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਾਨਂ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਯਾਵ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਚ੍ਚਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਯਂ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। **ਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਾਨਨ੍ਤਰਾਨਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਆਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਰਾਨਂ ਪਠਮਜਵਨਕੁਸਲਾਨਂ। **ਅਕੁਸਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯੇਸਂ ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਸਙ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਚਤੁਭੂਮਕੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਰਾਸਿਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਤੋ ਚਤੁਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਕੁਸਲੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋਵ ਵਿਪਾਕੋ ਚਤੁਭੂਮਕੋ, ਕਿਰਿਯਾਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਤੇ ਭੂਮਕੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਸ੍ਸੇਵ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੋ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੋ ਚ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲੋ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲੋ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕੁਸਲੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਕੁਸਲੋ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚੇਵ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਖਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲੋ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ, ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪਾਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਸਹੇਤੁਕਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਤਿਹੇਤੁਕਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕੋ ਤਿਹੇਤੁਕਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚਤੁਭੂਮਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਤੇਭੂਮਕਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਨਵਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਤਿਹੇਤੁਕਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਤਿਹੇਤੁਕਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੫. ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋਪਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਗਤਿਕੋਵ। ਇਮੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਮਹਾਵਿਤ੍ਥਾਰਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੬. ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਇਮਿਨਾ ਏਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਞ੍ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਞ੍ਚ ਦੀਪੇਤਿ। **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਪਰਲੋਕਤੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਖਣੋ ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਾਮਸ੍ਸ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਂ ਫਰਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ। **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਂ ਨ ਫਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾ ਭੂਤਾਨਂ। **ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ। **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਯਂ ਪਨ 'ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ'ਤਿ ਏਵਂ ਛਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਠਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਯੋ ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਰੂਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ, ਦੁਤਿਯੇ ਰੂਪਮੇਵ, ਤਤਿਯੇ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਰੂਪਂ, ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰੂਪਂ; ਪਞ੍ਚਮੇ ਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਮੇਵ; ਛਟ੍ਠੇ ਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਂ, ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲੋ ਵਿਪਾਕੋ ਕਿਰਿਯਂ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਭੂਮਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਕੁਸਲੋ ਏਕਵਿਧੋਵ ਵਿਪਾਕੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ, ਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਤਿਵਿਧੋ, ਰੂਪਂ ਏਕਵਿਧਂ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਰੂਪੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰੂਪਂ ਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਯਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚਾਪਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕੰ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਅਰੂਪਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਕਾਮਾਵਚਰਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਅਰੂਪਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੇ ਏਕੰ ਮਹਾਭੂਤੰ ਤਿਣ੍ਣੰ, ਤੀਣਿ ਏਕਸ੍ਸ, ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪੰ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਨ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਞ੍ਚੇਵ ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੭. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿ ਆਗਤਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਵ ਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਪੁਨ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲੋ ਵਿਪਾਕੋ ਕਿਰਿਯੰ ਰੂਪਞ੍ਚਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਨ੍ਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਭੂਮਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਸਬ੍ਬੰ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚਤੁਭੂਮਕੰ ਕੁਸਲੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੰ। ਵਿਪਾਕੇ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਸ੍ਸ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਕਿਰਿਯੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਏਕੰ ਮਹਾਭੂਤੰ ਤਿਣ੍ਣੰ, ਤੀਣਿ ਏਕਸ੍ਸ, ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪੰ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਮਹਾਭੂਤਾਨੇਵ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੮. ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੮. ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਛਟ੍ਠੇਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਯੰ ਰੂਪੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਵਿਧਾ ਮਨੋਧਾਤੁ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਵਿਪਾਕੰ ਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਤਿਵਿਧਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਤੋ ਪਞ੍ਚਧਾਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਭੂਮਿਤੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਵ ਅਕੁਸਲੋ ਏਕਵਿਧੋ ਵਿਪਾਕੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ, ਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਤਿਵਿਧੋ, ਰੂਪੰ ਏਕਵਿਧਮੇਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਂ । ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ; ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਅਰੂਪਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪੇ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਤਿਣ੍ਣਂ, ਤੀਣਿ ਏਕਸ੍ਸ, ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ, ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕਞ੍ਚੇਵ ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਚ ਸੇਸਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ, ਤੇਭੂਮਕਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਰਾਸੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਉਤੁਚਿਤ੍ਤਾਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਨ ਮਹਾਭੂਤਾ ਮਹਾਭੂਤਾਨਞ੍ਚੇਵ ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੯. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੯. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁ ਨਾਨਾਵੀਥਿਵਸੇਨ ਪੁਰਿਮਤਰਾ। ਤੇ ਤਯੋਪਿ ਰਾਸਯੋ ਕੁਸਲਵਸੇਨ ਕੁਸਲਪਦੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਕੁਸਲੇਨ ਪਨ ਅਕੁਸਲੇ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ । ਇਦਞ੍ਹਿ – ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ; ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ, ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨਿ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ, ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ, ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਪ੍ਪੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸੀਲਂ ਸੁਤਂ ਚਾਗਂ ਪਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਪ੍ਪੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਦ੍ਧਾ ਸੀਲਂ ਸੁਤਂ ਚਾਗੋ ਪਞ੍ਞਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਮਾਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਇਮਂ ਨਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੁਸਲੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇ ਤਯੋਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਕੁਸਲੇ।

ਅਕੁਸਲੇਨ ਪਨ ਕੁਸਲੇ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਹਿ – ''ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ – ਰਾਗਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਮਗ੍ਗਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ; ਦੋਸਂ ਮੋਹਂ ਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਤ੍ਥਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਤ੍ਥਨਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਚਾਗਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਾਣਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਞ੍ਚਾਵਾਰੇ ਆਗਤਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਕੁਸਲਂ ਪਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ ਯਥਾ

ਅਨਨ੍ਤੁਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਏਵੰ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਪੇਤ੍ਥ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦੇ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਵ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਂ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ । ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰਤਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ''ਕੇਸਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇ ਕੁਸਲੇ ਅਕੁਸਲੇਤਿ ਤੀਸੁ ਨਯੇਸੁ ਤਯੋਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੇਵ। **ਪੁਗ੍ਗਲੋਪਿ ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਯਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਬਲਵਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਚ੍ਚਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚਤੁਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ। ਵਿਭਾਗਤੋ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਾ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੋਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਨਨ੍ਤੁਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੋ, ਸੋਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਨੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਨ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਰੂਪਭੇਦਤੋ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਪਨ ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਅਨੇਕਵਿਧੋਤਿ ਏਵੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲੋ ਚਤੁਭੂਮਕਸ੍ਸਾਪਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰਾਸੀਨਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ''ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾਪਿ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਸੁ ਪਿਹਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪਯਤੋ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਅਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚਤੁਭੂਮਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਫਲਾਨਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸਾਪਿ। ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋਪਿ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚਤੁਭੂਮਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਦਿਖਨ੍ਧਾਨਂ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤਥਾ ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੋ। ਸਯਂ ਪਨ ਰੂਪਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਲਭਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੦. ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦. ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਨਾਮ ਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਤਰਂ ਜਾਤਂ ਜਾਤਿਕ੍ਖਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰੂਪਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ। **ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨੇਵਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ਆਗਤਾ, ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਂ – ਸੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਇਧ ਪਨ ਸਾਵਸੇਸਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਸੁਦ੍ਧਰੂਪਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਂ ਰੂਪਰੂਪਮੇਵ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਠਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ...ਪੇ॰... ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਂ ਨਾਮ। ਸੇਸਂ ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਗਤਞ੍ਚ ਅਨਾਗਤਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣੋ ਸਦ੍ਦੋ ਗਨ੍ਧੋ ਰਸੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਤੀਣਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ

ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੰ ਰੂਪੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਥਾ ਇਤਰਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨੰ। ਵਤ੍ਥੁਰੂਪੰ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕੇ ਸੇਸਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚਤੁਭੂਮਕਾਨੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਞੇਵ ਮਨੋਧਾਤੂਨਞ੍ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਨੇਤੰ ਰੂਪਰੂਪੰ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵਿਨੋ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਛਨ੍ਨੰ ਰਾਸੀਨੰ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੧. ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ ਜਾਤਾ। **ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਠਮਤਰੰ ਜਾਤਸ੍ਸ ਜਾਤਿਕ੍ਖਣੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਭੂਤਉਪਾਦਾਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯੋਤਿ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਕਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ। ਅਯੰ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕੇ ਅਵਸੇਸਾ ਚਤੁਭੂਮਕਾ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਸੋ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਭੇਦੇਨ ਚਤੁਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਪਾਕੇਪਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਪਾਕੰ ਅਵਸੇਸੋ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋਪਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਪਾਕੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਭੂਮਕਕਿਰਿਯਾਪਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੨. ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨. ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਨਯੇਸੁ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਤੀਤਾਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਯ ‘‘ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਕਤੋਤਿ? ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਤਿੰ ਗਾਹਾਪੇਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ। ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਕਾ ਹਿ ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਕਾਨੰ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਸੇਵਨਗੁਣੇਨ ਪਗੁਣਬਲਵਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗਤਿੰ ਗਾਹਾਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯੇ ਯੇਸੰ ਵਾਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਆਸੇਵਨੇਨ ਪਗੁਣਤਰਬਲਵਤਰਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗਤਿੰ ਗਾਹਾਪੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਤੇਹਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਕੇਹੇਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੰ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ?

ਆਸੇਵਨਾਭਾਵੇਨ। ਵਿਪਾਕਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਿਪਾਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮਪਰਿਣਾਮਿਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਤਿ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹੰ ਦੁਬ੍ਬਲਨ੍ਤਿ ਤੰ ਆਸੇਵਨਗੁਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੰ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਪਾਕੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਪੁਰਿਮਵਿਪਾਕਾਨੁਭਾਵੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਪਨ ਪਤਿਤੰ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਵਿਪਾਕੇ ਆਸੇਵਨੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਸੇਵਨਾਭਾਵੇਨ ਵਿਪਾਕੰ ਨ ਗਹਿਤੰ। ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਕਮ੍ਮਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਆਸੇਵਨਗੁਣੰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਕੁਸਲਾਦਯੋਪਿਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਨਾਨਾਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾਪੇਤੇ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਭੂਮਿਤੋ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਾ ਨਾਨਾਜਾਤਿਕਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਮਹਗ੍ਗਤਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਅਨੁਲੋਮਕੁਸਲੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਰਭੁਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ। ਅਯੰ ਪਨ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਜਾਤਿਤੋ ਤਾਵ ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲੋ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੋਤਿ ਤਿਧਾ ਠਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਭੂਮਿਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਕੁਸਲੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋਵ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋਵ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਵੇਦਨਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਰਾਸੀਨੰ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲੰ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲੰ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ। ਅਕੁਸਲੰ ਪਨ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਰਿਯਤੋ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਤਾਵ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸੇਵ। ਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਵੇਦਨਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਰਾਸੀਨੰ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸੇਵ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸੇਵ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਪਾਕੋ ਪਨ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਏਕਧਮ੍ਮੋਪਿ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੩. ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩. ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਕਮ੍ਮਮੇਵ। **ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਾਨੰ। **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਾਨਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟੀਨੰ ਮਤ੍ਥਕੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੇਨ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਫਲੰ ਨ ਦੇਤਿ। ਯਦਿ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਯੰ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਦੇਵਲੋਕੂਪਗੰ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਖਣੇ ਦੇਵੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਖਣੇ ਤੰ ਕਤੰ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕੇਵਲੰ ਕਟਤ੍ਤਾਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਪਜ੍ਜੇ ਵਾ ਅਪਰੇ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇ ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਸਮਾਯੋਗੇ ਸਤਿ ਫਲੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਪਿ ਪੁਰਿਮਸਿਪ੍ਪਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਵਿਯ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਪਚ੍ਛਿਮਸਿਪ੍ਪਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਚੇਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਕਾਚਿ ਚੇਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ। **ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਸਹਜਾਤਚੇਤਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਹਿ ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਹਜਾਤਚੇਤਨਾ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਪਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਰਿਯਾਭਾਵੇਨ ਉਪਕਾਰਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਤੁਭੂਮਿਕਚੇਤਨਾਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਸੋ ਹਿ ਜਾਤਿਭੇਦਤੋ ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲੋ ਵਿਪਾਕੋ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਚਤੁਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਭੂਮਿਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਕੁਸਲੋ ਏਕਧਾਵ ਵਿਪਾਕੋ ਚਤੁਧਾ, ਕਿਰਿਯਾ ਤਿਧਾਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇਯੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ। ਸਹਜਾਤਾ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਾਨਞ੍ਚੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਚ ਸਹਜਾਤਾ ਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਨੇਸਾ ਦੁਵਿਧਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਹਜਾਤਾ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਨ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਤੋ ਵਿਪਾਕਚੇਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਂ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਚੇਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਚੇਤਨਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤੇਭੂਮਿਕਾ ਕਿਰਿਯਚੇਤਨਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੪. ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਵਿਪਾਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਪਿ ਰੂਪਾ ਵਿਪਾਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਿਪਾਕਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਆਗਤਾ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ''ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੋ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੋ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸਾਵਸੇਸਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਪਾਕਭਾਵੇਨ ਜਾਤਿਤੋ ਏਕਵਿਧੋ, ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੫. ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫. ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ**ਤਿ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਰੂਪੇ ਓਜਾ ਆਹਾਰੋ ਨਾਮ। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਕਬਲ਼ੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤੋਵ ਆਹਾਰਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਬਹਿ ਠਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹਾਰੋਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਬਲ਼ੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋਤਿ ਨਾਮਮੇਤੰ ਤਸ੍ਸ। **ਅਰੂਪਿਨੋ ਆਹਾਰਾ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਚੇਤਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਾ । **ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ – ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਆਹਾਰਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨੰ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਅਯੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯੰ ਪਨ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ, ਫਸ੍ਸੋ, ਚੇਤਨਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੰ ਸੇਸਾ ਤਯੋ ਅਰੂਪਾਹਾਰਾ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਭੇਦਤੋ ਚਤੁਧਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਪੁਨ ਭੂਮਿਭੇਦੇਨ ਕੁਸਲੋ ਚਤੁਧਾ, ਅਕੁਸਲੋ ਏਕਧਾ, ਵਿਪਾਕੋ ਚਤੁਧਾ, ਕਿਰਿਯਾ ਤਿਧਾਤਿ ਏਵੰ ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਪਨ ਜਾਤਿਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਭੂਮਿਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵੰ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕਾਪਿ ਤਯੋ ਕੁਸਲਾਹਾਰਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰੰ ਅਵਸੇਸਾ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਕੁਸਲਾਹਾਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਚਤੁਭੂਮਕਵਿਪਾਕਾਹਾਰਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸੇਵ, ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਭੂਮਕਾਪਿ ਤਯੋ ਕਿਰਿਯਾਹਾਰਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਕਾਮਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਨ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ । ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨਾਯਮੇਤ੍ਥ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਜਨਕੋ ਚੇਵ ਅਨੁਪਾਲਕੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਤਿਸਨ੍ਤਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਲਕੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੬. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਙ੍ਖਾਤੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਯੰ ਪੁਰੇਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਭਙ੍ਗਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਰੂਪਿਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। **ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ – ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਏਵੰ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਜ੍ਜਾਨਂ ਸਮਵੀਸਤਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਠਿਤੋ। ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਬੀਜਭੂਤਾਨਿ, ਕਲਲਾਦਿਕਾਲੇ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਤੇਸੁ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਾ ਤਾਨਿ ਨੇਵ ਤੇਸਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਫਰਨ੍ਤਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਅਫਰਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਸਂ ਪਨੇਤਾਨਿ ਬੀਜਭੂਤਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਂ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮਵੀਸਤਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਠਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਜਾਤਿਤੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਰੂਪਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ, ਅਕੁਸਲੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋਵ ਵਿਪਾਕੋ ਚਤੁਧਾਵ ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਤਿਧਾ, ਰੂਪਂ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕੋਪਿ ਕੁਸਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੋ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਅਵਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਚਤੁਭੂਮਕੋ ਵਿਪਾਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸੇਵ। ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਭੂਮਕਾ ਕਿਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਕਾਮਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਾ ਪਨ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਫਰਨ੍ਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੇ ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਤਥਾਵਿਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ, ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਰੂਪਾਨਂ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੭. ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭. ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜੇਸੁ ਸੇਸਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾਨਂ ਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸੇਸਾਹੇਤੁਕੇਸੁਪਿ ਝਾਨਙ੍ਗਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟਮੇਵ। **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ**੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ – ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲਿਵਣ੍ਣਨਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਠਿਤੋਪਿ ਜਾਤਿਭੇਦਤੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਪੁਨ ਭੂਮਿਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ; ਏਕਧਾ, ਚਤੁਧਾ, ਤਿਧਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਝਾਨਙ੍ਗਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਅਵਸੇਸਂ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਕੁਸਲੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ, ਯਞ੍ਚ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਞ੍ਚ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਨ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸਪਿ

ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਭੂਮਕਮ੍ਪਿ ਕਿਰਿਯਝਾਨਙ੍ਗਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੮. ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮. ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਜ੍ਜੇਸੁ ਸੇਸਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ, ਵੀਰਿਯਂ, ਸਤਿ, ਸਮਾਧਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗਾਨਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਾ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਨ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ। **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ – ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਠਿਤੋਪਿ ਜਾਤਿਭੇਦਤੋ ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ, ਕੁਸਲਾਦੀਨਞ੍ਚ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੂਮਿਭੇਦਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ । ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਮਗ੍ਗਙ੍ਗਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਅਵਸੇਸਂ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਞੇਵ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੯. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਾਲਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾ ਏਵ। ਅਯਂ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨੇਸ ਜਾਤਿਤੋ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਭੂਮਿਤੋ ਚ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕੇਸੁਪਿ ਕੁਸਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ, ਤਯੋ ਏਕਸ੍ਸ, ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੨੦. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਤਾਵ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਏਤੇਯੇਵ ਛ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਾਯਤਨਾਦਯੋ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਙ੍ਕਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਅਰੂਪਿਨੋ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਸਙ੍ਕਾ ਹੋਤਿ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਏਤੇ ਏਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਉਦਾਹੁ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ

ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਙ੍ਕਾ। ਇਤਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਸਙ੍ਕਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਨ ਤੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ। ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਆਦੀਸੁ ਏਵ ਪਨਾਯਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ – ਵਤ੍ਥੁ ਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਵਤ੍ਥੁ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋਤ... ਘਾਨ... ਜਿਵ੍ਹਾ... ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ।

ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪੀਨਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾਵ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਅਰੂਪਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ''ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਚਤੂਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ – ਸਹਜਾਤਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਾਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਸੁ ਰੂਪਂ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਛਧਾ ਭਿਨ੍ਨਂ, ਅਰੂਪਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਭਿਨ੍ਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਿਤੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ, ਏਕਧਾ, ਤਿਧਾ, ਤਿਧਾਤਿ ਏਕਦਸਧਾ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ। ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕਞ੍ਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚਤੁਭੂਮਕਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਪਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਿਕ੍ਖਣਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯੋਤਿ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਕਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਂ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਹਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸੇਵ। ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਨੇਤਂ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤੇਭੂਮਕਮ੍ਪਿ ਕਿਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਛਧਾ ਠਿਤੇਸੁ ਪਨ ਰੂਪੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨਂ ਸਹਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਜ੍ਜਾਨਂ ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕਾਨਂ ਤੇਭੂਮਕਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ।

੨੧. ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਚਕ੍ਖਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ। **ਯਂ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਏਵਮਯਂ ਪਾਲ਼ਿ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਆਗਤਾ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ਸਹਜਾਤਂ, ਪੁਰੇਜਾਤਂ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਂ, ਆਹਾਰਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸਾਵਸੇਸਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾ।

ਅਯਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਦੁਵਿਧੋ – ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤੋ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਤਿਵਿਧਂ – ਅਰੂਪਂ ਅਰੂਪੇਨ, ਰੂਪਂ ਰੂਪੇਨ, ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਰੂਪਾਰੂਪੇਨ। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਰੂਪਂ ਅਰੂਪੇਨ ਵੁੱਤੰ। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਰੂਪਂ ਰੂਪੇਨ। ‘‘ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਚ ਵਸੇਨ ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਰੂਪਾਰੂਪੇਨ ਵੁੱਤੰ। ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧਂ – ‘‘ਅਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸ, ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸ, ਰੂਪਂ ਅਰੂਪਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਅਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵੁੱਤੰ। ‘‘ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸ। ‘‘ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਰੂਪਂ ਅਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁੱਤੰ।

ਅਪਿਚੇਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਖਣਤ੍ਤਯਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਨਾਮਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸੋ ਜਾਤਿਭੇਦਤੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਰੂਪਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ । ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੋ ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਕੁਸਲੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਚਤੁਧਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਕੁਸਲੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋਵ ਵਿਪਾਕੋ ਚਤੁਭੂਮਕੋ, ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਤਿਭੂਮਕੋ। ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਕਾਮਾਵਚਰੋਵ। ਸੋ ਪਨ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਾਨੇਵ, ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਸਹਜਾਤਂ ਵਾ ਹੋਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਵਾ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਨ ਆਗਤੋ ਆਹਾਰੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਾਦਿਭੇਦਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲੋਪਿ ਸਹਜਾਤੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ‘‘ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਅਵਸੇਸੋ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਹਜਾਤਕੁਸਲੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਭੂਮਕੋ ਪਨੇਸ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋ ਕੁਸਲੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਕੁਸਲੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਹਜਾਤਾਕੁਸਲੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਕੁਸਲੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਵਿਪਾਕਤੋ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਯਮੇਨੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਠਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਪਨ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਿਰਿਯਤੋ ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰੋ ਪਨ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ, ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤੋ, ਪੁਰੇਜਾਤੋ, ਆਹਾਰੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਰੂਪਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਠਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ, ਤੀਣਿ ਏਕਸ੍ਸ, ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ, ਤੀਣਿ ਏਕਸ੍ਸ, ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਰੇਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ

ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਆਹਾਰਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਯੋਜਿਤਨਯੇਨੇ੍ਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਧ ਪਨੇਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਕ੍ਖਣੇ ਪਚ੍ਚਯਭਾ੍ਵੇਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ੍ਵੁਤ੍ਤੋ। ਰੂਪਜੀ੍ਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮ੍ਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪਜੀ੍ਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯੋਜਨਾਯਂ ੍ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ੍ਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਧ ਪਨੇਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਕ੍ਖਣੇਯੇ੍ਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾ੍ਵੇਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ੍ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏ੍ਵਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋਪਿ ੍ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ੍ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ੍ਵਣ੍ਣਨਾ।

੨੨. ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ੍ਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨. ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਸਮਨਨ੍ਤਰਨਿਰੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਿਕਾ ਹੁਤ੍੍ਵਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਨਿਰੁਦ੍ਧਾ। **ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਓਕਾਸਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਭਾ੍ਵਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਹਿ ਨਿਰੋਧ੍ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪ੍ਵਤ੍ਤਨੋਕਾਸਂ ਅਦੇਨ੍ਤੇਸੁ ਤੇਸਂ ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾ੍ਵੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿ੍ਵਣ੍ਣਨਾ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇ ੍ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ੍ਵ ੍ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣਮੇ੍ਵ ਹੇਤ੍ਥ ਨਾਨਂ, ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਕੇ੍ਵਲਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ''ਚਕ੍ਖੁ੍ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਇਧ ਪਨ ''ਸਮਨਨ੍ਤਰਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਨਿਰੋਧੁਪ੍ਪਾਦ੍ਵਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ।

ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ੍ਵਣ੍ਣਨਾ।

੨੩. ੍ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ੍ਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩. ੍ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਸਮਨਨ੍ਤਰ੍ਵਿਗਤਾ**ਤਿ ਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇ੍ਵ ੍ਵਿਗਤਾ। ਇਮਿਨਾ ੍ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ੍ਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨਭਾ੍ਵੇਨੇ੍ਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾ੍ਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਤਿ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤੇਯੇ੍ਵ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਤ੍ਥੇਤਿ।

੍ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ੍ਵਣ੍ਣਨਾ।

੨੪. ਅ੍ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ੍ਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪. ਅ੍ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ੍ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ੍ਵ ਅਤ੍ਥੋ ੍ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤੇਯੇ੍ਵ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਤ੍ਥੇਤਿ।

ਅ੍ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ੍ਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਪਕਿਣ੍ਣਕ੍ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ

ਇਦਾਨਿ ਏ੍ਵਂ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਇਮੇਸੁ ਚਤੁ੍ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਞਾਣਚਾਰਸ੍ਸ ੍ਵਿਸਦਭਾ੍ਵਤ੍ਥਂ ਅਨੇਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਪਚ੍ਚਯਭਾ੍ਵਤੋ, ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾ੍ਵਤੋ, ਏਕਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾ੍ਵਤੋ, ਪਚ੍ਚਯਸਭਾਗਤੋ, ਪਚ੍ਚਯ੍ਵਿਸਭਾਗਤੋ, ਯੁਗਲ਼ਕਤੋ, ਜਨਕਾਜਨਕਤੋ, ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਤੋ, ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿ੍ਵਿਕਪ੍ਪਤੋ, ਭ੍ਵਭੇਦਤੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ੍ਵਸੇਨ ਪਕਿਣ੍ਣਕ੍ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ੍ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੇਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਪਚ੍ਚਯਭਾ੍ਵਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਠਪੇਤ੍੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਂ

ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਨੇਕਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ਪਨ ਏਕੋ ਚੇਤਨਾਧਮ੍ਮੋਯੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਨੇਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਤਾਵ ਅਮੋਹੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਸੋ ਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋਵ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਲੋਭਾਦੋਸਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਲੋਭਮੋਹਾ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦੋਸੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ; ਤਥਾ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਅਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਚ। ਸਹੇਤੁਕਾਯ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤੀਸੁ ਵੀਮਂਸਾ ਅਮੋਹਹੇਤੁ ਵਿਯ ਵੀਸਤਿਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਛਨ੍ਦੋ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵੀਰਿਯਂ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਹੇਤੂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ, ਛਨ੍ਦਵੀਰਿਯਾਨਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਫਸ੍ਸੋ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚੇਤਨਾ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਚਾਰੋ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪੀਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਵੀਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਾ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਾਹਾਰਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਤਿ ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚਾਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਤਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਯੁਗਲ਼ਕਾਨਿ, ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਨਸਿਕਾਰਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਕਰੁਣਾਮੁਦਿਤਾ ਚ। ਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨ ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਤੋ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਰਸਧਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਤੇਹਿ ਚੇਵ ਕਮ੍ਮਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਾਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਧਾ। ਅਹਿਰਿਕਂ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਮਾਨੋ ਥਿਨਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਹੇਤੁਪੁਰੇਜਾਤਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਪਨ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਨਿ ਤਤੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਨ੍ਨਰਸਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ। ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਚਤੂਸੁ ਤਾਵ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਨਵਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਤੇਸਞ੍ਚੇਵ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਦਸਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਿਸ੍ਸਯਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਨਵਧਾ

ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਾਯਤਨਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਪੁਬ੍ਬਂ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਦੀਸੁ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਆਹਾਰਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਏਕਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਯੇਨਤ੍ਥੇਨ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾਵ ਅਞ੍ਞੇਹਿਪਿ ਯੇਹਾਕਾਰੇਹਿ ਯੇਹਿ ਅਤ੍ਥੇਹਿ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਤੋ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਮੋਹੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਏਕਾਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਲੋਭਾਦੋਸਾ ਤਤੋ ਅਧਿਪਤਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਤਯੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਵਿਪਾਕਹੇਤੂਸੁਯੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਕੁਸਲਕਿਰਿਯੇਸੁ ਪਨ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਤਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਾ ਤੇ ਤਯੋ ਵਿਪਾਕਞ੍ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੁਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਿਸ੍ਸਯਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਨ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਂ ਵਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਸਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਮਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਵੀਮਂਸਾ ਅਮੋਹਸਦਿਸਾ। ਛਨ੍ਦੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵੀਰਿਯਂ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਤੋ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨੋ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਾਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਚੇਤਨਾਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਤਂ ਲਭਤਿ, ਨ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾ। ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿ ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਤ੍ਥੁਸਹਜਾਤਾਦੀਨਂ ਪਨ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਛ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਸਤ੍ਤਰਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਵ ਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਨਂ ਪਨ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਆਭਾਵੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਸਦਿਸੋ। ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਕਮ੍ਮਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਚੇਤਨਾਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਤਂ ਲਭਤਿ, ਨ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾ। ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਵ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਿਸ੍ਸਯਉਪਨਿਸ੍ਸਯਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਯਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਪਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਉਪਨਿਸ੍ਸਯਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਏਕਕ੍ਖਣਿਕੋ ਤਾਵ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਆਹਾਰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਾ ਤਯੋ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਾਵ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਏਕਾਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪਿਨੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਾਵ ਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮ੍ਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਰੂਪਿਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿਪਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤਾਨੇਵ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਆਹਾਰਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਤੇਰਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤੀਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਹੇਤੁਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਤੇਰਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਆਸੇਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਸਙ੍ਖਾਤੇ ਛ ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਸਤ੍ਤਰਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਅਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋਵ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ

ਅਪਰੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਾ । ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸੋਯੇਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਏਕਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਪਚ੍ਚਯਸਭਾਗਤੋਤਿ ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾ ਸਭਾਗਾ, ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਸਭਾਗਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਪਚ੍ਚਯਵਿਸਭਾਗਤੋਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਿਸਭਾਗੋ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸਭਾਗਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਯੁਗਲ਼ਕਤੋਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚ ਅਤ੍ਥਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ, ਸਦ੍ਦਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ, ਕਾਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ, ਹੇਤੁਫਲਤਾਯ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਯੁਗਲ਼ਕਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਏਕਂ ਯੁਗਲ਼ਕਂ ਨਾਮ; ਨਿਸ੍ਸਯੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਸਦ੍ਦਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ, ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਕਾਲਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ, ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਫਲਤਾਯ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਏਕਂ ਯੁਗਲ਼ਕਂ ਨਾਮ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਿਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ, ਵਿਗਤਾਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਚਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯੁਗਲ਼ਕਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। **ਜਨਕਾਜਨਕਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕੋ, ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ, ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਇਮੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਨਕਾਯੇਵ, ਨ ਅਜਨਕਾ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਕੇਵਲਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੋਯੇਵ, ਨ ਜਨਕੋ। ਸੇਸਾ ਜਨਕਾ ਚ ਅਜਨਕਾ ਚ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਜਨਕਾਜਨਕਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਤੋਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਾਨਭੂਤਾ ਕਾਰਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਏਕਧਮ੍ਮੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਸੇਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਨਾਮ। ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਾਨਭੂਤਾ, ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਞੇਵ ਪਨ ਠਾਨਭੂਤਾ ਕਾਰਣਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਯੇਵ ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਪਿ ਅਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਅਰੂਪਰੂਪਾਨਞ੍ਞੇਵ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤੋ ਨ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਵਿਕਪ੍ਪਤੋਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਰੂਪਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਤਰੋ ਪਨੇਸੋਤਿ? ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮਾਤਿਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਰੂਪਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਤਰੋ ਪਨੇਸੋਤਿ? ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਆਸੇਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਤਰੋ ਪਨੇਸੋਤਿ? ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਰੂਪਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ; ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਤਰੋ ਪਨੇਸੋਤਿ? ਹੇਤੁਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਞਾਨਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮਾਤਿਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਕਤਰੋ ਪਨੇਸੋਤਿ? ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਚੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਯਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਾਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਾਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਨ ਰੂਪਾਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮਾਤਿਪਿ

ਅਤ੍ਥਿ। ਕਤਰੋ ਪਨੇਸੋਤਿ? ਅਧਿਪਤਿਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਨਵਵਿਧੋ। ਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਰੂਪਾਰੂਪਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਵਿਕਪ੍ਪਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਭਵਭੇਦਤੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਤਾਵ ਨ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਨਾਮ। ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਨ ਤਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਏਕਵੀਸਤਿਮੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਬਾਹਿਰੇ ਪਨ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਰੂਪੇ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਭਵਭੇਦਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੋ

੧. ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਸਮੋਧਾਨੇ ਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣੇ ਯੇ ਤਿਕਾਦਯੋ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਏਤਂ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਯੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤੇ ਤਿਕਾਦਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਏਵ ਤਾਵ ਇਮਿਨਾ ਮਾਤਿਕਾਨਿਕ੍ਖੇਪਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾਰੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ, ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਤਿਕਾਦਯੋ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਏਤਂ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਤਿਕਾਦਯੋ ਇਮੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਏਕੇਕਂ ਤਿਕਦੁਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤ੍ਤਹਿ ਮਹਾਵਾਰੇਹਿ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਤੇਸਂ ਇਮਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ – ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੋ, ਸਹਜਾਤਵਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੋ, ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰੋ, ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰੋ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰੋ, ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਹਜਾਤੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਹਜਾਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਸਹਜਾਤਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਸੋ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੋ। ਪਟਿਚ੍ਚਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਨ ਪਠਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸਹਜਾਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯੋ। ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਚ ਖੋ ਸਹਜਾਤਾਵ, ਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਯਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਨ **ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਸੋਪਿ ਪੁਰਿਮਵਾਰਦ੍ਵਯਂ ਵਿਯ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਰੇਜਾਤੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਵਾਰਦ੍ਵਯਤੋ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਦਨਨ੍ਤਰੋ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਸ੍ਸਯਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਸੋ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੋ। ਪਚ੍ਚਯਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਨ ਪਠਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਯਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯੋ। ਤਤੋ ਪਰਂ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਂਸਟ੍ਠਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰੋ** ਨਾਮ। ਸੋ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣੋ। ਸਂਸਟ੍ਠਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਨ ਪਠਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਭਿਧਾਨਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯੋ। ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸੁ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਤ੍ਤਮਵਾਰੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਤੇ ਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਨਿਜ੍ਜਟਾ ਨਿਗ੍ਗੁਮ੍ਬਾ ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਸਾਧੁਕਂ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੋ**ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਤੋ। ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਤਾਵ ਏਸ ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਚ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਪਠਮੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ। ਸੋ ਹਿ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ, ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੋ, ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੋਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੨੫-੩੪. ਤਤ੍ਥ **ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ, ਕਿਂ ਸੋ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਿਯਾਤਿ ਅਥ ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਯੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਟੀ**ਤਿ ਸਦਿਸਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਦਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਿ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਸਦਿਸਭਾਗੋ ਚ ਪਟਿਭਾਗੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਗਮਨੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕਵਚਨਮੇਤਂ। ਉਭਯਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਟਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਦਿਸਭਾਵੇਨ ਪਤ੍ਵਾ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਕਰਣਂ ਪੁਰੇਜਾਤੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਲਬ੍ਭਤਿ ਸਹਜਾਤੇਪਿ। ਇਧ ਸਹਜਾਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰੇ ਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਯਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਟਂ। ਪਰਤੋ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਯਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਪਹਾਯ ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਦੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਂ।

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾਗਤਿਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਗਣਨਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਕੁਸਲਪਦਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਨ ਤਦੇਵਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਦਿਵਸੇਨ ਦੁਕਪ੍ਪਭੇਦਨ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਪੁਨ ਤਦੇਵਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਕਨ੍ਤਾ ਚ ਏਕਾ, ਏਵਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਕਾ ਸਤ੍ਤ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਾਦਿਕਾ, ਤਥਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਦਿਕਾ, ਤਥਾ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਦਿਕਾ, ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਦਿਕਾ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਦਿਕਾ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਦਿਕਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਸਤ੍ਤਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਤਤ੍ਥ ਏਕਮੂਲਕਾਵਸਾਨਾ ਨਵ, ਏਕਮੂਲਦੁਕਾਵਸਾਨਾ ਨਵ, ਏਕਮੂਲਤਿਕਾਵਸਾਨਾ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਦੁਕਮੂਲਏਕਾਵਸਾਨਾ ਨਵ, ਦੁਕਮੂਲਦੁਕਾਵਸਾਨਾ ਨਵ, ਦੁਕਮੂਲਤਿਕਾਵਸਾਨਾ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਤਿਕਮੂਲਏਕਾਵਸਾਨਾ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਤਿਕਮੂਲਦੁਕਾਵਸਾਨਾ ਤਿਸ੍ਸੋ, ਤਿਕਮੂਲਤਿਕਾਵਸਾਨਾ ਏਕਾਤਿ ਏਵਮੇਤਾ ਮੂਲਵਸੇਨਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਤਥੇਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ –

ਸਹਸ੍ਸਮੇਕਞ੍ਚ ਸਤਂ, ਛਸਤ੍ਤਤਿ ਪੁਨਾਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਏਕਮੂਲਕੇ॥

੩੫-੩੬. ਤਤੋ ਪਰਂ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਦੁਮੂਲਕਨਯੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕੋ...ਪੇ॰... ਹੇਤੁਅਵਿਗਤਦੁਕੋਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤੇਵੀਸਤਿ ਦੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਯ ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕੇਪਿ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਾਸੁ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਤਥਾ ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਦੁਕਾਦੀਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਦੁਕੋ, ਹੇਤਾਨਨ੍ਤਰਦੁਕੋ, ਹੇਤੁਸਮਨਨ੍ਤਰਦੁਕੋਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤਯੋ ਦੁਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਹੇਤੁਅਵਿਗਤਦੁਕੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਸੇਸਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਪੁਚ੍ਛਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਹਸ੍ਸਮੇਕਞ੍ਚ ਸਤਂ, ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿਮੇਵ ਚ।

ਦੁਕੇਸੁ ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ, ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੁਮੂਲਕੇ॥

੩੭. ਤਤੋ ਪਰਂ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਤਿਮੂਲਕਨਯੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਬਾਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਬਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਠਮਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚ ਦੁਤਿਯਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤਿਕੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਸੇਸਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਪਨ ਦੁਕੇਸੁ, ਏਵਂ ਤਿਕੇਸੁਪਿ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਤਿਕੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਬਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ –

ਸਹਸ੍ਸਮੇਕਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਅਟ੍ਠਸਤ੍ਤਤਿਮੇਵ ਚ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਤਿਕਮੂਲਕੇ॥

੩੮. ਤਤੋ ਪਰਂ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਮੂਲਕਨਯੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਤ੍ਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਏਕਵੀਸਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਇਧਾਪਿ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁ –

ਸਹਸ੍ਸਮੇਕਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਏਕੂਨਤਿਂਸ ਪੁਨਾਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਚਤੁਮੂਲਕੇ॥

ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਞ੍ਚਮੂਲਕਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਪਰਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਏਕਮੂਲਕਂ, ਦੁਮੂਲਕਂ, ਤਿਮੂਲਕਂ, ਚਤੁਮੂਲਕਂ, ਪਞ੍ਚਮੂਲਕਂ, ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਂ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਪਞ੍ਚਮੂਲਕੇ ਪਨ ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਸਮਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਸਮਵੀਸਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਸਤਾਨਿ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਅਸੀਤਿ ਚ ਪੁਨਾਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਪਞ੍ਚਮੂਲਕੇ॥

ਛਮੂਲਕੇ ਪਠਮਪਞ੍ਚਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਛਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਸਤਾਨਿ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਏਕਤਿਂਸ ਤਤੋਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਛਕ੍ਕਮੂਲਕੇ॥

ਸਤ੍ਤਮੂਲਕੇ ਪਠਮਛਕ੍ਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਸਤ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਸਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਚ ਤਤੋਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਮੂਲਕੇ॥

ਅਟ੍ਠਮੂਲਕੇ ਪਠਮਸਤ੍ਤਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਰਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ੧ਸੇਨ ਸਤ੍ਤਰਸ ਅਟ੍ਠਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍੧ਾ –

ਸਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਾ ਚ ਤਤੋਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਅਟ੍ਠਮੂਲਕੇ॥

ਨ੧ਮੂਲਕੇ ਪਠਮਅਟ੍ਠਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ੧ਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸ ਨ੧ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍੧ਾ –

ਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਤਤੋਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਨ੧ਮੂਲਕੇ॥

ਦਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਨ੧ਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਪਨ੍ਨਰਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ੧ਸੇਨ ਪਨ੍ਨਰਸ ਦਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍੧ਾ –

ਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਤਿਂਸ ਤਤੋਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਮ੍ਹਿ ਦਸਮੂਲਕੇ॥

ਏਕਾਦਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਦਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ੧ਸੇਨ ਚੁਦ੍ਦਸ ਏਕਾਦਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍੧ਾ –

ਛ ਸਤਾਨਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਛਲ਼ਾਸੀਤਿ ਤਤੋਪਰਾ।
ਨਯਮ੍ਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਿਤਾ, ਏਕਾਦਸਕਮੂਲਕੇ॥

ਦ੍੧ਾਦਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਏਕਾਦਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਸੇ੧ਨਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਤੇਰਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ੧ਸੇਨ ਤੇਰਸ ਦ੍੧ਾਦਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍੧ਾ –

ਛ ਸਤਾਨਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਸਤ੍ਤਤਿਂਸ ਤਤੋਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਦ੍੧ਾਦਸਮੂਲਕੇ॥

ਤੇਰਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਦ੍੧ਾਦਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਦ੍੧ਾਦਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ੧ਸੇਨ ਦ੍੧ਾਦਸ ਤੇਰਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍੧ਾ –

ਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਅਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਪੁਨਾਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਤੇਰਸਮੂਲਕੇ॥

ਚੁਦ੍ਦਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਤੇਰਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ੧ਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਏਕਾਦਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾ੧ਸੇਨ ਏਕਾਦਸ ਚੁਦ੍ਦਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍੧ਾ –

ਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਤਿਂਸ ਚਾਥ ਨ੧ਾਪਰਾ।

ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਚੁਦ੍ਦਸਮੂਲਕੇ॥

ਪਨ੍ਨਰਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਚੁਦ੍ਦਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਦਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਦਸ ਪਨ੍ਨਰਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਸਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਨਵੁਤਿ ਚ ਤਤੋਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਪਨ੍ਨਰਸਮੂਲਕੇ॥

ਸੋਲ਼ਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਪਨ੍ਨਰਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਨਵਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਨਵ ਸੋਲ਼ਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਸਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾ-ਲੀਸੇਕਾ ਚੇਵ ਪੁਨਾਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਸੋਲ਼ਸਮੂਲਕੇ॥

ਸਤ੍ਤਰਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਸੋਲ਼ਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਸਤ੍ਤਰਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਸਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਨਵੁਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਨਾਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਸਤ੍ਤਰਸਮੂਲਕੇ॥

ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੂਲਕੇ ਪਠਮਸਤ੍ਤਰਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਅਟ੍ਠਾਰਸਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਸਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਤੇਚਤ੍ਤਾਰੀਸਮੇਵ ਚ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੂਲਕੇ॥

ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਪਠਮਅਟ੍ਠਾਰਸਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਛ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਦ੍ਵੇ ਸਤਾ ਨਵੁਤਿ ਚੇਵ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਪੁਨਾਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਕੇ॥

ਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਪਠਮਏਕੂਨਵੀਸਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਦ੍ਵੇ ਸਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਚ ਪਞ੍ਚ ਚ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ॥

ਏਕਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਪਠਮਵੀਸਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਵੀਸਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਸਤਂ ਛਨਵੁਤਿ ਚੇਵ, ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ।
ਗਣਿਤਾ ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੂਹਿ, ਏਕਵੀਸਤਿਕੇ ਨਯੇ॥

ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਪਠਮਏਕਵੀਸਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਤਯੋ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਧਿਕਂ ਸਤਂ, ਸਤ੍ਤ ਚੇਵ ਪੁਨਾਪਰਾ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯੇ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ॥

ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਪਠਮਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਿਗਤਾਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਤੇਵੀਸਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ –

ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿਮੇਵਿਧ, ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਣਨਤੋ ਮਤਾ।
ਨਯਮ੍ਹਿ ਤੇਵੀਸਤਿਮੇ, ਤੇਵੀਸਤਿਕਮੂਲਕੇ॥

ਚਤੁਵੀਸਤਿਮੂਲਕੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮੋਧਾਨਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪੇਤਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਪਦਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦੇਵਪਰਿਸਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਇਧ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਤਾਸਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪਿ ਅਯਂ ਗਣਨਪਿਣ੍ਡੋ – ਏਕਮੂਲਕਨਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਏਕਾਦਸ ਸਤਾਨਿ ਛਸਤ੍ਤਤਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾ ਆਗਤਾ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਨਯੇ ਤੇਨੇਵ ਮੂਲਕੇਨ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਮੂਲਕੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਾ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਮੂਲਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਮੂਲਕੇ ਸਤ੍ਤਵੀਸਾਨਿ ਏਕਾਦਸ ਸਤਾਨਿ, ਤਿਮੂਲਕੇ ਸਹਸ੍ਸਂ ਅਟ੍ਠਸਤ੍ਤਤਿ ਚ, ਚਤੁਮੂਲਕੇ ਸਹਸ੍ਸਂ ਏਕੂਨਤਿਂਸਞ੍ਚ, ਪਞ੍ਚਮੂਲਕੇ ਅਸੀਤਾਧਿਕਾਨਿ ਨਵ ਸਤਾਨਿ, ਛਮੂਲਕੇ ਏਕਤਿਂਸਾਨਿ ਨਵ ਸਤਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵਾਸੀਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਸਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਮੂਲਕੇ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਸਤਾਨਿ, ਨਵਮੂਲਕੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸਤਾਨਿ, ਦਸਮੂਲਕੇ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸਤਾਨਿ, ਏਕਾਦਸਮੂਲਕੇ ਛਾਸੀਤਾਨਿ ਛ ਸਤਾਨਿ, ਦ੍ਵਾਦਸਮੂਲਕੇ ਸਤ੍ਤਤਿਂਸਾਨਿ ਛ ਸਤਾਨਿ, ਤੇਰਸਮੂਲਕੇ ਅਟ੍ਠਾਸੀਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸਤਾਨਿ, ਚੁਦ੍ਦਸਮੂਲਕੇ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸਤਾਨਿ, ਪਨ੍ਨਰਸਮੂਲਕੇ ਨਵੁਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਾਨਿ, ਸੋਲ਼ਸਮੂਲਕੇ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤ੍ਤਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਰਸਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵਾਨਵੁਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੂਲਕੇ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਤਾਨਿ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਚਤੁਨਵੁਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਤਾਨਿ, ਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਤਾਨਿ, ਏਕਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਛਨਵੁਤਿਸਤਂ, ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਸਤ੍ਤਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਤਂ, ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਾਤਿ ਏਵਂ ਹੇਤੁਪਦਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤੇਸੁ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ –

ਚੁਦ੍ਦਸੇਵ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਪੁਨ ਸਤ੍ਤ ਸਤਾਨਿ ਚ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੇਤੁਪਦਸ੍ਸੇਵ, ਏਕਮੂਲਾਦਿਭੇਦਤੋਤਿ॥

੩੯-੪੦. ਏਵਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਨਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਏਕਮੂਲਕਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਤੋ ਪਰਂ **ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਦੁਕਮੂਲਕਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਇਮਂ ਪਠਮਦੁਕਞ੍ਞੇਵ

ਆਰਮ੍ਮਣਾਵਿਗਤਦੁਕਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। **ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਓਸਾਨਦੁਕੋਪਿ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗੋ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਸ੍ਵੇਵ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਤਿਕਮੂਲਕਾਦਯੋ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਵ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਕਾਦਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਕਮੂਲਕਵਸੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਵਸੇਨ ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੧. ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੁਮੂਲਕਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਗਤਹੇਤੁਦੁਕੋ, ਅਵਿਗਤਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕੋ, ਅਵਿਗਤਾਧਿਪਤਿਦੁਕੋਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤਯੋ ਦੁਕੇ ਵਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਚ ਅਵਿਗਤਵਿਗਤਦੁਕੋ ਏਕੋ ਦੁਕੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਤੋ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ ਤਿਮੂਲਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ‘‘ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤਯੋ ਤਿਕੇ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਿਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਤੋ ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ ਚਤੁਮੂਲਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ, ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ, ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਏਕਮੂਲਕਂ, ਦੁਮੂਲਕਂ, ਤਿਮੂਲਕਂ, ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਂ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਆਦਿਪਦਵਸੇਨ ਏਕਮੂਲਕੇ ਏਕਾਦਸ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ ਛਸਤ੍ਤਤਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ, ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਕਮੇਕਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਦਵਸੇਨ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਏਕਮੂਲਕੇ ਏਕਾਦਸ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ ਛਸਤ੍ਤਤਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੇ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਾਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਏਕਮੂਲਕਾਦਿਭੇਦੇ ਸਤ੍ਤਸਤਾਧਿਕਾਨਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਯਂ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ –

ਦ੍ਵਾਪਞ੍ਞਾਸਸਹਸ੍ਸਾਨ-ਟ੍ਠਸਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ।
ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਨੁਲੋਮਨਯਮ੍ਹਿ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਾ॥

ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਮ੍ਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ –

ਏਕਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਛ ਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ।
ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ, ਤਿਕਭੇਦੇ ਪਭੇਦਤੋ॥

ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗੋ।

ਦੁਕੇਸੁ ਪਨ ‘‘ਸਿਯਾ ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ, ਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ, ਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਚ ਨਹੇਤੁ ਚ, ਨਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ, ਨਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ, ਨਹੇਤੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਚ ਨਹੇਤੁ ਚ, ਹੇਤੁਞ੍ਚ ਨਹੇਤੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ, ਹੇਤੁਞ੍ਚ ਨਹੇਤੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਹੇਤੁ, ਹੇਤੁਞ੍ਚ ਨਹੇਤੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਚ ਨਹੇਤੁ ਚਾਤਿ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਦੁਕੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵੇਸਤਾਨਿ ਸੋਲ਼ਸ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸੇਵ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਾ ਅਟ੍ਠ ਵਾਰੇਨ ਗਹਿਤਾ।

ਤਾਸਂ ਦੁਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਵਾਰੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਨਵਕਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕਾ ਅਯਂ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ – ਦੁਕਮੂਲਕੇ ਤਾਵ ਏਕਮੂਲਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸੋਲ਼ਸਾਧਿਕੇਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤੇਸੁ ਨਵ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਨਵ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਤਿਮੂਲਕੇ ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿਸਤਂ। ਏਵਂ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਤੋ ਨਵ ਨਵ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਮੂਲਕੇ ਏਕੂਨਨਵੁਤਿਸਤਂ,

ਪਞ੍ਚਮੂਲਕੇ ਅਸੀਤਿਸਤਂ, ਛਮੂਲਕੇ ਏਕਸਤ੍ਤਤਿਸਤਂ, ਸਤ੍ਤਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਸਤਂ, ਅਟ੍ਠਮੂਲਕੇ ਤੇਪਣ੍ਣਾਸਸਤਂ, ਨਵਮੂਲਕੇ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਤਂ, ਦਸਮੂਲਕੇ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਸਤਂ, ਏਕਾਦਸਮੂਲਕੇ ਛਬ੍ਬੀਸਸਤਂ, ਦ੍ਵਾਦਸਮੂਲਕੇ ਸਤ੍ਤਰਸਾਧਿਕਸਤਂ, ਤੇਰਸਮੂਲਕੇ ਅਟ੍ਠਾਧਿਕਸਤਂ, ਚੁਦ੍ਦਸਮੂਲਕੇ ਨਵਨਵੁਤਿ, ਪਨ੍ਨਰਸਮੂਲਕੇ ਨਵੁਤਿ, ਸੋਲ਼ਸਮੂਲਕੇ ਏਕਾਸੀਤਿ, ਸਤ੍ਤਰਸਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਤਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੂਲਕੇ ਤੇਸਟ੍ਠਿ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸਂ, ਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ, ਏਕਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਛਤ੍ਤਿਂਸਂ, ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਸਤ੍ਤਵੀਸ, ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ, ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੇ ਨਵਾਤਿ। ਯਥਾ ਪਨੇਤਾਨਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਏਕਮੂਲਕੇ ਸੋਲ਼ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੇ ਨਵ, ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਕਮੇਕਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਦਵਸੇਨ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਏਕਮੂਲਕੇ ਸੋਲ਼ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੇ ਨਵਾਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਏਕਮੂਲਕਾਦਿਭੇਦੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਾਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਯਂ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ –

ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਪੁਨ ਅਟ੍ਠਸਤਾਨਿ ਚ।
ਪੁਚ੍ਛਾ ਹੇਤੁਦੁਕਸ੍ਸੇਵ, ਅਨੁਲੋਮਨਯੇ ਮਤਾ॥

ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁਦੁਕਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਾਦੀਨਮ੍ਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਦੁਕਸਤੇ –

ਸਟ੍ਠਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਤਤੋਪਰਂ।
ਅਸੀਤਿ ਚ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਪੁਚ੍ਛਾ ਦੁਕਸਤੇ ਵਿਦੂ॥

ਅਯਂ ਤਾਵ ਸੁਦ੍ਧਿਕੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚੇਵ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

ਯਂ ਪਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕਸਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਦੇਸਿਤਂ, ਤਤ੍ਥ ''ਸਿਯਾ ਹੇਤੁਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਤਿਕਂ ਦੁਕਾਨਂ ਸਤੇਨ ਸਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਦੁਕਸਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਦੇਸਿਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਹੇਤੁਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਦੁਕਸਤੇ ਏਕੇਕਂ ਦੁਕਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਤਿਕੇ ਤਿਕੇਸੁਯੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਦੇਸਿਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਤਿਕਂ ਸੇਸੇਹਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਦੁਕੇ ਦੁਕੇਸੁਯੇਵ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਦੇਸਿਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ''ਸਿਯਾ ਹੇਤੁਂ ਸਹੇਤੁਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਸਹੇਤੁਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਦੁਕਸਤੇ ਏਕੇਕਂ ਦੁਕਂ ਸੇਸੇਹਿ ਨਵਨਵੁਤਿਯਾ ਦੁਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾਗਤੇਨ ਹਿ

ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਪਭੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਵ ਦੇਵਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਨ ''ਅਜ੍ਜ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਦੇਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਯਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾ। ਥੇਰੇਨਾਪਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਵ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਸੋ ਥੇਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਨਯੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਆਰੋਪਿਤੋ।

ਤੰ ਪਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਗਾਥਾ ਠਪਿਤਾ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – **ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਰੰ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਦੁਕੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਦੁਕਤਿਕਞ੍ਚੇ**ਵਾਤਿ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਤਿਕਦੁਕਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਤਿਕਤਿਕਞ੍ਚੇ**ਵਾਤਿ ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਦੁਕਦੁਕਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ। **ਛ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ**ਤਿ ਏਤੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਛ ਨਯਾ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਲੋਮਾਨਿ – ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੰ** ਨਾਮ। ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਅਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੰ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰੰ...ਪੇ॰... ਛ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਅਯੰ ਗਾਥਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਅਯੰ ਗਾਥਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਛ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਗਾਥਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਛ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨੋਕਾਸੇ ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੇ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ''ਛ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਪਭੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਤਿਕੇਸੁ ਸੇਸਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚ ਏਕਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤੋ ਪਰੇਸੁ ਪਨ ਸਹਜਾਤਵਾਰਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛੰ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ''ਛ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੇ ਛਪਿ ਏਤੇ ਪਟ੍ਠਾਨਨਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਭਾਰੋ ਏਸੋਤਿ।

੨. ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨-੪੪. ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯੰ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਸਿਯਾ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣੋਵ ਪੁਚ੍ਛਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਯਥਾ ਅਨੁਲੋਮੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋ, ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ''ਯਥਾ ਅਨੁਲੋਮੇ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਏਕਮੂਲਕੰ, ਦੁਮੂਲਕੰ, ਤਿਮੂਲਕੰ, ਚਤੁਮੂਲਕੰ ਯਾਵ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੰ, ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਮੂਲਕੰਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ।

ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰੰ...ਪੇ॰... ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨਿ – ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ''ਨ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯੰ** ਨਾਮ। ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਪਚ੍ਚਨੀਯਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯੰ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰੰ...ਪੇ॰... ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਅਯੰ ਗਾਥਾ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਅਯੰ ਗਾਥਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਗਾਥਾਯ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਛ ਨਯਾ

ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨੋਕਾਸੇ ਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇਯੇਵ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਛ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਪਭੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਤਿਕੇਸੁ ਸੇਸਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚ ਏਕਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤੋ ਪਰੇਸੁ ਪਨ ਸਹਜਾਤਵਾਰਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਂ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ''ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਛਪਿ ਏਤੇ ਪਟ੍ਠਾਨਨਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੇਨਾਨਬ੍ਬਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਭਾਰੋ ਏਸੋਤਿ।

੩. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫-੪੮. ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਹੇਤੁਪਦਸ੍ਸ ਸੇਸੇਸੁ ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕੇਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਹੇਤੁਪਦਾਦਿਕੇ ਏਕਮੂਲਕੇ ਤੇਵੀਸਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਏਕਾਦਸ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦੁਮੂਲਕੇ ਪਨ ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਪਦਾਨਂ ਸੇਸੇਸੁ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕੇਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਂ ਪਦਂ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਾਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾ, ਯਾ ਚ ਨ ਆਗਤਾ, ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ...ਪੇ॰... ਛ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨਿ – ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਂ** ਨਾਮ। ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਦਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਂ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ...ਪੇ॰... ਛ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਛ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਗਾਥਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਛ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨੋਕਾਸੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇਯੇਵ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਛ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਪਭੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਤਿਕੇਸੁ ਸੇਸਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚ ਏਕਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤੋ ਪਰੇਸੁ ਪਨ ਸਹਜਾਤਵਾਰਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਂ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ''ਛ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਛਪਿ ਏਤੇ ਪਟ੍ਠਾਨਨਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤੇਨਾਨਬ੍ਬਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਭਾਰੋ ਏਸੋਤਿ।

੪. ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

੪੯-੫੨. ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਂ ਹੋਤਿ। ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਏਵ ਪੁਚ੍ਛਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਚੇਤ੍ਥ ਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾ, ਯਾ ਚ ਨ ਆਗਤਾ, ਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ...ਪੇ॰... ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਾਨਿ – ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਾਤਿਕਾਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ''ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਂ** ਨਾਮ। ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ **ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਂ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ...ਪੇ॰... ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਛ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨੋਕਾਸੇ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇਯੇਵ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਛ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਵਸੇਨ ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾਪਭੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਤਿਕੇਸੁ ਸੇਸਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚ ਏਕਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤੋ ਪਰੇਸੁ ਪਨ ਸਹਜਾਤਵਾਰਾਦੀਸੁ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਪਿ ਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਂ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ''ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਛਪਿ ਏਤੇ ਪਟ੍ਠਾਨਨਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਭਾਰੋ ਏਸੋਤਿ।

ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੰ

(੧.) ਵਿਭਙ੍ਗਵਾਰੋ

੫੩. ਇਦਾਨਿ ਯਾ ਏਤਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਯਮਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਅਪਰਿਮਾਣਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਦੀਨੰ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ''ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਤਾ ਪਹਾਯ ਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾਯੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁੰ ਅਯੰ **ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਸਚੇ ਇਮਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸੰ ਪੁਚ੍ਛਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ? ਨਨੁ ਯਾ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾਯੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਆਮ, ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁੰ। ਤਥਾ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਤਿਕੇ, ਦੁਕੇ, ਦੁਕਤਿਕੇ, ਤਿਕਦੁਕੇ, ਤਿਕਤਿਕੇ, ਦੁਕਦੁਕੇ ਚ ਸਙ੍ਖੇਪੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਯੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯੁੰ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਯਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਾਯੇਵ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਸੁ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਚ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕਪੀਤਿਤ੍ਤਿਕਾਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਸਬ੍ਬਾਪੇਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਤਿਕੇ ਯਤ੍ਤਕਾਹਿ ਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਏਵੰ ਦਸ੍ਸਿਤਾਸੁ ਹਿ ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾ ਪਹਾਯ ਯਾ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨ ਵਿਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਸੁਖੇਨ ਵਿਜਾਨਨਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾ ਪਹਾਯ ਯਾ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾਯੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦੰ ਏਕੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਟਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਦਿਸਭਾਵੇਨ ਪਤ੍ਵਾ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁਯੇਵ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਯਾਵ ਨਿਰੋਧਗਮਨਾ ਉਦ੍ਧੰ ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਲਭਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋ ਤਯੋਪਿ ਖਣੇ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਹੇਤੁਨਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੰ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨ।

ਏਵੰ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਕੁਸਲੰ ਏਕੰ ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕੰ। **ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਯੋ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੋ, ਤੰ ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ। **ਤਯੋ ਖਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਯੋ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਗਹਿਤੋ, ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇ ਤਯੋ। **ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਦੁਕਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਦੁਕੇਸੁ ਯੇਕੇਚਿ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ। **ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਯੇ ਯੇ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਕੁਸਲਹੇਤੁਨਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭਾਵੰ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰਯੇਵ ਵਾ, ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਪਨ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ, ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਕੋ ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ**

ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਯਂ ਕੁਸਲੇਨ ਸਹਜਾਤਞ੍ਚੇਵ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਲਭਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਰਤੋਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਯਮੇਵ ਨਯੋ।

ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਤੋ ਅਹੇਤੁਕਂ, ਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਆਰੁਪ੍ਪਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਬ੍ਯਾਕਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਗਹਿਤੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਨ੍ਤਿਆਦਿ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਂ ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਮ੍ਹਿ ਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਭੂਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਉਪਾਦਾਰੂਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਤਰਦ੍ਵਯਂ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਮਹਾਭੂਤੇਪਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਂ ਨ ਕੇਵਲਂ ਖਨ੍ਧੇਯੇਵ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਹਾਭੂਤੇਪਿ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮਿਦਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਯੇਵ, ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਮ੍ਪਿ। **ਉਪਾਦਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਉਭਯਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ।

ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਵ ਮਹਾਭੂਤਾ ਗਹਿਤਾ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਭੂਤਰੂਪਮ੍ਪਿ ਉਪਾਦਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਂ। ''ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਮਹਾਭੂਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹਿ ਭੂਤਰੂਪਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਉਪਾਦਾਰੂਪਮ੍ਪਿ। **ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਏਤਾਯੇਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਮੋਘਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮ।

੫੪. ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਤਾਵ ਰੂਪਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤਾਸੁ ਨਵਸੁ ਰੂਪਮਿਸ੍ਸਕਾ ਪਹਾਯ ਤਿਸ੍ਸੋਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ''ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

੫੫. ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ **ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ''ਤਿ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਸੇਸਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਮੇਵ।

੫੬. ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨ੍ਤਰੇਸੁਪਿ ਰੂਪਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਯ ਤਿਸ੍ਸੋਵ ਪੁਚ੍ਛਾ।

੫੭. ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ''ਤਿ ਆਗਤਂ ਤਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਨਾਨਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੮) ਵਚਨਤੋ **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾਵੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਵਸਾਧਾਰਣਂ। ਇਧ ਪਨ ''ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਅਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਞ੍ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਗਹਿਤਾ। **ਬਾਹਿਰਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੇਸੁ ਪਥਵੀਪਾਸਾਣਾਦੀਸੁ ਮਹਾਭੂਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗਵਾਰਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚ ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਂ। ਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਨਾ ਹਿ ਸਾ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ

ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਬਾਹਿਰਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਸਨ੍ਤਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭੂਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚ **ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪਾਦਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ।

੫੮. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇ **ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਏਕਤੋ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੯. ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਯਸ੍ਮਾ ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗਵਾਰੇ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਸਾ ਗਹਿਤਾ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਹਿ ਪੁਰੇਜਾਤਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਧ ਸਹਜਾਤਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸੋ’’ਤਿ।

੬੦. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਾ ਤੀਣੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੬੧. ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ **ਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਜਨਿਯਤ੍ਤਾ ਇਧ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੇਪਿ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਜਨਿਯਤੋਯੇਵ ਇਧ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਨ ਨਿਯਮਤੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂਯੇਵ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਿਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਹਿ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ, ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਸੇਨ। ‘‘ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਗਹਿਤਾ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਆਦਯੋ ਏਵਾਤਿ।

ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਪਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੋਵ ਨ ਜਨਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਏਕਧਮ੍ਮੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨ ਕਤਂ।

੬੨. ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇ ਕਾਮਂ ਸਬ੍ਬਾ ਕਿਰਿਯਾ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਪਨ ‘‘ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਵਨਕਿਰਿਯਾਵੇਤ੍ਥ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੬੩. ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਸੁ ਏਕਕ੍ਖਣਿਕੋ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੇ। ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੇ ਪਨ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕੋਪਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ। ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਪਨ ਏਕਕ੍ਖਣਿਕੋ। ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕੋਵ ਤਥਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਰੂਪਾਨਂ। ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਸੇਸਂ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਇਧ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

੬੪. ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਕਿਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਸੇਨੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। **ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਰੂਪਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਞ੍ਚ। **ਉਪਾਦਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਵਸੇਸਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ।

੬੫. ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਅਰੂਪਾਹਾਰਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਾਦਿਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ। **ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ।

ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗਵਾਰੇ ਆਹਾਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਠਮਂ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਠਮਂ ਅਰੂਪਾਹਾਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੬੬. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਠਮਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਇਧ ਪਨ ਕੁਸਲਾਦਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਠਮਂ ਅਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਯਥਾਲਾਭਵਸੇਨ ਅਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭੂਤਰੂਪੇਸੁਪਿ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ।

੬੭. ਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੬੮. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਗਤਿਕਂ, ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੬੯. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ **ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ, ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ, ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ। ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁਪਿ **ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤੇ ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਏਕਂ ਮਹਾਭੂਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ।

੭੦. ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੇ ਸਬ੍ਬਂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਗਤਿਕਂ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੭੧-੭੨. ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਗਤਿਕਾ, ਅਵਿਗਤਂ ਸਹਜਾਤਗਤਿਕਂ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਂ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ । **ਇਮੇ ਤੇਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਾਸਂ ਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕੇ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੇ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

(੨.) ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਾਰੋ

੭੩. ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਾਰਾ ਲਦ੍ਧਾ, ਤੇ ਗਣਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਯਾ ਨਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਯਾ ਨਵਾਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਨਵ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਂ, ਕੁਸਲੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਂ; ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣੀਤਿ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਨਵਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਯਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਵ। ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਨਵ ਨਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਾਨੇਵ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਦਸਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਤੀਣਿ ਤੀਣੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਦਿਸਾਨੇਵ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ। ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਪਾਕਾਨਿ ਚੇਵ ਵੀਥਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪਾਕੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੇਵ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਨਵ ਤੀਣਿ ਏਕਨ੍ਤਿ, ਤਿਵਿਧੋਵ ਵਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਵਕਾ, ਦਸ ਤਿਕਾ, ਏਕਂ ਏਕਕਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ

ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਧਿਕੰ ਵਾਰਸਤੰ ਹੋਤਿ, ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਧਿਕਞ੍ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਸਤੰ। ਏਕੂਨਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਧਿਕੰ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਤਨ੍ਤਿਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮੰ।

੧੪. ਏਵੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਕੇ ਏਕਮੂਲਕੇ ਗਣਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਦੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨੰ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਲਬ੍ਭਮਾਨਗਣਨਞ੍ਞੇਵ ਆਦਾਯ ਵਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਦੁਮੂਲਕੇ ਤਾਵ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣੀ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ – ਬਹੁਗਣਨੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਬਹੁਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਣਨੋਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣੀ’’ਤਿ। ਹੇਤੁਆਰਮ੍ਮਣਦੁਕੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਤੀਣੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮਾਨਗਣਨੋ ਪਨ ਸਮਾਨਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਪਰਿਹੀਨਗਣਨੋਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਨਵਾ’’ਤਿ। ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਦੁਕੇ ਨਵੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਪਾਕੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਵਿਪਾਕਦੁਕੇ ਵਿਪਾਕੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਏਕਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਏਵੰ ਤਾਵ ਦੁਮੂਲਕੇ ਵਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੫. ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਇਦਮੇਵ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਤੀਣੀ**ਤਿ। ਹੇਤਾਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਤਿਕੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਤੀਣੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ।

੧੬-੧੯. ਦ੍ਵਾਦਸਮੂਲਕੇ ਪਨ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਮ੍ਮੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਪਾਕੰ ਅਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ **ਆਹਾਰੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਰਸਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇ ਪਨ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੋਵੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ – ਸਾਸੇਵਨੋ ਵਾ ਸਵਿਪਾਕੋ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੰ ਸਾਸੇਵਨੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਸੋ ਤੀਣੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਭਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਅਵਿਗਤੇ ਤੀਣੀ’’ਤਿ। ਸਵਿਪਾਕੋ ਪਨ ਆਸੇਵਨੰ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪਹਾਯ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਗਣਨਾਯ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਵ ‘‘ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾ ਆਹਾਰੇ ਏਕ’’ਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ। ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨੇਤੇ ਤੇਵੀਸਤਿਮੂਲਕਾਤ੍ਵੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਸੁ ਸਾਸੇਵਨੇ ਆਸੇਵਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੀਣੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ, ਸਵਿਪਾਕੇ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਮੇਵਾਤਿ ਅਯੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਗਣਨਾ।

ਯੰ ਪਨੇਤੰ ਹੇਤੁਮੂਲਕਾਨਨ੍ਤਰੰ ‘‘ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਠਿਤੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੀਣੇਵ ਪਞ੍ਹਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਮੂਲਕੇਪਿ ਦੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਪਦੇ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਯੋਜਨਾਸੁ ਚ ਯਤ੍ਥ ਨਵਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਤ੍ਥ ਤਯੋਵ ਪਞ੍ਹਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਪਾਕਪਦੇ ਪਨ ਵਿਪਾਕਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਯੋਜਨਾਸੁ ਚ ਏਕੋਵ ਪਞ੍ਹੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਤਿ ਯੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ ‘‘ਬਹੁਗਣਨੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਬਹੁਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨ ਸਮਾਨਗਣਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ, ਤੰ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

੨੦-੨੫. ਇਦਾਨਿ ਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਏਕਮੂਲਕਾਦਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਸੁ ਏਕਮੂਲਕੋ ਤਾਵ ਹੇਤੁਏਕਮੂਲਕੇਨੇਵ ਸਦਿਸੋਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨ ਦੁਮੂਲਕੇ ਗਣਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣਿ, ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਤੀਣਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਗਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਤੀਣਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਗਤੇ ਤੀਣੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਯੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਬਹੁਗਣਨਾ, ਤੇਸੰ ਊਨਤਰਗਣਨੇਹਿ ਚ ਸਮਾਨਗਣਨੇਹਿ ਚ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨੇ ਯਾ ਗਣਨਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਭਾਗੇ ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੰ ਪਚ੍ਛਿਮਭਾਗੇਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਤੰ ਆਵਿ ਕਰੋਤਿ – ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਯੇਨ ਬਹੁਤਰਗਣਨੇਨ ਵਾ ਸਮਾਨਗਣਨੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦੁਕਤਿਕਾਦਿਭੇਦੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੀਣੇਵ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨੇ

ਏਕਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾਦਿਕਾਯ ਗਣਨਾਯ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਯਾ ਚੇਸਾ ਦੁਮੂਲਕੇ ਗਣਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸਾਵ ਗਣਨਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਤਿਮੂਲਕਾਦਯੋ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ।

ਇਦਾਨਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਦੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਗਣਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਨਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਵੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਨਵ, ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਹੇਤੁਨਾ ਸਮਾਨਗਣਨਾਸੁ ਨਵੇਵ। ਇਤਿ ਯੋ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਨਗਣਨਾਨਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਊਨਤਰਗਣਨਾਨਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਗਣਨਾਨਂਯੇਵ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਏਵਂ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨਾਪਿ ਤਤੋ ਪਰੇਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨਾਪਿ ਤਿਮੂਲਕਾਦਯੋ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਮੂਲਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਗਣਨਾਵਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਏਕੇਕਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਮੂਲਕਂ ਕਾਤੁਨ ਸਜ੍ਝਾਯਮਗ੍ਗੇਨ ਗਣੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੋ

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੮੬-੮੭. ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਪਦੇ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਿਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤੋ ਮੋਹੋ**ਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਸਯਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਹੇਤੁਨੋ ਅਭਾਵਾ ਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਸੇਸੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਹੇਤੁਕਂ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੮੮. ਨਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਕਾਮਂ ਅਧਿਪਤਿਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਨੋ ਅਭਾਵਾ ਨਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਤਿ, ਯਥਾ ਪਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤੋ ਮੋਹੋ ਅਹੇਤੁਕੋ, ਨ ਤਥਾ ਅਧਿਪਤਯੋ ਏਵ ਨਿਰਾਧਿਪਤਿ। ਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਨਿਰਾਧਿਪਤਿਨੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਮੋਹਂ ਵਿਯ ਵਿਸੁਂ ਅਧਿਪਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਸੇਨ ਏਸਾ ''ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੮੯. ਨਾਨਨ੍ਤਰਨਸਮਨਨ੍ਤਰੇਸੁ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਵਿਯ ਰੂਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ। ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਰਿਹੀਨੋ। ਯਥਾ ਚੇਸ, ਤਥਾ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾਪਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਏਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਏਕੋਪਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪਰਿਹੀਨਾ।

੯੦. ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗੇ **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਵਜ੍ਜਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੯੧. ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ਰੂਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਞ੍ਹਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਅਰੂਪਂ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਨ ਲਭੇਯਜ, ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਮੁਤ੍ਤਕਂ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ।

੯੨. ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵ◌ੋਕਾਰਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ।

੯੩. **ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸਾ ਏਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿ, ਸਾ ਨਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਤਿ ਇਧ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਨਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਪਠਮਜਵਨਵਸੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੰ। ਪਾਲ਼ਿ ਪਨ ਇਧਾਪਿ ਨਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਿਤਵਸੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ – ‘‘ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਮ੍ਪਿ ਨਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਮ੍ਪਿ ਨਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ।

੯੪-੯੭. ਨਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ਵ◌ਿਪਾਕਚੇਤਨਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੰ ਲਭਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਏਕਚ੍ਚੰ ਰੂਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਥਾ ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ।

੯੮. ਨਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮਾ ਚੇਵ ਏਕਚ੍ਚਞ੍ਚ ਰੂਪੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵ◌ੇਦਨਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣੰ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਨ ਗਹਿਤਾ।

੯੯-੧੦੨. ਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਅਹੇਤੁਕਵ◌ਿਪਾਕਕਿਰਿਯਞ੍ਚੇਵ ਏਕਚ੍ਚਞ੍ਚ ਰੂਪੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨੋਨਤ੍ਥਿਨੋਵ◌ਿਗਤੇਸੁ ਰੂਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ।

੧੦੩. **ਨਹੇਤੁਯਾ ਦ੍ਵ**◌ੇਤਿ ਏਕਮੂਲਕਗਣਨਾਯ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ।

੧੦੪. ਦੁਮੂਲਕੇ **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਬਹੁਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਊਨਤਰਗਣਨਸ੍ਸ ਸੰਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਗਣਨਵਸੇਨ ਨਹੇਤੁਯਾ ਵ◌ਿਯ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬੰ। ਨਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਨ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਰਿਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਏਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ । ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਏਕਕੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦ੍ਵ◌ੇਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ਨਹੇਤੁਯਾ ਲਦ੍ਧਵਸੇਨ ਵ◌ਾਰਦ੍ਵਯੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੧੦੫-੧੦੬. ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਪਰਿਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਮੇਵ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਗਣਨਾ।

੧੦੭-੧੩੦. ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਪਨ ਏਕਮੂਲਕੇ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯੇਵ। ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਦੁਮੂਲਕੇ **ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ, ਨਹੇਤੁਯਾ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਹੇਤੁਦੁਮੂਲਕੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਨਾਧਿਪਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਲਦ੍ਧਵਸੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏਵ◌ੰ ਸਬ੍ਬਸੰਸਨ੍ਦਨੇਸੁ ਊਨਤਰਗਣਨਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਚ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵ◌ਿਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਨਾਨਨ੍ਤਰਨਸਮਨਨ੍ਤਰਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਨਾਹਾਰਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨੋਨਤ੍ਥਿਨੋਵ◌ਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਪਵ◌ਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਨਾਹਾਰਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਝਾਨਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਦਿਸਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ। ਨਸਹਜਾਤਾਦਿਚਤੁਕ੍ਕੰ ਇਧਾਪਿ ਪਰਿਹੀਨਮੇਵ◌ਾਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਦੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ‘‘ਅਯੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਮੂਲੰ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਦੁਮੂਲਕੋ, ਅਯੰ ਤਿਮੂਲਕੋ, ਅਯੰ ਸਬ੍ਬਮੂਲਕੋ’’ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵ◌ਾ ਊਨਤਰਗਣਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੧-੧੮੯. ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਗਣਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਸਹਜਾਤਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਪਚ੍ਚਯਾ, ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਅਰੂਪਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਕਮ੍ਮਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾਯੇਵ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਸਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕੇ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਯੇ ਚ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਦੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਨਯੇਸੁ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਗਣਨਾਨਂਯੇਵ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੦. ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਗਣਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪਤਿਂ ਅਵਸੇਸਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋ ਪਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਯੇ ਨਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ''ਅਰੂਪਾਨਞ੍ਞੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਪੁਰੇਜਾਤਞ੍ਚ ਆਸੇਵਨਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਸੇਸਾ ਅਰੂਪਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਹਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਸੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਯੋ ਲਭਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਪਾਕੋ ਪਨ ਪੁਰੇਜਾਤਤੋ, ਸਬ੍ਬਵਿਪਾਕੋ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਆਸੇਵਨਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਯੋ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪੁਰੇਜਾਤਞ੍ਚ ਆਸੇਵਨਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਸੇਵਨਵਿਪਾਕਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਏਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਂ ਅਵਸੇਸਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕੇ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਕਮ੍ਮਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਅਵਸੇਸਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਕਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ। ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਆਸੇਵਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਯੇ ਯੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਗਣਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੯੧-੧੯੫. ਦੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਚ ਨਯੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇ ਯੇ ਦੁਕਾਦਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤੇ ਤੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਯਥਾ ਯਥਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਾਧੁਕਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਨਹੇਤੁਵਸੇਨ ਦੁਮੂਲਕਾਦਯੋ ਨਯੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਨਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਯਾਵ ਆਸੇਵਨਾ ਸਬ੍ਬਂ ਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ, ''ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਸਹਜਾਤੇ ਏਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਸਦਿਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਂ ਪਨ ''ਨਕਮ੍ਮੇ ਗਣਿਤੇ ਪਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ ਸੀਹਲਭਾਸਾਯ ਲਿਖਿਤਂ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਵਂ ਨਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਘਟਿਤੇ ਸਹਜਾਤੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਤਿ। ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਬਜ੍ਝਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥੋਯੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਰੂਪਞ੍ਹਿ ਬਜ੍ਝਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਞ੍ਞਾਨਿਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥਂ ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਸਕਸਕਭਾਸਾਯ ਲਿਖਿਤਂ।

ਅਪਿਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮੋ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਤਿ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਂ। ਸੋ ਅਸਞ੍ਞੇਸੁ ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮੋ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਤਿ, ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਂ। ਸੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਜਾਤਮੋਹਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮੋ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਤਿ, ਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ। ਸੋ ਮਨੋਧਾਤੁਅਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਤ੍ਥ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਿ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਵਿਪਾਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੇ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਿਕਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਹੇਤੁਕੇ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਪਕਿਣ੍ਣਕਾਨਂ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਗਣਨਵਾਰੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਅਹੇਤੁਕਮੋਹੋ ਚੇਵ ਅਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲੇਨਾਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਆਸੇਵਨੇ ਪਨ ਵਿਪਾਕਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਪਾਕੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੇਵ। **ਮਗ੍ਗੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਕੁਸਲਮੇਵ।

੧੯੬-੧੯੭. **ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ਹੇਤੁਯਾ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਰੂਪਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਚਕੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਤਰੂਪਾਨਿ ਚੇਵ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਿਮੂਲਕੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੧੯੮-੨੦੨. ਨਾਧਿਪਤਿਮੂਲਕੇ **ਹੇਤੁਯਾ ਨਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਲੋਮੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ। **ਤੀਣੀ**ਤਿਆਦੀਨਿਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਨੁਲੋਮੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨੇਵ। ਤਿਮੂਲਕੇ **ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨੇਵ।

੨੦੩-੨੩੩. ਨਪੁਰੇਜਾਤਮੂਲਕੇ **ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੇਵ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਕੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਨਕਮ੍ਮਮੂਲਕੇ **ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਚੇਤਨਾਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤੀਣੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ''ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਪਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤ ਨਵਾ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਛ ਅਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਇਮਾ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਗਣਨਾ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਸਹਜਾਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੪-੨੪੨. ਸਹਜਾਤਵਾਰੇ **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਹਜਾਤੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤੇਨ ਸਹਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਵਸਾਨੇ ਪਨਸ੍ਸ ''ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਸਹਜਾਤਤ੍ਤਂ, ਸਹਜਾਤਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਪਟਿਚ੍ਚਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਤੇਸਂ ਵਾਰਾਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਏਤੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਾ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਨਿਯਮਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਅਸਹਜਾਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਹਜਾਤਮ੍ਪਿ ਚ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਭੂਤਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ, ਸਹਜਾਤਵਾਰੇਨ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਭਾਵਂ ਨਿਯਮੇਤੁਂ ਉਭੋਪੇਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਪਿਚ ਤਥਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਭੇਦਜਾਨਨਵਸੇਨ ਚਾਪਿ ਏਤੇ ਉਭੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਸਹਜਾਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਚ੍ਚਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੩. ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇ **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਯਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਾ ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਨ ਸਹਜਾਤਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਏਸ ਨਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਸਹਜਾਤਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਵਤ੍ਥੁ ਪਟਿਚ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਬਜਾਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ ਚਾਤਿ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਮਹਾਭੂਤੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤਿ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਸ੍ਸ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਨਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਸਹਜਾਤਞ੍ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਰਸ ਪਞ੍ਹਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾ ਚੇਵ ਭੂਤਾ ਚ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ, ਵਤ੍ਥੁ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਗਹਿਤਂ। ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਪਨ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਨਵੇਵ ਪਞ੍ਹਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਯੇ ਪਨੇਤੇ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਰਸ ਪਞ੍ਹਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ, ਤੇਸੁ ਏਕਾਦਿਕੇ ਏਕਾਵਸਾਨੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਏਕਪਚ੍ਚਯਤੋ ਏਕੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਏਕਾਦਿਕੇ ਦੁਕਾਵਸਾਨੇ ਏਕਪਚ੍ਚਯਤੋ ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਦੁਕਾਦਿਕੇ ਏਕਾਵਸਾਨੇ ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਯਤੋ ਏਕੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਦੁਕਾਦਿਕੇ ਦੁਕਾਵਸਾਨੇ ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਯਤੋ ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ।

੨੪੮-੨੫੨. ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪ੍ਪਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ **ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧੇਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਅਬਜਾਕਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਪੁਨ **ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇ ਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਸਹਜਾਤਞ੍ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਹਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਧਾ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ, ਵਤ੍ਥੁ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ, ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਪਨ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਯੋਵ ਪਞ੍ਹਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ।

੨੫੩-੨੫੪. ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾ ਰੂਪਾਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸਦਿਸਾ। ਪਰਤੋ ਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੫੫. ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ **ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਾਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਂ। ਇਦਂ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਰੂਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

੨੫੬-੨੫੭. ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇ ਚ **ਯਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਮਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਪਨ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ।

੨੫੮. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ **ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਭਾਵਤੋਪਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਮਤਾਯਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੫੯-੨੬੦. **ਵਤ੍ਥੁੰ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

੨੬੧-੨੬੬. ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਤੀਣਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਕੁਸਲੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੨੬੭-੨੬੮. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇ **ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁੰ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੬੯-੨੭੬. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਗਣਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤਰਸਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤਰਸਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਂ, ਕੁਸਲੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕੁਸਲਵਸੇਨ ਏਕਾਦਿਕਾਨਿ ਏਕਾਵਸਾਨਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਦੁਕਾਵਸਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਵਸੇਨ। ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਤੇਨੇਵ ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲਂ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ; ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਹਿ ਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਂ; ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਹਿ ਅਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਂ; ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲਂ; ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਕੁਸਲਂ; ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤ।

ਵਿਪਾਕੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੇਵ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਰਸ, ਸਤ੍ਤ, ਏਕਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਵਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਤ੍ਤਰਸਕਾ, ਦਸ ਸਤ੍ਤਕਾ, ਏਕਂ ਏਕਕਨ੍ਤਿ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਾਧੁਕਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਦੁਕਤਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਗਣਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਕ੍ਕਾ ਹਿ ਇਮਾਯ ਗਣਨਾਯ ਦੁਕਮੂਲਾਦੀਸੁ ਵਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ''ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਗਣਨਵਸੇਨੇਵ ਵਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ।

ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ। ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਲਦ੍ਧਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਨੁਲੋਮੇ ਨਯੋ।

੨੭੭-੨੮੫. ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਪਨ ਕੁਸਲਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ **ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਂ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। ਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

੨੮੬-੨੮੭. ਯਂ ਪਨੇਤਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਲਦ੍ਧਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਗਣਨਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਹੇਤੁਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਸਤ੍ਤਰਸ, ਸਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚ, ਤੀਣਿ, ਏਕਨ੍ਤਿ ਛ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਦੁਕਤਿਕਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯੋ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਭਤਿ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਸਤ੍ਤਰਸ, ਊਨਤਰਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਸੇਸਾ ਛਪਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਅਧਿਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮਸਮਾ ਊਨਤਰਾ ਚ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਧਿਕਤਰਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਨਿਯਮੋ। ਸਮਸਮਾ ਪਨ ਊਨਤਰਾ ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਵਿਰੋਧੇ ਸਤਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ''ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਨਹੇਤੁਯਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਨਹੇਤੁਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮੋ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਕੁਸਲੋ, ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਕੁਸਲੋਤਿ ਤੀਣਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਪਰਿਹੀਨਾਨਿ।

ਅਬਜਾਕਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਬਜਾਕਤੋਤਿ ਰੂਪਵਸੇਨ ਏਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਵਿਰੁਦ੍ਧੰ ਞਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਇਦੰ ਨਯਮਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨੰ। **ਨਾਧਿਪਤਿਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਨਹੇਤੁਯਾ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। ਸੇਸਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਨਾਨਨ੍ਤਰੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚੇਵ ਸੇਸਰੂਪਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਏਕਕੇਸੁ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਕਰੂਪੰ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ। **ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਨਹੇਤੁਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਨਪੁਰੇਜਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਬਜਾਕਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਕੁਸਲੋ, ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਬਜਾਕਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਕੁਸਲੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਪਰਿਹੀਨਾਨਿ। ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਨ ਅਹੇਤੁਕਮੋਹਸ੍ਸ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਹੇਤੁਕਾਕੁਸਲਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ। ਨੋਨਤ੍ਥਿ ਨੋਵਿਗਤੇਸੁ ਏਕਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਿਕਾਦੀਸੁ ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ।

੨੮੮. ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ਪਨ **ਨਅਧਿਪਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਨਕਮ੍ਮੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਞ੍ਚ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਰੂਪਵਸੇਨ ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੨੮੯-੨੯੬. ਨਾਧਿਪਤਿਮੂਲਕੇ **ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਸਤ੍ਤਰਸਾ**ਤਿ ਇਮਾਨਿਪਿ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਾਨਿ ਸਤ੍ਤਰਸੇਵ। ਨਾਨਨ੍ਤਰਨਸਮਨਨ੍ਤਰਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨੋਨਤ੍ਥਿਨੋਵਿਗਤਮੂਲਕਾਨਿ ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਸਦਿਸਾਨੇਵ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯਮਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਗਤਾਨਾਗਤੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੯੭-੩੨੮. ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਪਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਨੁਲੋਮੰ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯੰ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਚ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਆਗਤਾਨਾਗਤੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੯-੩੩੭. ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰੇ **ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਤਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਵਸਾਨੇ ਪਨਸ੍ਸ ''ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤੰ, ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੰ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਤੇਸੰ ਵਾਰਾਨੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਏਤੇਪਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਹਜਾਤਾ ਵਿਯ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਾ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਨਿਯਮਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਮ੍ਪਿ ''ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਕਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਚ ਏਕੰ ਏਕਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪੰ ਮਹਾਭੂਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਇਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਾਰੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵੰ ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਭਾਵੰ ਨਿਯਮੇਤੁੰ ਉਭੋਪੇਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਪਿਚ ਤਥਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਭੇਦਜਾਨਨਵਸੇਨ ਚਾਪਿ ਏਤੇ ਉਭੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਨਿਸ੍ਸਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਸੰਸਟ੍ਠਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੮-੩੪੬. ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰੇ **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਂਸਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਸਂਸਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਪਯੋਗਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਪਞ੍ਹਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ, ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ, ਕੇਵਲਂ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇ ਏਕਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ।

੩੪੭-੩੫੦. ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਗਣਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤਿਕੇਸੁ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਨਿਯਮੋ। ਏਕਕੇ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਬਾਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਤੀਣਿ, ਵਿਪਾਕੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਅਨੁਲੋਮਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੀਣਿ ਏਕਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਞ੍ਞੇਵ ਵਸੇਨ ਦੁਕਤਿਕਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਯਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ; ਤਤ੍ਥ ਏਕਂ, ਸੇਸੇਸੁ ਤੀਣੀਤਿ ਏਵਂ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮੇ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੩੫੧-੩੫੪. ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਪਨ ਕੁਸਲਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਤਂ, ਤਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੩੫੯. ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਗਣਨਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਹੇਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਏਕਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਦੁਕਤਿਕਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਧਾਪਿ ਅਧਿਕਤਰਗਣਨਾਨਂ ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਗਣਨਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਮਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਗਣਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਹੇਤੁਨਾਧਿਪਤਿਨਪੁਰੇਜਾਤਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤਨਾਸੇਵਨਨਕਮ੍ਮਨਵਿਪਾਕਨਝਾਨਨਮਗ੍ਗਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਸੇਸਾ ਚੁਦ੍ਦਸ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਯੇਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁਪਿ ਵਿਪਾਕੇ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਨਕਮ੍ਮਨਵਿਪਾਕਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ।

੩੬੦-੩੬੮. **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਧਿਪਤਿਯਾ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਨਹੇਤੁਯਾ ਲਦ੍ਧਂ ਦ੍ਵਯਮੇਵ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਕਮ੍ਮੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਚੇਤਨਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ। **ਨਵਿਪਾਕੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਮੋਹਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ। **ਨਝਾਨੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਨਮਗ੍ਗੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਇਮਿਨਾਵੁਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਸਂਸਨ੍ਦਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

੩੬੯-੩੮੩. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਨਹੇਤੁਆਦਯੋ ਦਸੇਵ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੇਸਾ। ਯੇਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤੇ ਝਾਨਮਗ੍ਗਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

੩੮੪-੩੯੧. ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਅਹੇਤੁਕਮੋਹੋਵ ਝਾਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਤਿ, ਸੇਸਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਨਝਾਨਪਚ੍ਚਯੇ ਅਟ੍ਠਾਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਾਨਿਪਿ। **ਨਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੨-੪੦੦. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰੇ **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਵਸਾਨੇ ਪਨਸ੍ਸ ''ਸਂਸਟ੍ਠਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਸਂਸਟ੍ਠਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਤੇਸਂ ਵਾਰਾਨਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਹਿ ਏਤੇਪਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਹਜਾਤਾ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਯਾ ਵਿਯ ਚ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਾ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਨਿਯਮਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਯੋਜਿਤਾ ਹਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੭੦) ਹਿ ਅਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਂਸਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਯਾ ਸਾ ਵੀਮਂਸਾ ਕੋਸਜ੍ਜਸਹਗਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੮੩੨) ਅਸਂਸਟ੍ਠਂ ਵੋਕਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਸਂਸਟ੍ਠਵਾਰੇਨ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰੇਨ ਚ ਸਂਸਟ੍ਠਸ੍ਸ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਨਿਯਮੇਤੁਂ ਉਭੋਪੇਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਪਿਚ ਤਥਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਭੇਦਜਾਨਨਵਸੇਨ ਚਾਪਿ ਏਤੇ ਉਭੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ।

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ।

ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਛਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕਨ੍ਤਂ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਏਕਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨੁਲੋਮਤੋਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੇਕਨ੍ਤਂ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੋ ਪਵ੍ਹੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੋ ਮਹਾਚਤੁਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਤਤਿਯੋ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਕਾਨਂ ਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

੭. ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਵਿਭਙ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੧-੪੦੩. ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ''ਸਿਯਾ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੁਸਲੋ ਚ ਨਾਮੇਸ ਸਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਸੇਸੇਹਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪਾਕਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਸੇਸੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਏਸਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗਵਾਰੇ ਵਿਯ ''ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਕਰਣੇ ਇਦਂ ਪਯੋਜਨਂ – ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੁਵ੍ਵਟ੍ਟਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਰਾਸਿਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕੇਕਤੋਤਿ ਰਾਸਟ੍ਠਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਖਨ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ਵਾ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੇਸਨਾ ਆਰੁਲ੍ਹਾਤਿ ਤੇਨੇਵਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਇਧਾਪਿ ਆਰੁਲ੍ਹਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇਸੁ ਏਵਂ ਆਰੁਲ੍ਹਾਤਿ? ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ''ਏਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਹਿ ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਸੁਕਧਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਸੁਕਧਮ੍ਮਾਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚ ਜਾਨਿਤੁਂ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਉਦ੍ਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਾ ਸਿਯੁਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਏਵਂ ਆਰੁਲ੍ਹਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲੋ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨ ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਹੇਤੂਨਂ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਾਕਤਹੇਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੪੦੪. **ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਚਜਿਤ੍ਵਾ। ਯਾਯ ਵਾ ਚੇਤਨਾਯ ਸੋ ਦਿਯ੍ਯਤਿ, ਸਾ ਚੇਤਨਾ ਦਾਨਂ। **ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਚੇਤਨਂ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਚ੍ਚਸੀਲਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ। ਇਮਿਨਾ

ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿਯੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤਿਯੋ ਪਨ ਲੋਕੇ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤਿ ਸੇਕ੍ਖਾਨਂਯੇਵ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਸਂ। **ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਪਾਣਂ ਨ ਹਨੇ, ਨ ਚਾਦਿਨ੍ਨਮਾਦਿਯੇ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇਸੁ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਉਪੋਸਥਕਿਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਕੁਸਲਂ ਸੇਕ੍ਖੋਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਅਰਹਾਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੇਵ। ਅਰਹਤੋਪਿ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਂ ਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਮੇਵ, ਯੇਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਕਿਰਿਯਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਤਂ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਧਿਕਾਰੇ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨੀ**ਤਿ ''ਦਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਹਿ ਆਸਨ੍ਨੇ ਕਤਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਇਮਾਨਿ ਨ ਆਸਨ੍ਨੇ ਕਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਦਾਨਾਦੀਹਿ ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਲ਼ਿ। **ਸੇਕ੍ਖਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਗੋਤ੍ਰਭੁਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। **ਵੋਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੋਦਾਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਸੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਅਨਾਗਾਮਿਨੋ। **ਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਭਵਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ, ਸੁਦ੍ਧਮਗ੍ਗਤੋਯੇਵ ਪਨ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਕੁਸਲਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪਗਂ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕੁਸਲਂ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵ। **ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਮੇਵ। **ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੦੫. **ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਲੋਭਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਭਵਤਿ ਚੇਵ ਰਜ੍ਜਤਿ ਚ । **ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਨਨ੍ਦਤਿ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ਵਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। **ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ। ਇਦਂ ਅਟ੍ਠਪਿ ਲੋਭਸਹਗਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਚਤੂਹਿਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਗਤਸ੍ਸ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਅਕਤਂ ਵਤ ਮੇ ਕਲ੍ਯਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। **ਤਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਤਾਨਿ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸ ਹੇਸ ਏਕਵਚਨਾਦੇਸੋ, ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਵਾ ਏਕਵਚਨਮੇਵੇਤਂ।

੪੦੬. **ਅਰਹਾ ਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਯਂ ਫਲਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਿ। ਏਵਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਸੇਕ੍ਖਾ ਵਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕੁਸਲੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਜਵਨਵੀਥਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ। **ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ। **ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾ**ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ, ਤਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਜਵਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਿਤਕੁਸਲਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਭਵਙ੍ਗਚੁਤਿਵਸੇਨਾਪਿ। ਵਿਪਾਕੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣੋ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਸੋ ਪਨ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਇਧ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਕੁਸਲਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿਆਦਿ ਅਕੁਸਲਜਵਨਾਵਸਾਨੇ ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਵਿਪਾਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਮਹਗ੍ਗਤਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੇ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਵਸੇਨ ਵਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਿਰਿਯਾਯ। **ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਰਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਾ ਏਤੇਸਂ ਆਵਜ੍ਜਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੦੭-੪੦੯. **ਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਰਾਗਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਗਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇਵ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦੀਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ''ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤੀਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਪਰਿਹੀਨਤ੍ਤਾ ਆਗਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਠਮਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਦੀਸੁਯੇਵ ਤਂ ਤਂ ਸਭਾਗਂ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਮੇਸੁ ਚ ਪਨ ਰਾਗਾਦੀਸੁ ''ਕਿਂ ਮੇ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਾ, ''ਕਤਂ ਪਾਪਂ ਕਤਂ ਲੁਦ੍ਦਧ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੪੧੦. **ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਓਲਾਰਿਕਾਯਤਨਾਨਿ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਞ੍ਚਾਤਿ ਏਕਾਦਸ ਰੂਪਾਨਿ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਪੁਨ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ, ਨ ਧਾਤੁਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਨੋਧਾਤੁ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗਹਿਤਾਗਹਿਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੧੧. **ਫਲਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੧੩-੪੧੬. ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਥਾ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ। ਅਰਹਤੋ ਉਤ੍ਤਮਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲੇਸੁ ਗਰੁਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

੪੧੭. ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇ **ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ**ਤਿ ਏਕਭੂਮਕਾਪਿ ਨਾਨਾਭੂਮਕਾਪਿ ਕੁਸਲਾ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਨੁਲੋਮਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁਸ੍ਸ, ਅਨੁਲੋਮਂ ਵੋਦਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ। **ਗੋਤ੍ਰਭੁ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਵੋਦਾਨਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਭੂਮਿਵਸੇਨ। **ਕੁਸਲਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਂ। **ਵੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕਂ। ਤੇਹਿ ਕੁਸਲਜਵਨਵੀਥਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ – ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਭਵਙ੍ਗਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਮਹਗ੍ਗਤਸ੍ਸ ਭਵਙ੍ਗਮੇਵ। **ਮਗ੍ਗੋ ਫਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਂ ਜਵਨਵੀਥਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਲੋਮਂ ਸੇਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾਯ ਕੁਸਲਂ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਭਾਗਂ ਕਰੋਤਿ। **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ। **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਅਕੁਸਲੇ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਾ ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਾ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਾਨਂਯੇਵ, ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾ ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾਨਂਯੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਭਵਙ੍ਗਂ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾ। ਸਾ ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਮਹਗ੍ਗਤਾ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵ। ਇਤਿ ਯੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਂ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਂ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਬਜਾਕਤਂ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਬਜਾਕਤਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬਜਾਕਤਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ; ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਇਧ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ –

ਦਸਧਾ ਸਤ੍ਤਰਸਧਾ, ਸਮਸਟ੍ਠਿਵਿਧੇਨ ਚ।
ਬਹੁਧਾਪਿ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ, ਸਾਧੁਕਂ ਉਪਲਕ੍ਖਯੇ॥

ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਤ੍ਤਧਾਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਲਭਤਿ, ਕੁਸਲਂ ਪਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ; ਅਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ; ਵਿਪਾਕਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ; ਕਿਰਿਯਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਦਸਧਾਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਲਭਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਦਸਧਾਯੇਵ, ਕੁਸਲਂ ਪਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ; ਅਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ

ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ; ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ; ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ; ਕਿਰਿਯਂ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਰਸਧਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਲਭਤਿ।

ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਰਸਧਾਵ ਸਮਸਟ੍ਠਿਵਿਧੇਨਾਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਲਭਤੇਵ। ਕਥਂ? ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਞ੍ਹਿ ਭੂਮਿਭੇਦੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਂ ਸਕਸਕਭੂਮਿਕਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ; ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ; ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਅਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ; ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਕੁਸਲਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ । ਅਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ।

ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਂ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਂ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਏਵਂ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਤੇਰਸਧਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਵਿਪਾਕਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਦਸਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ, ਤਥਾ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਂ, ਤਥਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਪਾਕਂ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ।

ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਤੇਭੂਮਕਕਿਰਿਯਸ੍ਸ, ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਾਨਞ੍ਞੇਵਾਤਿ ਕਿਰਿਯਂ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚੇਵ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚ, ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਕਿਰਿਯਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਂ ਪਨ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਦੁਵਿਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਮਸਟ੍ਠਿਵਿਧੇਨਾਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਲਭਤਿ।

ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਸਮਸਟ੍ਠਿਵਿਧੇਨੇਵ, ਬਹੁਵਿਧੇਨਾਪਿ ਲਭਤੇਵ। ਕਥਂ? ਕਾਮਾਵਚਰਪਠਮਮਹਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨਂ ਪਾਦਕਯੋਗੇਨ ਸੋਲਸਨ੍ਨਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਚ ਕੁਸਲਾਨਂ, ਜਵਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨਂ, ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨਂ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ ਕੁਸਲਾਨਂ; ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਵਿਪਾਕਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ । ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਭੂਮਕਕੁਸਲਾਨਿ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਾਨਿ ਚ ਸੇਸਏਕਵੀਸਤਿਚਿਤ੍ਤਾਨਂ। ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ, ਨਵਨ੍ਨਞ੍ਚ ਉਪਰਿਭੂਮਕਉਪੇਕ੍ਖਾਕੁਸਲਾਨਂ, ਤੇਵੀਸਤਿਯਾ ਚ ਵਿਪਾਕਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਾਯ। ਸਤ੍ਤਮਅਟ੍ਠਮਾਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾਵ।

ਪਞ੍ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਂ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨਂ, ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮਹਾਵਿਪਾਕਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਦਸਨ੍ਨਂ। ਏਤੇਨੇਵ ਚ ਨਯੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲੇਸੁ ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ, ਦੁਤਿਯਂ

ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ, ਤਤਿਯੰ ਤੇਰਸਨ੍ਨੰ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨੰ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਾਤਿ ਪਨ੍ਨਰਸਨ੍ਨੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸੇਵ। ਅਟ੍ਠਸੁ ਲੋਭਸਹਗਤੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਅਕੁਸਲੰ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨੰ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਨਵਨ੍ਨੰ, ਮਹਗ੍ਗਤਵਿਪਾਕਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ। ਦ੍ਵੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਨਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਦ੍ਵਯੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨੰ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਨਵਨ੍ਨੰ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ।

ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਯਾ, ਮਨੋਧਾਤੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ। ਤਾਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਦਸਨ੍ਨੰ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਭਵਙ੍ਗਭੂਤਾਨੰ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਾਲੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਪਨ ਆਵਜ੍ਜਨਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵਿਟ੍ਠਾਨਿਕਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਦਸਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਮੇਵ। ਤਿਹੇਤੁਕਮਹਾਵਿਪਾਕਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਹੇਤੁਕਵਜ੍ਜਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨੰ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨੰ ਆਵਜ੍ਜਨਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿਯਾ, ਦੁਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਹਗ੍ਗਤਵਿਪਾਕੇ ਸੇਸਾਨੰ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ। ਪਞ੍ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾ ਤੇਭੂਮਕਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨੰ ਆਵਜ੍ਜਨਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕੇਸੁ ਪਠਮੰ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨੰ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਾਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਨਵਨ੍ਨੰ। ਦੁਤਿਯੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਵਿਪਾਕੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ, ਤਤਿਯੰ ਦ੍ਵੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਤੀਣਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਛਨ੍ਨੰ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਪਾਕਾਨਿ ਤਿਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਾਨੰ ਤੇਰਸਨ੍ਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨੰ।

ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁਯਾ, ਮਨੋਧਾਤੁ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਹੇਤੁਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ। ਸਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਕਾਲੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚੁਤਿਕਾਲੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਨਵਨ੍ਨੰ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕਾਨੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਰਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ। ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁ ਦਸਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਹਸਿਤੁਪ੍ਪਾਦਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਨਵਨ੍ਨੰ ਤਿਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਾਨੰ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਵਿਪਾਕਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤੇਰਸਨ੍ਨੰ। ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਕਿਰਿਯਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਿਰਿਯਮਨੋਧਾਤੁੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਨੰ, ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨੰ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਪਨ੍ਨਰਸਨ੍ਨੰ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ।

ਕਾਮਾਵਚਰਤਿਹੇਤੁਕਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਕਿਰਿਯਦ੍ਵਯੰ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਤੇਰਸਨ੍ਨੰ ਤਿਹੇਤੁਕਵਿਪਾਕਾਨੰ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਵਿਪਾਕਾਨੰ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਦੁਹੇਤੁਕਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਕਿਰਿਯਦ੍ਵਯੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਤੇਰਸਨ੍ਨੰ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨੰ। ਕਾਮਾਵਚਰਤਿਹੇਤੁਕਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਕਿਰਿਯਦ੍ਵਯੰ ਤੇਸੰਯੇਵ ਤੇਰਸਨ੍ਨੰ ਭਵਙ੍ਗਾਨੰ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਵਿਪਾਕਾਨੰ, ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਯ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਾਨੰ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ। ਦੁਹੇਤੁਕਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਕਿਰਿਯਦ੍ਵਯੰ ਤੇਸੰਯੇਵ ਤੇਰਸਨ੍ਨੰ ਭਵਙ੍ਗਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨੰ। ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯੇਸੁ ਏਕੇਕੰ ਨਵਨ੍ਨੰ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਤਿਹੇਤੁਕਭਵਙ੍ਗਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਦਸਨ੍ਨੰ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯੇਸੁ ਪਠਮੰ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰੇ ਨਵਨ੍ਨੰ ਭਵਙ੍ਗਾਨੰ, ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਏਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨੰ। ਦੁਤਿਯੰ ਚਤੁਵੋਕਾਰੇ ਦ੍ਵੇ ਭਵਙ੍ਗਾਨਿ ਲਭਤਿ। ਤਤਿਯੰ ਤੀਣਿ,

ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਾਤਿ ਤੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਯਥਾਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨਂ ਤੇਰਸਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਚਦਸਨ੍ਨਞ੍ਚ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਬਹੁਵਿਧੇਨਾਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਲਭਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਦਸਧਾ ਸਤ੍ਤਰਸਧਾ, ਸਮਸਟ੍ਠਿਵਿਧੇਨ ਚ।
ਬਹੁਧਾਪਿ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸਂ, ਸਾਧੁਕਂ ਉਪਲਕ੍ਖਯੇ''ਤਿ॥

ਸਮਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵ।

੪੨੩. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ **ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਾਦੀਸੁ ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਹੇਟ੍ਠਾਪਥਵਿਯਂ ਉਦਕਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਖਣਤਿ, ਏਵਂ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਫਲਞ੍ਚ ਆਨਿਸਂਸਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੀਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮੇ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੀਲਵਾ ਹਿ ਸੀਲਾਨੁਭਾਵੇਸੁ ਸੀਲਾਨਿਸਂਸੇਸੁ ਚ ਕੁਸਲੋ ਸੀਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਖਣ੍ਡਂ, ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀਆਦੀਸੁ ਪਕ੍ਖਦਿਵਸੇਸੁ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋਪਿ ਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦਾਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਾਦਿਭੇਦਂ ਸੁਤਮਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਸੁਤਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਚਾਗਵਾਪਿ ਚਾਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾਗਸਮ੍ਪਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਪਞ੍ਞਵਾਪਿ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਹਿਤਞ੍ਚੇਵ ਲੋਕਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੁਪਾਯਞ੍ਚ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ''ਸਕ੍ਕਾ ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਇਧਲੋਕਹਿਤਮ੍ਪਿ ਪਰਲੋਕਹਿਤਮ੍ਪਿ ਲੋਕਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨੂਪਾਯਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਦਾਨਾਦੀਨਂਯੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਏਵ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਦ੍ਧਾ ਸੀਲਂ ਸੁਤਂ ਚਾਗੋ ਪਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਚਾਗਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਰਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਕਮ੍ਮਮੇਵ, ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਵਿਸੁਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਭਣ੍ਡਞਾਣਾਨਿ ਏਤਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਇਜ੍ਝਮਾਨੇ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਸਹਿਤਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਤੇਸਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਏਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਸਮਗਤਿਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਮੇਤ੍ਥ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਿਸੇਸੇਨਾਤਿ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਦੂਰੇ ਰੂਪਾਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੋਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ ਸੋਤਧਾਤੁਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਤਾਦਿਵਸੇਨ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਧਾਤੁ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਭਾਵਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਮਗ੍ਗਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਿਥਿਲੀਕਤਪਾਰਿਪਨ੍ਥਕਤ੍ਤਾ ਪਹੀਨਪਾਰਿਪਨ੍ਥਕਤ੍ਤਾ ਚ ਤਂ ਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਇਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਨੇਤਾਸਂ ਪਚ੍ਛਾ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੋਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਸਦ੍ਧਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੀਲਂ ਸੁਤਂ ਚਾਗਂ ਪਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ

ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਵਾ ਸੁਤਵਾ ਚਾਗੀ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਮਾਨਂ ਜਪ੍ਪੇਤਿ। ਸੀਲਸੁਤਚਾਗਪਞ੍ਞਾਸੁ ਪਨ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਂ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਰਾਗਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਦ੍ਧਾਦਿਸਮ੍ਪਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਕਾਲੇ ਤੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਰਾਗਸ੍ਸ, ਪਰਵਮ੍ਭਨਕਾਲੇ ਦੋਸਸ੍ਸ, ਉਭਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਮਾਨਦਿਟ੍ਠੀਨਂ, ਸਦ੍ਧਾਦਿਸਮ੍ਪਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਵਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਤ੍ਥਨਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਞ੍ਞੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਪਨ ਸਨ੍ਤਂ ਪਣੀਤਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਅਕੁਸਲਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਅਨ੍ਧਕਾਰਤਮਾਨਂ ਨ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਂ।

ਆਤਾਪੇਤੀਤਿਆਦਿ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਦ੍ਧੋ ਹਿ ਸਦ੍ਧਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤਿਸੀਤਂ ਅਤਿਉਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਨੋਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿ ਨਵਕਮ੍ਮਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਤਾਪੇਤਿ ਪਰਿਤਾਪੇਤਿ, ਭੋਗਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ। ਸੀਲਵਾਪਿ ਸੀਲਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਤਾਪੇਤਿ ਪਰਿਤਾਪੇਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਚਾਰਿਕਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ। ਸੁਤਵਾਪਿ ਬਾਹੁਸ੍ਸਚ੍ਚਾਨੁਰੂਪਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਤਾਪੇਤਿ ਪਰਿਤਾਪੇਤਿ, ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ। ਚਾਗਵਾਪਿ ਚਾਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਾਪਨਮਤ੍ਤੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋ, ਅਙ੍ਗਾਦਿਪਰਿਚ੍ਚਾਗਂ ਵਾ ਪਨ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਤਾਪੇਤਿ ਪਰਿਤਾਪੇਤਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ। ਪਞ੍ਞਵਾਪਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਞ੍ਞਂ ਵਡ੍ਢੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਤੁਣ੍ਹਾਦੀਨਿ ਅਗਣੇਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਝਾਯਮਨਸਿਕਾਰੇਸੁ ਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਤਾਪੇਤਿ ਪਰਿਤਾਪੇਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵੇ ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਮਾਜੀਵੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਂ ਪਹਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਆਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਤਵੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ।

ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਸੁਖੋਪਕਰਣਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਕਾਲੇ ਸਦ੍ਧਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟ੍ਠਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮੂਲਕਪਾਮੋਜ੍ਜਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਫੁਟ੍ਠਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਸੁਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਤੇਸਂ ਕਟਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਪਾਕਸੁਖਕਾਲੇ ਚ ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਸਹਮਾਨੇਹਿ ਪਯੁਤ੍ਤਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਕਾਲੇ ਚ ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਪਨ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਤੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਾ ਪਨ ਬਲਵਚੇਤਨਾਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਦੁਬ੍ਬਲਾ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕਾ ਕਿਰ ਇਤ੍ਥੀ ਉਬ੍ਬਨ੍ਧਿਤੁਕਾਮਾ ਰੁਕ੍ਖੇ ਰਜ੍ਜੁਂ ਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਸਂਵਿਧਾਤਬ੍ਬਂ ਸਂਵਿਦਹਤਿ। ਅਥੇਕੋ ਚੋਰੋ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਤਂ ਗੇਹਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਾਯ ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਤ੍ਥੇਨ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਉਪਗਤੋ। ਅਥ ਸਾ ਰਜ੍ਜੁ ਆਸੀਵਿਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੁਸੂਤਿ ਅਕਾਸਿ। ਚੋਰੋ ਭੀਤੋ ਅਪਸਕ੍ਕਿ। ਇਤ੍ਥੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਵੇਸਨਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਪਾਸੇ ਗੀਵਂ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਉਬ੍ਬਨ੍ਧਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਏਵਂ ਬਲਵਚੇਤਨਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਪਨੇਤਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਤੋਕਾਸਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਏਵ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਵਿਪਾਕਜਨਕਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਭੂਮਕਮ੍ਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਨ ਪਰਤੋ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਚੇਤਨਾਵਸੇਨ। ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਯੋ ਕੋਚਿ ਵਿਪਾਕਜਨਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਰਾਗਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਾਣਂ ਹਨਤੀਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਾਰਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਾਣਂ ਹਨਤਿ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਤੇਨੇਵੁਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਨ੍ਧਿਂ ਛਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਗੇਹਸਨ੍ਧਿਂ। **ਨਿਲ੍ਲੋਪਂ ਹਰਤੀ**ਤਿ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਹਰਤਿ। **ਏਕਾਗਾਰਿਕਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਬਹੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਮੇਵ ਗੇਹਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਿਲੁਮ੍ਪਤਿ। **ਪਰਿਪਨ੍ਥੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਪਨ੍ਥਦੂਹਨਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। **ਦੋਸਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ‘‘ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ’’ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੋਸਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਮੋਹਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਸੁ ਆਦੀਨਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਂ ਮੋਹਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਮਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਹਂ ਕਿਂ ਹਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ, ਆਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮੀਤਿ ਮਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਕੇਨਚਿ ਵਾ

ਪਨ ਅਵਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਭੂਤੋ ਹੀਲਿਤੋ, ਤੰ ਓਮਾਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਯਞ੍ਞਵਾਦੀਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਾਦਸਿਕਮਿਲਕ੍ਖੁਆਦਯੋ ਵਿਯ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਤ੍ਥਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ''ਸਚੇ ਮੇ ਇਦੰ ਨਾਮ ਇਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਰੂਪੰ ਤੇ ਬਲਿਕਮ੍ਮੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਏਵੰ ਦੇਵਤਾਯਾਚਨਸਙ੍ਖਤੰ ਵਾ, ਅਸੁਕੰ ਨਾਮ ਮੇ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਦੇਹਿ, ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੰ ਆਹਰ, ਏਹਿ ਵਾ ਮੇ ਏਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਹਾਯੋ ਹੋਹੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ ਵਾ ਪਤ੍ਥਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਮਾਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਤ੍ਥਨਾ ਰਾਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਰਾਗੋ ਰਾਗਸ੍ਸਾਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ ਦੋਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ। ਦੋਸਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਅਸੰਵਰੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਾਣੰ ਹਨਤਿ। ਯੋ ਵਾ ਏਤੇਨ ਹਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤੋ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ। ਏਵੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਭਣ੍ਡਸਾਮਿਕੰ ਪਨ ਗੋਪਕੰ ਵਾ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਪਰਭਣ੍ਡਹਰਣੇ, ਸਾਮਿਕੰ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਦਾਰਾਤਿਕ੍ਕਮੇ, ਨਾਹੰ ਹਨਾਮੀਤਿ ਮੁਸਾਭਣਨੇ, ਕਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਾਯ ਅਕਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞੁਪਸੰਹਾਰੇ, ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਫਰੁਸਵਾਚਾਨਿਚ੍ਛਾਰਣੇ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਭਣਨੇ, ਪਰੰ ਹਨਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਿਤਬ੍ਬਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਾਭਿਜ੍ਝਾਯਨੇ, ਯੋ ਤੇਨ ਘਾਤਿਤੋ ਹੋਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁਤਿਆਦਿਚਿਨ੍ਤਨੇ ''ਏਵੰ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣਕਾਲੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦਿਮੂਲਕੇਸੁਪਿ ਚਕ੍ਕੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਾਤੁਘਾਤਿਕਮ੍ਮੰ ਮਾਤੁਘਾਤਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਮਾਤਰੰ ਹਨਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਵਟ੍ਟਤਿ ਏਵੰ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਤਰੰ ਹਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਭਵੇ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਪਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਹਨਨਵਸੇਨ ਵਾ, ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਭਵੇ ''ਗਚ੍ਛ, ਮੇ ਮਾਤਰੰ ਹਨਾਹੀ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਆਣਾਪਨਵਸੇਨ ਵਾ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਹਾਰੇਹਿ ਨਿਯਤਮਰਣਾਯ ਦੁਤਿਯਪਹਾਰਦਾਨਵਸੇਨ ਵਾ ਮਾਤੁਘਾਤਿਕਮ੍ਮੰ ਮਾਤੁਘਾਤਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗੰ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਬਲਵਾਕੁਸਲੰ ਦੁਬ੍ਬਲਾਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਪਥਾਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨਿ ਹਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਮਕਾਸੀ''ਤਿ ਚੋਦਿਯਮਾਨੋ ਕੋਪਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ। ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀਪਿ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਪਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੰ ਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬਲਵੰ ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਞ੍ਚ ਬਲਵਸ੍ਸਾਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਯੰ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ਵੁੱਤੰ ''ਬਲਵਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ, ਤੰ ਕਾਰਣਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਬਲਵਤਾਯ ਵੁੱਤੰ, ਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨੰ। ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾ ਹਿ ਬਲਵਨ੍ਤੋਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾਪਿ ਬਲਵਕਾਰਣੰ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ।

ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨੰ ਦੇਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਅਹੋ ਵਤਾਹੰ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤੰ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਵਾ ਭੋਗੇਸੁ ਵਾ ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨੰ ਦੇਤਿ। ਸੀਲਸਮਾਦਾਨਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਝਾਨੰ ਪਨ ਰਾਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਤ੍ਥਾਯ, ਮਗ੍ਗੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਨਾਮ। ਵੀਤਰਾਗਭਾਵਤ੍ਥਾਯ ਪਨ ਅਭਿਞ੍ਞੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਹਿ ਵੀਤਰਾਗੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਸਦ੍ਧਾਯਾਤਿ ਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਰਾਗੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਨਾਮ, ਏਵੰ ਰਾਗਾਦਯੋਪਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਪਾਕੋਕਾਸਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਪ੍ਪਟਿਘਾਤੇਸੁ ਤਾਵ ਏਵੰ ਹੋਤੁ, ਯਾਨਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਘਾਤਾਨਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਤੇਸੁ ''ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ। ਤਪ੍ਪਟਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਮੀਤਿ ਹਿਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵੁੱਤੰ।

ਰਾਗਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਤਾਪੇਤੀਤਿ ਯਤ੍ਥ ਰਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰੇਨ ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਕੁਸਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸੁਖਸ੍ਸ ਵਾ ਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਸ੍ਸ ਵਾ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਤਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਸ੍ਸ ਵਾ ਰਾਗਾਦਿਹੇਤੁ ਪਵਤ੍ਤਵਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ। **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਯੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾਯ ਤੇਹਿ ਵਾ ਅਟ੍ਟੀਯਮਾਨੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਯ।

ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੁਖੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਤਥਾਰੂਪੇਹੇਵ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੀਤਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਨਾਦੀਨਿ ਅਤਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਸੁਖਂ ਅਪਰਭਾਗੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ''ਸੁਖੋ ਵਤਿ ਮਿਸ੍ਸਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯ ਤਰੁਣਾਯ ਲੋਮਸਾਯ ਬਾਹਾਯ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਧ ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ ਨੇਰਯਿਕਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਅਰੋਗਭਾਵੇਨ ਪਨ ਸੁਖਿਨੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਘਾਤਾਯ ਪਨ ਸੁਖਂ ਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਘਾਤਾਯ ਚ ਭਗਵਤੋ ਵਿਯ ਆਬਾਧਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਂ ਕਾਯਿਕਸੁਖਸ੍ਸ ਚੇਵ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਉਤੁਸਪ੍ਪਾਯੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚੇਵ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ, ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ। ਉਤੁਅਸਪ੍ਪਾਯਂ ਵਾ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਿਤਰੂਪਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਂ ਅਨੁਭਵਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋਪਿ ਉਤੁ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋਵ। ਭੋਜਨਸੇਨਾਸਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਨ **ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਕੇਵਲਂ ਏਕਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਨੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ। ਤਂ ਹੇਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਭਵਤਿ।

ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਾਨਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਇਦਂ ਸੁਖਂ ਨ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ ਅਪਰਿਹਾਯਨਵਸੇਨ; ''ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਆਯਤਿਂ ਏਵਰੂਪਂ ਸੁਖਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ; ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ''ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਯਨਵਸੇਨ ਵਾ; ''ਆਯਤਿਂ ਏਵਰੂਪਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਵਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਤੁਭੋਜਨਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ। ਪੁਨ **ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ''ਸਾਧੁ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਬੁਦ੍ਧਸਰਣਗਮਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ, ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ, ਸੋ ਭਗਵਾ, ਯੋ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧੮) ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਚ ਸਂਯੋਗਵਿਯੋਗਤ੍ਥਾਯ ਸੀਲਾਦਿਪਰਿਪੂਰਣਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਉਤੁਆਦੀਨਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਾਣਂ ਹਨਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਜਨੀਯੇ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧੇਨਾਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧੇਨ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧੇਨ। ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧੇਨ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਏਕਵਿਧੇਨ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧੇਨ। ਅਬ੍ਯਾਕਤੋਪਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧੇਨ, ਤਥਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ। ਏਵਂ ਕੁਸਲੋ ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ, ਅਕੁਸਲੋ ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਨਵਵਿਧੇਨਾਤਿ ਤੇਵੀਸਤਿਵਿਧੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਭਾਜਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੪੨੪. ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਓਲਾਰਿਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਆਪੋਧਾਤੁਆਦੀਨਿਪਿ ਪਨ ਪੁਰੇਜਾਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। **ਵਤ੍ਥੁ ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇਜਾਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਤ੍ਥੁ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੨੫. ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ **ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਕਾਯਸ੍ਸ। **ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਯੇਵ ਹੇਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਆਗਤੋ।

੪੨੬. ਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇ **ਅਨੁਲੋਮਂ ਗੋਤ੍ਰਭੁਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਾਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੨੭. ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ **ਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਸਹਜਾਤਾਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਬਜਾਕਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨ ਸੋ ਵਿਭਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਵਸੇਨ ਕਤਂ। **ਚੇਤਨਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਥੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੁਪਚ੍ਚਯਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਚੇਤਨਾ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੨੮. ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਾਰੇ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੪੨੯-੪੩੮. ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ **ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਕਾਯੇ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਜਨਕਵਸੇਨ, ਸੇਸਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਵਸੇਨ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਵਿਭਙ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਸ੍ਸ ਘਟਨੇ ਅਨੁਲੋਮਗਣਨਾ

੪੩੯. ਇਦਾਨੇਤ੍ਥ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਗਣਨਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਂ, ਅਬਜਾਕਤਂ, ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ। ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੇਨ; ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਅਬਜਾਕਤਮੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤ। **ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਏਕਮੂਲਕਏਕਾਵਸਾਨਾਨਿ ਨਵ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਦਸਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤੋ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ; ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਵ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤੋ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ; ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤੋਵਾਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਅਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤੋ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ; ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤੋਵ ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ। ਅਬਜਾਕਤੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤੋ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ; ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਵ ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣੀਤਿ ਏਵਂ ਦਸ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਪਿ ਸਤ੍ਤਧਾ, ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਪਿ ਸਤ੍ਤਧਾਵ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਮੂਲਕਾਨਿ, ਅਬਜਾਕਤਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣੀਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤ। ਸਮਨਨ੍ਤਰੇਪਿ ਏਤਾਨੇਵ। **ਸਹਜਾਤੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਅਬਜਾਕਤਮੂਲਕਂ ਏਕਂ, ਤਥਾ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਮੂਲਕਂ, ਅਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਮੂਲਕਞ੍ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਨਵ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਂ, ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਕੁਸਲਂ , ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਅਬਜਾਕਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤੀਣਿ। **ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤੇਰਸਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਤੋਵ ਕੁਸਲਮੂਲਕਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਮੂਲਕਾਨਿ, ਤਥਾ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲਕਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪੁਰੇਜਾਤਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਬਜਾਕਤਞ੍ਹਿ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਮ੍ਪਿ; ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪੁਰੇਜਾਤਮੇਵ ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਪੁਨ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤੋ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਤੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਸਹਜਾਤਤੋਵ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤੋਤਿ ਏਵਂ ਤੇਰਸ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਏਕਮੂਲਕੇਕਾਵਸਾਨਾ ਨਵ। ਤੇਸਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਤੇਵੀਸਤਿ ਭੇਦਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤ੍ਤ, ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤ੍ਤ, ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਨਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਅਬਜਾਕਤੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਤੀਣਿ।

ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਤੀਣੀਤਿ ਕੁਸਲੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਬਜਾਕਤੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵੰ ਤੀਣਿ। **ਆਸੇਵਨੇ ਤੀਣਿ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਦਿਸਾਨਿ। **ਕਮ੍ਮੇ ਸਤ੍ਤ** ਹੇਤੁਸਦਿਸਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਆਗਤੰ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਹਜਾਤਮੇਵ। **ਵਿਪਾਕੇ ਏਕੰ** ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ। **ਆਹਾਰਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗੇਸੁ ਸਤ੍ਤ** ਹੇਤੁਸਦਿਸਾਨੇਵ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਆਗਤੰ। **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣਿ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਦਿਸਾਨਿ। **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤੋ ਕੁਸਲੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ, ਅਕੁਸਲੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ, ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤੋ ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ, ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤਤੋ ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਕੁਸਲੰ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਕੁਸਲਮੂਲੰ, ਏਕੰ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ, ਤੀਣਿ ਅਬਜਾਕਤਮੂਲਾਨੀਤਿ ਏਵੰ ਪਞ੍ਚ।

ਅਤ੍ਥਿਯਾ ਤੇਰਸਾਤਿ ਸਹਜਾਤਤੋ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲੰ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤੋ ਕੁਸਲੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ, ਸਹਜਾਤਤੋਵ ਕੁਸਲੇਨ ਕੁਸਲਾਬਜਾਕਤਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਪਨ ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਅਬਜਾਕਤੰ, ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤਤੋ ਅਬਜਾਕਤੇਨ ਕੁਸਲੰ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੰ, ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਤੋ ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ ਚ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ; ਸ੍ਵੇਵ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਤੋ ਚ ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬਜਾਕਤੋ ਚ ਕੁਸਲਸ੍ਸ; ਸ੍ਵੇਵ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋਤਿ ਏਵੰ ਤੇਰਸ। **ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤ** ਅਨਨ੍ਤਰਸਦਿਸਾਨਿ। **ਅਵਿਗਤੇ ਤੇਰਸ** ਅਤ੍ਥਿਸਦਿਸਾਨੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ ਏਕੰ ਤੀਣਿ ਪਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤ ਨਵ ਦਸ ਤੇਰਸਾਤਿ। ਤੇਸੁ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਏਕਮੇਵ ਏਕਕੰ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਸੇਵਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚ ਤਿਕਾ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਏਕਮੇਵ ਪਞ੍ਚਕੰ, ਹੇਤੁਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਕਮ੍ਮਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਵਸੇਨ ਦਸ ਸਤ੍ਤਕਾ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਹਜਾਤਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਤਯੋ ਨਵਕਾ, ਅਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਏਕੰ ਦਸਕੰ, ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਤਯੋ ਤੇਰਸਕਾਤਿ ਏਵੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚਯੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਾਰੇ ਗਣਨਵਸੇਨ ਸਾਧੁਕੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਦੁਕਤਿਕਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਸੰਸਨ੍ਦਨੇ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੪੪੦. ਯੇ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਯੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਿਸਭਾਗਾ ਵਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਤਾਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਕਮ੍ਮਾਸੇਵਨਾਹਾਰਝਾਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੀਮੰਸੰ ਸੇਸਾਧਿਪਤਿਨੋ ਵਿਸਭਾਗਾ, ਸਹਜਾਤਾਦਯੋ ਸਭਾਗਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਥਾ ਭਾਵਾਭਾਵਤੋ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਹਿ ਯੇਸੰ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਸੰ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਯੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਾ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤੇਹਿ, ਤੇ ਵਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ, ਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਵਿਗਤਾ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਯੋਜਨੀਯੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨੀਯੇਹਿ ਯੋਗੇ ਯੇ ਵਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿਨਾ ਸੰਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਗਣਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਧਿਪਤੀਸੁ ਵੀਮੰਸਾਵ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਇਤਰੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸਭਾਗੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਭਾਗਵਸੇਨ ''ਚਤ੍ਤਾਰੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਾਨਿ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ – ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ; ਕੁਸਲਾ ਵੀਮੰਸਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ, ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ; ਕੁਸਲਾ ਵੀਮੰਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਰੂਪਾਨੰ, ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ; ਕੁਸਲਾ ਵੀਮੰਸਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨੰ, ਅਬਜਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਬਜਾਕਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ; ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਾ ਕਿਰਿਯਾਬਜਾਕਤਾ ਵੀਮੰਸਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਪਾਕਾਬਜਾਕਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤੋਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਪਨ ਵਿਸਭਾਗਤ੍ਤਾ ਨ ਯੋਜਿਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨਞ੍ਚ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਵਾਰਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਹਜਾਤੇ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਹੇਤੁਯਾ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਯਾ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਵਿਪਾਕੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਵਿਪਾਕੇ ਲਦ੍ਧਮੇਵ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ । **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਯਾ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ।

੪੪੧-੪੪੩. ਏਵਂ ਯੇਹਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਯੋਜਨਂ ਲਭਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਦੁਮੂਲਕਨਯੇ ਗਣਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ **ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਉਪਨਿਸ੍ਸਅਧਿਪਾਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਹੀਨਕ੍ਖਰਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਾਨਿ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਞ੍ਞਾਕਰਣਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਲਿਖਿਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਪਾਲ਼ਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਯਂ ਪਨਿਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਠਪਿਤਂ, ਤੇਨ ਇਦਂ ਦੀਪੇਤਿ – ਅਯਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਲਦ੍ਧਾਨਿ ਸਤ੍ਤੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਲਦ੍ਧਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਤਾਨੇਵ ਤੀਣਿ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਹੇਤੁਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕੇ ਲਦ੍ਧਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਵਿਪਾਕਸਭਾਗੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤੇ ਏਕਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦੁਮੂਲਕੇ ਲਦ੍ਧਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਯੇਵ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਦੁਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਲਭਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਤਾਨੇਵ ਦ੍ਵੇ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਤੇਸੁ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਏਕਮੇਵ ਲਭਤਿ। ਅਧਿਪਤਿਨਾ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਦੁਕਤੋ ਊਨਤਰਗਣਨੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰਿਯੇਵ ਲਭਤਿ। ਊਨਤਰਗਣਨੇਸੁ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਸੁ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਲਭਤਿ। ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮਾਯੋਗੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਗਣਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਗਣਨਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਘਟਨੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਘਟਨਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਨਵਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਹੇਤੂਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਵਿਪਾਕਾਨਿ। ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਹੇਤੁਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਘਟਨਾਨਿ ਵਿਪਾਕਹੇਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਹਜਾਤਵਿਪਾਕਾ ਚੇਵ ਵਿਪਾਕਸਹਜਾਤਰੂਪਾ ਚ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੇ ਘਟਨੇ ਵਿਪਾਕਾ ਚੇਵ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਾ ਚ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਵਿਪਾਕਾ ਚੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ। ਤਤਿਯੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਵ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੇ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਮੇਵ।

ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚਦਸ ਘਟਨਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਮੋਹਹੇਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਾਨਿ ਨਵ ਨਿਰਾਧਿਪਤੀਨਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਛ ਸਾਧਿਪਤੀਨਿ। ਨਿਰਾਧਿਪਤਿਕੇਸੁਪਿ ਪਠਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਮੋਹਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਾਮੋਹਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਰਾਧਿਪਤਿਕੇਸੁ ਪਠਮੇ **ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੇਤਾਧਿਪਤਿਦੁਕੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੇਵ। ਦੁਤਿਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਤਤਿਯੇ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਰੂਪਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਵਿਪਾਕਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ। ਸਾਧਿਪਤਿਕੇਸੁ ਪਠਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਘਟਨਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਹੇਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ। ਦੁਤਿਯੇ ਰੂਪਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਤਿਯੇ ਅਰੂਪਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਵਿਪਾਕਹੇਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੇ ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਅਰੂਪਮੇਵ, ਤਤਿਯੇ ਰੂਪਮੇਵ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮਾਯੋਗੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਗਣਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਗਣਨਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਹੇਤੁਮੂਲਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

੪੪੪. ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇਪਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਭਾਗਾ, ਸੇਸਾ ਸੋਲ਼ਸ ਵਿਸਭਾਗਾਤਿ ਤੇ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤੇਵ ਯੋਜਿਤਾ। ਤੇਸੁ **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਏਕਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨਿ ਤੀਣੀਤਿ ਸਤ੍ਤ। **ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨੇਵ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤ੍ਤ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਿ ਏਵ। **ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨਿ। **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨੇਵ। **ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ। ਯਥਾ ਪਨ ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਘਟਨਾਨਿ ਠਪਿਤਾਨਿ, ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ।

੪੪੫. ਤਤ੍ਥ ਯਾਨਿ ਤਾਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ਪਞ੍ਚ ਘਟਨਾਨਿ ਠਪਿਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਸਾਧਿਪਤਿਕਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਦੁਕੇ ਲਦ੍ਧਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨੇਵ। ਦੁਤਿਯਂ ਨਿਰਾਧਿਪਤਿਕਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨਿ। ਤਤਿਯਂ ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਸਾਧਿਪਤਿਕਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨੇਵ ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਂ ਅਕੁਸਲਂ। ਪਞ੍ਚਮੇ **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਕਂ ਅਕੁਸਲਂ। ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਤਿਕਾਦੀਸੁ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਅਧਿਪਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ। ਆਰਮ੍ਮਣਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯੋਜਨਂ ਪਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਦਾਮਾਤਿ।

੪੪੬. ਅਧਿਪਤਿਮੂਲਕੇ **ਸਹਜਾਤੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਂ ਏਕਂ। ਸਹਜਾਤੇਨ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਨਾ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹਜਾਤਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨੇਵ। **ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨਿ ਦ੍ਵੇ। ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਹਿ ਅਧਿਪਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਤੋ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋਵ। ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਨ ਉਭਯਥਾਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨਿ ਦ੍ਵੇਯੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤ੍ਤ** ਆਰਮ੍ਮਣਸਦਿਸਾਨੇਵ। **ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਧਿਪਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। **ਵਿਪਾਕੇ ਏਕਂ** ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। ਆਹਾਰਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤ ਹੇਟ੍ਠਾ ਏਕਮੂਲਕੇ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਕੁਸਲੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੇਨ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਕੁਸਲਞ੍ਚ। ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠ ਨਿਸ੍ਸਯਸਦਿਸਾਨੇਵ।

੪੪੭-੪੫੨. ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਹਿ ਅਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਹਿ ਯੋਜਿਤਾਨਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾਤਿ? ਉਭਯਾਧਿਪਤਿਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਘਟਨੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਂ ਲਬ੍ਭਤਿ , ਦੁਤਿਯੇ ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ, ਤਤਿਯੇ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਰੂਪਾਨਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਥੁ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਘਟਨਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ। ਦੁਤਿਯੇ **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਤਤਿਯੇ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਘਟਨਾਨਿ ਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਅਰੂਪਮੇਵ, ਤਤਿਯੇ ਰੂਪਮੇਵ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਵਿਪਾਕਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁਪਿ ਪਠਮੇ ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਅਰੂਪਂ, ਤਤਿਯੇ ਰੂਪਮੇਵ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਛ ਘਟਨਾਨਿ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਤੀਣਿ ਅਵਿਪਾਕਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਸਵਿਪਾਕਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਗਣਨਾ ਪਾਕਟਾਯੇਵ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਛ ਘਟਨਾਨਿ ਤਥੇਵ ਵਿਰਿਯਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਨਨੁ ਚ ਅਧਿਪਤਿਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਠਮਂ ਵਿਰਿਯਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸਿਯੁਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ? ਪਰਤੋ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਘਟਨੇਹਿ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ। ਪਰਤੋ ਹਿ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਘਟਨਾਨਿ ਅਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਮਂਸਾਧਿਪਤਿਤ੍ਤਾ ਵੀਮਂਸਾਯ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵਤੋ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਵਿਰਿਯਮ੍ਪਿ ਚ

ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਭਾਵੇਨ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਘਟਨਾਨਿ ਪਰਤੋ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਘਟਨੇਹਿ ਸਦਿਸਾਨੀਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁਪਿ ਗਣਨਾ ਪਾਕਟਾਯੇਵ।

੪੫੩-੪੫੬. ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਮੂਲਕੇਸੁ **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੋ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਮ੍ਪੀਤਿ ਏਵੰ ਸਤ੍ਤ। **ਕਮ੍ਮੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾ ਮਗ੍ਗਚੇਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ। ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤੇਸੁ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿਯੇਵ। ਤਾਨਿ ਬਹੁਤਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

੪੫੭-੪੬੦. ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕੇਸੁ ਯੇ ਯੇ ਦੁਕਮੂਲਕੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤੇ ਤੇਯੇਵ ਆਦਿਤੋ ਠਿਤੇਨ ਸਭਾਗਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਕਮੂਲਕੇ ਗਣਨਂ ਞਤ੍ਵਾ ਯੇ ਉਪਰਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਘਟਿਤਾ, ਤੇਸੁ ਊਨਤਰਗਣਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਘਟਨੇਸੁ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਮੂਲਕੇ ਦਸ ਘਟਨਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚ ਅਵਿਪਾਕਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਸਵਿਪਾਕਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਪਾਕੇਸੁ ਤਾਵ ਪਠਮੇ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ , ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੋ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਏਵੰ ਨਵ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਦਿਕੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਅਰੂਪਞ੍ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਞ੍ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਕਤੇ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਮ੍ਪਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਘਟਨੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਰੂਪੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤਿਯੇ ਤੀਸੁਪਿ ਅਰੂਪਮੇਵ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਮੇਵ, ਪਞ੍ਚਮੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ। ਸਵਿਪਾਕੇਸੁ ਪਠਮੇ ਵਿਪਾਕਾ ਚੇਵ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਞ੍ਚ, ਦੁਤਿਯੇ ਵਿਪਾਕਾ ਚੇਵ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਞ੍ਚ, ਤਤਿਯੇ ਵਿਪਾਕਮੇਵ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ, ਪਞ੍ਚਮੇ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕੇ ਛ ਘਟਨਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਵਿਪਾਕਾਨਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਵਿਪਾਕਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਗਣਨਾ ਪਾਕਟਾਯੇਵ।

੪੬੧. ਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕੇ **ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕੁਸਲਂ। ਸੇਸਂ ਦੁਮੂਲਕੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੬੨-੪੬੪. ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਵੀਸਤਿ ਘਟਨਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਛ ਘਟਨਾਨਿ ਪੁਰੇਜਾਤਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨੇਵ, ਤਤੋ ਦਸ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਘਟਨੇ **ਤੇਰਸਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ। ਦੁਤਿਯੇ **ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ, ਵਤ੍ਥੁਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠ। ਤਤਿਯੇ ਸਤ੍ਤ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਲਦ੍ਧਾਨਿ। ਪਞ੍ਚਮੇ **ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ, ਵਤ੍ਥੁ ਚ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਛਟ੍ਠੇ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ। ਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਚਤੂਸੁ ਪਠਮੇ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ। ਦੁਤਿਯੇ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ। ਤਤਿਯੇ **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ। ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਦਸ ਸਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤਮੂਲਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

੪੬੫. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕੇ **ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਾਨੇਵ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੇਸੁ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਲਦ੍ਧਾਨੇਵ। **ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। **ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਾ। **ਆਸੇਵਨੇ ਤੀਣਿ** ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ। **ਕਮ੍ਮੇ ਦ੍ਵੇ** ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਪਿ ਹੋਤਿ। **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਏਕਂ** ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ। ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਾਨੇਵ।

੪੬੬. ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕਾਨਿ ਪਨ ਸਤ੍ਤ ਘਟਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ, ਤਥਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ, ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤ। ਦੁਤਿਯੇ **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਤਤਿਯੇ ਵਤ੍ਥੁ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਗਣਨਾ ਪਾਕਟਾਯੇਵ। ਤਤੋ ਦ੍ਵੇ ਅਨਨ੍ਤਰਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਦੁਤਿਯੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਾਵ।

੪੬੭-੪੬੮. ਪੁਰੇਜਾਤਮੂਲਕੇ **ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਤ੍ਤ ਘਟਨਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨੇਵ, ਤਤਿਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਕਾਲਵਸੇਨ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ, ਛਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਕਾਲਵਸੇਨ, ਸਤ੍ਤਮਂ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ।

੪੬੯-੪੭੨. ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਮੂਲਕੇ ਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਯੋਵ ਯੋਜਨਂ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਏਕਮੇਵੇਤ੍ਥ ਘਟਨਂ, ਤਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਸੇਵਨਮੂਲਕੇਪਿ ਏਕਮੇਵ ਘਟਨਂ।

੪੭੩-੪੭੭. ਕਮ੍ਮਮੂਲਕੇ **ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ। ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਏਕਾਦਸ ਘਟਨਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਿਭਾਗਤੋ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਤੋ ਏਕਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਅਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਅਰੂਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਤ੍ਥੁ, ਤਤਿਯੇ ਅਰੂਪਮੇਵ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਮੇਵ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਪਨ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸਵਿਪਾਕਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ। ਵਿਪਾਕਮੂਲਕੇ ਪਞ੍ਚ ਘਟਾਨਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

੪੭੮-੪੮੩. ਆਹਾਰਮੂਲਕੇ **ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ। ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ତਿਂਸ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਆਹਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ; ਦੁਤਿਯੇ ਤਯੋ ਅਰੂਪਾਹਾਰਾਵ। ਤਤਿਯੇ ਵਤ੍ਥੁਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਤਂ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੇ ਰੂਪਮੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸਵਿਪਾਕਘਟਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਨਵ ਘਟਨਾਨਿ ਚੇਤਨਾਹਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਨਵ ਨਿਰਾਧਿਪਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਵਸੇਨ । ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਸਾਧਿਪਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰਵਸੇਨ ਛ ਘਟਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਤੀਣਿ ਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੀਣਿ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਾਨਂ ਵਿਪਾਕਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਵਤ੍ਥੁ ਪਰਿਹਾਯਤਿ।

੪੮੪-੪੯੫. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ **ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ। ਸੇਸਂ ਦੁਮੂਲਕਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਛ ਸਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਹਾਯਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤਿਯੇ ਅਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਰੂਪਾਨਂ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਨਵ ਘਟਨਾਨਿ ਸਹਜਾਤਅਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਤੋ ਨਵ ਮਗ੍ਗਭੂਤਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ, ਤਤੋ ਨਵ ਝਾਨਙ੍ਗਭੂਤਾਨਂ, ਤਤੋ ਨਵ ਝਾਨਮਗ੍ਗਭੂਤਾਨਂ, ਤਤੋ ਨਵ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨੇਵ, ਤਤੋ ਸਾਧਿਪਤੀਨਿ ਛ, ਤਤੋ ਵੀਰਿਯਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਛ, ਤਤੋ ਅਮੋਹਹੇਤੁਵਸੇਨ ਨਿਰਾਧਿਪਤੀਨਿ ਨਵ, ਸਾਧਿਪਤੀਨਿ ਛ। ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

੪੯੬-੫੦੦. ਞਾਣਮੂਲਕੇਪਿ ਦੁਮੂਲਕਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਛਤ੍ਤਿਂਸ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਾਨਿ ਨਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਭਾਵਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਞਾਣਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਨਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੂਤਞਾਣਙ੍ਗਵਸੇਨ, ਤਤੋ ਨਵ ਮਗ੍ਗਭੂਤਞਾਣਙ੍ਗਵਸੇਨ, ਤਤੋ ਨਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਭੂਤਞਾਣਙ੍ਗਵਸੇਨ। ਚਤੂਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸੁ ਨਵਕੇਸੁ ਆਦਿਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਸਾਧਾਰਣਾਨਿ। ਅਵਸਾਨੇ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਾਨੇਵ, ਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ।

੫੦੧-੫੦੮. ਮਗ੍ਗਮੂਲਕੇਪਿ ਦੁਮੂਲਕਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਾਨਿ ਨਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਭਾਵਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਮਗ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤੋ ਨਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੂਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ, ਤਤੋ ਨਵ ਞਾਣਭੂਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ, ਤਤੋ ਨਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞਾਣਭੂਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ, ਤਤੋ ਛ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ, ਤਤੋ ਨਵ ਨਿਰਾਧਿਪਤਿਮਗ੍ਗਹੇਤੁਵਸੇਨ, ਤਤੋ ਛ ਸਾਧਿਪਤਿਮਗ੍ਗਹੇਤੁਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਨਵਕੇਸੁ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਛਕ੍ਕੇਸੁ ਤੀਣਿ ਤੀਣਿ ਵਿਪਾਕਾਨਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਸਾਧਾਰਣਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੇਵ।

੫੦੯-੫੧੦. ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਕੇ ਦੁਮੂਲਕਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਘਟਨਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਕਂ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ, ਏਕਂ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੧੧-੫੧੪. ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਕੇਪਿ ਦੁਮੂਲਕਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤੇਰਸ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇ **ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੋ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਮ੍ਪਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਇਮੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਸਹਜਾਤਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਾਪਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਪੁਰੇਜਾਤਸਹਜਾਤਾਵ ਤਤਿਯੇ ਤੇਯੇਵ ਅਧਿਪਤਿਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਅਕੁਸਲੋ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰੂਪਾਨਿਪਿ ਅਰੂਪਾਨਿਪਿ। ਪਞ੍ਚਮੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਰੂਪਾਵ ਛਟ੍ਠੇ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਰੂਪਾਵ ਸਤ੍ਤਮੇ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦਨਵਸੇਨ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ। ਅਟ੍ਠਮੇ ਤਦੇਵਾਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਨਵਮੇ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਦਸਮੇ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ, ਏਕਾਦਸਮੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁ ਖਨ੍ਧਾਨਂ, ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ, ਤੇਰਸਮੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ।

੫੧੫-੫੧੮. ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਮੂਲਕੇ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ। ਸੇਸਂ ਦੁਮੂਲਕੇ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ। ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੂਨਤਿਂਸ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੇ ਅਰੂਪਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਮਹਾਭੂਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਪਠਮਦੁਤਿਯਘਟਨਾਨੇਵ ਅਧਿਪਤਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪਰਿ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ ਕਤਾਨਿ। ਪੁਨ ਪਠਮਮੇਵ ਚਤੂਹਿ ਆਹਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਮਂ, ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛਟ੍ਠਂ, ਰੂਪਾਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਮਂ ਕਤਂ। ਦੁਤਿਯਮੇਵ ਵਾ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤ੍ਤਮਂ ਕਤਂ। ਪਠਮਦੁਤਿਯਾਨੇਵ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਨਵਮਂ ਅਧਿਪਤਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਸਮਂ ਕਤਂ। ਤਤੋ ਏਕਾਦਸਮੇ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵਤ੍ਥੁ ਹਾਯਤਿ। ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤੇਰਸਮੇ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ, ਪਨ੍ਨਰਸਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ, ਸੋਲ਼ਸਮੇ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਪਨ ਤਦੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੇਪਿ ਤਦੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮੇ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋਵ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਇਮਾਨਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਪਕਿਣ੍ਣਕਘਟਨਾਨਿ ਨਾਮ ਸਹਜਾਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤੋ ਪਰਾਨਿ ਦਸ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

੫੧੯. ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਮੂਲਕੇਸੁ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਮੂਲਕੇਸੁ ਵਿਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਸੇਵਨਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਤੀਣਿਯੇਵ ਘਟਨਾਨਿ, ਅਵਿਗਤਮੂਲਕਂ ਅਤ੍ਥਿਮੂਲਕਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ।

ਯਾਨਿ ਪਨੇਤਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਘਟਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਦੁਵਿਧਾਨਿਯੇਵ – ਪਕਿਣ੍ਣਕਤੋ ਸਹਜਾਤਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਨਂ ਆਦਿਤੋ ਸਹਜਾਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ **ਪਕਿਣ੍ਣਕਾਨਿ** ਨਾਮ। ਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ਪਞ੍ਚਪਿ, ਅਧਿਪਤਿਮੂਲਕੇ ਛ, ਅਨਨ੍ਤਰਮੂਲਕੇ ਤੀਣਿਪਿ, ਤਥਾ ਸਮਨਨ੍ਤਰਮੂਲਕੇ, ਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕੇ ਦਸ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕੇ ਸਤ੍ਤ, ਪੁਰੇਜਾਤਮੂਲਕੇ ਸਤ੍ਤ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਮੂਲਕੇ ਏਕਮੇਵ, ਤਥਾ ਆਸੇਵਨਮੂਲਕੇ, ਕਮ੍ਮਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵੇ, ਆਹਾਰਮੂਲਕੇ ਏਕਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਕੇ ਨਵ, ਅਤ੍ਥਿਮੂਲਕੇ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ, ਨਤ੍ਥਿਮੂਲਕੇ ਤੀਣਿਪਿ, ਤਥਾਵਿਗਤਮੂਲਕੇ। ਅਵਿਗਤਮੂਲਕੇ ਏਕੂਨਵੀਸਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਸਤਞ੍ਚੇਵ ਤੀਣਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਪਨੇਤਾਨਿ ਪਕਿਣ੍ਣਕਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਯਾਨਿ ਪਨ ਸਹਜਾਤਂ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ **ਸਹਜਾਤਘਟਨਾਨਿ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਮੂਲਕੇਸੁ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ। ਅਸਹਜਾਤਾਨਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਪਿ ਘਟਨਾਨਿ ਸਹਜਾਤਘਟਨਾਨੇਵ। ਤਥਾ ਅਧਿਪਤਿਮੂਲਕੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿ, ਸਹਜਾਤਮੂਲਕੇ ਦਸਪਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕੇ ਛਪਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਮੂਲਕੇ ਦਸ, ਕਮ੍ਮਮੂਲਕੇ ਨਵ, ਵਿਪਾਕਮੂਲਕੇ ਪਞ੍ਚਪਿ, ਆਹਾਰਮੂਲਕੇ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵਾਸਤ੍ਤਤਿ ਝਾਨਮੂਲਕੇ ਛਤ੍ਤਿਂਸਾਪਿ, ਮਗ੍ਗਮੂਲਕੇ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵੇਪਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਅਤ੍ਥਿਮੂਲਕੇ ਦਸ, ਅਵਿਗਤਮੂਲਕੇ ਦਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਤੀਣਿ ਸਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਸਤਂ ਤੀਣਿ ਚ ਇਮਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵਾਦਸੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਤਾਨੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਪਞ੍ਚਦਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਘਟਨਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਆਗਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਯੇ ਯੇ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਵਸੇਨ ਨ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦੀਨਂ ਨਯਾਨਂ ਆਦਿਤੋ ਵਿਪਾਕਾਵਿਪਾਕਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਘਟਨੇਸੁ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਦ੍ਵਾਦਸੇਵ ਹਿ ਹੇਤੂ ਛ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਧਿਪਤਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਵੀਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਏਤੇ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕੁਸਲਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਅਕੁਸਲਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵਾਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਵਿਪਾਕਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਅਵਿਪਾਕਾ ਤੇ ਤੇ ਸਾਧੁਕਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਾ, ਤੇ ਵਿਪਾਕਘਟਨੇਸੁ, ਯੇ ਅਵਿਪਾਕਾ, ਤੇ ਅਵਿਪਾਕਘਟਨੇਸੁ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਸ੍ਸ ਘਟਨੇ ਅਨੁਲੋਮਗਣਨਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯੁਦ੍ਧਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੫੨੭. ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦੀਸੁ ''ਅਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਪਞ੍ਹਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਰੂਪਤੋਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ। ਏਵਂ ਅਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਚ੍ਚਨੀਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ **ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਤੇ ਚ ਖੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮੂਹਵਸੇਨ, ਨੋ ਏਕੇਕਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ; ਤਸ੍ਮਾ ਯੇ ਯਤ੍ਥ ਸਮੂਹਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤੇ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਇਮੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਕਤਰੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ? ਆਰਮ੍ਮਣੇ, ਸਹਜਾਤੇ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ, ਪੁਰੇਜਾਤੇ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ, ਕਮ੍ਮੇ, ਆਹਾਰੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਤਿ। ਕਥਂ? ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸੇਸੇਸੁ ਸੋਲਸਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਛ ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਹਜਾਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮਨਨ੍ਤਰਆਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਞ੍ਞੇਵ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ

ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯੋ ਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿ ਸਹਜਾਤਾਨਂਯੇਵ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਭੇਦਤੋ ਤਿਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਪੁਰੇਜਾਤੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਚ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛਹਿ ਭੇਦੇਹਿ ਠਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਪੁਰੇਜਾਤਾ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਆਹਾਰਭੂਤਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੂਤਾ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਇਮੇ ਸੋਲ਼ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਇਮੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਪਨ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ। ਆਦਿਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਅਨਧਿਪਤਿਭੇਦੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਨਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਸੁਦ੍ਧੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋਵ। ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਸਹਜਾਤਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਸਹਜਾਤੇਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਂ ਬਲਵਦੁਬ੍ਬਲਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਬਲਵਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਬਲਵਮ੍ਪਿ ਪਨ ਰੂਪਾਨਂ ਦੁਬ੍ਬਲਞ੍ਚ ਅਰੂਪਾਨਂ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਰੂਪਾਰੂਪਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੂਪਾਹਾਰੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਰੂਪਾਹਾਰੋ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋਵ ਹੋਤਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋਪਿ ਰੂਪਾਰੂਪਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਸਹਜਾਤੇਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਪੁਰੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤੇਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਬਾਹਿਰੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਮ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਤਂ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਾਲਨਮਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨਾਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋਵ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਤੇਸਂਯੇਵ ਚ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਨਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਯੇ ਯੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਪਠਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਸੇਸਾ ਤੇਵੀਸਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਝਾਨਪਚ੍ਚਯੋ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਸਹਜਾਤਾਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੋ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਉਪਨਿਸ੍ਸਯਆਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕੋ ਬਲਵਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ

ਨਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਨਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਪੁਰੇਜਾਤਾਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਛ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਛਟ੍ਠੇ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਸਤ੍ਤਮੇ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਵਸੇਨੇਵ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਆਹਾਰਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਆਹਾਰਾਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਅਟ੍ਠਮੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਇਮੇ ਚਿਮੇ ਚ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਯੇ ਯਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾ, ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਗਣਨੇਨ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਯੋ ਇਮੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਞ੍ਹਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਹਾ; ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਾਦਿਕਾ; ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਦਿਕਾ ਤਯੋ; ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਕੁਸਲਸ੍ਸ; ਤਥਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ; ਅਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ; ਤਥਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦੁਮੂਲਕੇਕਾਵਸਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਯੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯੇ ਦ੍ਵੇ, ਤਤਿਯੇ ਪਞ੍ਚ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਏਕੋਵ ਪਞ੍ਚਮੇ ਤਯੋ, ਛਟ੍ਠੇ ਦ੍ਵੇ, ਸਤ੍ਤਮੇ ਪਞ੍ਚ, ਅਟ੍ਠਮੇ ਏਕੋਵ ਨਵਮੇ ਸਤ੍ਤ, ਦਸਮੇ ਤਯੋ, ਏਕਾਦਸਮੇ ਤਯੋ, ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ ਦ੍ਵੇ, ਤੇਰਸਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਦ੍ਵੇ, ਪਨ੍ਨਰਸਮੇਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ। ਤੇ ''ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਸਹਜਾਤਂ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਪਰਤੋ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਸਮਾਸਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੋ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਛਲ਼ੇਵ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਪਞ੍ਹਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚੇਵ ਤੇ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਪਚ੍ਚਯਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚ। ''ਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਨੀਯੇਸੁ ਏਕਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ ਇਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਪਞ੍ਹਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਏਕੋਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਞ੍ਹੇ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਆਗਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਵਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਪਿ ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸੋ ਵਾਰੋ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਤਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤ ਵਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਵਾਰਾ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ। ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਭੇਦੋ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਰਿਹਾਨਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ – ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਤਾਵ ਤੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਕਥਂ? ਕੁਸਲੋ ਹਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪਾਕਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ , ਸੇਸੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕੋਵ ਸਹਜਾਤੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਸੇਨ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕੁਸਲੋ ਪਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਨੇਵ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਨ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਸੇਨ ਨਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਸੁ ਅਧਿਪਤਿਭੂਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੋ ਚ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਮੇਵ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਕੁਸਲੋ ਪਨ

ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇ ਛ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ਏਵਂ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਤੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਸੁ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ।

ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵਿਤ੍ਥਾਰਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਾਯੇਵ ਪਾਲ਼ਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਯੇ ਵਾਰਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਰਤੋ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਕਥਂ? ਕੁਸਲੋ ਹਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਞ੍ਚੇਵ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਦ੍ਧੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਕਥਂ? ਕੁਸਲੋ ਹਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪੁਰੇਜਾਤਾਸੇਵਨਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੇਸੇਹਿ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤੇਨ ਦਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਸੇਵਨਂ ਸੇਸਾ ਪਞ੍ਚ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋ ਏਕੋਵ ਤਥਾ ਸਹਜਾਤਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਂ ਤਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਹੇ ਪਨ ਏਕੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਦਸ। ਕਥਂ? ਕੁਸਲੋ ਹਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ੍ਨਰਸਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਇਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਦਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਤ੍ਥ ਏਕੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੫੨੮. ਯਥਾ ਚ ਇਮੇਸੁ ਕੁਸਲਾਦਿਕੇਸੁ ਚਤੂਸੁ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਾਦਿਕੇਸੁਪਿ ਚਤੂਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਤੇ ਤੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੫੨੯. ਤਤੋ ਪਰਾਨਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ਸਤ੍ਤਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਤੇਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਕਥਂ? ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਹਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤੇਵੀਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕੋਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਸਹਜਾਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਤਯੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਛ, ਪੁਰੇਜਾਤੋ ਏਕੋਵ ਤਥਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਇਮੇ ਤੇਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਤਿਯੇ ਤੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਕਥਂ? ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਏਕੋ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਛ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਪੁਰੇਜਾਤੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤਿਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੫੩੦. ਤਤੋ ਪਰਾਨੰ ਦੁਕਮੂਲਕਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ ‘‘ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨਾ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਹਜਾਤੰ ਪੁਰੇਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਕੁਸਲਾ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਤੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੰ ਸਾਧਯਮਾਨਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਹਜਾਤਾ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ । ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪੁਰੇਜਾਤੰ, ਖਨ੍ਧਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕੇਵਲੰ ਪੁਰੇਜਾਤਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ ‘‘ਸਹਜਾਤੰ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੰ ਆਹਾਰੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿਪਿ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਾਰੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਨੰ ਪਨ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨੰ ਵਸੇਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕੁਸਲਾ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨੰ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹੀਤਿ ਚਤੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਪਨ ਕੁਸਲਾ ਤੇਹਿਯੇਵ ਭੂਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਉਪਾਦਾਰੂਪਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋਪਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇਹਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇਹਿ ਕੁਸਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਇਤਿ ਇਮੰ ਚਤੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਸਹਜਾਤੰ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੰ, ਆਹਾਰੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਪਰਤੋ ਅਕੁਸਲਮਿਸ੍ਸਕਪਞ੍ਹਾਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਹੇਸੁ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਪਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਪਰਿਹਾਨਾਪਰਿਹਾਨਿੰ ਪਰਤੋ ਆਵਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯੁਦ੍ਧਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਗਣਨਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩੨. ਇਦਾਨਿ ਏਤੇ ‘‘ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਯੋ ਅਨੁਲੋਮਵਸੇਨ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵਾਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ ਏਤੇਯੇਵ, ਨ ਇਤੋ ਉਦ੍ਧੰ; ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਯੇ ਯੇ ਵਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਣਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਨਹੇਤੁਯਾ ਪਨ੍ਨਰਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ।

ਤਤ੍ਥ **ਨਹੇਤੁਯਾ** ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਯਥਾਦਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਨ੍ਨਰਸ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ** ਸਹਜਾਤੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ ਸੁਦ੍ਧੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਸੇਸਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਤੇ ਵਾਰਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ, ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਸਹਜਾਤੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਪਵਿਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵਾਰੇ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਨਅਨਨ੍ਤਰੇਤਿ ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਤੇ ਤੇ ਵਾਰਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਨਸਹਜਾਤੇ** ਪਨ ‘‘ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ, ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਚ, ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾਰਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਸਞ੍ਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਸੇਨ ਏਕੋਵ ਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਸਹਜਾਤੰ ਪੁਰੇਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇ ਸਹਜਾਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਹੇਤੁਆਦੀਨਞ੍ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਵਾਰਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ‘‘ਏਕਾਦਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਯਥਾ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸੇਸਾਨੰ ਅਧਿਪਤਿਆਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਤੇ ਵਾਰਾ ਲਦ੍ਧਾ, ਏਵੰ ਸਹਜਾਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਹੇਤੁਆਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ? ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ। ਹੇਤੁਆਦਯੋ ਹਿ ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਏਕਦੇਸਮਤ੍ਤਤੋ ਸਪ੍ਪਦੇਸਾ,

ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵਸੇਨ ਤੇ ਵਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਸਹਜਾਤੋ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹੇਤੁਆਦਯੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਸਹਜਾਤਾ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ । ਇਤਿ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਵਾਰਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ''ਸਹਜਾਤੰ ਪੁਰੇਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਵਾਰੇਸੁ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਹਜਾਤਾਵ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਹਜਾਤੇ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਪਿ ਵਾਰਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਥਾਪੇਤ੍ਥ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾਰਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਅਵਸੇਸਾਨਞ੍ਞੇਵ ਵਸੇਨ ਏਕਾਦਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਪਿ ਤੇਯੇਵ ਵਾਰਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਹਜਾਤਗਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਪੀਤਿ ਸਹਜਾਤਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸੁਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਸੁ ਤੇ ਵਾਰਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਏਕਾਦਸ, ਨਨਿਸ੍ਸਯੇ ਏਕਾਦਸ, ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਏਕਾਦਸਾ**ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਮੇ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾ ਸਹਜਾਤਗਤਿਕਾ, ਕੁਸਲੋ ਪਨ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੰ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਚ੍ਚਯੋਵ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸੋ ਵਾਰੋ ਪਰਿਹਾਯਤੁ। ਕੁਸਲੋ ਪਨ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਨੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸੋ ਵਾਰੋ ਕਸ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ? ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋਵ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸੋ ਵਾਰੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸੋ ਵਾਰੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। **ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਹਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ – ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਂ ਗਤਾ, ਨ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕੁਸਲੋ ਚ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੇਹੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸੋ ਵਾਰੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਸੋ ਵਾਰੋ, ਤਥਾ ਸੇਸਾਪਿ ਤਯੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਤੇ ਵਾਰਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ।

ਨਨਿਸ੍ਸਯੇ ਏਕਾਦਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਵਾਰਾਨੰ ਏਕੇਨ੍ਤੇਨ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਵ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। **ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਤੇਰਸਾ**ਤਿ ਸਹਜਾਤੰ ਪੁਰੇਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਦ੍ਵਿਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ। ਯਥਾ ਹਿ ਤੇ ਸਹਜਾਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਪੁਰੇਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਪੁਰੇਜਾਤੇਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਪਨ੍ਨਰਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਸਹਜਾਤੰ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੰ ਆਹਾਰੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੰ ਅਵਸੇਸਵਸੇਨਪਿ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਨ੍ਨਰਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਨਕਮ੍ਮੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਝਾਨਮਗ੍ਗਾਪਿ ਕੁਸਲਾਦਿਭੇਦਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਏਕਦੇਸੋਵ ਤਸ੍ਮਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਵਸੇਸਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਨ ਪਰਿਹੀਨੰ । **ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਏਕਾਦਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਤੇਯੇਵ ਵਾਰਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਦੁਮੂਲਕਏਕਾਵਸਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਮੂਲਕਦੁਕਾਵਸਾਨਾ ਦ੍ਵੇ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਵਾਰਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਹਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਨਵੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਨਵਾ''ਤਿ। ਨੋਅਤ੍ਥਿਨੋਅਵਿਗਤੇਸੁਪਿ ਤੇਯੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਤੇ ਵਾਰਾ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਤੇਸੰ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਯੇਪਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ

ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭੇਦਤੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਨੰ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਵਸੇਨ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ।

੫੩੩. ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਲਦ੍ਧਵਾਰੇ ਗਣਨਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਦੁਮੂਲਕਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਗਣਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਨ੍ਨਰਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਨਹੇਤੁਮੂਲਕਦੁਕੇਸੁ ਅਤਿਰੇਕਗਣਨੋ ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੋਜਿਤੋ ਊਨਤਰਗਣਨੋਵ ਹੋਤਿ।

ਤਿਮੂਲਕੇ **ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤੇਰਸਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਨਾਰਮ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਹਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚ ਇਮੇਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਉਭਯੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤਿਯੇਵ।

ਛਮੂਲਕੇਪਿ **ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤੇਰਸਾ**ਤਿ ਤੇਯੇਵ ਤੇਰਸ। ਸਤ੍ਤਮੂਲਕੇ ਪਨ **ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਸਹਜਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਹੀਨੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮੇ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਏਕਾਦਸਾ**ਤਿ ਨਸਹਜਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕਾਦਸ। **ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਏਕਾਦਸਸੁ ਸਹਜਾਤੰ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੰ ਆਹਾਰੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਦੁਮੂਲਕੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। ਤੇ ਹਿ ਸਹਜਾਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਪਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਸੇਨ ਅਪਰਿਹੀਨਾ। ਸਹਜਾਤੇਨ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ਨਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਟ੍ਠਮੂਲਕੇ **ਨਨਿਸ੍ਸਯੇ ਏਕਾਦਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। ਨਵਮੂਲਕੇ **ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਾ ਤਯੋ ਦੁਮੂਲਕਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚ। ਤੇਸੁ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਕਬਲੀਕਾਰਾਹਾਰਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਛਾਜਾਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਦਸਮੂਲਕੇ **ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਤੇਯੇਵ। **ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ਦੁਮੂਲਕੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ। ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਪਿ ਤੇਯੇਵ ਤਯੋ। **ਨੋਅਤ੍ਥਿਯਾ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ। ਵਿਪਾਕੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਏਕਾਦਸਮੂਲਕੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਵ ਗਣਨਾ। ਦ੍ਵਾਦਸਮੂਲਕੇ **ਨਕਮ੍ਮੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਰਸਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਇਦਮੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਨਾਹਾਰੇ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਆਹਾਰਵਸੇਨ। ਚੁਦ੍ਦਸਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਨਕਮ੍ਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਨੋਅਤ੍ਥਿਨੋਅਵਿਗਤਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਨਝਾਨਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਏਕੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਨਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯਾ ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਨਾਹਾਰੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਏਕੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਗਣਨਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਤੋ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ।

ਨਹੇਤੁਮੂਲਕੰ।

੫੩੪. ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਪਨ੍ਨਰਸਤੇਰਸਏਕਾਦਸਨਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਦੁਕੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਮੂਲਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। ਤਿਕਾਦੀਸੁ ਪਨ ਬਹੁਪਚ੍ਚਯਸਮਾਯੋਗੇ ਇਤਰਾਨਿਪਿ ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਚ ਤੀਣਿ ਦ੍ਵੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਗਣਨਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਸੁ ਯੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਸਮਾਯੋਗੇ ਯੰ ਯੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੰ ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਾਧੁਕੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਚੇਤੇਸੁ ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਹੇਤੁਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਠਮੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾਵ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਕਤਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਨਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖੇਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ

ਨਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਨਾਰਮ੍ਮਣਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਵ◌ਿਸੁਂ ਵ◌ਿਸੁਂ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵ◌ਾਰੇ ਲਭਨ੍ਤਾਪਿ ਸਮਾਯੋਗੇ ਤੇਰਸ ਲਭਿਂਸੁ, ਏਵ◌ਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੇਰਸੇਵ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਨਾਰਮ੍ਮਣਨਸਹਜਾਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤ੍ਤ ਵ◌ਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਨਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਸਹਜਾਤੇਪਿ ਸਤ੍ਤ।

੫੩੮. ਨਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇ ਤੀਣੀਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਞ੍ਚ ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ।

੫੪੩-੫੪੪. ਨਾਹਾਰਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇਸੁ ਚਤੁਕ੍ਕੇਸੁ ਨਕਮ੍ਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਨਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਵ◌ਿਯ ਏਕੇਨ੍ਨੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮੂਲਕੇ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਚ ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ **ਨਾਹਾਰੇ ਤੀਣੀਤਿ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਇਮੇ ਦ੍ਵ◌ੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਘਟੇਤ੍ਵ◌ਾ ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਹਾਰੇ ਤੀਣੀ। ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਨਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਹਾਰੇ ਤੀਣੀਤਿ ਏਵ◌ਂ ਇਮੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇ ਚ ਗਣਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨੇਵ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨਂ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ◌ਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪਰਤੋ ਪਨ ਨਪਚ੍ਛਾਜਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਘਟਿਤਤ੍ਤਾ ਨਾਹਾਰੇ **ਦ੍ਵ◌ੇ**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਵਸੇਨ ਕੁਸਲਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿਅਵ◌ਿਗਤਵਸੇਨਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵ◌ਂ ਨ ਲਭਤਿ।

੫੪੫. ਨਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਕਸ੍ਸ ਚਤੁਮੂਲਕੇ **ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਸਹਜਾਤਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਸਹਜਾਤਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਸਹਜਾਤਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਪਞ੍ਚ। **ਨਵ◌ਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਤਯੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ।

੫੪੬. ਨੋਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਯਾ ਨਵ◌ਾਤਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨੋਅਤ੍ਥਿਯਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਨਵ◌ੇਵ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਤੇ ਏਕਮੂਲਕੇਕਾਵਸਾਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵ◌ਾ**ਤਿਪਿ ਤੇਯੇਵ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਠਤ੍ਵ◌ਾ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਦ੍ਵ◌ੇ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। **ਯਾਵ ਨਿਸ੍ਸਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਨੋਅਤ੍ਥਿਮੂਲਕੇ ਨਯੇ ''ਨੋਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਚਕ੍ਕਬਨ੍ਧਗਮਨੇਨ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ਠਤ੍ਵ◌ਾ ਇਮੇਹਿ ਵ◌ਾ ਤੀਹਿ, ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਨਾਧਿਪਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵ◌ਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਾਵ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਦ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵ◌ਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਨ ਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਸਤ੍ਤ ਪਚ੍ਚਯੇ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ **ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਦ੍ਵ◌ੇ**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਨੋਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਦ੍ਵ◌ੇ, ਨੋਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਨਾਰਮ੍ਮਣਨਾਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਦ੍ਵ◌ੇਤਿ ਏਵ◌ਂ ਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਯਪਰਿਯੋਸਾਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। **ਦ੍ਵ◌ੇ**ਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਪੁਰੇਜਾਤਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਦ੍ਵ◌ੇ। ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਗਹਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਗਹਿਤੇ ਤੇਪਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ਾਰਾ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮੇਵ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਯੇਨ ਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ। ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਧੁਕਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਯੇਸੁ ਗਣਨਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਗਣਨਵ◌ਣ੍ਣਨਾ।

ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੫੦. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ‘‘ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮੇ ‘‘ਨਹੇਤੁਯਾ ਪਨ੍ਨਰਸ, ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਨ੍ਨਰਸਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਚ ਲਦ੍ਧਗਣਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮੇ ਲਦ੍ਧਵਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਲਦ੍ਧਵਾਰੇਸੁ ਸਦਿਸਵਾਰਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਨੁਲੋਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ‘‘ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰਾ ਲਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ‘‘ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਨ੍ਨਰਸਾ’’ਤਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਲਦ੍ਧਾ। ਤੇਸੁ ਯੇ ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ੍ਨਰਸਸੁ ‘‘ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਸਦਿਸਾ। ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਅਧਿਪਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਨਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਪਨ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਨਸਹਜਾਤੇ ਏਕੋਪਿ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਨਾ ਨ ਕਤਾ। **ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ** ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਤਯੋ ਰੂਪਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ **ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ**। **ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ** ਪਨ ਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਨਨਿਸ੍ਸਯਨੋਅਤ੍ਥਿਨੋਅਵਿਗਤਾ ਨਸਹਜਾਤੋ ਵਿਯ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਤੇਹਿਪਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਨਾ ਨ ਕਤਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤ ਤੀਣੀਤਿ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤਿਰੇਕਗਣਨਸ੍ਸਪਿ ਗਣਨਂ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਘਟਨੇਸੁ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੫੫੧. ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ। **ਨਾਧਿਪਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦੁਤਿਯੇ ਘਟਨੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੇਸੇਸੁ **ਤੀਣੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਾਮਰੂਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਘਟਨੇ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਸੇਸਘਟਨੇਸੁਪਿ ਪਵਿਟ੍ਠਪਚ੍ਚਯਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤਿਯਘਟਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤੀਣਿਯੇਵ। ਚਤੁਤ੍ਥਘਟਨੇ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸ। ਪਞ੍ਚਮੇ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਏਕਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਵਿਪਾਕਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੫੫੨. ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਮਗ੍ਗਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਨ੍ਤਿ ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੀਤਿ ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ; ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਕੁਸਲੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ। ਪਰਤੋਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਘਟਨੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਚੇਤਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਕਿਣ੍ਣਕਵਸੇਨ ਚ ਪਨ੍ਨਰਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਘਟਨਸਤਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਘਟਨੇ ਯੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤੇਸਂ ਏਕੋਪਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਚੇਤ੍ਥ ਪਠਮੇ ਘਟਨੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਆਗਤਾ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤਾਵਸੇਸਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਆਗਤਾ। ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਬਹੂਸੁਪਿ ਠਿਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਏਕੇਕੋਵ ਆਗਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ, ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਮੂਲਕੇਸੁਪਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਵਿਧਾਨਂ ਯਥਾਨੁਰੂਪਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ

੬੩੧. ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇਪਿ ''ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਲੋਮੇ ''ਨਹੇਤੁਯਾ ਪਨ੍ਨਰਸ, ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਨ੍ਨਰਸਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਚ ਲਦ੍ਧਗਣਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਯੋ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਲਦ੍ਧਵਾਰੇਸੁ ਯੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਦ੍ਧਵਾਰੇਹਿ ਸਦਿਸਾ ਵਾਰਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਚਨੀਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ''ਨਹੇਤੁਯਾ ਪਨ੍ਨਰਸਾ''ਤਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵਾਰਾ ਲਦ੍ਧਾ, ਅਨੁਲੋਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇ ''ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵਾ''ਤਿ ਨਵ ਵਾਰਾ ਲਦ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਨਹੇਤੁਯਾ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਯੇ ਵਾਰਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨਵਹਿ ਸਦਿਸਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਨਹੇਤੁਯਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ੍ਨਰਸਸੁ ਕੁਸਲੋ ''ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ, ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਸਦਿਸਾ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਨਹੇਤੁਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਦਸਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਅਨੁਲੋਮਗਣਨਾਯ ਯੇ ਵਾਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇਪਿ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਤੇਸਂ ਪਾਲ਼ਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਦਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੀਮਂਸਾਧਿਪਤਿਂ ਸੇਸਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਅਨੁਲੋਮਵਿਭਙ੍ਗੇ ਆਗਤਵਾਰਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਵ ਦਸਸਤ੍ਤਤੀਣਿਤੇਰਸਏਕਨ੍ਤਿ ਛ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤਿਰੇਕਗਣਨਸ੍ਸਾਪਿ ਗਣਨਂ ਪਰਿਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦੀਨਂ ਨਯਾਨਂ ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਸਂਸਨ੍ਦਨੇਸੁ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ ਤਾਵ ਸਾਧਾਰਣਲਕ੍ਖਣਂ । ਨ ਪਨੇਤਂ ਸਬ੍ਬਸਂਸਨ੍ਦਨੇਸੁ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯੇਹਿ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਯੇ ਵਾਰਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨਪੇਤ੍ਥ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ; ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮੇ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਤਯੋ ਵਾਰਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਨਾਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ; ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ; ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਪਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਵਚਨਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੀਮਂਸਾਧਿਪਤਿਂ ਸੇਸਾਧਿਪਤੀਨਂ ਵਸੇਨ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਊਨਤਰਗਣਨਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਗਣਨਵਸੇਨ ਚ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯੇਸੁ ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਯੇ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਸਮਨਨ੍ਤਰਾਸੇਵਨਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਹੇਤੁਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਪੁਰੇਜਾਤੋ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਆਹਾਰੇ ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਹੇਤੁਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਪਾਕਝਾਨਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਨ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇ ਅਧਿਪਤਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਪਨ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਵਾਰਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁ **ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦਯੋ ਦੁਮੂਲਕੇ ਲਦ੍ਧਵਾਰਾਯੇਵ ਸਤ੍ਤਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਪਨ **ਨਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਪੁਰੇਜਾਤਵਸੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਯੇ ਤੀਣਿ। **ਕਮ੍ਮੇ ਦ੍ਵੇ** ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਵਸੇਨੇਵ। **ਆਹਾਰੇ ਏਕਂ** ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰਵਸੇਨ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਏਕਂ** ਰੂਪਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ। ਕਮੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ **ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਨ੍ਤਾਨਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਸੇਨ। **ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਤੀਣਿ, ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨਾਤਿ। ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ **ਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤੇਸੁ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ

ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ। ਨਾਹਾਰੇ ਗਹਿਤੇ ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਗਹਿਤੇ ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਕਤੋ ਗਹਿਤੇਸੁ ਗਣੇਤਬ੍ਬਵਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਝਾਨਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਆਹਾਰਤੋ ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਵਾ ਏਕੰ ਅਨੁਲੋਮੰ ਅਕਤ੍ਵਾਵ ਅਵਸਾਨੇ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਏਕੰ, ਅਤ੍ਥਿਯਾ ਏਕੰ, ਅਵਿਗਤੇ ਏਕੰ, ਆਹਾਰੇ ਏਕੰ, ਅਤ੍ਥਿਯਾ ਏਕੰ, ਅਵਿਗਤੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ।

ਨਹੇਤੁਮੂਲਕੰ।

੬੩੬. ਨਾਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮੂਲਕੇ **ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੰ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਸਸੁ ''ਕੁਸਲੋ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਅਟ੍ਠ। **ਸਹਜਾਤੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਯਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ''ਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ। **ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ''ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ। **ਕਮ੍ਮੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਹੇਤੁਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ। ਸੇਸਤਿਕੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ।

੬੪੪. ਨਾਹਾਰਮੂਲਕੇ **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਹਾਰੇ ਸੇਸਚੇਤਸਿਕਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ ਨਾਹਾਰਨਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਏਕੇਕਮੇਵ ਗਹਿਤੰ, ਨ ਦ੍ਵੇ ਏਕਤੋ।

੬੪੮. **ਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ। ਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਕੇ **ਕਮ੍ਮੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਚੇਤਨਾ ਸਹਜਾਤਕੁਸਲਾਦੀਨੰ, ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵੰ ਪਞ੍ਚ। **ਆਹਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਤੀਣਿ** ਸਹਜਾਤਸਦਿਸਾਨਿ। **ਝਾਨਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਤੀਣਿ** ਹੇਤੁਸਦਿਸਾਨਿ।

੬੫੦. ਨੋਅਤ੍ਥਿਮੂਲਕੇ ਯਸ੍ਮਾ ਹੇਤੁ ਨੋਅਤ੍ਥਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਿਯਮਤੋ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ **ਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁ, ਤਥਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪੁਰੇਤਰਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਛਾ ਯੋਜਨੰ ਲਭਤਿ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ''ਨੋਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਨੋਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਕਮ੍ਮੇ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਸਕਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਨ ਗਹਿਤੋਤਿ ? ਯਸ੍ਮਾ ਅਵਸੇਸੇਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਏਕੋਵ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਭਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੇ ਲਕ੍ਖਣੰ – ਯੋ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਏਕੋਵ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਭਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। **ਨੋਅਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨੋਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ...ਪੇ॰... ਨੋਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਦੰ ਪਨ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਪੁਰੇਵੁਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਛਾਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਵਣ੍ਣਨਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾਤਿ।

੨. ৱੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕৱਣ੍ਣਨਾ

੧. ৱੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ৱੇਦਨਾ ਰੂਪਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ৱੇ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿਆਦਿ ৱੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ **ਸੁਖਾਯ ৱੇਦਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿৱਸੇਨ ৱੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਕ੍ਖৱੇਦਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦੁਤਿਯৱਾਰੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਕਤਂ। ਤਤਿਯৱਾਰੇ **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਸਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿৱਸੇਨ ৱੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇৱ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਯੋ ਤਯੋ ৱਾਰਾ ৱੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ৱੁਤ੍ਤਂ **ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣਿ...ਪੇ॰... ਅৱਿਗਤੇ ਤੀਣੀ**ਤਿ।

੬. ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਪਨ ਸਹੇਤੁਕਾਯ ৱਿਪਾਕਦੁਕ੍ਖৱੇਦਨਾਯ ਅਭਾৱਤੋ ਹੇਤੁਮੂਲਕਨਯੇ **ৱਿਪਾਕੇ ਦ੍ৱੇ**ਤਿ ৱੁਤ੍ਤਂ। ਅਧਿਪਤਿਆਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇਸੁਪਿ ৱਿਪਾਕੇ ਦ੍ৱੇਯੇৱ। ਕਸ੍ਮਾ? ৱਿਪਾਕੇ ਦੁਕ੍ਖৱੇਦਨਾਯ ਅਧਿਪਤਿਝਾਨਮਗ੍ਗਾਨਂ ਅਭਾৱਤੋ। ਯੇਹਿ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ৱਿਪਾਕੇ ਦ੍ৱੇ ৱਾਰਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ৱਿਪਾਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਤੇਸੁਪਿ ਦ੍ৱੇਯੇৱ।

੧੦. ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖৱੇਦਨਾਯ ਅਭਾৱਤੋ ਦ੍ৱੇ ৱਾਰਾ ਆਗਤਾ। ਨৱਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਪਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਦੁਕ੍ਖਾਭਾৱਤੋ ਦ੍ৱੇਯੇৱ। ਸਬ੍ਬਅਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾ ਪਨ ਸਹਜਾਤਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯৱਾਰੇ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ৱੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ৱੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ ৱਿਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ৱਿਨਾৱ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ।

੧੭. ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਪਨ **ਨਪੁਰੇਜਾਤੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਞ੍ਚ ਅਹੇਤੁਕਾਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖৱੇਦਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ৱੁਤ੍ਤਂ। **ਨਕਮ੍ਮੇ ਦ੍ৱੇ**ਤਿ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਨਾৱਸੇਨ ৱੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਖਾਯ ਹਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚ ৱੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਾਹਿ ৱੇਦਨਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਤੁਕਕਿਰਿਯਚੇਤਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਨৱਿਪਾਕੇਪਿ ਏਸੇৱ ਨਯੋ। **ਨৱਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਆৱਜ੍ਜਨৱਸੇਨ ৱੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਸਂਸਨ੍ਦਨੇਸੁ ਗਣਨਾ ৱੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੫-੩੭. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਾ ਏৱ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਸਬ੍ਬਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾ ਸਹਜਾਤਾਦਯੋ ਅਨੁਲੋਮਤੋৱ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ। ਅਹੇਤੁਕਸ੍ਸ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚৱਾਰਾਦੀਸੁ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤੋ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇৱਾਤਿ ਪਰਿਹੀਨੋ। ਯੇ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿৱਤ੍ਤੇਤ੍ৱਾਪਿ ਯੋਜਿਤਾਯੇৱ। ਤੇਸੁ ਤੀਣਿ ਦ੍ৱੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਤਯੋৱ ৱਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚৱਾਰੇ ৱੁਤ੍ਤੋ, ਸਹਜਾਤৱਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਅਯਮੇৱ ৱਣ੍ਣਨਾਨਯੋ।

੩੮. ਪਞ੍ਹਾৱਾਰੇ ਪਨ **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਤੇਹਿਯੇৱ ৱਾ ਹੇਤੂਹਿ ਸੁਖৱੇਦਨਾਦੀਹਿ ৱਾ।

੩੯. **ৱਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਾਨਾਦੀਸੁ ਤਾৱ ''ਕਸ੍ਮਾ ਮਯਾ ਇਦਂ ਕਤਂ, ਦੁਟ੍ਠੁ ਮੇ ਕਤਂ, ਅਕਤਂ ਸੇਯ੍ਯੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਏৱਂ ৱਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਸ੍ਸ। ਝਾਨਪਰਿਹਾਨਿਯਂ ਪਨ ''ਪਰਿਹੀਨਂ ਮੇ ਝਾਨਂ, ਮਹਾਜਾਨਿਯੋ ৱਤਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਏৱਂ ৱਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਸ੍ਸ। **ਮੋਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਦੋਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੋਹੋ। ਤਥਾ **ਮੋਹਂ ਅਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਦੋਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੋਹਮੇৱ।

੪੫. **ਸੁਖਾਯ ৱੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਭৱਙ੍ਗਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ৱੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭৱਙ੍ਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਿਟ੍ਠਿਭৱਙ੍ਗਂ ਮੂਲਭৱਙ੍ਗਸ੍ਸ। **ৱੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭৱਙ੍ਗਸ੍ਸ ৱਾ। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਜৱਨਤੋ ৱੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ

ਵੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕਿਰਿਯਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਫਲਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਫਲਚਿਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ। ਭਵਙ੍ਗੇਨ ਹਿ ਫਲਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਪਰਤੋ ‘‘ਵੁਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੪੬. **ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲਾ ਖਨ੍ਧਾ। **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੂਲਭਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ। ਸਚੇ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਂ ਮੂਲਭਵਙ੍ਗਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਜਵਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਂ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਜਵਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਯੇਵ। ਨਹੇਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਧੁਕਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ।

੬੨. ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਯੇ ਯੇ ਵਾਰਾ ਲਦ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਣਨਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਯਾ ਤੀਣੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵ ਏਕਮੂਲਕੇਕਾਵਸਾਨਾਨਿ। ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸਾਨਿ ਤੀਣਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਚ ‘‘ਸੁਖਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਖਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਦ੍ਵੇ, ਤਾਨਿ ਨ ਗਣੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸੁਖਾਯ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਖਾਯਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਗਣੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚ। **ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਖਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਤਥਾ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪੀਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਨਵਾ**ਤਿ ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੀਹਿਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨੇਵ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੀਹਿਪਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਹਿ, ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਧਾਪਿ, ਤਥਾ ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਹੀਤਿ ਏਵਂ ਨਵ। ਪਚ੍ਚਯਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਨਵ, ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਸਤ੍ਤ, ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਵੀਸਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪੁਰੇਜਾਤਾ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਵਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਮ੍ਮੇ ਅਟ੍ਠਾਤਿ ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਤੋਵ ਤਥਾ ਇਤਰਸ੍ਸ। ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਤੋਵ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ, ਇਤਰੇਸਂ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਤੋਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠ। ਪਚ੍ਚਯਭੇਦਤੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਾ ਅਟ੍ਠ, ਸਹਜਾਤਾ ਤੀਣੀਤਿ ਏਕਾਦਸ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ। ਯਥਾ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ, ਏਵਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋਪੇਤ੍ਥ ਛਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤ** ਅਨਨ੍ਤਰਸਦਿਸਾਵ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤੀਣਿ ਪਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤ ਅਟ੍ਠ ਨਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ। ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਊਨਤਰਗਣਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨੇਸੁ ਅਤਿਰੇਕਞ੍ਚ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਞ੍ਚ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੬੩-੬੪. ਹੇਤੁਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਯੋ। **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪਦਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਦ੍ਵੇ। ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਹਿ ਹੇਤੁ ਅਧਿਪਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਪਨੀਤੋ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਤਿ ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਛ ਘਟਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਅਵਿਪਾਕਭੂਤਾਨਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨਿਰਾਧਿਪਤਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਵਿਪਾਕਭੂਤਾਨਂ, ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਅਵਿਪਾਕਭੂਤਸਾਧਿਪਤਿਅਮੋਹਵਸੇਨ, ਛਟ੍ਠਂ ਵਿਪਾਕਭੂਤਸਾਧਿਪਤਿਅਮੋਹਵਸੇਨ। ਪਠਮਂ ਵਾ

ਸਬ੍ਬਹੇਤੁਵਸੇਨ, ਦੁਤਿਯਂ ਸਬ੍ਬਵਿਪਾਕਹੇਤੁਵਸੇਨ, ਤਤਿਯਂ ਸਬ੍ਬਾਮੋਹਹੇਤੁਵਸੇਨ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਬਵਿਪਾਕਾਮੋਹਹੇਤੁਵਸੇਨ। ਪਞ੍ਚਮਂ ਸਬ੍ਬਸਾਧਿਪਤਿਅਮੋਹਵਸੇਨ, ਛਟ੍ਠਂ ਸਬ੍ਬਸਾਧਿਪਤਿਵਿਪਾਕਾਮੋਹਵਸੇਨ।

੬੬. ਆਰਮ੍ਮਣਮੂਲਕੇ **ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਸੁਖਂ ਸੁਖਸ੍ਸ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸ੍ਸ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸ੍ਸ, ਸੁਖਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਘਟਨਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕਮੇਵ। ਅਧਿਪਤਿਮੂਲਕਾਦੀਸੁਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯਂ ਲਬ੍ਭਤਿ ਯਞ੍ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਧੁਕਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਂਸਨ੍ਦਨਘਟਨਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੮੩-੮੭. ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਾਨਂ ਵਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਗਣਨਵਸੇਨ **ਨਹੇਤੁਯਾ ਨਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਨਵ ਵਾਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ । ਤੇ ਏਕਮੂਲਕੇਕਾਵਸਾਨਾਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ''ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਾਲਿਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ... ਪੇ॰... ਨਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਅਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਬ੍ਬਲਕਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇਸੁ ਚ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਯੋਗੇ ਲਦ੍ਧਵਾਰਵਸੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਗਣੇਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨ੍ਤਿ।

ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

੧-੨੩. ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕੇ **ਵਿਪਾਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਪਾਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਯੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਤੇਰਸ ਵਾਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਣਨਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਹੇਤੁਯਾ ਤੇਰਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤੇਰਸ ਪਞ੍ਚ ਨਵ ਸਤ੍ਤ ਤੀਣਿ ਦ੍ਵੇਤਿ ਛ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੪-੫੨. ਪਚ੍ਚਨੀਯੇਪਿ **ਵਿਪਾਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਪਾਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਯੇ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਦਸ ਵਾਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਣਨਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਹੇਤੁਯਾ ਦਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਦਸ ਪਞ੍ਚ ਤੇਰਸ ਦ੍ਵਾਦਸ ਦ੍ਵੇ ਏਕਂ ਨਵ ਤੀਣੀਤਿ ਅਟ੍ਠ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਾਲ਼ਿ ਪਨ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਏਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਪਨ ਲਦ੍ਧਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਨਂ ਵਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਹਜਾਤਵਾਰੋ ਇਮਿਨਾਵ ਏਕਗਤਿਕੋ। ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਯਸਂਸਟ੍ਠਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਰਾ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ।

੯੨. ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ **ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਕੁਸਲੇ ਸਾਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਅਕੁਸਲੇ ਚ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ। **ਵਿਪਾਕੋ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਵਿਪਾਕੋ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੇ ਪਨ ‘‘ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਜਵਨਾਨਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਮਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਸੇਧੇਤਬ੍ਬਾ। **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਕੁਸਲਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਸੁ ਸਾਧੁਕਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੨੦. ਹੇਤੁਯਾ ਸਤ੍ਤ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਵ, ਅਧਿਪਤਿਯਾ ਦਸਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਸਹਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਛਾਜਾਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਯਥਾ ਯਥਾ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਥਾ ਤਥਾ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਦੀਸੁ ਅਨੁਲੋਮਵਸੇਨ ਵਾਰੁਦ੍ਧਰਣਂ, ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਲਦ੍ਧਵਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤੋ ਗਣਨਾ, ਪਚ੍ਚਯਸਂਸਨ੍ਦਨਂ, ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯੇ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮੇ ਚ ਸੁਦ੍ਧਿਕੇਸੁ ਚੇਵ ਸਂਸਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਹੇਤੁਮੂਲਕਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਾਰਗਣਨਾ, ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਂ ਅਲਬ੍ਭਮਾਨਤਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ। ਪਟ੍ਠਾਨਪਕਰਣਞ੍ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਤੋਵ ਅਨਨ੍ਤਂ ਅਪਰਿਮਾਣਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਦਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਤਿਦੀਘਾਯੁਕਸ੍ਸਾਪਿ ਆਯੁ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ। ਨ ਚਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸਂ ਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਮ੍ਪਿ ਨਯਤੋ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਤ੍ਥੋ ਜਾਨਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਤੋ ਪਰਂ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਸੁ ਤਿਕਦੁਕੇਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਯਂ ਯਂ ਅਵਸ੍ਸਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ। ਯਂ ਪਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਵਿਪਾਕਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਉਪਾਦਿੱਨਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧. ਉਪਾਦਿੱਨੁਪਾਦਾਨਿਯਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ **ਵਤ੍ਥੁ ਉਪਾਦਾਨਿਯਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਪਨ ਤੰ ਪੁਰੇਜਾਤੰ ਨ ਹੋਤਿ।

੭੨. **ਉਪਾਦਿੱਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਉਪਾਦਿੱਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਾਦਿੱਨੁਪਾਦਾਨਿਯੋ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਰੂਪਾਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤਾ ਓਜਾ। **ਉਪਾਦਿੱਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਯ ਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ ਅਨੁਪਾਲਨਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਜਨਕਵਸੇਨ। ਯੰ ਪਨ ਮਣ੍ਡੂਕਾਦਯੋ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨੰ ਅਹਿਆਦੀਨੰ ਕਾਯਸ੍ਸ ਜੀਵਮਾਨਕਮਣ੍ਡੂਕਾਦਿਸਰੀਰੇ ਓਜਾ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇ ਓਜਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯਤੰ ਸਾਧੇਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦਿੱਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਜਨਕਵਸੇਨਾਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਉਪਾਦਿੱਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਪਾਦਿੱਨੁਪਾਦਾਨਿਯਸ੍ਸ** ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਵਸੇਨ, ਏਕਸ੍ਸ ਜਨਕਵਸੇਨ, ਉਭਿੱਨਮ੍ਪਿ ਵਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਦ੍ਵੇ ਪਨ ਆਹਾਰਾ ਏਕਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਜਨਕਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਸਾਧੁਕੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਉਪਾਦਿੱਨਤ੍ਤਿਕਵਣ੍ਣਨਾ।

੫-੨੨. ਸਙ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਿਕਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਙ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਸਙ੍ਕਿਲੇਸਿਕਤ੍ਤਿਕੇ ਸਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੭੯. ਵਿਤਕ੍ਕਤ੍ਤਿਕੇ **ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਵਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਕਮ੍ਮਮੇਵ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਵਲਞ੍ਜਨਕਾਲੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ।

੮੨. ਤਿ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਭਵਙ੍ਗਮੂਲਭਵਙ੍ਗਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੰ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਿਕੇ **ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਰਾਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਏਵੰ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਏਕੇਨਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿੰ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਤ੍ਤਿਕੇ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾਦੀਨੰ ਵਿਭਾਗੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਕਣ੍ਡੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤੋ ਮੋਹੋ ਅਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ ਤਤਿਯਪਦੇ ਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵਨਾਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਹੇਤੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾ। ਯੇਸੰ ਸੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤੇ ਨੇਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਭਾਵਨਾਯਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਾਤਿ ਇਮੰ ਪਹਾਤਬ੍ਬਹੇਤੁਕਵਿਭਾਗੰ ਞਤ੍ਵਾ ਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕੇ ਚੇਵ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਲਕ੍ਖਣਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਆਚਯਗਾਮਿਤ੍ਤਿਕੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸੰਸਟ੍ਠਵਾਰੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮੰ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸਦਿਸਮੇਵ। ਸੇਸੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ ਗਣਨਤੋ ਚ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ।

ਸੇਕ੍ਖਤ੍ਤਿਕੇ ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੇਕ੍ਖੋ ਅਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ, ਤਥਾ ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕੇ।

ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਾਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਗੋਤ੍ਰਭੁਚੇਤਨਾ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਚੇਤਨਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਵਿਪਾਕਾਨੰ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਕਮ੍ਮੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਸੇਨਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਜਵਨੇਨ ਗਹਿਤਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ। ਯੇ ਪਨ ''ਗੋਤ੍ਰਭੁਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਸੇਧੇਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਹੀਨਤ੍ਤਿਕੋ ਸਙ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਿਕਸਦਿਸੋ।

ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕੇ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤੋ ਵਾ ਸਹਜਾਤਾਧਿਪਤਿਰਹਿਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਤੇ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੇ ਸਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪੁਰੇਜਾਤੰ। ਅਨਿਯਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਨਿਯਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਸੇਸਾ ਨਿਯਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਨਿਯਤੰ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਤੰ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕੁਸਲੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮੇ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਤਿਕੇ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਿਕਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕੇਸੁ। ਪਚ੍ਚਨੀਯੇ **ਅਹੇਤੁਕੰ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੇਤੁਕੰ ਮਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣੰ, ਆਵਜ੍ਜਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ

ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਅਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ତਿਕੇ ਚ ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕੇ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਞ੍ਹਾਵਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਾਦਯੋ ਹਿ ਸਹਜਾਤਪੁਰੇਜਾਤਾਨਞ੍ਞੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਚ ਤਿਕਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਮਿਸ੍ਸਕਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਿਕੇ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਰਭਾਗਿਯਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਿਕੇ ਅਤੀਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਨ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੀ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸ੍ਸ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਞ੍ਚ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸ੍ਸ ਨ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਇਮੇਸੁ ਤਿਕੇਸੁ ਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਨ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੇਸਮਿਧਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਪਦੰ ਨ ਗਹਿਤੰ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਹਿ ਉਭੋ ਰਾਸਯੋ ਨੇਵ ਏਕਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਠਪਿਤਸ੍ਸ ਸਾਸਪਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਹਤ੍ਥਤਲਵਣ੍ਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਪਦੰ, ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਿਕੇਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਪਦੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੇਸੰ ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ।

ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਿਕੇਪਿ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਗਣਨਾਪੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਵਾਰੇ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸੰਸਨ੍ਦਨੇਸੁ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਸਬ੍ਬਦੁਕੇਸੁ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਚੇਵ ਗਣਨਾ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਸਹੇਤੁਕਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਹੇਤੁਦੁਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸਦਿਸਂ; ਤਥਾ ਹੇਤੂਚੇਵਸਹੇਤੁਕਹੇਤੂਚੇਵਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕਾਨਂ, ਤਥਾ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਤਦੁਕਾਨਂ। **ਇਦਂ ਦੁਕਂ ਯਥਾ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਦੁਕਂ, ਏਵਂ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯਸ੍ਮਾ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਙ੍ਖਤੋਪਿ, ਅਸਙ੍ਖਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਨਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾਰਮ੍ਮਣਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਂਸਟ੍ਠਦੁਕਾਪਿ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਯੇਵ; ਤਥਾ ਆਸਵਓਘਯੋਗਗੋਚ੍ਛਕਾ। ਏਤੇ ਹਿ ਤਯੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਯੇਵ। ਅਪਿਚ ਲੋਕਿਯਸਾਸਵਸਂਯੋਜਨਿਯਗਨ੍ਥਨਿਯਨੀਵਰਣਿਯਪਰਾਮਟ੍ਠਸਙ੍ਕਿਲੇਸਿਕਦੁਕਾ ਆਸਵਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਾਸਵਸਂਯੋਜਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਂਯੋਜਨਿਯਗਨ੍ਥਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਗਨ੍ਥਨਿਯਨੀਵਰਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨੀਵਰਣਿਯਪਰਾਮਾਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਰਾਮਟ੍ਠਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਙ੍ਕਿਲੇਸਿਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਉਤ੍ਤਰਦੁਕਾ ਇਮੇਪਿ ਦੁਕਾ ਸਮਾਨਾ।

ਕਿਲੇਸਦੁਕਂ ਸਂਯੋਜਨਦੁਕਸਦਿਸਂ। ਸਙ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨਪਹਾਤਬ੍ਬਸਰਣਦੁਕਾਪਿ ਸਮਾਨਾ। ਤਥਾਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਸਙ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਨੀਵਰਣਾ ਚੇਵ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਦੁਕਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਦਿਸਾਨਂ ਦੁਕਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਿ ਸਦਿਸਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੇਨਚਿਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਦੁਕਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਆਸਵਾ ਚੇਵ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਸਂਯੋਜਨਾ ਚੇਵ ਸਂਯੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਗਨ੍ਥਾ ਚੇਵ ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਨੀਵਰਣਾ ਚੇਵ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਸਙ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚਾਤਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਦੁਕੇਸੁ ਵਿਪਾਕਪਚ੍ਚਯੋ ਚੇਵ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣਿਕਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਨਹੇਤੁਸਹੇਤੁਕਨਹੇਤੁਅਹੇਤੁਕੇਸੁ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਹੇਤੂ ਚੇਵ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਆਸਵਾ ਚੇਵ ਆਸਵਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਗਨ੍ਥਾ ਚੇਵ ਗਨ੍ਥਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਦੁਕੇਸੁ ਨਹੇਤੁਨਝਾਨਨਮਗ੍ਗਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਸਂਯੋਜਨਾ ਚੇਵ ਸਂਯੋਜਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਨੀਵਰਣਾ ਚੇਵ ਨੀਵਰਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਿਲੇਸਾ ਚੇਵ ਸਙ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੁਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ; ਨਝਾਨਨਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਵਾਰਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਹੇਤੁਂ ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਹਾਮਤ੍ਤੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨੇਵ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ''ਕੁਸਲਂ ਅਲੋਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨਯੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਜਾਨਿਤੁਨ੍ਤਿ ਏਕਪਦੇਪਿ ਏਕਪਚ੍ਚਯੋ ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਾ ਪਨੇਸਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਸਾ ਏਵਂ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਪਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਅਨੁਲੋਮਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਨੀਯਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਨਯਾ ਚੇਵ ਸਹਜਾਤਵਾਰਾਦਯੋ ਚ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਕੇਵਲਂ ''ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰਸਦਿਸਂਯੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਞ੍ਹਾਵਾਰੇ ਪਞ੍ਹਮ੍ਪਿ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਪਞ੍ਹੁਦ੍ਧਾਰਮਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਵਸੇਨੇਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲਪਦਂ, ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਅਬ੍ਯਾਕਤਪਦਾਨਿਪਿ ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਹੇਤੁਕੁਸਲਦੁਕਤਿਕਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤੋ ਪਰਂ **ਹੇਤੁਂ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹੇਤੁਵੇਦਨਾਦੁਕਤਿਕਾਦੀਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿ ਦੁਕਤਿਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਹੇਤੁ ਨਾਮ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘੋ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੇਤੁਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਅਨਿਦਸ੍ਸਨਸਪ੍ਪਟਿਘਪਦਾਨਿ ਨ ਯੋਜਿਤਾਨਿ। ਏਵਂ ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਾਦੀਹਿ ਸਰਣਦੁਕਪਰਿਯੋਸਾਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਦੁਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਯਂ ਪਦਂ ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂਯੇਵ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਏਕੇਨ ਦੁਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਪਰੇਨ ਬਾਵੀਸਤਿ, ਅਪਰੇਨ ਬਾਵੀਸਤੀਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦੁਕਸਤੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਦੁਕਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕਾ ਯੋਜਿਤਾਤਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਤਿਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕਸਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਦੇਸਿਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸੁ ਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਙ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋ, ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤਨਯਾਨੁਰੂਪੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ **ਕੁਸਲਂ ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਹੇਤੁ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹਾਮਤ੍ਤੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੇਤੁਦੁਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਪਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਏਵਮਿਧ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤੁਪਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਯਥਾ ਚ ਹੇਤੁਪਦਂ, ਏਵਂ ਨਹੇਤੁਪਦਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲਤ੍ତਿਕਹੇਤੁਦੁਕਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਂ। ਤਤੋ ਪਰਂ **ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੇਦਨਾਤ੍ତਿਕਹੇਤੁਦੁਕਾਦੀਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿ ਤਿਕਦੁਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ।

ਏਵਂ ਬਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹੇਤੁਦੁਕਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਹਿਯੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਾਦਯੋ ਸਰਣਦੁਕਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਦੁਕਾ ਯੋਜਿਤਾ। ਇਧਾਪਿ ਯਂ ਯਂ ਪਦਂ ਯੋਜਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂਯੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਦੁਕਸਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਤਿਕੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਦੇਸਿਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯੇਨ ਯੇਨ ਨਯੇਨ ਪਾਲ਼ਿ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਸੋ ਨਯੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੵਣ੍ਣਨਾ

ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਕੁਸਲਂ ਸੁਖਾਯ ੵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕੁਸਲੋ ਸੁਖਾਯ ੵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਪਞ੍ਹੁਦ੍ਧਾਰੵਸੇਨੇੵ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਂ ੵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ, ੵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਚ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇਨਾਤਿ ਏੵਂ ਤਿਕੇਸੁਯੇੵ ਤਿਕਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਯੇਨ ਯੇਨ ਚ ਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਂ ਯਂ ਪਦਂ ਯੋਜਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਹਾਪੇਤ੍ੵਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨੵਸੇਨੇੵ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ੵਾਰਾ ਚ ਗਣਨਨਯਾ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਸਾਧੁਕਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ੵਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਂ ੵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦੀਹਿ, ੵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਚ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ੵਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ; ਤਥਾ ਏਕੇਕਂ ਤਿਕਂ ਸੇਸੇਹਿ। ਸੇਸਾ ਚ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ੵਾ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੵਣ੍ਣਨਾ।

੬. ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇਪਿ **ਹੇਤੁਸਹੇਤੁਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਹੇਤੁਸਹੇਤੁਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਹੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨੇਵ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਦੁਕਂ ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਾਦੀਹਿ, ਸਹੇਤੁਕਦੁਕਾਦੀਨਿ ਚ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜਿਤਾਨਿ। ਏਕੇਕਂ ਪਨ ਦੁਕਂ ਸੇਸੇਹਿ, ਸੇਸਾ ਚ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ 'ਦੁਕੇਸੁਯੇਵ ਦੁਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ' ਦੇਸਿਤਂ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਦੁਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬਦੁਕਾਨਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਾਲ਼ਿ ਪਨ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। ਯੇਨ ਯੇਨ ਚ ਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਂ ਯਂ ਪਦਂ ਯੋਜਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਹਾਪੇਤ੍ਵਾਵ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ।

ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ –

ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ॥ –

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਗਾਥਾਯ ਦੀਪਿਤਾ। **ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਛ ਨਯਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਨੁਲੋਮਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਾਤਿ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੭-੧੨. ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਤਾਯ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ **ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਵਾਰੇਤਿ। **ਨਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ ਲਦ੍ਧਗਣਨਾ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ। ਯੇਪਿ ਵਾਰਾ ਸਦਿਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ, ਤੇਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਾਲ਼ਿਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਦੁਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਤਿਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਕਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਦੁਕਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ –

ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ, ਦੁਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ॥ –

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਗਾਥਾਯ ਦੀਪਿਤਾ। **ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਛ ਨਯਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਨੁਲੋਮਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਾਤਿ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੩-੧੮. ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਤਾਯ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ **ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ। **ਨ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾਰੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਕੁਸਲੇ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਾਧੁਕਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਮ੍ਪਿ ਯੇਨ ਸਦਿਸਂ, ਯਞ੍ਚ ਯਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਯੋ ਚ ਯੇਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਨਂ ਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਸੋ ਸਬ੍ਬੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਦੁਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁਪੀਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ –

ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ,
ਛ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ॥ –

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਗਾਥਾਯ ਦੀਪਿਤਾ **ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਛ ਨਯਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਨੁਲੋਮਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਾਤਿ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ।

੧੯-੨੪. ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾਦਿਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਤਾਯ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ **ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਂ** ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਂ ਵਾਰੇਤਿ। **ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ। ਨਕੁਸਲਞ੍ਹਿ ਅਕੁਸਲਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਕੁਸਲੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਕੁਸਲਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਪਞ੍ਹੋ ''ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋਵ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਹੇਸੁ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਸ੍ਸ ਚ ਪਾਲ਼ਿਆਗਤਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਤਿਕਦੁਕੇ ਵਾਰਪ੍ਪਭੇਦਪਚ੍ਚਯਗਣਨਵਿਧਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

> ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
> ਦੁਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ।
> ਤਿਕਂ ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਂ ਦੁਕਞ੍ਚ,
> ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ॥ –

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਗਾਥਾਯ ਦੀਪਿਤਾ। **ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨੇ** ਛ ਨਯਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਨੁਲੋਮਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਯਾਤਿ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ।

ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੂਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿ ਨਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਨਯੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਕਦੁਕਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਛਨ੍ਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨੇਤਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਨਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ **ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਮਾਤਿਕਂ ਨਾਮ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ''ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣੋ ਧਮ੍ਮੋ ਕੁਸਲਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨਪਿ ਫਸ੍ਸਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਇਧ ਨ ਵਿਚਾਰਿਤਂ। ਸਙ੍ਗੀਤਿਆਰੁਲ਼੍ਹਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨੇਵ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

> ਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹਾ ਯਤ੍ਥ ਪਜਾ, ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਾਦਿਭਾਵਮਾਪਨ੍ਨਾ।
> ਨੇਕਵਿਧਦੁਕ੍ਖਗਹਨਂ, ਸਂਸਾਰਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ॥
>
> ਪਚ੍ਚਯਭੇਦੇ ਕੁਸਲੋ, ਲੋਕੇ ਗਰੁਤਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਂ।

ਅਤਿਨਿਪੁਣਗਮ੍ਭੀਰੰ, ਜਵਨਬ੍ਭੂਮਿੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ॥

ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਭੇਦੰ, ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਯੇਹਿ ਵਿਵਿਧਗਣਨੇਹਿ।
ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਮ-ਮਭਿਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਰਣੰ ਸਤ੍ਥਾ॥

ਸੁਵਿਹਿਤਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੋ , ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਯੰ ਪਕਾਸੇਸਿ।
ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਾਰਦ੍ਧਾ, ਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਮਯਾ ਤਸ੍ਸ॥

ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਵਾਦੰ, ਅਵਿਹਾਯ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦਿਸਿਸ੍ਸਾਨੰ।
ਅਤਿਬਹੁਵਿਧਨ੍ਤਰਾਯੇ, ਲੋਕਮ੍ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ॥

ਸਾ ਏਵੰ ਅਜ੍ਜ ਕਤਾ, ਚੁਦ੍ਦਸਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਾਣਵਾਰੇਹਿ।
ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸਯਨ੍ਤੀ, ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਸ੍ਸ ਸਕਲਸ੍ਸ॥

ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਤ੍ਤਾ ਯਥੇਵ ਨਿਟ੍ਠੰ ਤਥਾ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ।
ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੁ ਸੀਘੰ, ਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ॥

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ –

ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਕਰਣੰ ਨਾਥੋ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਮਦੇਸਯਿ।
ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ ਦੇਵਾਨੰ, ਦੇਵਲੋਕਮ੍ਹਿ ਯੰ ਪੁਰੇ॥

ਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਏਸਾ, ਸਕਲਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।
ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਨਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਤੰ ਮਯਾ॥

ਯੰ ਪਤ੍ਤੰ ਕੁਸਲੰ ਤਸ੍ਸ, ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਪਾਣਿਨੋ।
ਸਬ੍ਬੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ, ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਖਾਵਹੰ॥

ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ, ਸੁਖਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ।
ਅਸੋਕਮਨੁਪਾਯਾਸੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਮੁਤ੍ਤਮੰ॥

ਚਿਰੰ ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ, ਧਮ੍ਮੇ ਹੋਨ੍ਤੁ ਸਗਾਰਵਾ।
ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਲੇਨ, ਸਮ੍ਮਾ ਦੇਵੋ ਪਵਸ੍ਸਤੁ॥

ਯਥਾ ਰਕ੍ਖਿੰਸੁ ਪੋਰਾਣਾ, ਸੁਰਾਜਾਨੋ ਤਥੇਵਿਮੰ।
ਰਾਜਾ ਰਕ੍ਖਤੁ ਧਮ੍ਮੇਨ, ਅਤ੍ਤਨੋਵ ਪਜੰ ਪਜਨ੍ਤਿ॥

ਪਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਕਰਣ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਪਞ੍ਚਪਕਰਣਟ੍ਠਕਥਾਤਿ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਪਰਮਵਿਸੁਦ੍ਧਸਦ੍ਧਾਬੁਦ੍ਧਿਵੀਰਿਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੇਨ ਸੀਲਾਚਾਰਜ੍ਜਵਮਦ੍ਦਵਾਦਿਗੁਣਸਮੁਦਯਸਮੁਦਿਤੇਨ ਸਕਸਮਯਸਮਯਨ੍ਤਰਗਹਨਜ੍ਝੋਗਾਹਣਸਮਤ੍ਥੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਤਿਪਿਟਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭੇਦੇ ਸਾਟ੍ਠਕਥੇ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਮਹਾਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਜਨਿਤਸੁਖਵਿਨਿਗ੍ਗਤਮਧੁਰੋਦਾਰਵਚਨਲਾਵਣ੍ਣਯੁਤ੍ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤਮੁਤ੍ਤਵਾਦਿਨਾ ਵਾਦੀਵਰੇਨ ਮਹਾਕਵਿਨਾ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਰਿਵਾਰੇ ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਗੁਣਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਥੇਰਵਂਸਪ੍ਪਦੀਪਾਨਂ ਥੇਰਾਨਂ ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਵਂਸਾਲਙ੍ਕਾਰਭੂਤੇਨ ਵਿਪੁਲਵਿਸੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਿਨਾ **ਬੁਦ੍ਧਘੋਸੋ**ਤਿ ਗਰੂਹਿ ਗਹਿਤਨਾਮਧੇਯ੍ਯੇਨ ਥੇਰੇਨ ਕਤਾ ਅਯਂ ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਕਥਾ –

ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਲੋਕਨਿਤ੍ਥਰਣੇਸਿਨਂ।
ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਨਯਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ॥

ਯਾਵ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨਾਮਮ੍ਪਿ, ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਨੋ।
ਲੋਕਮ੍ਹਿ ਲੋਕਜੇਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਮਹੇਸਿਨੋਤਿ॥

ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕ-ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।